

नालन्दा-देवनागरी-पालि-ग्रन्थमालाय

विनयपिटके
चुल्लवग्गपालि

पधानससोधको
भिक्षु जगदीसकरसपो

बिहारराजकीयेन पालिपकासनमण्डलेन
पकासिता

१९५६

Nālandā-Devanāgarī-Pāli-Series

THE CULLAVAGGA

General Editor

BHIKKHU J KASHYAP

PĀLI PUBLICATION BOARD

(BIHAR GOVERNMENT)

B E 2500

1956

V E, 2013

GENERAL PREFACE

The teaching of the prophets is generally distorted by the beliefs of the world and the interpretations of the priests. If we wish to ascertain what the founders of great religions taught, we have to get back to the original sources.

Buddhism in all its forms goes back to the life and teaching of the Buddha. While the austerities practised by him till he attained enlightenment appeal to the Hīnayāna, the Pāli, or the Southern school, his life of service and compassion for 45 years after the attainment of enlightenment is the authority for the Mahāyāna, the Sanskrit or the Northern school.

The religious quest springs from the consciousness of the imperfection and suffering of the world. The questions which worried Tolstoy in the fiftieth year of his life disturb all thinking men. "What is life? Why should I live? Why should I do anything? Is there any meaning in life that can overcome inevitable death?" Nijinsky summed up the whole problem in his *Diary* when he wrote "The whole life of my wife and of all mankind is death." How can we be saved from the body of this death? This is the problem of religion.

The Buddha traces suffering to selfish desire. Suffering is the result of tension between a living creature's essential impulse to try to make itself into the centre of the universe and its essential dependence on the rest of creation. Craving is that which binds the individual to the creative process. The individual with selfish desire becomes the slave of the universe. We can overcome suffering only if we get rid of *trsnā* or *tanhā*. To attempt to get rid of suffering through the various devices of self-deception is not to cease to suffer but to suffer in a different way.

The Buddha formulates the eight-fold path of morality which helps us to eliminate selfish desire and overcome suffering. When the Upanisads declare, "That thou art", *tat tvam asi*, it is not a mere statement of fact. It is a call to action. Make thyself that which thou know thou canst be. Whereas the Hindu mind believes in a permanent element in the individual which can stand firm and unshaken in the midst of change, the Buddhist stresses the dynamic character of the self. No change is possible with an unchanging consciousness. We can achieve the possibilities in us by the exertion of the will rather

than by the play of the intellect Religion is not a creed, but a vital process It is no use railing against God or destiny when we are ourselves the authors of our disgrace If few are chosen, it is because few choose to be chosen The Buddha laid stress on the creative freedom of man The Buddha did not encourage dependence on the supernatural He could not conceive of a being capable of creating a world for the express purpose of its creatures praising him The ten veramanis or prohibitions or abstinences called *dasasila* or *dasasikṣāpada* which the novices in the path of Buddhism utter are given in these words "I take upon myself the abstinence, (1) from destroying life, (2) from taking what is not given, (3) from leading an unchaste life, (4) from speaking untruth, (5) from giving myself to intoxicating drugs, (6) from eating at irregular hours, (7) from seeing musical and dancing performances and other shows and pageants, (8) from wearing garlands, perfumes, unguents and other bodily decorations, (9) from using high couches and seats, (10) from accepting gifts of gold and silver" The first five are the Buddhist *pañcaśila*

Pānātipātā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
 Adinnādānā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
 Kāmesu micchācārā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
 Musāvādā veramanī sikkhāpadam samādiyāmi
 Surā-meraya-majja-pamādatthānā
 veramanī sikkhāpadam samādiyāmi

Conflicts in the world are conflicts in the human soul enlarged If men were at peace within themselves, the outer conflicts between nations would inevitably cease By practising the Buddha's *pañcaśila* we will develop patience, courage, love and unselfishness The Buddha teaches us that even in an age of anxiety and violence, it is possible to gain and maintain inner harmony which is not at the mercy of outward circumstance

Nirvāṇam paramam sukham Nirvāṇa is the highest bliss It is not a negative state of annihilation but a positive state of joy, consciousness grown from an unhappy to a beatific one The Buddha does not tell us that man is but a bubble on the turbulent surface of nature and that he has no destiny save to undergo dissolution The Hindu affirms that man can realise his identity with Brahman, the ground of all being, the Buddhist says that man can live in a transfigured world where *samsāra* and *nirvāṇa* are one In *Mahā-saccaka Sutta*, the Buddha himself is reported to have described the supreme triumph of reaching the goal of his quest as follows,

“When this knowledge, this insight had arisen within me, my heart was set free from intoxication of lusts, set free from the intoxication of becoming, set free from the intoxication of ignorance. In me, thus emancipated, there arose the certainty of that emancipation. And I came to know “Rebirth is at an end. The higher life has been fulfilled. What had to be done has been accomplished. After this present life there is no further for this or that. This last insight did I attain to in the last watch of the night. Ignorance was beaten down, insight arose, darkness was destroyed, the light came, inasmuch as I was there strenuous, earnest, master of myself.” Thus ended the struggle of six long years.

The Buddha is said to be a physician. Even as the physician strives to restore to health a sick man, the Buddha tries to restore us to our normal condition. If our leaders become normal, we may be able to replace the present social order in which division, falsehood and violence prevail, by a new one in which humanity, truth and brotherhood will reign.

On the occasion of the 2,500th anniversary of the Buddha’s parinirvāṇa, the Government of India decided to publish standard versions in Devanāgarī Script of the complete Pāli and the Sanskrit texts of the two schools, Southern and Northern, in the hope that some of the readers of these books may be impelled to love the good, to practise altruism and hold their spirit aloof from the desires and ambitions of the world.

S Radhakrishnan

चुल्लवग्गपालि

सूची

	पिट्ठङ्का		पिट्ठङ्का
१ कम्मक्खन्धक		अट्टारसवत्त	३७
§ १ तज्जनीयकम्म	३	नप्पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्टारसक	३८
अधम्मकम्मद्वादसक	५	पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्टारसक	३९
धम्मकम्मद्वादसक	७	§ ५ आपत्तिया अदस्सने उक्खेप-	
आकङ्खमानल्लक्क	९	नीयकम्म	४०
अट्टारसवत्त	१०	अधम्मकम्मद्वादसक	४१
नप्पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्टारसक	१०	धम्मकम्मद्वादसक	४२
पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्टारसक	११	आकङ्खमानल्लक्क	४३
§ २ नियस्सकम्म	१२	तेचत्तालीसवत्त	४३
अधम्मकम्मद्वादसक	१४	नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब-	
धम्मकम्मद्वादसक	१५	तेचत्तालीसक	४५
आकङ्खमानल्लक्क	१६	पटिप्पस्सम्भेतब्बतेचत्तालीसक	४६
अट्टारसवत्त	१७	§ ६ आपत्तिया अप्पटिकम्मे	
नप्पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्टारसक	१७	उक्खेपनीयकम्म	४८
पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्टारसक	१८	अधम्मकम्मद्वादसक	४९
§ ३ पब्बाजनीयकम्म	१९	धम्मकम्मद्वादसक	५०
अधम्मकम्मद्वादसक	२५	आकङ्खमानल्लक्क	५१
धम्मकम्मद्वादसक	२६	तेचत्तालीसवत्त	५१
आकङ्खमानचुट्ठसक	२७	नप्पटिप्पस्सम्भेतब्बतेचत्तालीसक	५३
अट्टारसवत्त	२९	पटिप्पस्सम्भेतब्बतेचत्तालीसक	५३
नप्पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्टारसक	३०	§ ७ पापिकाय दिट्ठिया अप्पटि-	
पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्टारसक	३१	निस्सग्गे उक्खेपनीयकम्म	५५
§ ४ पटिसारणीयकम्म	३२	अधम्मकम्मद्वादसक	५८
अधम्मकम्मद्वादसक	३५	धम्मकम्मद्वादसक	५८
धम्मकम्मद्वादसक	३६	आकङ्खमानल्लक्क	५९
आकङ्खमानचतुक्क	३६	तेचत्तालीसवत्त	६०

	पिटङ्का
नप्पटिप्पस्सम्भेतव्वतेचत्तालीसक ६१	
पटिप्पस्सम्भेतव्वतेचत्तालीसक ६२	
§ ८ तस्सुद्धान	६३
२ पारिवासिकक्खन्धक	
§ १ पारिवासिका	६७
§ २ मूलायपटिकस्सना रहवत्त	७१
§ ३ मानत्तारहवत्त	७४
§ ४ मानत्तचारिकवत्त	७७
§ ५ अम्भानारहवत्त	८१
§ ६ तस्सुद्धान	८४
३ समुच्चयक्खन्धक	
§ १ सुक्कविस्सट्ठि	८६
अप्पटिच्छन्नमानत्त	८६
अप्पटिच्छन्नअम्भान	८७
एकाहप्पटिच्छन्नपरिवासो	८९
एकाहप्पटिच्छन्नमानत्त	८९
एकाहप्पटिच्छन्नअम्भान	९१
पञ्चाहप्पटिच्छन्नपरिवासो	९२
पारिवासिकमूलायपटिकस्सना	९३
मानत्तारहमूलायपटिकस्सना	९४
तिकापत्तिमानत्त	९५
मानत्तचारिकमूलायपटिकस्सना	९६
अम्भानारहमूलायपटिकस्सना	९७
मूलायपटिकस्सितअम्भान	९८
पक्खप्पटिच्छन्नपरिवासो	१००
पक्खपारिवासिकमूलाय-	
पटिकस्सना	१०१
समोधानपरिवासो	१०२
मानत्तारहमूलायपटिकस्सनादि	१०३
तिकापत्तिमानत्त	१०४

	पिटङ्का
मानत्तचारिकमूलाय-	
पटिकस्सनादि	१०५
अम्भानारहमूलाय-	
पटिकस्सनादि	१०५
पक्खप्पटिच्छन्नअम्भान	१०६
§ २ परिवासो	१०९
अग्घसमोधानपरिवासो	१०९
सव्वचिरप्पटिच्छन्न-	
अग्घसमोधान	११०
द्वेमासपरिवासो	१११
द्वे मासा परिवसितव्वविधि	११३
सुद्धन्तपरिवासो	१२२
§ ३ चत्तालीसक	१२४
§ ४ छत्तिसक	१२७
§ ५ मानत्तसतक	१२७
§ ६ समूलायसमोधानपरिवास-	
चतुस्सत	१३२
§ ७ परिमाणादिवारअट्ठक	१३७
§ ८ द्वेभिक्खुवारएकादसक	१३७
§ ९ मूलायअविसुद्धिनवक	१३९
§ १० दुतियनवक	१४१
§ ११ ततियनवक	१४३
§ १२ तस्सुद्धान	१४८
४ समथक्खन्धक	
§ १ सम्मुखविनयो	१५०
कण्हपक्खनवक	१५०
सुक्कपक्खनवक	१५२
§ २ सतिविनयो	१५३
§ ३ अमूब्धविनयो	१५९
§ ४ पटिञ्जातकरण	१६२

	पिटुङ्का
§ ५ येभुय्यसिका	१६४
§ ६ तस्सपापिय्यसिका	१६५
अवम्मकम्मद्वादसक	१६६
धम्मकम्मद्वादसक	१६६
आकङ्खमानच्छक्क	१६६
अट्टारसवत्त	१६७
§ ७ तिणवत्थारक	१६७
§ ८ अविहरण	१७०
§ ९ अविहरणवूपसमनसमथो	१७७
सम्मुखाविनयो	१७७
उब्बाहिकाय वूपसमन	१८०
येभुय्यसिकाविनयो	१८२
तिविधसलाकग्गाहो	१८३
सतिविनयो	१८४
अमूळहविनयो	१८५
तस्सपापिय्यसिकाविनयो	१८७
पटिञ्जातकरण	१८८
तिणवत्थारक	१९०
५ खुदकवत्थुक्खन्धक	
§ १ नहान-विलेपन-नच्च-	
गीत-बाहिरलोमी-	
उण्णीवारणादीनि	१९३
§ २ अम्बखादनवत्थु	१९७
§ ३ अहिराजपरित्त	१९८
§ ४ अङ्गजातच्छेदन	१९९
§ ५ पिण्डोलभारट्टाजपत्तवत्थु	१९९
§ ६ चीवरदण्डसत्थकादीनि	२०४
§ ७ थविकपरिस्सावनानुजानना	२०६
§ ८ नवकम्मनि	२०८
§ ९ वड्डलिच्छविवत्थु	२१३
§ १० बोधिराजकुमारवत्थु	२१६

	पिटुङ्का
§ ११ घट-कतक-सम्मज्जनि-	
पादघसनि-विधूपन-	
छत्त-सिक्का-दण्डादीनि	२१८
§ १२ रोमन्थकसित्थानि	२२२
§ १३ नखकेसच्छेदन-कण्णमल-	
हरणादीनि	२२३
§ १४ सङ्घाटिआयोगकाय-	
बन्धनादीनि	२२५
§ १५ काज-दन्तकट्ट-दवडाह-	
रुक्खाभिरुहन	२२७
§ १६ सकनिरुत्तिअनुजानना	२२८
§ १७ तिरच्छानविज्जा-लसुण-	
खादनादीनि	२२९
§ १८ पस्साववच्च-मालावच्छ-	
रोपन-दारुभण्डादिकथा	२३०
§ १९ तस्सुद्धान	२३४
६ सेनासनक्खन्धक	
§ १ विहारानुजानना	२३९
मञ्चपीठादिअनुजानना	२४१
सेतवण्णादिअनुजानना	२४४
पटिभानचित्तपटिक्खेप	२४५
इट्टकाचयादिअनुजानना	२४५
उपट्टानसालानुजानना	२४६
पाकारादिअनुजानना	२४७
आरामपरिक्खेपानुजानना	२४८
§ २ अनाथपिण्डिकवत्थु	२४९
§ ३ नवकम्मदान	२५३
§ ४ अग्गासनादिअनुजानना	२५४
तित्तिरजातक	२५६
अवन्दियादिपुग्गला	२५७

	पिट्ठङ्का
आसनप्पटिवाहनपटिकखेप	२५७
गिहिविकितानुजानना	२५८
§ ५ जेतवनविहारानुमोदना	२५८
§ ६ आसनप्पटिवाहनादि	२६०
सेनासनग्गाहापकसम्मुति	२६२
§ ७ एकावासएकासनानुजानना	२६३
§ ८ सङ्घिक्खवत्थु	२६५
§ ९ अविस्सज्जियवत्थु	२६५
§ १० अवेभङ्गियवत्थु	२६७
§ ११ नवकम्मदानकथा	२६८
ग्रञ्जात्रपरिभोगपटिकखेपादि	२७१
§ १२ सङ्घभक्तादिअनुजानना	२७२
भत्तुद्देसकसम्मुति	२७२
सेनासनपञ्चापकादिसम्मुति	२७३
अप्पमत्तकविस्सज्जकसम्मुति	२७४
साटियग्गाहापकादिसम्मुति	२७४
§ १३ तस्सुद्धान	२७५
७ सङ्घभेदकक्खन्धक	
§ १ छसक्यपब्बज्जाकथा	२७६
§ २ देवदत्तवत्थु	२८३
§ ३ पञ्चसत्थुकथा	२८४
§ ४ पकासनीयकम्म	२८८
§ ५ अजातसत्तुकुमारवत्थु	२९०
§ ६ अभिमारपेसन	२९१
§ ७ लोहितुप्पादकम्म	२९३
§ ८ नाळागिरिपेसन	२९६
§ ९ पञ्चवत्थुयाचनकथा	२९७
§ १० सङ्घभेदकथा	३००
§ ११ उपालिपञ्हा	३०५
§ १२ तस्सुद्धान	३१०

	पिट्ठङ्का
८ वत्तक्खन्धक	
§ १ आगन्तुक्खवत्तकथा	३११
§ २ आवासिकवत्तकथा	३१४
§ ३ गमिकवत्तकथा	३१५
§ ४ अनुमोदनवत्तकथा	३१६
§ ५ भत्तगवत्तकथा	३१७
§ ६ पिण्डचारिकवत्तकथा	३१९
§ ७ आरज्जिकवत्तकथा	३२१
§ ८ सेनासनवत्तकथा	३२३
§ ९ जन्ताघरवत्तकथा	३२५
§ १० वच्चकुटिवत्तकथा	३२६
§ ११ उपज्झायवत्तकथा	३२८
§ १२ सद्धिविहारिकवत्तकथा	३३२
§ १३ आचरियवत्तकथा	३३६
§ १४ अन्तेवासिकवत्तकथा	३४१
§ १५ तस्सुद्धान	३४५
९ पातिमोक्खट्टपनक्खन्धक	
§ १ पातिमोक्खुद्देसयाचना	३५३
§ २ अट्ट अच्छरिया महासमुद्दे	
धम्मविनये च	३५४
§ ३ पातिमोक्खसवनारहो	३५८
§ ४ धम्मिकाधम्मिकपाति-	
मोक्खट्टपन	३५९
§ ५ धम्मिकपातिमोक्खट्टपन	३६२
§ ६ अत्तादानअङ्ग	३६७
§ ७ चोदकेन पच्चवेक्खितब्ब-	
धम्मा	३६८
§ ८ चोदकेन उपट्ठापेतब्बधम्मा	३६९
§ ९ चोदकचुदितकपटि-	
सयुत्तकथा	३६९

	पिटृङ्का	
§ १० तस्सुद्धान	३७१	
१० भिक्खुनिकखन्धक		
§ १ महापजापतिगोतमीवत्थु	३७३	
§ २ अट्ट गरुधम्मा	३७४	
§ ३ भिक्खुनीउपसम्पदा- नुजानना	३७७	
§ ४ महापजापतिया गोतमिया वरयाचनादीनि	३७८	
§ ५ पातिमोक्खुद्देसआपत्तिपटि- ग्गहणादीनि	३७९	
§ ६ कद्दमोदकओसिञ्चनकाय- दस्सनदण्डकम्मादीनि	३८२	
§ ७ ओवादट्टपन - कायबन्धन- धारणमुखालिम्पन- उम्मद्दनादीनि	३८३	
§ ८ लिङ्गदस्सन-आमिसदान- वत्थु	३८६	
§ ९ सेनासनआवसथचीवरादि- अनुजानना	३९०	
§ १० उपसम्पदाकाले चतुब्बीस- अन्तरायिकधम्मपुच्छादीनि	३९१	
§ ११ उपसम्पदाविधि	३९३	
§ १२ यथावुड्डुप्पटिबाहनपवारणा- उपोसथनियमादीनि	३९५	
§ १३ यानयायननियमा	३९७	
§ १४ दूतेन उपसम्पदानुजानना	३९७	
§ १५ अरञ्जविहारपटिकखेप- नवकम्मादिअनुजानना	३९९	
§ १६ गम्भिनिपब्बजिताय दारक- पोसनानुजानना	३९९	

	पिटृङ्का	
§ १७ मानत्तचारिनीवत्थु	४००	
§ १८ न भिक्खुनिया सिक्खा- पच्चक्खानादि	४०१	
§ १९ पुरिसाभिवादनादिनियमा	४०१	
§ २० तस्सुद्धान	४०२	
११ पञ्चसतिकखन्धक		
§ १ सङ्गीतिनिदान	४०६	
§ २ पञ्चन्न भिक्खुसतान सम्मति	४०६	
§ ३ विनयसङ्गायन	४०८	
§ ४ धम्मसङ्गायन	४०९	
§ ५ खुद्धानुखुद्दकसिक्खापदकथा	४०९	
§ ६ आनन्दस्स दुक्कटानि	४१०	
§ ७ पोराणत्थेरवत्थु	४११	
§ ८ ब्रह्मदण्डकथा उदेनराजवत्थु	४१२	
छन्ने ब्रह्मदण्डारोपन	४१४	
§ ९ तस्सुद्धान	४१४	
१२ सत्तसतिकखन्धक		
§ १ यसत्थेरवत्थु	४१६	
यसत्थेरस्स पटिसारणीयकम्म	४१६	
समणब्राह्मणान चत्तारो उपक्किलेसा	४१७	
मणिचूळकगामणीकथा	४१८	
वज्जिपुत्तकभिक्षूहि यस्स उपेक्खनीयकम्मकरणे- सन्निपातो	४२०	
§ २ उभयपक्खेहि पक्खसङ्गह- उय्योगो	४२०	
सम्भूतसाणवासित्थेरकथा	४२०	
रेवतत्थेरवत्थु	४२१	

	पिट्ठङ्का
वज्जिपुत्तकभिक्षूहि रेवतपक्ख-	
सङ्गहउत्तयोगो	४२३
साळ्हत्थेरस्स परिवितक्को	४२४
उत्तरभिक्षुकथा	४२४

	पिट्ठङ्का
§ ३ सङ्गत्थेरसब्बकामीवत्थु	४२५
§ ४ अविकरण विनिच्छित्तु	
सङ्गसन्निपातो	४२७
§ ५ तस्सुद्धान	४३१

विनयपिटके

चुल्लवग्गो

चुल्लवग्गपालि

१ कम्मक्खन्धकं

§ १ तज्जनीयकम्मं

१ तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थिय विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे ।
 तेन खो पन समयेन पण्डुकलोहितका भिक्खू अत्तना भण्डनकारका कलहकारका विवादकारका
 भस्सकारका सङ्घे अधिकरणकारका, ये पि चञ्जे भिक्खू भण्डनकारका कलहकारका विवाद-
 कारका भस्सकारका सङ्घे अधिकरणकारका ते उपसङ्कमित्वा एव वदन्ति—“मा खो तुम्हे,
 आयस्सन्तो, एसो अजेसि । बलवाबलव पटिमन्तेथ । तुम्हे तेन पण्डिततरा च ब्यत्ततरा च 5
 बहुस्सुततरा च अलमत्ततरा च । मा चस्स भायित्थ । मय पि तुम्हाक पक्खा भविस्सामा”
 ति । तेन अनुप्पन्नानि चेव भण्डनानि उप्पज्जन्ति उप्पन्नानि च भण्डनानि भिय्योभावाय
 वेपुल्लाय सवत्तन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा ते
 उज्झायन्ति खिय्यन्ति^१ विपाचेन्ति—“कथ हि नाम पण्डुकलोहितका भिक्खू अत्तना
 भण्डनकारका कलहकारका विवादकारका भस्सकारका सङ्घे अधिकरणकारका, ये पि चञ्जे 10
 भिक्खू भण्डनकारका कलहकारका विवादकारका भस्सकारका सङ्घे अधिकरणकारका ते
 उपसङ्कमित्वा एव वक्खन्ति—‘मा खो तुम्हे, आयस्सन्तो, एसो अजेसि । बलवाबलव
 पटिमन्तेथ । तुम्हे तेन पण्डिततरा च ब्यत्ततरा च बहुस्सुततरा च अलमत्ततरा च । मा चस्स
 भायित्थ । मय पि तुम्हाक पक्खा भविस्सामा’ ति । तेन अनुप्पन्नानि चेव भण्डनानि
 उप्पज्जन्ति उप्पन्नानि च भण्डनानि भिय्योभावाय वेपुल्लाय सवत्तन्ती” ति । 15

R 1

B 1

B 2

15

२ अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । अथ खो भगवा एतस्मि निदाने
 एतस्मि पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि—“सच्च किर, भिक्खवे, पण्डुक-
 लोहितका भिक्खू अत्तना भण्डनकारका कलहकारका विवादकारका भस्सकारका सङ्घे
 अधिकरणकारका, ये पि चञ्जे भिक्खू भण्डनकारका कलहकारका विवादकारका भस्सकारका
 सङ्घे अधिकरणकारका ते उपसङ्कमित्वा एव वदन्ति—‘मा खो तुम्हे, आयस्सन्तो, एसो अजेसि । 20
 बलवाबलव पटिमन्तेथ । तुम्हे तेन पण्डिततरा च ब्यत्ततरा च बहुस्सुततरा च अलमत्ततरा

R 2

च । मा चस्स भायित्थ । मय पि तुम्हाक पक्खा भविस्सामा'ति । तेन अनुप्पन्नानि चेव भण्डनानि उप्पज्जन्ति, उप्पन्नानि च भण्डनानि भिग्योभावाय वेपुल्लाय सवत्तन्ती" ति^१ "सच्च भगवा" ति । विगरहि बुद्धो भगवा — "अननुच्छविक^२, भिक्खवे, तेस मोघपुरिसान- अननुलोमिक अप्पटिरूप^३ अस्सामणक अरुप्पिय अकरणीय । कथ हि नाम ते, भिक्खवे, ५ मोघपुरिसा अत्तना भण्डनकारका पे० सङ्खे अधिकरणकारका, ये पि चज्जे भिक्खू भण्डनकारका पे० सङ्खे अधिकरणकारका ते उपसङ्कमित्वा एव वक्खन्ति 'मा खो तुम्हे, आयस्सन्तो, एसो अजेसि । बलवाबलव पटिमन्तेथ । तुम्हे तेन पण्डिततरा च व्यत्तरा च बहुस्सुततरा च अलमत्तरा च । मा चस्स भायित्थ । मय पि तुम्हाक पक्खा भविस्सामा' ति^४ तेन अनुप्पन्नानि चेव भण्डनानि उप्पज्जन्ति, उप्पन्नानि च भण्डनानि भिग्योभावाय^५ वेपुल्लाय सवत्तन्ति । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय पसन्नान वा भिग्योभावाय । अथ ख्वेत^६, भिक्खवे, अप्पसन्नान चेव अप्पसादाय पसन्नान च एकच्चान अज्जयत्ताया" ति ।

अथ खो भगवा ते भिक्खू^७ अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय^८ दुप्पोसताय B ३ महिच्छताय असन्तुट्ठिताय^९ सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय^{१०} अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स^{११} पासादिकस्स अपचयस्स १५ विरियारम्भस्स^{१२} वण्ण भासित्वा भिक्खून् तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा^{१३} भिक्खू आमन्तेसि — "तेन हि, भिक्खवे, सङ्खो पण्डुकलोहितकान भिक्खून् तज्जनीयकम्म"^{१४} करोतु । एव च पन, भिक्खवे, कातब्ब । पठम पण्डुकलोहितका भिक्खू चोदेतब्बा, चोदेत्वा सारेतब्बा, सारेत्वा आपत्ति^{१५} आरोपेतब्बा, आपत्ति आरोपेत्वा व्यत्तेन^{१६} भिक्खुना पटिबलेन सङ्खो आपेतब्बो —

२० ३ "सुणातु मे, भन्ते, सङ्खो । इमे पण्डुकलोहितका भिक्खू अत्तना भण्डनकारका कलहकारका विवादकारका भस्सकारका सङ्खे अधिकरणकारका, ये पि चज्जे भिक्खू भण्डन- कारका कलहकारका विवादकारका भस्सकारका सङ्खे अधिकरणकारका ते उपसङ्कमित्वा एव वदन्ति — 'मा खो तुम्हे, आयस्सन्तो, एसो अजेसि । बलवाबलव पटिमन्तेथ । तुम्हे तेन पण्डिततरा च व्यत्तरा च बहुस्सुततरा च अलमत्तरा च । मा चस्स भायित्थ । २५ मय पि तुम्हाक पक्खा भविस्सामा' ति । तेन अनुप्पन्नानि चेव भण्डनानि उप्पज्जन्ति, उप्पन्नानि च भण्डनानि भिग्योभावाय वेपुल्लाय सवत्तन्ति । यदि सङ्खस्स पत्तकल्ल, सङ्खे पण्डुकलोहितकान भिक्खून् तज्जनीयकम्म करेय्य । एसा अत्ति ।

"सुणातु मे, भन्ते, सङ्खो । इमे पण्डुकलोहितका भिक्खू अत्तना भण्डनकारका

१ अननुच्छविय-रो० । २ अप्पटिरूप-सी०, म० । ३ भिग्योभावाय-सी० । ४ खो तं-रो०, अथरवेत-सी०, स्या० । ५ पण्डुकलोहितके भिक्खू-स्या० । ६ दुभरताय-सी० । ७ असन्तुट्ठिताय-स्या०, असन्तुट्ठिया-सी०, रो० । ८ सुपोसताय-सी० । ९ धूतस्स-स्या० । १० वीरियारम्भस्स-म० । ११ तज्जनीयकम्म-रो० । १२ आपत्ति-स्या० । १३ व्यत्तेन सी०, रो० ।

पे० सङ्खे अधिकरणकारका, ये पि चञ्जे भिक्खू भण्डनकारका पे० सङ्खे अधिकरणकारका ते उपसङ्गमित्वा एव वदन्ति—‘मा खो तुम्हे, आयस्सन्तो, एसो अजेसि । बलवावलव पटिमन्तेथ । तुम्हे तेन पण्डिततरा च व्यत्ततरा च बहुस्सुततरा च अलमत्ततरा च । मा चस्स भायित्थ । मय पि तुम्हाक पक्खा भविस्सामा’ ति । तेन अनुप्पन्नानि चेव भण्डनानि उप्पज्जन्ति, उप्पन्नानि च भण्डनानि भिय्योभावाय वेपुल्लाय सवत्तन्ति । सङ्खो पण्डुकलोहितकान भिक्खून् तज्जनीयकम्म करोति । यस्सायस्सतो खमति पण्डुकलोहितकान भिक्खून् तज्जनीयस्स कम्मस्स^१ करण, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य । B 4

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि—सुणातु मे, भन्ते, सङ्खो । इमे पण्डुकलोहितका भिक्खू अत्तना भण्डनकारका पे० सङ्खे अधिकरणकारका, ये पि चञ्जे भिक्खू भण्डनकारका पे० सङ्खे अधिकरणकारका ते उपसङ्गमित्वा एव वदन्ति—‘मा खो तुम्हे, आयस्सन्तो,¹⁰ एसो अजेसि । बलवावलव पटिमन्तेथ । तुम्हे तेन पण्डिततरा च व्यत्ततरा च बहुस्सुततरा च अलमत्ततरा च । मा चस्स भायित्थ । मय पि तुम्हाक पक्खा भविस्सामा’ ति । तेन अनुप्पन्नानि चेव भण्डनानि उप्पज्जन्ति, उप्पन्नानि च भण्डनानि भिय्योभावाय वेपुल्लाय सवत्तन्ति । सङ्खो पण्डुकलोहितकान भिक्खून् तज्जनीयकम्म करोति । यस्सायस्सतो खमति पण्डुकलोहितकान भिक्खून् तज्जनीयस्स कम्मस्स करण, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य । 15

“ततिय पि एतमत्थ वदामि—सुणातु मे, भन्ते, सङ्खो । इमे पण्डुकलोहितका भिक्खू अत्तना भण्डनकारका पे० सङ्खे अधिकरणकारका, ये पि चञ्जे भिक्खू भण्डनकारका पे० सङ्खे अधिकरणकारका ते उपसङ्गमित्वा एव वदन्ति—‘मा खो तुम्हे, आयस्सन्तो, एसो अजेसि । बलवावलव पटिमन्तेथ । तुम्हे तेन पण्डिततरा च व्यत्ततरा च बहुस्सुततरा च अलमत्ततरा च । मा चस्स भायित्थ । मय पि तुम्हाक पक्खा भविस्सामा’ ति । तेन अनुप्पन्नानि²⁰ चेव भण्डनानि उप्पज्जन्ति, उप्पन्नानि च भण्डनानि भिय्योभावाय वेपुल्लाय सवत्तन्ति । सङ्खो पण्डुकलोहितकान भिक्खून् तज्जनीयकम्म करोति । यस्सायस्सतो खमति पण्डुकलोहितकान भिक्खून् तज्जनीयस्स कम्मस्स करण, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“कत सङ्खेन पण्डुकलोहितकान भिक्खून् तज्जनीयकम्म । खमति सङ्खस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति । 25

अधम्मकम्मद्वादसकं

४ (१) “तीहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म अधम्मकम्म च^१ होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । असम्मुखा कत होति, अप्पटिपुच्छा^२ कत होति, अप्पटिञ्जाय^३ कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

R 3

B 5

१ तज्जनीयकम्मस्स—स्या०, तज्जनीयस्स कम्मस्स—रो० । २ चेव—स्या० । ३ अपटिपुच्छा—सी०, रो० । ४ अपटिञ्जाय—सी०, रो० ।

१ अरोपेत्वा-रो० ।

वग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

(१०) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । अचोदेत्वा कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

(११) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । असारत्वा कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

10

(१२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । आपत्ति अनारोपेत्वा कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

B 7

अधम्मकम्मद्वादसक निष्ठित^१ ।

धम्मकम्मद्वादसकं

५ (१) “तीहि, भिक्खवे, अज्जेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म धम्मकम्म च होति,¹⁵ विनयकम्म च, सुवूपसन्त^२ च । सम्मुखा कत होति, पटिपुच्छा कत होति, पटिञ्जाय कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

(२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । आपत्तिया कत होति, देसनागामिनिया आपत्तिया²⁰ कत होति, अदेसिताय आपत्तिया कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

R 4

(३) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । चोदेत्वा कत होति, सारेत्वा कत होति, आपत्ति आरोपेत्वा^३ कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म धम्मकम्म²⁵ च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

(४) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । सम्मुखा कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति—

१ अधम्मकम्मे द्वादसक निष्ठित—स्या० । २ सुवूपसन्त—सी० । ३ रोपेत्वा—रो० ।

होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । आपत्ति आरोपेत्वा^१ कत होति, वम्ममेन कत होति, समग्गेन कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत तज्जनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

B C

धम्मकम्मद्वादसक निट्ठित^२ ।

आकङ्खमानच्छकं

६ (१) “तीहि, भिक्खवे, अज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, तज्जनीयकम्म करेय्य । भण्डनकारको होति कलहकारको विवादकारको भस्सकारको सङ्घे^५ अधिकरणकारको, बालो होति अव्यत्तो^३ आपत्तिबहुलो अनपदानो, गिहिससट्ठो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससग्गेहि — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, तज्जनीयकम्म करेय्य ।

(२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, तज्जनीयकम्म करेय्य । अधिसीले सीलविपन्नो होति, अज्झाचारे आचारविपन्नो होति,^{१०} अतिदिट्ठिया दिट्ठिविपन्नो होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, तज्जनीयकम्म करेय्य ।

(३) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, तज्जनीयकम्म करेय्य । बुद्धस्स अवण्ण भासति, धम्मस्स अवण्ण भासति, सङ्घस्स अवण्ण भासति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो,^{१५} तज्जनीयकम्म करेय्य ।

(४) “तिण्ण, भिक्खवे, भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, तज्जनीयकम्म करेय्य । एको भण्डनकारको होति कलहकारको विवादकारको भस्सकारको सङ्घे अधिकरणकारको, एको बालो होति अव्यत्तो आपत्तिबहुलो अनपदानो, एको गिहिससट्ठो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससग्गेहि — इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, तज्जनीयकम्म करेय्य ।^{२०}

(५) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, तज्जनीयकम्म करेय्य । एको अधिसीले सीलविपन्नो होति, एको अज्झाचारे आचारविपन्नो होति, एको अतिदिट्ठिया दिट्ठिविपन्नो होति — इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, तज्जनीयकम्म करेय्य ।

B 10

(६) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, तज्जनीयकम्म^{२५} करेय्य । एको बुद्धस्स अवण्ण भासति, एको धम्मस्स अवण्ण भासति, एको सङ्घस्स अवण्ण भासति — इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, तज्जनीयकम्म करेय्य ।

R 5

आकङ्खमानच्छकं^४ निट्ठित ।

१ रोपेत्वा—रो० ।

२ वम्मकम्मे द्वादसक निट्ठित—सी० ।

३ अव्यत्तो—सी०, रो० ।

४ आकङ्खमानच्छक—स्या० ।

चुल्लवग्गो—२

अट्टारसवत्त

७ “तज्जनीयकम्मकतेन,^१ भिक्खवे, भिक्खुना सम्मा वत्तितव्व । तत्राय सम्मावत्तना न उपसम्पादेतव्व, न निस्सयो दातव्वो, न मामणेरो उपट्ठापेतव्वो, न भिक्खुनोयादकसम्मुति^२ सादितव्वा, सम्मतेन पि भिक्खुनियो न ओवदितव्वा । याय आपत्तिया मङ्गेन तज्जनीयकम्म कत होति सा आपत्ति न आपज्जितव्वा, अज्जा वा तादिसिका, ततो वा पापिट्ठतरा,^३ ५ कम्म न गरहितव्व, कम्मिका न गरहितव्वा । न पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथो ठपेतव्वो, न पवारणा ठपेतव्वा, न सवचनीय कातव्व, न अनुवादो पट्टपेतव्वो, न ओकासो कारेतव्वो, न चोदेतव्वो, न सारेतव्वो, न भिक्खूहि^४ सम्पयोजेतव्व” ति ।

तज्जनीयकम्मे अट्टारसवत्त निट्ठित ।

नप्पटिप्पस्सम्भेतव्वअट्टारसकं

८ अथ खो सङ्घो पण्डुक्कलोहितकान भिक्खून तज्जनीयकम्म अकासि । ते मङ्गेन
B 11 तज्जनीयकम्मकता सम्मा वत्तन्ति, लोम पातेन्ति, नेत्थार वत्तन्ति, भिक्खू उपमङ्कमित्वा एव
10 वदन्ति^५—“मय, आवुसो, सङ्गेन तज्जनीयकम्मकता सम्मा वत्ताम, लोम पातेम, नेत्थार
वत्ताम, कथ नु खो अम्हेहि पटिपज्जितव्व” ति^६ भिक्खू^७ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।
“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो पण्डुक्कलोहितकान भिक्खून तज्जनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतु ।
पञ्चहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो तज्जनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतव्व ।
उपसम्पादेति, निस्सय देति, सामणेर उपट्ठापेति, भिक्खुनोयादकसम्मुति सादियति, सम्मतो
15 पि भिक्खुनियो ओवदति—इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो
तज्जनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतव्व ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो तज्जनीयकम्म
नप्पटिप्पस्सम्भेतव्व । याय आपत्तिया सङ्गेन तज्जनीयकम्म कत होति त आपत्ति आपज्जति,
अज्ज वा तादिसिक, ततो वा पापिट्ठतर, कम्म गरहति, कम्मिके गरहति इमेहि ग्वो,
R 6 20 भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो तज्जनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतव्व ।

“अट्ठहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो तज्जनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भे
तव्व । पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथ ठपेति, पवारण ठपेति, सवचनीय करोति, अनुवाद
पट्टपेति, ओकास कारेति, चोदेति, सारेति, भिक्खूहि सम्पयोजेति इमेहि ग्वो, भिक्खवे,
अट्ठहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो तज्जनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतव्व ।

नप्पटिप्पस्सम्भेतव्वअट्टारसक निट्ठित ।

१ सङ्गेन तज्जनीयकम्मकतेन—स्या० । २ भिक्खुनोयादकसम्मुति—स्या० । ३ न भिक्खू
भिक्खूहि—स्या० । ४ वदन्ति—सी०, स्या०, रो० । ५ सी०, स्या०, रो० पोत्थकमु नत्थि ।

पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्टारसक

९ “पञ्चहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो तज्जनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । न उपसम्पादेति, न निस्सय देति, न सामणेर उपट्ठापेति, न भिक्खुनोवादकसम्मति सादियति, सम्मतो पि भिक्खुनियो न ओवदति—इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो तज्जनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो तज्जनीयकम्म पटिप्पस्स- 5 B 12
म्भेतब्ब । याय आपत्तिया सङ्घेन तज्जनीयकम्म कत होति त आपत्ति न आपज्जति, अब्ब वा तादिसिक, ततो वा पापिट्ठतर, कम्म न गरहति, कम्मिके न गरहति—इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो तज्जनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अट्ठहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो तज्जनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । न पक्कतत्तस्स भिक्खुनो उपोसय ठपेति, न पवारण ठपेति, न सवचनीय करोति, न अनुवाद 10 पट्ठपेति, न ओक्कास कारेति, न चोदेति, न सारेति, न भिक्खूहि^१ सम्पयोजेति—इमेहि खो, भिक्खवे, अट्ठहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, तज्जनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्टारसक निट्ठित ।

१० “एव च पन, भिक्खवे, पटिप्पस्सम्भेतब्ब । तेहि, भिक्खवे, पण्डुकलोहितकेहि भिक्खूहि सङ्घ उपसङ्कमित्वा एकस्स उत्तरासङ्ग करित्वा बुद्धान^२ भिक्खून् पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पग्गहेत्वा एवमस्स वचनीयो—“मय, भन्ते, सङ्घेन तज्जनीयकम्मकता 15 सम्मा वत्ताम, लोम पातेम, नेत्थार वत्ताम, तज्जनीयस्स कम्मस्स^३ पटिप्पस्सद्धि याचामा” ति । दुतिय पि याचितब्बा । ततिय पि याचितब्बा । ब्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो—

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इमे पण्डुकलोहितका भिक्खू सङ्घेन तज्जनीयकम्मकता सम्मा वत्तन्ति, लोम पातेन्ति, नेत्थार वत्तन्ति, तज्जनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि याचन्ति । R 7 यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो पण्डुकलोहितकान भिक्खून् तज्जनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेय्य 20 एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इमे पण्डुकलोहितका भिक्खू सङ्घेन तज्जनीयकम्मकता सम्मा वत्तन्ति, लोम पातेन्ति, नेत्थार वत्तन्ति, तज्जनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि याचन्ति । सङ्घो पण्डुकलोहितकान भिक्खून् तज्जनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेति । यस्सायस्सतो खमति पण्डुकलोहितकान भिक्खून् तज्जनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, 25 सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि—सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इमे पण्डुकलोहितका B 13

१ भिक्खू भिक्खूहि—स्या० । २ बुद्धान—सी० । ३ वचनीय्यो—सी० । ४ तज्जनीयस्स कम्मस्स—रो०, तज्जनीयकम्मस्स—स्या० ।

भिक्षू सङ्घेन तज्जनीयकम्मकता सम्मा वत्तन्ति, लोम पातेन्ति, नेत्थार वत्तन्ति तन्ननायम्म कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि याचन्ति । सङ्घो पण्डुकलोहितकान भिक्षून् तज्जनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेति । यस्सायस्सतो खमति पण्डुकलोहितकान भिक्षून् तज्जनीयम्म कम्मम्म पटिप्पस्सद्धि, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

5 “ततिय पि एतमत्थ वदामि—सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इमे पण्डुकलोहितका भिक्षू सङ्घेन तज्जनीयकम्मकता सम्मा वत्तन्ति, लोम पातेन्ति, नेत्थार वत्तन्ति तज्जनीयम्म कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि याचन्ति । सङ्घो पण्डुकलोहितकान भिक्षून् तज्जनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेति । यस्सायस्सतो खमति पण्डुकलोहितकान भिक्षून् तज्जनीयम्म कम्मम्म पटिप्पस्सद्धि, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

10 “पटिप्पस्सद्ध सङ्घेन पण्डुकलोहितकान भिक्षून् तज्जनीयकम्म । खमति महम्म, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

तज्जनीयकम्म निद्धित पठम’ ।

§ २ नियस्सकम्म

११ तेन खो पन समयेन आयस्सा सेय्यसको बालो होति अब्यत्तो आपत्तिबहुलो अनपदानो, गिहिससङ्घो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससङ्घोहि, अपिस्सु भिक्षू पकता परिवास देन्ता मूलाय पटिकस्सन्ता मानत्त देन्ता अब्भेन्ता । ये ते भिक्षू अपिच्छा 15 सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा ते उज्जायन्ति खियन्ति” विपाचेन्ति ‘कथ हि नाम आयस्सा सेय्यसको बालो भविस्सति अब्यत्तो आपत्तिबहुलो अनपदानो, गिहिससङ्घो विहरिस्सति अननुलोमिकेहि गिहिससङ्घोहि, अपिस्सु भिक्षू पकता परिवास देन्ता मूलाय पटिकस्सन्ता मानत्त देन्ता अब्भेन्ता” ति । अथ खो ते भिक्षू भगवतो एतमन्थ आरोचन्तु ।

B 14

अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे भिक्षुसङ्घ मन्निपाताप या भिक्षू 20 पटिपुच्छि—“सच्च किर, भिक्षवे, सेय्यसको भिक्षु बालो अब्यत्तो” आपत्तिबहुलो अनपदानो, गिहिससङ्घो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससङ्घोहि, अपिस्सु भिक्षू पकता परिवास देन्ता मूलाय पटिकस्सन्ता मानत्त देन्ता अब्भेन्ता” ति । “सच्च भगवा” ति । विगारहि बुद्धो भगवा—“अननुच्छविक,^१ भिक्षवे, तस्स मोघपुरिमम्म अननुलोमिक अप्पटिरूप^२ अस्सामणक अकप्पिय अकरणीय । कथ हि नाम सो, भिक्षवे, मोघपुरिमो बालो 25 भविस्सति अब्यत्तो आपत्तिबहुलो अनपदानो, गिहिससङ्घो विहरिस्सति अननुलोमिकेहि गिहिससङ्घोहि, अपिस्सु भिक्षू पकता परिवास देन्ता मूलाय पटिकस्सन्ता मानत्त देन्ता

१ तज्जनीयकम्म पठम निद्धित—स्या० । २ गिहीससङ्घो—सी० । ३ पकतता—सी०, स्या० ।

४ खीयन्ति—सी०, स्या०, रो० । ५ बालो होति अब्यत्तो—स्या०, बालो होति अब्यत्ता—सी०, रो० ।

६ अननुच्छविय—रो० । ७ अप्पटिरूप—सी०, म० ।

अब्भेन्ता । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय पसन्नान वा भिग्योभावाय । अथ ख्वेत,^१ भिक्खवे, अप्पसन्नान चैव अप्पसादाय पसन्नान च एकच्चान अब्बयत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहत्वा दुब्भरताय^२ दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय^३ सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय^४ अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुत्तस्स^५ पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स^६ वण्ण^५ भासित्वा भिक्खून तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म”^७ करोतु — निस्साय ते वत्थब्ब ति । R 8 एव च पन, भिक्खवे, कातब्ब । पठम सेय्यसको भिक्खु चोदेतब्बो, चोदेत्वा सारेतब्बो, सारेत्वा आपत्ति^८ आरोपेतब्बो,^९ आपत्ति आरोपेत्वा^१ व्यत्तेन भिक्खुना पटिवलेन सङ्घो आपेतब्बो — 10

१० “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय सेय्यसको भिक्खु बालो अब्यत्तो^{११} आपत्ति-बहुलो अनपदानो, गिहिससट्ठो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससग्गेहि, अपिस्सु भिक्खू पक्ता परिवास देन्ता मूलाय पटिकस्सन्ता मानत्त देन्ता अब्भेन्ता । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म”^{१२} करेय्य — निस्साय ते वत्थब्ब ति । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय सेय्यसको भिक्खु बालो अब्यत्तो आपत्तिबहुलो^{१५} अनपदानो, गिहिससट्ठो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससग्गेहि, अपिस्सु भिक्खू पक्ता परिवास देन्ता मूलाय पटिकस्सन्ता मानत्त देन्ता अब्भेन्ता । सङ्घो सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म करोति — निस्साय ते वत्थब्ब ति । यस्सायस्मतो खमति सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सकम्मस्स^{१३} करण — निस्साय ते वत्थब्ब ति, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि — सुणातु मे,^{२०} B 15 भन्ते, सङ्घो । अय सेय्यसको भिक्खु बालो अब्यत्तो आपत्तिबहुलो अनपदानो, गिहिससट्ठो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससग्गेहि, अपिस्सु भिक्खू पक्ता परिवास देन्ता मूलाय पटिकस्सन्ता मानत्त देन्ता अब्भेन्ता । सङ्घो सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म करोति — निस्साय ते वत्थब्ब ति । यस्सायस्मतो खमति सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सकम्मस्स करण — निस्साय ते वत्थब्ब ति, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य । 25

“कत सङ्घेन सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म — निस्साय ते वत्थब्ब ति । खमति सङ्घस्स, तस्सा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

१ खो त रो० । २ दुभरताय-सी० । ३ असन्तुट्ठिताय-सी०, रो०, असन्तुट्ठिताय-स्या० । ४ सुपोसताय-सी० । ५ धुत्तस्स-स्या० । ६ वीरियारम्भस्स-म० । ७ निस्सयकम्म-रो० । ८ आपत्ति-सी०, स्या० । ९ रोपेतब्बो-रो०, आरोपेतब्बा-सी०, स्या० । १० रोपेत्वा-रो० । ११ बालो होति अब्यत्तो-स्या०, बालो अब्यत्तो-सी०, रो० । १२ निस्सयकम्म-रो० । १३ नियस्सकम्मस्स-सी०, स्या०, निस्सयकम्मस्स-रो० ।

अधम्मकम्मद्वादसकं

१३ (१) “तीहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागत नियम्सकम्म अधम्मकम्म च’
होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । असम्मुखा कत होति, अप्पटिपुच्छा^१ कत होति,
अप्पटिञ्जाय^३ कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत नियम्सकम्म अग्गमकम्म
च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

६ (२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत नियम्सकम्म अधम्मकम्म च
होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । अनापत्तिया कत होति, अदेमनागामिनिया
आपत्तिया कत होति, देसिताय आपत्तिया कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि
समन्नागत नियम्सकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

(३) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत नियम्सकम्म अधम्मकम्म च
१० होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । अचोदेत्वा कत होति, असारत्वा कत होति,
आपत्ति अनारोपेत्वा कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत नियम्सकम्म
अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

(४) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० असम्मुखा कत होति, अग्गमेन कत होति,
वग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

३ १६ १५ (५) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० अप्पटिपुच्छा^१ कत होति, अधम्मेन कत
होति, वग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

(६) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० अप्पटिञ्जाय^३ कत होति, अधम्मेन कत
होति, वग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

(७) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० अनापत्तिया कत होति, अधम्मेन कत
२० होति, वग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

(८) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० अदेसनागामिनिया आपत्तिया कत होति,
अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

(९) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० देसिताय आपत्तिया कत होति, अधम्मेन
कत होति, वग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

२५ (१०) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० अचोदेत्वा कत होति, अधम्मेन कत
होति, वग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

(११) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० असारत्वा कत होति, अधम्मेन कत
होति, वग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

१ चेव-स्या० । २ अपटिपुच्छा-सी०, रो० । ३ अपटिञ्जाय-सी०, रो० ।

(१२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत नियस्सकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । आपत्ति अनारोपेत्वा कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत नियस्सकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

अधम्मकम्मद्वादसक निट्ठित^१ ।

धम्मकम्मद्वादसक

१४ (१) “तीहि, भिक्खवे, अज्जेहि समन्नागत नियस्सकम्म धम्मकम्म च होति,^५ विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । सम्मुखा कत होति, पटिपुच्छा कत होति, पटिञ्जाय कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत नियस्सकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

(२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत नियस्सकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । आपत्तिया कत होति, देसनागामिनिया आपत्तिया^{१०} कत होति, अदेसिताय आपत्तिया कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत नियस्सकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

(३) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत नियस्सकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । चोदेत्वा कत होति, सारेत्वा कत होति, आपत्ति आरोपेत्वा कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत नियस्सकम्म धम्मकम्म च होति,^{१५} विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

(४) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० सम्मुखा कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

(५) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० पटिपुच्छा कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० । 20

(६) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० पटिञ्जाय कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

(७) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० आपत्तिया कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

(८) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० देसनागामिनिया आपत्तिया कत होति,^{२५} धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

(९) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० अदेसिताय आपत्तिया कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

१ अधम्मकम्मे द्वादसक निट्ठित—स्या० ।

(१०) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० चोदेत्वा कत होति, धम्मेन कत होति, सम्मगेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

(११) “अपरेहि पि, भिक्खवे पे० सारेत्वा कत होति, धम्मेन कत होति, सम्मगेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

B 15 5

(१२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत नियस्सकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । आपत्ति आरोपेत्वा कत होति, धम्मेन कत होति, सम्मगेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत नियस्सकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

धम्मकम्मद्वादसक निष्ठित^१ ।

आकङ्खमानञ्चक

१५ (१) “तीहि, भिक्खवे, अज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, 10 नियस्सकम्म करेय्य । भण्डनकारको होति कलहकारको विवादकारको भस्सकारको सङ्घे अधिकरणकारको, बालो होति अब्यत्तो^२ आपत्तिबहुलो अनपदानो, गिहिससट्ठो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससंगेहि—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, नियस्सकम्म करेय्य ।

(२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, 15 नियस्सकम्म करेय्य । अधिसीले सीलविपन्नो होति, अज्झाचारे आचारविपन्नो होति, अतिदिट्ठिया दिट्ठिविपन्नो होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, नियस्सकम्म करेय्य ।

(३) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, नियस्सकम्म करेय्य । बुद्धस्स अवण्ण भासति, धम्मस्स अवण्ण भासति, सङ्घस्स अवण्ण 20 भासति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, नियस्सकम्म करेय्य ।

(४) “तिण्ण, भिक्खवे, भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, नियस्सकम्म करेय्य । एको 15 भण्डनकारको होति कलहकारको विवादकारको भस्सकारको सङ्घे अधिकरणकारको, एको बालो होति, अब्यत्तो आपत्तिबहुलो अनपदानो, एको गिहिससट्ठो विहरति अननुलोमिकेहि 25 गिहिससंगेहि—इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, नियस्सकम्म करेय्य ।

(५) “अपरेसं पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, नियस्सकम्म करेय्य । एको अधिसीले सीलविपन्नो होति, एको अज्झाचारे आचारविपन्नो होति, एको

१ धम्मकम्मे द्वादसक निष्ठित—स्या० । २ अव्यतो—सी०, रो ।

अतिदिट्ठिया दिट्ठिविपन्नो होति — इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, नियस्सकम्म करेय्य ।

(६) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, नियस्सकम्म करेय्य । एको बुद्धस्स अण्ण भासति, एको धम्मस्स अवण्ण भासति, एको सङ्घस्स अवण्ण भासति — इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, नियस्सकम्म करेय्य । ⁵ आकङ्खमानञ्चक निट्ठित^१ ।

अट्टारसवत्त

१६ “नियस्सकम्मकतेन, भिक्खवे, भिक्खुना सम्मा वत्तितब्ब । तत्राय सम्मावत्तना — न उपसम्पादेतब्ब, न निस्सयो दातब्बो, न सामणेरो उपट्ठापेतब्बो, न भिक्खुनोवादकसम्मति^१ सादितब्बा, सम्मतेन पि भिक्खुनियो न ओवदितब्बा । याय आपत्तिया सङ्घेन नियस्सकम्म कत होति सा आपत्ति न आपज्जितब्बा, अञ्जा वा तादिसिका, ततो वा पापिट्ठतरा, कम्म न गरहितब्ब, कम्मिका न गरहितब्बा । न पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसयो ठपेतब्बो, न ¹⁰ पवारणा ठपेतब्बा, न सवचनीय कातब्ब, न अनुवादो पट्ठपेतब्बो, न ओकासो कारापेतब्बो,^३ न चोदेतब्बो, न सारेतब्बो, न भिक्खूहि^५ सम्पयोजेतब्ब” ति ।

नियस्सकम्मे अट्टारसवत्त निट्ठित^५ ।

१७ अथ खो सङ्घो सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म^६ अकासि — निम्साय ते वत्थब्ब ति । सो सङ्घेन नियस्सकम्मकतो कल्याणमित्ते सेवमानो भजमानो पयिरूपासमानो ^{B 20} उद्दिपापेन्तो परिपुच्छन्तो बहुस्सुतो होति,^७ आगतागमो धम्मधरो विनयधरो मातिकाधरो ¹⁵ पण्डितो व्यत्तो^८ मेधावी लज्जी कुक्कुच्चको सिक्खाकामो । सो^९ सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, भिक्खू उपसङ्कमत्वा एव वदेति^१ — “अह, आवुसो, सङ्घेन नियस्सकम्मकतो सम्मा वत्तामि, लोम पातेमि, नेत्थार वत्तामि । कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति^२ भिक्खू^{११} भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म पटिप्पस्सम्भेतु । ²⁰

नप्पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्टारसक

१८ “पञ्चहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म नप्पटिप्पस्स-म्भेतब्ब । उपसम्पादेति, निस्सय देति, सामणेरं उपट्ठापेति, भिक्खुनोवादकसम्मति सादियति, सम्मतो पि भिक्खुनियो ओवदति — इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

१ आकङ्खमानञ्चक निट्ठित-स्या० । २ भिक्खुनोवादकसम्मति-स्या० । ३ कारेतब्बो-सी० । ४ न भिक्खू भिक्खूहि-स्या० । ५ निस्सयकम्मे अट्टारसवत्त निट्ठित-रो० । ६ निस्सयकम्म-रो० । ७ अहोसि-सी०, स्या० । ८ व्यत्तो-म० । ९ म०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । १० वदति-स्या० । ११ रो० पोत्थके नत्थि ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । याय आपत्तिया सङ्गेन नियस्सकम्म कत होति त आपत्ति आपज्जति, अञ्ज वा तादिसिक, ततो वा पापिट्ठतर, कम्म गरहति, कम्मिके गरहति — इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

5 “अट्ठहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथ ठपेति, पयारण ठपेति, सवचनीय करोति, अनुवाद पट्टपेति, ओकास कारेति, चोदेति, सारेति, भिक्खूहि^१ सम्पयोजेति — इमेहि खो, भिक्खवे, अट्ठहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

नप्पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्ठारसक निट्ठित^२ ।

पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्ठारसकं

B 21

१९ “पञ्चहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

10 न उपसम्पादेति, न निस्सय देति, न सामणेर उपट्ठापेति, न भिक्खुनो शात्तकम्ममुत्ति सादियति, सम्मतो पि भिक्खुनियो न ओवदति — इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । याय आपत्तिया सङ्गेन नियस्सकम्म कत होति त आपत्ति न आपज्जति,^३ 15 अञ्ज वा तादिसिक, ततो वा पापिट्ठतर, कम्म न गरहति, कम्मिके न गरहति इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अट्ठहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । न पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथ ठपेति, न पवारण ठपेति, न सवचनीय करोति, न अनुवाद पट्टपेति, न ओकास कारेति, न चोदेति, न सारेति, न भिक्खूहि सम्पयोजेति इमेहि खो,

R 9 20 भिक्खवे, अट्ठहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्ठारसक निट्ठित ।

20 “एव च पन, भिक्खवे, पटिप्पस्सम्भेतब्ब । तेन, भिक्खवे, सेय्यमकेन भिक्खुना सङ्घ उपसङ्कमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा बुद्धान^४ भिक्खून् पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगहेत्वा एवमस्स वचनीयो^५ ‘अह, भन्ते, सङ्गेन नियस्सकम्मकतो^६ सम्मा वत्तामि, लोम पातेमि, नेत्थार वत्तामि, नियस्सस्स कम्मस्स^७ 25 पटिप्पस्सद्धि याचामी’ ति । दुतिय पि याचितब्बा । ततिय पि याचितब्बा । व्यत्तेन^८ भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

१ भिक्खू भिक्खूहि—स्या० । २ नप्पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्ठारसक निट्ठित—स्या० । ३ नापज्जति—स्या० । ४ बुद्धान—सी० । ५ वचनीयो—सी० । ६ निस्सयकम्मकतो—रो० । ७ नियस्सकम्मस्स—सी०, स्या०, निस्सयस्स कम्मस्स—रो० । ८ व्यत्तेन—रो०, सी० ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं सेय्यसकस्स भिक्खु सङ्घेन नियस्सकम्मकतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, नियस्सस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धिं याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म पटिप्पस्सम्भेय्य । एसा वत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं सेय्यसकस्स भिक्खु सङ्घेन नियस्सकम्मकतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, नियस्सस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धिं याचति । सङ्घो ५
सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म पटिप्पस्सम्भेति । यस्सायस्मतो खमति सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धिं, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतियं पि एतमत्थं वदामि—सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं सेय्यसकस्स भिक्खु सङ्घेन नियस्सकम्मकतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, नियस्सस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धिं याचति । सङ्घो सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म पटिप्पस्सम्भेति । यस्सायस्मतो १०
खमति सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धिं, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“ततियं पि एतमत्थं वदामि—सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं सेय्यसकस्स भिक्खु सङ्घेन नियस्सकम्मकतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, नियस्सस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धिं याचति । सङ्घो सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म पटिप्पस्सम्भेति । यस्सायस्मतो १५
खमति सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धिं, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“पटिप्पस्सद्धं सङ्घेन सेय्यसकस्स भिक्खुनो नियस्सकम्म । खमति सङ्घस्स, तस्सा तुण्ही, णमेत धारयामी” ति ।

नियस्सकम्म निद्धितं दुतियं^१ ।

§ ३ पञ्चाजनीयकम्

२१ तेन खो पन समयेन अस्सजिपुनब्बसुका नाम कीटागिरिस्सि आवासिका २०
होन्ति अलज्जिनो पापभिक्खू । ते एवरूप अनाचार आचरन्ति—मालावच्छं रोपेन्ति पि रोपापेन्ति पि, सिञ्चन्ति पि सिञ्चापेन्ति पि, ओचिनन्ति पि ओचिनापेन्ति पि, गन्थेन्ति पि गन्थापेन्ति पि, एकतोवण्टिकमालं^२ करोन्ति पि कारापेन्ति पि, उभतोवण्टिकमालं^३ करोन्ति २३
पि कारापेन्ति पि, मञ्जरिक करोन्ति पि कारापेन्ति पि, विधूतिकं^४ करोन्ति पि कारापेन्ति पि, वटसक करोन्ति पि कारापेन्ति पि, आवेल करोन्ति पि कारापेन्ति पि, उरच्छद करोन्ति २५
पि कारापेन्ति पि । ते कुलित्थीन कुलधीतान कुलकुमारीन कुलसुण्हान कुलदासीन एकतो-
वण्टिकमालं हरन्ति पि हरापेन्ति पि, उभतोवण्टिकमालं हरन्ति पि हरापेन्ति पि, मञ्जरिक

१ निस्सयकम्म निद्धितं दुतियं—रो०, नियस्सकम्म दुतियं निद्धितं—स्या० । २ एततो वण्टिकमाल—सी० । ३ उभतो वण्टिकमाल—सी० । ४ विधूतिक—स्या०, रो० ।

- हरन्ति पि हरापेन्ति पि, विधूतिक हरन्ति पि हरापेन्ति पि, वटसक हरन्ति पि हरापेन्ति पि, आवेळ हरन्ति पि हरापेन्ति पि, उरच्छद हरन्ति पि हरापेन्ति पि । ते कुलिन्यीहि कुलधीनाहि कुलकुमारीहि कुलमुण्हाहि कुलदासीहि सद्धि एरुभाजने पि भुज्जन्ति, एरुथालके पि पिवन्ति, एकासने पि निसीदन्ति, एकमञ्चे पि तुवट्टेन्ति, एकत्थरणा पि तुवट्टेन्ति, एरुपावुग्णा^१ पि
 ५ तुवट्टेन्ति, एकत्थरणपावुरणा पि तुवट्टेन्ति, विकाले पि भुज्जन्ति, मज्ज पि पिवन्ति, माला-
 गन्धविलेपन पि धारेन्ति, नच्चन्ति पि, गायन्ति पि, वादेन्ति पि, लासेन्ति पि, नच्चन्तिया पि
 नच्चन्ति, नच्चन्तिया पि गायन्ति, नच्चन्तिया पि वादेन्ति, नच्चन्तिया पि लासेन्ति, गायन्तिया
 पि नच्चन्ति, गायन्तिया पि गायन्ति, गायन्तिया पि वादेन्ति, गायन्तिया पि लासेन्ति, वादेन्तिया
 पि नच्चन्ति, वादेन्तिया पि गायन्ति, वादेन्तिया पि वादेन्ति, वादेन्तिया पि लासेन्ति लासेन्तिया
 १० पि नच्चन्ति, लासेन्तिया पि गायन्ति, लासेन्तिया पि वादेन्ति, लासेन्तिया पि लासेन्ति,
 अट्टपदे पि कीळन्ति, दसपदे पि कीळन्ति, आकासे पि कीळन्ति, परिहारपथे पि कीळन्ति,
 सत्तिकाय^२ पि कीळन्ति, खलिकाय पि कीळन्ति, घटिकाय पि^३ कीळन्ति, सल्लरुहत्थेन पि
 कीळन्ति, अक्खेन पि कीळन्ति, पङ्गचीरेन पि कीळन्ति, वङ्गकेन पि कीळन्ति, मोक्खचिकाय
 पि कीळन्ति, चिड्डुलकेन पि कीळन्ति, पत्ताळहकेन पि कीळन्ति, रथकेन पि काळन्ति, धनुकेन
 १५ पि कीळन्ति, अक्खरिकाय पि कीळन्ति, मनेसिकाय पि कीळन्ति, यथावज्जेन पि कीळन्ति,
 हत्थिस्स पि सिक्खन्ति, जम्भस्स पि सिक्खन्ति, रथस्स पि सिक्खन्ति, धनुस्स पि
 सिक्खन्ति, थरुस्स पि सिक्खन्ति, हत्थिस्स पि पुरतो धावन्ति, अम्भस्स पि पुरतो धावन्ति,
 रथस्स पि पुरतो धावन्ति पि आधावन्ति पि, उस्सेळेन्ति^४ पि, अप्पोटेन्ति^५ पि, निब्बुज्जन्ति
 पि, सुट्ठीहि पि युज्जन्ति, रङ्गमज्जे पि^६ सङ्घाटि पत्थरित्वा नच्चकि^७ एव वदन्ति^८ “इध,
 २० भगिनि, नच्चस्सू” ति, नलाटिक पि देन्ति, विविध पि अनाचार आचरन्ति ।

B 24

२२ तेन खो पन समयेन अब्जतरो भिक्खु कासीसु वम्भस्सुट्ठो^९ सारत्थि गच्छन्तो
 भगवन्त दस्सनाय येन कीटागिरि तदवसरि । अथ खो सो भिक्खु पुब्बण्हममय निग्रासेन्या
 पत्तचीवरमादाय कीटागिरिं पिण्डाय पाविसि पासादिकेन अभिक्कन्तेन पटिक्कन्तेन आलोकितेन
 विलोकितेन सम्मिञ्जितेन^{१०} पसारितेन, ओक्खित्तचक्खु इरियापथसम्पन्नो । मनुस्सा त भिक्खु

R 11

२५ पस्सित्वा एवमाहसु — “क्वाय अबलबलो विय मन्दमन्दो विय भाकुटिकभाकुटिको विय^{११} को
 इमस्स उपगतस्स पिण्डक पि दस्सति^{१२} अम्हाक पन अय्या अम्भजिपुनब्बमुक्का मण्णा सग्विला^{१३}
 सुखसम्भासा मिहितपुब्बङ्गमा एहिस्वागतयादिनो^{१४} अब्भाकुटिका उत्तानमुखा पुब्बभासिनो ।
 तेस खो नाम पिण्डो दातब्बो” ति ।

१ एरुपापुरणा-सी० । २ सत्तिकाय-सी० । ३ घटिकेन पि-रो० । ४ उस्सेळेन्ति-स्या०,
 रो०, उस्सोळेन्ति-सी० । ५ अप्पोटेन्ति-सी०, रो० । ६ रङ्गमज्जम्पि रो० । ७ नच्चन्ति-सी०,
 स्या० । ८ वदेन्ति-सी०, स्या० । ९ वस्स वुत्थो-सी०, स्या०, रो० । १०, सम्मिञ्जितेन-म० ।
 ११ एहि स्वागतयादिनो-सी० ।

अहसा खो अञ्जतरो उपासको त भिक्खु कीटागिरिस्स पिण्डाय चरन्त, दिस्वान
येन सो भिक्खु तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा त भिक्खु अभिवादेत्वा एतदवोच — “अपि,
भन्ते, पिण्डो लब्धती” ति ? “न खो, आवुसो, पिण्डो लब्धती” ति । “एहि, भन्ते, घर
गमिस्सामा” ति । अथ खो सो उपासको त भिक्खु घर नेत्वा भोजेत्वा एतदवोच — “कह,
भन्ते, अय्यो गमिस्सती” ति ? “सावत्थि खो अह, आवुसो, गमिस्सामि भगवन्त 5
दम्सनाया” ति । “तेन हि, भन्ते, मम वचनेन भगवतो पादे सिरसा वन्द,^१ एव च वदेहि —
‘दुट्ठो, भन्ते, कीटागिरिस्स आगामो । अस्सज्जिपुनब्बसुका नाम कीटागिरिस्स आगामिस्सि
अलज्जिनो पापभिक्खू । ते एवरूप अनाचार आचरन्ति — मालावच्छ रोपेन्ति पि रोपापेन्ति पि,
सिञ्चन्ति पि सिञ्चापेन्ति पि, ओचिनन्ति पि, ओचिनापेन्ति पि, गन्थेन्ति पि गन्थापेन्ति पि,
एकतोवण्टिकमाल करोन्ति पि कारापेन्ति पि, उभतोवण्टिकमाल करोन्ति पि कारापेन्ति पि, 10
मज्जरिक करोन्ति पि कारापेन्ति पि, विधूतिक करोन्ति पि कारापेन्ति पि, वट्सक करोन्ति पि
कारापेन्ति पि, आवेळ करोन्ति पि कारापेन्ति पि, उरच्छद करोन्ति पि कारापेन्ति पि । ते
कुलिन्धीन कुलधीतान कुलकुमारीन कुलसुण्हान कुलदासीन एकतोवण्टिकमाल हरन्ति पि
हरापेन्ति पि, उभतोवण्टिकमाल हरन्ति पि हरापेन्ति पि, मज्जरिक हरन्ति पि हरापेन्ति पि,
विधूतिक हरन्ति पि हरापेन्ति पि, वट्सक हरन्ति पि हरापेन्ति पि, आवेळ हरन्ति पि 15 B
हरापेन्ति पि, उरच्छद हरन्ति पि हरापेन्ति पि । ते कुलिन्धीहि कुलधीताहि कुलकुमारीहि
कुलसुण्हहि कुलदासीहि सद्धि एकभाजने पि भुज्जन्ति, एकथालके पि पिवन्ति, एकासने
पि निसीदन्ति, एकमञ्चे पि तुवट्ठेन्ति, एकत्थरणा पि तुवट्ठेन्ति, एकापावुरणा पि तुवट्ठेन्ति,
एकत्थरणापावुरणा पि तुवट्ठेन्ति, विकाले पि भुज्जन्ति, मज्ज पि पिण्ति, मालागन्धविलेपन पि
धारेन्ति, नच्चन्ति पि, गायन्ति पि, वादेन्ति पि, लासेन्ति पि, नच्चन्तिया पि नच्चन्ति, 20
नच्चन्तिया पि गायन्ति, नच्चन्तिया पि वादेन्ति, नच्चन्तिया पि लासेन्ति, गायन्तिया पि
नच्चन्ति, गायन्तिया पि गायन्ति, गायन्तिया पि वादेन्ति, गायन्तिया पि लासेन्ति, वादेन्तिया
पि नच्चन्ति, वादेन्तिया पि गायन्ति, वादेन्तिया पि वादेन्ति, वादेन्तिया पि लासेन्ति,
लासेन्तिया पि नच्चन्ति, लासेन्तिया पि गायन्ति, लासेन्तिया पि वादेन्ति, लासेन्तिया पि
लासेन्ति, अट्ठपदे पि कीळन्ति, दसपदे पि कीळन्ति, आकासे पि कीळन्ति, परिहारपथे पि 25
कीळन्ति, सन्तिकाय^१ पि कीळन्ति, खलिकाय पि कीळन्ति, घटिकाय पि कीळन्ति, सलाक-
हत्थेन पि कीळन्ति, अक्खेन पि कीळन्ति, पङ्गचीरेन पि कीळन्ति, वङ्गकेन पि कीळन्ति,
मोक्खचिकाय पि कीळन्ति, चिङ्गुलकेन पि कीळन्ति, पत्ताव्हकेन पि कीळन्ति, रथकेन पि
कीळन्ति, धनुकेन पि कीळन्ति, अक्खरिकाय पि कीळन्ति, मनोसिकाय पि कीळन्ति, यथा-
वज्जेन पि कीळन्ति, हत्थिस्स पि सिक्खन्ति, अस्सस्स पि सिक्खन्ति, रथस्स पि सिक्खन्ति, 30
धनुस्स पि सिक्खन्ति, थरुस्सि पि सिक्खन्ति, हत्थिस्स पि पुरतो धावन्ति, अस्सस्स पि

पुरतो धावन्ति, रथस्स पि पुरतो धावन्ति पि जाधायन्ति पि, उम्सेळेन्ति^१ पि, अप्फोटेन्ति^२ पि, निब्बुज्झन्ति पि, मुट्ठीहि पि युज्झन्ति, रङ्गमज्जे पि सङ्घाटि पत्थरित्ता नच्चकि एव वदन्ति — ‘इध, भगिनि, नच्चस्सू’ ति, नलाटिक पि देन्ति, विविध पि अनाचार आचरन्ति । ये पि ते, भन्ते, मनुस्सा पुब्बे सद्धा अहेसु पसन्ना ते पि एतरहि अस्सद्धा अप्पसन्ना ।
 ५ यानि पि तानि सद्धस्स पुब्बे दानपथानि तानि पि एतरहि उपच्छिन्नानि । रिञ्चन्ति पेसला भिक्खू, निवसन्ति पापभिक्खू । साधु, भन्ते, भगवा कीटागिरि भिक्खू पहिणेय्य, यथाय कीटागिरिस्स आवासो सण्ठहेय्या” ति ।

“एवमावुसो” ति खो सो भिक्खु तस्स उपासकस्स पटिस्सुणित्ता उट्ठायासना येन सावत्थि तेन पक्कामि । अनुपुब्बेन येन सावत्थि येन^३ जेतवन अनाथपिण्डकस्स आरामो
 १० येन भगवा तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । आचिण्ण
 B 26 खो पनेत बुद्धान् भगवन्तान आगन्तुकेहि भिक्खूहि सद्धि पटिसम्भोदितु । अथ खो भगवा त भिक्खु एतदवोच — “कच्चि, भिक्खु, खमनीय, कच्चि यापनीय, कच्चिसि^४ अप्पकिलमथेन अद्धान आगतो, कुतो च त्व भिक्खु आगच्छसी” ति^५ “खमनीय, भगवा, यापनीय भगवा, अप्पकिलमथेन च अह, भन्ते, अद्धान आगतो । इधाह, भन्ते, कासीसु वस्सवुट्ठो^६
 १५ सावत्थि आगच्छन्तो भगवन्त दस्सनाय येन कीटागिरि तदवसरि । अथ ख्वाह, भन्ते, पुब्बण्हसमय निरासेत्वा पत्तवीरमादाय कीटागिरि पिण्डाय पाविसि । अद्दा खो म, भन्ते,
 R 12 अब्जतरो उपासको कीटागिरिस्स पिण्डाय चरन्त, दिस्वान येनाह तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा म अभिवादेत्वा एतदवोच — ‘अपि, भन्ते, पिण्डो लब्भती’ ति । ‘न खो, आवुसो, पिण्डो लब्भती’ ति । ‘एहि, भन्ते, घर गमिस्सामा’ ति । अथ खो, भन्ते, सो उपासको म घर
 २० नेत्वा भोजेत्वा एतदवोच — ‘कह, भन्ते, अय्यो गमिस्सती’ ति^७ ‘सावत्थि खो अह, आवुसो, गमिस्सामि भगवन्त दस्सनाया’ ति । ‘तेन हि, भन्ते, मम वचनेन भगवतो पादे सिरसा वन्द, एव च वदेहि — दुट्ठो, भन्ते, कीटागिरिस्स आवासो । अस्सज्जिपुनब्बसुका नाम कीटागिरिस्स आवासिका अलज्जिनो पापभिक्खू । ते एवरूप अनाचार आचरन्ति — मालावच्छ रोपेन्ति पि रोपापेन्ति पि पे० विविध पि अनाचार आचरन्ति । ये पि
 २५ ते, भन्ते, मनुस्सा पुब्बे सद्धा अहेसु पसन्ना ते पि एतरहि अस्सद्धा अप्पसन्ना । यानि पि तानि सद्धस्स पुब्बे दानपथानि तानि पि एतरहि उपच्छिन्नानि । रिञ्चन्ति पेसला भिक्खू, निवसन्ति पापभिक्खू । साधु, भन्ते, भगवा कीटागिरि भिक्खू पहिणेय्य, यथाय कीटागिरिस्स आवासो सण्ठहेय्या’ ति । ततो अह भगवा आगच्छामी” ति ।

२३ अथ खो भगवा एतस्सि निदाने एतस्सि पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा
 ३० भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, अस्सज्जिपुनब्बसुका नाम कीटागिरिस्स आवासिका

१ उम्सेळेन्ति—सी०, उस्सेळेन्ति—स्या०, रो० । २ अपोटेति—सी०, रो० । ३ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ४ कच्चि—स्या०, रो० । ५ वस्स बुत्थो—सी०, स्या०, रो० ।

अलज्जिनो पापभिक्खू^१ ते एयरूप अनाचार आचरन्ति — मालावच्छ रोपेन्ति पि पे०
 विविध पि अनाचार आचरन्ति^२ ये पि ते मनुस्सा पुब्बे सद्धा अहेसु पसन्ना ते पि
 एतरहि अम्सद्धा अप्पसन्ना^३ यानि पि तानि सद्धम्स पुब्बे दानपथानि तानि पि एतरहि
 उपच्छिन्नानि^४ रिञ्चन्ति पेसलाभिक्खू निवसन्ति पापभिक्खू” ति^५ “सच्च भगवा” ति ।
 विगारहि बुद्धो भगवा — “अननुच्छविक, भिक्खवे, तेस मोघपुरिसान अननुलोमिक अप्पटिरूप^६
 अम्सामणक अरुप्पिय अकरणीय । कथ हि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा एयरूप अनाचार B
 आचरिस्सन्ति — मालावच्छ रोपेस्सन्ति पि रोपापेस्सन्ति पि, सिञ्चिस्सन्ति पि सिञ्चापेस्सन्ति
 पि, ओचिनिस्सन्ति पि ओचिनापेस्सन्ति पि, गन्थेस्सन्ति^७ पि गन्थापेस्सन्ति पि, एकतोवण्टक-
 माल करिस्सन्ति पि कारापेस्सन्ति पि, उभतोवण्टकमाल करिस्सन्ति पि कारापेस्सन्ति पि,
 मञ्जरिक करिस्सन्ति पि कारापेस्सन्ति पि, विधूतिक करिस्सन्ति पि कारापेस्सन्ति पि, वट्सक^८
 करिस्सन्ति पि कारापेस्सन्ति पि, आवेळ करिस्सन्ति पि कारापेस्सन्ति पि, उरच्छद करिस्सन्ति
 पि कारापेस्सन्ति पि । ते कुलिथीन कुलधीतान कुलकुमारीन कुलसुण्हान कुलदासीन एकतो-
 वण्टकमाल हरिस्सन्ति पि हरापेस्सन्ति पि, उभतोवण्टकमाल हरिस्सन्ति पि हरापेस्सन्ति पि,
 मञ्जरिक हरिस्सन्ति पि हरापेस्सन्ति पि, विधूतिक हरिस्सन्ति पि हरापेस्सन्ति पि, वट्सक
 हरिस्सन्ति पि हरापेस्सन्ति पि, आवेळ हरिस्सन्ति पि हरापेस्सन्ति पि, उरच्छद हरिस्सन्ति पि^९
 हरापेस्सन्ति पि । ते कुलिथीहि कुलधीताहि कुलकुमारीहि कुलसुण्हाहि कुलदासीहि सद्धि
 एरुभाजने पि भुञ्जिस्सन्ति, एकथाल्लके पि पिबिस्सन्ति, एकासने पि निसीदिस्सन्ति, एकमञ्चे
 पि तुवट्ठिस्सन्ति,^{१०} एरुत्थरणा पि तुवट्ठिस्सन्ति, एकपावुरणा पि तुवट्ठिस्सन्ति, एकत्थरण-
 पावुरणा पि तुवट्ठिस्सन्ति, विकाले पि भुञ्जिस्सन्ति, मज्ज पि पिबिस्सन्ति, मालागन्धविलेपन
 पि धारेस्सन्ति,^{११} नच्चिस्सन्ति पि, गायिस्सन्ति पि, वादेस्सन्ति^{१२} पि, लासेस्सन्ति पि, नच्चन्तिथा^{१३}
 पि नच्चिस्सन्ति, नच्चन्तिथा पि गायिस्सन्ति, नच्चन्तिथा पि वादेस्सन्ति, नच्चन्तिथा पि
 लासेस्सन्ति,^{१४} गायन्तिथा पि नच्चिस्सन्ति, गायन्तिथा पि गायिस्सन्ति, गायन्तिथा पि
 वादेस्सन्ति, गायन्तिथा पि लासेस्सन्ति, वादेन्तिथा पि नच्चिस्सन्ति, वादेन्तिथा पि
 गायिस्सन्ति, वादेन्तिथा पि वादेस्सन्ति, वादेन्तिथा पि लासेस्सन्ति, लासेन्तिथा पि
 नच्चिस्सन्ति, लासेन्तिथा पि गायिस्सन्ति, लासेन्तिथा पि वादेस्सन्ति, लासेन्तिथा पि^{१५}
 लासेस्सन्ति, अट्ठपदे पि कीळिस्सन्ति, दसपदे पि कीळिस्सन्ति, जाकासे पि कीळिस्सन्ति,
 परिहारपथे पि कीळिस्सन्ति, सन्तिकाय पि कीळिस्सन्ति, खलिकाय पि कीळिस्सन्ति,
 घटिकाय पि कीळिस्सन्ति, सलाकहत्थेन पि कीळिस्सन्ति, अक्खेन पि कीळिस्सन्ति, पङ्गचीरेन
 पि कीळिस्सन्ति, वङ्गकेन पि कीळिस्सन्ति मोक्खचिकाय पि कीळिस्सन्ति, चिङ्गुलकेन पि
 कीळिस्सन्ति, पत्ताळ्ळेकेन पि कीळिस्सन्ति, रथकेन पि कीळिस्सन्ति, धनुकेन पि कीळिस्सन्ति,^{१६}

१ गन्थिस्सन्ति-सी०, स्या० । २ तुवट्ठेस्सन्ति-स्या० । ३ धारिस्सन्ति-सी०, रो० । ४ वादि
 स्सन्ति-सी०, रो० । ५ लासिस्सन्ति-सी० ।

B 28 अक्खरिकाय पि कीळिस्सन्ति, मनेसिकाय पि कीळिस्सन्ति, यथावज्जेन पि कीळिम्मन्ति, हत्थिस्स पि सिक्खिस्सन्ति, अस्ससि पि सिक्खिस्सन्ति, रथस्स पि सिक्खिम्मन्ति, धनुस्स पि सिक्खिस्सन्ति, यरुस्स पि सिक्खिस्सन्ति, हत्थिस्स पि पुरतो धाविस्सन्ति, जम्मस्स पि पुरतो धाविस्सन्ति, रथस्स पि पुरतो धाविस्सन्ति पि जाधाविस्सन्ति पि उम्सेळेस्सन्ति^१ पि, 5 अप्फोटेस्सन्ति^२ पि, निब्बुज्झिस्सन्ति पि, मुट्ठीहि पि युज्झिस्सन्ति रङ्गमज्जे^३ पि सङ्घाटि पत्थरित्था नच्चकि एय वक्खन्ति — ‘इध, भगिनि, नच्चम्सू’ ति, नलाटिक पि तम्मन्ति, विविध पि अनाचार आचरिस्सन्ति । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसाटाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अय ख्वेत,^४ भिक्खवे, अप्पसन्नान चेय अप्पसादाय, पसन्नान च ण्णञ्चान अब्बथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय^५ 10 दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय^६ सङ्गणिकाय कोसज्जम्म अण्ण भासित्वा अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय^७ अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स^८ पामादिकम्म अपचयस्स विरियारम्भस्स^९ वण्ण भासित्वा भिक्खून तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्म कथ कत्वा सारिपुत्त-मोग्गल्लाने आमन्तेसि — “गच्छथ तुम्हे, सारिपुत्ता, कीटागिरि गन्त्वा अम्मजिपुनब्बसुकान भिक्खून कीटागिरिस्सा पब्बाजनीयकम्म” करोथ, तुम्हाक ण्ते सद्धिविहारिनो” ति ।

15 “कथ मय, भन्ते, अस्सजिपुनब्बसुकान भिक्खून कीटागिरिस्सा पब्बाजनीयकम्म करोम, चण्डा च ते भिक्खू फरुसा” ति । “तेन हि तुम्हे, सारिपुत्ता, बहुकेहि भिक्खूहि सद्धि गच्छथा” ति । “एव, भन्ते” ति खो सारिपुत्तमोग्गल्लाना भगवतो पच्चम्मोमु । एव च R 13 पन, भिक्खवे, कातब्ब — पठम अस्सजिपुनब्बसुका भिक्खू चोदेतब्बा, चोदेत्वा सारेतब्बा, सारेत्वा आपत्ति आरोपेतब्बा, आपत्ति आरोपेत्वा व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो 20 आपेतब्बो —

२४ “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इमे अस्सजिपुनब्बसुका भिक्खू कुलदूसका पापसमाचारा । इमेस पापका समाचारा दिस्सन्ति चेव सुय्यन्ति च । कुलानि च इमेहि दुट्ठानि दिस्सन्ति चेव सुय्यन्ति च । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो अस्सजिपुनब्बसुकान भिक्खून कीटागिरिस्सा पब्बाजनीयकम्म करेय्य — न अस्सजिपुनब्बसुकेहि भिक्खूहि कीटागिरिस्सि 25 वत्थब्ब ति । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इमे अस्सजिपुनब्बसुका भिक्खू कुलदूसका पापसमाचारा । इमेस पापका समाचारा दिस्सन्ति चेव सुय्यन्ति च । कुलानि च इमेहि दुट्ठानि दिस्सन्ति चेव सुय्यन्ति च । सङ्घो अस्सजिपुनब्बसुकान भिक्खून कीटागिरिस्सा पब्बाजनीयकम्म करोति

१ उस्सेळिहस्सन्ति—सी०, उस्सेळिहस्सन्ति—रो०, उस्सेळिहस्सन्ति—स्या० । २ अप्फोडिस्सन्ति—सी०, रो० । ३ रङ्गमज्ज—रो० । ४ खो त—रो० । ५ दुभरताय—सी० । ६ असन्तुट्ठिताय—सी०, रो०, असन्तुट्ठिताय—स्या० । ७ सुपोसताय—सी० । ८ धूतस्स—स्या० । ९ वीरियारम्भस्स—म० । १० पब्बाजनीयकम्म—रो० ।

न अस्सजिपुनब्बसुकेहि भिक्खूहि कीटागिरिस्सि वत्थब्ब ति । यस्सायस्सतो खमति अस्सजि-
पुनब्बसुकान भिक्खून कीटागिरिस्सा पञ्चाजनीयस्स कम्मस्स करण — न अस्सजिपुनब्बसुकेहि
भिक्खूहि कीटागिरिस्सि वत्थब्ब ति, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि । सुणातु मे, भन्ते, B 29
सङ्घो । इमे अस्सजिपुनब्बसुकान भिक्खू कुलदूसका पापसमाचारा । इमेस पापका समाचारा 5
दिस्सन्ति चेत्तु सुय्यन्ति च । कुलानि च उमेहि दुट्ठानि दिस्सन्ति चेत्तु सुय्यन्ति च । सङ्घो
अस्सजिपुनब्बसुकान भिक्खून कीटागिरिस्सा पञ्चाजनीयकम्म करोति — न अस्सजिपुनब्ब-
सुकेहि भिक्खूहि कीटागिरिस्सि वत्थब्ब ति । यस्सायस्सतो खमति अस्सजिपुनब्बसुकान
भिक्खून कीटागिरिस्सा पञ्चाजनीयस्स कम्मस्स करण — न अस्सजिपुनब्बसुकेहि भिक्खूहि
कीटागिरिस्सि वत्थब्ब ति, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य । 10

“कत सङ्घेन अस्सजिपुनब्बसुकान भिक्खून कीटागिरिस्सा पञ्चाजनीयकम्म — न
अस्सजिपुनब्बसुकेहि भिक्खूहि कीटागिरिस्सि वत्थब्ब ति । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही,
एवमेत धारयामी” ति ।

अधम्मकम्मद्वादसकं

२५ “तीहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागत पञ्चाजनीयकम्म अधम्मकम्म च होति,
अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । असम्मुखा कत होति, अप्पटिपुच्छा^१ कत होति, 15
अप्पटिज्जाय^२ कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत पञ्चाजनीयकम्म
अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

(०) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत पञ्चाजनीयकम्म अधम्मकम्म च
होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । अनापत्तिया कत होति, अदेसनागामिनिया आपत्तिया
कत होति, देसिताय आपत्तिया कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० । 20

(३) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० अचोदेत्ता कत होति, असारत्त्वा
कत होति, आपत्ति अनारोपेत्ता कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० ।

(४) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० असम्मुखा कत होति,
अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० ।

(५) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० अप्पटिपुच्छा कत होति, 25
अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० ।

(६) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० अप्पटिज्जाय कत होति,
अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० ।

(७) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० अनापत्तिया क्त होति, अधम्मेन क्त होति, वग्गेन क्त होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० ।

(८) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० अदेसनागामिनिया आपत्तिया क्त होति, अधम्मेन क्त होति, वग्गेन क्त होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० ।

5 (९) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० देसिताय आपत्तिया क्त होति, अधम्मेन क्त होति, वग्गेन क्त होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० ।

B 30 (१०) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० अचोदेत्वा क्त होति, अधम्मेन क्त होति, वग्गेन क्त होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० ।

(११) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० असारत्वा क्त होति, 10 अधम्मेन क्त होति, वग्गेन क्त होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० ।

(१२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत पब्बाजनीयकम्म अधम्मकम्म च होति अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । आपत्ति अनारोपेत्वा क्त होति, अधम्मेन क्त होति, वग्गेन क्त होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत पब्बाजनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

अधम्मकम्मद्वादसक निट्ठित ।

धम्मकम्मद्वादसकं

15 २६ (१) “तीहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागत पब्बाजनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । सम्मुखा क्त होति, पटिपुच्छा क्त होति, पटिज्जाय क्त होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत पब्बाजनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

(२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत पब्बाजनीयकम्म धम्मकम्म च 20 होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । आपत्तिया क्त होति, देसनागामिनिया आपत्तिया क्त होति, अदेसिताय आपत्तिया क्त होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत पब्बाजनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

(३) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० चोदेत्वा क्त होति, मारेत्वा क्त होति, आपत्ति आरोपेत्वा क्त होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० ।

25 (४) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० सम्मुखा क्त होति, धम्मेन क्त होति, समग्गेन क्त होति—इमेहि पे० ।

(५) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि पे० पटिपुच्छा क्त होति, धम्मेन क्त होति, समग्गेन क्त होति—इमेहि पे० ।

(६) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि पे० पटिञ्जाय कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति—इमेहि पे० ।

(७) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि पे० आपत्तिया कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति—इमेहि पे० ।

(८) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि पे० देसनागामिनिया आपत्तिया कत होति, धम्मेन कत होति समग्गेन कत होति—इमेहि पे० ।

(९) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि पे० अदेसिताय आपत्तिया कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति—इमेहि पे० ।

(१०) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि पे० चोदेत्वा कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति—इमेहि पे० ।

(११) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि पे० सारेत्वा कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति—इमेहि पे० ।

(१२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत पब्बाजनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । आपत्ति आरोपेत्वा कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत पब्बाजनीयकम्म धम्मकम्म^१, च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

B 31

धम्मकम्मद्वादसक निष्ठित ।

आकङ्खमानचुदसकं

२७ (१) “तीहि, भिक्खवे, अज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य । भण्टनकारको होति कल्हकारको विवादकारको भस्सकारको सङ्घे अधिकरणकारको, बालो होति अव्यत्तो आपत्तिबहुलो अनपदानो, गिहिससट्ठो विहरति अननुल्लोमिकेहि गिहिससग्गेहि—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो,^{२०} आकङ्खमानो सङ्घो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य ।

(२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य । अधिसीले सीलविपन्नो होति, अज्झाचारे आचारविपन्नो होति, अतिदिट्ठिया दिट्ठिविपन्नो होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य ।

25

(३) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य । बुद्धस्स अवण्ण भासति, धम्मस्स अवण्ण भासति, सङ्घस्स अवण्ण भासति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य ।

(४) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्खो, पब्बाजनीयकम्म^१ करेय्य । कायिकेन दवेन समन्नागतो होति, वाचसिकेन दवेन समन्नागतो होति, कायिकवाचसिकेन दवेन समन्नागतो होति इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्खो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य ।

B 32 5 (५) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्खो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य । कायिकेन अनाचारेण समन्नागतो होति, वाचसिकेन अनाचारेण समन्नागतो होति, कायिकवाचसिकेन अनाचारेण समन्नागतो होति इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्खो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य ।

(६) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्खो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य । कायिकेन उपघातिकेन समन्नागतो होति, वाचसिकेन उपघातिकेन समन्नागतो होति, कायिकवाचसिकेन उपघातिकेन समन्नागतो होति इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्खो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य ।

(७) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्खो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य । कायिकेन मिच्छाजीवेण समन्नागतो होति, वाचसिकेन मिच्छाजीवेण समन्नागतो होति, कायिकवाचसिकेन मिच्छाजीवेण समन्नागतो होति इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्खो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य ।

R 14 (८) “तिण्ण, भिक्खवे, भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्खो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य । एको भण्डनकारको होति कलहकारको विवादकारको भस्सकारको सङ्खे अधिकरणकारको एको बालो होति अब्यत्तो आपत्तिबहुलो अनपदानो, एको गिहिससङ्खो विहरति जननु 20 लोमिकेहि गिहिससङ्खो—इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्खो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य ।

(९) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्खो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य । एको अधिसीले सीलविपन्नो होति, एको अज्झाचारे आचारविपन्नो होति, ण्को अतिदिट्ठिया दिट्ठिविपन्नो होति—इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्खो, 25 पब्बाजनीयकम्म करेय्य ।

B 33 (१०) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्खो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य । एको बुद्धस्स अवण्ण भासति, एको धम्मस्स अवण्ण भासति, ण्को सङ्खस्स अवण्ण भासति—इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्खो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य ।

(११) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्घो, पब्बाजनीय-
कम्म करेय्य । एको कायिकेन दवेन समन्नागतो होति, एको वाचसिकेन दवेन समन्नागतो
होति, एको कायिकवाचसिकेन दवेन समन्नागतो होति — इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण
भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्घो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य ।

(१२) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्घो, पब्बाजनीय-
कम्म करेय्य । एको कायिकेन अनाचारेण समन्नागतो होति, एको वाचसिकेन अनाचारेण
समन्नागतो होति, एको कायिकवाचसिकेन अनाचारेण समन्नागतो होति — इमेस खो,
भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्घो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य ।

(१३) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्घो, पब्बाजनीय-
कम्म करेय्य । एको कायिकेन उपधातिकेन समन्नागतो होति, एको वाचसिकेन उपधातिकेन¹⁰
समन्नागतो होति, एको कायिकवाचसिकेन उपधातिकेन समन्नागतो होति — इमेस खो,
भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्घो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य ।

(१४) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्घो, पब्बाजनीय-
कम्म करेय्य । एको कायिकेन मिच्छाजीवेण समन्नागतो होति, एको वाचसिकेन मिच्छाजीवेण
समन्नागतो होति, एको कायिकवाचसिकेन मिच्छाजीवेण समन्नागतो होति — इमेस खो,¹⁵
भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्घो, पब्बाजनीयकम्म करेय्य ।

आकङ्खमानचुइसक निट्ठित ।

अट्टारसवत्तं

२८ “पब्बाजनीयकम्मकतेन, भिक्खवे, भिक्खुना सम्मा वत्तितव्व । तत्राय
सम्मावत्तना — न उपसम्पादेतव्व, न निस्सयो दातव्वो, न सामणेरो उपट्ठापेतव्वो, न
भिक्खुनोवादकस्सुत्ति^१ सादितव्वा, सम्मतेन पि भिक्खुनियो न ओवदितव्वा । याय
आपत्तिया सङ्घेन पब्बाजनीयकम्म कृतं होति सा आपत्ति न आपज्जितव्वा, अब्बा वा²⁰
तादिसिक्का, ततो वा पापिट्ठतरा, कम्म न गरहितव्व, कम्मिका न गरहितव्वा । न पकतत्तस्स
भिक्खुनो उपोसथो ठपेतव्वो, न पवारणा ठपेतव्वा, न सवचनीय कातव्व, न अनुवादो
पट्ठपेतव्वो, न ओकासो कारेतव्वो, न चोदेतव्वो, न सारेतव्वो, न भिक्खूहि सम्पयोजेतव्व” ति ।

पब्बाजनीयकम्मे^२ अट्टारसवत्त निट्ठित ।

२९ अथ खो सारिपुत्तमोगल्लानप्पमुखो^३ भिक्खुसङ्घो कीटागिरि गन्त्वा अस्सजि-
पुनव्वसुकान भिक्खून् कीटागिरिस्सा पब्बाजनीयकम्म अकासि — न अस्सजिपुनव्वसुकेहि²⁵
भिक्खूहि कीटागिरिस्सि वत्थव्व ति । ते सङ्घेन पब्बाजनीयकम्मकता न सम्मा वत्तन्ति, न

१ भिक्खुनोवादकस्सुत्ति-स्या० । २ पब्बाजनीयकम्मे-रो० । ३ सारिपुत्तमोगल्लानप्पमुखो-
सी०, रो० ।

लोम पातेन्ति, न नेत्थार वत्तन्ति, न भिक्खू खमापेन्ति, अक्कोमन्ति, परिभासन्ति ऊन्दगामिता दोसगामिता मोहगामिता भयगामिता पापेन्ति, पक्कमन्ति पि, विब्भमन्ति पि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खवाकामा ते उज्जायन्ति खिग्यन्ति^१ विपाचेन्ति — “कथं हि नाम अस्सजिपुनब्बसुक्का भिक्खू सङ्घेन पब्बाजनीयकम्मकृता न सम्मा वत्तिस्सन्ति, न लोम पातेस्सन्ति, न नेत्थार वत्तिस्सन्ति, न भिक्खू खमापेस्सन्ति, अक्कोसिस्सन्ति, परिभासिस्सन्ति, ऊन्दगामिता दोसगामिता मोहगामिता भयगामिता पापेस्सन्ति पक्कमिस्सन्ति पि, विब्भमिस्सन्ति पी” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेन्तु ।

अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुमङ्गं मन्निपातापे मा भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, अस्सजिपुनब्बसुक्का भिक्खू सङ्घेन पब्बाजनीयकम्मकृता 10 न सम्मा वत्तन्ति, न लोम पातेन्ति, न नेत्थार वत्तन्ति, न भिक्खू खमापेन्ति, अक्कोमन्ति, परिभासन्ति, ऊन्दगामिता दोसगामिता मोहगामिता भयगामिता पापन्ति पक्कमन्ति पि, विब्भमन्ती पी” ति । “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा “अननुच्छविक,^२ भिक्खवे, तेस मोघपुरिसान अननुलोमिक अप्पटिरूप^३ अस्सामणक अकप्पिय अरुणीय । कथं हि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा सङ्घेन पब्बाजनीयकम्मकृता न सम्मा वत्तिस्सन्ति, 15 न लोम पातेस्सन्ति, न नेत्थार वत्तिस्सन्ति, न भिक्खू खमापेस्सन्ति अक्कोसिस्सन्ति, परिभासिस्सन्ति, ऊन्दगामिता दोसगामिता मोहगामिता भयगामिता पापेस्सन्ति, पक्कमिस्सन्ति पि, विब्भमिस्सन्ति पि । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पमन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत,^४ भिक्खवे, अप्पसन्नान चेय अप्पमादाय, पमन्नान च एकञ्चान अब्जयत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहिन्वा दुब्भरताय^५ 20 दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय^६ सङ्गणिकाय कोसज्जम्म अवण्ण भासित्वा अनेक परियायेन सुभरताय सुपोसताय^७ अप्पिच्छम्म सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतम्म^८ पासादिकम्म अपचयस्स विरियारम्भस्स^९ वण्ण भासित्वा भिक्खून तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मं कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो पब्बाजनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतु ।

नप्पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्टारमकं

B R 15 ३० “पञ्चहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म नप्पटि 25 प्पस्सम्भेतब्ब । उपसम्पादेति, निस्सय देति, सामणेय उपट्ठापेति, भिक्खुनोवादकम्ममुत्ति सादियति, सम्मतो पि भिक्खुनियो ओवदति — इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

१ खीयति-सी०, स्या०, रो० । २ अननुच्छविय-रो०, सी० । ३ अप्पटिरूप-सी०, म० । ४ खो त-रो० । ५ दुभरताय-सी० । ६ अमन्तुट्ठिया-सी०, रो०, अमन्तुट्ठताय-स्या० । ७ सुप्पोसताय-सी० । ८ धूतस्स-स्या । ९ वीरियारम्भस्स-म० ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । याय आपत्तिया सङ्गेन पब्बाजनीयकम्म कत होति त आपत्ति आपज्जति, अब्ज वा तादिसिक, ततो वा पापिट्ठतर, कम्म गरहति, कम्मिके गरहति — इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अट्ठहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भे-⁵ तब्ब । पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथ ठपेति, पवारण ठपेति, सवचनीय करोति, अनुवाद पट्ठपेति, ओकास कारेति, चोदेति, सारेति, भिक्खूहि सम्पयोजेति — इमेहि खो, भिक्खवे, अट्ठहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

पब्बाजनीयकम्मे नप्पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्ठारसक निट्ठित ।

पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्ठारसकं

३१ “पञ्चहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म पटिप्प-
स्सम्भेतब्ब । न उपसम्पादेति, न निस्सय देति, न सामणेर उपट्ठापेति, न भिक्खुनोवादक-¹⁰ B 36
सम्मुति सादियति, सम्मतो पि भिक्खुनियो न ओउदति — इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि
समन्नागतस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म
पटिप्पस्सम्भेतब्ब । याय आपत्तिया सङ्गेन पब्बाजनीयकम्म कत होति न त आपत्ति
आपज्जति, अब्ज वा तादिसिक, ततो वा पापिट्ठतर, कम्म न गरहति, कम्मिके न¹⁵
गरहति — इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म
पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अट्ठहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म पटिप्पस्सम्भे
तब्ब । न पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथ ठपेति,²⁰ न पवारण ठपेति, न सवचनीय करोति,
न अनुवाद पट्ठपेति, न ओकास कारेति, न चोदेति, न सारेति, न भिक्खूहि सम्पयोजेति —
इमेहि खो, भिक्खवे, अट्ठहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

पब्बाजनीयकम्मे पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्ठारसक निट्ठित ।

३२ “एव च पन, भिक्खवे, पटिप्पस्सम्भेतब्ब । तेन, भिक्खवे, पब्बाजनीयकम्म-
कतेन भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा बुद्धान¹ भिक्खून् पादे वन्दित्वा
उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगहेत्वा एवमस्स वचनीयो — ‘अह, भन्ते, सङ्गेन पब्बाजनीय-
कम्मकतो सम्मा² वत्तामि, लोम पातेमि, नेत्थार वत्तामि, पब्बाजनीयस्स कम्मस्स²⁵
पटिप्पस्सद्धि याचामी’ ति । दुतिय पि याचितब्बा । ततिय पि याचितब्बा । व्यत्तेन³
भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु सङ्घेन पब्बाजनीयकम्मकतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, पब्बाजनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेय्य । ण्मा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु सङ्घेन पब्बाजनीयकम्मकतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, पब्बाजनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि याचति । सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थं वदामि पे० ततिय पि एतमत्थं वदामि । सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु सङ्घेन पब्बाजनीयकम्मकतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, पब्बाजनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि याचति । सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“पटिप्पस्सद्ध सङ्घेन इत्थन्नामस्स भिक्खुनो पब्बाजनीयकम्म । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

पब्बाजनीयकम्म निष्ठित ततिय ।

§ ४ पटिसारणीयकम्मं

३३ तेन खो पन समयेन आयस्सा सुधम्मो मच्छिकासण्डे चित्तम्म गहपतिनो आवासिको होति, नवकम्मिको धुवभत्तिको । यदा चित्तो गहपति सङ्घं वा गणं वा पुग्गलं वा निमन्तेतुकामो होति तदा^१ न आयस्सन्त सुधम्म अनपल्लोकेत्वा सङ्घं वा गणं वा पुग्गलं वा निमन्तेति ।

तेन खो पन समयेन सम्बहुला थेरा भिक्खू, आयस्सा च सारिपुत्तो, आयस्सा च महामोग्गल्लानो, आयस्सा च महाकच्चानो, आयस्सा च महाकोट्टिको,^२ आयस्सा च महाकप्पिनो, आयस्सा च महाचुन्दो, आयस्सा च अनुरुद्धो, आयस्सा च रेवतो, आयस्सा च उपालि, आयस्सा च आनन्दो, आयस्सा च राहुलो, कासीमु चारिक चरमाना येन मच्छिकासण्डो तदवसरु^३ ।

अस्सोसि खो चित्तो गहपति थेरा किर भिक्खू मच्छिकासण्डं अनुप्पत्ता ति । अथ खो चित्तो गहपति येन थेरा भिक्खू तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा थेरे भिक्खू अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नं खो चित्तं गहपतिं आयस्सा सारिपुत्तो धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहसेसि ।

१ अय पाठो स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । २ महाकोट्टितो—सी०, रो० । ३ तदवसरिमु—सी० ।

अथ खो चित्तो गहपति आयस्सता सारिपुत्तेन धम्मिया कथाय सन्दस्सितो समादपितो समुत्तेजितो सम्पहसितो थेरे भिक्खू एतदवोच—“अधिवासेन्तु मे, भन्ते, थेरा स्वातनाय आगन्तुकभत्त” ति । अधिवासेसु खो^१ थेरा भिक्खू तुण्हीभावेन ।

अथ खो चित्तो गहपति थेरान भिक्खून अधिवासन विदित्वा उट्ठायासना थेरे भिक्खू अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा येनायस्सा सुधम्मो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्सन्त^५ सुधम्म अभिवादेत्वा एकमन्त अट्ठासि । एकमन्त तितो खो चित्तो गहपति आयस्सन्त सुधम्म एतदवोच—“अधिवासेतु मे, भन्ते, अय्यो सुधम्मो स्वातनाय भत्त सद्धि थेरेही” ति । अथ खो आयस्सा सुधम्मो ‘पुब्बे रुणाय चित्तो गहपति यदा सङ्घ वा गण वा पुगल वा निमन्तेतुकामो न म अनपलोकेत्वा सङ्घ वा गण वा पुगल वा निमन्तेति, सो दानि म अनपलोकेत्वा थेरे भिक्खू निमन्तेसि, दुट्ठो दानाय चित्तो गहपति अनपेक्खो विरत्तरूपो^{१०} मयी’ ति चित्त गहपति एतदवोच—“अल, गहपति, नाधिवासेमी” ति । दुतिय पि खो पे० ततिय पि खो चित्तो गहपति आयस्सन्त सुधम्म एतदवोच—“अधिवासेतु मे, भन्ते, अय्यो सुधम्मो स्वातनाय भत्त सद्धि थेरेही” ति । “अल, गहपति, नाधिवासेमी” ति । अथ खो चित्तो गहपति ‘कि मे करिस्सति अय्यो सुधम्मो अधिवासेन्तो वा अनधिवासेन्तो वा’ ति आयस्सन्त सुधम्म अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा पक्कामि ।^{१५}

३४ अथ खो चित्तो गहपति तस्सा रत्तिया अच्चयेन थेरान भिक्खून पणीत खादनीय भोजनीय^१ पटियादापेसि । अथ खो आयस्सा सुधम्मो ‘यन्ननाह चित्तस्स गहपतिनो थेरान भिक्खून^२ पटियत्त पस्सेय्य’ ति पुब्बण्हसमय निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय येन चित्तस्स गहपतिनो निवेसन तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा पज्जत्ते आसने निसीदि । अथ खो चित्तो गहपति येनायस्सा सुधम्मो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्सन्त सुधम्म अभिवादेत्वा^{२०} एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्न खो चित्त गहपति आयस्सा सुधम्मो एतदवोच—“पहूत खो ते इद, गहपति, खादनीय भोजनीय पटियत्त, एका च खो इध नत्थि यदिद तिलसङ्गुल्लिका” ति । “बहुम्हि वत,^३ भन्ते, रतने^४ बुद्धवचने विज्जमाने अय्येन सुधम्मेन यदेव किञ्चि भासित यदिद तिलसङ्गुल्लिका ति । भूतपुब्ब, भन्ते, दक्खिणापथका वाणिजा पुरत्थिम जनपद अगमसु वाणिज्जाय^५ । ते^६ ततो कुक्कुटि आनेसु । अथ खो सा, भन्ते,^{२५} कुक्कुटी काकैन् सद्धि सवास कप्पेसि । सा पोतक जनेसि । यदा खो सो, भन्ते, कुक्कुटपोतको काकवस्स वस्सितुकामो होति, काककुक्कुटी^७ ति वस्सति, यदा कुक्कुटिवस्स^८ वस्सितुकामो होति, कुक्कुटिकाका^९ ति वस्सति । एवमेव खो, भन्ते, बहुम्हि रतने बुद्धवचने विज्जमाने अय्येन सुधम्मेन यदेव किञ्चि भासित यदिद तिलसङ्गुल्लिका” ति । “अक्कोससि

१ खो ते-स्या० । २ खादनिय भोजनिय-रो० । ३ रो० पोत्थके नत्थि । ४ वत मे-सी० । ५ स्या० पोत्थके नत्थि । ६ वणिज्जाय-सी० । ७ ते वाणिजा-स्या० । ८ काककुक्कुटी-सी०, कुक्कुटिका-रो० । ९ कुक्कुटिवस्स-सी०, स्या०, रो० । १० कुक्कुटिकाका-सी०, काका-रो० ।

म त्व, गहपति, परिभाससि म त्व, गहपति । एसो ते, गहपति, आवासो^१, पक्कमिस्सामी^२ ति । “नाह, भन्ते, अय्य सुधम्म अक्कोसामि, परिभासामि^३ । वसतु, भन्ते, अय्यो सुधम्मो मच्छिक्कासण्डे । रमणीय^४ अम्भाटकवन^५ । अह अय्यस्स सुधम्मस्स उम्मुक्क करिस्सामि, चीवरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारान^६” ति । दुतिय पि खो पे० ततिय ५ पि खो आयस्सा सुधम्मो चित्त गहपति एतदवोच—“अक्कोससि म त्व, गहपति, परिभाससि म त्व, गहपति । एसो ते, गहपति, आवासो, पक्कमिस्सामी^७ ति । “कह, भन्ते, अय्यो सुधम्मो गमिस्सती” ति^८ । “सावत्थि खो अह, गहपति, गमिस्सामि भगवन्त दस्सनाया” ति । “तेन हि, भन्ते, य च अत्तना भणित, य च मया भणित त सब्ब भगवतो आरोचेहि । अनच्छरिय खो पनेत, भन्ते, य अय्यो सुधम्मो पुनदेव मच्छिक्कासण्ड १० पच्चागच्छेय्या” ति ।

३५ अथ खो आयस्सा सुधम्मो सेनासन ससामेत्वा पत्तचीवरमादाय येन सावत्थि तेन पक्कामि । अनुपुब्बेन येन सावत्थि येन^९ जेतवन अनाथपिण्डकम्म आरामो येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो १८ आयस्सा सुधम्मो य च अत्तना भणित य च चित्तेन गहपतिना भणित त सब्ब भगवतो १५ आरोचेसि ।

B 40 विगरहि बुद्धो भगवा—“अननुच्छविक, मोघपुरिस, अननुलोमिक अप्पतिरूप अस्सामणक अकप्पिय अकरणीय । कथ हि नाम त्व, मोघपुरिस, चित्त गहपतिं सद्ध पसन्न दायक कारक सङ्गुपट्टाक^{१०} हीनेन खुसेस्ससि, हीनेन वम्भेस्ससि^{११} नेत, मोघपुरिस, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिग्योभावाय । अथ ख्वेत, मोघपुरिस, अप्पसन्नान चेव अप्पसादाय, २० पसन्नान च एकच्चान अज्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा त भिक्खु अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा भिक्खून् तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्म कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—

25 “तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो सुधम्मस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म^{१२} करोतु चित्तो ते गहपति खमापेतब्बो ति । एव च पन, भिक्खवे, कातब्ब—पटम सुधम्मो भिक्खु चोदेतब्बो, चोदेत्वा सारेतब्बो, सारेत्वा आपत्ति आरोपेतब्बा, आपत्ति आरोपेत्वा व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो जापेतब्बो—

१ तम्हा आवासा—स्या० । २ न परिभासामि—सी० । ३ रमणीये—स्या० । ४ अम्भाटकवने—स्या० । ५ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेषु नत्थि । ६ सङ्गुपट्टाहक—रो० । ७ पटिसारणीयकम्म—रो० । ८ रोपेतब्बा—रो०, आरोपेतब्बो—म० ।

३६ “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं सुधम्मो भिक्खु चित्तं गहपतिं सद्धं पसन्नं दायकं कारकं सङ्घुपट्ठाकं हीनेन खुसेसि,^१ हीनेन वम्भेसि^२ । यदि सद्धस्स पत्तकल्लं, सङ्घो सुधम्मस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्मं करेय्यं — चित्तो ते गहपतिं खमापेतब्बोति । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं सुधम्मो भिक्खु चित्तं गहपतिं सद्धं पसन्नं दायकं कारकं सङ्घुपट्ठाकं हीनेन खुसेति^३, हीनेन वम्भेति^४ । सङ्घो सुधम्मस्स भिक्खुनो पटिसारणीय-^५ कम्मं करोति — चित्तो ते गहपतिं खमापेतब्बोति । यस्सायस्सतो खमतिं सुधम्मस्स भिक्खुनो पटिसारणीयस्स कम्मस्स करणं — चित्तो ते गहपतिं खमापेतब्बोति, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतियं पि एतमत्थं वदामि पे० ततियं पि एतमत्थं वदामि — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं सुधम्मो भिक्खु चित्तं गहपतिं सद्धं पसन्नं दायकं कारकं सङ्घुपट्ठाकं^{१०} हीनेन खुसेति, हीनेन वम्भेति । सङ्घो सुधम्मस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्मं करोति — चित्तो ते गहपतिं खमापेतब्बोति । यस्सायस्सतो खमतिं सुधम्मस्स भिक्खुनो पटिसारणीयस्स कम्मस्स करणं — चित्तो ते गहपतिं खमापेतब्बोति, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“कतं सङ्घेन सुधम्मस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्मं — चित्तो ते गहपतिं खमापेतब्बोति । खमतिं सद्धस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी” ति ।

15

अधम्मकम्मद्वादसकं

३७ “तीहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतं पटिसारणीयकम्मं अधम्मकम्मं च^१ होति, अविनयकम्मं च, दुवूपसन्तं च । असम्मुखा कतं होति, अप्पटिपुच्छा कतं होति, अप्पटिञ्जाय कतं होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतं पटिसारणीयकम्मं अधम्मकम्मं च होति, अविनयकम्मं च, दुवूपसन्तं च ।

B 41

“अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतं पटिसारणीयकम्मं अधम्मकम्मं च^{२०} होति, अविनयकम्मं च, दुवूपसन्तं च । अनापत्तिया कतं होति, अदेसनागामिनिआ आपत्तिया कतं होति, देसिताय आपत्तिया कतं होति पे० अचोदेत्वा कतं होति, असारेत्वा कतं होति, आपत्तिं अनारोपेत्वा कतं होति पे० असम्मुखा कतं होति, अधम्मेन कतं होति, वग्गेन कतं होति पे० अप्पटिपुच्छा कतं होति, अधम्मेन कतं होति, वग्गेन कतं होति पे० अप्पटिञ्जाय कतं होति, अधम्मेन कतं होति, वग्गेन कतं होति पे०^{२५} अनापत्तिया कतं होति, अधम्मेन कतं होति, वग्गेन कतं होति पे० अदेसनागामिनिआ आपत्तिया कतं होति, अधम्मेन कतं होति, वग्गेन कतं होति पे० देसिताय आपत्तिया

१ खुसेति—स्या० । २ वम्भेति—स्या० । ३ खुसेसि—सी०, रो० । ४ वम्भेसि—सी०, रो० ।
५ चेव—स्या० ।

कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति पे० अचोदेत्वा कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति पे० असारत्वा कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति पे० आपत्ति अनारोपेत्वा कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत पटिसारणीयकम्म अधम्मकम्म च होति,
 5 अविनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

पटिसारणीयकम्मे अधम्मकम्मद्वादसक निष्ठित ।

धम्मकम्मद्वादसक

३८ “तीहि, भिक्खवे, अज्जेहि समन्नागत पटिसारणीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । सम्मुखा कत होति, पटिपुच्छा कत होति, पटिज्जाय कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत पटिसारणीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

- B 42 10 “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत पटिसारणीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । आपत्तिया कत होति, देसनागामिनिया आपत्तिया कत होति, अदेसिताय आपत्तिया कत होति पे० चोदेत्वा कत होति, सारेत्वा कत होति, आपत्ति आरोपेत्वा कत होति पे० सम्मुखा कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे० पटिपुच्छा कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे०
 15 पटिज्जाय कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे० आपत्तिया कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे० देसनागामिनिया आपत्तिया कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे० अदेसिताय आपत्तिया कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे० चोदेत्वा कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे० सारेत्वा कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे०
 20 पे० आपत्ति आरोपेत्वा कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत पटिसारणीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

पटिसारणीयकम्मे धम्मकम्मद्वादसक निष्ठित ।

आकङ्खमानचतुक्क

- ३९ (१) “पञ्चहि, भिक्खवे, अज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्खो, पटिसारणीयकम्म करेय्य । गिहीन अलाभाय परिसक्कति, गिहीन अनत्थाय परिसक्कति, गिहीन
 R 19 25 अनावासाय^१ परिसक्कति, गिही^२ अक्कोसति परिभासति, गिही गिहीहि भेदेति - इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्खो, पटिसारणीयकम्म करेय्य ।

(२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्खो, पटिसारणीयकम्म करेय्य । गिहीन बुद्धस्स अवण्ण भासति, गिहीन धम्मस्स अवण्ण भासति, गिहीन सङ्खस्स अवण्ण भासति, गिही हीनेन खुसेति हीनेन^१ वम्भेति, गिहीन धम्मिक पटिस्सव न सच्चापेति—इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्खो, पटिसारणीयकम्म करेय्य ।

B 43

5

(३) “पञ्चन्न, भिक्खवे, भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्खो, पटिसारणीयकम्म करेय्य । एको गिहीन अलाभाय परिसक्कति, एको गिहीन अनत्थाय परिसक्कति, एको गिहीन अनायासाय परिसक्कति, एको गिही अक्कोसति परिभासति, एको गिही गिहीहि भेदेति—इमेस खो, भिक्खवे, पञ्चन्न भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्खो, पटिसारणीयकम्म करेय्य ।

(४) “अपरेस पि, भिक्खवे, पञ्चन्न भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्खो, पटिसारणीय-¹⁰ कम्म करेय्य । एको गिहीन बुद्धस्स अवण्ण भासति, एको गिहीन धम्मस्स अवण्ण भासति, एको गिहीन सङ्खस्स अवण्ण भासति, एको गिही हीनेन खुसेति हीनेन वम्भेति, एको गिहीन धम्मिक पटिस्सव न सच्चापेति—इमेस खो, भिक्खवे, पञ्चन्न भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्खो, पटिसारणीयकम्म करेय्य ।

आकङ्खमानचतुक्क^१ निट्ठित ।

अट्टारसवत्तं

४० “पटिसारणीयकम्मकतेन, भिक्खवे, भिक्खुना सम्मा वत्तितव्व । तत्राय¹⁵ सम्मावत्तना—न उपसम्पादेतव्व, न निस्सयो दातव्वो, न सामणेरो उपट्ठापेतव्वो, न भिक्खुनोवादकसम्मुति सादितव्वा, सम्मतेन पि भिक्खुनियो न ओवदितव्वा । याय आपत्तिया सङ्घेन पटिसारणीयकम्म कत होति सा आपत्ति न आपज्जितव्वा, अज्जा वा तादिसिका, ततो वा पापिट्ठतरा, कम्म न गरहितव्व, कम्मिका न गरहितव्वा । न पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथो ठपेतव्वो, न पवारणा ठपेतव्वा, न सवचनीय कातव्व, न अनुवादो पट्टपेतव्वो,²⁰ न ओकासो कारेतव्वो, न चोदेतव्वो, न सारेतव्वो, न^३ भिक्खूहि सम्पयोजेतव्व” ति ।

पटिसारणीयकम्मे^४ अट्टारसवत्त निट्ठित ।

४१ अय खो सङ्खो सुधम्मस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म अकासि—चित्तो ते गहपति खमापेतव्वो ति । सो सङ्घेन पटिसारणीयकम्मकतो मच्छिकासण्ड गन्त्वा मङ्कुभूतो नासक्खि चित्त गहपति खमापेतु । सो^१ पुनदेव सावत्थि पच्चागच्छि^६ । भिक्खू एवमाहसु—“खमापितो तया, आवुसो सुधम्म,^२ चित्तो गहपती” ति^३ “इधाह, आवुसो, मच्छिकासण्ड²⁵ गन्त्वा मङ्कुभूतो नासक्खि चित्त गहपति खमापेतु” ति । भिक्खू^४ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

B 44

१ गिही हीनेन—सी०, स्या० । २ आकङ्खमानचतुपञ्चक सी०, स्या०, रो० । ३ न भिक्खु—स्या० । ४ पटिसारणीयकम्ममिह—रो० । ५ म०, रो० पोत्यकेसु नत्थि । ६ पच्चागच्छि स्या०, रो० । ७ ‘आवुसो सुधम्म’ इति पाठो रो० पोत्यके नत्थि । ८ ते भिक्खू—स्या०, सी०, रो० पोत्यकेसु नत्थि ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो सुधम्मस्स भिक्खुनो अनुदूत देतु — चित्त गहपति खमापेतु । एव च पन भिक्खवे दातब्बो — पठम भिक्खु याचितब्बो, याचित्वा व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल, सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु सुधम्मस्स भिक्खुनो अनुदूत ददेय्य चित्त गहपति खमापेतु । एसा जत्ति ।

R. 20

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु सुधम्मस्स भिक्खुनो अनुदूत देति चित्त गहपति खमापेतु । यम्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो सुधम्मस्स भिक्खुनो अनुदूतस्स दान चित्त गहपति खमापेतु, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दिन्नो सङ्घेन इत्थन्नामो भिक्खु सुधम्मस्स भिक्खुनो अनुदूतो चित्त गहपति 10 खमापेतु । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

४० “तेन हि, भिक्खवे, सुधम्मेन भिक्खुना अनुदूतेन भिक्खुना सद्धि मच्छिकासण्ट गन्त्वा चित्तो गहपति खमापेतब्बो — ‘खम, गहपति, पसादेमि त’ ति । एव चे वुच्चमानो खमति, इच्चेत कुसल । नो चे खमति, अनुदूतेन भिक्खुना वत्त वो ‘खम, गहपति, इमस्स भिक्खुनो, पसादेति त’ ति । एव चे वुच्चमानो खमति, इच्चेत कुसल । नो चे खमति, 15 अनुदूतेन भिक्खुना वत्तब्बो — ‘खम, गहपति, इमस्स भिक्खुनो, अह त पसादेमि’ ति । एव चे वुच्चमानो खमति, इच्चेत कुसल । नो चे खमति, अनुदूतेन भिक्खुना वत्तब्बो ‘खम, गहपति, इमस्स भिक्खुनो, सङ्घस्स वचनेना’ ति । एव चे वुच्चमानो खमति, इच्चेत 20 कुसल । नो चे खमति, अनुदूतेन भिक्खुना सुधम्मो भिक्खु^१ चित्तस्स गहपतिनो दम्मनूपचार अविजहापेत्वा सवनूपचार अविजहापेत्वा एकस् उत्तरासङ्ग कारापेत्वा उकुटिक निसीदापेत्वा 20 अञ्जलि पगण्हापेत्वा त^२ आपत्ति^३ देसापेतब्बो^४” ति ।

B 45

अथ खो आयस्सा सुधम्मो अनुदूतेन भिक्खुना सद्धि मच्छिकासण्ट गन्त्वा चित्त गहपति खमापेसि । सो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, भिक्खू उपसङ्गमित्वा एव वदेति — “अह, आवुसो, सङ्घेन पटिसारणीयकम्मकतो सम्मा वत्तामि, लोम पातेमि, नेत्थार वत्तामि । कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति । भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेयु । 20 “तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो सुधम्मस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म पटिप्पसम्भेतु ।

नप्पटिप्पसम्भेतब्बअट्टारसकं

४३ “पञ्चहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म नप्पटिप्पसम्भेतब्ब । उपसम्पादेति, निस्सय देति, सामणेर उपट्ठापेति, भिक्खुनोपादकसम्मुत्ति

१ सुधम्म भिक्खु-सी०, स्या० । २ सा-सी०, स्या०, रो० । ३ आपात्त-सी०, स्या०, रा० । ४ देसापेतब्बा-सी०, स्या०, रो० ।

सादियति, सम्मतो पि भिक्खुनियो ओवदति — इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । याय आपत्तिया सङ्घेन पटिसारणीयकम्म कत होति त आपत्ति आपज्जति, अञ्ज वा तादिसिक, ततो वा पापिट्ठतर, कम्म गरहति, कम्मिके गरहति — 5 इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अट्ठहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथ ठपेति, पवारण ठपेति, सवचनीय करोति, अनुवाद पट्टपेति, ओकास कारेति, चोदेति, सारेति, भिक्खूहि सम्पयोजेति — इमेहि खो, भिक्खवे, अट्ठहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब” ।

B 46

10

पटिसारणीयकम्मे नप्पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्ठारसक निट्ठित ।

पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्ठारसक

४४ “पञ्चहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । न उपसम्पादेति, न निस्सय देति, न सामणेर उपट्ठापेति, न भिक्खुनोवादक-सम्मुति^१ सादियति, सम्मतो पि भिक्खुनियो न ओवदति — इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म¹⁵ पटिप्पस्सम्भेतब्ब । याय आपत्तिया सङ्घेन पटिसारणीयकम्म कत होति त आपत्ति न आपज्जति, अञ्ज वा तादिसिक, ततो वा पापिट्ठतर, कम्म न गरहति, कम्मिके न गरहति — इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अट्ठहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । न पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथ ठपेति, न पवारण ठपेति, न सवचनीय करोति,²⁰ न अनुवाद पट्टपेति, न ओकास कारेति,^३ न चोदेति, न सारेति, न भिक्खूहि सम्पयोजेति — इमेहि खो, भिक्खवे, अट्ठहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

पटिसारणीयकम्मे पटिप्पस्सम्भेतब्बअट्ठारसक निट्ठित ।

४५ “एव च पन, भिक्खवे, पटिप्पस्सम्भेतब्ब । तेन हि,^३ भिक्खवे, सुधम्मेन भिक्खुना सङ्घ उपसङ्कमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा बुद्धान भिक्खून पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगाहेत्वा एवमस्स वचनीयो — ‘अह, भन्ते, सङ्घेन पटि-²⁵ सारणीयकम्मकतो सम्मा वत्तामि, लोम पातेमि, नेत्थार वत्तामि, पटिसारणीयस्स कम्मस्स

R 21

B 47 पटिप्पस्सद्धि याचामी' ति । दुतिय पि याचितब्बा । ततिय पि याचितब्बा । अत्थन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो जापेतब्बो—

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय सुधम्मो भिक्खु सङ्घेन पटिसारणीयकम्मकृतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, पटिसारणीयम्म कम्मम्म पटिप्पस्साद्वि याचति । यत्ति सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो सुधम्मस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म पटिप्पस्समेति । एवमा जति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय सुधम्मो भिक्खु सङ्घेन पटिसारणीयकम्मकृतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, पटिसारणीयम्म कम्मम्म पटिप्पस्साद्वि याचति । सङ्घो सुधम्मस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म पटिप्पस्समेति । यस्सायस्सतो खमति सुधम्मस्स भिक्खुनो पटिसारणीयस्स कम्मम्म पटिप्पस्सद्धि, सो तुप्पहम्म यम्म नक्खमति सो भासेय्य ।

10 “दुतिय पि एतमत्थ वत्तामि पे ततिय पि एतमत्थ वत्तामि सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय सुधम्मो भिक्खु सङ्घेन पटिसारणीयकम्मकृतो सम्मा वत्तति लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, पटिसारणीयस्स कम्मम्म पटिप्पस्साद्वि याचति । सङ्घो सुधम्मस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म पटिप्पस्समेति । यस्सायस्सतो खमति सुधम्मस्स भिक्खुना पटिसारणीयम्म कम्मम्म पटिप्पस्सद्धि, सो तुप्पहम्म, यम्म नक्खमति, सो भासेय्य ।

15 “पटिप्पस्सद्ध सङ्घेन सुधम्मस्स भिक्खुनो पटिसारणीयकम्म । खमति भङ्गस्स, तस्मा तुप्पही, एवमेत धारयामी” ति ।

पटिसारणीयकम्म निद्वित चतुत्थ ।

§ ५. आपत्तिया अदस्मने उक्खेपनीयकम्मं

४६ तेन समयेन बुद्धो भगवा कोसम्बिय विहरति घोसितागमे । तेन सो पन समयेन आयस्सा छन्नो आपत्ति आपज्जित्वा न इच्छति आपत्ति पम्मसु । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा ते उज्जायन्ति खिद्यन्ति' विपाचन्ति

B 48 20 “कथ हि नाम आयस्सा छन्नो आपत्ति आपज्जित्वा न इच्छिम्मति आपत्ति पम्मसु” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

अथ खो भगवा एतस्सि निदाने एतस्सि पकरणे भिक्खुसङ्घ मन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि—“सच्च किर, भिक्खवे, छन्नो भिक्खु आपत्ति आपज्जित्वा न इच्छति आपत्ति पम्मसु” ति २ “सच्च भगवा” ति । विगरोहि बुद्धो भगवा “अननुच्छविक, भिक्खवे, तम्म 25 मोघपुरिसस्स, अननुलोमिक अप्पटिरूप अस्सामणक अकप्पिय अकरणीय । कथ हि नाम सो, भिक्खवे, मोघपुरिसो आपत्ति आपज्जित्वा न इच्छिम्मति आपत्ति पम्मसु’ नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे,

अप्पमन्नान चेव अप्पसानाय पसन्नान च एकच्चान अञ्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिक्काय कोसज्जस्स अरण्ण भासित्वा अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेक्खस्स धुत्तस्स पासादिकम्म अपचयस्स विरियारम्मस्स वण्ण भासित्वा भिक्खूना तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म^१ करोतु असम्भोग सङ्घेन । एव च पन, भिक्खवे, कातब्ब—पठम छन्नो भिक्खु चोदेतब्बो, चोदेत्वा सारेतब्बो, सारेत्वा आपत्ति आरोपेतब्बो,^२ आपत्ति आरोपेत्वा^३ व्यत्तेन^४ भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो जापेतब्बो—

४७ “सुणातु मे, मन्ते, सङ्घो । अयं छन्नो भिक्खु आपत्ति आपजित्वा न इच्छति^{१०} आपत्ति पस्सितु । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म करेय्य—असम्भोग सङ्घेन । एसा अत्ति ।

“सुणातु मे, मन्ते, सङ्घो । अयं छन्नो भिक्खु आपत्ति आपजित्वा न इच्छति आपत्ति पस्सितु । सङ्घो छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म करोति—असम्भोग सङ्घेन । यस्सायस्सतो खमति छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने,^५ उक्खेपनीयस्स^{१५} कम्मस्स करण—असम्भोग सङ्घेन, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थं वदामि पे० ततिय पि एतमत्थं वदामि—सुणातु मे, मन्ते, सङ्घो । अयं छन्नो भिक्खु आपत्ति आपजित्वा न इच्छति आपत्ति पस्सितु । सङ्घो छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म करोति—असम्भोग सङ्घेन । यस्सायस्सतो खमति छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स करण—^{२०} B 49 असम्भोग सङ्घेन, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य । R 22

“कत सङ्घेन छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म—असम्भोग सङ्घेन । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी ति ।

“आवासपरम्परं च, भिक्खवे, ससथ—‘छन्नो भिक्खु आपत्तिया अदस्सने उक्खेपनीय कम्मकतो असम्भोग सङ्घेना’ ति ।

25

अधम्मकम्मद्वादसकं

४८ “तीहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागत, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म—अधम्मकम्म च^६ होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । असम्मुखा कत होति, अप्पटिपुच्छा कत होति, अप्पटिञ्जाय कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

१ उक्खेपनीयकम्म—रो० । २ रोपेतब्बो—रो० । ३ रोपेत्वा—रो० । ४ व्यत्तेन—सी०, रो० ।

५ ‘अपत्तिया अदस्सने’ ति पाठो सी० पोत्थके नत्थि । ६ चेव—स्या० ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत, आपत्तिया अट्मस्सने, उक्खेपनीयकम्म
अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । अनापत्तिया कत होति, अदेसना-
गामिनिया आपत्तिया कत होति, देसिताय आपत्तिया कत होति पे० अचोदेत्वा कत
होति, असारेत्वा कत होति, आपत्ति अनारोपेत्वा कत होति पे० सम्मुखा कत
होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति पे० अप्पटिपुच्छा कत होति, अधम्मेन
कत होति, वग्गेन कत होति पे० अप्पटिज्जाय कत होति, अधम्मेन कत होति,
वग्गेन कत होति पे० अनापत्तिया कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति
पे० अदेसनागामिनिया आपत्तिया कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति
पे० देसिताय आपत्तिया कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति पे०

10 अचोदेत्वा कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति पे० मारेत्वा कत होति,
B 50 अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति पे० आपत्ति अनारोपेत्वा कत होति, अधम्मेन
कत होति, वग्गेन कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत, आपत्तिया अट्मस्सने,
उक्खेपनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

आपत्तिया अदस्सने उक्खेपनीयकम्मे अधम्मकम्मद्वादसक निट्ठितं ।

धम्मकम्मद्वादसकं

४९ “तीहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागत, आपत्तिया अट्मस्सने, उक्खेपनीयकम्म
15 धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । सम्मुखा कत होति, पटिपुच्छा कत होति,
पटिज्जाय कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत, आपत्तिया अट्मस्सने,
उक्खेपनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत पे० । आपत्तिया कत होति,
देसनागामिनिया आपत्तिया कत होति, अदेसिताय आपत्तिया कत होति पे० चोदेत्वा
20 कत होति, सारेत्वा कत होति, आपत्ति आरोपेत्वा कत होति पे० सम्मुखा कत होति,
धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे० पटिपुच्छा कत होति, धम्मेन कत होति,
समग्गेन कत होति पे० पटिज्जाय कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति

पे० आपत्तिया कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे० देसना
गामिनिया आपत्तिया कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे०
25 अदेसिताय आपत्तिया कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे०

चोदेत्वा कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे० मारेत्वा कत होति,
धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे० आपत्ति आरोपेत्वा कत होति, धम्मेन कत
होति, समग्गेन कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत, आपत्तिया अट्मस्सने,
उक्खेपनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

आपत्तिया अदस्सने उक्खेपनीयकम्मे धम्मकम्मद्वादसक निट्ठितं ।

आकङ्खमानच्छक

५० (१) “तीहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । भण्डनकारको होति कलहकारको विवाद कारको भम्मकारको सङ्घे अधिकरणकारको, बालो होति अब्यत्तो आपत्तिबहुलो अनपदानो, गिहिसमट्ठो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससङ्गेहि—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।”

B 51

(२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । अधिसीले सीलविपन्नो होति, अज्झाचारे आचारविपन्नो होति, अतिदिट्ठिया दिट्ठिविपन्नो होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।

(३) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । बुद्धस्स अवण्ण भासति, धम्मस्स अवण्ण भासति, सङ्घस्स अवण्ण भासति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।

(४) “तिण्ण, भिक्खवे, भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । एको भण्डनकारको होति कलहकारको विवादकारको भस्सकारको सङ्घे अधिकरणकारको, एको बालो होति अब्यत्तो आपत्तिबहुलो अनपदानो, एको गिहिससट्ठो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससङ्गेहि—इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।

(५) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । एको अधिसीले सीलविपन्नो होति, एको अज्झाचारे आचारविपन्नो होति, एको अतिदिट्ठिया दिट्ठिविपन्नो होति—इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।”

B 52

(६) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । एको बुद्धस्स अवण्ण भासति, एको धम्मस्स अवण्ण भासति, एको सङ्घस्स अवण्ण भासति—इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून्, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।

आपत्तिया अदस्सने उक्खेपनीयकम्मे आकङ्खमानच्छक निट्ठित ।

तेचत्तालीसवत्तं

५१ “आपत्तिया अदस्सने उक्खेपनीयकम्मकतेन, भिक्खवे, भिक्खुना सम्मावत्तितब्ब । तत्राय सम्मावत्तना—न उपसम्पादेतब्ब, न निस्सयो दातब्बो, न सामणेरो

उपट्टापेतब्बो, न भिक्खुनोपादकसम्मुति सादितब्बा, सम्मतेन पि भिक्खुनियो न ओरदितब्बा ।
 याय आपत्तिया सङ्गेन, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म कत होति सा आपत्ति न
 आपज्जितब्बा, अज्जा वा तादिसिका, ततो वा पापिट्ठरा, कम्म न गरहितब्ब, कम्मिक्का
 न गरहितब्बा । न पकतत्तस्स भिक्खुनो अभिवादन, पञ्चुट्ठान, अज्जलिकम्म, मामीचिकम्म,
 5 आसनाभिहारो, सेय्याभिहारो, पादोदक, पादपीठ पादकथलिक', पत्तचीवरप्पटिगहण', नहाने
 पिट्ठिपरिकम्म सादितब्ब । न पकततो भिक्खु सीलविपत्तिया अनुद्धसेतब्बो,^१ न जाचार
 विपत्तिया अनुद्धसेतब्बो, न दिट्ठिविपत्तिया अनुद्धसेतब्बो, न आजीवविपत्तिया अनुद्धमेतब्बो,
 न भिक्खु^४ भिक्खूहि भेदेतब्बो,^५ । न गिहिधजो^६ वारेतब्बो, न तित्थियधजो^७ वारेतब्बो,
 न तित्थिया सेवितब्बा, भिक्खू सेवितब्बा, भिक्खुसिक्खाया^८ सिक्खितब्ब^९ । न पकतत्तेन
 B 53 10 भिक्खुना सद्धि एकच्छन्ने आनासे वत्थब्ब, न एकच्छन्ने अनानासे वत्थब्ब, न एकच्छन्ने
 आवासे वा अनावासे वा वत्थब्ब, पकतत्त भिक्खु दिस्वा आसना वुट्ठातब्ब, न पकततो
 भिक्खु आसादेतब्बो अन्तो वा बहि वा । न पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथो ठपेतब्बो, न
 R 23 पवारणा ठपेतब्बा, न सचनीय कातब्ब, न अनुवादो पट्ठपेतब्बो, न ओकासो कारेतब्बो,
 न चोदेतब्बो, न सारेतब्बो, न भिक्खूहि सम्पयोजेतब्ब" ति ।

आपत्तिया अदस्सने उक्खेपनीयकम्मे तेचत्तालीसवत्त^१ निट्ठित ।

15 ५२ अथ खो सङ्घो छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया जन्मस्सने, उक्खेपनीयकम्म
 अकासि—असम्भोग सङ्गेन । सो सङ्गेन, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्मकतो तम्हा
 आवासा अज्ज आवास अगमासि । तत्थ भिक्खू नेत्र अभिवादेसु, न पञ्चुट्ठेसु, न
 अज्जलिकम्म न सामीचिकम्म अकसु, न सक्करिसु, न गरु^{११} करिसु, न मानेसु, न पूजेसु । सो
 भिक्खूहि असक्करियमानो अगरुकरियमानो अमानियमानो अपूजियमानो अमक्कारपकतो^{१२}
 20 तम्हा पि आवासा अज्ज आवास अगमासि । तत्थ पि भिक्खू नेत्र अभिवादेसु, न पञ्चुट्ठेसु,
 न अज्जलिकम्म न सामीचिकम्म अकसु, न सक्करिसु, न गरु करिसु, न मानेसु, न पूजेसु ।
 सो भिक्खूहि असक्करियमानो अगरुकरियमानो अमानियमानो अपूजियमानो अमक्कारपकतो
 तम्हा पि आवासा अज्ज आवास अगमासि । तत्थ पि भिक्खू नेत्र अभिवादेसु, न पञ्चुट्ठेसु,
 न अज्जलिकम्म न सामीचिकम्म अकसु, न सक्करिसु, न गरु करिसु, न मानेसु, न पूजेसु ।
 25 सो भिक्खूहि असक्करियमानो अगरुकरियमानो अमानियमानो अपूजियमानो अमक्कारपकतो
 पुनदेव कोसम्बि पच्चागच्छि । सो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, भिक्खू

१ पादकथलिक—सी० । २ पत्तचीवरपटिगहण—सी०, स्या०, रा० । ३ अनुद्धसितब्बा—स्या० ।

४ भिक्खू—स्या० । ५ भेदेतब्बा—स्या० । ६ गिहिधजो—स्या०, रो०, गिहीधजो—सी० ।

७ तित्थियधजो—सी०, स्या०, रो० । ८ भिक्खुसिक्खा—स्या० । ९ सिक्खितब्बा—स्या० ।

१० तेचत्तारीसवत्त—सी०, रो० । ११ गरु—म० । १२ असक्कारकतो—स्या० ।

उपसङ्कमित्वा ण्ण उदेति - “अहं, आवुसो, सङ्गेन, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्मकतो सम्मा उत्तामि, लोम पातेमि, नेत्थार उत्तामि । कथं नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति ? भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसु । “तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतु ।

नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब-तेचत्तालीसकं

५३ “पञ्चहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, 5 B 54 उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । उपसम्पादेति, निस्सय देति, सामणेर उपट्ठापेति, भिक्खुनोवात्कस्समुत्ति सादियति, सम्मतो पि भिक्खुनियो ओवदति - इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । याय आपत्तिया सङ्गेन, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीय- 10 कम्म कतं होति त आपत्ति आपज्जति, अब्ज वा तादिसिक, ततो वा पापिट्ठतर, कम्म गरहति, कम्मिके गरहति - इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । पकतत्तस्स भिक्खुनो अभिवादन, पच्चुट्ठान, अञ्जलिकम्म, 15 सामीचिकम्म, आसनाभिहार सादियति - इमेहि खो भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । पकतत्तस्स भिक्खुनो सेय्याभिहार, पादोदक पादपीठ, R 24 पादकथलिक, पत्तचीवरप्पटिग्गहण, नहाने पिट्ठिपरिकम्म सादियति - इमेहि खो, भिक्खवे, 20 पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । पकतत्त भिक्खु सीलविपत्तिया अनुद्धसेति, आचार- विपत्तिया अनुद्धसेति, दिट्ठिविपत्तिया अनुद्धसेति, आजीवविपत्तिया अनुद्धसेति, भिक्खु^१ भिक्खूहि भेदेति - इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया 25 B 55 अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । गिहिद्धज धारेति, तिथियद्धज धारेति, तिथिये

सेवति, भिक्खू न सेवति, भिक्खुसिक्खाय न सिक्खति - इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । पकतत्तेन भिक्खुना सद्धि एक्कञ्चे आवासे वसति, ५ एकच्छन्ने अनावासे वसति, एकच्छन्ने आवासे वा अनावासे वा वसति, पकतत्त भिक्खु दिस्सा आसना न वुट्ठाति, पकतत्त भिक्खु आसादेति अन्तो वा बहि वा - इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अट्ठहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीय- 10 कम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथ ठपेति, पवारण ठपेति, सवचनीय करोति, अनुवाद पट्ठपेति, ओक्कास कारेति, चोदेति, सारेति, भिक्खूहि सम्पयोजेति इमेहि खो, भिक्खवे, अट्ठहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

आपत्तिया अदस्सने उक्खेपनीयकम्मे नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब-तेचत्तालीसक निट्ठित ।

पटिप्पस्सम्भेतब्ब-तेचत्तालीसकं

५४ “पञ्चहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, 15 उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । न उपसम्पादेति, न निस्सय देति, न सामणेर उपट्ठापेति, न भिक्खुनोवादकसम्मृतिं सादियति, सम्मतो पि भिक्खुनियो न ओवट्ठति इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, 20 उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । याय आपत्तिया सङ्घेन आपत्तिया अदस्सने उक्खेपनीय कम्म कत होति त आपत्ति न आपज्जति, अञ्ज वा तादिसिक, ततो वा पापिट्ठनं कम्म न गरहति, कम्मिके न गरहति - इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, 25 उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । न पकतत्तस्स भिक्खुनो अभिवादन, पञ्चुट्ठान, अञ्जलिकम्म, सामीचिकम्म, आसनाभिहार सादियति - इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । न पकतत्तस्स भिक्खुनो सेय्याभिहार, पादोदक पादपीठ

पादकथलिक, पत्तचीयरप्पटिमाहण, नहाने पिट्ठिपरिकम्म सादियति—इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । न पकतत्त भिक्खु सीलविपत्तिया अनुद्धसेति, न आचारविपत्तिया अनुद्धसेति, न दिट्ठिविपत्तिया अनुद्धसेति, न आजीवविपत्तिया अनुद्धसेति,⁵ न भिक्खु भिक्खूहि भेदेति—इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । न गिहिद्वज धारेति, न तिथियद्वज धारेति, न तिथिये सेवति, भिक्खू सेवति, भिक्खुसिक्खाय सिक्खति—इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहज्जेहि¹⁰ B 57 समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । न पकतत्तेन भिक्खुना सद्धि एकच्छन्ने आवासे वसति, न एकच्छन्ने अनावासे वसति, न एकच्छन्ने आवासे वा अनावासे वा वसति, पकतत्त भिक्खुं दिस्वा आसना वुट्ठाति, न पकतत्त भिक्खु आसादेति अन्तो वा बहि वा—इमेहि¹⁵ खो, भिक्खवे, पञ्चहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अट्ठहि, भिक्खवे, अज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । न पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथ ठपेति, न पवारण ठपेति, न सप्तचनीय करोति, न अनुवाद पट्ठपेति, न ओकास कारेति, न चोदेति, न सारेति, न²⁰ भिक्खूहि सम्पयोजेति—इमेहि खो, भिक्खवे, अट्ठहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

आपत्तिया अदस्सने उक्खेपनीयकम्मे पटिप्पस्सम्भेतब्बतेचत्तालीसक निट्ठित ।

५५ “एउ च पन, भिक्खवे, पटिप्पस्सम्भेतब्ब । तेन, भिक्खवे, छन्नेन भिक्खुना सङ्ग उपसङ्गमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा वुट्ठान^१ भिक्खून पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अज्जलिं पग्गहेत्वा एवमस्स वचनीयो—‘अह, भन्ते, सङ्घेन, आपत्तिया अदस्सने,²⁵ उक्खेपनीयकम्मकतो सम्मा वत्तामि, लोम पातेमि, नेत्थार वत्तामि, आपत्तिया अदस्सने उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धिं याचामी’ ति । दुतिय पि याचितब्बा । ततिय पि याचितब्बा । व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो—

३ ५८ “सुणानु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं उन्नो भिक्खु सङ्घेन, आपत्तिया अट्मस्सने, उक्खेपनीय कम्मकतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, आपत्तिया अट्मस्सने उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धिं याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्लं, सङ्घो छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अट्मस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेय्य । एसा वत्ति ।

५ “सुणानु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं उन्नो भिक्खु सङ्घेन, आपत्तिया अट्मस्सने, उक्खेपनीयकम्मकतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, आपत्तिया अट्मस्सने, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धिं याचति । सङ्घो छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अट्मस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेति । यस्सायस्सतो खमति छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अट्मस्सने, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धिं, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

१० “दुतियं पि एतमत्थं वदामि पे० ततियं पि एतमत्थं वदामि सुणानु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं उन्नो भिक्खु सङ्घेन, आपत्तिया अट्मस्सने, उक्खेपनीयकम्मकतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, आपत्तिया अट्मस्सने, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धिं याचति । सङ्घो छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अट्मस्सने, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेति । यस्सायस्सतो खमति छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अट्मस्सने, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्प-
१५ स्सद्धिं, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“पटिप्पस्सद्धिं सङ्घेन छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अट्मस्सने, उक्खेपनीयकम्म । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी” ति ।

आपत्तिया अट्मस्सने उक्खेपनीयकम्म निष्ठितं पञ्चमं ।

§ ६. आपत्तिया अप्पटिकम्मो उक्खेपनीयकम्मं

R २०

५६ तेन समयेन बुद्धो भगवा कोसम्बियं विहरति घोसितागमे । तेन खो पन समयेन आयस्सा उन्नो आपत्तिं आपजित्वा न इच्छति आपत्तिं पटिकातु । ये ते भिक्खू २० अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुकुच्चका सिक्खाकामा ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथं हि नाम आयस्सा उन्नो आपत्तिं आपजित्वा न इच्छिस्सति आपत्तिं पटिकातु” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसु ।

B ५९

अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुमङ्गं सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्चं किर, भिक्खवे, उन्नो भिक्खु आपत्तिं आपजित्वा न इच्छति आपत्तिं २५ पटिकातु” ति ? “सच्चं भगवा” ति । विगरहिं बुद्धो भगवा — “अननुच्छविकं, भिक्खवे, तस्स मोघपुरिस्सस्स, अननुलोमिकं अप्पटिरूपं अस्सामणकं अकप्पियं अकरणीयं । कथं हि नाम सो, भिक्खवे, मोघपुरिस्सो आपत्तिं आपजित्वा न इच्छिस्सति आपत्तिं पटिकातु । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय, पसन्नानं वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नानं चेव अप्पसादाय, पसन्नानं च एकच्चानं अज्जयत्ताया ति । अथ खो भगवा ते

भिक्षू अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जम्स अण्ण भासित्वा अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स मन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा भिक्षून तदनुत्तविक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्षू आमन्तेसि —

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो छन्नस्स भिक्षुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म 5 करोतु असम्भोग सङ्घेन । एव च पन, भिक्खवे, कातब्ब — पठम छन्नो भिक्षु चोदेतब्बो, चोदेत्वा सारेतब्बो, सारेत्वा आपत्ति आरोपेतब्बो, आपत्ति आरोपेत्वा व्यत्तेन भिक्षुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं छन्नो भिक्षु आपत्ति आपजित्वा न इच्छति आपत्तिं पटिकातु । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो छन्नस्स भिक्षुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, 10 उक्खेपनीयकम्म करेय्य — असम्भोग सङ्घेन । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं छन्नो भिक्षु आपत्ति आपजित्वा न इच्छति आपत्तिं पटिकातु । सङ्घो छन्नस्स भिक्षुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म करोति — असम्भोग सङ्घेन । यस्सायस्सतो खमति छन्नस्स भिक्षुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेप- 15 नीयस्स कम्मस्स करण — असम्भोग सङ्घेन, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थं वदामि पे० ततिय पि एतमत्थं वदामि — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं छन्नो भिक्षु आपत्तिं आपजित्वा न इच्छति आपत्तिं पटिकातु । सङ्घो छन्नस्स भिक्षुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म करोति — असम्भोग सङ्घेन । यस्सा- 20 यस्सतो खमति छन्नस्स भिक्षुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स करण — असम्भोग सङ्घेन, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“कत सङ्घेन छन्नस्स भिक्षुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म — असम्भोग सङ्घेन । खमति सङ्घस्स, तस्सा तुण्ही, एवमेतं धारयामी ति ।

“आत्रासपरम्परं च, भिक्खवे, ससथ — ‘छन्नो भिक्षु,^१ आपत्तिया अप्पटिकम्मे, 60 उक्खेपनीयकम्मरुतो — असम्भोग सङ्घेना’ ति ।

अधम्मकम्मद्वादसक

५७ “तीहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागत, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म 25 अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । असम्मुखा कत होति, अप्पटिपुच्छा कत होति, अप्पटिञ्जाय कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म

अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । अनापत्तिया क्त होति अदेमना
 गामिनिया आपत्तिया क्त होति, देसिताय आपत्तिया क्त होति पे० अचोदेत्वा
 क्त होति, असारेत्वा क्त होति, आपत्ति अनारोपेत्वा क्त होति पे० अम्ममुग्गा क्त
 होति, अधम्मेन क्त होति, वग्गेन क्त होति पे० अप्पटिपुच्छा क्त होति, अधम्मेन
 5 क्त होति, वग्गेन क्त होति पे० अप्पटिञ्जाय क्त होति, अधम्मेन क्त होति
 वग्गेन क्त होति पे० अनापत्तिया क्त होति, अधम्मेन क्त होति, वग्गेन क्त होति
 पे० अदेसनागामिनिया आपत्तिया क्त होति, अधम्मेन क्त होति, वग्गेन क्त होति
 पे० देसिताय आपत्तिया क्त होति, अधम्मेन क्त होति, वग्गेन क्त होति पे०
 अचोदेत्वा क्त होति, अधम्मेन क्त होति, वग्गेन क्त होति पे० असारत्वा क्त
 10 होति, अधम्मेन क्त होति, वग्गेन क्त होति पे० आपत्ति अनारोपेत्वा क्त होति,
 अधम्मेन क्त होति, वग्गेन क्त होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत, आपत्तिया
 अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खेपनीयकम्मे अधम्मकम्मद्वादसक निष्ठित ।

धम्मकम्मद्वादसकं

B 61

५८ “तीहि, भिक्खवे, अज्जेहि समन्नागत, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म —
 धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । सम्मुग्गा क्त होति, पटिपुच्छा क्त
 15 होति, पटिञ्जाय क्त होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत, आपत्तिया
 अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म
 धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । आपत्तिया क्त होति, देसनागामिनिया
 आपत्तिया क्त होति, अदेसिताय आपत्तिया क्त होति पे० चोदेत्वा क्त होति,
 20 सारेत्वा क्त होति, आपत्ति आरोपेत्वा क्त होति पे० सम्मुग्गा क्त होति, धम्मेन
 क्त होति, समग्गेन क्त होति पे० पटिपुच्छा क्त होति, धम्मेन क्त होति, समग्गेन
 क्त होति पे० पटिञ्जाय क्त होति, धम्मेन क्त होति, समग्गेन क्त होति पे०
 आपत्तिया क्त होति, धम्मेन क्त होति, समग्गेन क्त होति पे० देसनागामिनिया
 आपत्तिया क्त होति, धम्मेन क्त होति, समग्गेन क्त होति पे० अदेसिताय
 25 आपत्तिया क्त होति, धम्मेन क्त होति, समग्गेन क्त होति पे० चोदेत्वा क्त होति,
 धम्मेन क्त होति, समग्गेन क्त होति पे० सारेत्वा क्त होति, धम्मेन क्त होति,
 समग्गेन क्त होति पे० आपत्ति आरोपेत्वा क्त होति, धम्मेन क्त होति, समग्गेन
 क्त होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागते, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीय-
 कम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खेपनीयकम्मे धम्मकम्मद्वादसक निष्ठित ।

आकङ्खमानल्लं

५५ (१) “तीहि, भिक्खवे, ज्ञेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । भण्डनकारको होति कलहकारको विवाद-कारको भस्सकारको सङ्घे अधिकरणकारको, बालो होति अब्यत्तो^१ आपत्तिबहुलो अनपदानो, गिहिससङ्घो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससङ्गेहि—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।^५

B 62

(२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । अधिसीले सीलविपन्नो होति, अज्झाचारे आचारविपन्नो होति, अतिदिट्ठिया दिट्ठिविपन्नो होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।

(३) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो^{१०} सङ्घो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । बुद्धस्स अण्ण भासति, धम्मस्स अण्ण भासति, सङ्घस्स अवण्ण भासति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।

(४) “तिण्ण, भिक्खवे, भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । एको भण्डनकारको होति कलहकारको विवादकारको भस्सकारको^{१५} सङ्घे अधिकरणकारको, एको बालो होति अब्यत्तो आपत्तिबहुलो अनपदानो, एको गिहिससङ्घो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससङ्गेहि—इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।

(५) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । एको अधिसीले सीलविपन्नो होति, एको अज्झाचारे^{२०} आचारविपन्नो होति, एको अतिदिट्ठिया दिट्ठिविपन्नो होति—इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।

B 63

(६) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । एको बुद्धस्स अवण्ण भासति, एको धम्मस्स अवण्ण भासति, एको सङ्घस्स अवण्ण भासति—इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो^{२५} सङ्घो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।

आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खेपनीयकम्म आकङ्खमानल्लं निट्ठित ।

तेचत्तालीमवत्त

६० “आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खेपनीयकम्मकतेन, भिक्खवे, भिक्खुना सम्मा

वर्त्तितव्व । तत्राय सम्माउत्तना — न उपसम्पादेतव्व, न निम्सयो दातव्वो न मामणेरो
 उपट्ठापेतव्वो, न भिक्खुनोवादकस्समुत्ति सादितव्व, सम्मतेन पि भिक्खुनियो न ओरदिनव्व ।
 याय आपत्तिया सङ्गेन, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म क्त होति सा आपत्ति न
 आपज्जितव्व, अब्जा वा तादिसिका, ततो वा पापिट्ठरा, कम्म न गरहितव्व, कम्मिका न,
 ५ गरहितव्व । न पक्तत्तस्स भिक्खुनो अभिवादण, पच्चुट्ठान, अज्जलिकम्म, मामीचिकम्म,
 आसनाभिहारो, सेय्याभिहारो, पादोदक पादपीठ, पादकथलिक^१, पत्तचीवरप्पटिगहण^२,
 नहाने पिट्ठिपरिकम्म सादितव्व । न पक्तत्तो भिक्खु सीलविपत्तिया अनुद्धसेतव्वो, न
 आचारविपत्तिया अनुद्धसेतव्वो, न दिट्ठिविपत्तिया अनुद्धसेतव्वो न आजीवविपत्तिया
 अनुद्धसेतव्वो, न भिक्खु भिक्खूहि भेदेतव्वो । न गिहिधजो^३ धारेतव्वो, न तित्थियधजो^४
 १० धारेतव्वो, न तित्थिया सेवितव्व, भिक्खू सेवितव्व, भिक्खुसिक्खवाय सिक्खितव्व । न
 पक्तत्तेन भिक्खुना सद्धि एक्कञ्चे आवासे वत्थव्व, न एकच्छन्ने अनावामे वत्थव्व, न
 B 64 एकच्छन्ने आवासे वा अनावामे वा उत्थव्व, पक्तत्त भिक्खु दिग्वा आमना वुट्ठानव्व, न
 पक्तत्तो भिक्खु आसादेतव्वो अन्तो वा बहि वा । न पक्तत्तस्स^५ भिक्खुनो उपोमयो
 ठपेतव्वो, न पवारणा ठपेतव्व, न सवचनीय कातव्व, न अनुवादो पट्ठपेतव्वो, न ओकामो
 १५ कारेतव्वो, न चोदेतव्वो, न सारेतव्वो, न भिक्खूहि सम्पयोजेतव्व^६ ति ।

आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खेपनीयकम्मे तेचत्तालीसवत्त निट्ठित ।

६१ अथ खो सङ्घो छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म
 अकस्सि — असम्भोग सङ्गेन । सो सङ्गेन, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्मकतो तम्हा
 आवासा अब्ज आवास अगमासि । तत्थ भिक्खू नेव अभिवादेसु, न पच्चुट्ठेसु, न अज्जलिकम्म
 न सामीचिकम्म अकसु, न सक्करिसु, न गरु^१ करिसु, न मानेसु, न पूजेसु । सो भिक्खूहि
 २० असक्करियमानो अगक्करियमानो अमानियमानो अपूजियमानो असक्कारपकतो तम्हा पि
 आवासा अब्ज आवास अगमासि । तत्थ पि भिक्खू नेव अभिवादेसु, न पच्चुट्ठेसु, न
 अज्जलिकम्म न सामीचिकम्म अकसु, न सक्करिसु, न गरु करिसु, न मानेसु, न पूजेसु । सो
 भिक्खूहि असक्करियमानो अगक्करियमानो अमानियमानो अपूजियमानो असक्कारपकतो
 तम्हा पि आवासा अब्ज आवास अगमासि । तत्थ पि भिक्खू नेव अभिवादेसु, न पच्चुट्ठेसु,
 २५ न अज्जलिकम्म न सामीचिकम्म अकसु, न सक्करिसु, न गरु करिसु, न मानेसु, न पूजेसु ।
 सो भिक्खूहि असक्करियमानो अगक्करियमानो अमानियमानो अपूजियमानो असक्कारपकतो
 पुनदेव कोसम्बि पच्चागच्छि । सो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थारं वत्तति, भिक्खू उप-
 सङ्कमित्वा एव वदेति — “अह, आवुसो, सङ्गेन, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्मकतो

१ पादकथलिक-सी० । २ पत्तचीवरपटिगहण-सी०, स्या० । ३ गिहीधजो-सी० ।

४ तित्थियधजो-सी० । ५ गरु-म० ।

सम्मा वत्तामि, लोम पातेमि, नेत्थार वत्तामि । कथं नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति^१ भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतु ।

नप्पटिप्पस्सम्भेतब्बतेचत्तालीसकं

६२ “पञ्चहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । उपसम्पादेति, निस्सय देति, सामणेरे उपट्ठपेति,^५ भिक्खुनोवादकसम्मुति सादियति, सम्मतो पि भिक्खुनियो ओवदति — इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

B 65

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । याय आपत्तिया सङ्घेन, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म कतं होति त आपत्ति आपज्जति, अञ्ज वा तादिसिक, ततो वा पापिट्ठतर,^{१०} कम्म गरहति, कम्मिके गरहति पे० पकतत्तस्स भिक्खुनो अभिवादण, पञ्चुट्ठान, अञ्जलिकम्म, सामीचिकम्म, आसनाभिहार सादियति पे० पकतत्तस्स भिक्खुनो सेय्याभिहार, पादोदक पादपीठ, पादकथलिक, पत्तचीवरप्पटिगाहण, नहाने पिट्ठिपरिकम्म सादियति पे० पकतत्त भिक्खु सीलविपत्तिया अनुद्धसेति, आचारविपत्तिया अनुद्धसेति, दिट्ठिपत्तिया अनुद्धसेति, आजीवविपत्तिया अनुद्धसेति, भिक्खु भिक्खूहि भेदेति पे०^{१५} गिहिद्धज धारेति, तिथियद्धज धारेति, तिथिये सेवति, भिक्खू न सेवति, भिक्खुसिक्खाय न सिक्खति पे० पकतत्तेन भिक्खुना सद्धि एकच्छन्ने आवासे वसति, एकच्छन्ने अनावसे वसति, एकच्छन्ने आवासे वा अनावसे वा वसति, पकतत्त भिक्खु दिस्वा आसना न वुट्ठाति,^१ पकतत्त भिक्खु जासादेति अन्तो वा बहि वा — इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।^{२०}

“अट्ठहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब । पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथ ठपेति, पवारण ठपेति, सयचनीय करोति, अनुवाद पट्ठपेति, ओकास कारेति, चोदेति, सारेति, भिक्खूहि सम्पयोजेति — इमेहि खो, भिक्खवे, अट्ठहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म नप्पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।^{२५}

B 66

आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खेपनीयकम्मे नप्पटिप्पस्सम्भेतब्बतेचत्तालीसकं निट्ठित ।

पटिप्पस्सम्भेतब्बतेचत्तालीसकं

६३ “पञ्चहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । न उपसम्पादेति, न निस्सय देति, न सामणेरे उपट्ठपेति,

न भिक्खुनोवादकसम्मुति सादियति, सम्मतो पि भिक्खुनियो न जायन्ति इमेहि गो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खेपनीयकम्मे पटिप्पस्सम्भेतव्व ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो आपत्तिया अप्पटिकम्मे, 5 उक्खेपनीयकम्मे पटिप्पस्सम्भेतव्व । याय आपत्तिया मङ्गेन आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्मे कत होति त आपत्ति न आपज्जति, अज्ज या तादिसिक्क, ततो या पापिडुत्तर, कम्मे न गरहति, कम्मिके न गरहति पे, न पकत्तस्स भिक्खुनो अभिवादन, पच्चुद्धान, अज्जलिकम्मे, सामीच्चिकम्मे, आसनाभिहार सादियति प न पकत्तस्स भिक्खुनो सेय्याभिहार, पाटोत्त पादपीठ, पादकथलिक पत्तर्चा अप्पटिमाहण, 10 नहाने पिट्ठिपरिकम्मे सादियति पे० न पकत्त भिक्खु सीलविपत्तिया अनुद्वमेति, न आचारविपत्तिया अनुद्वमेति, न दिट्ठिविपत्तिया अनुद्वमेति, न आर्ज्याविपत्तिया अनुद्वमेति, न भिक्खु^१ भिक्खूहि भेदेति पे० न गिहिद्वज धारेति, न तिन्थियद्व । धारणि न तिन्थिये सेवति, भिक्खू सेवति, भिक्खुसिक्खाय भिक्खति पे० न पकत्तस्स भिक्खुना सद्धि एक्कञ्चे आवासे वसति, न एक्कञ्चे अनावासे उमति, न एक्कञ्चे आवासे वा 15 अनावासे वा वसति, पकत्त भिक्खु दिस्वा आसना बुद्धाति न पकत्त भिक्खु आमादेति अन्तो वा बहि वा - इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्मे पटिप्पस्सम्भेतव्व ।

B 67

“अट्ठहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्मे पटिप्पस्सम्भेतव्व । न पकत्तस्स भिक्खुनो उपोसथ ठपति न पराण 20 ठपेति, न सवचनीय करोति, न अनुवाद पट्ठेति, न ओकास कारेति, न चोदेति, न सारेति, न भिक्खूहि सम्पयोजेति - इमेहि खो, भिक्खवे, अट्ठहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्मे पटिप्पस्सम्भेतव्व ।

आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खेपनीयकम्मे पटिप्पस्सम्भेतव्वतेवत्तालीसक निट्ठित ।

६४ “एव च पन, भिक्खवे, पटिप्पस्सम्भेतव्व । तेन हि,^१ भिक्खवे, लल्लन भिक्खुना सद्ध उपसङ्कमिन्वा एकस उत्तरासङ्ग करिन्वा बुद्धान^२ भिक्खून पादे वन्दिन्वा 25 उक्कुटिक निसीदित्वा अज्जलि पग्गहेत्वा एमस्स वचनीयो - ‘अह, भन्ते, मङ्गेन, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्मेकतो सम्मा वत्तामि, लोम पातेमि, नेत्थारं वत्तामि, आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि याचामी’ ति । दुतिय पि याचितव्वा । ततिय पि याचितव्वा । व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपत्तव्वो

“सुणालु मे, भन्ते, सङ्घो । अय छन्नो भिक्खु सङ्गेन, आपत्तिया अप्पटिकम्मे,

उक्खेपनीयकम्मकतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि याचति । यदि सङ्खस्स पत्तकल्ल, सङ्खो छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्खो । अय उच्चो भिक्खु सङ्खेन, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्मकतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, आपत्तिया अप्पटिकम्मे ५ उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि याचति । सङ्खो छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेति । यस्सायस्मतो खमति छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि ण्तमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि—सुणातु मे, B 68 भन्ते, सङ्खो । अय उच्चो भिक्खु सङ्खेन, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्मकतो सम्मा 10 वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि याचति । सङ्खो छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेति । यस्सायस्मतो खमति छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“पटिप्पस्सद्ध सङ्खेन छन्नस्स भिक्खुनो, आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खेपनीयकम्म । 15 खमति सङ्खस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

आपत्तिया अप्पटिकम्मे उक्खेपनीयकम्म^१ निद्धित छट्ठ ।

§ ७ पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीयकम्मं

६५ तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थिय विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अरिद्धस्स नाम भिक्खुनो गद्धबाधिपुब्बस्स^२ एवरूप पापक दिट्ठिगत उप्पन्न होति—“तथाह भगवता धम्म देसित आजानामि यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नाल अन्तरायाया” ति । अस्सोसु खो सम्महुल्ल भिक्खू 20 अरिद्धस्स नाम किर भिक्खुनो गद्धबाधिपुब्बस्स एवरूप पापक दिट्ठिगत उप्पन्न—“तथाह भगवता धम्म देसित आजानामि यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नाल अन्तरायाया” ति । अथ खो ते भिक्खू येन अरिद्धो भिक्खु गद्धबाधिपुब्बो तेनुप-सङ्कमिस्सु । उपसङ्कमित्वा अरिद्ध भिक्खु गद्धबाधिपुब्ब एतदवोचु—“सच्च किर ते, आवुसो अरिद्ध, एवरूप पापक दिट्ठिगत उप्पन्न—तथाह भगवता धम्म देसित आजानामि यथा 25 येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नाल अन्तरायाया” ति^३ “एव व्या^३ खो अह, आवुसो, भगवता धम्म देसित आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नाल अन्तरायाया” ति ।

B 69

१ उक्खेपनीयकम्म-रो० । २ गद्धबाधीपुब्बस्स-स्या० । ३ एवव्या-म० ।

“भावुसो अरिट्ठ, एव अउच । मा भगवन्त अब्भान्चिक्खि । न हि भावु भगवतो
 अब्भक्खान । न हि भगवा एव वदेय्य । अनेकपरियायेनावुसो अरिट्ठ अन्तरायिका धम्मा
 अन्तरायिका वुत्ता भगवता । अल च पन ते पटिसेवतो अन्तरायाय । अप्पस्मादा कामा
 वुत्ता भगवता, बहुदुक्खा बहुपायासा,^१ आदीनवो एत्थ भिय्यो^२ । अट्ठिकङ्कल्पमा कामा
 5 वुत्ता भगवता, बहुदुक्खा बहुपायासा, आदीनवो एत्थ भिय्यो । मसपेसूपमा कामा वुत्ता
 भगवता पे० तिणुकूपमा^३ कामा वुत्ता भगवता पे० अङ्गारकामूपमा कामा वुत्ता
 भगवता पे० सुपिनकूपमा कामा वुत्ता भगवता पे० याचितकूपमा कामा वुत्ता
 R 26 भगवता पे० रुक्खफल्लपमा कामा वुत्ता भगवता पे० असिसूनूपमा कामा वुत्ता
 भगवता पे० सत्तिसूल्लपमा कामा वुत्ता भगवता पे० सप्पसिरूपमा कामा वुत्ता
 10 भगवता, बहुदुक्खा बहुपायासा, आदीनवो एत्थ भिय्यो” ति ।

एव पि खो अरिट्ठो भिक्खु गद्धवाधिपुब्बो^४ तेहि भिक्खुवा^५ वुत्तमानो तयेय त
 पापक दिट्ठिगत यामसा परामस्स^६ अभिनिविस्स बोहरति — “एव व्या खो अह भावुसो,
 भगवता धम्म देसित आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो
 नाल अन्तरायाया” ति । यतो च खो ते भिक्खू नामक्खिमु अरिट्ठ भिक्खु गद्धवाधिपुब्ब
 15 एतस्मा पापका दिट्ठिगता विवेचेतु, अथ खो ते भिक्खू येन भगवा तेनुपसङ्गमिनु,
 उपसङ्गमित्वा भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पक्कणे
 भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा अरिट्ठ भिक्खु गद्धवाधिपुब्ब पटिपुत्ति — “सच्च किं ते, अरिट्ठ,
 एवरूप पापक दिट्ठिगत उप्पन्न — तथाह भगवता धम्म देसित आजानामि यथा येमे
 अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नाल अन्तरायाया” ति ।
 20 अह, भन्ते, भगवता धम्म देसित आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता
 ते पटिसेवतो नाल अन्तरायाया” ति ।

B 70 “कस्स नु खो नाम त्व, मोघपुरिस, मया एव धम्म देसित आजानासि^७ ननु मया,
 मोघपुरिस, अनेकपरियायेन अन्तरायिका धम्मा अन्तरायिका^८ वुत्ता^९ अल च पन ते
 पटिसेवतो अन्तरायाय । अप्पस्मादा कामा वुत्ता मया, बहुदुक्खा बहुपायासा, आदीनवो एत्थ
 25 भिय्यो । अट्ठिकङ्कल्पमा कामा वुत्ता मया, बहुदुक्खा बहुपायासा, आदीनवो एत्थ भिय्यो ।
 मसपेसूपमा कामा वुत्ता मया पे० तिणुकूपमा कामा वुत्ता मया पे० • अङ्गार-
 कासूपमा कामा वुत्ता मया पे० सुपिनकूपमा कामा वुत्ता मया पे० याचितकूपमा
 कामा वुत्ता मया पे० रुक्खफल्लपमा कामा वुत्ता मया पे० असिसूनूपमा कामा
 वुत्ता मया पे० सत्तिसूल्लपमा कामा वुत्ता मया • पे० सप्पसिरूपमा कामा वुत्ता

१ बहुपायासा-म०, सी० । २ सीय्यो-सी० । ३ तिणुकूपमा-स्या० । ४ गद्धवाधिपुब्बो-
 स्या० । ५ परामासा-म० । ६ स्या० पोत्थके नत्थि ।

मया, बहुदुक्खा म्हापायासा, आदीनवो एत्थ भिग्यो । अथ च पन त्व, मोघपुरिस, अत्तना दुग्गहितेन^१ अम्हे चेत्त^२ अब्भाचिक्खसि, अत्तान च खणसि, बहु च अपुञ्ज पसवसि । तच्चि^३ ते, मोघपुरिस, भविस्सति दीघरत्त अहिताय दुक्खाय । नेत, मोघपुरिस, अप्पसन्नान वा पसादाय पे० विगरहित्वा पे० धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो अरिट्ठस्स भिक्खुनो गद्धवाधिपुब्बस्स, पापिकाय दिट्ठिया^४ अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म करोतु — असम्भोग सङ्गेन । एव च पन भिक्खवे कातब्ब — पठम अरिट्ठो भिक्खु^५ चोदेत्ताब्बो, चोदेत्ता सारेत्ताब्बो, सारेत्ता आपत्ति आरोपेतब्बो,^६ आपत्ति आरोपेत्ता^७ व्यत्तेन^८ भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

६६ “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अरिट्ठस्स भिक्खुनो गद्धवाधिपुब्बस्स एवरूप पापक दिट्ठिगत उप्पन्न — तथाह भगवता धम्म देसित आजानामि यथा येमे अन्तरायिका^{१०} R 27 धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नाल अन्तरायाया ति । सो त दिट्ठि न पटिनिस्सज्जति^९ । यदि सङ्घस्स पत्तकल, सङ्घो अरिट्ठस्स भिक्खुनो गद्धवाधिपुब्बस्स, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य — असम्भोग सङ्गेन । एसा अत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अरिट्ठस्स भिक्खुनो गद्धवाधिपुब्बस्स एवरूप पापक दिट्ठिगत उप्पन्न — तथाह भगवता धम्म देसित आजानामि यथा येमे अन्तरायिका धम्मा^{१५} B 71 वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नाल अन्तरायाया ति । सो त दिट्ठि न पटिनिस्सज्जति । सङ्घो अरिट्ठस्स भिक्खुनो गद्धवाधिपुब्बस्स, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म करोति — असम्भोग सङ्गेन । यस्सायस्सतो खमति अरिट्ठस्स भिक्खुनो गद्धवाधिपुब्बस्स, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स^{१०} करण — असम्भोग सङ्गेन, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अरिट्ठस्स भिक्खुनो गद्धवाधिपुब्बस्स एवरूप पापक दिट्ठिगत उप्पन्न — तथाह भगवता धम्म देसित आजानामि यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नाल अन्तरायाया ति । सो त दिट्ठि न पटिनिस्सज्जति । सङ्घो अरिट्ठस्स भिक्खुनो गद्धवाधिपुब्बस्स, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म करोति — असम्भोग^{२५} सङ्गेन । यस्सायस्सतो खमति अरिट्ठस्स भिक्खुनो गद्धवाधिपुब्बस्स, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स^{२०} करण — असम्भोग सङ्गेन, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

१ दुग्गहितेन दिट्ठिगतेन — स्या० । २ अम्हे च — सी० । ३ भिक्खु गद्धवाधिपुब्बो — सी०, भिक्खु गद्धवाधिपुब्बो — स्या० । ४ आपत्ति रोपेतब्बो — रो०, आपत्ति आरोपेतब्बा — सी०, स्या० । ५ रोपेत्ता — रो० । ६ व्यत्तेन — सी०, रो० । ७ नप्पटिनिस्सज्जति — सी०, स्या० । ८ उक्खेपनीयकम्मस्स — स्या० ।
चुल्लवग्गो — ८

“कत सङ्गेन अरिट्ठस्स भिक्खुनो गद्धाधिपुब्बस्स, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म — असम्भोग सङ्गेन । खमति सङ्गस्स, तस्सा तुण्ही, णम्मेन धाग्यामी ति ।

“आवासपरम्पर च, भिक्खवे, ससय ‘अरिट्ठो भिक्खु गद्धाधिपुब्बो’, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्मकतो असम्भोग सङ्गेना’ ति ।

अधम्मकम्मद्वादसकं

5 ६७ “तीहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागत, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म अधम्मकम्म च^१ होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । अम्ममुखा कत होति, अप्पटिपुच्छा^२ कत होति, अप्पटिञ्जाय^३ कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

B 72

10 “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । अनापत्तिया कत होति, अदेसनागामिनिया आपत्तिया कत होति, देसिताय आपत्तिया कत होति पे० अचोदेत्वा कत होति, असारेत्वा कत होति, आपत्तिं अनारोपेत्वा कत होति पे० अम्ममुखा कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति पे० अप्पटिपुच्छा कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति पे० अप्पटिञ्जाय कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति पे० अनापत्तिया कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति पे० अदेसनागामिनिया आपत्तिया कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति पे० देसिताय आपत्तिया कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति पे० अचोदेत्वा कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति पे० असारेत्वा कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति पे० आपत्तिं अनारोपेत्वा कत होति, अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च ।

पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीयकम्मे अधम्मकम्मद्वादसक निट्ठित ।

धम्मकम्मद्वादसकं

६८ “तीहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागत, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । सम्मुखा कत होति, पटि 25 पुच्छा कत होति, पटिञ्जाय कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

१ गद्धाधिपुब्बो सङ्गेन—सी०, स्या० । २ चेव—स्या० । ३ अपटिपुच्छा—सी० ।

४ अपटिञ्जाय—सी० ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, B 73
 उक्खेपनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । आपत्तिया कत होति,
 देसनागामिनिआ आपत्तिया कत होति, अदेसिताय आपत्तिया कत होति पे०
 चोदेत्वा कत होति, सारेत्वा कत होति, आपत्ति आरोपेत्वा कत होति पे० सम्मुखा
 कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे० पटिपुच्छा कत होति, धम्मेन 5
 कत होति, समग्गेन कत होति पे० पटिञ्जाय कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन
 कत होति पे० आपत्तिया कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे०
 देसनागामिनिआ आपत्तिया कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे०
 अदेसिताय आपत्तिया कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे०
 चोदेत्वा कत होति, धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे० सारेत्वा कत होति, 10
 धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति पे० आपत्ति आरोपेत्वा कत होति, धम्मेन कत
 होति, समग्गेन कत होति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागत, पापिकाय दिट्ठिया
 अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीयकम्मे धम्मकम्मद्वादसक निट्ठित ।

आकङ्खमानछक्क

६९ (१) “तीहि, भिक्खवे, अज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो,
 पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । भण्डनकारको होति कलहकारको 15
 विवादकारको भस्सकारको सङ्घे अधिकरणकारको, बालो होति अब्यत्तो^१ आपत्तिबहुलो
 अनपदानो, गिहिससङ्घो^२ विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससग्गेहि — इमेहि खो, भिक्खवे,
 तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे,
 उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।

(२) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो 20 B 74
 सङ्घो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । अधिसीले सीलविपन्नो
 होति, अज्झाचारे आचारविपन्नो होति, अतिदिट्ठिया दिट्ठिविपन्नो होति — इमेहि खो,
 भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटि-
 निस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।

(३) “अपरेहि पि, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, 25
 पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । बुद्धस्स अवण्ण भासति, धम्मस्स
 अवण्ण भासति, सङ्घस्स अवण्ण भासति — इमेहि खो, भिक्खवे, तीहज्जेहि समन्नागतस्स
 भिक्खुनो, आकङ्खमानो सङ्घो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।

(४) “तिण्ण, भिक्खवे, भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । एको भण्डनकारको होति कलहकारको विवादकारको भस्सकारको सङ्घे अधिकरणकारको, एको बालो होति अव्यत्तो आपत्तिबहुलो अनपदानो, एको गिहिससट्ठो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससग्गेहि—इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।

(५) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । एको अधिसीले सीलविपन्नो होति, एको अज्झाचारे आचारविपन्नो होति, एको अतिदिट्ठिया दिट्ठिविपन्नो होति—इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।

B 75 (६) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य । एको बुद्धस्स अवण्ण भासति, एको धम्मस्स अवण्ण भासति, एको सङ्घस्स अवण्ण भासति—इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून, आकङ्खमानो सङ्घो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म करेय्य ।

पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीयकम्मे आकङ्खमानच्छक्क निट्ठित ।

तेचत्तालीसवत्तं

15 ७० “पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीयकम्मकतेन, भिक्खवे, भिक्खुना सम्मा वत्तितब्ब । तत्राय सम्मावत्तना—न उपसम्पादेतब्ब, न निस्सयो दातब्बो, न सामणेरो उपट्ठापेतब्बो, न भिक्खुनोवादकसम्मुति^१ सादितब्बा, सम्मतेन पि भिक्खुनियो न ओवदितब्बा । याय आपत्तिया सङ्घेन, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म कत होति सा आपत्ति न आपज्जितब्बा, अब्जा वा तादिसिका, ततो वा पापिट्ठतग,
20 कम्म न गरहितब्ब, कम्मिका न गरहितब्बा पे^२ न पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोमयो ठपेतब्बो, न पवारणा ठपेतब्बा, न सवचनीय कातब्ब, न अनुवादो पट्ठपेतब्बो, न ओकामो कारेतब्बो, न चोदेतब्बो, न सारेतब्बो, न भिक्खूहि^३ सम्पयोजेतब्ब” ति ।

पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीयकम्मे तेचत्तालीसवत्तं^४ निट्ठित ।

७१ अथ खो सङ्घो अरिट्ठस्स भिक्खुनो गद्धवाधिपुब्बस्स, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म अकासि—असम्भोग सङ्घेन । सो सङ्घेन, पापिकाय दिट्ठिया
25 अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्मकतो विब्भमि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा ते उज्झायन्ति खियन्ति^५ विपाचेन्ति—“कथ हि नाम अरिट्ठो भिक्खु

१ भिक्खुनोवादकसम्मति—स्या० । २ सी०, स्या० पोथकेसु नतिथि । ३ भिक्खू भिक्खूहि—स्या० । ४ अट्ठारसवत्त निट्ठित—सी०, स्या०, रो० । ५ खीयन्ति—सी०, स्या०, रा० ।

सवचनीय करोति, अनुवाद पट्टपेति, ओकास कारेति, चोदेति सारेति, भिक्खुहि' मग्ग योजेति—इमेहि खो, भिक्खवे, अट्ठहज्जेहि सम्मन्नागतस्स भिक्खुनो पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गो, उक्खेपनीयकम्म न पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गो उक्खेपनीयकम्म

नपटिप्पस्सम्भेतब्बतेचत्तालीमक निट्ठित ।

पटिप्पस्सम्भेतब्बतेचत्तालीमकं

B 77

७३ “पञ्चहि, भिक्खवे, अज्जेहि सम्मन्नागतस्स भिक्खुनो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गो, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । न उपप्पादेति, न निम्मय देति न सामणेर उपट्ठापेति, न भिक्खुनोपात्तकम्ममुत्ति सादियति, सम्मनो पि भिक्खुनियो न ओप्पत्ति इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहज्जेहि सम्मन्नागतस्स भिक्खुनो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गो, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब ।

“अपरेहि पि, भिक्खवे, पञ्चहज्जेहि सम्मन्नागतस्स भिक्खुनो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गो, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । याय आपत्तिया महेन, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गो, उक्खेपनीयकम्म कत होति त आपत्ति न आपज्जति, अब्ज वा तादिसिक, ततो वा पापिट्ठतर, कम्म न गरहति, कम्मिके न गरहति इमेहि खो, भिक्खवे, पञ्चहज्जेहि सम्मन्नागतस्स भिक्खुनो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गो, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब पे० ।

१५ “अट्ठहि, भिक्खवे, अज्जेहि सम्मन्नागतस्स भिक्खुनो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गो, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब । न पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोमय ठपति, न पवारण ठपेति, न सवचनीय करोति, न अनुवाद पट्टपेति, न ओकास कारेति, न चोदेति, न सारेति, न भिक्खूहि सम्पयोजेति—इमेहि खो, भिक्खवे, अट्ठहज्जेहि सम्मन्नागतस्स भिक्खुनो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गो, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सम्भेतब्ब” ।

पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गो उक्खेपनीयकम्म

पटिप्पस्सम्भेतब्बतेचत्तालीमक निट्ठित ।

२० ७४ “एव च पन, भिक्खवे, पटिप्पस्सम्भेतब्ब । तेन, भिक्खवे, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गो, उक्खेपनीयकम्मकत्तेन भिक्खुना सङ्ग उपसङ्गमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा बुद्धानं^१ भिक्खून पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अन्नलिं पगहेत्वा एवमस्स वचनीयो—‘अह, भन्ते, सङ्गेन, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गो, उक्खेपनीयकम्मकतो सम्मा वत्तामि, लोमं पातेमि, नेत्थारं वत्तामि, पापिकाय दिट्ठिया

अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स^१ पटिप्पस्सद्धि याचामी' ति । दुतिय पि याचितब्बा । B 78
ततिय पि याचितब्बा । व्यत्तेन^२ भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु सङ्घेन, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्मकतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि याचति । यदि सङ्घस्स^५ पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सग्गेभ्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु सङ्घेन, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्मकतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि याचति । सङ्घो इत्थन्नामस्स^{१०} भिक्खुनो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सग्गेभेति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु सङ्घेन, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीय^{१५} कम्मकतो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि याचति । सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म पटिप्पस्सग्गेभेति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयस्स कम्मस्स पटिप्पस्सद्धि, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य । 20

“पटिप्पस्सद्ध सङ्घेन इत्थन्नामस्स भिक्खुनो, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खेपनीयकम्म । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खेपनीयकम्म निट्ठित सत्तम ।

कम्मक्खन्धक निट्ठित पठम^३ ।

इमहि खन्धके वत्थू सत्त ।

§ ८ तस्सुद्दानं

पण्डुलोहितका^४ भिक्खू सय भण्डनकारका ।

तादिसे उपसङ्कम्म^५ उस्सहिंसु^६ च भण्डने ॥

B 79

१ उक्खेपनीयकम्मस्स-स्या० । २ व्यत्तेन-सी०, रो० । ३ कम्मक्खन्धको पठमो-म० ।
४, पण्डुलोहितका-सी०, स्या०, रो० । ५ उपसङ्कमे-रो० । ६ उस्साहिंसु-सी०, स्या०, रो० ।

- अनुप्पन्ना^१ पि जायन्ति उप्पन्नानि^२ पि^३ ण्णरे^४ ।
 अप्पिच्छा पेसला भिक्खू उज्झायन्ति पदम्मतो^५ ॥
 सद्धम्मद्वितिको बुद्धो सयम्भू अग्गपुग्गलो^६ ।
 आणापेसि तज्जनीयकम्म^७ सावत्थिय जिनो ॥
- 5 असम्मुखाप्पटिपुच्छाप्पटिज्जाय^८ कत च य ।
 अनापत्ति अदेसने देसिताय कत च य ॥
- R 29 अचोदेत्वा असारत्वा अरोपेत्वा^९ च य कत ।
 असम्मुखा अधम्मेन वग्गेना पि च^{१०} य कत ॥
 अप्पटिपुच्छा^{११} अधम्मेन पुन^{१२} वग्गेन^{१३} य कत ।
 10 अप्पटिज्जाय अधम्मेन वग्गेना पि च^{१४} य कत ॥
 अनापत्ति^{१५} अधम्मेन वग्गेन चा पि य कत ।
 अदेसनागामिनिया अधम्मवग्गमेव च ॥
 देसिताय अधम्मेन वग्गेना पि तथेव च ।
 अचोदेत्वा अधम्मेन वग्गेना पि तथेव च ॥
- 15 असारत्वा अधम्मेन वग्गेना पि तथेव च ।
 अनारोपेत्वा^{१६} अधम्मेन वग्गेना पि तथेव च ॥
 कण्हवारनयेनेव सुक्खवारं विजानिया^{१७} ।
 सङ्खो आकङ्खमानो च^{१८} यस्स तज्जनीय^{१९} करे ॥
 भण्डन^{२०} बालो संसट्ठो अधिसीले^{२१} अज्झाचारे^{२२} ॥
 20 अतिदिट्ठिविपन्नस्स^{२३} सङ्खो तज्जनीय करे ॥
- B 80 बुद्धधम्मस्स सङ्खस्स अवण्ण यो च भासति ।
 तिण्ण^{२४} पि च भिक्खून् सङ्खो तज्जनीय करे ॥
 भण्डनकारको^{२५} एको बालो ससम्मानिस्सितो ।
 अधिसीले अज्झाचारे तथेव अतिदिट्ठिया ॥

१ अनुप्पन्नानि-सी०, स्या० । २ उप्पन्ना-रो० । ३ सी० पोत्थके नत्थि । ४ पवङ्गुरे-सी०, पवङ्गुरि-रो० । ५ पदस्सको-रो०, परीसतो-स्या०, परस्सतो-सी० । ६ अग्गनायको-सी० । ७ तज्ज नियकम्म-रो० । ८ असम्मुखाप्पटिपुच्छा अप्पटिज्जाय-स्या०, असम्मुखाप्पटिपुच्छा अप्पटिज्जाय-सी०, असम्मुखाप्पटिपुच्छापटिज्जाय-रो० । ९ अनारोपेत्वा-म० । १० वग्गेन चा पि-म० । ११ अप्पटि पुच्छा-सी०, रो० । १२ स्या० पोत्थके नत्थि । १३ वग्गेनापि-स्या० । १४ वग्गेन चा पि-म० । १५ अनापत्तिया-सी०, स्या० । १६ अरोपेत्वा-रो० । १७ सुक्खवारम्मि जानिय-रो० । १८ व-स्या० । १९ तज्जनीय-रो० । २० भण्डनो-सी० । २१ अधिसीलं-रो० । २२ अज्झाचारे-स्या० । २३ अतिदिट्ठिया विपन्नस्स-सी०, स्या० । २४ तिण्ण-रो० । २५ भण्डनं कारको-म० ।

बुद्धधम्मस्स सङ्घस्स अवण्ण यो च भासति ।

तज्जनीयकम्मकतो^१ एव सम्मानुवत्तना ॥

उपसम्पदनिस्सया^२ सामणेरे उपट्ठना^३ ।

ओवादसम्मतेना पि^४ न करे तज्जनीकतो^५ ॥

नापज्जे त च आपत्ति तादिस च ततो पर ।

5

कम्म च कम्मिके चा पि^६ न गरहे तथाविधो ॥

उपोसथ पवारण पकतत्तस्स नट्ठपे^७ ।

सवचनि अनुवादो^८ ओकासो चोदनेन च ॥

सारण सम्पयोग च न करेय्य तथाविधो ।

उपसम्पदनिस्सया सामणेरे उपट्ठना ॥

10

ओवादसम्मतेना पि^९ पञ्चहङ्गेहि^{१०} न^{११} सम्मति ।

त चापज्जति आपत्ति^{१२} तादिस च ततो पर ॥

कम्म च कम्मिके^{१३} चा पि गरहन्तो न सम्मति ।

उपोसथ पवारण सवचनीया च नोवादो^{१४} ॥

ओकासो चोदन चेव सारणा सम्पयोजना ।

15

इमेहट्ठेहि^{१५} यो युत्तो तज्जनानुपसम्मति^{१६} ॥

कण्हवारनयेनेव सुक्खवार विजानिया ।

बालो आपत्तिबहुलो ससट्ठो पि च सेय्यसो ।

नियस्सकम्म सम्बुद्धो आणापेसि महामुनि ॥

कीटागिरिस्सि^{१७} द्वे भिक्खू अस्सजिपुनब्बसुका^{१८} ।

20

अनाचार च^{१९} विविध आचरिसु असञ्जता ॥

B 81

पब्बाजनीय^{२०} सम्बुद्धो कम्म सावत्थिय जिनो ।

मच्छिकासण्डे सुधम्मो चित्तस्सावासिको अहु ॥

१ तज्जनीयकम्मकतो-रो० । २ उपसम्पदनिस्सयो-रो०, उपसम्पदा निस्सयो-सी०, स्या० । ३ सामणेरेउपट्ठना-सी०, स्या०, रो० । ४ भिक्खुनोवादकसम्मतो-सी०, स्या० । ५ तज्जनीकतो-रो० । ६ चेव-स्या०, सी० । ७ न ठपे-रो० । ८ सवचनि अनुवादो-रो०, न सवचनिय अनुवादो-स्या०, सी० । ९ ओवादकसम्मतेनापि-स्या० । १० पञ्च अङ्गो-रो० । ११ सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । १२ आपज्जतापत्तिश्च-रो० । १३ कम्मिक-रो० । १४ सवचनियानुवादो-रो०, सवचनीयानुवादो-सी०, स्या० । १५ इमे हट्ठेहि-सी० । १६ तज्जना नूपसम्मति-स्या०, तज्जना नुपसम्मति-रो० । १७ किटागिरिस्सि-रो० । १८ अस्सजिपुनब्बसू-रो० । १९ पि-स्या० । २० पब्बाजनिय-सी०, रो० ।

R 30

5

10

15

जातिगदेन खुसेति सुधम्मो चित्तुपासक ।
 पटिसारणीयकम्म^१ आणापेसि तथागतो ॥
 कोसम्भिय उन्न भिक्खु^२ निच्छन्तापत्ति^३ पम्भितु ।
 अदस्सने उक्खपितु^४ आणापेसि जिनुत्तमो^५ ॥
 उन्नो त येय आपत्ति पटिकातु न इच्छति ।
 उक्खेपनाप्पटिकम्मे आणापेसि विनायको ॥
 पापदिट्ठि अरिट्ठस्स जासि अब्जाणनिम्भिता ।
 दिट्ठियाप्पटिनिम्भितो उक्खेप जिनभासित ॥
 नियस्सकम्म^६ पब्बज्ज तथेय पटिसारणी ।
 अदस्सनाप्पटिकम्मे अनिम्भितो च दिट्ठिया ॥
 दवानाचारूपधाति^७ मिच्छाआजीवमेव च ।
 पब्बाजनीयकम्महि^८ अतिरेकपदा इमे ॥
 अलाभावण्णा द्वे पञ्च द्वे पञ्चका ति^९ नामका^{१०} ।
 पटिसारणीयकम्महि^८ अतिरेकपदा इमे ॥
 तज्जनीय नियस्स च दुवे कम्मा पि सादिसा ।
 पब्बज्जा पटिसारी च^{१०} अत्थि पदातिरित्ता ॥
 तयो उक्खेपना कम्मा सादिसा^{११} ते विभत्तितो^{१२} ।
 तज्जनीयनयेना पि^{१३} सेसकम्म^{१४} विजानिया ति ॥

कम्मक्खन्धक^{१५} निट्ठित^{१६} ।

—o—

१ पटिसारणीयं कम्मं-रो०, पटिसारणीय कम्मं-सी०, स्या० । २ छत्रभिक्खु-सी० ।
 ३ निच्छन्तापत्ति-सी०, स्या० । ४ उक्खेपितुं-स्या० । ५ जनुत्तमो-सी० । ६ निम्भयकम्मं-रो० ।
 ७ दवानाचारूपधाति-स्या०, रो० । ८ द्वे पञ्चको ति रो० । ९ नामका-रो० । १० पटिसारि
 च-स्या०, रो०, पटिसारं च-सी० । ११ सादिसा-सी० । १२ विभत्तो-सी० । १३ तज्जनीय
 नयेनेव-सी० । १४ सेस कम्मं-सी०, स्या० । १५ कम्मक्खन्धको-म० । १६ निट्ठिता-म० ।

२ पारिवासिकवन्धकं

§ १ पारिवासिकवत्त

१ तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थिय विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन पारिवासिका भिक्खू सादियन्ति पकतत्तान भिक्खून अभिवादन, पच्चुट्टान, अञ्जलिकम्म, सामीचिकम्म, आसनाभिहार, सेय्याभिहार, पादोदक पादपीठ, पादकथलिक,^१ पत्तचीवरपटिग्गहण, नहाने पिट्ठिपरिकम्म । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुचका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति^२ विपाचेन्ति — “कथ हि नाम पारिवासिका भिक्खू^५ सादियिस्सन्ति पकतत्तान भिक्खून अभिवादन, पच्चुट्टान, अञ्जलिकम्म, सामीचिकम्म, आसनाभिहार, सेय्याभिहार, पादोदक पादपीठ, पादकथलिक, पत्तचीवरपटिग्गहण, नहाने पिट्ठिपरिकम्म” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

अथ खो भगवा एतस्स निदाने एतस्स पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, पारिवासिका भिक्खू सादियन्ति पकतत्तान भिक्खून^{१०} अभिवादन, पच्चुट्टान, अञ्जलिकम्म, सामीचिकम्म, आसनाभिहार, सेय्याभिहार, पादोदक पादपीठ, पादकथलिक, पत्तचीवरपटिग्गहण, नहाने पिट्ठिपरिकम्म” ति । “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “अननुच्छविक, भिक्खवे, तेस मोघपुरिसान अननुलोमिक अप्पटिरूप अम्सामणक अकप्पिय अकरणीय । कथ हि नाम, भिक्खवे, पारिवासिका भिक्खू सादियिस्सन्ति पकतत्तान भिक्खून अभिवादन, पच्चुट्टान, अञ्जलिकम्म, सामीचिकम्म, आसना-^{१५} भिहार, सेय्याभिहार, पादोदक पादपीठ, पादकथलिक, पत्तचीवरपटिग्गहण, नहाने पिट्ठिपरिकम्म । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान चेव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अञ्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय^{२०} अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा भिक्खून तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना सादितब्ब पकतत्तान भिक्खून अभिवादन, पच्चुट्टान, अञ्जलिकम्म, सामीचिकम्म, आसनाभिहारो, सेय्याभिहारो, पादोदक पादपीठ, पादकथलिक, पत्तचीवरपटिग्गहण, नहाने पिट्ठिपरिकम्म । यो सादियेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स ।

“अनुजानामि, भिक्खवे, पारिवासिकान भिक्खून मिथु यथाबुद्ध^{२५} अभिवादन, पच्चुट्टान, अञ्जलिकम्म, सामीचिकम्म, आसनाभिहार, सेय्याभिहार, पादोदक पादपीठ, पादकथलिक, पत्तचीवरपटिग्गहण, नहाने पिट्ठिपरिकम्म ।

B 83

“अनुजानामि, भिक्खवे, पारिवासिकान भिक्खून् पञ्च यथाबुद्ध — उपोसथ, पवारण, वस्सिकसाटिक, ओणोजन, भत्त । तेन हि, भिक्खवे, पारिवासिकान भिक्खून् वत्त पञ्जा-
R 32 पेस्सामि^१ यथा पारिवासिकेहि भिक्खूहि वत्तितब्ब ।

२ “पारिवासिकेन, भिक्खवे, भिक्खुना सम्मा वत्तितब्ब । तत्राय सम्मावत्तना—
५ न उपसम्पादेतब्ब, न निस्सयो दातब्बो, न सामणेरो उपट्ठापेतब्बो, न भिक्खुनोवादक-
सम्मुति^२ सादितब्बा, सम्मतेन पि भिक्खुनियो न ओवदितब्बा । याय आपत्तिया सङ्घेन
परिवासो दिव्वो होति सा आपत्ति न आपज्जितब्बा, अञ्जा वा तादिसिका, ततो वा
पापिट्ठतरा, कम्म न गरहितब्ब, कम्मिका न गरहितब्बा । न पकतत्तस्स भिक्खुनो
उपोसथो ठपेतब्बो, न पवारणा ठपेतब्बा, न सवचनीय कातब्ब, न अनुवादो पट्ठपेतब्बो,
10 न ओकासो कारेतब्बो, न चोदेतब्बो, न सारेतब्बो, न भिक्खूहि^३ सम्पयोजेतब्ब ।

“न, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना पकतत्तस्स भिक्खुनो पुरतो गन्तब्ब, न
पुरतो निसीदितब्ब । यो होति सङ्घस्स आसनपरियन्तो सेय्यापरियन्तो विहारपरियन्तो सो
तस्स पदातब्बो^४ । तेन च सो सादितब्बो ।

“न, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना पकतत्तस्स भिक्खुनो^५ पुरेसमणेन वा
15 पच्छासमणेन वा कुलानि उपसङ्गमितब्बानि, न आरज्जिकङ्ग^६ समादितब्ब^७, न पिण्डपातिकङ्ग
समादितब्ब, न च^८ तप्पच्चया पिण्डपातो नीहरापेतब्बो—मा म जानिस्सू ति ।

३ “पारिवासिकेन, भिक्खवे, भिक्खुना आगन्तुकेन आरोचेतब्ब, आगन्तुकस्स
आरोचेतब्ब, उपोसथे आरोचेतब्ब, पवारणाय आरोचेतब्ब । सचे गिलानो होति, दूतेन
पि आरोचेतब्ब ।

20 “न, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा अभिक्खुको आवासो
गन्तब्बो, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

B 84

“न, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा अभिक्खुको अनावासो
गन्तब्बो, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया । न, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना
सभिक्खुका आवासा अभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, अञ्जत्र पकतत्तेन,
25 अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना सभिक्खुका अनावासा अभिक्खुको आवासो
गन्तब्बो, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया । न, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना
सभिक्खुका अनावासा अभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र

१ पञ्जपेस्सामि-म० । २ भिक्खुनोवादकसम्मति-स्या० । ३ भिक्खू भिक्खूहि-स्या० ।

४ दातब्बो-रो० । ५ पकतत्तेन भिक्खुना-सी०, स्या०, म० । ६ आरज्जिकङ्ग-रो० । ७ समा
दातब्ब-म० । ८, रो० पोत्थके नत्थि ।

“गन्तव्वो, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा, यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जब्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

“गन्तव्वो, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना सभिक्खुका अनावासा सभिक्खुको 5 आवासो, यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जब्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

B 86

“गन्तव्वो, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना सभिक्खुका अनावासो सभिक्खुको अनावासो, यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जब्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

“गन्तव्वो, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना सभिक्खुका अनावासा सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा, यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जब्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

10 “गन्तव्वो, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा वा अनावासा वा सभिक्खुको आवासो, यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जब्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

“गन्तव्वो, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा वा अनावासा वा सभिक्खुको अनावासो, यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जब्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

15 “गन्तव्वो, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा वा अनावासा वा सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा, यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जब्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

५ “न, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना पकतत्तेन भिक्खुना सद्धिं एकच्छन्ने आवासे वत्थव्व, न एकच्छन्ने अनावासे वत्थव्व, न एकच्छन्ने आवासे वा अनावासे वा वत्थव्व । 20 पकतत्त भिक्खु दिस्वा आसना वुट्ठातव्व । पकतत्तो भिक्खु आसनेन निमन्तेतव्वो । न पकतत्तेन भिक्खुना सद्धिं एकासने निसीदितव्व, न नीचे आसने निसिन्ने उच्चे आसने निसीदितव्व, न छमायं निसिन्ने आसने निसीदितव्व, न एकचङ्कमे चङ्कमितव्व, न नीचे चङ्कमे चङ्कमन्ते उच्चे चङ्कमे चङ्कमितव्व, न छमाय चङ्कमन्ते चङ्कमे चङ्कमितव्व ।

६ “न, भिक्खवे, पारिवासिकेन भिक्खुना पारिवासिकेन वुट्ठतरेन^१ भिक्खुना सद्धिं 25 पे० मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना सद्धिं पे० मानत्तारहेन भिक्खुना सद्धिं पे० मानत्तचारिकेन भिक्खुना सद्धिं पे० अब्भानारहेन भिक्खुना सद्धिं एकच्छन्ने आवासे वत्थव्व, न एकच्छन्ने अनावासे वत्थव्व, न एकच्छन्ने आवासे वा अनावासे वा वत्थव्व, न एकासने निसीदितव्व, न नीचे आसने निसिन्ने उच्चे आसने निसीदितव्व, न 30 उच्चे चङ्कमे चङ्कमितव्व, न छमाय चङ्कमन्ते चङ्कमे चङ्कमितव्व ।

B 87

“पारिवासिकचतुत्थो चे, भिक्खवे, परिवास ददेय्य, मूलाय पटिकस्सेय्य, मानत्त ददेय्य, तवीसो^१ अब्भेय्य, अकम्म, न च^२ करणीय” ति ।

चतु नवुत्तिपारिवासिकवत्त^३ निट्ठित ।

७ अथ खो आयस्सा उपालि^४ येन भगवा तेनुपसङ्गमि । उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो आयस्सा उपालि भगवन्त एतदवोच — “कति नु खो, भन्ते, पारिवासिकस्स भिक्खुनो रत्तिच्छेदा” ति^५ “तयो खो, उपालि,^५ पारिवासिकस्स भिक्खुनो रत्तिच्छेदा । सहवासो, विप्पवासो, अनारोचना—इमे खो, उपालि, तयो पारिवासिकस्स भिक्खुनो रत्तिच्छेदा” ति ।

R 34

८ तेन खो पन समयेन सावत्थिय^६ महाभिक्खुसङ्घो सन्निपतितो होति । न सक्कोन्ति पारिवासिका भिक्खू परिवास सोधेतु । भगवतो^७ एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, परिवास निक्खिपितु । एव च पन भिक्खवे निक्खिपितब्बो । तेन पारिवासिकेन भिक्खुना^{१०} एक भिक्खु उपसङ्गमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पग्गहेत्वा एवमस्स वचनीयो—‘परिवास निक्खिपामी’ ति । निक्खित्तो होति परिवासो । ‘वत्त निक्खिपामी’ ति । निक्खित्तो होति परिवासो” ति ।

९ तेन खो पन समयेन सावत्थिया भिक्खू तह तह^८ पक्कमिसु । सक्कोन्ति^९ पारिवासिका भिक्खू परिवास सोधेतु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, परिवास^{१५} समादियितु^९ । एव च पन, भिक्खवे, समादियितब्बो^९ । तेन पारिवासिकेन भिक्खुना एक भिक्खु उपसङ्गमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पग्गहेत्वा एवमस्स वचनीयो — ‘परिवास समादियामी’ ति । समादिन्नो होति परिवासो । ‘वत्त समादियामी’ ति । समादिन्नो होति परिवासो” ति ।

B 88

पारिवासिकवत्त निट्ठित ।

§ २ मूलायपटिकस्सनारहवत्तं

१० तेन खो पन समयेन मूलायपटिकस्सनारहा भिक्खू सादियन्ति पकतत्तान भिक्खून्^{२०} अभिवादन, पच्चुट्टान, अञ्जलिकम्म,^{११} सामीचिकम्म, आसनाभिहार, सेय्याभिहार, पादोदक पादपीठ, पादकथलिक,^{१२} पत्तचीवरपटिग्गहण, नहाने पिट्ठिपरिकम्म । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम मूलायपटिकस्सनारहा भिक्खू सादियिस्सन्ति पकतत्तान भिक्खून् अभिवादन, पच्चुट्टान पे० नहाने पिट्ठिपरिकम्म” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।^{२५}

१ तब्बीसो—स्या०, वीसो—सी०, रो० । २ त न च—स्या० । ३ चतुञ्चुत्तिपारिवासिकवत्त—म० । ४ उपाली—सी० । ५ सावत्थिया—सी० । ६ ते भिक्खू भगवतो—स्या० । ७ तहिं तहिं—स्या० । ८ न सक्कोन्ति—सी०, रो० । ९ समादातु—स्या०, क०, समादितु—रो० । १० समादितब्बो—सी०, स्या०, रो०, क० । ११ अञ्जलीकम्म—सी० । १२ पादकठलिक—सी० ।

अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा भिक्खू पट्टिपुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहा भिक्खू सादियन्ति पकतत्तान भिक्खून अभिवादन, पच्चुट्ठान पे० नहाने पिट्ठिपरिकम्म” ति^१ “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “अननुच्छविक, भिक्खवे, तेस मोघपुरिसान अननुलोमिक अप्पटिरूप अस्सामणक
 5 अकप्पिय अकरणीय । कथ हि नाम ते^२, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहा भिक्खू सादियिस्सन्ति पकतत्तान भिक्खून अभिवादन, पच्चुट्ठान पे० नहाने पिट्ठिपरिकम्म । नेत भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान चेव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अञ्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय
 10 क्रोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा भिक्खून तदनुच्छ-
 विक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना सादितब्ब पकतत्तान भिक्खून अभिवादन, पच्चुट्ठान, अञ्जलिक्कम्म, सामीचिक्कम्म, आसनाभिहारो,^३ सेय्याभिहारो,^४ पादोदक पादपीठ, पादकथलिक,^५ पत्तचीवरपटिग्गहण, नहाने
 15 पिट्ठिपरिकम्म । यो सादियेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहान भिक्खून मिथु यथाबुद्ध^६ अभिवादन, पच्चुट्ठान पे० नहाने पिट्ठिपरिकम्म । अनुजानामि,
 B 89 भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहान भिक्खून पच्च यथाबुद्ध — उपोसथ, पवारण, वस्सिकसाटिक, ओणोजन, भत्त^७ । तेन हि, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहान भिक्खून वत्त पञ्जापेस्सामि^८ यथा मूलायपटिकस्सनारहेहि भिक्खूहि वत्तितब्ब ।

20 ११ “मूलायपटिकस्सनारहेन, भिक्खवे, भिक्खुना सम्मा वत्तितब्ब । तत्राय सम्मावत्तना — न उपसम्पादेतब्ब, न निस्सयो दातब्बो, न सामणोरो उपट्ठापेतब्बो, न भिक्खुनो-
 वादकसम्मुति^९ सादितब्बा, सम्मतेन पि भिक्खुनियो न ओवदितब्बा । याय आपत्तिया सङ्गेन^{१०} मूलायपटिकस्सनारहो कतो^{११} होति सा आपत्ति न आपज्जितब्बा, अञ्जा वा तादिसिका,
 ततो वा पापिट्ठतरा, कम्म न गरहितब्ब, कम्मिका न गरहितब्बा । न पकतत्तस्स भिक्खुनो
 25 उपोसथो ठपेतब्बो, न पवारणा ठपेतब्बा, न सवचनीय कातब्ब, न अनुवादो पट्ठपेतब्बो, न ओकासो कारेतब्बो, न चोदेतब्बो, न सारेतब्बो, न भिक्खूहि^{१२} सम्पयोजेतब्ब ।

“न, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना पकतत्तस्स भिक्खुनो पुरतो गन्तब्ब,

१ सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । २ आसनाभिहार-सी० । ३ सेय्याभिहार-सी० । ४ पादकठलिक-सी० । ५ यथाबुद्ध-सी० । ६ भत्त-स्या० । ७ पञ्जपेस्सामि-म० । ८ भिक्खुनो-
 वादकसम्मुति-स्या० । ९ सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । १० सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । ११ भिक्खू
 भिक्खूहि-स्या० ।

न पुरतो निसीदितब्ब । यो होति सङ्घस आसनपरियन्तो सेय्यापरियन्तो विहारपरियन्तो सो तस्स पदातब्बो । तेन च सो सादितब्बो ।

“न, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना पकतत्तस्स भिक्खुनो^१ पुरेसमणेन वा पच्छासमणेन वा कुलानि उपसङ्कमितब्बानि, न आरब्जिकङ्ग समादातब्ब^२, न पिण्डपातिकङ्ग समादातब्ब, न च तप्पच्चया पिण्डपातो नीहरापेतब्बो — मा म जानिसू ति । 5

“न, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा अभिक्खुको आवासो गन्तब्बो, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा अभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा अभिक्खुको 10 B 90 आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना सभिक्खुका अनावासा अभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० अभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो पे० अभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा वा अनावासा 15 वा अभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० अभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो पे० अभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा सभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, यत्थस्सु भिक्खू नानासवासका, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र 20 अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना सभिक्खुका अनावासा सभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, यत्थस्सु भिक्खू नानासवासका, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र 25 अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा वा अनावासा वा सभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, यत्थस्सु भिक्खू नानासवासका, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

१ पकतत्तेन भिक्खुना-स्या०, म० । २ समादितब्ब-सी०, स्या० । ३ सभिक्खुको-रो० ।

B 91

१२ “गन्तव्वो, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा सभिक्खुको आवासो पे० सभिक्खुको अनावासो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा, यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जज्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

“गन्तव्वो, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना सभिक्खुका अनावासा
5 सभिक्खुको आवासो पे० सभिक्खुको अनावासो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा, यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जज्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

“गन्तव्वो, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा वा अनावासा वा सभिक्खुको आवासो पे० सभिक्खुको अनावासो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा, यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जज्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

10 १३ “न, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना पकतत्तेन भिक्खुना सद्धि एकच्छन्ने आवासे वत्थव्व, न एकच्छन्ने अनावासे वत्थव्व, न एकच्छन्ने आवासे वा अनावासे वा वत्थव्व, पकतत्त भिक्खु दिस्वा आसना वुट्ठातव्व, पकतत्तो भिक्खु आसनेन निमन्तेतव्वो, न पकतत्तेन भिक्खुना सद्धि एकासने निसीदितव्व, न नीचे आसने निसिन्ने उच्चे आसने निसीदितव्व, न छमाय निसिन्ने आसने निसीदितव्व, न एकचङ्कमे चङ्कमितव्व, न नीचे चङ्कमे

R 35 15 चङ्कमन्ते उच्चे चङ्कमे चङ्कमितव्व, न छमाय चङ्कमन्ते चङ्कमे चङ्कमितव्व ।

“न, भिक्खवे, मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना पारिवासिकेन भिक्खुना सद्धि पे० मूलायपटिकस्सनारहेन वुट्ठतरेन^१ भिक्खुना सद्धि पे० मानत्तारहेन भिक्खुना सद्धि पे० मानत्तचारिकेन भिक्खुना सद्धि पे० अब्भानारहेन भिक्खुना सद्धि एकच्छन्ने आवासे वत्थव्व, न एकच्छन्ने अनावासे वत्थव्व, न एकच्छन्ने आवासे वा
20 अनावासे वा वत्थव्व, न एकासने निसीदितव्व, न नीचे आसने निसिन्ने उच्चे आसने निसीदितव्व, न छमाय निसिन्ने आसने निसीदितव्व, न एकचङ्कमे चङ्कमितव्व, न नीचे चङ्कमे चङ्कमन्ते उच्चे चङ्कमे चङ्कमितव्व, न छमाय चङ्कमन्ते चङ्कमे चङ्कमितव्व ।

“मूलायपटिकस्सनारहचतुत्थो चे, भिक्खवे, परिवास ददेय्य, मूलाय पटिकस्सेय्य, मानत्त ददेय्य, तवीसो^२ अब्भेय्य, अकम्म, न च करणीय” ति ।

मूलायपटिकस्सनारहवत्त निट्ठित ।

§ ३ मानत्तारहवत्तं

B 92 25

१४ तेन खो पन समयेन मानत्तारहा भिक्खू सादियन्ति पकतत्तान भिक्खून् अभि-
वादन्, पञ्चुट्ठान्, अज्जलिकम्म,^३ सामीचिकम्म, आसनाभिहार, सेय्याभिहार, पादोदक पादपीठ,

१ बुट्ठतरेन-सी० । २ तव्वीसो-स्या०, विसो-सी०, रो० । ३ अज्जलीकम्म-स्या० ।

पादकथलिक,^१ पत्तचीवरपटिगाहण, नहाने पिट्टिपरिकम्म । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खिग्यन्ति विपाचेन्ति — “कथं हि नाम मानत्तारहा भिक्खू सादियिस्सन्ति पकतत्तान भिक्खून् अभिवादन, पच्चुट्ठान, अञ्जलिकम्म, सामीचिकम्म, आसनाभिहार, सेय्याभिहार, पादोदक पादपीठ, पादकथलिक, पत्तचीवरपटिगाहण, नहाने पिट्टिपरिकम्म” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । 5

अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, मानत्तारहा भिक्खू सादियन्ति पकतत्तान भिक्खून् अभिवादन, पच्चुट्ठान पे० नहाने पिट्टिपरिकम्म” ति^२ “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “अननुच्छविक, भिक्खवे, तेस मोघपुरिसान अननुलोमिक अप्पटिरूप अस्सा मणक अकप्पिय अकरणीय । कथं हि नाम, भिक्खवे, मानत्तारहा भिक्खू सादियिस्सन्ति पकतत्तान 10 भिक्खून् अभिवादन पे० नहाने पिट्टिपरिकम्म । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान चैव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अञ्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स जवण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स 15 विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा भिक्खून् तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

“न, भिक्खवे, मानत्तारहेन भिक्खुना सादितब्ब पकतत्तान भिक्खून् अभिवादन, पच्चुट्ठान पे० नहाने पिट्टिपरिकम्म । यो सादियेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, मानत्तारहान भिक्खून् मिथु यथावुट्ठ^३ अभिवादन, पच्चुट्ठान पे० नहाने 20 पिट्टिपरिकम्म । अनुजानामि, भिक्खवे, मानत्तारहान भिक्खून् पच्च यथावुट्ठ — उपोसथ, पवारण, वस्सिकसाटिक, ओणोजन, भत्त^४ । तेन हि, भिक्खवे, मानत्तारहान भिक्खून् वत्त पञ्जापेस्सामि^५ यथा मानत्तारहेहि भिक्खूहि वत्तितब्ब ।

१५ “मानत्तारहेन, भिक्खवे, भिक्खुना सम्मा वत्तितब्ब । तत्राय सम्मावत्तना — न उपसम्पादेतब्ब, न निस्सयो दातब्बो, न सामणेरो उपट्ठापेतब्बो, न भिक्खुनोवादक- 25 सम्मुत्ति सादितब्बा, सम्मतेन पि भिक्खुनियो न ओवदितब्बा । याय आपत्तिया सङ्घेन मानत्तारहो कतो^६ होति सा आपत्ति न आपज्जितब्बा, अञ्जा वा तादिसिका, ततो वा पापिट्ठतरा, कम्म न गरहितब्ब, कम्मिका न गरहितब्बा । न पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथो ठपेतब्बो, न पवारणा ठपेतब्बा, न सवचनीय कातब्ब, न अनुवादो पट्ठपेतब्बो, न ओकासो कारेतब्बो, न चोदेतब्बो, न सारेतब्बो, न भिक्खूहि सम्पयोजेतब्ब । 30

१ पादकथलिक-सी० । २ यथावुट्ठ-सी० । ३ भत्त-स्या० । ४ पञ्जापेस्सामि-म० । ५ सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि ।

“न, भिक्खवे, मानत्तारहेन भिक्खुना पकतत्तस्स भिक्खुनो पुरतो गन्तब्ब, न पुरतो निसीदितब्ब । यो होति सङ्घस्स आसनपरियन्तो सेय्यापरियन्तो विहारपरियन्तो सो तस्स पदातब्बो । तेन च सो सादितब्बो ।

B 93

“न, भिक्खवे, मानत्तारहेन भिक्खुना पकतत्तस्स भिक्खुनो^१ पुरेसमणेन वा पन्छा-
५ समणेन वा कुलानि उपसङ्कमितब्बानि, न आरब्जिकङ्ग समादातब्ब,^२ न पिण्डपातिकङ्ग समादातब्ब, न च तप्पच्चया पिण्डपातो नीहरापेतब्बो — मा म जानिस्सू ति ।

“न, भिक्खवे, मानत्तारहेन^३ भिक्खुना सभिक्खुका आवासा अभिक्खुको आवासो गन्तब्बो, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मनत्तारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा अभिक्खुको अनावासो
१० गन्तब्बो, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मानत्तारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा अभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मानत्तारहेन भिक्खुना सभिक्खुका अनावासा अभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० अभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो पे० अभिक्खुको आवासो
१५ अनावासो वा गन्तब्बो, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मानत्तारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा वा अनावासा वा अभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० अभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो पे० अभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मानत्तारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा सभिक्खुको आवासो
२० गन्तब्बो पे० सभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, यत्थस्सु भिक्खू नानासवासका, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

B 94

“न, भिक्खवे, मानत्तारहेन भिक्खुना सभिक्खुका अनावासा सभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, यत्थस्सु भिक्खू नानासवासका, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

२५ “न, भिक्खवे, मानत्तारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा वा अनावासा वा सभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, यत्थस्सु भिक्खू नानासवासका, अञ्जत्र पकतत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

१ पकतत्तेन भिक्खुना—स्या०, म० । २ समादितब्ब—सी०, स्या० । ३ एत्थ ‘मानत्तारहेन भिक्खवे भिक्खुना आगन्तुकेन आरोचेतब्ब आगन्तुक्कस्स आरोचेतब्ब उपोसथे आरोचेतब्ब पवारणाय आरोचेतब्ब देवसिक्क आरोचेतब्ब । सचे गिलानो होति दूतेन पि आरोचापेतब्ब’ ति पाठो स्या० पोत्थक्क दिस्सति ।

१६ “गन्तब्बो, भिक्खवे, मानत्तारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा सभिक्खुको आवासो पे० सभिक्खुको अनावासो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा, यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जज्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

“गन्तब्बो, भिक्खवे, मानत्तारहेन भिक्खुना सभिक्खुका अनावासा सभिक्खुको आवासो पे० सभिक्खुको अनावासो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा, ५ यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जज्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

“गन्तब्बो, भिक्खवे, मानत्तारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा वा अनावासा वा सभिक्खुको आवासो पे० सभिक्खुको अनावासो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा, यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जज्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

१७ “न, भिक्खवे, मानत्तारहेन भिक्खुना पकतत्तेन भिक्खुना सद्धि एकच्छन्ने १० आवासे वत्थब्ब, न एकच्छन्ने अनावासे वत्थब्ब, न एकच्छन्ने आवासे वा अनावासे वा वत्थब्ब । पकतत्त भिक्खु दिस्वा आसना बुद्धतब्ब । पकतत्तो भिक्खु आसनेन निमन्तेतब्बो । न पकतत्तेन भिक्खुना सद्धि एकासने निसीदितब्ब, न नीचे आसने निसिन्ने उच्चे आसने निसीदितब्ब, न छमाय^१ निसिन्ने आसने निसीदितब्ब, न एकचङ्कमे चङ्कमितब्ब, न नीचे चङ्कमे चङ्कमन्ते उच्चे चङ्कमे चङ्कमितब्ब, न छमाय चङ्कमन्ते चङ्कमे चङ्कमितब्ब । १५

“न, भिक्खवे, मानत्तारहेन भिक्खुना पारिवासिकेन भिक्खुना सद्धि पे० B 95 मूलायपटिकस्सनारहेन भिक्खुना सद्धि पे० मानत्तारहेन बुद्धतरेन^२ भिक्खुना सद्धि पे० मानत्तचारिकेन भिक्खुना सद्धि पे० अब्भानारहेन भिक्खुना सद्धि एकच्छन्ने आवासे वत्थब्ब, न एकच्छन्ने अनावासे वत्थब्ब, न एकच्छन्ने आवासे वा अनावासे वा वत्थब्ब, न एकासने निसीदितब्ब, न नीचे आसने निसिन्ने उच्चे आसने निसीदितब्ब, न २० छमाय निसिन्ने आसने निसीदितब्ब, न एकचङ्कमे चङ्कमितब्ब, न नीचे चङ्कमे चङ्कमन्ते उच्चे चङ्कमे चङ्कमितब्ब, न छमाय चङ्कमन्ते चङ्कमे चङ्कमितब्ब ।

“मानत्तारहचतुत्थो चे, भिक्खवे, परिवास ददेय्य, मूलाय पटिकस्सेय्य, मानत्त ददेय्य, तवीसो^३ अब्भेय्य, अकम्म, न च करणीय” ति ।

मानत्तारहवत्त निट्ठित ।

§ ४ मानत्तचारिकवत्तं

१८ तेन खो पन समयेन मानत्तचारिका भिक्खू सादियन्ति पकतत्तान भिक्खून् २५ अभिवादन, पच्चुट्टान, अञ्जलिकम्म,^४ सामीचिकम्म, आसनाभिहार, सेय्याभिहार, पादोदक पादपीठ, पादकथलिक,^५ पत्तवीवरपटिग्गहण, नहाने पिट्ठिपरिकम्म । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा

१ छमाय-सी०, रो० । २ बुद्धतरेन-सी० । ३ तब्बीसो-स्या०, वीसो-सी०, रो० । ४ अञ्जलीकम्म-स्या० । ५ पादकठलिक-सी० ।

सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चा, ते उज्जायन्ति खिय्यन्ति^१ विपाचेन्ति — “कथं हि नाम मानत्त-
चारिका भिक्खू सादियिस्सन्ति पकतत्तान भिक्खून् अभिवादनं, पच्चुट्ठान पे० नहाने
पिट्ठिपरिकम्म” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसु ।

अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा भिक्खू
५ पटिपुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, मानत्तचारिका भिक्खू सादियन्ति पकतत्तान भिक्खून्
अभिवादनं, पच्चुट्ठान पे० नहाने पिट्ठिपरिकम्म” ति^२ “सच्च भगवा” ति । विगरहि
बुद्धो भगवा — “अननुच्छविक, भिक्खवे, तेसं मोघपुरिसानं अननुलोमिकं अप्पटिरूपं अम्मा-
मणकं अकप्पियं अकरणीयं । कथं हि नाम, भिक्खवे, मानत्तचारिका भिक्खू सादियिस्सन्ति
पकतत्तान भिक्खून् अभिवादनं पे० नहाने पिट्ठिपरिकम्म । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान
१० वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नानं चेव
अप्पसादाय, पसन्नानं च एकच्चानं अब्जयत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेक-
परियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय
कोसज्जस्स अवण्णं भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स
सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्णं भासित्वा, भिक्खून्
१५ तदनुच्छविकं तदनुलोमिकं धम्मं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

B 96

“न, भिक्खवे, मानत्तचारिकेन भिक्खुना सादितब्बं पकतत्तान भिक्खून् अभिवादनं,
पच्चुट्ठान, अब्जलिकम्म, सामीचिकम्म, आसनाभिहारो, सेय्याभिहारो, पादोदकं पादपीठं,
पादकथलिकं, पत्तचीवरपटिगहणं, नहाने पिट्ठिपरिकम्म । यो सादियेय्य, आपत्तिं दुक्कटस्स ।
अनुजानामि, भिक्खवे, मानत्तचारिकानं भिक्खून् मिथुं यथाबुद्धं^३ अभिवादनं, पच्चुट्ठान
२० पे० नहाने पिट्ठिपरिकम्म । अनुजानामि, भिक्खवे, मानत्तचारिकानं भिक्खून् पञ्च
यथाबुद्धं — उपोसथं, पवारणं, वस्सिकसाटिकं, ओणोजनं, भत्तं^४ । तेन हि, भिक्खवे, मानत्त-
चारिकानं भिक्खून् वत्तं पज्जापेस्सामि यथा मानत्तचारिकेहि भिक्खूहि वत्तितब्बं ।

१९ “मानत्तचारिकेन, भिक्खवे, भिक्खुना सम्मा वत्तितब्बं । तत्रायं सम्मावत्तना —
न उपसम्पादेतब्बं, न निस्सथो दातब्बो, न सामणेरो उपट्ठापेतब्बो, न भिक्खुनोवादकं
२५ सम्मुत्तिं^५ सादितब्बा, सम्मतेन पि भिक्खुनियो न ओवादितब्बा । याय आपत्तिया सङ्घेन
मानत्तं दिन्नं होति सा आपत्तिं न आपज्जितब्बा, अब्जा वा तादिसिका, ततो वा पापिड्ढतरो,
कम्मं न गरहितब्बं, कम्मिका न गरहितब्बा । न पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथो ठपेतब्बो,
न पवारणां ठपेतब्बा, न सवचनीयकात्तब्बं, न अनुवादो पट्ठपेतब्बो, न ओकासो कारेतब्बो,
न चोदेतब्बो, न सारेतब्बो, न भिक्खूहि^६ सम्पयोजेतब्बं ।

१ खीयन्ति—सी०, स्या०, रो० । २ यथाबुद्धं—सी० । ३ भत्तं—स्या० । ४ भिक्खुनोवादकं
सम्मति—स्या० । ५ भिक्खु भिक्खूहि—स्या० ।

“न, भिक्खवे, मानत्तचारिकेन भिक्खुना पकत्तत्तस्स भिक्खुनो पुरतो गन्तब्ब, न पुरतो निसीदितब्ब । यो होति सङ्घस्स आसनपरियन्तो सेय्यापरियन्तो विहारपरियन्तो सो तस्स पदातब्बो । तेन च सो सादितब्बो ।

“न, भिक्खवे, मानत्तचारिकेन भिक्खुना पकत्तत्तस्स भिक्खुनो^१ पुरेसमणेन वा पच्छासमणेन वा कुलानि उपसङ्गमितब्बानि, न आरब्जिकङ्ग समादातब्ब,^२ न पिण्डपातिकङ्ग^३ समादातब्ब, न च तप्पच्चया पिण्डपातो नीहरापेतब्बो — मा म जानिस्सू ति ।

“मानत्तचारिकेन, भिक्खवे, भिक्खुना आगन्तुकेन आरोचेतब्ब, आगन्तुकस्स आरोचेतब्ब, उपोसथे आरोचेतब्ब, पवारणाय आरोचेतब्ब, देवसिक आरोचेतब्ब । सचे गिलानो होति, दूतेन पि आरोचेतब्ब^४ ।

B 97

“न, भिक्खवे, मानत्तचारिकेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा अभिक्खुको आवासो^{१०} गन्तब्बो, अञ्जत्र सङ्गेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मानत्तचारिकेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा अभिक्खुको अनावसो गन्तब्बो, अञ्जत्र सङ्गेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मानत्तचारिकेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा अभिक्खुको आवासो वा अनावसो वा गन्तब्बो, अञ्जत्र सङ्गेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

15

“न, भिक्खवे, मानत्तचारिकेन भिक्खुना सभिक्खुका अनावसा अभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० अभिक्खुको अनावसो गन्तब्बो पे० अभिक्खुको आवासो वा अनावसो वा गन्तब्बो, अञ्जत्र सङ्गेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मानत्तचारिकेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा वा अनावसा वा अभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० अभिक्खुको अनावसो गन्तब्बो पे० अभिक्खुको आवासो वा अनावसो वा गन्तब्बो, अञ्जत्र सङ्गेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

20

“न, भिक्खवे, मानत्तचारिकेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा सभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको अनावसो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावसो वा गन्तब्बो, यत्थस्सु भिक्खू नानासवासका, अञ्जत्र सङ्गेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न भिक्खवे, मानत्तचारिकेन भिक्खुना सभिक्खुका अनावसा सभिक्खुको आवासो^{२५} गन्तब्बो पे० सभिक्खुको अनावसो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावसो वा गन्तब्बो, यत्थस्सु भिक्खू नानासवासका, अञ्जत्र सङ्गेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, मानत्तचारिकेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा वा अनावसा वा सभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको अनावसो गन्तब्बो पे०

१ पकत्तेन भिक्खुना—स्या०, म० । २ समादितब्ब—सी०, स्या० । ३ आरोचापेतब्ब—सी०, स्या० ।

R 36 सभिक्षुको आवासो वा अनावसो वा गन्तब्बो, यत्थस्सु भिक्खू नानासवासका, अञ्जत्र
B 98 सङ्गेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

२० “गन्तब्बो, भिक्खवे मानत्तचारिकेन भिक्खुना सभिक्षुका आवासा सभिक्षुको
आवासो पे० सभिक्षुको अनावसो पे० सभिक्षुको आवासो वा अनावसो वा,
५ यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जज्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

“गन्तब्बो, भिक्खवे, मानत्तचारिकेन भिक्खुना सभिक्षुका अनावसा सभिक्षुको
आवासो पे० सभिक्षुको अनावसो पे० सभिक्षुको आवासो वा अनावसो वा,
यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जज्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति

“गन्तब्बो, भिक्खवे, मानत्तचारिकेन भिक्खुना सभिक्षुका आवासा वा अनावसा
10 वा सभिक्षुको आवासो पे० सभिक्षुको अनावसो पे० सभिक्षुको आवासो
वा अनावसो वा, यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जज्जा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

२१ “न, भिक्खवे, मानत्तचारिकेन भिक्खुना पकतत्तेन भिक्खुना सद्धि पक्कच्छन्ने
आवासे वत्थब्ब, न एकच्छन्ने अनावसे वत्थब्ब, न एकच्छन्ने आवासे वा अनावसे वा वत्थब्ब ।
पकतत्त भिक्खु दिस्वा आसना वुट्ठातब्ब । पकतत्तो भिक्खु आसनेन निमन्तेतब्बो । न
15 पकतत्तेन भिक्खुना सद्धि एकासने निसीदितब्ब, न नीचे आसने निसिन्ने उच्चे आसने
निसीदितब्ब, न छमाय^१ निसिन्ने आसने निसीदितब्ब, न एकचङ्कमे चङ्कमितब्ब, न नीचे
चङ्कमे चङ्कमन्ते उच्चे चङ्कमे चङ्कमितब्ब, न छमाय चङ्कमन्ते चङ्कमे चङ्कमितब्ब ।

“न, भिक्खवे, मानत्तचारिकेन भिक्खुना पारिवासिकेन भिक्खुना सद्धि पे०
मूलाय पटिकस्सनारहेन भिक्खुना सद्धि पे० मानत्तारहेन भिक्खुना सद्धि पे०
20 मानत्तचारिकेन वुट्ठतरेन^२ भिक्खुना सद्धि पे० अब्भानारहेन भिक्खुना सद्धि पक्कच्छन्ने
आवासे वत्थब्ब, न एकच्छन्ने अनावसे वत्थब्ब, न एकच्छन्ने आवासे वा अनावसे वा
वत्थब्ब, न एकासने निसीदितब्ब, न नीचे आसने निसिन्ने उच्चे आसने निसीदितब्ब,
B 99 न छमाय निसिन्ने आसने निसीदितब्ब, न एकचङ्कमे चङ्कमितब्ब, न नीचे चङ्कमे चङ्कमन्ते
उच्चे चङ्कमे चङ्कमितब्ब, न छमाय चङ्कमन्ते चङ्कमे चङ्कमितब्ब ।

25 “मानत्तचारिकचतुत्थो चे, भिक्खवे, परिवास ददेय्य, मूलाय पटिकस्सेय्य, मानत्त
ददेय्य, तवीसो^३ अब्भेय्य, अकम्म, न च^४ करणीय” ति ।

२२ अथ खो आयस्सा उपालि^५ येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त
अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो आयस्सा उपालि भगवन्त एतदवोच—
“कति^६ नु खो, भन्ते, मानत्तचारिकस्स भिक्खुनो रत्तिच्छेदा” ति^७ “चत्तारो खो, उपालि,

१ छमाय—सी०, रो० । २ वुट्ठतरेन—सी० । ३ तब्बीसो—स्या०, वीसो—सी०, रो० । ४ तं
न च—स्या० । ५ उपाली—सी० । ६ कती—स्या० ।

मानत्तचारिकस्स भिक्खुनो रत्तिच्छेदा । सहवासो, विप्पवासो, अनारोचना, ऊने गणे चरण^१ ति—इमे खो, उपालि, चत्तारो मानत्तचारिकस्स भिक्खुनो रत्तिच्छेदा” ति ।

२३ तेन खो पन समयेन सावत्थिय^२ महाभिक्खुसङ्घो सन्निपतितो होति । न सक्कोन्ति मानत्तचारिका भिक्खू मानत्त सोधेतु । भगवतो^३ एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, मानत्त निक्खिपितु । एव च पन, भिक्खवे, निक्खिपितब्ब । तेन मानत्तचारिकेन^५ भिक्खुना एक भिक्खु उपसङ्कमित्वा एकस्स उत्तरासङ्ग करित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगहेत्वा एवमस्स वचनीयो—‘मानत्त निक्खिपामी’ ति । निक्खित्त होति मानत्त । ‘वत्त निक्खिपामी’ ति । निक्खित्त होति मानत्त” ति ।

२४ तेन खो पन समयेन सावत्थिया भिक्खू तह तह^४ पक्कमिसु । सक्कोन्ति^५ मानत्तचारिका भिक्खू मानत्त सोधेतु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे,^{१०} मानत्त समादियितु । एव च पन, भिक्खवे, समादियितब्ब^६ । तेन मानत्तचारिकेन भिक्खुना एक भिक्खु उपसङ्कमित्वा एकस्स उत्तरासङ्ग करित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगहेत्वा, एवमस्स वचनीयो—‘मानत्त समादियामी’ ति । समादिन्न होति मानत्त । ‘वत्त समादियामी’ ति । समादिन्न होति मानत्त” ति ।

मानत्तचारिकवत्त निद्धित ।

§ ५ अब्भानारहवत्त

२५ तेन खो पन समयेन अब्भानारहा भिक्खू सादियन्ति पकतत्तान भिक्खून^{१५} B 100 अभिवादन पे० नहाने पिट्ठिपरिकम्म । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति^१ विपाचेन्ति—“कथ हि नाम अब्भानारहा भिक्खू सादियिस्सन्ति पकतत्तान भिक्खून अभिवादन पे० नहाने पिट्ठिपरिकम्म” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा भिक्खू^{२०} पटिपुच्छि—“सच्च किर, भिक्खवे, अब्भानारहा भिक्खू सादियन्ति पकतत्तान भिक्खून अभिवादन पे० नहाने पिट्ठिपरिकम्म ति ? “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा—“अननुच्छविक, भिक्खवे, तेस मोघपुरिस्सान अननुलोमिक अप्पटिरूप अस्सामणक अरुप्पिय अकरणीय । कथ हि नाम, भिक्खवे, अब्भानारहा भिक्खू सादियिस्सन्ति पकतत्तान भिक्खून अभिवादन पे० नहाने पिट्ठिपरिकम्म । नेत,^{२५} भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे,

१ चरति—स्या० । २ सावत्थिया—सी० । ३ ते भिक्खू भगवतो—स्या० । ४ तहि तहि—स्या० ।

५ न सक्कोन्ति—सी०, रो० । ६ समादितब्ब—सी०, स्या० । ७ खीयन्ति—सी०, स्या०, रो० ।

अप्पसन्नान चेव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अब्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा भिक्खून् तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्ता भिक्खू आमन्तेसि —

“न, भिक्खवे, अब्भानारहेन भिक्खुना सादितब्ब पकतत्तान भिक्खून् अभिवादन पे० नहाने पिट्ठिपरिकम्म । यो सादियेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, अब्भानारहान भिक्खून् मिथु यथावुद्धं अभिवादन पे० नहाने पिट्ठिपरिकम्म । अनुजानामि, भिक्खवे, अब्भानारहान भिक्खून् पञ्च यथावुद्धं^१ —उपोसथ, पवारण,
10 वस्सिकसाटिक, ओणोजन, भत्त^२ । तेन हि, भिक्खवे, अब्भानारहान भिक्खून् वत्त पञ्जापेस्सामि यथा अब्भानारहेहि भिक्खूहि वत्तितब्ब ।

२६ “अब्भानारहेन, भिक्खवे, भिक्खुना सम्मा वत्तितब्ब । तत्राय सम्मावत्तना — न उपसम्पादेतब्ब, न निस्सयो दातब्बो, न सामणेरो उपट्ठापेतब्बो, न भिक्खुनोवादकसम्मृति सादितब्बा, सम्मतेन पि भिक्खुनियो न ओवदितब्बा । याय आपत्तिया सङ्गेन अब्भानारहो
15 क्तो होति सा आपत्ति न आपज्जितब्बा, अब्जा वा तादिसिका, ततो वा पापिट्ठतरा,^३ कम्म न गरहितब्ब, कम्मिका न गरहितब्बा । न पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथो ठपेतब्बो, न पवारणा ठपेतब्बा, न सवचनीय कातब्ब, न अनुवादो पट्ठपेतब्बो, न ओकासो कारेतब्बो, न चोदेतब्बो, न सारेतब्बो, न भिक्खूहि^४ सम्पयोजेतब्ब ।

“न, भिक्खवे, अब्भानारहेन भिक्खुना पकतत्तस्स भिक्खुनो पुरतो गन्तब्ब, न
20 पुरतो निसीदितब्ब । यो होति सङ्घस्स आसनपरियन्तो सेय्यापरियन्तो विहारपरियन्तो सो तस्स पदातब्बो । तेन च सो सादितब्बो ।

B 101

“न, भिक्खवे, अब्भानारहेन भिक्खुना पकतत्तस्स भिक्खुनो^५ पुरेसमणेन वा पच्छासमणेन वा कुलानि उपसङ्गमितब्बानि, न आरब्जिकङ्ग समादातब्ब, न पिण्डपातिकङ्ग समादातब्ब^६, न च तप्पच्चया पिण्डपातो नीहरापेतब्बो — मा म जानिस्सु ति ।

25 “न, भिक्खवे, अब्भानारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा अभिक्खुको आवासो गन्तब्बो, अब्जत्र पकतत्तेन, अब्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, अब्भानारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा अभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो, अब्जत्र पकतत्तेन, अब्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, अब्भानारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा अभिक्खुको आवासो
30 वा अनावासो वा गन्तब्बो, अब्जत्र पकतत्तेन, अब्जत्र अन्तराया ।

१ यथावुद्धं-सी० । २ भत्त-स्या० । ३ भिक्खु भिक्खूहि-स्या० । ४ पकतत्तेन भिक्खुना-स्या०, म० । ५ समादितब्ब-सी०, स्या० ।

“न, भिक्खवे, अब्भानारहेन भिक्खुना सभिक्खुका अनावासा अभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० अभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो पे० अभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, अञ्जत्र पकत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, अब्भानारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा वा अनावासा वा अभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० अभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो पे 5 अभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, अञ्जत्र पकत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, अब्भानारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा सभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो पे सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, यत्थस्सु भिक्खू नानासवासका, अञ्जत्र पकत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, अब्भानारहेन भिक्खुना सभिक्खुका अनावासा सभिक्खुको आवासो 10 गन्तब्बो पे० सभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, यत्थस्सु भिक्खू नानासवासका, अञ्जत्र पकत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“न, भिक्खवे, अब्भानारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा वा अनावासा वा सभिक्खुको आवासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको अनावासो गन्तब्बो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा गन्तब्बो, यत्थस्सु भिक्खू नानासवासका, अञ्जत्र 15 पकत्तेन, अञ्जत्र अन्तराया ।

“गन्तब्बो, भिक्खवे, अब्भानारहेन भिक्खुना सभिक्खुका आवासा पे० 20 अनावासा पे० आवासा वा अनावासा वा सभिक्खुको आवासो पे० सभिक्खुको अनावासो पे० सभिक्खुको आवासो वा अनावासो वा, यत्थस्सु भिक्खू समानसवासका, य जब्बा सक्कोमि अज्जेव गन्तु ति ।

R 37

1

“न, भिक्खवे, अब्भानारहेन भिक्खुना पकत्तेन भिक्खुना सद्धि एकच्छन्ने आवासे वत्थब्ब, न एकच्छन्ने अनावासे वत्थब्ब, न एकच्छन्ने आवासे वा अनावासे वा वत्थब्ब, पकत्त भिक्खु दिस्वा आसना वुट्ठातब्ब, पकत्तो भिक्खु आसनेन निमन्तेतब्बो, न पकत्तेन भिक्खुना सद्धि एकासने निसीदितब्ब, न नीचे आसने निसिन्ने उच्चे आसने निसीदितब्ब, न छमाय^१ निसिन्ने आसने निसीदितब्ब, न एकचङ्कमे चङ्कमितब्ब, न नीचे 25 चङ्कमे चङ्कमन्ते उच्चे चङ्कमे चङ्कमितब्ब, न छमाय चङ्कमन्ते चङ्कमे चङ्कमितब्ब ।

“न, भिक्खवे, अब्भानारहेन भिक्खुना पारिवासिकेन भिक्खुना सद्धि पे० मूलयपटिकस्सनारहेन भिक्खुना सद्धि पे० मानत्तारहेन भिक्खुना सद्धि पे० मानत्तचारिकेन भिक्खुना सद्धि पे० अब्भानारहेन वुड्ढतरेन^२ भिक्खुना सद्धि एकच्छन्ने आवासे वत्थब्ब, न एकच्छन्ने अनावासे वत्थब्ब, न एकच्छन्ने आवासे वा अनावासे वा 30

B 102 वत्थव्व, न एकासने निसीदितव्व, न नीचे आसने निसिन्ने उच्चे आसने निसीदितव्व, न छमाय निसिन्ने आसने निसीदितव्व, न एकचङ्कमे चङ्कमितव्व, न नीचे चङ्कमे चङ्कमन्ते उच्चे चङ्कमे चङ्कमितव्व, न छमाय चङ्कमन्ते चङ्कमे चङ्कमितव्व ।

“अब्भानारहवत्तु चो चे, भिक्खवे, परिवास ददेय्य, मूलाय पटिकस्सेय्य, मानत्त ददेय्य, तवीसो^१ अठ्ठमेय्य, अकम्म, न च^२ करणीय” ति ।

अब्भानारहवत्त निट्ठित ।

पारिवासिकवस्सन्धक निट्ठित दुतिय^३ ।

इमस्मि^४ वस्सन्धके वत्थू^५ पञ्च ।

§ ६ तस्सुद्धानं

पारिवासिका सादेन्ति^६ पक्तत्तान^७ भिक्खुन^८ ।
अभिवादन पच्चुद्धान अञ्जलि च सामीचिय^९ ॥
आसन^{१०} सेय्याभिहार पादो^{११} पीठ^{१२} कथलिक^{१३} ।
पत्त^{१४} नहाने परिकम्म^{१५} उज्झायन्ति^{१६} च^{१७} पेसला ॥
10 दुक्कट^{१८} सादियन्तस्स मिथु पञ्च यथावुद्ध^{१९} ।
उपोसथ पवारण वस्सकोणोजभोजन^{२०} ॥
सम्मा च वत्तना^{२१} तत्थ^{२२} पक्तत्तस्स^{२३} गच्छन्त^{२४} ।
यो च होति परियन्तो पुरे पच्छा तथेव च^{२५} ॥
आरब्बपिण्डनीहारो^{२६} आगन्तुके उपोसथे^{२७} ।
15 पवारणाय^{२८} दूतेन^{२९} गन्तव्वो च सभिक्खुको^{३०} ॥
एकच्छन्ने च वुद्धान^{३१} तथेव च निमन्तये^{३२} ।
आसने नीचे चङ्कमे^{३३} छमाय चङ्कमेन च ॥

१ तब्बीसो- स्या०, वीसो-सी०, रो० । २ त न च-स्या० । ३ पारिवासिकवस्सन्धको दुतियो- म० । ४ इमस्मि-स्या० । ५ वत्थु-सी०, रो० । ६ सादियन्ति-सी०, स्या० । ७ पक्तत्तेन-रो०, पक्तत्तान स्या० । ८ भिक्खुन-स्या० भिक्खुना-रो० । ९ अञ्जलिसामिय आसन-रो०, अञ्जलिचेव सामिची-स्या० । १० रो० पोत्थके नत्थि । ११ पादोदक-सी०, स्या०, रो० । १२ पादपीठ-सी०, स्या०, रो० । १३ पादकथलिक-स्या० रो०, पादकठलिङ्ग-सी० । १४ पत्तचीवरपटिग्गहण-सी०, स्या० । १५ पिट्ठिपरिकम्म-स्या०, पिट्ठि परिकम्म-सी० । १६ उज्झायत्तेव-स्या० । १७ स्या० पोत्थके नत्थि । १८ दुक्कट-रो० । १९ पुनापरे-रो० । २० वस्सिकव्हावणेन-स्या० । २१ अत्त सम्मा पवत्तना-स्या० । २२ स्या० पोत्थके नत्थि । २३ पक्तत्तेन-सी०, स्या० । २४ गच्छन्ते-सी०, स्या०, गच्छन्-रो० । २५ न पुरे पच्छा समणेन-सी०, स्या० । २६ अरब्ब पिण्डनीहारो-सी०, स्या०, अरब्ब पिण्डनिहारो-रो० । २७ उपोसथ-रो० । २८ पवारणा च-सी०, स्या०, रो० । २९ दूतो च-रो० । ३० गन्तव्व च सभिक्खुको-रो० । ३१ च वत्थव्व-सी०, न वत्थव्व-स्या० । ३२ न छमाय निस-जिते-सी०, स्या० । ३३ नीचचङ्कमे-रो० ।

बुद्धतरेन^१ अकम्म रत्तिच्छेदा^२ च सोधना ।
 निक्खिपन समादान वत्त व पारिवासिके^३ ॥
 मूलाय मानत्तारहा तथा मानत्तचारिका ।
 अब्भानारहे नयो चा पि^४ सम्भेद नयतो^५ पुन ॥
 पारिवासिकेसु^६ तयो चतु मानत्तचारिके^७ ।
 न^८ समेन्ति रत्तिच्छेदेसु^९ मानत्तेसु च देवसि^{१०} ।
 द्वे कम्मा सदिसा सेसा तयो कम्मा समासमा^{११} ति ॥

पारिवासिकक्खन्धक निट्ठित^{१२} ।

B 103

१ बुद्धतरेन-सी० । २ रत्तिच्छेदो-रो० । ३ वातब्ब पारिवासिका-सी०, स्या०, रत्ति वा पारिवासिके-रो० । ४ अब्भानारहो यो चा पि-रो०, अब्भानारहका चा पि-सी०, स्या० । ५ सम्भेद नयतो-स्या० । ६ पारिवासिकान-स्या० । ७ चतुमानत्तचारिके-सी०, स्या० । ८ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ९ समेन्ति रत्तिच्छेदा-स्या०, समन्ति रत्तिच्छेदेसु-रो० । १० दिवासिक-स्या० । ११ समा मता-सी०, समानता-स्या० । १२ पारिवासिकक्खन्धको निट्ठितो-म० ।

३ समुच्चयखण्डकं

§ १ सुक्कविस्सट्ठि

B 104
R 38

१ तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थिय विहरति जेतवने अनाथपिण्डकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्सा उदायी^१ एक आपत्ति आपन्नो होति सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि^२ अप्पटिच्छन्न^३ । सो भिक्खून् आरोचेसि — “अह, आवुसो, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । कथं नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति^४ भगवतो^५ एतमत्थ आरोचेसु ।

अप्पटिच्छन्नमानत्त

२ “तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त देतु । एव च पन, भिक्खवे, दातब्ब —

“तेन, भिक्खवे, उदायिना भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा एकस्स उत्तरासङ्ग करित्वा बुद्धान^६ भिक्खून् पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगाहेत्वा एवमस्स वचनीयो —

“अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सोह, भन्ते, सङ्घ

१० एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचामि ।

अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । दुतिय पि, भन्ते,^६

सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचामि ।

अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । ततिय पि, भन्ते,^७

सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त

१५ याचामी’ ति ।

३ “व्यत्तेन^८ भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो ।

अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ

एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचति ।

यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय

B 105
R 39

२० सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक

सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटि-

च्छन्नाय छारत्त मानत्त याचति । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेत-

निकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त देति । यस्सायस्सतो खमति उदायिस्स

१ उदायि-रो०, स्या० । २ सुक्कविस्सट्ठि-सी०, स्या०, रो० । ३ अप्पटिच्छन्न-सी०, रो०,
४ ते भिक्खू भगवतो-स्या० । ५ बुद्धान सी० । ६ सोह भन्ते-स्या० । ७ सोह भन्ते-स्या० ।
८ व्यत्तेन-सी०, रो ।

भिक्षुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्तस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्षु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचति । सङ्घो उदायिस्स ५ भिक्षुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त देति । यस्सायस्मतो खमति उदायिस्स भिक्षुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्तस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“ततिय पि एतमत्थ वदामि — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्षु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया १० सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचति । सङ्घो उदायिस्स भिक्षुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त देति । यस्सा-यस्मतो खमति उदायिस्स भिक्षुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटि-च्छन्नाय छारत्त मानत्तस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दिन्न सङ्घेन उदायिस्स भिक्षुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया १५ अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

अप्पटिच्छन्नअब्भानं

४ सो चिण्णमानत्तो भिक्षून् आरोचेसि — “अह, आवुसो, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचि । तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त अदासि । सोह चिण्णमानत्तो । २० कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति १ भगवतो २ एतमत्थ आरोचेसु ।

B 106

“तेन हि, भिक्षवे, सङ्घो उदायि भिक्षु अब्भेतु । एव च पन, भिक्षवे, अब्भेतब्बो — तेन, भिक्षवे, उदायिना भिक्षुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा एकस्स उत्तरासङ्ग करित्वा बुद्धान ३ भिक्षून् पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगहेत्वा एवमस्स क्वचीयो —

“अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सोह २५ सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचि । तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त अदासि । सोह, भन्ते, चिण्णमानत्तो सङ्घ अब्भान याचामि ।

“अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सोह

सङ्घ एकस्मा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचि ।
तस्स मे सङ्घो एकस्मा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त
मानत्त अदासि । सोह चिण्णमानत्तो दुतिय पि, भन्ते, सङ्घ अब्भान याचामि ।

“अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्खविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सोह
 5 सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचिं ।
 तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त
 मानत्त अदासि । सोह चिण्णमानत्तो ततिय पि, भन्ते, सङ्घ अब्भान याचामी ति ।

५ “व्यक्तेन भिक्षुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो ।
अय उदायी भिक्षु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्खविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ
B 107 10 एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचि ।
सङ्घो उदायिस्स भिक्षुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय
छारत्त मानत्त अदासि । सो चिण्णमानत्तो सङ्घ अढ्भान याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल,
सङ्घो उदायि भिक्षु अढ्भेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं उदार्यी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक
15 सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया
अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकिस्सा आपत्तिया
सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त अदासि । सो चिण्णमानत्तो सङ्घ
अब्भान याचति । सङ्घो उदायि भिक्खु अब्भेति । यस्सायस्सतो खमति उदायिस्स भिक्खुनो
अब्भान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

20 “दुतिय पि एतमत्थ वदामि—सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्खविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त अदासि । सो चिण्णमानत्तो सङ्घ अब्भान याचति । सङ्घो उदायि भिक्खु अब्भेति । यस्सायस्मतो 25 खमति उदायिस्स भिक्खुनो अब्भान, सो तुण्हस्स, यस्स नखमति, सो भासेय्य ।

“ततिय पि एतमथ वदामि—सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु ण्क आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्खविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त ३० अदासि । सो चिण्णमानत्तो सङ्घ अब्भान याचति । सङ्घो उदायि भिक्खु अब्भेति । यस्सायस्सतो खमति उदायिस्स भिक्खुनो अब्भान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“अब्भितो सङ्गेन उदायी भिक्खु । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी”ति ।

B 108

एकाहप्पटिच्छन्नपरिवास

६ तेन खो पन समयेन आयस्सा उदायी एक आपत्ति आपन्नो होति सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि एकाहप्पटिच्छन्न^१ । सो भिक्खून आरोचेसि — “अह, आवुसो, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि एकाहप्पटिच्छन्न । कथं नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति^२ भगवतो^३ एतमत्थ आरोचेसु ।

5

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास देतु । एव च पन, भिक्खवे, दातब्बो —

“तेन, भिक्खवे, उदायिना भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा एरुस उत्तरासङ्ग करित्वा वुड्ढान भिक्खून पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अज्जलि पग्गहेत्वा एवमस्स वचनीयो — ‘अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि एकाहप्पटिच्छन्न । सोह, भन्ते,¹⁰ सङ्घ एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास याचामी’ ति । दुतिय पि याचितब्बो । ततिय पि याचितब्बो ।

७ “व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो जापेतब्बो — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि एकाहप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास याचति ।¹⁵ यदि सङ्गस्स पत्तकल्ल, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास ददेय्य । एसा जत्ति ।

R 41

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि एकाहप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास याचति । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकिस्सा आपत्तिया²⁰ सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास देति । यस्सायस्सतो खमति उदायिस्स भिक्खुनो एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवासस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

B 109

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

“दिन्नो सङ्गेन उदायिस्स भिक्खुनो एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया²⁵ एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवासो । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी”ति ।

एकाहप्पटिच्छन्नमानत्त

८ सो परिवुत्थपरिवासो भिक्खून आरोचेसि — “अह, आवुसो, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि एकाहप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय

१ एकाहप्पटिच्छन्न-सी० । २ ते भिक्खू भगवतो-स्सा० ।

सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास अदासि । सोह परिवुत्थ-परिवासो । कथं नु खो मया पटिपज्जितव्व” ति ^१ भगवतो^१ एतमत्थ आरोचेसु ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय
५ सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त देतु । एव च पन, भिक्खवे, दातव्व —

“तेन, भिक्खवे, उदायिना भिक्खुना सङ्घ उपसङ्कमित्वा पे० एवमस्स वचनीयो
“अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि एकाहप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ एकस्सा
आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास याचि । तस्स मे
सङ्घो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास
१० अदासि । सोह, भन्ते,^२ परिवुत्थपरिवासो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय
सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचामी’ ति । दुतिय पि याचितव्व^३ ।
ततिय पि याचितव्व ।

B 110

R 42

९ “व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतव्वो — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो ।
अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि एकाहप्पटिच्छन्न । सो
१५ सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास
याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया
एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास अदासि । सो परिवुत्थपरिवासो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया
सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचति । यदि सङ्घस्स
पत्तकल्ल, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया
२० एकाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक
सुक्कविस्सट्ठि एकाहप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया
एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया
सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास अदासि । सो परिवुत्थपरिवासो
२५ सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त
याचति । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया
एकाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त देति । यस्सायस्सतो खमति उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा
आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय, छारत्त मानत्तस्स दान, सो
तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

30

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

१ ते भिक्खु भगवतो—त्या० । २ रो० पोत्थके नत्थि । ३ याचितव्वो—सी० ।

“दिन्न सङ्घेन उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

एकाहप्पटिच्छन्नअब्भान

१० सो चिण्णमानत्तो भिक्खून आरोचेसि— “अह, आवुसो, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि एकाहप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो^० एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास अदासि । सोह परिवुत्थपरिवासो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचि । तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त अदासि । सोह चिण्णमानत्तो । कथं नु खो मया पटिपज्जितब्ब”ति^१ भगवतो^१ एतमत्थ आरोचेसु ।

B 111

10

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायि भिक्खु अब्भेतु । एव च पन, भिक्खवे, अब्भेतब्बो —

“तेन भिक्खवे, उदायिना भिक्खुना सङ्घ उपसङ्कमित्वा पे० एवमस्स वचनीयो — “अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि एकाहप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास याचि ।¹⁵ तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास अदासि । सोह परिवुत्थपरिवासो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचि । तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त अदासि । सोह, भन्ते, चिण्णमानत्तो सङ्घ अब्भान याचामी’ ति । दुतिय पि याचितब्ब^२ । ततिय पि याचितब्ब ।²⁰

११ “व्यत्तेन^३ भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि एकाहप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास अदासि । सो परिवुत्थपरिवासो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया²⁵ सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त अदासि । सो चिण्णमानत्तो सङ्घ अब्भान याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो उदायि भिक्खु अब्भेय्य । एसा जत्ति ।

R 43

B 112

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्खविस्सट्ठि एकाहप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय एकाहपरिवास अदासि । सो परिवुत्थ-
परिवासो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया एकाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त अदासि । सो चिण्णमानत्तो सङ्घ अब्भान याचति । सङ्घो उदायि भिक्खु अब्भेति । यस्सायस्सतो खमति उदायिस्स भिक्खुनो अब्भान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

- 10 “दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।
“अब्भितो सङ्घेन उदायी भिक्खु । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

पञ्चाहप्पटिच्छन्नपरिवासो

१२ तेन खो पन समयेन आयस्सा उदायी^१ एक आपत्ति आपन्नो होति सञ्चेतनिक सुक्खविस्सट्ठि द्वीहप्पटिच्छन्न^२ पे० तीहप्पटिच्छन्न पे० चतूहप्पटिच्छन्न पे० पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सो भिक्खून आरोचेसि—“अह, आवुसो, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्खविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न^३ । कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति^४ भगवतो^५ एतमत्थ आरोचेसु ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास देतु । एव च पन, भिक्खवे, दातब्बो—

- B 113 20 “तेन, भिक्खवे, उदायिना भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा एरुस उत्तरासङ्ग करित्वा
बुद्धान भिक्खून पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगहेत्वा एवमस्स वचनीयो—
‘अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्खविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सोह, भन्ते, सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास याचामी’ति । दुतिय पि याचितब्बो । ततिय पि याचितब्बो ।

१३ “व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो—सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो ।
25 अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्खविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवासं याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास ददेय्य । एसा अत्ति ।

१ उदायि भिक्खु—स्या० । २ द्वीहपटिच्छन्न—सी०, स्या०, रो० । ३ द्वीहपटिच्छन्न तीहपटिच्छन्न चतूहपटिच्छन्न पञ्चाहपटिच्छन्न—स्या० । ४ ते भिक्खु भगवतो—स्या० ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास याचति । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास देति । यस्सायस्सतो खमति उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय^१ पञ्चाहपरिवासस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

“दिन्नो सङ्घेन उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवासो । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी”ति ।

पारिवासिकमूलायपटिकस्सना

१४ सो परिवसन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि^{१०} अप्पटिच्छन्न । सो भिक्खून् आरोचेसि — “अह, आवुसो, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि^१ पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास अदासि । सोह परिवसन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब”ति^२ १५ भगवतो^३ एतमत्थ आरोचेसु ।

B 114

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सतु । एव च पन, भिक्खवे, मूलाय पटिकस्सितब्बो —

“तेन, भिक्खवे, उदायिना भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा पे० एवमस्स वचनीयो — “अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटि-^{२०} च्छन्न । सोह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवासं याचि । तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास अदासि । सोह परिवसन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सोह, भन्ते, सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सन याचामी’ ति । दुतिय पि^{२५} याचितब्बा^३ । ततिय पि याचितब्बा ।

R 44

१५ “व्यत्तेन भिक्खुना पटिबल्लेन सङ्घो आपेतब्बो — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास याचि ।

१ सुक्कविस्सट्ठि-सी०, स्या०, रो० । २ ते भिक्खू भगवतो-स्या० । ३ याचितब्बो-सी० ।

सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास अदासि । सो परिवसन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा
5 आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सेय्य । एसा जत्ति ।

B 115

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास अदासि । सो परिवसन्तो
10 अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचति । सङ्घो उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सति । यस्सायस्सतो खमति उदायिस्स भिक्खुनो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सना, सो तुण्हस्स, यस्स
15 नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

“पटिकस्सितो सङ्घेन उदायी भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सना । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

मानत्तारहमूलायपटिकस्सना

20 १६ सो परिवुत्थपरिवासो मानत्तारहो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सो भिक्खून आरोचेसि — “अह, आवुसो, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास अदासि । सोह परिवसन्तो
25 अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचि । त म सङ्घो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सि । सोह परिवुत्थपरिवासो मानत्तारहो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति १ भगवतो १ एतमत्थ आरोचेसु ।

116

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सतु । एव च पन, भिक्खवे, मूलाय पटिकस्सितब्बो—

“तेन, भिक्खवे, उदायिना भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा पे० एवमस्स वचनीयो—
‘अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न पे०
सोह परिवुत्थपरिवासो मानत्तारहो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि^५
अप्पटिच्छन्न । सोह^१ सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटि-
च्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचामी’ति । दुतिय पि याचितब्बा^२ । ततिय पि याचितब्बा ।

R 45

१७ “व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो जापेतब्बो—सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी^३ भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न पे०
सो परिवुत्थपरिवासो मानत्तारहो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटि-^{१०}
च्छन्न । सो सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय
मूलायपटिकस्सन याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा
आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक
सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न पे० सो परिवुत्थपरिवासो मानत्तारहो अन्तरा एक^{१५}
आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया
सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचति । सङ्घो उदायि भिक्खु
अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सति ।
यस्सायस्सतो खमति उदायिस्स भिक्खुनो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय
सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सना, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।^{२०} B 117

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

“पटिकस्सितो सङ्घेन उदायी भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय
सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सना^४ । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत
धारयामी” ति ।

तिकापत्तिमानचं

१८ सो परिवुत्थपरिवासो भिक्खून आरोचेसि—“अह, आवुसो, एक आपत्ति^{२५}
आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न पे० सोह परिवुत्थपरिवासो । कथ
नु खो मया पटिपज्जितब्ब”ति^२ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

१ सोह भन्ते—सी०, स्या०, रो० । २ याचितब्बो—सी० । ३ उदायि—स्या०, रो० ।

४ मूलाय—स्या० ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो तिस्सन्न आपत्तीन छारत्त मानत्त देतु । एव च पन, भिक्खवे, दातब्ब —

“तेन, भिक्खवे, उदायिना भिक्खुना सङ्घ उपसङ्कमित्वा पे० एवमस्स वचनीयो — ‘अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न ।
5 सोह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास अदासि पे० सोह, भन्ते, परिवुत्थपरिवासो सङ्घ तिस्सन्न आपत्तीन छारत्त मानत्त याचामी’ति । दुतिय पि याचितब्ब^१ । ततिय पि याचितब्ब ।

१९ “व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो जापेतब्बो — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो ।
10 अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न पे० सो परिवुत्थपरिवासो सङ्घ तिस्सन्न आपत्तीन छारत्त मानत्त याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो तिस्सन्न आपत्तीन छारत्त मानत्त ददेय्य । ण्सा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न पे० सो परिवुत्थपरिवासो सङ्घ तिस्सन्न आपत्तीन छारत्त
B 118 15 मानत्त याचति । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो तिस्सन्न आपत्तीन छारत्त मानत्त देति
R 46 यस्सायस्सतो खमति उदायिस्स भिक्खुनो तिस्सन्न आपत्तीन छारत्त मानत्तस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

“दिन्न सङ्घेन उदायिस्स भिक्खुनो तिस्सन्न आपत्तीन छारत्त मानत्त । खमति
20 सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी”ति ।

मानत्तचारिकमूलायपटिकस्सना

२० सो मानत्त चरन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सो भिक्खून् आरोचेसि — “अह, आवुसो, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न पे० सोह मानत्त चरन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब”ति^२ भगवतो^३
25 एतमत्थ आरोचेसु ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सित्वा छारत्त मानत्त देतु । एव च पन, भिक्खवे, मूलाय पटिकस्सितब्बो —

“तेन, भिक्खवे, उदायिना भिक्खुना सङ्घ उपसङ्कमित्वा पे० एवमस्स वचनीयो —
30 ‘अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न पे०

१ याचितब्बो—सी० । २ ते भिक्खू भगवतो—स्या० ।

सोह मानत्त चरन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सोह, भन्ते, सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचामी'ति । दुतिय पि याचितब्ब । ततिय पि याचितब्ब ।

२१ “व्यत्तेन भिक्खुना पटिवलेन सङ्घो आपेतब्बो—सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु पे० मूलायपटिकस्सन याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो 5 उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सेय्य । एसा जत्ति पे० पटिकस्सितो सङ्घेन उदायी भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सना^१ । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

B 119

“एव च पन, भिक्खवे, छारत्त मानत्त दातब्ब—तेन, भिक्खवे, उदायिना भिक्खुना 10 पे० एमस्स वचनीयो—‘अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न पे० सोह मानत्त चरन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचि । त म सङ्घो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सि । सोह, भन्ते, सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया 15 सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचामी' ति । दुतिय पि याचितब्ब । ततिय पि याचितब्ब ।

“व्यत्तेन भिक्खुना पटिवलेन सङ्घो आपेतब्बो—सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु पे० छारत्त मानत्त याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त 20 मानत्त ददेय्य । एसा जत्ति पे० दिन्न सङ्घेन उदायिस्स भिक्खुनो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

अब्भानारहमूलायपटिकस्सना

२२ सो चिण्णमानत्तो अब्भानारहो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सो भिक्खून आरोचेसि— “अह, आवुसो, एक आपत्ति आपज्जि 25 सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न पे० सोह चिण्णमानत्तो अब्भानारहो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न^१ । कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति^२ भगवतो^३ एतमत्थ आरोचेसु ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय

१ मूलाय—स्या० । २ अपटिच्छन्न—सी०, रो० । ३ ते भिक्खु भगवतो—स्या० ।

सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सित्वा छारत्त मानत्त देतु । एव च पन,
भिकखवे, मूलाय पटिकस्सितब्बो पे० ।

B 120

“एव च पन, भिकखवे, छारत्त मानत्त दातब्ब पे० ।

“दिन्न सङ्गेन उदायिस्स भिक्खुनो अन्तरा एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्क
विस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत वारयाभी’ ति ।

मूलायपटिकस्सितअब्भान

२३ सो चिण्णमानत्तो भिक्खून आरोचेसि—“अह, आवुसो, एक आपत्ति
R 47 आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न पे० सोह चिण्णमानत्तो । कथं नु ग्वो
मया पटिपज्जितब्ब”ति^१ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

“तेन हि, भिकखवे, सङ्घो उदायि भिक्खु अब्भेतु । एव च पन, भिकखवे, अब्भेतब्बो—

10

“तेन, भिकखवे, उदायिना भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा एकस् उत्तरासङ्ग करित्वा
वुड्ढान भिक्खून पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पग्गहेत्वा एवमस्स वचनीयो—
‘अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ
एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाहपरिवास याचि ।
तस्स मे सङ्घो एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पञ्चाह-
15 परिवास अदासि । सोह परिवसन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि
अप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ अन्तरा एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटि-
च्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचि । त म सङ्घो अन्तरा एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय
सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सि । सोह परिवुत्थपरिवासो मानत्तारहो
अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ अन्तरा
20 एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचि ।
त म सङ्घो अन्तरा एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय
मूलाय पटिकस्सि । सोह परिवुत्थपरिवासो सङ्घ तिस्सन्न आपत्तीन छारत्त मानत्त याचि ।
तस्स मे सङ्घो तिस्सन्न आपत्तीन छारत्त मानत्त अदासि । सोह मानत्त चरन्तो अन्तरा एक
आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ अन्तरा एकिस्सा

B 121

25 आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचि । त म
सङ्घो अन्तरा एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय मूलाय
पटिकस्सि । सोह सङ्घ अन्तरा एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटि-
च्छन्नाय छारत्त मानत्त याचि । तस्स मे सङ्घो अन्तरा एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय
सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त अदासि । सोह चिण्णमानत्तो अब्भानारहो
30 अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि अप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ अन्तरा

आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय ठारत्त मानत्त याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया अप्पटिच्छन्नाय ठारत्त मानत्त अदासि । सो चिण्णमानत्तो सङ्घ अब्भान याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो उदायि भिक्खु अब्भेय्य । एसा जत्ति ।

- 5 “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न पे० सो चिण्णमानत्तो सङ्घ अब्भान याचति । सङ्घो उदायि भिक्खु अब्भेति । यस्सायस्सतो खमति उदायिस्स भिक्खुनो अब्भान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

- 10 “अब्भितो सङ्घेन उदायी भिक्खु । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एउमेत धारयामी” ति ।

पक्खप्पटिच्छन्नपरिवासो

B 123

२५ तेन खो पन समयेन आयस्सा उदायी एक आपत्ति आपन्नो होति सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न^१ । सो भिक्खून आरोचेसि — “अह, जावुसो, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न । कथ नु खो मया पटिपज्जितव्व” ति, भगवतो^२ एतमत्थ आरोचेसु ।

- 15 “तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास देतु । एव च पन, भिक्खवे, दातव्वो —

“तेन, भिक्खवे, उदायिना भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा एकस् उत्तरासङ्ग करित्वा वुड्ढान भिक्खून पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगगहेत्वा एवमस्स वचनीयो ‘अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न । सोह, भन्ते, 20 सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास याचामी’ ति । दुतिय पि याचितव्वो । ततिय पि याचितव्वो ।

- २६ “व्यत्तेन भिक्खुनो पटिबलेन सङ्घो आपेतव्वो — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास याचति । 25 यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास याचति । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया

१ पक्खप्पटिच्छन्न-सी०, स्या०, रो० । २ ते भिक्खू भगवतो-स्या० ।

सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास देति । यस्सायस्मतो खमति उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवासस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

“दिन्नो सङ्घेन उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया 5 B 124 पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवासो । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

पक्खपारिवासिकमूलायपटिकस्सना

२७ सो परिवसन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सो भिक्खून् आरोचेसि — “अह, जावुसो, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया 10 सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास अदासि । सोह परिवसन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सित्वा पुरिमाय आपत्तिया समोधान-15 परिवास देतु । एव च पन, भिक्खवे, मूलाय पटिकस्सितब्बो — तेन, भिक्खवे, उदायिना भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा पे० एवमस्स वचनीयो — ‘अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास अदासि । सोह 20 परिवसन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सोह, भन्ते, सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचामी’ ति । दुतिय पि याचितब्बा^१ । ततिय पि याचितब्बा । R 49

२८ “व्यत्तेन भिक्खुना पटिवलेन सङ्घो आपेतब्बो — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । जय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न । 25 सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास अदासि । सो परिवसन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेत-

निकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक
5 सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास अदासि । सो परिवसन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचति । सङ्घो
10 उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सति । यस्सायस्सतो खमति उदायिस्स भिक्खुनो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सना, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

15 “पटिकस्सितो सङ्घेन उदायी भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सना^१ । खमति सङ्घस्स, तस्सा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

समोधानपरिवासो

२९ “एव च पन, भिक्खवे, पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातब्बो – तेन, भिक्खवे, उदायिना भिक्खुना सङ्घ उपसङ्कमित्वा पे० एवमस्स वचनीयो – ‘अह, भन्ते,
B 126 20 एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास अदासि । सोह परि- वसन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन
25 याचि । त म सङ्घो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटि- च्छन्नाय मूलाय पटिकस्सि । सोह, भन्ते, सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास याचामी’ ति ।

“दुतिय पि याचितब्बो । ततिय पि याचितब्बो ।

३० “व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो – सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय

उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास अदासि । सो परिवसन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ जन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय 5 सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचि । सङ्घो उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सि । सो सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय 10 पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया 127 पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास अदासि । सो परिवसन्तो 15 अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचि । सङ्घो उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सि । सो सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास याचति । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो 20 अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास देति । यस्सायस्सतो खमति उदायिस्स भिक्खुनो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० । 25

“दिन्नो सङ्घेन उदायिस्स भिक्खुनो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो । खमति सङ्घस्स, तस्सा तुण्ही, एवमेत धारयामी”ति ।

मानत्तारहमूलायपटिकस्सनादि

३१ सो परिवुत्थपरिवासो मानत्तारहो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सो भिक्खून् आरोचेसि — “अह, आवुसो, एक आपत्ति 30

आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न पे० सोह परिवुत्थपरिवासो मानत्ता रहो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति १ भगवतो १ एतमत्थ आरोचेसु ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय
B 128 5 सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिक्खित्वा पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास देतु । एव च पन, भिक्खवे, मूलाय पटिक्खित्वा पे० ।

“एव च पन, भिक्खवे, पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातव्यो पे० समोधानपरिवास देति पे० ।

“दिन्नो सङ्घेन उदायिस्स भिक्खुनो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय
10 सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

तिरुपत्तिमानत्त

३२ सो परिवुत्थपरिवासो भिक्खून आरोचेसि — “अह, आवुसो, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न पे० सोह परिवुत्थपरिवासो । कथ
R 50 नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति १ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

15 “तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो तिस्सन्न आपत्तीन ञ्जरत्त मानत्त देतु । एव च पन, भिक्खवे, दातव्य —

“तेन, भिक्खवे, उदायिना भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्ता पे० एवमस्स वचनीयो — “अह, भन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न पे० सोह, भन्ते, परिवुत्थपरिवासो सङ्घ तिस्सन्न आपत्तीन ञ्जरत्त मानत्त याचामी” ति ।
20 दुतिय पि याचितव्व १ । ततिय पि याचितव्व ।

३३ “व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतव्वो — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न पे० सो परिवुत्थपरिवासो सङ्घ तिस्सन्न आपत्तीन ञ्जरत्त मानत्त याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो तिस्सन्न आपत्तीन ञ्जरत्त मानत्त ददेय्य । एसा जत्ति ।

25 “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी भिक्खु एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न पे० सो परिवुत्थपरिवासो सङ्घ तिस्सन्न आपत्तीन
B 129 ञ्जरत्त मानत्त याचति । सङ्घो उदायिस्स भिक्खुनो तिस्सन्न आपत्तीन ञ्जरत्त मानत्त देति । यस्सायस्सतो खमति उदायिस्स भिक्खुनो तिस्सन्न आपत्तीन ञ्जरत्त मानत्तस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

30 “दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

१ ते भिक्खू भगवतो-स्या० । २ याचितव्वो-सी० ।

“दिन्न सङ्गेन उदायिस्स भिक्खुनो तिस्सन्न आपत्तीन छारत्त मानत्त । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी”ति ।

मानत्तचारिकमूलायपटिकस्सनादि

३४ सो मानत्त चरन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सो भिक्खून आरोचेसि—“अह, आवुसो, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न पे० सोह मानत्त चरन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब”ति १ भगवतो १ एतमत्थ आरोचेसु ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सित्वा पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास दत्त्वा छारत्त मानत्त देतु । एव च पन, भिक्खवे, मूलाय पटिकस्सितब्बो पे० । 10

“एव च पन, भिक्खवे, पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातब्बो पे० ।

“एव च पन, भिक्खवे, छारत्त मानत्त दातब्ब पे० देति पे० ।

“दिन्न सङ्गेन उदायिस्स भिक्खुनो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी”ति । 15

अब्भानारहमूलायपटिकस्सनादि

३५ सो चिण्णमानत्तो अब्भानारहो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सो भिक्खून आरोचेसि—“अह, आवुसो, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न पे० सोह चिण्णमानत्तो अब्भानारहो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति १ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । 20

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उदायि भिक्खु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सित्वा पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास दत्त्वा छारत्त मानत्त देतु । एव च पन, भिक्खवे, मूलाय पटिकस्सितब्बो पे० ।

“एव च पन, भिक्खवे, पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातब्बो पे० ।

“एव च पन, भिक्खवे, छारत्त मानत्त दातब्ब पे० देति पे० । 25

“दिन्न सङ्गेन उदायिस्स भिक्खुनो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

पक्खप्पटिच्छन्नअब्भानं

R ०1

३६ सो चिण्णमानत्तो भिक्खून आरोचेसि — “अह, आवुसो, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्खविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न पे० सोह चिण्णमानत्तो । कथ नु खो मया पटिपज्जितव्व” ति १ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्खो उदायि भिक्खु अब्भेतु । एव च पन, भिक्खवे, जम्भेतव्वो

- 5 “तेन, भिक्खवे, उदायिना भिक्खुना सङ्ख उपसङ्कमित्वा, एकस उत्तरासङ्ग करित्वा, बुद्धान भिक्खून पादे वदित्वा, उक्कुटिक निसीदित्वा, अञ्जलि पगहेत्वा, एगमस्स वचनीयो - ‘अह, मन्ते, एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्खविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न । सोह सङ्ख एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्खपरिवास याचि । तस्स मे सङ्खो एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय पक्ख-
10 परिवास अदासि । सोह परिवसन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्खविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सोह सङ्ख अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचि । त म सङ्खो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सि । सोह सङ्ख जन्तरा
B 131 एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया
15 समोधानपरिवास याचि । तस्स मे सङ्खो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास अदासि । सोह परिवुत्थपरिवासो मानत्तारहो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्खविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सोह सङ्ख अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचि । त म सङ्खो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया
20 सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सि । सोह सङ्ख अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास याचि । तस्स मे सङ्खो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास अदासि । सोह परिवुत्थपरिवासो सङ्ख तिस्सन्न आपत्तीन छारत्त मानत्त याचि । तस्स मे सङ्खो तिस्सन्न
25 आपत्तीन छारत्त मानत्त अदासि । सोह मानत्त चरन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक सुक्खविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सोह सङ्ख अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचि । त म सङ्खो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सि । सोह सङ्ख अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया
30 पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास याचि । तस्स मे सङ्खो अन्तरा

एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास अदासि । सोह परिवुत्थपरिवासो सङ्घ अन्तरा एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचि । तस्स मे सङ्घो अन्तरा एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त अदासि । सोह, भन्ते, चिण्णमानत्तो अब्भानारहो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सञ्चेतनिक 5 सुक्कविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सोह सङ्घ अन्तरा एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचि । त म सङ्घो अन्तरा एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सि । सोह सङ्घ अन्तरा एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो अन्तरा एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय 10 सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास अदासि । सोह परिवुत्थपरिवासो सङ्घ अन्तरा एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त याचि । तस्स मे सङ्घो अन्तरा एकिस्सा आपत्तिया सञ्चेतनिकाय सुक्कविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय छारत्त मानत्त अदासि । सोह, भन्ते, चिण्णमानत्तो सङ्घ अब्भान याचामी'ति ।

“दुतिय पि याचितब्ब^१ । ततिय पि याचितब्ब ।

३७ “व्यक्तेन भिक्षुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो – सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय उदायी^३ भिक्षु एक आपत्ति आपज्जि सङ्घेतनिक सुक्खविस्सट्ठि पक्खप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया सङ्घेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छन्नाय^३ पक्खपरिवास याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्षुनो एकस्सा आपत्तिया सङ्घेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पक्खप्पटिच्छ- 20 न्नाय पक्खपरिवास जदासि । सो परिवसन्तो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सङ्घेतनिक सुक्खविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सङ्घेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलायपटिकस्सन याचि । सङ्घो उदायि भिक्षु अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सङ्घेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय मूलाय पटिकस्सि । सो सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सङ्घेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय 25 आपत्तिया समोधानपरिवास याचि । सङ्घो उदायिस्स भिक्षुनो अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सङ्घेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया पञ्चाहप्पटिच्छन्नाय पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवास जदासि । सो परिवुत्थपरिवासो मानत्तारहो अन्तरा एक आपत्ति आपज्जि सङ्घेतनिक सुक्खविस्सट्ठि पञ्चाहप्पटिच्छन्न । सो सङ्घ अन्तरा एकस्सा आपत्तिया सङ्घेतनिकाय सुक्खविस्सट्ठिया

उदायि भिक्खु अब्भेति । यस्सायस्सतो खमति उदायिस्स भिक्खुनो अब्भान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

“अब्भितो सङ्घेन उदायी भिक्खु । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी”ति ।

सुक्कविस्सट्ठि समत्ता ।

§ २ परिवासो

अग्घसमोधानपरिवासो

३८ तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपन्नो होति—एका आपत्ति एकाहप्पटिच्छन्ना^१, एका आपत्ति द्वीहप्पटिच्छन्ना, एका आपत्ति तीहप्पटिच्छन्ना, एका आपत्ति चतूहप्पटिच्छन्ना, एका आपत्ति पञ्चाहप्पटिच्छन्ना, एका आपत्ति छाहप्पटिच्छन्ना, एका आपत्ति सत्ताहप्पटिच्छन्ना, एका आपत्ति अट्ठाहप्पटिच्छन्ना, एका आपत्ति नवाहप्पटिच्छन्ना, एका आपत्ति दसाहप्पटिच्छन्ना । सो भिक्खून्^{१०} आगेचेसि—“अह, आवुसो, सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि—एका आपत्ति एकाहप्पटिच्छन्ना पे० एका आपत्ति दसाहप्पटिच्छन्ना । कथं नु खो मया पटिपज्जितव्व” ति^२ भगवतो एतमत्थ आगेचेसु ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो तस्स भिक्खुनो तास आपत्तीन या आपत्ति दसाहप्पटिच्छन्ना तस्सा अग्घेन समोधानपरिवास देतु । एव च पन, भिक्खवे, दातव्वो — 15

“तेन, भिक्खवे, भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा पे० एवमस्स वचनीयो—“अह, B 135
भन्ते, सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि—एका आपत्ति एकाहप्पटिच्छन्ना पे०
एका आपत्ति दसाहप्पटिच्छन्ना । सोह, भन्ते, सङ्घ तास आपत्तीन या आपत्ति दसाहप्पटिच्छन्ना
तस्सा अग्घेन समोधानपरिवास याचामी”ति । दुतिय पि याचितव्वो । ततिय पि याचितव्वो ।

३९ “व्यत्तेन^३ भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतव्वो — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो ।^{२०}
अय इत्थन्नामो भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि—एका आपत्ति एकाह- R 52
प्पटिच्छन्ना पे० एका आपत्ति दसाहप्पटिच्छन्ना । सो सङ्घ तास आपत्तीन या आपत्ति
दसाहप्पटिच्छन्ना तस्सा अग्घेन समोधानपरिवास याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो
इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तास आपत्तीन या आपत्ति दसाहप्पटिच्छन्ना तस्सा अग्घेन समोधान-
परिवास ददेय्य । एसा जत्ति । 25

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो

आपज्जि—एका आपत्ति एकाहप्पटिच्छन्ना पे० एका आपत्ति दसाहप्पटिच्छन्ना । सो सङ्ख तास आपत्तीन या आपत्ति दसाहप्पटिच्छन्ना तस्सा अग्घेन समोधानपरिवास याचति । सङ्खो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तास आपत्तीन या आपत्ति दसाहप्पटिच्छन्ना तस्सा अग्घेन समोधानपरिवास देति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तास आपत्तीन या आपत्ति दसाहप्पटिच्छन्ना तस्सा अग्घेन समोधानपरिवासस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्म नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

“दिन्नो सङ्खेन इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तास आपत्तीन या आपत्ति दसाहप्पटिच्छन्ना तस्सा अग्घेन समोधानपरिवासो । खमति सङ्खस्स, तस्सा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

सम्बच्चिरप्पटिच्छन्नअग्घसमोधानं

B 136 10 ४० तेन खो पन समयेन अब्जतरो भिक्खु सम्बहुल सङ्खादिसेसा आपत्तियो आपन्नो होति—एका आपत्ति एकाहप्पटिच्छन्ना, द्वे आपत्तियो द्वीहप्पटिच्छन्नायो,^१ तिस्रो आपत्तियो तीहप्पटिच्छन्नायो,^२ चतस्सो आपत्तियो चतूहप्पटिच्छन्नायो, पञ्च आपत्तियो पञ्चाहप्पटिच्छन्नायो, छ आपत्तियो छाहप्पटिच्छन्नायो, सत्त आपत्तियो सत्ताहप्पटिच्छन्नायो, अट्ठ आपत्तियो अट्ठाहप्पटिच्छन्नायो, नव आपत्तियो नवाहप्पटिच्छन्नायो, त्स आपत्तियो दसाहप्पटिच्छन्नायो । सो भिक्खून् आरोचेसि—“अह, आवुसो, सम्बहुल सङ्खादिसेसा आपत्तियो आपज्जि, एका आपत्ति एकाहप्पटिच्छन्ना पे० दस आपत्तियो त्माहप्पटिच्छन्नायो । कथं नु खो मया पटिपज्जितब्ब”ति^३ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्खो तस्स भिक्खुनो तास आपत्तीन या आपत्तियो सम्बच्चिरप्पटिच्छन्नायो^३ तास अग्घेन समोधानपरिवास देतु । एव च पन, भिक्खवे, दातब्बो—

20 “तेन, भिक्खवे, भिक्खुना सङ्ख उपसङ्गमित्वा पे० एवमस्स उचनीयो—“अह, भन्ते, सम्बहुल सङ्खादिसेसा आपत्तियो आपज्जि, एका आपत्ति एकाहप्पटिच्छन्ना पे० दस आपत्तियो दसाहप्पटिच्छन्नायो । सोह, भन्ते, सङ्ख तास आपत्तीन या आपत्तियो सम्बच्चिरप्पटिच्छन्नायो तास अग्घेन समोधानपरिवास याचामी” ति । दुतिय पि याचितब्बो । ततिय पि याचितब्बो ।

25 ४१ “व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्खो आपेतब्बो— सुणातु मे, भन्ते, सङ्खो । अयं इत्थन्नामो भिक्खु सम्बहुल सङ्खादिसेसा आपत्तियो आपज्जि, एका आपत्ति एकाहप्पटिच्छन्ना पे० दस आपत्तियो दसाहप्पटिच्छन्नायो । सो सङ्ख तास आपत्तीन या आपत्तियो सम्बच्चिरप्पटिच्छन्नायो तास अग्घेन समोधानपरिवास याचति । यदि सङ्खस्स पत्तकल्ल सङ्खो

१ द्वीहप्पटिच्छन्ना—सी०, रो० । २ तीहप्पटिच्छन्ना—सी०, रो० । ३ सम्बच्चिरप्पटिच्छन्नायो—सी०, स्या०, रो० ।

इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तास आपत्तीन या आपत्तियो सब्बचिरप्पटिच्छन्नायो तास अग्घेन समोधानपरिवास ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु सम्बहुल्य सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि — एका आपत्ति एकाहप्पटिच्छन्ना पे० दस आपत्तियो दसाहप्पटिच्छन्नायो । सो सङ्घ तास आपत्तीन या आपत्तियो सब्बचिरप्पटिच्छन्नायो तास अग्घेन समोधानपरिवास 5 B 137 याचति । सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तास आपत्तीन या आपत्तियो सब्बचिरप्पटिच्छन्नायो तास अग्घेन समोधानपरिवास देति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तास आपत्तीन या आपत्तियो सब्बचिरप्पटिच्छन्नायो तास अग्घेन समोधानपरिवासस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० । 10

“दिन्नो सङ्घेन इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तास आपत्तीन या आपत्तियो सब्बचिरप्पटिच्छन्नायो तास अग्घेन समोधानपरिवासो । खमति सङ्घस्स, तस्सा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

द्वेमासपरिवासो

४० तेन खो पन समयेन अब्जतरो भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपन्नो होति द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । तस्स एतदहोसि — “अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो 15 आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचेय्य” ति । सो सङ्घ एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचि । तस्स सङ्घो एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास अदासि । तस्स परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो^१ ओक्कमि — अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । तस्स मे एतदहोसि — “अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटि- 20 च्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचेय्य ति । सोह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास अदासि । तस्स मे परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो ओक्कमि । यन्नूनाह सङ्घ इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमास परिवास याचेय्य” ति ।

25

सो भिक्खून् आरोचेसि — “अह, आवुसो, द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । तस्स मे एतदहोसि — ‘अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचेय्य’ ति । सोह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचि ।

B 138

तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास जत्तासि । तम्म मे परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो ओक्कमि — अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । तस्स मे एतदहोसि — ‘अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचेय्य’
 ५ ति । सोह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचि । तम्म मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास अदासि । तम्म मे परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो ओक्कमि — यन्नूनाह सङ्घ इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचेय्य ति । कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति ? भगवतो’ एतमत्थ आरोचेसु ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो तस्स भिक्खुनो इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय
 १० द्वेमासपरिवास देतु । एव च पन, भिक्खवे, दातब्बो —

“तेन, भिक्खवे, भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा, एकस उत्तरासङ्ग करित्वा, वुड्ढान भिक्खून पादे वन्दित्वा, उक्कुटिक निसीदित्वा, अञ्जलि पगाहेत्वा, एवमस्स वचनीयो ‘अह, भन्ते, द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । तस्स मे एतदहोसि अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ एकस्सा
 १५ आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचेय्य’ ति । सोह सङ्घ एकस्सा आपत्तियो द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास अदासि । तस्स मे परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो ओक्कमि — अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । तस्स मे एतदहोसि — ‘अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया
 २० द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचेय्य’ ति । सोह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास अदासि । तस्स मे परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो ओक्कमि — यन्नूनाह सङ्घ इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचेय्य ति । सोह, भन्ते, सङ्घ इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचामीति ।

B 139

R 54

25

“दुतिय पि याचितब्बो । ततिय पि याचितब्बो ।

४३ “व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो — सुणालु मे, भन्ते, सङ्घो ।
 अय इत्थन्नामो भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । तम्म एतदहोसि — ‘अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ एकस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचेय्य’ ति । सो सङ्घ एकस्सा
 ३० आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचि । तस्स सङ्घो एकस्सा आपत्तिया

द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास अदासि । तस्स परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो ओक्कमि — अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । तस्स मे एतदहोसि — ‘अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ एक्किस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचेय्य’ति । सोह सङ्घ एक्किस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो एक्किस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटि-⁵च्छन्नाय द्वेमासपरिवास अदासि । तस्स मे परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो ओक्कमि । यन्नूनाह सङ्घ इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचेय्य ति । सो सङ्घ इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास ददेय्य । एसा जत्ति ।

10

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । तस्स एतदहोसि — ‘अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ एक्किस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमास-^{B 140}परिवास याचेय्य’ति । सो सङ्घ एक्किस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचि । तस्स सङ्घो एक्किस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास अदासि । तस्स परिवसन्तस्स ¹⁵लज्जीधम्मो ओक्कमि — अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । तस्स मे एतदहोसि — ‘अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ एक्किस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचेय्य’ति । सोह सङ्घ एक्किस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो एक्किस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास अदासि । तस्स मे परिवसन्तस्स ²⁰लज्जीधम्मो ओक्कमि । यन्नूनाह सङ्घ इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचेय्य ति । सो सङ्घ इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचति । सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास देति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवासस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य । ²⁵

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

“दिन्नो सङ्घेन इत्थन्नामस्स भिक्खुनो इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवासो । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति । तेन, भिक्खवे, भिक्खुना तदुपादाय द्वे मासा परिवसितव्वा ।

द्वे मासा परिवसितव्वविधि

४४ “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति द्वेमासप्प-³⁰ चुल्लवग्गो-१५

टिच्छन्नायो । तस्स एव होति — ‘अहं खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्प-
 टिच्छन्नायो । यन्नूनाहं सङ्घं एकस्मा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं याचेय्य’ति ।
 सो सङ्घं एकस्मा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं याचति । तस्मिं सङ्घो
 एकस्मा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं देति । तस्मिं परिवसन्तस्स लज्जीवम्मो
 B 141 5 ओक्कमि^१ — ‘अहं खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । तस्मिं मे
 एतदहोसि — अहं खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाहं
 सङ्घं एकस्मा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं याचेय्य’ति । सोहं सङ्घं एकस्मा
 आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं याचि । तस्मिं मे सङ्घो एकस्मा आपत्तिया
 द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं अदासि । तस्मिं मे परिवसन्तस्स लज्जीवम्मो ओक्कमि ।
 10 यन्नूनाहं सङ्घं इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं याचेय्यति । सो
 सङ्घं इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं याचति । तस्मिं सङ्घो
 इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं देति । तेन, भिक्खवे, भिक्खुना
 तदुपादायं द्वे मासां परिवसितव्वा ।

४५ “इधं पन, भिक्खवे, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति द्वेमास-
 15 प्पटिच्छन्नायो, एकं आपत्तिं जानाति, एकं आपत्तिं न जानाति । सो सङ्घं यं आपत्तिं
 जानाति तस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं याचति । तस्मिं सङ्घो तस्सा
 आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं देति । सो परिवसन्तो इतरं पि आपत्तिं
 जानाति । तस्मिं एव होति — ‘अहं खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटि-
 च्छन्नायो, एकं आपत्तिं जानि, एकं आपत्तिं न जानि । सोहं सङ्घं यं आपत्तिं जानि तस्सा
 20 आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं याचि । तस्मिं मे सङ्घो तस्सा आपत्तिया
 द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं अदासि । सोहं परिवसन्तो इतरं पि आपत्तिं जानामि ।
 R 55 यन्नूनाहं सङ्घं इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं याचेय्य’ति । सो
 सङ्घं इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं याचति । तस्मिं सङ्घो
 इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं देति । तेन, भिक्खवे, भिक्खुना
 25 तदुपादायं द्वे मासां परिवसितव्वा ।

४६ “इधं पन, भिक्खवे, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति द्वेमास-
 प्पटिच्छन्नायो, एकं आपत्तिं सरति, एकं आपत्तिं न सरति^२ । सो सङ्घं यं आपत्तिं सरति
 B 142 तस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं याचति । तस्मिं सङ्घो तस्सा आपत्तिया
 द्वेमासप्पटिच्छन्नायं द्वेमासपरिवासं देति । सो परिवसन्तो इतरं पि आपत्तिं सरति । तस्मिं
 30 एव होति — ‘अहं खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो, एकं आपत्तिं

सरि, एक आपत्ति न सरि । सोह सङ्घ य आपत्ति सरि, तस्सा मे आपत्तिया द्वेमास-
प्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो तस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय
द्वेमासपरिवास अदासि । सोह परिवसन्तो इतर पि आपत्ति सरामि । यन्नूनाह सङ्घ इतरिस्सा
पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचेय्य'ति । सो सङ्घ इतरिस्सा पि
आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचति । तस्स सङ्घो इतरिस्सा पि आपत्तिया 5
द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास देति । तेन, भिक्खवे, भिक्खुना तदुपादाय द्वे
मासा परिवसितब्बा ।

४७ “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति द्वेमास-
प्पटिच्छन्नायो, एकाय आपत्तिया निब्बेमतिको, एकाय आपत्तिया वेमतिको । सो सङ्घ याय
आपत्तिया निब्बेमतिको तस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचति । तस्स 10
सङ्घो तस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास देति । सो परिवसन्तो इतरिस्सा
पि आपत्तिया निब्बेमतिको होति । तस्स एव होति — ‘जह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो
आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो, एकाय आपत्तिया निब्बेमतिको, एकाय आपत्तिया वेमतिको ।
सोह सङ्घ याय आपत्तिया निब्बेमतिको तस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास
याचि । तस्स मे सङ्घो तस्सा आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास अदासि । सोह 15
परिवसन्तो इतरिस्सा पि आपत्तिया निब्बेमतिको । यन्नूनाह सङ्घ इतरिस्सा पि आपत्तिया
द्वेमासप्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचेय्य' ति । सो सङ्घ इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमास-
प्पटिच्छन्नाय द्वेमासपरिवास याचति । तस्स सङ्घो इतरिस्सा पि आपत्तिया द्वेमासप्पटिच्छन्नाय
द्वेमासपरिवास देति । तेन, भिक्खवे, भिक्खुना तदुपादाय द्वे मासा परिवसितब्बा ।

४८ “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति द्वेमास- 20 B 143
प्पटिच्छन्नायो, एका आपत्ति जानप्पटिच्छन्ना,^१ एका आपत्ति अजानप्पटिच्छन्ना । सो सङ्घ
तास आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन
द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास देति । तस्स परिवसन्तस्स अब्जो भिक्खु आगच्छति
बहुस्सुतो आगतागमो धम्मधरो विनयधरो मातिकाधरो पण्डितो वियत्तो^२ मेधावी लज्जी
कुक्कुचको सिक्खाकामो । सो एव वदेति — ‘कि अय, आवुसो, भिक्खु आपन्नो^३ किस्साय 25
भिक्खु परिवसती’ ति^४ ते एव वदेन्ति — ‘अय, आवुसो, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो
आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो, एका आपत्ति जानप्पटिच्छन्ना,^१ एका आपत्ति अजान-
प्पटिच्छन्ना । सो सङ्घ तास आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास याचति’ । तस्स
सङ्घो तास आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास अदासि । तायो अय, आवुसो,
भिक्खु आपन्नो, तासाय भिक्खु परिवसती’ ति । सो एव वदेति — ‘याय, आवुसो, आपत्ति 30

१ जानपटिच्छन्ना—सी०, स्या०, रो० । २ व्यत्तो—सी० । ३ अजानपटिच्छन्ना—सी०, स्या०,
रो० । ४ याचि—रो०, स्या० ।

जानप्पटिच्छन्ना, धम्मिक तस्सा आपत्तिया परिवासदान, धम्मत्ता^१ रहति । या च स्वाय, आवुसो, आपत्ति अजानप्पटिच्छन्ना, अधम्मिक तस्सा आपत्तिया परिवामदान, अधम्मत्ता न रहति । एकस्सा, आवुसो, आपत्तिया भिक्खु मानत्तारहो^२ति ।

४९ “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति द्वेमासप्प-
 ५ टिच्छन्नायो,^३ एका आपत्ति सरमानप्पटिच्छन्ना^४, एका आपत्ति असरमानप्पटिच्छन्ना^५ । सो
 सङ्घ तास आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन
 द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास देति । तस्स परिवसन्तस्स अञ्जो भिक्खु आगच्छति
 बहुस्सुतो आगतागमो धम्मधरो विनयधरो मातिकाधरो पण्डितो वियत्तो मेधावी लज्जी
 कुक्कुच्चको सिक्खाकामो । सो एव वदेति — ‘कि अय, आवुसो, भिक्खु आपन्नो^६ किम्साय भिक्खु
 १० परिवसती’ति^७ ते एव वदेन्ति — ‘अय, आवुसो, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि
 द्वेमासप्पटिच्छन्नायो, एका आपत्ति सरमानप्पटिच्छन्ना, एका आपत्ति असरमानप्पटिच्छन्ना ।
 सो सङ्घ तास आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास याचि । तस्स सङ्घो तास
 आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास अदासि । तायो अय, आवुसो, भिक्खु आपन्नो,
 तासाय भिक्खु परिवसती’ति । सो एव वदेति — ‘याय, आवुसो, आपत्ति सरमानप्पटिच्छन्ना
 १५ धम्मिक तस्सा आपत्तिया परिवासदान, धम्मत्ता रहति । या च स्वाय, आवुसो, आपत्ति
 असरमानप्पटिच्छन्ना, अधम्मिक तस्सा आपत्तिया परिवासदान, अधम्मत्ता न रहति^८ ।
 एकस्सा, आवुसो, आपत्तिया भिक्खु मानत्तारहो’ति ।

५० “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति द्वेमासप्पटि-
 च्छन्नायो, एका आपत्ति निब्बेमतिकप्पटिच्छन्ना^९, एका आपत्ति वेमतिकप्पटिच्छन्ना । सो
 २० सङ्घ तास आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन
 द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास देति । तस्स परिवसन्तस्स अञ्जो भिक्खु आगच्छति
 बहुस्सुतो आगतागमो धम्मधरो विनयधरो मातिकाधरो पण्डितो वियत्तो मेधावी लज्जी
 कुक्कुच्चको सिक्खाकामो । सो एव वदेति — ‘कि अय, आवुसो, भिक्खु आपन्नो^{१०} किम्साय
 भिक्खु परिवसती’ ति^{११} ते एव वदेन्ति — ‘अय, आवुसो, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो
 २५ आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो, एका आपत्ति निब्बेमतिकप्पटिच्छन्ना, एका आपत्ति वेमति-
 कप्पटिच्छन्ना । सो सङ्घ तास आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास याचि । तस्स
 सङ्घो तास आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास अदासि । तायो अय, आवुसो,
 भिक्खु आपन्नो, तासाय भिक्खु परिवसती’ ति । सो एव वदेति — ‘याय, आवुसो, आपत्ति
 निब्बेमतिकप्पटिच्छन्ना, धम्मिक तस्सा आपत्तिया परिवासदान, धम्मत्ता रहति । या च स्वाय,

१ वम्मता-स्या० । २ द्वेमासपटिच्छन्नायो-सी०, स्या०, रो० । ३ सरमानपटिच्छन्ना-सी०,
 स्या०, रो० । ४ असरमानपटिच्छन्ना-म० । ५ वियत्तो-सी० । ६ रहति-सी०, स्या० । ७ निब्बे
 मतिकपटिच्छन्ना-सी०, स्या०, रो० ।

आवुसो, आपत्ति वेमतिकप्पटिच्छन्ना अधम्मिक तस्सा आपत्तिया परिवासदान, अधम्मत्ता न रुहति । एकस्सा^१, आवुसो, आपत्तिया भिक्खु मानत्तारहो” ति ।

५१ तेन खो पन समयेन अञ्जत्तरो भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपन्नो होति द्वेमासप्पटिच्छन्नायो^२ । तस्स एतदहोसि—“अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमास-5 परिवास याचेय्य” ति । सो सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास याचि । तस्स सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास अदासि । तस्स परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो^३ ओक्कमि—“अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । तस्स मे एतदहोसि—“अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास 10 याचेय्य” ति । सोह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास अदासि । तस्स मे परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो ओक्कमि । यन्नूनाह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवास^४ याचेय्य” ति ।

R 56

B 145

सो भिक्खून आरोचेसि—“अह खो आवुसो, द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि 15 द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । तस्स मे एतदहोसि—“अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास याचेय्य” ति । सोह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास अदासि । तस्स मे परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो ओक्कमि—अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमास-20 प्पटिच्छन्नायो । तस्स मे एतदहोसि—“अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास याचेय्य” ति । सोह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास अदासि । तस्स मे परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो ओक्कमि । यन्नूनाह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवास 25 याचेय्य” ति । कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति^५ भगवतो^६ एतमत्थ आरोचेसु ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो तस्स भिक्खुनो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवास देतु । एव च पन भिक्खवे, दातब्बो—

“तेन, भिक्खवे, भिक्खुना सङ्घ उपसङ्कमित्वा पे० एवमस्स वचनीयो—अह,

१ एतस्सा-रो० । २ द्वेमासप्पटिच्छन्नायो-सी०, स्या०, रो० । ३ लज्जिधम्मो-सी०, स्या०, रो० । ४ मास परिवास-म०, रो० । ५ ते भिक्खु भगवतो-स्या० ।

याचेय्य' ति । सो सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास याचि । तस्स सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास अदासि । तस्स परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो ओक्कमि'—अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । तस्स मे एतदहोसि—'अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास याचेय्य' ति । सोह सङ्घ 5 द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास अदासि । तस्स मे परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो ओक्कमि । यन्नूनाह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवास याचेय्य' ति । सो सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवास याचति । सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवास देति । 10 यस्सायस्सतो ग्वमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवासस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

“दिन्नो सङ्घेन इत्थन्नामस्स भिक्खुनो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवासो । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति । 15

“तेन, भिक्खवे, भिक्खुना पुरिम उपादाय द्वे मासा परिवसितब्बा ।

५३ “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति द्वेमास- B 148 प्पटिच्छन्नायो । तस्स एव होति—'अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमास- प्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास याचेय्य' ति । सो सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास याचति । तस्स सङ्घो 20 द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास देति । तस्स परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो ओक्कमि—अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । तस्स मे एतदहोसि—'अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । यन्नूनाह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास याचेय्य' ति । सोह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो द्विन्न आपत्तीन 25 द्वेमासप्पटिच्छन्नान एकमासपरिवास अदासि । तस्स मे परिवसन्तस्स लज्जीधम्मो ओक्कमि । यन्नूनाह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवास याचेय्य' ति । सो सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवास याचति । तस्स सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवास देति । तेन, भिक्खवे, भिक्खुना पुरिम उपादाय द्वे मासा परिवसितब्बा ।

५४ “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति द्वेमास-
 प्पटिच्छन्नायो, एक मास जानाति, एक मास न जानाति । सो सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमास-
 प्पटिच्छन्नान य मास जानाति त मास परिवास याचति । तस्स सङ्घो द्विन्न आपत्तीन
 द्वेमासप्पटिच्छन्नान य मास जानाति त मास परिवास देति । सो परिवसन्तो इतर पि मास
 5 जानाति । तस्स एव होति—‘अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छ-
 न्नायो, एक मास जानि, एक मास न जानि । सोह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान
 य मास जानि त मास परिवास याचि । तस्स मे सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान
 य मास जानि त मास परिवास अदासि । सोह परिवसन्तो इतर पि मास जानामि ।
 यन्नूनाह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवास याचेय्य’ ति । सो
 B 149 10 सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवास याचति । तस्स सङ्घो द्विन्न
 आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवास देति । तेन, भिक्खवे, भिक्खुना पुरिम
 उपादाय द्वे मासा परिवसितब्बा ।

५५ “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति द्वेमासप्पटि-
 च्छन्नायो, एक मास सरति, एक मास न सरति^१ । सो सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटि-
 15 च्छन्नान य मास सरति त मास परिवास याचति । तस्स सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटि
 च्छन्नान य मास सरति त मास परिवास देति । सो परिवसन्तो इतर पि मास सरति ।
 तस्स एव होति—‘अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो,
 एक मास सरि, एक मास न सरि । सोह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान य मास
 सरि त मास परिवास याचि । तस्स मे सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान य मास
 20 सरि त मास परिवास अदासि । सोह परिवसन्तो इतर पि मास सरामि । यन्नूनाह सङ्घ
 द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवास याचेय्य’ ति । सो सङ्घ द्विन्न
 आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवास याचति । तस्स सङ्घो द्विन्न आपत्तीन
 द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मासपरिवास देति । तेन, भिक्खवे, भिक्खुना पुरिम उपादाय
 द्वे मासा परिवसितब्बा ।

25 ५६ “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति द्वेमासप्पटि-
 च्छन्नायो, एक मास निब्बेमतिको, एक मास वेमतिको । सो सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटि-
 च्छन्नान य मास निब्बेमतिको त मास परिवास याचति । तस्स सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटि-
 च्छन्नान य मास निब्बेमतिको त मास परिवास देति । सो परिवसन्तो इतर पि मासं
 निब्बेमतिको होति । तस्स एव होति—‘अह खो द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि
 R 58 30 द्वेमासप्पटिच्छन्नायो, एक मास निब्बेमतिको, एक मास वेमतिको । सोह सङ्घ द्विन्न
 आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान य मास निब्बेमतिको त मास परिवास याचि । तस्स मे सङ्घो

द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान य मास निब्बेमतिको त मास परिवास अदासि । सोह परिउसन्तो इतर पि मास निब्बेमतिको । यन्नूनाह सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मास परिवास याचेय्य' ति । सो सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मास परिवास याचति । तस्स सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान इतर पि मास परिवास देति । तेन, भिक्खवे, भिक्खुना पुरिम उपादाय द्वे मासा परिवसितव्वा । B 150

५७ “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति द्वेमासप्पटिच्छन्नायो, एको मासो जानप्पटिच्छन्नो,^१ एको मासो अजानप्पटिच्छन्नो^२ । सो सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास याचति । तस्स सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास देति । तस्स परिवसन्तस्स अज्जो भिक्खु आगच्छति बहुस्सुतो आगतागमो धम्मधरो विनयधरो मातिकाधरो पण्डितो वियत्तो^३ मेधावी लज्जी^{१०} कुक्कुच्चको सिक्खाकामो । सो एव वदेति — ‘कि अय, आवुसो, भिक्खु आपन्नो^४ किस्साय भिक्खु परिवसती’ ति^५ ते एव वदेन्ति — ‘अय, आवुसो, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो । एको मासो जानप्पटिच्छन्नो, एको मासो अजानप्पटिच्छन्नो । सो सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास याचि । तस्स सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास अदासि । तायो अय, आवुसो, भिक्खु आपन्नो^{१५} तासाय भिक्खु परिवसती’ ति । सो एव वदेति — ‘अय, आवुसो, मासो जानप्पटिच्छन्नो धम्मिक तस्स मासस्स परिवासदान, धम्मत्ता^६ रूहति^७ । यो च रूयाय, आवुसो, मासो अजानप्पटिच्छन्नो अधम्मिक तस्स मासस्स परिवासदान, अधम्मत्ता^८ न रूहति । एकस्स,^९ आवुसो, मासस्स भिक्खु मानत्तारहो’ ति ।

५८ “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति द्वेमासप्पटि^{२०} च्छन्नायो, एको मासो सरमानप्पटिच्छन्नो^१, एको मासो असरमानप्पटिच्छन्नो^२ । सो सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास याचति । तस्स सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास देति । तस्स परिवसन्तस्स अज्जो भिक्खु आगच्छति बहुस्सुतो आगतागमो धम्मधरो विनयधरो मातिकाधरो पण्डितो वियत्तो मेधावी लज्जी कुक्कुच्चको सिक्खाकामो । सो एव वदेति — ‘कि अय, आवुसो, भिक्खु आपन्नो^४ किस्साय भिक्खु^{२५} परिवसती’ ति^५ ते एव वदेन्ति — ‘अय, आवुसो, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो, एको मासो सरमानप्पटिच्छन्नो, एको मासो असरमानप्पटिच्छन्नो । सो सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास याचि । तस्स सङ्घो द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास अदासि । तायो अय, आवुसो, भिक्खु आपन्नो

१ जानपटिच्छन्नो-सी०, स्या०, रो० । २ अजानपटिच्छन्नो-सी०, स्या०, रो० । ३ व्यत्तो-सी०, रो० । ४ धम्मता-स्या० । ५ रूहति-सी०, स्या०, रो० । ६ अवम्मता-स्या० । ७ एतस्स-स्या० । ८ सरमानपटिच्छन्नो-सी०, स्या०, रो० । ९ असरमानपटिच्छन्नो-म० ।

तासाय भिक्खु परिवसती'ति । सो एव वदेति - 'ध्याय, आवुसो, मासो सरमानप्पटिच्छन्नो धम्मिक तस्स मासस्स परिवासदान, धम्मत्ता रुहति । यो च ख्वाय, आवुसो, मासो असर मानप्पटिच्छन्नो अधम्मिक तस्स मासस्स परिवासदान, अधम्मत्ता न रुहति । एकम्म, आवुसो, मासस्स भिक्खु मानत्तारहो'ति ।

- 5 ५९ “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति द्वेमास-
प्पटिच्छन्नायो, एको मासो निब्बेमतिकप्पटिच्छन्नो, एको मासो वेमतिकप्पटिच्छन्नो । सो
सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास याचति । तस्स सङ्घो द्विन्न आपत्तीन
द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास देति । तस्स परिवसन्तस्स अज्जो भिक्खु आगच्छति
बहुस्सुतो आगतागमो धम्मधरो विनयधरो मातिकाधरो पण्डितो वियत्तो मेधावी लज्जी
10 कुक्कुच्चको सिक्खाकामो । सो एव वदेति - 'कि अय, आवुसो, भिक्खु आपन्नो ' किस्साय
भिक्खु परिवसती'ति ? ते एव वदेन्ति - 'अय, आवुसो, भिक्खु द्वे सङ्घादिसेसा आपत्तियो
आपज्जि द्वेमासप्पटिच्छन्नायो, एको मासो निब्बेमतिकप्पटिच्छन्नो, एको मासो वेमतिक-
प्पटिच्छन्नो । सो सङ्घ द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास याचि । तस्स सङ्घो
द्विन्न आपत्तीन द्वेमासप्पटिच्छन्नान द्वेमासपरिवास अदासि । तायो अय, आवुसो, भिक्खु
15 आपन्नो तासाय भिक्खु परिवसती'ति । सो एव वदेति - 'ध्याय, आवुसो, मासो निब्बेमति-
कप्पटिच्छन्नो धम्मिक तस्स मासस्स परिवासदान, धम्मत्ता रुहति । यो च ख्वाय, आवुसो,
मासो वेमतिकप्पटिच्छन्नो अधम्मिक तस्स मासस्स परिवासदान, अधम्मत्ता न रुहति ।
एकस्स, आवुसो, मासस्स भिक्खु मानत्तारहो'ति ।

सुद्धन्तपरिवासो

- B 152 ६० तेन खो पन समयेन अज्जतरो भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपन्नो
20 होति । सो^१ आपत्तिपरियन्त न जानाति, रत्तिपरियन्त न जानाति, आपत्तिपरियन्त न सरति,
रत्तिपरियन्त न सरति, आपत्तिपरियन्ते वेमतिको, रत्तिपरियन्ते वेमतिको । सो भिक्खून
R 59 आरोचेति - “अह, आवुसो, सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि, आपत्तिपरियन्त
न जानामि, रत्तिपरियन्त न जानामि, आपत्तिपरियन्त न सरामि, रत्तिपरियन्त न सरामि,
आपत्तिपरियन्ते वेमतिको, रत्तिपरियन्ते वेमतिको । कथं नु खो मया पटिपज्जितब्ब”ति ।
25 भगवतो^२ एतमत्थ आरोचेसु ।

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो तस्स भिक्खुनो तास आपत्तीन सुद्धन्तपरिवास देतु ।
एव च पन, भिक्खवे, दातब्बो -

“तेन, भिक्खवे, भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा पे० एवमस्स वचनीयो ‘अह,
भन्ते, सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि । आपत्तिपरियन्त न जानामि, रत्तिपरियन्त

१ रो० पोत्यके नत्थि । ३ ते भिक्खु भगवतो-स्या० ।

न जानामि, आपत्तिपरियन्त न सरामि, रत्तिपरियन्त न सरामि, आपत्तिपरियन्ते वेमतिको, रत्तिपरियन्ते वेमतिको । सोऽहं, भन्ते, सङ्घं तास आपत्तीन सुद्धन्तपरिवास याचामी'ति । दुतिय पि याचितब्बो । ततिय पि याचितब्बो ।

६१ “व्यत्तेन भिक्खुना पटिवलेन सङ्घो आपेतब्बो—सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि । आपत्तिपरियन्त न^५ जानाति, रत्तिपरियन्त न जानाति, आपत्तिपरियन्त न सरति, रत्तिपरियन्त न सरति, आपत्तिपरियन्ते वेमतिको, रत्तिपरियन्ते वेमतिको । सो सङ्घं तास आपत्तीन सुद्धन्तपरिवास याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तास आपत्तीन सुद्धन्तपरिवास ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो^{१०} आपज्जि । आपत्तिपरियन्त न जानाति, रत्तिपरियन्त न जानाति, आपत्तिपरियन्त न सरति, रत्तिपरियन्त न सरति, आपत्तिपरियन्ते वेमतिको, रत्तिपरियन्ते वेमतिको । सो सङ्घं तास आपत्तीन सुद्धन्तपरिवास याचति । सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तास आपत्तीन सुद्धन्तपरिवास देति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तास आपत्तीन सुद्धन्तपरिवासस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

B 153

15

“दुतिय पि एतमत्थं वदामि पे० ततिय पि एतमत्थं वदामि पे० ।

“दिन्नो सङ्घेन इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तास आपत्तीन सुद्धन्तपरिवासो । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी” ति ।

६२ “एत्तं च^१ खो, भिक्खवे, सुद्धन्तपरिवासो दातब्बो, एव परिवासो दातब्बो^२ । कथं च, भिक्खवे, सुद्धन्तपरिवासो दातब्बो^३ आपत्तिपरियन्त न जानाति, रत्तिपरियन्त न^{२०} जानाति, आपत्तिपरियन्त न सरति, रत्तिपरियन्त न सरति, आपत्तिपरियन्ते वेमतिको, रत्तिपरियन्ते वेमतिको—सुद्धन्तपरिवासो दातब्बो ।

“आपत्तिपरियन्त जानाति, रत्तिपरियन्त न जानाति, आपत्तिपरियन्त सरति, रत्तिपरियन्त न सरति, आपत्तिपरियन्ते निब्बेमतिको, रत्तिपरियन्ते वेमतिको—सुद्धन्तपरिवासो दातब्बो ।

25

“आपत्तिपरियन्त एकच्च जानाति, एकच्च न जानाति, रत्तिपरियन्त न जानाति, आपत्तिपरियन्त एकच्च सरति, एकच्च न सरति, रत्तिपरियन्त न सरति, आपत्तिपरियन्ते एकच्चे वेमतिको, एकच्चे निब्बेमतिको, रत्तिपरियन्ते वेमतिको—सुद्धन्तपरिवासो दातब्बो ।

“आपत्तिपरियन्त न जानाति, रत्तिपरियन्त एकच्च जानाति, एकच्च न जानाति, आपत्तिपरियन्त न सरति, रत्तिपरियन्त एकच्च सरति, एकच्च न सरति, आपत्तिपरियन्ते^{३०} वेमतिको, रत्तिपरियन्ते एकच्चे वेमतिको, एकच्चे निब्बेमतिको—सुद्धन्तपरिवासो दातब्बो ।

R 60

“आपत्तिपरियन्त जानाति, रत्तिपरियन्त एकच्च जानाति, एकच्च न जानाति, आपत्ति-
परियन्त सरति, रत्तिपरियन्त एकच्च सरति, एकच्च न सरति, आपत्तिपरियन्ते निब्बेमतिको,
रत्तिपरियन्ते एकच्चे वेमतिको, एकच्चे निब्बेमतिको — सुद्धन्तपरिवासो दातब्बो ।

(३) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो उम्मत्तको होति । उम्मत्तकस्स, भिक्खवे, परिवासो न रुहति । सो चे पुन अनुम्मत्तको होति, तस्स तदेव पुरिम परिवासदान । यो परिवासो दिन्नो सुदिन्नो, यो परिवुत्थो सुपरिवुत्थो, अवसेसो परिवसितब्बो ।

(४) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो खित्तचित्तो होति । खित्तचित्तस्स, भिक्खवे, परिवासो न रुहति । सो चे पुन अखित्तचित्तो होति तस्स तदेव पुरिम ५ R 61 परिवासदान । यो परिवासो दिन्नो सुदिन्नो, यो परिवुत्थो सुपरिवुत्थो, अवसेसो परिवसितब्बो ।

(५) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो वेदनट्ठो^१ होति । वेदनट्ठस्स, भिक्खवे, परिवासो न रुहति । सो चे पुन अवेदनट्ठो होति, तस्स तदेव पुरिम परिवासदान । यो परिवासो दिन्नो सुदिन्नो, यो परिवुत्थो सुपरिवुत्थो, अवसेसो परिवसितब्बो ।

(६) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो, आपत्तिया अदस्सने, उक्खिपिय्यति^२ । 10 उक्खित्तकस्स, भिक्खवे, परिवासो न रुहति । सो चे पुन ओसारिय्यति,^३ तस्स तदेव पुरिम परिवासदान । यो परिवासो दिन्नो सुदिन्नो, यो परिवुत्थो सुपरिवुत्थो, अवसेसो परिवसितब्बो ।

(७) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो, आपत्तिया अप्पट्टिकम्मे, उक्खिपिय्यति । उक्खित्तस्स, भिक्खवे, परिवासो न रुहति । सो चे पुन ओसारिय्यति, तस्स तदेव पुरिम परिवासदान । यो परिवासो दिन्नो सुदिन्नो, यो परिवुत्थो सुपरिवुत्थो, अवसेसो परिवसितब्बो । 15

(८) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो, पापिकाय दिट्ठिया, अप्पट्टिनिस्सग्गे, उक्खिपिय्यति । उक्खित्तकस्स, भिक्खवे, परिवासो न रुहति । सो चे पुन ओसारिय्यति, तस्स तदेव पुरिम परिवासदान । यो परिवासो दिन्नो सुदिन्नो, यो परिवुत्थो सुपरिवुत्थो, अवसेसो परिवसितब्बो ।

६५ (९) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु मूलायपट्टिकस्सनारहो विब्भमति । 20 विब्भन्तकस्स, भिक्खवे, मूलायपट्टिकस्सना न रुहति । सो चे पुन उपसम्पज्जति, तस्स तदेव पुरिम परिवासदान । यो परिवासो दिन्नो सुदिन्नो, यो परिवुत्थो सुपरिवुत्थो^४ । सो भिक्खु मूलाय पट्टिकस्सितब्बो ।

(१०-१६) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु मूलायपट्टिकस्सनारहो सामणेरो होति पे० उम्मत्तको होति पे० खित्तचित्तो होति पे० वेदनट्ठो होति पे० 25 आपत्तिया अदस्सने उक्खिपिय्यति पे० आपत्तिया अप्पट्टिकम्मे उक्खिपिय्यति^५

पे० पापिकाय दिट्ठिया, अप्पट्टिनिस्सग्गे, उक्खिपिय्यति । उक्खित्तकस्स, भिक्खवे, मूलायपट्टिकस्सना न रुहति । सो चे पुन ओसारिय्यति, तस्स तदेव पुरिम परिवासदान । यो परिवासो दिन्नो सुदिन्नो, यो परिवुत्थो सुपरिवुत्थो । सो भिक्खु मूलाय पट्टिकस्सितब्बो ।

१ वेदानट्ठो-म० । २ उक्खिपिय्यति-सी०, स्या०, रो० । ३ ओसारिय्यति-सी०, ओसारिय्यति-स्या०, रो० । ४ रो० पोत्थके नत्थि । ५ उक्खिपिय्यति-सी०, उक्खिपिय्यति-स्या०, रो० ।

६६ (१७) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु मानत्तारहो विब्भमति । विब्भन्तकस्स, भिक्खवे, मानत्तदान न रूहति । सो चे पुन उपसम्पज्जति, तस्स तदेव पुरिम परिवासदान । यो परिवासो दिन्नो सुदिन्नो, यो परिवुत्थो सुपरिवुत्थो । तस्स भिक्खुनो मानत्त दातव्व ।

(१८-२४) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु मानत्तारहो सामणेरो होति पे०

८ उम्मत्तको होति पे० खित्तचित्तो होति पे० वेदनट्ठो होति पे० आपत्तिया अदस्सने, उक्खिपिय्यति पे० आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खिपिय्यति पे० पापिकाय दिट्ठिया, अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खिपिय्यति । उक्खित्तकस्स, भिक्खवे, मानत्तदान न रूहति । सो चे पुन ओसारिय्यति,^१ तस्स तदेव पुरिम परिवासदान । यो परिवासो दिन्नो सुदिन्नो, यो परिवुत्थो सुपरिवुत्थो । तस्स भिक्खुनो मानत्त दातव्व ।

10 ६७ (२५) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु मानत्त चरन्तो विब्भमति । विब्भन्तकस्स, भिक्खवे, मानत्तचरिया न रूहति । सो चे पुन उपसम्पज्जति तस्स तदेव पुरिम परिवासदान । यो परिवासो दिन्नो सुदिन्नो, यो परिवुत्थो सुपरिवुत्थो, य मानत्त दिन्न सुदिन्न, य मानत्त चिण्ण सुचिण्ण, अवसेस चरितव्व ।

B 157

(२६-३२) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु मानत्त चरन्तो सामणेरो होति पे०

15 उम्मत्तको होति पे० खित्तचित्तो होति पे० वेदनट्ठो होति पे० आपत्तिया अदस्सने, उक्खिपिय्यति पे० आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खिपिय्यति पे० पापिकाय दिट्ठिया, अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खिपिय्यति । उक्खित्तकस्स, भिक्खवे, मानत्तचरिया न रूहति । सो चे पुन ओसारिय्यति, तस्स तदेव पुरिम परिवासदान । यो परिवासो दिन्नो सुदिन्नो, यो परिवुत्थो सुपरिवुत्थो, य मानत्त दिन्न सुदिन्न, य मानत्त चिण्ण सुचिण्ण, अवसेस चरितव्व ।

20 ६८ (३३) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु अब्भानारहो विब्भमति । विब्भन्तकस्स, भिक्खवे, अब्भान न रूहति । सो चे पुन उपसम्पज्जति, तस्स तदेव पुरिम परिवासदान । यो परिवासो दिन्नो सुदिन्नो, यो परिवुत्थो सुपरिवुत्थो, य मानत्त दिन्न सुदिन्न, य मानत्त चिण्ण सुचिण्ण । सो भिक्खु अब्भेतव्वो ।

(३४-४०) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु अब्भानारहो सामणेरो होति पे०

25 उम्मत्तको होति पे० खित्तचित्तो होति पे० वेदनट्ठो होति पे० आपत्तिया अदस्सने, उक्खिपिय्यति पे० आपत्तिया अप्पटिकम्मे, उक्खिपिय्यति पे० पापिकाय दिट्ठिया, अप्पटिनिस्सग्गे, उक्खिपिय्यति । उक्खित्तकस्स, भिक्खवे, अब्भान न रूहति । सो चे पुन ओसारिय्यति, तस्स तदेव पुरिम परिवासदान । यो परिवासो दिन्नो सुदिन्नो, यो परिवुत्थो सुपरिवुत्थो, य मानत्त दिन्न सुदिन्न, य मानत्त चिण्ण सुचिण्ण । सो भिक्खु अब्भेतव्वो ।

R 62

चत्तालीसक^१ समत्त ।

१ ओसारियति—स्या०, रो०, ओसारीयति—सी० । २ चत्तालीसक—सी०, स्या० ।

§ ४ छत्तिसकं

६९ (१) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणा^१ अप्पटिच्छन्नायो^२ । सो भिक्खु मूलाय पटिकस्सितब्बो ।

(२) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणा पटिच्छन्नायो । सो भिक्खु मूलाय पटिकस्सितब्बो । यथापटिच्छन्नान चस्स आपत्तीन पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातब्बो ।

B 158

5

(३) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणा पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सो भिक्खु मूलाय पटिकस्सितब्बो । यथापटिच्छन्नान चस्स आपत्तीन पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातब्बो ।

(४-९) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति अपरिमाणा अप्पटिच्छन्नायो पे० अपरिमाणा पटिच्छन्नायो पे० 16 अपरिमाणा पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि पे० परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि पे० परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो पे० परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सो भिक्खु मूलाय पटिकस्सितब्बो । यथापटिच्छन्नान चस्स आपत्तीन पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातब्बो ।

(१० ३६) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु मानत्तारहो पे० मानत्त चरन्तो 15 पे० (यथापरिवास तथा वित्थारेतब्ब) अब्भानारहो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणा अप्पटिच्छन्नायो पे० परिमाणा पटिच्छन्नायो पे० परिमाणा पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि पे० अपरिमाणा अप्पटिच्छन्नायो पे० अपरिमाणा पटिच्छन्नायो पे० अपरिमाणा पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि पे० परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि अप्पटिच्छन्नायो पे० परिमाणायो पि 20 अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो पे० परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सो भिक्खु मूलाय पटिकस्सितब्बो । यथापटिच्छन्नान चस्स आपत्तीन पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातब्बो ।

छत्तिसक समत्त ।

§ ५ मानत्तसतकं

७० (१) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जित्वा अप्पटिच्छादेत्वा^३ विब्भमति । सो चे^४ पुन उपसम्पन्नो ता आपत्तियो नच्छादेति । 25 तस्स, भिक्खवे, भिक्खुनो मानत्त दातब्ब ।

B 159

१ परिमाणायो-सी०, स्या० । २ अपटिच्छन्नायो-सी०, रो० । ३ अपटिच्छादेत्वा-सी०, रो० । ४ स्या०, रो० पोत्थकेषु नत्थि ।

R 63

(२) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जित्वा अप्पटिच्छादेत्वा विब्भमति । सो पुन उपसम्पन्नो ता आपत्तियो छादेति । तस्स, भिक्खवे, भिक्खुनो पच्छिमस्सि आपत्तिक्खन्धे यथापटिच्छन्ने परिवास दत्त्वा मानत्त दातव्व ।

(३) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जित्वा पटिच्छादेत्वा विवममति । सो पुन उपसम्पन्नो ता आपत्तियो नच्छादेति । तस्स, भिक्खवे, भिक्खुनो पुरिमस्सि आपत्तिक्खन्धे यथापटिच्छन्ने परिवास दत्त्वा मानत्त तातब्ब ।

(४) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुल सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपजित्वा पटिच्छादेत्वा विवममति । सो पुन उपसम्पन्नो ता आपत्तियो छादेति । तस्स, भिक्खवे, भिक्खुनो पुरिमस्सि च पच्छिमस्सि च आपत्तिकखन्धे यथापटिच्छन्ने परित्रास दत्त्वा मानत्त दातव्व ।

10 ७१ (५) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति । तस्स होन्ति आपत्तियो पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सो विवममिन्वा पुन उपसम्पन्नो या आपत्तियो पुब्बे छादेसि ता आपत्तियो पच्छा नच्छादेति, या आपत्तियो पुब्बे नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा नच्छादेति । तस्स, भिक्खवे, भिक्खुनो पुरिमस्स आपत्तिक्खन्धे^१ यथापटिच्छन्ने परिवास दत्त्वा मानत्त दातव्व ।

15 (६) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति । तस्स होन्ति आपत्तियो पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सो विब्भमित्वा पुन उपसम्पन्नो या आपत्तियो पुब्बे छादेसि ता आपत्तियो पच्छा नच्छादेति,^१ या आपत्तियो पुब्बे नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा छादेति । तस्स, भिक्खवे, भिक्खुनो पुरिमस्मि च पच्छिमस्मि च आपत्तिक्खन्धे यथापटिच्छन्ने परिवास दत्त्वा मानत्त दातव्व ।

B 160 20 (७) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुल्ल सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति । तस्स होन्ति आपत्तियो पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सो विवभमित्वा पुन उपमग्गन्नो या आपत्तियो पुब्बे छादेसि ता आपत्तियो पच्छा छादेति, या आपत्तियो पुब्बे नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा नच्छादेति । तस्स, भिक्खवे, भिक्खुनो पुरिमस्सि च पच्छिमस्सि च आपत्तिकवन्धे यथापटिच्छन्ने परिवासं दत्त्वा मानत्त दातव्व ।

25 (८) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति । तस्स होन्ति आपत्तियो पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सो विब्भमित्वा पुन उपसम्पन्नो या आपत्तियो पुब्बे छादेसि ता आपत्तियो पच्छा छादेति, या आपत्तियो पुब्बे नच्छग्रेदेसि ता आपत्तियो पच्छा छादेति । तस्स, भिक्खवे, भिक्खुनो पुरिमस्सि च पच्छिमस्सि च आपत्तिक्खन्धे यथापटिच्छन्ने परिवास दत्त्वा मानत्त दातब्ब ।

७२ (९) “इध पन, भिखवे, भिखु सम्बहला सङ्घादिसेसा आपत्तियो

१ पुरिमस्मि च पच्छिमस्मि च आपत्तिक्ख धे-रो० । २ छादेति-रो० ।

आपत्तियो पुढे अस्सरित्वा^१ नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा सरित्वा नच्छादेति । तस्स,
भिक्षवे, भिक्षुनो पुरिमस्स आपत्तिक्खन्धे यथापटिच्छन्ने परिवास दत्त्वा मानत्त दातव्व ।

(१४) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति ।

B 162

एकञ्चा आपत्तियो सरति, एकञ्चा आपत्तियो न सरति । या आपत्तियो सरति ता आपत्तियो
छादेति, या आपत्तियो न सरति ता आपत्तियो नच्छादेति । सो विव्वमिति पुन उपसम्पन्नो
या आपत्तियो पुब्बे सरित्वा छादेसि ता आपत्तियो पच्छा सरित्वा नच्छादेति, या
आपत्तियो पुब्बे अस्सरित्वा नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा सरित्वा छादेति^३ । तस्स,
भिक्षवे, भिक्षुनो पुरिमस्सि च पच्छिमस्सि च आपत्तिकखन्धे यथापटिच्छन्ने परिवासं
दत्त्वा मानत्त दातव्व ।

10 (१५) “इद्य पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति ।

एकच्चा आपत्तियो सरति, एकच्चा आपत्तियो न सरति । या आपत्तियो सरति ता आपत्तियो
छादेति, या आपत्तियो न सरति ता आपत्तियो नच्छादेति । सो विब्भमित्वा पुन उपसम्पन्नो
या आपत्तियो पुब्बे सरित्वा छादेसि ता आपत्तियो पच्छा सरित्वा छादेति, या आपत्तियो पुब्बे
अस्सरित्वा नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा सरित्वा नच्छादेति । तस्स, भिक्खवे, भिक्खुनो
15 पुरिमस्सि च पच्छिमस्सि च आपत्तिक्खन्दे यथापटिच्छन्ने परिवास दत्त्वा मानत्त दातव्व । ~

(१६) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति ।

एकच्चा आपत्तियो सरति, एकच्चा आपत्तियो न सरति । या आपत्तियो सरति ता आपत्तियो छादेति, या आपत्तियो न सरति ता आपत्तियो नच्छादेति । सो विब्भमित्वा पुन उपसम्पन्नो या आपत्तियो पुब्बे सरित्वा छादेसि ता आपत्तियो पच्छा सरित्वा छादेति, या आपत्तियो 20 पुब्बे अस्सरित्वा नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा सरित्वा छादेति । तस्स, भिक्खवे, भिक्खुनो पुरिमस्सि च पच्छिमस्सि च आपत्तिकखन्धे यथापटिच्छन्ने परिवासं दत्त्वा मानत्त दातब्ब ।

७४ (१७) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो

आपज्जति । एकच्चासु आपत्तीसु निब्बेमतिको, एकच्चासु आपत्तीसु वेमतिको । यासु
 25 आपत्तीसु निब्बेमतिको ता आपत्तियो छादेति, यासु आपत्तीसु वेमतिको ता आपत्तियो
 नच्छादेति । सो विवममिवा पुन उपसम्पन्नो या आपत्तियो पुब्बे निब्बेमतिको ज्ञादेसि
 ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको नच्छादेति, या आपत्तियो पुब्बे वेमतिको नच्छादेसि
 ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको नच्छादेति । तस्स, भिक्खवे, भिक्खुनो पुरिमस्सि
 आपत्तिक्खन्धे यथापटिच्छन्ने परिवास दत्वा मानत्त दातव्व ।

30 (१८) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति ।

एकचासु आपत्तीसु निब्बेमतिको, एकचासु आपत्तीसु वेमतिको । यासु आपत्तीसु निब्बेमतिको ता आपत्तियो छादेति, यासु आपत्तीसु वेमतिको ता आपत्तियो नच्छादेति । सो विब्भमित्वा पुन उपसम्पन्नो या आपत्तियो पुब्बे निब्बेमतिको छादेसि ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको नच्छादेति, या आपत्तियो पुब्बे वेमतिको नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको छादेति । तस्स, भिक्खवे, भिक्खुनो पुरिमस्सि च पच्छिमस्सि च^५ आपत्तिक्खन्धे यथापटिच्छन्ने परिवास दत्वा मानत्त दातब्ब ।

(१९) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति । एकचासु आपत्तीसु निब्बेमतिको, एकचासु आपत्तीसु वेमतिको । यासु आपत्तीसु निब्बेमतिको ता आपत्तियो छादेति, यासु आपत्तीसु वेमतिको ता आपत्तियो नच्छादेति । सो विब्भमित्वा पुन उपसम्पन्नो या आपत्तियो पुब्बे निब्बेमतिको छादेसि ता आपत्तियो^{१०} पच्छा निब्बेमतिको छादेति, या आपत्तियो पुब्बे वेमतिको नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको नच्छादेति^१ । तस्स, भिक्खवे, भिक्खुनो पुरिमस्सि च पच्छिमस्सि च आपत्तिक्खन्धे यथापटिच्छन्ने परिवास दत्वा मानत्त दातब्ब ।

(२०) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति । एकचासु आपत्तीसु निब्बेमतिको, एकचासु आपत्तीसु वेमतिको । यासु आपत्तीसु निब्बेमतिको^{१०} ता आपत्तियो छादेति, यासु आपत्तीसु वेमतिको ता आपत्तियो नच्छादेति । सो विब्भमित्वा पुन उपसम्पन्नो या आपत्तियो^१ पुब्बे निब्बेमतिको छादेसि ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको छादेति, या आपत्तियो पुब्बे वेमतिको नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको छादेति । तस्स, भिक्खवे, भिक्खुनो पुरिमस्सि च पच्छिमस्सि च आपत्तिक्खन्धे यथापटिच्छन्ने परिवास दत्वा मानत्त दातब्ब ।

20

७५ (२१-१००) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जित्वा अप्पटिच्छादेत्वा^१ सामणेरो होति पे० उम्मत्तको होति पे० खित्तचित्तो होति पे० (यथा हेट्ठा तथा वित्थारेतब्ब) वेदनट्ठो^२ होति पे० तस्स होन्ति आपत्तियो पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि पे० एकच्चा आपत्तियो जानाति, एकच्चा आपत्तियो न जानाति पे० एकच्चा आपत्तियो सरति, एकच्चा आपत्तियो न सरति^{२५}

B 164

R 65

पे० एकचासु आपत्तीसु निब्बेमतिको, एकचासु आपत्तीसु वेमतिको । यासु आपत्तीसु निब्बेमतिको ता आपत्तियो छादेति, यासु आपत्तीसु वेमतिको ता आपत्तियो नच्छादेति । सो वेदनट्ठो होति । सो पुन अवेदनट्ठो हुत्वा या आपत्तियो पुब्बे निब्बेमतिको छादेसि ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको नच्छादेति, या आपत्तियो पुब्बे वेमतिको नच्छादेसि ता

आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको नच्छादेति पे० या आपत्तियो पुब्बे निब्बेमतिको छादेसि ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको नच्छादेति, या आपत्तियो पुब्बे वेमतिको नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको छादेति पे० या आपत्तियो पुब्बे निब्बेमतिको छादेसि ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको छादेति, या आपत्तियो पुब्बे वेमतिको नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको नच्छादेति पे० या आपत्तियो पुब्बे निब्बेमतिको छादेसि^१ ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको छादेति, या आपत्तियो पुब्बे वेमतिको नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको छादेति । तस्स, भिक्खवे, भिक्खुनो पुरिमस्सि च पच्छिमस्सि च आपत्तिकखन्धे यथापटिच्छन्ने परिवास दत्त्वा मानत्त दातब्ब ।

मानत्तसत्तक^३ निट्ठित ।

§ ६ समूलायसमोधानपरिवासचतुस्सतं

10 ७६ (१) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा
B 165 आपत्तियो आपजित्वा अप्पटिच्छादेत्वा^१ विब्भमति । सो पुन उपसम्पन्नो ता आपत्तियो नच्छादेति । सो भिक्खु मूलाय पटिकस्सितब्बो ।

(२) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपजित्वा अप्पटिच्छादेत्वा विब्भमति । सो पुन उपसम्पन्नो ता आपत्तियो
15 छादेति । सो भिक्खु मूलाय पटिकस्सितब्बो । यथापटिच्छन्नान चस्स आपत्तीन पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातब्बो ।

(३) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपजित्वा पटिच्छादेत्वा विब्भमति । सो पुन उपसम्पन्नो ता आपत्तियो नच्छादेति । सो भिक्खु मूलाय पटिकस्सितब्बो । यथापटिच्छन्नान चस्स आपत्तीन
20 पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातब्बो ।

(४) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपजित्वा पटिच्छादेत्वा विब्भमति । सो पुन उपसम्पन्नो ता आपत्तियो छादेति । सो भिक्खु मूलाय पटिकस्सितब्बो । यथापटिच्छन्नान चस्स आपत्तीन पुरिमाय^२
आपत्तिया समोधानपरिवासो दातब्बो ।

25 ७७ (५) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा
R 66 आपत्तियो आपजति । तस्स होन्ति आपत्तियो पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सो विब्भमित्वा पुन उपसम्पन्नो या आपत्तियो पुब्बे छादेसि ता आपत्तियो पच्छा नच्छादेति,

१ नच्छादेसि—सी० । २ मानत्तसत्त—म० । ३ अपटिच्छादेत्वा सी०, रो० ।

(११) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति । एकच्चा आपत्तियो जानाति, एकच्चा आपत्तियो न जानाति । या आपत्तियो जानाति ता आपत्तियो छादेति, या आपत्तियो न जानाति ता आपत्तियो नच्छादेति । सो विब्भमित्वा पुन उपसम्पन्नो या आपत्तियो पुब्बे जानित्वा छादेसि ता आपत्तियो पच्छा जानित्वा छादेति, या आपत्तियो पुब्बे अजानित्वा नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा जानित्वा नच्छादेति । सो भिक्खु मूलय पट्टिक्खित्तव्वो । यथापट्टिक्खित्तव्वान चस्स आपत्तीन पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातव्वो ।

(१२) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति । एकच्चा आपत्तियो जानाति, एकच्चा आपत्तियो न जानाति । या आपत्तियो जानाति ता आपत्तियो छादेति, या आपत्तियो न जानाति ता आपत्तियो नच्छादेति । सो विब्भमित्वा पुन उपसम्पन्नो या आपत्तियो पुब्बे जानित्वा छादेसि ता आपत्तियो पच्छा जानित्वा छादेति, या आपत्तियो पुब्बे अजानित्वा नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा जानित्वा छादेति । सो भिक्खु मूलाय पटिक्खितव्वो । यथापटिच्छन्नान चस्स आपत्तीन पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातव्वो ।

15 ७९ (१३) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा”
आपत्तियो आपज्जति । एकच्चा आपत्तियो सरति, एकच्चा आपत्तियो न सरति । या
B 168 आपत्तियो सरति ता आपत्तियो छादेति, या आपत्तियो न सरति ता आपत्तियो नच्छादेति ।
सो विब्भमित्वा पुन उपसम्पन्नो या आपत्तियो पुब्बे सरित्वा छादेसि ता आपत्तियो पच्छा
सरित्वा नच्छादेति, या आपत्तियो पुब्बे अस्सरित्वा^१ नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा
20 सरित्वा नच्छादेति । सो भिक्खु मूलथ पटिकस्सितब्बो । यथापटिच्छन्नान चस्स आपत्तीन
पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातब्बो ।

(१४) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति । एकच्चा आपत्तियो सरति, एकच्चा आपत्तियो न सरति । या आपत्तियो सरति ता आपत्तियो छादेति, या आपत्तियो न सरति ता आपत्तियो नच्छादेति ।
 25 सो विब्भमित्वा पुन उपसम्पन्नो या आपत्तियो पुब्बे सरित्वा छादेसि ता आपत्तियो पच्छा सरित्वा नच्छादेति, या आपत्तियो पुब्बे अस्सरित्वा नच्छादेसि^१ ता आपत्तियो पच्छा सरित्वा छादेति । सो भिक्खु मूलय पटिकस्सितब्बो । यथापटिच्छन्नान चस्स आपत्तीन पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातब्बो ।

(१५) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा
30 आपत्तियो आपज्जति । एकच्चा आपत्तियो सरति, एकच्चा आपत्तियो न सरति । या

१ असरित्वा-सी स्या०, रो० । २ नच्छादेति-म० ।

आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको नच्छादेति । सो भिक्खु मूलाय पटिकस्सितब्बो । यथापटि-
च्छन्नान चस्स आपत्तीन पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातब्बो ।

(२०) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा
आपत्तियो आपज्जति । एकच्चासु आपत्तीसु निब्बेमतिको, एकच्चासु आपत्तीसु वेमतिको ।
5 यासु आपत्तीसु निब्बेमतिको ता आपत्तियो छादेति, यासु आपत्तीसु वेमतिको ता आपत्तियो
नच्छादेति । सो^१ विब्भमित्वा पुन उपसम्पन्नो या आपत्तियो पुब्बे निब्बेमतिको छादेसि ता
आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको छादेति, या आपत्तियो पुब्बे वेमतिको नच्छादेसि ता आपत्तियो
पच्छा निब्बेमतिको छादेति । सो भिक्खु मूलाय पटिकस्सितब्बो । यथापटिच्छन्नान चस्स
आपत्तीन पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातब्बो ।

10 ८१ (२१-१००) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला
सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जित्वा अप्पटिच्छादेत्वा सामणेरो होति पे० उम्मत्तको
होति पे० खित्तचित्तो होति पे० वेदनट्ठो होति पे० तस्स होन्ति
आपत्तियो पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि (यथा हेट्ठा वित्थारित तथा वित्थारेतब्ब)

पे० एकच्चा आपत्तियो जानाति, एकच्चा आपत्तियो न जानाति पे० एकच्चा
15 आपत्तियो सरति, एकच्चा आपत्तियो न सरति पे० एकच्चासु आपत्तीसु निब्बेमतिको,-
एकच्चासु आपत्तीसु वेमतिको । यासु आपत्तीसु निब्बेमतिको ता आपत्तियो छादेति, यासु
आपत्तीसु वेमतिको ता आपत्तियो नच्छादेति । सो वेदनट्ठो होति । सो पुन अवेदनट्ठो
हुत्वा या आपत्तियो पुब्बे निब्बेमतिको छादेसि ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको
नच्छादेति, या आपत्तियो पुब्बे वेमतिको नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा निब्बेमतिको
20 नच्छादेति पे० या आपत्तियो पुब्बे निब्बेमतिको छादेसि ता आपत्तियो पच्छा
निब्बेमतिको नच्छादेति, या आपत्तियो पुब्बे वेमतिको नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा
निब्बेमतिको छादेति पे० या आपत्तियो पुब्बे निब्बेमतिको छादेसि ता आपत्तियो
पच्छा निब्बेमतिको छादेति^२, या आपत्तियो पुब्बे वेमतिको नच्छादेसि ता आपत्तियो पच्छा
निब्बेमतिको नच्छादेति पे० या आपत्तियो पुब्बे निब्बेमतिको छादेसि ता आपत्तियो
25 पच्छा निब्बेमतिको छादेति,^३ या आपत्तियो पुब्बे वेमतिको नच्छादेसि ता आपत्तियो
पच्छा निब्बेमतिको छादेति । सो भिक्खु मूलाय पटिकस्सितब्बो । यथापटिच्छन्नान चस्स
आपत्तीन पुरिमाय आपत्तिया समोधानपरिवासो दातब्बो ।

८२ (१०१-३२०) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु मानत्तारहो पे० मानत्त
चरन्तो पे० अब्भानारहो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जित्वा
30 अप्पटिच्छादेत्वा विब्भमति पे० (मानत्तारहो च मानत्तचारी च अब्भानारहो च यथा
परिवासो वित्थारितो तथा वित्थारेतब्बो)

दिट्ठिनो होन्ति । एको छादेति, एको नच्छादेति^१ । यो छादेति सो दुक्कट देसापेतब्बो । यथापटिच्छन्ने चस्स^२ परिवास दत्वा उभिन्न पि मानत्त दातब्ब ।

B 173

(२) “द्वे भिक्खू सङ्घादिसेस आपन्ना होन्ति । ते सङ्घादिसेसे वेमतिक्रा होन्ति । एको छादेति, एको नच्छादेति । यो छादेति सो दुक्कट देसापेतब्बो । यथापटिच्छन्ने चस्स^३ परिवास दत्वा उभिन्न पि मानत्त दातब्ब ।

(३) “द्वे भिक्खू सङ्घादिसेस आपन्ना होन्ति । ते सङ्घादिसेसे मिस्सकदिट्ठिनो होन्ति । एको छादेति, एको नच्छादेति । यो छादेति सो दुक्कट देसापेतब्बो । यथापटिच्छन्ने चस्स परिवास दत्वा उभिन्न पि मानत्त दातब्ब ।

(४) “द्वे भिक्खू मिस्सक आपन्ना होन्ति । ते मिस्सके सङ्घादिसेसदिट्ठिनो होन्ति । 10 एको छादेति, एको नच्छादेति । यो छादेति सो दुक्कट देसापेतब्बो । यथापटिच्छन्ने चस्स परिवास दत्वा उभिन्न पि मानत्त दातब्ब ।

(५) “द्वे भिक्खू मिस्सक आपन्ना होन्ति । ते मिस्सके मिस्सकदिट्ठिनो होन्ति । एको छादेति, एको नच्छादेति । यो छादेति सो दुक्कट देसापेतब्बो । यथापटिच्छन्ने चस्स परिवास दत्वा उभिन्न पि मानत्त दातब्ब ।

15 (६) “द्वे भिक्खू सुद्धक आपन्ना होन्ति । ते सुद्धके सङ्घादिसेसदिट्ठिनो होन्ति । एको छादेति, एको नच्छादेति । यो छादेति सो दुक्कट देसापेतब्बो । उभो पि यथाधम्म कारापेतब्बा ।

(७) “द्वे भिक्खू सुद्धक आपन्ना होन्ति । ते सुद्धके सुद्धकदिट्ठिनो होन्ति । एको छादेति, एको नच्छादेति । यो छादेति सो दुक्कट देसापेतब्बो । उभो पि यथाधम्म 20 कारापेतब्बा ।

(८) “द्वे भिक्खू सङ्घादिसेस आपन्ना होन्ति । ते सङ्घादिसेसे सङ्घादिसेसदिट्ठिनो होन्ति । एकस्स होति आरोचेस्सामी ति, एकस्स होति न आरोचेस्सामी^३ ति । सो पठम पि याम छादेति, दुतिय पि याम छादेति, ततिय पि याम छादेति—उट्ठिते^४ अरुणे उन्ना होति आपत्ति । यो छादेति सो दुक्कट देसापेतब्बो । यथापटिच्छन्ने चस्स परिवास दत्वा 25 उभिन्न पि मानत्त दातब्ब ।

B 174

(९) “द्वे भिक्खू सङ्घादिसेस आपन्ना होन्ति । ते सङ्घादिसेसे सङ्घादिसेसदिट्ठिनो होन्ति । ते गच्छन्ति आरोचेस्सामी ति । एकस्स अन्तरामग्गे मक्खवधम्मो उप्पज्जति न आरोचेस्सामी ति । सो पठम पि याम छादेति, दुतिय पि याम छादेति, ततिय पि याम

१ न छादेति-स्या०, रो० । २ यथापटिच्छन्नानच्चस्स-सी० । ३ नारोचेस्सामी ति-स्या० । ४ उद्धस्ते-सी०, उद्धते-रो० ।

छादेति—उट्टिते अरुणे छन्ना होति आपत्ति । यो छादेति सो दुक्कट देसापेतब्बो । यथा-पटिच्छन्ने चस्स परिवास दत्वा उभिन्न पि मानत्त दातब्ब ।

(१०) “द्वे भिक्खू सङ्घादिसेस आपन्ना होन्ति । ते सङ्घादिसेसे सङ्घादिसेसदिट्ठिनो होन्ति । ते उम्मत्तका होन्ति । ते पच्छा अनुम्मत्तका हुत्वा एको छादेति, एको नच्छादेति । यो छादेति सो दुक्कट देसापेतब्बो । यथापटिच्छन्ने चस्स परिवास दत्वा उभिन्न पि मानत्त दातब्ब । 5

(११) “द्वे भिक्खू सङ्घादिसेस आपन्ना होन्ति । ते पातिमोक्खे उद्दिस्समाने एव वदन्ति—‘इदानीं खो मय जानाम—अयं पि किर धम्मो सुत्तागतो सुत्तपरियापन्नो अन्वद्धमास उद्देस आगच्छती’ति । ते सङ्घादिसेसे सङ्घादिसेसदिट्ठिनो होन्ति । एको छादेति, एको नच्छादेति । यो छादेति सो दुक्कट देसापेतब्बो । यथापटिच्छन्ने चस्स परिवास दत्वा उभिन्न पि मानत्त दातब्ब । 10

द्वेभिक्खुवारएकादसक निट्ठित^१ ।

§ ९ मूलायअविसुद्धिनवकं

८६ (१) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाण पि अपरिमाण पि, एकनाम पि नानानाम पि, सभाग पि विसभाग पि, ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणायो^१ अप्पटिच्छन्नायो । सो सङ्घ अन्तरा आपत्तीन^२ मूलायपटिकस्सन याचति । त 15 सङ्घो अन्तरा आपत्तीन मूलाय पटिकस्सति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास देति, अधम्मेन मानत्त देति, अधम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु अविसुद्धो ताहि आपत्तीहि । B 175

(२) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाण पि अपरिमाण पि, एकनाम पि नानानाम पि, सभाग पि विसभाग पि, ववत्थित पि 20 R 69 सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणायो पटिच्छन्नायो । सो सङ्घ अन्तरा आपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तरा आपत्तीन मूलाय पटिकस्सति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास देति, अधम्मेन मानत्त देति, अधम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु 25 अविसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

१ वदेन्ति—सी०, स्या०, रो० । २ सी०, स्या०, रो० पोत्थक्केसु नत्थि । ३ परिमाणा—रो० । ४ अन्तराआपत्तीन—म० ।

(३) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाण पि अपरिमाण पि, एकनाम पि नानानाम पि, सभाग पि विसभाग पि, ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति 5 परिमाणायो पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सो सङ्घ अन्तरा आपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तरा आपत्तीन मूलाय पटिकस्सति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास देति, अधम्मेन मानत्त देति, अधम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु अविसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

(४-७) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति 10 परिमाण पि अपरिमाण पि, एकनाम पि नानानाम पि, सभाग पि विसभाग पि, ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति अपरिमाणायो^१ अप्पटिच्छन्नायो पे० अपरिमाणायो पटिच्छन्नायो पे० अपरि- B 170 माणायो पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि पे० परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि 15 अप्पटिच्छन्नायो । सो सङ्घ अन्तरा आपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । त सङ्घो^२ अन्तरा आपत्तीन मूलाय पटिकस्सति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास देति, अधम्मेन मानत्त देति, अधम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु अविसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

(८) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति 20 परिमाण पि अपरिमाण पि, एकनाम पि नानानाम पि, सभाग पि विसभाग पि, ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो । सो सङ्घ अन्तरा आपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तरा आपत्तीन मूलाय पटिकस्सति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, 25 धम्मेन समोधानपरिवास देति, अधम्मेन मानत्त देति, अधम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु अविसुद्धो ताहि आपत्तीहि । R 70

(९) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाण पि अपरिमाण पि, एकनाम पि नानानाम पि, सभाग पि विसभाग पि, ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन 30 समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति

परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो^१ पि । सो सङ्घ अन्तरा आपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तरा आपत्तीन मूलाय पटिकस्सति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास देति, अधम्मेन मानत्त देति, अधम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु अविसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

मूलाय अविसुद्धिनवक^२ निद्वित ।

§ १० दुतियनवकं*

८७ (१) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आप- 5 B 177
ज्जति परिमाण पि अपरिमाण पि पे० ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणा^३ अप्पटि-
च्छन्नायो^४ । सो सङ्घ अन्तरा आपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तरा आपत्तीन
मूलाय पटिकस्सति अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, अधम्मेन समोधानपरिवास^५ देति,¹⁰
धम्मेन मानत्त देति, धम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु अविसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

(२) इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति
परिमाण पि अपरिमाण पि, एकनाम पि नानानाम पि, सभाग पि विसभाग पि, ववत्थित पि
सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन
समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति¹⁵

१ अपटिच्छन्नायो-सी०, रो० । २ मूलाविसुद्धिनवक-रो० । ३ परिमाणायो-सी०, स्या० ।
४ अपटिच्छन्नायो-रो० । ५ एत्थ ‘अधम्मेन समोधानपरिवास देति’ इति पाठो रो० पोत्थके नत्थि ।

एत्थ म० पोत्थकस्स अवोल्लिपिय इदं वुत्तं होति-“इदं नवकं पोरानपोत्थकेसु अविसुद्धिवसेनेव
आगतं, वुच्चमानतदुतियनवकेन च संसट्ठं । तं पटिविसोधकेहि असंसट्ठं कत्वा विसु पटिद्वापितं । सीहलस्याम
पोत्थकेसु पन तं विसुद्धिवसेनेव आगतं । तं पनेन वेदितव्वं—

§ १० मूलायविसुद्धिनवकं (सी० स्या०)

८७ (१३) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो
आपज्जति परिमाण पि अपरिमाण पि पे० ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास
आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो
परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणायो अपटिच्छन्नायो
पे० परिमाणायो पटिच्छन्नायो पे० परिमाणायो पटिच्छन्नायो पि अपटिच्छन्नायो²⁰
पि । सो सङ्घ अन्तरा आपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तरा आपत्तीन मूलाय
पटिकस्सति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास देति, धम्मेन
मानत्त देति, धम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु विसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

B 178

परिमाणा पटिच्छन्नायो^१ । सो सङ्घ अन्तराआपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तराआपत्तीन मूलाय पटिकस्सति अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, अधम्मेन समोधानपरिवास देति, धम्मेन मानत्त देति, धम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु अविसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

5 (३) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाण पि अपरिमाण पि पे० ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणा पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि^२ । सो सङ्घ अन्तराआपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तरा-

R 71

10 आपत्तीन मूलाय पटिकस्सति अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, अधम्मेन समोधानपरिवास देति, धम्मेन मानत्त देति, धम्मेन अब्भेति । सो भिक्खवे, भिक्खु अविसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

B 179

(४-७) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाण पि अपरिमाण पि, एकनाम पि नानानाम पि, सभाग पि विसभाग पि, ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन् समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति अपरिमाणा अप्पटिच्छन्नायो पे० अपरिमाणा पटिच्छन्नायो पे० अपरिमाणा पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि पे० परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि अप्पटिच्छन्नायो । सो सङ्घ अन्तराआपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तराआपत्तीन मूलाय पटिकस्सति अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, अधम्मेन समोधानपरिवास देति, धम्मेन मानत्त देति, धम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु अविसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

१ एत्थ ‘परिमाणा पटिच्छन्नायो पि अपटिच्छन्नायो पि परिमाणा पटिच्छन्नायो’ इति पाठो रो० पोत्थके अत्थि । २ परिमाणा पटिच्छन्नायो-रो० ।

§ १० मूलायविसुद्धिनवक (सी०, स्या०)

(४-६) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाण पि अपरिमाण पि पे० ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति अपरिमाणायो अपटिच्छन्नायो पे० अपरिमाणायो पटिच्छन्नायो पे० अपरिमाणायो पटिच्छन्नायो पि अपटिच्छन्नायो पि । सो सङ्घ अन्तराआपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तराआपत्तीन मूलाय पटिकस्सति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास देति, धम्मेन मानत्त देति, धम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु विसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

(८) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाण पि अपरिमाण पि पे० ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो । सो सङ्घ अन्तरा आपत्तीन मूलाय पटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तरा आपत्तीन 5 मूलाय पटिकस्सति अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, धम्मेन मानत्त देति, धम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु अविसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

(९) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाण पि अपरिमाण पि पे० ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो 10 अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सो सङ्घ अन्तरा आपत्तीन मूलाय पटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तरा आपत्तीन मूलाय पटिकस्सति अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, अधम्मेन समोधानपरिवास देति, धम्मेन मानत्त देति, धम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु अविसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

B 180

15

दुतियनवक निद्वित ।

§ ११ ततियनवकं

८८ (१) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाण पि अपरिमाण पि, एकनाम पि नानानाम पि, सभाग पि विसभाग पि,

§ १० मूलायविसुद्धिनवकं (सी०, स्या०)

(७-९) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाण पि अपरिमाण पि पे० ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो 20 अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि अपटिच्छन्नायो पे० परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो पे० परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो पि अपटिच्छन्नायो पि । सो सङ्घ अन्तरा आपत्तीन मूलाय पटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तरा आपत्तीन मूलाय पटिकस्सति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास देति, धम्मेन मानत्त देति, धम्मेन अब्भेति । 25 सो, भिक्खवे, भिक्खु विसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

मूलाय विसुद्धिनवक निद्वित ।

B 181

ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणायो अप्पटिच्छन्नायो । सो सङ्घ अन्तराआपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । * त सङ्घो अन्तराआपत्तीन मूलाय पटिकस्सति अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, 5 अग्गमेन समोधानपरिवास देति । सो परिवसामी ति मज्जमानो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणायो अप्पटिच्छन्नायो^१ । सो तस्मि भूमिय ठितो पुरिमाआपत्तीन^२ अन्तराआपत्तियो सरति, अपराआपत्तीन^३ अन्तराआपत्तियो सरति । तस्स एव होति - 'अह खो सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि परिमाण पि अपरिमाण पि पे० ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सोह सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो तास 10 आपत्तीन समोधानपरिवास अदासि । सोह परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि परिमाणायो अप्पटिच्छन्नायो^४ । सोह सङ्घ अन्तराआपत्तीन मूलाय-पटिकस्सन^५ याचि । त म सङ्घो अन्तराआपत्तीन मूलाय पटिकस्सि अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, अधम्मेन समोधानपरिवास अदासि । सोह परिवसामी ति मज्जमानो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि परिमाणायो अप्पटिच्छन्नायो । सोह तस्मि भूमिय 15 ठितो पुरिमाआपत्तीन अन्तराआपत्तियो सरामि, अपराआपत्तीन अन्तराआपत्तियो सरामि । यन्नूनाह सङ्घ पुरिमाआपत्तीन अन्तराआपत्तीन च अपराआपत्तीन अन्तराआपत्तीन च मूलायपटिकस्सन याचेय्य धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास, धम्मेन मानत्त, धम्मेन अब्भान^६ ति । सो सङ्घ पुरिमाआपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, अपरा-आपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, मूलायपटिकस्सन याचति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, 20 धम्मेन समोधानपरिवास, धम्मेन मानत्त, धम्मेन अब्भान । त सङ्घो पुरिमाआपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, अपराआपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, मूलाय पटिकस्सति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास देति, धम्मेन मानत्त देति, धम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु विसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

B 182

(२) "इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति 25 परिमाण पि अपरिमाण पि पे० ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणा पटिच्छन्नायो^६ । सो सङ्घ अन्तराआपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तराआपत्तीन मूलायपटिकस्सति,

१ परिमाणा पटिच्छन्नायो-रो० । २ पुरिमान आपत्तीन-रो० । ३ अपरापत्तीन-रो० । ४ परिमाणा पटिच्छन्नायो-रो० । ५ मूलाय पटिकस्सन-सी०, स्या०, रो० । ६ एत्थ 'परिमाणायो पटिच्छन्नायो पे० परिमाणायो पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो (अपटिच्छन्नायो-सी०) पि' इति पाठो सी०, स्या० पोत्थकेषु अत्यि ।

अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, अधम्मेन समोधानपरिवास देति । सो परिवसामी ति मज्जमानो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणा पटिच्छन्नायो^१ । सो तस्मि भूमिय ठितो पुरिमान आपत्तीन^२ अन्तराआपत्तियो सरति, अपराआपत्तीन अन्तराआपत्तियो सरति । तस्स एव होति—‘अह खो सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि परिमाण पि अपरिमाण पि पे० ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सोह सङ्घ तास^५ आपत्तीन समोधानपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास अदासि । सोह परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि परिमाणा पटिच्छन्नायो । सोह सङ्घ अन्तराआपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचि । त म सङ्घो अन्तराआपत्तीन मूलाय पटिकस्सि, अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, अधम्मेन समोधानपरिवास अदासि । सोह परिवसामी ति मज्जमानो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि^{१०} परिमाणा पटिच्छन्नायो । सोह तस्मि भूमिय ठितो पुरिमान आपत्तीन अन्तराआपत्तियो सरामि, अपराआपत्तीन^३ अन्तराआपत्तियो सरामि । यन्नूनाह सङ्घ पुरिमान आपत्तीन अन्तरा-आपत्तीन च, अपराआपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, मूलायपटिकस्सन याचेय्य धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास, धम्मेन मानत्त, धम्मेन अब्भान’ ति । सो सङ्घ पुरिमान आपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, अपराआपत्तीन अन्तराआपत्तीन च मूलायपटिकस्सन^{१५} याचति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास, धम्मेन मानत्त, धम्मेन अब्भान । त सङ्घो पुरिमान आपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, अपराआपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, मूलायपटिकस्सति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास देति, धम्मेन मानत्त देति, धम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु विसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

B 183

(३) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति^{२०} परिमाण पि अपरिमाण पि पे० ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणा पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो^४ पि । सो सङ्घ अन्तराआपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तराआपत्तीन मूलाय पटिकस्सति अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, अधम्मेन समोधानपरिवास^{२५} देति । सो परिवसामी ति मज्जमानो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणा पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सो तस्मि भूमिय ठितो पुरिमान आपत्तीन अन्तराआपत्तियो सरति, अपराआपत्तीन अन्तराआपत्तियो सरति । तस्स एव होति—‘अह

R 72

१ एत्थ ‘परिमाणायो पटिच्छन्नायो पि अपटिच्छन्नायो पि’ इति पाठो सी०, स्या० पोत्थकेसु अत्थि । २ पुरिमाआपत्तीन—सी०, स्या० । ३ अपरापत्तीन—म० । ४ एत्थ ‘अपरिमाणायो अपटिच्छन्नायो पे० अपरिमाणायो पटिच्छन्नायो पे० अपरिमाणायो पटिच्छन्नायो पि अपटिच्छन्नायो पि’ इति पाठो सी०, स्या० पोत्थकेसु अत्थि ।

खो सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि परिमाण पि अपरिमाण पि पे०
 ववस्थित पि सम्भिन्न पि । सोह सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचि । तस्स मे
 सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास अदासि । सोह परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला
 सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि परिमाणा^१ पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सोह
 ५ सङ्घ अन्तराआपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचि । त म सङ्घो अन्तराआपत्तीन मूलाय पटिकस्सि
 अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, अधम्मेन समोधानपरिवास अदासि । सोह परिवसामी
 ति मज्जमानो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि परिमाणा पटिच्छन्नायो
 पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सोह तस्स भूमिय ठितो पुरिमान आपत्तीन अन्तराआपत्तियो
 सरामि, अपराआपत्तीन अन्तराआपत्तियो सरामि । यन्नूनाह सङ्घ पुरिमान आपत्तीन
 १० अन्तराआपत्तीन^२ च, अपराआपत्तीन^३ अन्तराआपत्तीन च, मूलायपटिकस्सन याचेय्य धम्मिकेन
 कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास, धम्मेन मानत्त, धम्मेन अब्भान^४ ति । सो
 सङ्घ पुरिमान आपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, अपराआपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, मूलायपटि-
 कस्सन याचति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास, धम्मेन मानत्त,
 धम्मेन अब्भान । त सङ्घो पुरिमान आपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, अपराआपत्तीन अन्तरा-
 १५ आपत्तीन च, मूलाय पटिकस्सति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास
 देति, धम्मेन मानत्त देति, धम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु विसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

(४-७) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति
 परिमाण पि अपरिमाण पि, एकनाम पि नानानाम पि, सभाग पि विसभाग पि, ववस्थित पि
 सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन
 २० समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति
 अपरिमाणायो अप्पटिच्छन्नायो पे० अपरिमाणायो पटिच्छन्नायो पे० अपरि-
 माणायो पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि पे० परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि
 अप्पटिच्छन्नायो^५ । सो सङ्घ अन्तराआपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । त सङ्घो
 अन्तराआपत्तीन मूलाय पटिकस्सि अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, अधम्मेन
 २५ समोधानपरिवास देति । सो परिवसामी ति मज्जमानो पे० त सङ्घो पुरिमाआपत्तीन
 अन्तराआपत्तीन च, अपराआपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, मूलाय पटिकस्सति धम्मिकेन
 कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास देति, धम्मेन मानत्त देति, धम्मेन
 अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु विसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

१ परिमाणायो-सी०, स्या० । २ अन्तराआपत्तीन-म० । ३ अपराआपत्तीन-म० । ४ एत्थ
 ‘सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति अपरिमाणायो अपरिमाणायो पि अप्पटिच्छन्नायो’ इति ठाने
 ‘सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि अपटिच्छन्नायो’ इति पाटो सी०,
 स्या० पोत्थकेसु अत्थि ।

(८) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाण पि अपरिमाण पि पे० ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो । सो सङ्घ अन्तराआपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । त सङ्घो अन्तराआपत्तीन मूलाय पटिकस्सति 5 अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, अधम्मेन समोधानपरिवास देति । सो परिवसामी ति मञ्जमानो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणायो पि अपरि-
माणायो पि पटिच्छन्नायो । सो तस्मि भूमिय ठितो पुरिमान आपत्तीन अन्तराआपत्तियो सरति, अपराआपत्तीन अन्तरा आपत्तियो सरति । तस्स एव होति — ‘अह खो सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि परिमाण पि अपरिमाण पि पे० ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सोह 10 सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास अदासि । सोह परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो । सोह सङ्घ अन्तराआपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचि । त म सङ्घो अन्तराआपत्तीन मूलाय पटिकस्सि अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, अधम्मेन समोधानपरिवास अदासि । सोह परिवसामी ति मञ्जमानो अन्तरा सम्बहुला 15 सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो । सोह तस्मि भूमिय ठितो पुरिमान आपत्तीन^१ अन्तराआपत्तियो सरामि, अपराआपत्तीन^२ अन्तराआपत्तियो सरामि । यन्नूनाह सङ्घ पुरिमान आपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, अपराआपत्तीन अन्तराआपत्तीन^३ च, मूलायपटिकस्सन याचेय्य धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास, धम्मेन मानत्त, धम्मेन अब्भान’ ति । सो सङ्घ पुरिमान आपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, अपरा- 20 आपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, मूलायपटिकस्सन याचति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास, धम्मेन मानत्त, धम्मेन अब्भान । त सङ्घो पुरिमान आपत्तीन अन्तरा- आपत्तीन च, अपरा आपत्तीन अन्तरा आपत्तीन च, मूलायपटिकस्सति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास देति, धम्मेन मानत्त देति, धम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु विसुद्धो ताहि आपत्तीहि ।

B 185

25

(९) “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाण पि अपरिमाण पि पे० ववत्थित पि सम्भिन्न पि । सो सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवासं याचति । तस्स सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास देति । सो परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सो सङ्घ अन्तराआपत्तीन मूलायपटिकस्सन याचति । 30 B 186

त सङ्घो अन्तराआपत्तीन मूलय पटिकस्सति अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, अधम्मेन समोधानपरिवास देति । सो परिवसामी ति मज्जमानो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जति परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सो तस्मि भूमिय ठितो पुरिमान आपत्तीन अन्तराआपत्तियो सरति, अपराआपत्तीन अन्तरा-
 ५ आपत्तियो सरति । तस्स एव होति - 'अह खो सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि परिमाण पि अपरिमाण पि, एकनाम पि नानानाम पि, सभाग पि विसभाग पि, ववस्थित पि सम्मिन्न पि । सोह सङ्घ तास आपत्तीन समोधानपरिवास याचि । तस्स मे सङ्घो तास आपत्तीन समोधानपरिवास अदासि । सोह परिवसन्तो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो पि
 १० अप्पटिच्छन्नायो पि । सोह सङ्घ अन्तराआपत्तीन मूलयपटिकस्सन याचि । त म सङ्घो अन्तराआपत्तीन मूलय पटिकस्सि अधम्मिकेन कम्मेन कुप्पेन अट्टानारहेन, अधम्मेन समोधानपरिवास अदासि । सोह परिवसामी ति मज्जमानो अन्तरा सम्बहुला सङ्घादिसेसा आपत्तियो आपज्जि परिमाणायो पि अपरिमाणायो पि पटिच्छन्नायो पि अप्पटिच्छन्नायो पि । सोह तस्मि भूमिय ठितो पुरिमान आपत्तीन अन्तराआपत्तियो सरामि, अपराआपत्तीन
 १५ अन्तराआपत्तियो सरामि । यन्नूनाह सङ्घ पुरिमान आपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, अपराआपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, मूलयपटिकस्सन याचेय्य धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास, धम्मेन मानत्त, धम्मेन अब्भान' ति । सो सङ्घ पुरिमान आपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, अपराआपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, मूलयपटिकस्सन याचति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास, धम्मेन मानत्त, धम्मेन अब्भान । त
 २० सङ्घो पुरिमान आपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, अपराआपत्तीन अन्तराआपत्तीन च, मूलय पटिकस्सति धम्मिकेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन, धम्मेन समोधानपरिवास देति, धम्मेन मानत्त देति, धम्मेन अब्भेति । सो, भिक्खवे, भिक्खु विसुद्धो ताहि आपत्तीहि" ।

ततियनवक निट्ठित ।

समुच्चयकखन्धक निट्ठित ततिय^१ ।

§ १२ तस्सुद्धानं

अप्पटिच्छन्ना^१ एकाह - द्वीह - तीह - चतूह च ।

पञ्चाहपक्खदसान आपत्तिमाह महामुनि^३ ॥

१ समुच्चयकखन्धको ततियो-म० । २ अपटिच्छन्ना-सी०, रो० । ३ 'पञ्चाहपक्खदसान आप त्याह सुद्धतो मुनि'-सी०, 'पञ्चाह च पक्खदसान आपत्तिमाह महामुनि'-रो०, 'पञ्चाहपक्खदसादीन आपत्तीन मासा च महापरिसुद्धन्तो च'-स्या० ।

सुद्धन्तो च विब्भन्तो परिमाणमुख द्वे भिक्खू ।
 तत्थ सज्जिनो द्वे यथा वेमतिका तथेव च^१ ॥
 मिस्सकदिट्ठिनो द्वे च असुद्धकेकदिट्ठिनो द्वे चेव सुद्धदिट्ठिनो ।
 तथेव च एको छादेति अथ पक्खमतेन च^२ ॥
 उम्मत्तकदेसन च मूला अट्टारस विसुद्धतो^३ ।
 आचरियान विभज्जपदान^४ तम्बपणिदीपपसादकान^५ ।
 महाविहारवासीन वाचना सद्धम्मद्वितीया ति ॥

समुच्चयक्खन्धक निद्धित ।

१ 'विब्भन्तो परिमाणासु च द्वे भिक्खू तत्थ सज्जिनो । द्वे वेमतिका मिस्सकदिट्ठिनो मिस्सके गरुकदिट्ठिनो' इति पाठो एत्थ सी० पोत्थके अत्थि, 'सुद्ध तो च विब्भन्तो परिमाणमुख द्वे भिक्खू तत्थ सज्जिनो । द्वे वेमतिका मिस्सकदिट्ठिनो असुद्धकेकदिट्ठिनो सुद्धदिट्ठिनो तथेव च' इति पाठो रो० पोत्थके एत्थ अत्थि, 'विब्भन्तो परिमाणा द्वे भिक्खू तत्थसज्जिनो । द्वे वेमतिका मिस्सकदिट्ठिनो मिस्सकामिस्सकदिट्ठिनो' इति पाठो एत्थ स्या० पोत्थके अत्थि । २ 'मिस्सके मिस्सकदिट्ठिनो सुद्धके गरुकदिट्ठिनो । सुद्धदिट्ठि च छादेति अथ पक्खमितेन च' इति पाठो एत्थ सी० पोत्थके अत्थि, 'एको छादेति अथ पक्खमितेन च'-रो०, 'असुद्धकेव दिट्ठिनो सुद्धदिट्ठिनो तथेव च । एको छादेति न छादेति अथ पक्खमितेन च' इति पाठो एत्थ स्या० पोत्थके अत्थि । ३ 'उम्मत्तकदेसनञ्च मुलायपटिविसुद्धतो'-सी०, 'उम्मत्तकदेसनञ्च मूला पट्टारस विसुद्धतो'-रो०, 'उम्मत्तकदेसनञ्चैव मूलट्टारस विसुद्धितो'-स्या० । ४ विभज्जवादीन-सी० । ५ तम्बपणिदीपपसादकान-सी० ।

४. समथक्खन्धकं

§ १ सम्मुखाविनयो

188

73

१ तेन समयेन बुद्धो भगवा सावस्थिय विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू असम्मुखीभूतान भिक्खून कम्मानि करोन्ति — तज्जनीय^१ पि, नियस्स^२ पि, पब्बाजनीय^३ पि, पटिसारणीय^४ पि, उक्खेपनीय^५ पि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खियन्ति^६ ।

५ विपाचेन्ति — “कथं हि नाम छब्बगिया भिक्खू असम्मुखीभूतान भिक्खून कम्मानि करिस्सन्ति — तज्जनीय पि, नियस्स पि, पब्बाजनीय पि, पटिसारणीय पि, उक्खेपनीय पी” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतत्थ आरोचेसु । अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खू असम्मुखीभूतान भिक्खून कम्मानि करोन्ति — तज्जनीय पि, नियस्स पि, पब्बाजनीय पि, पटिसारणीय पि, उक्खेपनीय पी” ति^७ । “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “अननुच्छविक,^८ भिक्खवे, तेस मोघपुरिसान अननुलोमिक अप्पतिरूप^९ अस्सामणक अकप्पिय अकरणीय । कथं हि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा असम्मुखीभूतान भिक्खून कम्मानि करिस्सन्ति — तज्जनीय पि, नियस्स पि, पब्बाजनीय पि, पटिसारणीय पि, उक्खेपनीय पि । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत,

१५ भिक्खवे, अप्पसन्नान चेव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अब्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा, दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

२० “न, भिक्खवे, असम्मुखीभूतान भिक्खून कम्म कातब्ब — तज्जनीय वा, नियस्स वा, पब्बाजनीय वा, पटिसारणीय वा, उक्खेपनीय वा । यो करेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स ।

२ “अधम्मवादी पुगलो अधम्मवादी सम्बहुला अधम्मवादी सङ्घो । धम्मवादी पुगलो धम्मवादी सम्बहुला धम्मवादी सङ्घो ।

कण्हपक्खनवकं

३ (१) “अधम्मवादी पुगलो धम्मवादि पुगल^१ सज्जापेत्ति निज्झापेत्ति पेक्खेत्ति

१ तज्जनीय-रो० । २ निस्सय-रो० । ३ पब्बाजनीय-रो० । ४ पटिसारणीय-रो० । ५ उक्खेपनीय-रो० । ६ खीयन्ति-सी०, स्या०, रो० । ७ अननुच्छविय-रो० । ८ अप्पतिरूप-स्या० । ९ धम्मवादीपुगल-सी० ।

अनुपेक्षेति दस्सेति अनुदस्सेति – अयं धम्मो, अयं विनयो, इदं सत्थुसासनं, इमं गणहाहि, इमं रोचेहीति । एव चेत् अधिकरणं वृषसम्मति, अधम्मेन वृषसम्मतिं सम्मुखाविनयपतिरूपकेन^१ ।

R 74

(२) “अधम्मवादी पुगलो वम्मवादी सम्बहुले सञ्जापेति निज्झापेति पेक्खेति अनुपेक्खेति दस्सेति अनुदस्सेति—अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा ति । एव चेत्त अधिकरण वूपसम्मति, अधम्मेन वूपसम्मति सम्मुखाविनयपतिरूपकेन । ५

B 189

(२) “अधम्मवादी पुग्गलो धम्मवादि सङ्घ^२ सज्जापेति निज्झापेति पेक्खेति अनुपेक्खेति दस्सेति अनुदस्सेति – अयं धम्मो, अयं विनयो, इदं सत्थुसासनं, इमं गणहाहि, इमं रोचेही ति । एव चेत् अधिकरणं वृषसम्भति, अधम्मेन वृषसम्भति सम्मुखविनयपतिरूपकेन ।

(४) “अधम्मवादी सम्बहुल धम्मवादि पुग्गल^१ सज्जापेन्ति निज्झापेन्ति पेक्खेन्ति अनुपेक्खेन्ति दस्सेन्ति अनुदस्सेत्ति—अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम^{१०} गण्हाहि, इम रोचेही ति । एव चेत् अधिकरण वूपसम्मत्ति, अधम्मेन वूपसम्मत्ति सम्मुखविनयपतिरूपकेन ।

(५) “अधम्मवादी सम्बहुला धम्मवादी सम्बहुले सज्जापेन्ति निज्झापेन्ति पेक्खेन्ति अनुपेक्खेन्ति दस्सेन्ति अनुदस्सेन्ति — अयं धम्मो, अयं विनयो, इदं सत्थुसासनं, इमं गण्हथ, इमं रोचेथा ति । एव चेत्” अधिकरणं वृषसम्मति, अधम्मेन वृषसम्मतिं सम्मुखविनयपतिरूपकेन । 15

(६) “अधम्मवादी सम्बहुला धम्मवादि सङ्घ सञ्जापेन्ति निज्जापेन्ति पेक्खेन्ति अनुपेक्खेन्ति दस्सेन्ति अनुदस्सेन्ति—अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हाहि,^५ इम रोचेही^६ ति । एव चेत अधिकरण वूपसम्मति, अधम्मेन वूपसम्मति सम्मुखाविनयपतिरूपकेन ।

(७) “अधम्मवादी सङ्घो धम्मवादि पुगल सञ्जापेति निज्झापेति पेक्खेति 20
 अनुपेक्खेति दस्सेति अनुदस्सेति—जय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हाहि,
 इम रोचेही ति । एव चेत अधिकरण वृषसम्मति, अधम्मेन वृषसम्मति सम्मुखाविनयपतिरूपकेन ।

(८) “अधम्मवादी सङ्घो धम्मवादी सम्बहुले सञ्जापेति निज्झापेति पेक्खेति अनुपेक्खेति दस्सेति जनुदस्सेति — अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा ति । एउ चेत अधिकरण वृषसम्मति, अधम्मेन वृषसम्मति सम्मुखाविनयपतिरूपकेन । 25

(९) “अधम्मवादी सङ्घो धम्मवादि सङ्घः सज्जापेति निज्झापेति पेक्खेति अनुपेक्खेति दस्सेति अनुदस्सेति—अयं धम्मो, अयं विनयो, इदं सत्थुसासनं, इमं गण्हाहि, इमं रोचेहीति । एव चेत् अधिकृण्वपसम्मतिं, अधम्मेन वपसम्मतिं सम्मुखविनयपतिरूपकेन ।

B 190

कणहपक्खनवक निद्धित ।

१ सम्मुखाविनयपटिरूपकेन-रो०, स्या० । २ वम्मवादीसङ्घ-सी० । ३ वम्मवादीपुगल-सी० ।

४ एव चे त-सी० । ५ गण्ढथ-म० । ६ रोचेथा-म० ।

सुकपकखनवक

४ (१) “धम्मवादी पुग्गलो अधम्मवादि पुग्गल’ सज्जापेति निज्झापेति पेक्खेति अनुपेक्खेति दस्सेति अनुदस्सेति — अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हाहि, इम रोचेही ति । एव चेत् अधिक्करण वूपसम्मति, धम्मेन वूपसम्मति सम्मुखाविनयेन ।

(२) “धम्मवादी पुगलो अधम्मवादी सम्बहुले सञ्जापेति निज्झापेति पेक्खेति ५ अनुपेक्खेति दस्सेति अनुदस्सेति – अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा ति । एव चेत अधिकरण वूपसम्मति, धम्मेन वूपसम्मति सम्मुखाविनयेन ।

(३) “वम्मवादी पुगलो अधम्मवादि सङ्घ सज्जापेति निज्झापेति पेक्खेति अनुपेक्खेति दस्सेति अनुदस्सेति — अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हाहि,^१ इम रोचेही^२ ति । एव चेत् अधिकरण वृपसम्मति, धम्मेन वृपसम्मति सम्मुखाविनयेन ।

10 (४) “धम्मवादी सम्बहुला अधम्मवादि पुग्गल सज्जापेन्ति निज्झापेन्ति पेक्खेन्ति अनुपेक्खेन्ति दस्सेन्ति अनुदस्सेन्ति — अयं धम्मो, अयं विनयो, इदं सत्थुसासनं, इमं गण्हाहि, इमं रोचेहीति । एव चेत्तादधिकरणं वृषसम्भति, धम्मेन वृषसम्भति सम्मुखाविनयेन ।

(५) “धम्मवादी सम्बहुला अधम्मवादी सम्बहुले सज्जापेन्ति निज्झापेन्ति पेक्खेन्ति, अनुपेक्खेन्ति दस्सेन्ति अनुदस्सेन्ति — अयं धम्मो, अयं विनयो, इदं सत्थुसासनं, इमं ¹⁵ गण्हथ, इमं रोचेथा ति । एव चेत्तं अधिकरणं वूपसम्मति, धम्मेन वूपसम्मतिं सम्मुखाविनयेन ।

(६) “धम्मवादी सम्बहुला अधम्मवादि सङ्घा सज्जापेन्ति निज्झापेन्ति पेक्खेन्ति अनुपेक्खेन्ति दस्सेन्ति अनुदस्सेन्ति – अयं धम्मो, अयं विनयो, इदं सत्थुसासनं, इमं गण्हाहि, इमं रोचेही ति । एव चेत् अधिकरणं वृषसम्मति, धम्मेन वृषसम्मतिं सम्मुखाविनयेत्तु ।

(७) “धम्मवादी सङ्घो अधम्मवादि पुग्गल सज्जापेति निज्जापेति पेक्खेति ²⁰ अनुपेक्खेति दस्सेति अनुदस्सेति — अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हाहि, इम रोचेही ति । एव चेत् अधिकरण वृप्सम्मति, धम्मेन वृप्सम्मति सम्मुखविनयेन ।

(८) “धम्मवादी सङ्घो अधम्मवादी सम्बहुले सञ्जापेति निज्जापेति पेक्खेति अनुपेक्खेति दस्सेति अनुदस्सेति—अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा ति । एव चेत् अधिकरण वूपसम्मति, धम्मेन वूपसम्मति सम्मुखाविनयेन ।

25 (९) “धम्मवादी सङ्घो अधम्मवादि सङ्घ सञ्जापेति निज्जापेति पेक्खेति अनुपेक्खेति दस्सेति अनुदस्सेति – अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हाहि, इम रोचेही ति । एव चेत अधिकरण वृषसम्मति, धम्मेन वृषसम्मति सम्मुखाविनयेना” ति ।

सुक्कपक्खनवक निद्धित ।

§ २ सतिविनयो

५ तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन आयस्सता दब्बेन मल्लपुत्तेन जातिया सत्तवस्सेन अरहत्त सच्छिकत होति । य किञ्चि सावकेन पत्तब्ब सब्ब तेन अनुप्पत्त होति । नत्थि चस्स किञ्चि उत्तरिकरणीय,^१ कतस्स वा पतिचयो । अथ खो आयस्सतो दब्बस्स मल्लपुत्तस्स रहोगतस्स पटिसल्लीनस्स^३ एव चेतसो परिवितक्को उदपादि—“मया खो जातिया सत्तवस्सेन अरहत्त सच्छिकत । य^५ किञ्चि सावकेन पत्तब्ब सब्ब मया अनुप्पत्त । नत्थि च मे किञ्चि उत्तरिकरणीय, कतस्स वा पतिचयो । कि नु खो अह सङ्खस्स वेय्यावच्च करेय्य” ति^२

अथ खो आयस्सतो दब्बस्स मल्लपुत्तस्स एतदहोसि—“यन्नूनाह^३ सङ्खस्स सेनासन च पञ्जापेय्य^४ भत्तानि च उद्दिसेय्य” ति । अथ खो आयस्सा दब्बो मल्लपुत्तो सायण्हसमय^५ पटिसल्लाना बुद्धितो येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा^{१०} एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो आयस्सा दब्बो मल्लपुत्तो भगवन्त एतदवोच—“इध मय्ह, भन्ते, रहोगतस्स पटिसल्लीनस्स एव चेतसो परिवितक्को उदपादि—“मया खो जातिया सत्तवस्सेन अरहत्त सच्छिकत । य किञ्चि सावकेन पत्तब्ब, सब्ब मया अनुप्पत्त । नत्थि च मे किञ्चि उत्तरिकरणीय, कतस्स वा पतिचयो । कि नु खो अह सङ्खस्स वेय्यावच्च करेय्य” ति^२ तस्स मय्ह, भन्ते, एतदहोसि—“यन्नूनाह सङ्खस्स सेनासन च पञ्जापेय्य^{१५} भत्तानि च उद्दिसेय्य” ति । इच्छामह, भन्ते, सङ्खस्स सेनासन च पञ्जापेतु भत्तानि च उद्दिसितु” ति । “साधु साधु, दब्ब । तेन हि त्व, दब्ब, सङ्खस्स सेनासन च पञ्जापेहि^६ भत्तानि च उद्दिसाही” ति । “एव, भन्ते” ति खो आयस्सा दब्बो मल्लपुत्तो भगवतो पच्चस्सोसि ।

B 192

R 75

६ अथ खो भगवा एतस्सि निदाने एतस्सि पकरणे धम्मि कथ कत्वा भिक्खू^{२०} आमन्तेसि—“तेन हि, भिक्खवे, सङ्खो दब्ब मल्लपुत्त सेनासनपञ्जापक च भत्तुद्देसक च सम्मन्नतु । एव च पन, भिक्खवे, सम्मन्नितब्बो । पठम दब्बो याचितब्बो । याचित्वा व्यत्तेन^७ भिक्खुना पटिबलेन सङ्खो आपेतब्बो—“सुणातु मे, भन्ते, सङ्खो । यदि सङ्खस्स पत्तकल्ल, सङ्खो आयस्सन्त दब्ब मल्लपुत्त सेनासनपञ्जापक च भत्तुद्देसक च सम्मन्नेय्य । एसा जत्ति ।

25

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्खो । सङ्खो आयस्सन्त दब्ब मल्लपुत्त सेनासनपञ्जापक च भत्तुद्देसक च सम्मन्नति । यस्सायस्सतो खमति आयस्सतो दब्बस्स मल्लपुत्तस्स सेनासन पञ्जापकस्स च भत्तुद्देसकस्स च सम्मुति,^८ सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

१ उत्तरि करणीय-सी०, रो० । २ पतिसल्लीनस्स-सी० । ३ य नूनाह-रो०, यन्नूनाह-म० । ४ पञ्जापेय्य-म० । ५ सायण्हसमय-म० । ६ पञ्जापेहि-म० । ७ व्यत्तेन-सी०, रो० । ८ सम्मति-स्या० ।

“सम्मतो सङ्घेन आयस्सा दब्बो मल्लपुत्तो सेनासनपञ्जापको च भत्तुद्देसको च । खमति सङ्घस्स, तस्सा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

B 193

७ सम्मतो च पनायस्सा^१ दब्बो मल्लपुत्तो सभागान^२ भिक्खून् एकज्झ सेनासन पञ्जापेति । ये ते भिक्खू सुत्तन्तिका तेस एकज्झ सेनासन पञ्जापेति — ते अञ्जमञ्ज सुत्तन्त सङ्गायिस्सन्ती ति । ये ते भिक्खू विनयधरा तेस एकज्झ सेनासन पञ्जापेति — ते अञ्जमञ्ज विनय विनिच्छिन्तिस्सन्ती^३ ति । ये ते भिक्खू धम्मकथिका तेस एकज्झ सेनासन पञ्जापेति — ते अञ्जमञ्ज धम्म साकच्छिस्सन्ती ति । ये ते भिक्खू ज्ञायिनो तेस एकज्झ सेनासन पञ्जापेति — ते अञ्जमञ्ज न व्याबाधिस्सन्ती^४ ति । ये ते भिक्खू तिरच्छानकथिका कायदब्धिबहुला^५ विहरन्ति तेस पि एकज्झ सेनासन पञ्जापेति — इमाय पिमे^६ आयस्सन्तो^७ रतिया अच्छिस्सन्ती ति । ये पि ते^८ भिक्खू विकाले आगच्छन्ति तेस पि तेजोधातु समापज्जित्वा तेनेव आलोकेन सेनासन पञ्जापेति, जपिस्सु भिक्खू सच्चिच्च^९ विकाले आगच्छन्ति — मय आयस्सतो दब्बस्स मल्लपुत्तस्स इद्धिपाटिहारिय पस्सिस्सामा ति ।

R 76

ते आयस्सन्त दब्ब मल्लपुत्त उपसङ्गमित्वा एव वदेन्ति — “अम्हाक, आवुसो दब्ब, सेनासन पञ्जापेही” ति । ते आयस्सा दब्बो मल्लपुत्तो एव वदेति — “कथ आयस्सन्ता इच्छन्ति कथ पञ्जापेमी” ति^{१०} ते सच्चिच्च दूरे अपदिस्सन्ति^{११} — “अम्हाक, आवुसो दब्ब, गिज्झकूटे पव्वते सेनासन पञ्जापेहि । अम्हाक, आवुसो,^{१२} चोरपपाते सेनासन पञ्जापेहि । अम्हाक, आवुसो, इसिगिलिपस्से काळसिलाय सेनासन पञ्जापेहि । अम्हाक, आवुसो, वेभारपस्से सत्तपण्णिगुहाय^{१३} सेनासन पञ्जापेहि । अम्हाक, आवुसो, सीतवने सप्पसोण्डिरु-पम्भारे सेनासन पञ्जापेहि । अम्हाक, आवुसो, गोतमककन्दराय^{१४} सेनासन पञ्जापेहि । अम्हाक, आवुसो, तिन्दुककन्दराय^{१५} सेनासन पञ्जापेहि । अम्हाक, आवुसो, कपोतकन्दराय^{१६} सेनासन पञ्जापेहि । अम्हाक, आवुसो, तपोदारामे सेनासन पञ्जापेहि । अम्हाक, आवुसो, जीवकम्बवने सेनासन पञ्जापेहि । अम्हाक, आवुसो, मद्दकुच्छिम्हि^{१७} मिगदाये सेनासन पञ्जापेही” ति ।

B 194

तेस आयस्सा दब्बो मल्लपुत्तो तेजोधातु समापज्जित्वा अङ्गुलिया जलमानाय पुरतो पुरतो गच्छति । ते पि तेनेव आलोकेन आयस्सतो दब्बस्स मल्लपुत्तस्स पिट्ठितो पिट्ठितो गच्छन्ति । तेस आयस्सा दब्बो मल्लपुत्तो एव सेनासन पञ्जापेति — अय मच्चो, इद पीठ, ।

१ चायस्सा—स्या०, रो । २ सभागान सभागान—सी०, स्या० । ३ विनिच्छिस्स ती—रो० । ४ व्याबाधिस्सन्ती—रो० । ५ कायदब्धिबहुला रो०, कायदब्धिबहुला—सी० । ६ इमाय पि इमे—रो०, इमायपिमे—स्या०, म० । ७ आयस्स ता—सी०, स्या०, रो० । ८ ये ते—सी० । ९ सच्चिच्च—सी० । १० अपदिस्सन्ति—स्या, रो० । ११ आवुसो दब्ब—स्या० । १२ सत्तपण्णिगुहाय—स्या० । १३ गोमट कन्दराय—स्या०, रो०, गोतमक-दराय—सी० । १४ तिण्डुकक-दराय—स्या०, म० । १५ तपोदक-दराय—रो० । १६ मद्दकुच्छिस्सि—सी०, रो० ।

अयं भिसि,^१ इदं बिम्बोहन,^२ इदं वच्चद्वान, इदं पस्सावद्वान, इदं पानीय,^३ इदं परिभोजनीय,^४ अयं कत्तरदण्डो, इदं सङ्खस्स कतिकसण्ठान,^५ इमं कालं पविसितब्ब, इमं कालं निक्खमितब्ब ति । तेसं आयस्सा दब्बो मल्लपुत्तो एव सेनासनं पञ्जापेत्वा पुनदेव वेळुवनं पच्चागच्छति ।

८ तेन खो पनं समयेन मेत्तियभुम्मज्जका^६ भिक्खू नवका चेव होन्ति अप्पपुञ्जा च । यानि सङ्खस्स लामकानि सेनासनानि तेसं तानि पापुणन्ति लामकानि च भत्तानि । तेन^७ खो पनं समयेन राजगहे मनुस्सा इच्छन्ति थेरानं भिक्खून् अभिसङ्गारिकं दातुं — सप्पि पि, तेलं पि, उत्तरिभङ्गं पि । मेत्तियभुम्मज्जकानं पनं भिक्खून् पाकतिकं देन्ति — यथारन्ध^८ कणाजकं^९ बिलङ्गदुतियं । ते पच्छाभत्तं पिण्डपातपटिक्कन्ता^{१०} थेरे भिक्खू पुच्छन्ति — “तुम्हाक, आवुसो, भत्तगो किं अहोसि, तुम्हाक किं अहोसी” ति^{११} १ एकच्चे थेरा एत्तं वदेन्ति — “अम्हाक, आवुसो, सप्पि अहोसि, तेलं अहोसि, उत्तरिभङ्गं अहोसी” ति । मेत्तियभुम्मज्जका^{१०} पनं भिक्खू एव वदेन्ति — “अम्हाक, आवुसो, न किञ्चि अहोसि — पाकतिकं यथारन्ध कणाजकं बिलङ्गदुतियं” ति ।

R 77

तेन खो पनं समयेन कल्याणभत्तिको गहपतिं सङ्खस्स चतुक्कभत्तं देति निच्चभत्तं । सो भत्तगो सपुत्तदारो उपतिट्ठित्वा परिवसति — अञ्जे ओदनेन पुच्छन्ति, अञ्जे सूपेन पुच्छन्ति, अञ्जे तेलेन पुच्छन्ति, अञ्जे उत्तरिभङ्गेन पुच्छन्ति । तेन खो पनं समयेन^{१५} कल्याणभत्तिकस्स गहपतिनो भत्तं स्वातनायं मेत्तियभुम्मज्जकानं भिक्खून् उद्दिट्ठं होति । अथ खो कल्याणभत्तिको गहपतिं आरामं अगमासि केनचिदेव करणीयेन । सो^{१६} येनायस्सा दब्बो मल्लपुत्तो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्सन्तं दब्बं मल्लपुत्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं^{१७} निसीदि । एकमन्तं निसिन्नं खो कल्याणभत्तिकं गहपतिं आयस्सा दब्बो मल्लपुत्तो धम्मिया कथायं सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहसेसि । अथ खो कल्याणभत्तिको गहपतिं^{२०} आयस्सतां दब्बेन मल्लपुत्तेन धम्मिया कथायं सन्दस्सितो समादपितो समुत्तेजितो सम्पहसितो आयस्सन्तं दब्बं मल्लपुत्तं एतदवोच — “कस्स, भन्ते, अम्हाकं घरे स्वातनायं भत्तं उद्दिट्ठं” ति^{१८} २ “मेत्तियभुम्मज्जकानं खो, गहपति, भिक्खून् तुम्हाकं घरे स्वातनायं भत्तं उद्दिट्ठं” ति । अथ खो कल्याणभत्तिको गहपतिं अनत्तमनो अहोसि । कथं हि नाम पापभिक्खू अम्हाकं घरे भुञ्जिस्सन्ती ति घरं गन्त्वा दासि आणापेसि — “ये, जे, स्वे भत्तिका आगच्छन्ति ते”^{१९} २५ कोट्ठके आसनं पञ्जापेत्वा कणाजकेन बिलङ्गदुतियेन परिवसि” ति । “एव अय्या” ति खो सा दासी कल्याणभत्तिकस्स गहपतिनो पच्चस्सोसि ।

B 195

अथ खो मेत्तियभुम्मज्जका भिक्खू — हिय्यो^{२०} खो, आवुसो, अम्हाकं कल्याणभत्तिकस्स

१ भिसी-स्या० । २ बिम्बोहन-म० । ३ पानीय-रो० । ४ परिभोजनीय-रो० । ५ कतिकसण्ठान-सी० । ६ मेत्तियभूमज्जका-म० । ७ यथारन्ध-स्या०, रो० । ८ कणाजक-स्या० । ९ पिण्डपातपटिक्कन्ता-सी०, स्या०, रो० । १० किं नाहोसी ति-स्या० । ११ स्या०, रो० पोत्थके नत्थि । १२ सी०, स्या०, रो० पोत्थके नत्थि । १३ हिय्यो-सी० ।

R 78

गहपतिनो भत्त उद्धिद्व, स्वे अम्हे^१ कल्याणभत्तिको गहपति सपुत्तदारो उपतिद्धित्वा
परिविस्सति, जञ्जे ओदनेन पुच्छिस्सन्ति, अञ्जे सूपेन पुच्छिस्सन्ति, अञ्जे तेलेन
पुच्छिस्सन्ति, अञ्जे उत्तरिभङ्गेन पुच्छिस्सन्ती ति । ते तेनेव सोमनस्सेन न चित्तरूप-
रत्तिया सुपिसु । अथ खो मेत्तियभुम्मज्जका भिक्खू पुब्बण्हसमय निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय
येन कल्याणभत्तिकस्स गहपतिनो निवेसन तेनुपसङ्गमिसु । अद्दसा खो सा दासी
मेत्तियभुम्मज्जके भिक्खू दूरतो व आगच्छन्ते, दिस्वान कोट्टके आसन पञ्जापेत्वा
मेत्तियभुम्मज्जके भिक्खू एतदवोच—“निसीदथ, भन्ते” ति । अथ खो मेत्तियभुम्मज्जकान
भिक्खू एतदहोसि—“निस्ससय खो न ताव भत्त सिद्ध भविस्सति यथा मय कोट्टके
निसीदापियामा”^२ ति । अथ खो सा दासी कणाजकेन^३ बिलङ्गदुतियेन उपगञ्छि^४—भुञ्जथ,

B 196

भन्ते, ति । “मय खो, भगिनि, निच्चभत्तिका” ति । “जानामि अय्या निच्चभत्तिका ति ।
अपि चाह हिंय्यो व गहपतिना आणत्ता—‘ये, जे, स्वे भत्तिका आगच्छन्ति, ते कोट्टके
आसन पञ्जापेत्वा कणाजकेन बिलङ्गदुतियेन परिविसा’ ति । भुञ्जथ, भन्ते” ति । अथ खो
मेत्तियभुम्मज्जका भिक्खू—हिंय्यो खो, आवुसो, कल्याणभत्तिको गहपति आराम अगमासि
दब्बस्स मल्लपुत्तस्स सन्तिके । निस्ससय खो मय दब्बेन मल्लपुत्तेन गहपतिनो जन्तरे^५
परिभिन्ना ति । ते तेनेव दोमनस्सेन न चित्तरूप भुञ्जिसु । अथ खो मेत्तियभुम्मज्जका भिक्खू
पच्छाभत्त पिण्डपातपटिक्कन्ता^६ आराम गन्त्वा पत्तचीवर पटिसामेत्वा बहारामकोट्टके सङ्घाटि-
पल्लत्थिकाय निसीदिसु तुण्हीभूता^७ मङ्कुभूता पत्तक्खन्धा अधोमुखा पज्झायन्ता अप्पटिमाना ।

अथ खो मेत्तिया भिक्खुनी येन मेत्तियभुम्मज्जका भिक्खू तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा
मेत्तियभुम्मज्जके भिक्खू एतदवोच—“वन्दामि अय्या” ति । एव वुत्ते मेत्तियभुम्मज्जका
भिक्खू नालपिसु । दुतिय पि खो पे० ततिय पि खो मेत्तिया भिक्खुनी मेत्तिय
भुम्मज्जके भिक्खू एतदवोच—“वन्दामि अय्या” ति । ततिय पि खो मेत्तियभुम्मज्जका
भिक्खू नालपिसु । “क्याह अय्यान अपरज्झामि^८ किस्स म अय्या नालपन्ती” ति^९
“तथा हि पन त्व, भगिनि, अम्हे दब्बेन मल्लपुत्तेन विहेठियमाने अज्झुपेक्खसी” ति^{१०}
“क्याह, अय्या, करोमी” ति^{११} “सचे खो त्त्, भगिनि, इच्छेय्यासि, अज्जेव भगवा आयस्सन्त
दब्ब मल्लपुत्त नासापेय्या” ति । “क्याह, अय्या, करोमि^{१२} कि मया सक्का कातु” ति^{१३}

R 79

“एहि त्व, भगिनि, येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त एव वदेहि—‘इदं
भन्ते, नच्छन्न नप्पतिरूप,^{१४} याय, भन्ते, दिसा अभया अनीतिका अनुपद्दवा साय दिसा
सभया सईतिका सउपद्दवा, यतो निवात ततो सवात,^{१५} उदक मञ्जे आदित्त, अय्येनहि
दब्बेन मल्लपुत्तेन दूसिता” ति । “एव अय्या” ति खो मेत्तिया भिक्खुनी मेत्तियभुम्मज्जकान

१ अम्हाक-रो० । २ निसीदापेय्यामा-रो० । ३ कणाजकेन-स्या० । ४ उपगञ्छि-रो० ।
५ सन्तिके-स्या० । ६ पिण्डपातपटिक्कन्ता-सी०, स्या०, रो० । ७ तुण्हीभूता-रो० । ८ नप्पटि
रूप-स्या०, रा० । ९ पवात-सी०, स्या०, रो० ।

भिक्षून् पटिस्सुत्वा^१ येन भगवा तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमत्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त अट्ठासि । एकमन्त ठिता खो सा^२ मेत्तिया भिक्षुनी भगवन्त एतदवोच — “इदं, भन्ते, नच्छन्न नप्पतिरूप, याय, भन्ते, दिसा अभया अनीतिका अनुपद्वा साय दिसा सभया सईतिका सउपद्वा, यतो निवात ततो सवात, उदक मब्जे जादित्त, अय्येनहि दब्बेन मल्लपुत्तेन दूसिता” ति ।

5

९ अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे भिक्षुसङ्घ सन्निपातापेत्वा आयस्सन्त दब्ब मल्लपुत्त पटिपुच्छि — “सरसि त्व, दब्ब, एवरूप कत्ता यथाय भिक्षुनी आहा” ति^३ “यथा म, भन्ते, भगवा जानाती” ति । दुतिय पि खो भगवा आयस्सन्त दब्ब मल्लपुत्त एतदवोच — “सरसि त्व, दब्ब, एवरूप कत्ता यथाय भिक्षुनी आहा” ति^४ “यथा म, भन्ते, भगवा जानाती” ति । ततिय पि खो भगवा आयस्सन्त दब्ब मल्लपुत्त^{१०} एतदवोच — “सरसि त्व, दब्ब, एवरूप कत्ता यथाय भिक्षुनी आहा” ति^५ “यथा म, भन्ते, भगवा जानाती” ति । “न खो, दब्ब, दब्बा एव निब्बेठेन्ति । सचे तथा कत कत ति वदेहि । सचे अकत अकत ति वदेही” ति । “यतोह, भन्ते, जातो नाभिजानामि सुपिनन्तेन स्मि मेथुन धम्म पटिसेविता,^६ पगेव जागरो” ति । अथ खो भगवा भिक्षू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्षवे, मेत्तिय भिक्षुनि नासेथ । इमे च भिक्षू अनुयुञ्जथा” ति । इदं वत्ता^{१५} भगवा उट्ठायासना विहार पाविसि ।

B 197

अथ खो ते भिक्षू मेत्तिय भिक्षुनि नासेसु । अथ खो मेत्तियभुम्मजका^७ भिक्षू ते भिक्षू एतदवोचु — “मावुसो, मेत्तिय भिक्षुनि नासेथ, न सा किञ्चि अपरज्झति, अहेहि सा उस्साहिता कुपितेहि अनत्तमनेहि चावनाधिप्पायेही”ति । “कि पन तुम्हे, आवुसो, आयस्सन्त दब्ब मल्लपुत्त अमूलिकाय सीलविपत्तिया अनुद्धसेथा”ति^८ “एवमावुसो”ति ।^{२०} ये ते भिक्षू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खियन्ति^९ विपाचेन्ति — “कथ हि नाम मेत्तियभुम्मजका भिक्षू आयस्सन्त दब्ब मल्लपुत्त अमूलिकाय सीलविपत्तिया अनुद्धसेस्सन्ती”ति । अथ खो ते भिक्षू भगवतो एतत्थ आरोचेसु । “सच्च किर, भिक्षवे, मेत्तियभुम्मजका भिक्षू दब्ब मल्लपुत्त अमूलिकाय सीलविपत्तिया अनुद्धसेन्ती”ति^{१०} “सच्च भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “अननुच्छविक, भिक्षवे, तेस मोघपुरिसान^{२५} अननुलोमिक अप्पटिरूप अस्सामणक अकप्पिय अकरणीय । कथ हि नाम ते, भिक्षवे, पे० नेत, भिक्षवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्षवे, अप्पसन्नान चैव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अज्जथत्ताया”ति । अथ खो भगवा ते भिक्षू अनेकपरियायेन विगरहित्वा, दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय

१ पटिस्सुणित्वा-स्या० । २ रो० पोत्यके नत्थि । ३ पतिसेविता-सी० । ४ मेत्तियभुम्मजका-म० । ५ खीयन्ति-सी०, स्या०, रो० ।

असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुप्पोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून् तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — २

‘तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो दब्बस्स मल्लपुत्तस्स सतिवेपुल्लप्पत्तस्स सतिविनय देतु ।

R 80 ५ एव च पन, भिक्खवे, दातब्बो —

“तेन, भिक्खवे, दब्बेन मल्लपुत्तेन सङ्घ उपसङ्गमित्वा, एकस उत्तरासङ्ग करित्वा, बुद्धान^१ भिक्खून् पादे वन्दित्वा, उक्कुटिक निसीदित्वा, अञ्जलि पगहेत्वा, एवमस्स वचनीयो — ‘इमे म, भन्ते, मेत्तियभुम्मजका भिक्खू अमूलिकाय सीलविपत्तिया अनुद्धसेन्ति । सोह भन्ते, सतिवेपुल्लप्पत्तो सङ्घ सतिविनय याचामी’ति । दुतिय पि याचितब्बो ।

10 ततिय पि याचितब्बो — ‘इमे म, भन्ते मेत्तियभुम्मजका भिक्खू अमूलिकाय सीलविपत्तिया अनुद्धसेन्ति । सोह, भन्ते,^२ सतिवेपुल्लप्पत्तो ततिय पि सङ्घ^३ सतिविनय याचामी’ति । B 198

१० “व्यत्तेन^४ भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो ।

इमे मेत्तियभुम्मजका भिक्खू आयस्सन्त दब्ब मल्लपुत्त अमूलिकाय सीलविपत्तिया अनुद्धसेन्ति । आयस्सा दब्बो मल्लपुत्तो सतिवेपुल्लप्पत्तो सङ्घ सतिविनय याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल^५

15 सङ्घो आयस्सतो दब्बस्स मल्लपुत्तस्स सतिवेपुल्लप्पत्तस्स सतिविनय ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इमे मेत्तियभुम्मजका भिक्खू आयस्सन्त दब्ब मल्लपुत्त अमूलिकाय सीलविपत्तिया अनुद्धसेन्ति । आयस्सा दब्बो मल्लपुत्तो सतिवेपुल्लप्पत्तो सङ्घ सतिविनय याचति । सङ्घो आयस्सतो दब्बस्स मल्लपुत्तस्स सतिवेपुल्लप्पत्तस्स सतिविनय देति । यस्सायस्सतो खमति आयस्सतो दब्बस्स मल्लपुत्तस्स सतिवेपुल्लप्पत्तस्स सतिविनयस्स 20 दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इमे मेत्तियभुम्मजका भिक्खू आयस्सन्त दब्ब मल्लपुत्त अमूलिकाय सीलविपत्तिया अनुद्धसेन्ति । आयस्सा दब्बो मल्लपुत्तो सतिवेपुल्लप्पत्तो सङ्घ सतिविनय याचति । सङ्घो आयस्सतो दब्बस्स मल्लपुत्तस्स सतिवेपुल्लप्पत्तस्स सतिविनय देति । यस्सायस्सतो खमति 25 आयस्सतो दब्बस्स मल्लपुत्तस्स सतिवेपुल्लप्पत्तस्स सतिविनयस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दिन्नो सङ्घेन आयस्सतो दब्बस्स मल्लपुत्तस्स सतिवेपुल्लप्पत्तस्स सतिविनयो । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

११ “पञ्चिमानि, भिक्खवे, धम्मिकानि सतिविनयस्स दानानि । सुद्धो होति भिक्खु

१ बुद्धान-सी० । २ सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । ३ एत्थ ‘भन्ते सङ्घ’ इति पाठो सी०, स्या० म० पोत्थकेसु दिस्सति । ४ व्यत्तेन-सी० रो० ।

अनापत्तिको, अनुवदन्ति च न, याचति च, तस्स सङ्घो सतिविनय देति धम्मेन समग्गेन^१—
इमानि खो, भिक्खवे, पञ्च धम्मिकानि सतिविनयस्स दानानी” ति ।

§ ३ अमूळहविनयो

१२ तेन खो पन समयेन गग्गो भिक्खु उम्मत्तको होति, चित्तविपरियासकतो । B 199

तेन उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण होति भासितपरिक्कन्त^१ ।

भिक्खू गग्ग भिक्खु उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन अज्झाचिण्णेन आपत्तिया चोदेन्ति—⁵

“सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता” ति ? सो एव वदेति—“अह खो, आवुसो, R 81

उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरियासकतो । तेन मे उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु

अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । नाह त सरामि । मूळहेन मे एत कत” ति ।

एव पि न वुच्चमाना चोदेन्तेव—“सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता” ति ? ये ते भिक्खू

अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—¹⁰

“कथ हि नाम भिक्खू गग्ग भिक्खु उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन अज्झाचिण्णेन आपत्तिया

चोदेस्सन्ति—‘सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति । सो एव वदेति—“अह खो,

आवुसो, उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरियासकतो । तेन मे उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन

बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । नाह त सरामि । मूळहेन मे एत कत” ति ।

एव पि न वुच्चमाना चोदेन्तेव—“सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता” ति ? अथ खो¹⁵

ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “सच्च किर, भिक्खवे पे० “सच्च भगवा” ति ।

विगरहि बुद्धो भगवा—“अननुच्छविक, भिक्खवे, तेस मोघपुरिसान अननुलोमिक अप्पटिरूप

अस्सामणक अकप्पिय अकरणीय । कथ हि नाम ते भिक्खवे पे० नेत, भिक्खवे,

अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान

चेव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अज्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू²⁰

अनेकपरियायेन विगरहित्वा, दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय

कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स

सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून तदनुच्छविक

तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो गग्गस्स भिक्खुनो अमूळहस्स^३ अमूळहविनय देतु । एव²⁵

च पन, भिक्खवे, दातब्बो—

“तेन, भिक्खवे, गग्गेन भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा, एकस उत्तरासङ्ग करित्वा,

बुद्धान^४ भिक्खून पादे वन्दित्वा, उक्कुटिक निसीदित्वा, अज्जलि पगहेत्वा, एवमस्स

वचनीयो—‘अह, भन्ते, उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरियासकतो । तेन मे उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त’^१ । म भिक्खू उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन अज्झाचिण्णेन आपत्तिया चोदेन्ति—‘सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति^२ त्याह एव वदामि—‘अह खो, आवुसो, उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरिया-
 5 सकतो । तेन मे उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासित-
 B 200 परिक्कन्त । नाह त सरामि । मूळ्हेन मे एत कत’ ति । एव पि म वुच्चमाना चोदेन्तेव—
 ‘सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति^२ सोह, भन्ते, अमूळ्हो सङ्घ अमूळ्हविनय याचामी’ ति । दुतिय पि याचितब्बो । ततिय पि याचितब्बो—‘अह, भन्ते, उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरियासकतो । तेन मे उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक
 10 अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । म भिक्खू उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन अज्झाचिण्णेन आपत्तिया चोदेन्ति—‘सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति^२ त्याह एव वदामि—
 ‘अह खो, आवुसो, उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरियासकतो । तेन मे उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । नाह त सरामि
 मूळ्हेन मे एत कत’ ति । एव पि म वुच्चमाना चोदेन्तेव—‘सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति
 15 आपज्जिता’ ति^२ सोह, भन्ते, अमूळ्हो ततिय पि, भन्ते, सङ्घ^३ अमूळ्हविनय याचामी’ ति ।

१३ “व्यत्तेन^१ भिक्खुना पटिवलेन सङ्घो आपेतब्बो— सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय गग्गो भिक्खु उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरियासकतो । तेन उम्मत्तकेन चित्तविपरियास-
 कतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । भिक्खू गग्गो भिक्खु उम्मत्तकेन चित्त-
 विपरियासकतेन अज्झाचिण्णेन आपत्तिया चोदेन्ति—‘सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आप-
 R 82 20 जिता’ ति^२ सो एव वदेति—‘अह खो, आवुसो, उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरियासकतो ।
 तेन मे उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । नाह
 त सरामि, मूळ्हेन मे एत कत’ ति । एव पि न वुच्चमाना चोदेन्तेव—‘सरतायस्सा एवरूपि
 आपत्ति आपज्जिता’ ति^२ सो अमूळ्हो सङ्घ अमूळ्हविनय याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल,
 सङ्घो गग्गस्स भिक्खुनो अमूळ्हस्स अमूळ्हविनय ददेय्य । एसा जत्ति ।

25 “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय गग्गो भिक्खु उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरियासकतो ।
 तेन उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । भिक्खू गग्गो
 भिक्खु उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन अज्झाचिण्णेन आपत्तिया चोदेन्तेव—‘सरतायस्सा
 एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति^२ सो एव वदेति—‘अह खो, आवुसो, उम्मत्तको अहोसि
 B 201 चित्तविपरियासकतो । तेन मे उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण
 30 भासितपरिक्कन्त । नाह त सरामि मूळ्हेन मे एत कत’ ति । एव पि न वुच्चमाना चोदेन्तेव—

१ भसितपरिक्कन्त—सी०, रो० । २ रो० पोत्थके नत्थि । ३ व्यत्तेन—सी० । ४ चोदेन्ति—सी० ।

‘सरतायस्मा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति ^१ सो अमूळ्हो सङ्घो अमूळ्हविनय याचति । सङ्घो गग्गस्स भिक्खुनो अमूळ्हस्स अमूळ्हविनय देति । यस्सायस्सतो खमति गग्गस्स भिक्खुनो अमूळ्हस्स अमूळ्हविनयस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० दिन्नो सङ्घेन गग्गस्स भिक्खुनो अमूळ्हस्स अमूळ्हविनयो । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत ^५ धारयामी ति ।

१४ “तीणिमानि,^१ भिक्खवे, अधम्मिकानि अमूळ्हविनयस्स दानानि, तीणि धम्मिकानि ।

“कतमानि तीणि अधम्मिकानि अमूळ्हविनयस्स दानानि ^२

“इध पन, भिक्खवे, भिक्खु आपत्ति आपन्नो होति । तमेन चोदेति सङ्घो वा, ^{१०} सम्बहुला वा, एकपुग्गलो वा — ‘सरतायस्मा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति ^१ सो सरमानो व एव वदेति — ‘न खो अह, आवुसो, सरामि एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति । तस्स सङ्घो अमूळ्हविनय देति । अधम्मिक अमूळ्हविनयस्स दान ।

“इध पन, भिक्खवे, भिक्खु आपत्ति आपन्नो होति । तमेन चोदेति सङ्घो वा, सम्बहुला वा, एकपुग्गलो वा — ‘सरतायस्मा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति ^१ सो सरमानो ^{१५} व एव वदेति — ‘सरामि खो अह, आवुसो, यथा सुपिनन्तेना’ ति । तस्स सङ्घो अमूळ्ह-विनय देति । अधम्मिक अमूळ्हविनयस्स दान ।

“इध पन, भिक्खवे, भिक्खु आपत्ति आपन्नो होति । तमेन चोदेति सङ्घो वा, सम्बहुला वा, एकपुग्गलो वा — ‘सरतायस्मा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति ^१ सो अनुम्मत्तको उम्मत्तकालय करोति — ‘अह पि खो एव करोमि । तुम्हे पि एव करोथ । मय्ह पि एत ^{२०} कप्पति । तुम्हाक पेत कप्पती’ ति । तस्स सङ्घो अमूळ्हविनय देति । अधम्मिक अमूळ्हविनयस्स दान ।

“इमानि तीणि अधम्मिकानि अमूळ्हविनयस्स दानानि ।

१५ “कतमानि तीणि धम्मिकानि अमूळ्हविनयस्स दानानि ^२

B 202

“इध पन, भिक्खवे, भिक्खु उम्मत्तको होति चित्तविपरियासकतो । तेन उम्मत्तकेन ^{२५} चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण होति भासितपरिक्कन्त^३ । तमेन चोदेति सङ्घो वा, सम्बहुला वा, एकपुग्गलो वा — ‘सरतायस्मा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति ^१ सो असरमानो^३ व एव वदेति — ‘न खो अह, आवुसो, सरामि एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति । तस्स सङ्घो अमूळ्हविनय देति । धम्मिक अमूळ्हविनयस्स दान ।

१ तीणीमानि-स्या०, रो०, तीनिमानि-सी० । २ भासितपरिक्कन्त-सी०, रो० । ३ अस्सर-मानो-म० ।

R 83

“इध पन, भिक्खवे, भिक्खु उम्मत्तको होति चित्तविपरियासकतो । तेन उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण होति भासितपरिक्कन्त । तमेन चोदेति सङ्घो वा, सम्बहुला वा, एकपुग्गलो वा — ‘सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति ^१ सो असरमानो व एव वदेति — ‘सरामि खो अह, आवुसो, यथा सुपिनन्तेना’ ति । तस्स ^५ सङ्घो अमूळ्हविनय देति । धम्मिक अमूळ्हविनयस्स दान ।

“इध पन, भिक्खवे, भिक्खु उम्मत्तको होति चित्तविपरियासकतो । तेन उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण होति भासितपरिक्कन्त । तमेन चोदेति सङ्घो वा, सम्बहुला वा, एकपुग्गलो वा — ‘सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति ^२ सो उम्मत्तको उम्मत्तकालय करोति — ‘अह पि एव करोमि । तुम्हे पि एव करोथ । मय्ह पि ^{१०} एत कप्पति । तुम्हाकप्पेत कप्पती’ ति । तस्स सङ्घो अमूळ्हविनय देति । धम्मिक अमूळ्ह-विनयस्स दान ।

“इमानि तीणि^१ धम्मिकानि अमूळ्हविनयस्स दानानी” ति ।

§ ४ पटिज्जातकरण

१६ तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू अप्पटिज्जाय^१ भिक्खून कम्मानी^२ करोन्ति — तज्जनीय^३ पि, नियम्स^४ पि, पब्बाजनीय^५ पि, पटिसारणीय^६ पि, उक्खेपनीय^७ पि । ^{१५} ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम छब्बग्गिया भिक्खू अप्पटिज्जाय भिक्खून कम्मानी करिस्सन्ति — तज्जनीय पि, नियम्स पि, पब्बाजनीय पि, पटिसारणीय पि, उक्खेपनीय पी” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “सच्च किर, भिक्खवे पे० ^{B 203} “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “अननुच्छविक, भिक्खवे, तेस मोघपुरिसान ^{२०} अननुलोमिक अप्पटिरूप अस्सामणक अकप्पिय अकरणीय । कथ हि नाम ते, भिक्खवे पे० नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान चैव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अज्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा, दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय ^{२५} अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

“न, भिक्खवे, अप्पटिज्जाय भिक्खून कम्म कातब्ब — तज्जनीय वा, नियस्स वा, पब्बाजनीय वा, पटिसारणीय वा, उक्खेपनीय वा । यो करेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा ति ।

१ तीनि-सी० । २ अपटिज्जाय-सी०, रो० । ३ तज्जनीय-रो० । ४ निस्सय-रो० । ५ पब्बाजनीय-रो० । ६ पटिसारणीय-रो० । ७ उक्खेपनीय-रो० ।

१७ “एव खो, भिक्खवे, अधम्मिक होति पटिञ्जातकरण, एव धम्मिक ।

“कथं च, भिक्खवे, अधम्मिक होति पटिञ्जातकरण ?

“भिक्खु पाराजिक अज्झापन्नो होति । तमेन चोदेति सङ्घो वा, सम्बहुला वा, एकपुग्गलो वा — ‘पाराजिक आयस्सा अज्झापन्नो’ ति ? सो एव वदेति — ‘न खो अहं, आवुसो, पाराजिक अज्झापन्नो, सङ्घादिसेस अज्झापन्नो’ ति । त सङ्घो सङ्घादिसेसेन कारेति । अधम्मिक पटिञ्जातकरण ।

“भिक्खु पाराजिक अज्झापन्नो होति । तमेन चोदेति सङ्घो वा, सम्बहुला वा, एकपुग्गलो वा — ‘पाराजिक आयस्सा अज्झापन्नो’ ति ? सो एव वदेति — ‘न खो अहं, आवुसो, पाराजिक अज्झापन्नो, थुल्लच्चय पे० पाचित्थिय पे० पाटिदेसनीय पे० दुक्कट पे० दुब्भासित अज्झापन्नो’ ति । त सङ्घो दुब्भासितेन कारेति ।¹⁰ अधम्मिक पटिञ्जातकरण ।

“भिक्खु सङ्घादिसेस पे० थुल्लच्चय पे० पाचित्थिय पे० पाटिदेसनीय पे० दुक्कट पे० दुब्भासित अज्झापन्नो होति । तमेन चोदेति सङ्घो वा, सम्बहुला वा, एकपुग्गलो वा — ‘दुब्भासित आयस्सा अज्झापन्नो’ ति ? सो एव वदेति — ‘न खो अहं, आवुसो, दुब्भासित अज्झापन्नो, पाराजिक अज्झापन्नो’ ति । त सङ्घो¹⁵ पाराजिकेन कारेति । अधम्मिक पटिञ्जातकरण ।

“भिक्खु दुब्भासित अज्झापन्नो होति । तमेन चोदेति सङ्घो वा, सम्बहुला वा, एकपुग्गलो वा — ‘दुब्भासित आयस्सा अज्झापन्नो’ ति ? सो एव वदेति — ‘न खो अहं, आवुसो, दुब्भासित अज्झापन्नो, सङ्घादिसेस पे० थुल्लच्चय पे० पाचित्थिय पे० पाटिदेसनीय पे० दुक्कट अज्झापन्नो’ ति । त सङ्घो दुक्कटेन कारेति ।²⁰ अधम्मिक पटिञ्जातकरण ।

“एव खो, भिक्खवे, अधम्मिक होति पटिञ्जातकरण ।

“कथं च, भिक्खवे, धम्मिक होति पटिञ्जातकरण ?

“भिक्खु पाराजिक अज्झापन्नो होति । तमेन चोदेति सङ्घो वा, सम्बहुला वा, एकपुग्गलो वा — ‘पाराजिक आयस्सा अज्झापन्नो’ ति ? सो एव वदेति — ‘आमावुसो, पाराजिक²⁵ अज्झापन्नो’ ति । त सङ्घो पाराजिकेन कारेति । धम्मिक पटिञ्जातकरण ।

“भिक्खु सङ्घादिसेस पे० थुल्लच्चय पे० पाचित्थिय पे० पाटिदेसनीय पे० दुक्कट पे० दुब्भासित अज्झापन्नो होति । तमेन चोदेति सङ्घो वा, सम्बहुला वा, एकपुग्गलो वा — ‘दुब्भासित आयस्सा अज्झापन्नो’ ति ? सो एव वदेति —

‘आमावुसो, दुब्भासित अज्झापन्नो’ ति । त सङ्घो दुब्भासितेन कारेति । धम्मिक पटिज्जातकरण ।

“एव खो, भिक्खवे, धम्मिक होति पटिज्जातकरण” ति ।

§ ५ येभुय्यसिका

१८ तेन खो पन समयेन भिक्खू सङ्घमज्झे भण्डनजाता कलहजाता विवादापन्ना
५ अज्जमज्ज मुखसत्तीहि वितुदन्ता^१ विहरन्ति, न सक्कोन्ति त अधिकरण वूपसमेतु । भगवतो^२
एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, एवरूप अधिकरण येभुय्यसिकाय वूपसमेतु ।
पञ्चहज्जेहि^३ समन्नागतो भिक्खु सलाकग्गाहापको^४ सम्मन्नितब्बो — यो न छन्दागति गच्छेय्य, न
दोसागति गच्छेय्य, न मोहागति गच्छेय्य, न भयागति गच्छेय्य, गहितागहित च जानेय्य ।

१९ “एव च पन, भिक्खवे, सम्मन्नितब्बो । पठम भिक्खु याचितब्बो, याचित्वा
१० व्यत्तेन^५ भिक्खुना पटिक्खेन सङ्घो आपेतब्बो — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स
पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु सलाकग्गाहापक सम्मन्नेय्य । एसा अत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु सलाकग्गाहापक सम्मन्नति ।
यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो सलाकग्गाहापकस्स सम्मुति,^६ सो तुण्हस्स, यस्स
नक्खमति, सो भासेय्य । सम्मतो सङ्घेन इत्थन्नामो भिक्खु सलाकग्गाहापको । खमति सङ्घस्स,
१५ तस्सा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

२० “दसयिमे, भिक्खवे, अधम्मिका सलाकग्गाहा^७, दस धम्मिका सलाकग्गाहा^८ ।
कतमे दस अधम्मिका सलाकग्गाहा^९ ओरमत्तक च अधिकरण होति, न च गतिगत होति,
न च सरितसारित होति, जानाति अधम्मवादी बहुतरा ति, अप्पेव नाम अधम्मवादी बहुतरा
अस्सू ति, जानाति सङ्घो भिज्जिस्सती ति, अप्पेव नाम सङ्घो भिज्जेय्या ति, अधम्मेन
२० गण्हन्ति, वग्गा गण्हन्ति, न च यथादिट्ठिया गण्हन्ति — इमे दस अधम्मिका सलाकग्गाहा ।

“कतमे दस धम्मिका सलाकग्गाहा^{१०} न च ओरमत्तक अधिकरण होति, गतिगत
च होति, सरितसारित च होति, जानाति धम्मवादी बहुतरा ति, अप्पेव नाम धम्मवादी
बहुतरा अस्सू ति, जानाति सङ्घो न भिज्जिस्सती ति, अप्पेव नाम सङ्घो न भिज्जेय्या ति,
धम्मेन गण्हन्ति, समग्गा गण्हन्ति, यथादिट्ठिया च गण्हन्ति — इमे दस धम्मिका
२५ सलाकग्गाहा” ति ।

१ वितुदेन्ता-स्या० । २ ते भिक्खू भगवतो-स्या० । ३ पञ्चहि भिक्खवे अङ्गेहि-सी० ।

४ सलाकग्गाहापको-सी०, स्या०, रो० । ५ व्यत्तेन-सी०, रो० । ६ सम्मति-स्या० । ७ सलाकग्गाहा-
सी०, स्या०, रो० । ८ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि ।

§ ६ तस्सपापिय्यसिका

२१ तेन खो पन समयेन उपवाळो^१ भिक्खु सङ्खमज्झे आपत्तिया अनुयुञ्जियमानो अवजानित्वा पटिजानाति, पटिजानित्वा अवजानाति, अञ्जेनञ्ज पटिचरति, सम्पजानमुसा भासति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथं हि नाम उपवाळो भिक्खु सङ्खमज्झे आपत्तिया अनुयुञ्जियमानो अवजानित्वा पटिजानिस्सति, पटिजानित्वा अवजानिस्सति, अञ्जेनञ्ज पटिचरिस्सति,^५ सम्पजानमुसा भासिस्सती” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसु । “सच्च किर, भिक्खवे पे० “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “अननुच्छविक, भिक्खवे, तस्स मोघपुरिस्स अननुलोमिक अप्पटिरूप अस्सामणक अकप्पिय अकरणीय । कथं हि नाम सो, भिक्खवे पे० नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान चेव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान^{१०} अञ्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा त भिक्खु अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय जसन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून् तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथं कत्वा भिक्खू जामन्तेसि —

15

“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो उपवाळस्स भिक्खुनो तस्सपापिय्यसिकाकम्म^३ करोतु । एव च पन, भिक्खवे, कातब्ब । पठम उपवाळो भिक्खु चोदेतब्बो, चोदेत्वा सारेतब्बो, सारेत्वा आपत्ति आरोपेतब्बो^४, आपत्ति आरोपेत्वा^५ व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

२२ “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं उपवाळो भिक्खु सङ्खमज्झे आपत्तिया अनुयुञ्जियमानो अवजानित्वा पटिजानाति, पटिजानित्वा अवजानाति, अञ्जेनञ्ज पटिचरति,^{२०} सम्पजानमुसा भासति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो उपवाळस्स भिक्खुनो तस्सपापिय्यसिकाकम्म करेय्य । एसा जत्ति ।

B 206

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं उपवाळो भिक्खु सङ्खमज्झे आपत्तिया अनुयुञ्जियमानो अवजानित्वा पटिजानाति, पटिजानित्वा अवजानाति, अञ्जेनञ्ज पटिचरति, सम्पजानमुसा भासति । सङ्घो उपवाळस्स भिक्खुनो तस्सपापिय्यसिकाकम्म करोति । यस्सायस्सतो^{२५} खमति उपवाळस्स भिक्खुनो तस्सपापिय्यसिकाकम्मस्स करण, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

• “दुतियं पि एतमत्थं वदामि पे० ततियं पि एतमत्थं वदामि पे० ।

१ उवाळो—सी०, रो० । २ तस्सपापिय्यसिकाकम्म—म०, स्या० । ३ आपत्ति आरोपेतब्बा—सी०, स्या०, आपत्ति रोपेतब्बो—रो० । ४ रोपेत्वा—रो० ।

“कत सङ्गेन उपवाळस्स भिक्खुनो तस्सपापिय्यसिकाकम्म^१ । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

R 86

२३ “पञ्चिमानि, भिक्खवे, धम्मिकानि तस्सपापिय्यसिकाकम्मस्स करणानि । असुचि^२ च होति, अलज्जी च, सानुवादो च, तस्स सङ्घो तस्सपापिय्यसिकाकम्म करोति
५ धम्मेन, समग्गेन^३— इमानि खो, भिक्खवे, पञ्च धम्मिकानि तस्सपापिय्यसिकाकम्मस्स करणानि ।

अधम्मकम्मद्रादसक

२४ “तीहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागत तस्सपापिय्यसिकाकम्म अधम्मकम्म च^४ होति, अविनयकम्म च, दुवूपसन्त च । जसम्मुखा कत होति, अप्पटिपुच्छा कत^५ होति, अप्पटिज्जाय^६ कत होति पे० अधम्मेन कत होति, वग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत तस्सपापिय्यसिकाकम्म अधम्मकम्म च होति, अविनयकम्म
१० च, दुवूपसन्त च ।

(यथा हेट्ठा पञ्चमपिट्ठे वित्थारित तथा एत्था पि वित्थारेतब्ब)

धम्मकम्मद्रादसक

२५ “तीहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागत तस्सपापिय्यसिकाकम्म धम्मकम्म च^७ होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च । सम्मुखा कत होति, पटिपुच्छा कत होति, पटिज्जाय कत होति पे० धम्मेन कत होति, समग्गेन कत होति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागत तस्सपापिय्यसिकाकम्म धम्मकम्म च होति, विनयकम्म च, सुवूपसन्त च ।

(यथा हेट्ठा सत्तमपिट्ठे वित्थारित तथा एत्था पि वित्थारेतब्ब)

आकङ्खमानसक

B 207 15

२६ (१) “तीहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो आकङ्खमानो सङ्घो तस्सपापिय्यसिकाकम्म करेय्य । भण्डनकारको होति कलहकारको विवादकारको भस्सकारको सङ्घे अधिकरणकारको, बालो होति अब्यत्तो^१ आपत्तिवहुलो अनपदानो, गिहिससङ्घो^२ विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससङ्गेहि—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो आकङ्खमानो सङ्घो तस्सपापिय्यसिकाकम्म करेय्य ।

20

(२) “अपरोहि पि, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो आकङ्खमानो सङ्घो तस्सपापिय्यसिकाकम्म करेय्य । अधिसीले सीलविपन्नो होति, अज्झाचारे आचारविपन्नो होति, अतिदिट्ठिया दिट्ठिविपन्नो होति—इमेहि खो, भिक्खवे पे० ।

(३) “अपरोहि पि, भिक्खवे पे० बुद्धस्स अवण्ण भासति, धम्मस्स अवण्ण

१ तस्सपापिय्यसिकाकम्मस्स करण-सी० । २ असुची-सी । ३ समग्गे-रो० । ४ अधम्म कम्मञ्चेव-स्या० । ५ अपटिपुच्छा-सी०, रो० । ६ अपटिज्जाय-सी०, रो० । ७ धम्मकम्मञ्चेव-स्या० । ८ अब्यत्तो-सी०, रो० । ९ गिहीससङ्घो-सी० ।

भासति, सङ्घस्स अवण्ण भासति—इमेहि खो, भिक्खवे, तीहङ्गेहि समन्नागतस्स भिक्खुनो आकङ्खमानो सङ्घो तस्सपापिय्यसिकाकम्म करेय्य ।

(४) “तिण्ण, भिक्खवे, भिक्खून् आकङ्खमानो सङ्घो तस्सपापिय्यसिकाकम्म करेय्य । एको भण्डनकारको होति पे० सङ्घे अधिकरणकारको, एको बालो होति अब्यत्तो आपत्तिबहुलो अनपदानो, एको गिहिससङ्घो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिससङ्गेहि—इमेस ५ खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून् आकङ्खमानो सङ्घो तस्सपापिय्यसिकाकम्म करेय्य ।

(५) “अपरेस पि, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून् आकङ्खमानो सङ्घो तस्सपापिय्यसिकाकम्म करेय्य । एको अधिसीले सीलविपन्नो होति, एको अज्झाचारे आचारविपन्नो होति, एको अतिदिट्ठिया दिट्ठिविपन्नो होति—इमेस खो, भिक्खवे पे० ।

(६) अपरेस पि, भिक्खवे पे० एको बुद्धस्स अवण्ण भासति, एको धम्मस्स १० अवण्ण भासति, एको सङ्घस्स अवण्ण भासति—इमेस खो, भिक्खवे, तिण्ण भिक्खून् आकङ्खमानो सङ्घो तस्सपापिय्यसिकाकम्म करेय्य ।

अट्टारसत्त

२७ “तस्सपापिय्यसिकाकम्मकतेन^१, भिक्खवे^२, भिक्खुना सम्मा वत्तितब्ब । तत्राय सम्मावत्तना — न उपसम्पादेतब्ब, न निस्सयो दातब्बो, न सामणेरो उपट्ठापेतब्बो, न भिक्खुनो-वादकसम्मुत्ति^३ सादितब्बा, सम्मतेन पि भिक्खुनियो न ओवदितब्बा । याय आपत्तिया १५ सङ्घेन तस्सपापिय्यसिकाकम्म क्त होति सा आपत्ति न आपज्जितब्बा, अज्जा वा तादिसिका, ततो वा पापिट्ठतरा । कम्म न गरहितब्ब, कम्मिका न गरहितब्बा । न पकतत्तस्स भिक्खुनो उपोसथो ठपेतब्बो, न पवारणा ठपेतब्बा, न सवचनीय कातब्ब, न अनुवादो पट्टपेतब्बो, न ओकासो कारेतब्बो, न चोदेतब्बो, न सारेतब्बो, न भिक्खूहि^४ सम्पयोजेतब्ब” ति । अथ खो सङ्घो उपवाळम्स भिक्खुनो तस्सपापिय्यसिकाकम्म अकासि ।

B 208

20

§ ७ तिणवत्थारकं

२८ तेन खो पन समयेन भिक्खून् भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान विहरत बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण होति भासितपरिक्कन्त^५ । अथ खो तेस भिक्खून् एतदहोसि — “अम्हाक खो भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान विहरत बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । सचे मय इमाहि आपत्तीहि अज्जमज्ज कारेस्साम,^६ सिया पि त अधिकरण कक्खल्लत्ताय^७ वाळत्ताय^८ भेदाय सवत्तेय्य । कथ नु खो अम्हेहि २५ पटिपज्जितब्ब”ति^२ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

R 87

१ तेन तस्सपापिय्यसिकाकम्मकतेन—स्या० । २ रो० पोत्थके नत्थि । ३ भिक्खुनोवादक सम्मति—स्या० । ४ भिक्खू भिक्खूहि—स्या० । ५ भासितपरिक्कन्त—सी०, रो० । ६ कारेय्याम—रो० । ७ कक्खल्लत्ताय—स्या० । ८ वाळत्ताय—स्या०, बालत्ताय—रो० ।

“इध पन, भिक्खवे, भिक्खून् भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान विहरत बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण होति भासितपरिक्कन्त । तत्र चे^१ भिक्खून् एव होति — ‘अम्हाक खो भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान विहरत बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त, सचे मय इमाहि आपत्तीहि अञ्जमञ्ज कारेस्साम, सिया पि त अधिकरण 5 कक्खळत्ताय वाळत्ताय भेदाय सवत्तेय्या’ ति, अनुजानामि, भिक्खवे, एवरूप अधिकरण तिणवत्थारकेन वूपसमेतु । एव च पन, भिक्खवे, वूपसमेतब्ब । सब्बेहेव एकज्झ सन्निपतितब्ब, सन्निपतित्वा व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अम्हाक भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान विहरत बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । सचे मय इमाहि आपत्तीहि अञ्जमञ्ज 10 कारेस्साम, सिया पि त अधिकरण कक्खळत्ताय वाळत्ताय भेदाय सवत्तेय्य । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इम अधिकरण तिणवत्थारकेन वूपसमेय्य, ठपेत्वा थुल्लवज्ज,^२ ठपेत्वा गिहिप्पटिसयुत्त^३” ति ।

“एकतोपक्खिकान भिक्खून् व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सको पक्खो आपेतब्बो —

“सुणन्तु मे आयस्सन्ता । अम्हाक भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान 15 विहरत बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । सचे मय इमाहि आपत्तीहि अञ्जमञ्ज कारेस्साम, सिया पि त अधिकरण कक्खळत्ताय वाळत्ताय भेदाय सवत्तेय्य । यदायस्सन्तान पत्तकल्ल, अह या चेव आयस्सन्तान आपत्ति, या च अत्तनो आपत्ति, आयस्सन्तान चेव अत्थाय, अत्तनो च अत्थाय, सङ्घमज्जे तिणवत्थारकेन देसेय्य, ठपेत्वा थुल्लवज्ज, ठपेत्वा गिहिप्पटिसयुत्त ति ।

20 “अथापरेस एकतोपक्खिकान भिक्खून् व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सको पक्खो आपेतब्बो —

“सुणन्तु मे आयस्सन्ता । अम्हाक भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान विहरत बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । सचे मय इमाहि आपत्तीहि अञ्जमञ्ज कारेस्साम, सिया पि त अधिकरण कक्खळत्ताय वाळत्ताय भेदाय सवत्तेय्य । यदायस्सन्तान 25 पत्तकल्ल, अह या चेव आयस्सन्तान आपत्ति, या च अत्तनो आपत्ति, आयस्सन्तान चेव अत्थाय, अत्तनो च अत्थाय, सङ्घमज्जे तिणवत्थारकेन देसेय्य, ठपेत्वा थुल्लवज्ज, ठपेत्वा गिहिप्पटिसयुत्त ति ।

२९ “अथापरेस” एकतोपक्खिकान भिक्खून् व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

१ चे भिक्खवे—स्या० । २ थूल्लवज्ज—रो० । ३ गिहिप्पटिसयुत्त—स्या०, रो०, गिहीपटिसयुत्त—सी० । ४ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेषु नत्थि ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अम्हाक भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान विहरत बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । सचे मय इमाहि आपत्तीहि
 १ अञ्जमञ्ज कारेस्साम, सिया पि त अधिकरण कक्खळत्ताय वाळत्ताय भेदाय सवत्तेय्य ।
 यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, अह या चेव इमेस आयस्सन्तान आपत्ति, या च अत्तनो आपत्ति,
 इमेस चेव आयस्सन्तान अत्थाय, अत्तनो च अत्थाय, सङ्घमज्जे तिणवत्थारकेन देसेय्य, 5 B 210
 ठपेत्वा थुल्लवज्ज, ठपेत्वा गिहिप्पटिसयुत्त । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अम्हाक भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान विहरत
 बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । सचे मय इमाहि आपत्तीहि अञ्जमञ्ज
 कारेस्साम, सिया पि त अधिकरण कक्खळत्ताय वाळत्ताय भेदाय सवत्तेय्य । अह या चेव
 इमेस आयस्सन्तान आपत्ति, या च अत्तनो आपत्ति, इमेस चेव आयस्सन्तान अत्थाय, अत्तनो 10
 च अत्थाय, सङ्घमज्जे तिणवत्थारकेन देसेमि, ठपेत्वा थुल्लवज्ज, ठपेत्वा गिहिप्पटिसयुत्त ।
 यस्सायस्सतो खमति अम्हाक इमास आपत्तीन सङ्घमज्जे तिणवत्थारकेन देसना, ठपेत्वा
 थुल्लवज्ज, ठपेत्वा गिहिप्पटिसयुत्त, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“देसिता अम्हाक इमा आपत्तियो सङ्घमज्जे तिणवत्थारकेन, ठपेत्वा थुल्लवज्ज,
 ठपेत्वा गिहिप्पटिसयुत्त । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति । 15 R 88

३० “अथापरेस एकतोपक्खिकान भिक्खून् व्यत्तेन^१ भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो
 आपेतब्बो —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अम्हाक भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान
 विहरत बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । सचे मय इमाहि आपत्तीहि अञ्ज-
 मञ्ज कारेस्साम, सिया पि त अधिकरण कक्खळत्ताय वाळत्ताय भेदाय सवत्तेय्य । यदि 20
 सङ्घस्स पत्तकल्ल, अह या चेव इमेस आयस्सन्तान आपत्ति, या च अत्तनो आपत्ति, इमेस
 चेव आयस्सन्तान अत्थाय, अत्तनो च अत्थाय, सङ्घमज्जे तिणवत्थारकेन देसेय्य, ठपेत्वा B 211
 थुल्लवज्ज, ठपेत्वा गिहिप्पटिसयुत्त । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अम्हाक भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान
 विहरत बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । सचे मय इमाहि आपत्तीहि 25
 अञ्जमञ्ज कारेस्साम, सिया पि त अधिकरण कक्खळत्ताय वाळत्ताय भेदाय सवत्तेय्य ।
 अह या चेव इमेस आयस्सन्तान आपत्ति, या च अत्तनो आपत्ति, इमेस चेव आयस्सन्तान
 अत्थाय, अत्तनो च अत्थाय, सङ्घमज्जे तिणवत्थारकेन देसेमि, ठपेत्वा थुल्लवज्ज, ठपेत्वा
 गिहिप्पटिसयुत्त । यस्सायस्सतो खमति अम्हाक इमास आपत्तीन सङ्घमज्जे तिणवत्थारकेन
 देसना, ठपेत्वा थुल्लवज्ज, ठपेत्वा गिहिप्पटिसयुत्त, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य । 30

“देसिता अम्हाक इमा आपत्तियो सङ्गमज्झे तिणग्गत्थारकेन, ठपेत्वा थुल्लवज्ज, ठपेत्वा गिहिप्पटिसयुत्त । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

“एव च पन, भिक्खवे, ते भिक्खू ताहि आपत्तीहि बुद्धिता होन्ति, ठपेत्वा थुल्लवज्ज, ठपेत्वा गिहिप्पटिसयुत्त, ठपेत्वा दिट्ठाविकम्म, ठपेत्वा^१ ये न तत्थ होन्ती” ति ।

§ ८ अधिकरण

३१ तेन खो पन समयेन भिक्खू पि भिक्खूहि विवदन्ति^२, भिक्खू पि भिक्खूनीहि विवदन्ति^३, भिक्खुनियो पि भिक्खूहि विवदन्ति, छन्नो पि भिक्खु भिक्खुनीन अनुपखज्ज भिक्खूहि सद्धि विवदति, भिक्खुनीन पक्ख गाहेति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खियन्ति^४ विपाचेन्ति — “कथ हि नाम छन्नो भिक्खु भिक्खुनीन अनुपखज्ज भिक्खूहि सद्धि विवदिस्सति, भिक्खुनीन पक्ख गाहेस्सती ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “सच्च किर, भिक्खवे पे० “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “अननुच्छविक, भिक्खवे, तस्स मोघपुरिसस्स अननुलोमिक अप्पटिरूप अस्सामणक्क अकप्पिय अकरणीय । कथ हि नाम सो, भिक्खवे पे० नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान चेव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अब्जत्ताया” ति । अथ खो भगवा त भिक्खु अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

२० “चत्तारिमानि^५, भिक्खवे, अधिकरणानि — विवादाधिकरण, अनुवादाधिकरण, आपत्ताधिकरण, किच्चाधिकरण ।

“तत्थ कतम विवादाधिकरण^६ इध पन,^७ भिक्खवे, भिक्खू विवदन्ति — धम्मो ति वा अधम्मो ति वा, विनयो ति वा अविनयो ति वा, भासित लपित तथागतेना ति वा अभासित अलपित तथागतेना ति वा, आचिण्ण तथागतेना ति वा अनाचिण्ण तथागतेना ति वा, पब्बज्ज तथागतेना ति वा अप्पज्जत्त^८ तथागतेना ति वा, आपत्ती ति वा अनापत्ती ति वा, लहुक्का आपत्ती ति वा गरुक्का आपत्ती ति वा, सावसेसा आपत्ती ति वा अनवसेसा आपत्ती ति वा,

१ सी० पोत्थके नत्थि । २ एत्थ ‘भिक्खू पि भिक्खूहि विवदन्ति’ इति पाठो सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । ३ एत्थ ‘भिक्खू पि भिक्खूनीहि विवदन्ति’ इति पाठो रो० पोत्थके नत्थि । ४ खीयन्ति-सी०, स्या०, रो० । ५ चत्तारीमानि-स्या०, रो० । ६ रो० पोत्थके नत्थि । ७ अपज्जत्त-सी०, स्या०, रो० ।

दुष्टुल्ला आपत्ती ति वा अदुष्टुल्ला आपत्ती ति वा^१ य तत्थ भण्डन कलहो विग्गहो विवादो नानावादो अब्जथावादो विपच्चताय^२ वोहारो मेधग^३—इदं वुच्चति विवादाधिकरण ।

“तत्थ कतमं अनुवादाधिकरणं^४ इध पन,^५ भिक्खवे, भिक्खू भिक्खु अनुवदन्ति सीलविपत्तिया वा आचारविपत्तिया वा दिट्ठिविपत्तिया वा आजीविपत्तिया वा । यो तत्थ अनुवादो अनुवदना अनुल्लपना अनुभण्णा अनुसम्पवङ्कता अब्भुस्सहनता अनुबलप्पदानं—^६ इदं वुच्चति अनुवादाधिकरण ।

“तत्थ कतमं आपत्ताधिकरणं^७ पञ्च पि आपत्तिक्खन्धा आपत्ताधिकरणं, सत्तं पि आपत्तिक्खन्धा आपत्ताधिकरणं—इदं वुच्चति आपत्ताधिकरण ।

R 89

“तत्थ कतमं किच्चाधिकरणं^८ या सङ्खस्स किच्चयता, करणीयता, अपलोकनकम्म, जत्तिकम्म, जत्तिदुत्तियकम्म, जत्तिचतुत्थकम्म—इदं वुच्चति किच्चाधिकरण ।

10

३२ “विवादाधिकरणस्स किं मूलं^९ छ विवादमूलानि विवादाधिकरणस्स मूलं । तीणि पि अकुसलमूलानि विवादाधिकरणस्स मूलं, तीणि पि कुसलमूलानि विवादाधिकरणस्स मूलं ।

“कतमानि छ विवादमूलानि विवादाधिकरणस्स मूलं^{१०} इध, भिक्खवे, भिक्खु कोधनो होति उपनाही । यो सो, भिक्खवे, भिक्खु कोधनो होति उपनाही, सो सत्थरि पि अगारवो विहरति अप्पतिस्सो, धम्मे पि अगारवो विहरति अप्पतिस्सो, सङ्गे पि अगारवो विहरति^{११} अप्पतिस्सो, सिक्खाय पि न परिपूरकारी^{१२} होति । यो सो, भिक्खवे, भिक्खु सत्थरि पि अगारवो विहरति अप्पतिस्सो, धम्मे पि अगारवो विहरति अप्पतिस्सो, सङ्गे पि अगारवो विहरति अप्पतिस्सो, सिक्खाय पि न परिपूरकारी, सो सङ्गे विवाद जनेति । सो^{१३} होति विवादो बहुजनाहिताय बहुजनासुखाय बहुनो जनस्स अनत्थाय अहिताय दुक्खाय देवमनुस्सानं । एवरूपं चे तुम्हे, भिक्खवे, विवादमूलं अज्झत्तं वा बहिद्धं वा समनुपस्सेय्याथ,^{१४} तत्र तुम्हे, भिक्खवे, तस्सेव पापकस्स विवादमूलस्स पहानाय वायमेय्याथ । एवरूपं चे तुम्हे, भिक्खवे, विवादमूलं अज्झत्तं वा बहिद्धं वा न समनुपस्सेय्याथ, तत्र तुम्हे, भिक्खवे, तस्सेव पापकस्स विवादमूलस्स आयति अनवस्सवाय पटिपज्जेय्याथ । ‘एवमेतस्स पापकस्स विवादमूलस्स पहानं होति । एवमेतस्स पापकस्स विवादमूलस्स आयति अनवस्सवो होति ।

B 213

“पुन च पर, भिक्खवे, भिक्खु मक्खी होति पळासी^{१५} पे० ‘इत्सुकी होति^{१६} मच्छरी, सठो होति मायावी, पापिच्छो होति मिच्छादिट्ठी, सन्दिट्ठिपरामासी होति आधानग्गाही^{१७} दुप्पट्ठिनिस्सग्गी । यो सो, भिक्खवे, भिक्खु सन्दिट्ठिपरामासी होति आधानग्गाही दुप्पट्ठिनिस्सग्गी, सो सत्थरि पि अगारवो विहरति अप्पतिस्सो, धम्मे पि अगारवो विहरति

१ विपच्चयताय—सी० । २ मेवक—रो०, सी० । ३ रो० पोत्थके नत्थि । ४ सी०, रो० पोत्थके नत्थि । ५ परिपूरीकारी—स्या० । ६ यो—म० । ७ पलासी—रो० । ८ रो० पोत्थके पेग्यालो नत्थि । ९ आधानग्गाही—सी०, स्या०, रो० ।

अप्पतिस्सो, सङ्खे पि अगारवो विहरति अप्पतिस्सो, सिक्खाय पि न परिपूरकारी होति । यो सो, भिक्खवे, भिक्खु सत्थरि पि अगारवो विहरति अप्पतिस्सो, धम्मो पि पे० सङ्खे पि पे० सिक्खाय पि न परिपूरकारी, सो सङ्खे विवाद जनेति । सो^१ होति विवादो बहुजनाहिताय बहुजनासुखाय बहुनो जनस्स अनत्थाय अहिताय दुक्खाय देवमनु-
 ५ स्सान । एवरूप चे, तुम्हे, भिक्खवे, विवादमूल अज्झत्त वा बहिद्धा वा समनुपस्सेय्याथ, तत्र तुम्हे, भिक्खवे, तस्सेव पापकस्स विवादमूलस्स पहानाय वायमेय्याथ । एवरूप चे तुम्हे, भिक्खवे, विवादमूल अज्झत्त वा बहिद्धा वा न समनुपस्सेय्याथ, तत्र तुम्हे, भिक्खवे, तस्सेव पापकस्स विवादमूलस्स आयति अनवस्सवाय पटिपज्जेय्याथ । एवमेतस्स पापकस्स विवादमूलस्स पहान होति । एवमेतस्स पापकस्स विवादमूलस्स आयति अनवस्सवो होति ।
 १० इमानि छ विवादमूलानि विवादाधिकरणस्स मूल ।

“कतमानि तीणि^२ अकुसलमूलानि विवादाधिकरणस्स मूल^३ इध पन, भिक्खवे, भिक्खू^४ लुद्धचित्ता विवदन्ति, दुद्धचित्ता विवदन्ति, मूळ्हचित्ता विवदन्ति — धम्मो ति वा अधम्मो ति वा, विनयो ति वा अविनयो ति वा, भासित लपित तथागतेना ति वा अभासित अलपित तथागतेना ति वा, आचिण्ण तथागतेना ति वा अनाचिण्ण तथागतेना ति वा,
 १५ पञ्जत्त तथागतेना ति वा अप्पञ्जत्त^५ तथागतेना ति वा, आपत्ती ति वा अनापत्ती ति-वा^६, लहुका आपत्ती ति वा गरुका आपत्ती ति वा, सावसेसा आपत्ती ति वा अनवसेसा आपत्ती ति वा, दुद्धुल्ला आपत्ती ति वा अदुद्धुल्ला आपत्ती ति वा । इमानि तीणि अकुसलमूलानि विवादाधिकरणस्स मूल ।

B 214

R 90

“कतमानि तीणि कुसलमूलानि विवादाधिकरणस्स मूल^७ इध पन, भिक्खवे, भिक्खू
 २० अलुद्धचित्ता विवदन्ति, अदुद्धचित्ता विवदन्ति, अमूळ्हचित्ता विवदन्ति — धम्मो ति वा अधम्मो ति वा पे० दुद्धुल्ला आपत्ती ति वा अदुद्धुल्ला आपत्ती ति वा । इमानि तीणि कुसलमूलानि विवादाधिकरणस्स मूल ।

३३ “अनुवादाधिकरणस्स कि मूल^८ छ अनुवादमूलानि अनुवादाधिकरणस्स मूल । तीणि^९ पि अकुसलमूलानि अनुवादाधिकरणस्स मूल, तीणि पि कुसलमूलानि अनुवादाधि-
 २० करणस्स मूल, कायो पि अनुवादाधिकरणस्स मूल, वाचा पि अनुवादाधिकरणस्स मूल ।

“कतमानि छ अनुवादमूलानि अनुवादाधिकरणस्स मूल^{१०} इध पन, भिक्खवे,^{११} भिक्खु-
 कोधनो होति उपनाही । यो सो, भिक्खवे, भिक्खु कोधनो होति उपनाही, सो सत्थरि पि अगारवो विहरति अप्पतिस्सो, धम्मो पि अगारवो विहरति अप्पतिस्सो, सङ्खे पि अगारवो विहरति अप्पतिस्सो, सिक्खाय पि न परिपूरकारी होति । यो सो, भिक्खवे, भिक्खु सत्थरि पि

१ यो-स्या०, म०, रो० । २ तीनि-सी० । ३ इव भिक्खवे भिक्खू-म०, इध भिक्खू-सी०, रो० । ४ अपञ्जत्त-सी० । ५ तीनि-सी० । ६ एत्थ ‘पन भिक्खवे’ इति पाठो सी०, रो०, म० पोट्यकेसु नत्थि ।

अगारवो विहरति अप्पतिस्सो, धम्मे पि पे० सङ्खे पि पे० सिक्खाय पि न परिपूरकारी, सो सङ्खे अनुवाद जनेति । सो^१ होति अनुवादो बहुजनाहिताय बहुजना-
 सुखाय बहुनो जनस्स अनत्थाय अहिताय दुक्खाय देवमनुस्सान । एवरूप चे तुम्हे, भिक्खवे, अनुवादमूल अज्झत्त वा बहिद्धा वा समनुपस्सेय्याथ, तत्र तुम्हे, भिक्खवे, तस्सेव पापकस्स अनुवादमूलस्स पहानाय वायमेय्याथ । एवरूप चे तुम्हे, भिक्खवे, अनुवादमूल^५
 अज्झत्त वा बहिद्धा वा न समनुपस्सेय्याथ, तत्र तुम्हे, भिक्खवे, तस्सेव पापकस्स अनुवाद-
 मूलस्स आयति अनवस्सवाय पटिपज्जेय्याथ । एवमेतस्स पापकस्स अनुवादमूलस्स पहान
 होति । एवमेतस्स पापकस्स अनुवादमूलस्स आयति अनवस्सवो होति ।

“पुन च पर, भिक्खवे, भिक्खु मक्खी होति पळासी पे० इस्सुकी होति मच्छरी, सठो होति मायावी, पापिच्छो होति मिच्छादिट्ठी, सन्दिट्ठिपरामासी होति आधा-^{१०}
 नगाही^१ दुप्पटिनिस्सग्गी । यो सो, भिक्खवे, भिक्खु सन्दिट्ठिपरामासी होति आधानगाही
 दुप्पटिनिस्सग्गी, सो सत्थरि पि अगारवो विहरति अप्पतिस्सो, धम्मे पि अगारवो विहरति
 अप्पतिस्सो, सङ्खे पि अगारवो विहरति अप्पतिस्सो, सिक्खाय पि न परिपूरकारी^३ होति ।
 यो सो, भिक्खवे, भिक्खु सत्थरि पि अगारवो विहरति अप्पतिस्सो, धम्मे पि पे०
 सङ्खे पि पे० सिक्खाय पि न परिपूरकारी, सो सङ्खे अनुवाद जनेति । सो^५ होति^{१५} B 215
 अनुवादो बहुजनाहिताय बहुजनासुखाय बहुनो जनस्स अनत्थाय अहिताय दुक्खाय
 देवमनुस्सान । एवरूप चे तुम्हे, भिक्खवे, अनुवादमूल अज्झत्त वा बहिद्धा वा समनुप-
 स्सेय्याथ, तत्र तुम्हे, भिक्खवे, तस्सेव पापकस्स अनुवादमूलस्स पहानाय वायमेय्याथ ।
 एवरूप चे तुम्हे, भिक्खवे, अनुवादमूल अज्झत्त वा बहिद्धा वा न समनुपस्सेय्याथ, तत्र तुम्हे,
 भिक्खवे, तस्सेव पापकस्स अनुवादमूलस्स आयति अनवस्सवाय पटिपज्जेय्याथ । एवमेतस्स^{२०}
 पापकस्स अनुवादमूलस्स पहान होति । एवमेतस्स पापकस्स अनुवादमूलस्स आयति
 अनवस्सवो होति । इमानि छ अनुवादमूलानि अनुवादाधिकरणस्स मूल ।

“कतमानि तीणि^१ अकुसलमूलानि अनुवादाधिकरणस्स मूल^२ इध पन, भिक्खवे,
 भिक्खू^६ भिक्खु लुद्धचित्ता अनुवदन्ति, दुट्ठचित्ता अनुवदन्ति, मूळ्हचित्ता अनुवदन्ति—
 ‡ सीलविपत्तिया वा, आचारविपत्तिया वा, दिट्ठिविपत्तिया वा, आजीवविपत्तिया वा । इमानि^{२५}
 तीणि अकुसलमूलानि अनुवादाधिकरणस्स मूल ।

“कतमानि तीणि कुसलमूलानि अनुवादाधिकरणस्स मूल^२ इध पन, भिक्खवे,
 भिक्खू भिक्खु अलुद्धचित्ता अनुवदन्ति, अदुट्ठचित्ता अनुवदन्ति, अमूळ्हचित्ता अनुवदन्ति—

१ यो-स्या०, म०, रो० । २ आधानगाही-सी०, स्या०, रो० । ३ परिपूरकारी-स्या० ।

४ यो-स्या०, म०, रो० । ५ तीनि-सी० । ६ इध भिक्खवे भिक्खू-म०, सी०, इध भिक्खू-रो० ।

सीलविपत्तिया वा, आचारविपत्तिया वा, दिट्ठिविपत्तिया वा, आजीमविपत्तिया वा । इमानि तीणि कुसलमूलानि अनुवादाधिकरणस्स मूल ।

“कतमो कायो^१ अनुवादाधिकरणस्स मूल^२ इधेकच्चो दुब्बण्णो होति, दुइस्सिको, ओकोटिमको, बह्वाबाधो^३, काणो वा, कुणी^४ वा, खज्जो वा, पक्खहतो वा, येन न अनुवदन्ति ।
५ अय कायो अनुवादाधिकरणस्स मूल ।

“कतमा वाचा^५ अनुवादाधिकरणस्स मूल^६ इधेकच्चो दुब्बचो होति, मम्मनो^७, एल्लगल्लाचो, याय न अनुवदन्ति । अय वाचा अनुवादाधिकरणस्स मूल ।

३४ “आपत्ताधिकरणस्स कि मूल^८ छ आपत्तिसमुद्धाना आपत्ताधिकरणस्स मूल ।
B 216 अत्थापत्ति कायतो समुद्वाति, न वाचतो, न चित्ततो । अत्थापत्ति वाचतो समुद्वाति, न
10 कायतो, न चित्ततो । अत्थापत्ति कायतो च वाचतो च समुद्वाति, न चित्ततो । अत्थापत्ति
कायतो च चित्ततो च समुद्वाति, न वाचतो । अत्थापत्ति वाचतो च चित्ततो च समुद्वाति,
न कायतो^९ । अत्थापत्ति कायतो च वाचतो च चित्ततो च समुद्वाति । इमे छ आपत्तिसमुद्धाना
आपत्ताधिकरणस्स मूल ।

३५ “किञ्चाधिकरणस्स कि मूल^{१०} किञ्चाधिकरणस्स एक मूल—सङ्घो ।

R 91 1, ३६ “विवादाधिकरण कुसल, अकुसल, अब्याकत^{११} । विवादाधिकरण सिया
कुसल, सिया अकुसल, सिया अब्याकत ।

“तत्थ कतम विवादाधिकरण कुसल^{१२} इध, भिक्खवे, भिक्खू कुसलचित्ता विवदन्ति —
धम्मो ति वा अधम्मो ति वा पे० दुइल्ला आपत्ती ति वा अदुइल्ला आपत्ती ति वा ।
य तत्थ भण्डन कल्लहो विग्गहो विवादो नानावादो अब्जथावादो विपच्चताय^{१३} वोहारो
20 मेधग^{१४}—इद वुच्चति विवादाधिकरण कुसल ।

“तत्थ कतम विवादाधिकरण अकुसल^{१५} इध, भिक्खवे, भिक्खू अकुसलचित्ता
विवदन्ति—धम्मो ति वा अधम्मो ति वा पे० दुइल्ला आपत्ती ति वा अदुइल्ला
आपत्ती ति वा । य तत्थ भण्डन कल्लहो विग्गहो विवादो नानावादो अब्जथावादो
विपच्चताय वोहारो मेधग—इद वुच्चति विवादाधिकरण अकुसल ।

25 “तत्थ कतम विवादाधिकरण अब्याकत^{१६} इध, भिक्खवे, भिक्खू अब्याकतचित्ता
विवदन्ति—धम्मो ति वा अधम्मो ति वा पे० दुइल्ला आपत्ती ति वा अदुइल्ला आपत्ती
ति वा । य तत्थ भण्डन कल्लहो विग्गहो विवादो नानावादो अब्जथावादो विपच्चताय
वोहारो मेधग—इद वुच्चति विवादाधिकरण अब्याकत ।

१ कतमो च कायो—स्या० । २ बह्वाबाधो—सी०, बह्वाबाधो—स्या० । ३ कुणि—स्या०, रो० ।
४ कतमा च वाचा—स्या० । ५ दुम्मनो—सी० । ६ ‘अत्थापत्ति कायतो च चित्ततो च समुद्वाति, न
वाचतो । अत्थापत्ति वाचतो च चित्ततो च समुद्वाति, न कायतो’ इति पाठो सी० पोत्थके नत्थि ।
७ अब्याकत—सी० । ८ विपच्चताय—सी० । ९ मेधक—सी०, रो० ।

४० “विवादो विवादाधिकरण, विवादो नो अधिकरण, अधिकरण नो विवादो, अधिकरण चेव विवादो च । सिया विवादो विवादाधिकरण, सिया विवादो नो अधिकरण, सिया अधिकरण नो विवादो, सिया अधिकरण चेव विवादो च ।

“तत्थ कतमो विवादो विवादाधिकरण^१ इध पन, भिक्खवे, भिक्खू विवदन्ति —
 ५ धम्मो ति वा अधम्मो ति वा पे० दुदुल्ला आपत्ती ति वा अदुदुल्ला आपत्ती ति वा । य
 तत्थ भण्डन कल्लहो विग्गहो विवादो नानावादो अब्जथावादो विपच्चताय^२ वोहारो मेधग^३ —
 अय विवादो विवादाधिकरण ।

“तत्थ कतमो विवादो नो अधिकरण^१ माता पि पुत्तेन विवदति, पुत्तो पि मातरा
 विवदति, पिता पि पुत्तेन विवदति, पुत्तो पि पितरा विवदति, भाता पि भातरा विवदति,
 १० भाता पि भगिनिया विवदति, भगिनी पि भातरा विवदति, सहायो पि सहायेन विवदति —
 अय विवादो नो अधिकरण ।

“तत्थ कतम अधिकरण नो विवादो^१ अनुवादाधिकरण, आपत्ताधिकरण, किञ्चाधि-
 करण — इद अधिकरण नो विवादो ।

“तत्थ कतम अधिकरण चेव विवादो च^१ विवादाधिकरण अधिकरण चेव विवादो च ।
 १५ ४१ “अनुवादो अनुवादाधिकरण, अनुवादो नो अधिकरण, अधिकरण नो अनुवादो,
 अधिकरण चेव अनुवादो च । सिया अनुवादो अनुवादाधिकरण, सिया अनुवादो नो अधिकरण,
 सिया अधिकरण नो अनुवादो, सिया अधिकरण चेव अनुवादो च ।

“तत्थ कतमो अनुवादो अनुवादाधिकरण^१ इध पन, भिक्खवे, भिक्खू भिक्खू
 अनुवदन्ति — सीलविपत्तिया वा, आचारविपत्तिया वा, दिट्ठिविपत्तिया वा, आजीवविपत्तिया
 B 219 २० वा । यो तत्थ अनुवादो अनुवदना अनुल्लपना अनुभणना अनुसम्पवङ्कता अब्भुस्सहन्ता
 अनुवल्लप्पदान — अय अनुवादो अनुवादाधिकरण ।

“तत्थ कतमो अनुवादो नो अधिकरण^१ माता पि पुत्त अनुवदति, पुत्तो पि मातर
 अनुवदति, पिता पि पुत्त अनुवदति, पुत्तो पि पितर अनुवदति, भाता पि भातर अनुवदति,
 भाता पि भगिनि अनुवदति, भगिनी पि भातर अनुवदति, सहायो पि सहाय अनुवदति —
 २५ अय अनुवादो नो अधिकरण ।

“तत्थ कतम^३ अधिकरण नो अनुवादो^१ आपत्ताधिकरण, किञ्चाधिकरण, विवादाधि-
 करण — इद अधिकरण नो अनुवादो ।

“तत्थ कतम अधिकरण चेव अनुवादो च^१ अनुवादाधिकरण अधिकरण चेव
 अनुवादो च ।

४२ “आपत्ति आपत्ताधिकरण, आपत्ति नो अधिकरण, अधिकरण नो आपत्ति, अधिकरण चेव आपत्ति च । सिया आपत्ति आपत्ताधिकरण, सिया आपत्ति नो अधिकरण, सिया अधिकरण नो आपत्ति, सिया अधिकरण चेव आपत्ति च ।

“तत्थ कतम^१ आपत्ति आपत्ताधिकरण^२ पञ्च पि आपत्तिक्खन्धा आपत्ताधिकरण, सत्त पि आपत्तिक्खन्धा आपत्ताधिकरण—अय आपत्ति आपत्ताधिकरण । R 93 5

“तत्थ कतम आपत्ति नो अधिकरण^२ सोतापत्ति समापत्ति—अय आपत्ति नो अधिकरण ।

“तत्थ कतम अधिकरण नो आपत्ति^२ किच्चाधिकरण, विवादाधिकरण, अनुवादाधिकरण—इद अधिकरण नो आपत्ति ।

“तत्थ कतम अधिकरण चेव आपत्ति च^२ आपत्ताधिकरण अधिकरण चेव¹⁰ आपत्ति च ।

४३ “किच्च किच्चाधिकरण, किच्च नो अधिकरण, अधिकरण नो किच्च, अधिकरण चेव किच्च च । सिया किच्च किच्चाधिकरण, सिया किच्च नो अधिकरण, सिया अधिकरण नो किच्च, सिया अधिकरण चेव किच्च च ।

“तत्थ कतम किच्च किच्चाधिकरण^२ या सङ्खस्स किच्चयता, करणीयता, अपलोक्कन-¹⁵ B 220 कम्म, जत्तिकम्म, जत्तिदुतियकम्म, जत्तिचतुत्थकम्म—इद किच्च किच्चाधिकरण ।

“तत्थ कतम किच्च नो अधिकरण^२ आचरियकिच्च, उपज्झायकिच्च, समानुपज्झाय-किच्च, समानाचरियकिच्च—इद किच्च नो अधिकरण ।

“तत्थ कतम अधिकरण नो किच्च^२ विवादाधिकरण, अनुवादाधिकरण, आपत्ता-धिकरण—इद अधिकरण नो किच्च । 20

“तत्थ कतम अधिकरण चेव किच्च च^२ किच्चाधिकरण अधिकरण चेव किच्च च ।

§ ९ अधिकरणवूपसमनसमथो सम्मुखाविनयो

४४ “विवादाधिकरण कतिहि^३ समथेहि सम्मति^२ विवादाधिकरण द्वीहि समथेहि सम्मति^३—सम्मुखाविनयेन च, येभुय्यसिकाय च । सिया विवादाधिकरण एक समथ अनागम्य येभुय्यसिक, एकेन समथेन समेय्य—सम्मुखाविनयेना ति^२ सिया तिस्स^४ वचनीय । यथा कथ विय^२ इध भिक्खू विवदन्ति—धम्मो ति वा अधम्मो ति वा, विनयो ति वा अविनयो²⁵

१ कतमा—स्या० । २ कतीहि—सी०, स्या०, रो० । ३ रो० पोत्थके नत्थि । ४ सियातिस्स—स्या० सी०, म० ।

B 223

निग्यादेस्साम । नो चे आयस्सन्ता सक्कोन्ति एत्तकेन वा एत्तकेन वा अन्तरेण इदं
अधिकरणं वूपसमेतु धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन तथा न सुवूपसन्तं भविस्सति, न मय
इदं अधिकरणं आयस्सन्तानं निग्यादेस्साम । मयमेव इमस्स अधिकरणस्स सामिनो
भविस्सामा' ति । एव सुपरिगहितं खो, भिक्खवे, कत्वा आगन्तुकेहि भिक्खूहि तं अधिकरणं
५ आवासिकानं भिक्खून् निग्यादेतब्ब ।

‘ते चे, भिक्खवे, भिक्खू सक्कोन्ति तं अधिकरणं वूपसमेतु, इदं वुच्चति, भिक्खवे,
अधिकरणं वूपसन्तं^१ । केन वूपसन्तं^२ सम्मुखाविनयेन । किं च तत्थं सम्मुखाविनयस्सि^३
सङ्घसम्मूखता, धम्मसम्मूखता, विनयसम्मूखता, पुगलसम्मूखता पे० एव वूपसन्तं चे,
भिक्खवे, अधिकरणं कारको उक्कोटेति, उक्कोटनकं पाचित्तियं, उन्ददायको खीयति,
१० खीयनकं पाचित्तियं ।

उब्बाहिकाय वूपसमनं

४७ “तेहि चे, भिक्खवे, भिक्खूहि तस्मि अधिकरणे विनिच्छियमाने अनन्तानि^१
चेव भस्सानि जायन्ति, न चेकस्स^२ भासितस्स अत्थो विज्जायति, अनुजानामि, भिक्खवे,
एवरूपं अधिकरणं उब्बाहिकाय वूपसमेतु ।

“दसहज्जेहि समन्नागतो भिक्खु उब्बाहिकाय सम्मन्नितब्बो — सीलवा होति, पाति-
१५ मोक्खसवरसवुतो विहरति आचारगोचरसम्पन्नो^३ अणुमत्तेसु^४ वज्जेसु भयदस्सावी, समादाय
सिक्खति सिक्खापदेसु, बहुस्सुतो होति सुतधरो सुतसन्निचयो, ये ते धम्मा आदिकल्याणा
मज्जेकल्याणा परियोसानकल्याणा सात्थं सब्यञ्जनं केवलपरिपुण्णं परिसुद्धं ब्रह्मचरियं
अभिवदन्ति, तथारूपस्स वग्गा बहुस्सुता होन्ति, धाता^५ वचसा परिचिता मनसानुपेक्खिता
दिट्ठिया सुप्पटिविद्धा, उभयानि खो पनस्स पातिमोक्खानि वित्थारेण स्वागतानि होन्ति
R 96 20 सुविभत्तानि सुप्पवत्तीनि^६ सुविनिच्छित्तानि सुत्तसो^७ अनुब्यञ्जनसो, विनये खो पनं छेको^८
होति असहिरो^९, पटिबलो होति उभो अत्थपच्चत्थिके^{१०} सज्जापेतु^{११} निज्झापेतु पेक्खेतु
पस्सितु^{१२} पसादेतु, अधिकरणसमुप्पादवूपसमनकुसलो होति, अधिकरणं जानाति, अधिकरण-
समुदयं जानाति, अधिकरणनिरोधं जानाति, अधिकरणनिरोधगमिनिपटिपदं^{१३} जानाति ।
B 224 अनुजानामि, भिक्खवे, इमेहि दसहज्जेहि समन्नागतं भिक्खु उब्बाहिकाय सम्मन्नितु । एव
25 च पनं, भिक्खवे, सम्मन्नितब्बो । पठमं भिक्खु याचित्तब्बो, याचित्वा व्यत्तेन^{१४} भिक्खुना
पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

१ सुवूपसन्त-सी०, स्या० । २ अनङ्गानि-सी०, रो०, अनङ्गानि-स्या० । ३ चेतस्स-
सी०, स्या० । ४ आचारसम्पन्नो-रो० । ५ अनुमत्तेसु-रो० । ६ धाता-सी०, स्या०, रो० । ७ सुप्प-
वत्तिनी-सी० । ८ सुत्ततो-रो० । ९ ठितो-सी०, स्या० । १० असहिरो-स्या० । ११ अत्थपच्चत्थिके-
रो० । १२ अज्जापेतु सज्जापेतु-सी० । १३ पसीदितु-सी० । १४ अविकरणनिरोधगमिनीपटिपद-
सी०, स्या०, पटिपद-सी०, पे० ।

४८ “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अम्हाक इमस्स अधिकरणे विनिच्छियमाने अनन्तानि^१ चेव भस्सानि जायन्ति, न चेकस्स^२ भासितस्स अत्थो विज्जायति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नाम च इत्थन्नाम च भिक्खु सम्मन्नेय्य उब्बाहिक्काय इम अधिकरण वूपसमेतु । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अम्हाक इमस्स अधिकरणे विनिच्छियमाने अनन्तानि^५ चेव भस्सानि जायन्ति, न चेकस्स भासितस्स अत्थो विज्जायति । सङ्घो इत्थन्नाम च इत्थन्नाम च भिक्खु सम्मन्नति उब्बाहिक्काय इम अधिकरण वूपसमेतु । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स च इत्थन्नामस्स च भिक्खुनो सम्मुति^३ उब्बाहिक्काय इम अधिकरण वूपसमेतु, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“सम्मतो सङ्घेन इत्थन्नामो च इत्थन्नामो च भिक्खु उब्बाहिक्काय इम अधिकरण^{१०} वूपसमेतु । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

“ते चे, भिक्खवे, भिक्खू सक्कोन्ति त अधिकरण उब्बाहिक्काय वूपसमेतु, इद वुच्चति, भिक्खवे, अधिकरण वूपसन्त । केन वूपसन्त^२ सम्मुखाविनयेन । किं च तत्थ सम्मुखाविनयस्सि^३ धम्मसम्मुखता,^४ विनयसम्मुखता, पुग्गलसम्मुखता पे० एव वूपसन्त चे, भिक्खवे, अधिकरण कारको उक्कोटेति, उक्कोटनक पाचित्तिय ।

४९ “तेहि चे, भिक्खवे, भिक्खूहि तस्स अधिकरणे विनिच्छियमाने तत्रास्स^५ भिक्खु धम्मकथिको, तस्स नेव सुत्त आगत होति, नो सुत्तविभङ्गो, सो अत्थ असल्लक्खेन्तो व्यञ्जनच्छायाय^६ अत्थ पटिवाहति, व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन ते भिक्खू आपेतब्बा —

“सुणन्तु मे आयस्सन्ता । अय इत्थन्नामो भिक्खु धम्मकथिको । इमस्स नेव सुत्त आगत होति,^७ नो सुत्तविभङ्गो । सो अत्थ असल्लक्खेन्तो व्यञ्जनच्छायाय अत्थ पटिवाहति ।^{२०} यदायस्सन्तान पत्तकल्ल, इत्थन्नाम भिक्खु वुट्ठापेत्वा^८ अवसेसा इम अधिकरण वूपसमेय्यामा ति ।

“ते चे, भिक्खवे, भिक्खू त भिक्खु वुट्ठापेत्वा सक्कोन्ति त अधिकरण वूपसमेतु, इद वुच्चति, भिक्खवे, अधिकरण वूपसन्त । केन वूपसन्त^२ सम्मुखाविनयेन । किं च तत्थ सम्मुखाविनयस्सि^३ धम्मसम्मुखता, विनयसम्मुखता, पुग्गलसम्मुखता पे० एव वूपसन्त चे, भिक्खवे, अधिकरण कारको उक्कोटेति, उक्कोटनक पाचित्तिय ।

“तेहि चे, भिक्खवे, भिक्खूहि तस्स अधिकरणे विनिच्छियमाने तत्रास्स भिक्खु धम्मकथिको, तस्स सुत्त हि खो आगत होति, नो सुत्तविभङ्गो, सो अत्थ असल्लक्खेन्तो व्यञ्जनच्छायाय अत्थ पटिवाहति, व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन ते भिक्खू आपेतब्बा —

१ अनन्तानि—सी०, रो० । २ चेतस्स—सी०, स्या० । ३ सम्मति—स्या० । ४ सङ्घसम्मुखता वम्मसम्मुखता—सी० । ५ तत्रस्स—सी०, स्या०, रो० । ६ व्यञ्जनच्छायाय—सी०, रो० । ७ रो० पोत्थके नत्थि । ८ उट्ठापेत्वा—सी० ।

“सुणन्तु मे जायस्सन्ता । अय इत्थन्नामो भिक्खु धम्मकथिको । इमस्स सुत्त हि खो आगत होति, नो सुत्तविमङ्गो । सो अत्थ असल्लक्खेन्तो व्यञ्जनच्छायाय अत्थ पटिवाहति । यदायस्सन्तान पत्तकल्ल, इत्थन्नाम भिक्खु वुट्ठापेत्वा अवसेसा इम अधिकरण वूपसमेय्यामा ति ।”

“ते चे, भिक्खवे, भिक्खू त भिक्खु वुट्ठापेत्वा सक्कोन्ति त अधिकरण वूपसमेतु, इद वुच्चति, भिक्खवे, अधिकरण वूपसन्त । केन वूपसन्त^१ सम्मुखाविनयेन । किं च तत्थ सम्मुखाविनयसि^२ धम्मसम्मुखता, विनयसम्मुखता, पुगलसम्मुखता पे० एव वूपसन्त चे, भिक्खवे, अधिकरण कारको उक्कोटेति, उक्कोटनक पाचित्ति ।

येभुय्यसिकाविनयो

५० “ते चे, भिक्खवे, भिक्खू न सक्कोन्ति त अधिकरण उब्बाहिकाय वूपसमेतु, तेहि, भिक्खवे, भिक्खूहि त अधिकरण सङ्घस्स निग्यादेतब्ब — ‘न मय, भन्ते, सक्कोम इम अधिकरण उब्बाहिकाय वूपसमेतु, सङ्घो वा इम अधिकरण वूपसमेतू’ ति । अनुजानामि, भिक्खवे, एवरूप अधिकरण येभुय्यसिकाय वूपसमेतु । पञ्चहङ्गेहि समन्नागतो भिक्खु सलाकगाहापको^१ सम्मन्नितब्बो — यो न छन्दागति गच्छेय्य, न दोसागति गच्छेय्य, न मोहागति गच्छेय्य, न भयागति गच्छेय्य, गहितागहित च जानेय्य पे० एव च पन, भिक्खवे, सम्मन्नितब्बो । पठम भिक्खु याचित्तब्बो, याचित्वा व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु सलाकगाहापक सम्मन्नेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु सलाकगाहापक सम्मन्नति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो सलाकगाहापकस्स सम्मुति, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“सम्मतो सङ्घेन इत्थन्नामो भिक्खु सलाकगाहापको । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

“तेन सलाकगाहापकेन भिक्खुना सलाका गाहेतब्बा^१ । यथा बहुतरा भिक्खू धम्मवादिनो वदन्ति^२ तथा त अधिकरण वूपसमेतब्ब । इद वुच्चति, भिक्खवे, अधिकरण वूपसन्त । केन वूपसन्त^३ सम्मुखाविनयेन च, येभुय्यसिकाय च । किं च तत्थ सम्मुखाविनयसि^४ सङ्घसम्मुखता, धम्मसम्मुखता, विनयसम्मुखता, पुगलसम्मुखता । का च तत्थ सङ्घसम्मुखता^५ यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता ते आगता होन्ति, छन्दारहान छन्दो आहटो होति, सम्मुखीभूता न पटिक्कोसन्ति — अय तत्थ सङ्घसम्मुखता । का च तत्थ धम्मसम्मुखता, विनयसम्मुखता^६ येन धम्मेन येन विनयेन येन सत्थुसासनेन त अधिकरण वूपसम्मति —

१ सलाकगाहापको—सी०, स्या०, रो० । २ गाहापेतब्बा—स्या० । ३ वदेन्ति—सी०, स्या०, रो० ।

जय तत्थ धम्मसम्मुखता, विनयसम्मुखता । का च तत्थ पुगलसम्मुखता ^२ यो च विप्रदति, येन च विवदति, उभो अत्थपच्चत्थिका सम्मुखीभूता होन्ति—अयं तत्थ पुगलसम्मुखता । का च तत्थ येभुय्यसिकाय ^१ या येभुय्यसिकाकम्मस्स ^३ किरिया करण उपगमन जज्झुपगमन अधिवासना अप्पटिकोसना—अयं तत्थ येभुय्यसिकाय । एव वूपसन्त चे, भिक्खवे, अधिकरण कारको उक्कोटेति, उक्कोटनक पाचित्तिय, छन्ददायको खीयति, खीयनक ^५ पाचित्तिय” ति ।

तिविवसलाङ्गाहो

५१ तेन खो पन समयेन सावत्थिया एव जात एव समुप्पन्न अधिकरणं होति । अथ खो ते भिक्खू—असन्तुट्ठा सावत्थिया सङ्घस्स अधिकरणवूपसमनेन—अस्सोसु खो अमुकस्मिं किरि आवासे सम्बहुला थेरा विहरन्ति बहुस्सुता आगतागमा धम्मधरा विनयधरा मातिकाधरा पण्डिता वियत्ता ^१ मेधाविनो लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा । ते चे थेरा इमं अधिकरणं ^{१०} वूपसमेय्यु धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन, एवमिदं अधिकरणं सुवूपसन्त अस्मा ति । अथ खो ते भिक्खू त जावास गन्त्वा ते थेरे एतदवोचु—“इदं, भन्ते, अधिकरणं एव जातं, एव समुप्पन्नं । साधु, भन्ते, थेरा इमं अधिकरणं वूपसमेतु धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन, यथयिदं अधिकरणं सुवूपसन्त अस्मा” ति । अथ खो ते थेरा—यथा सावत्थिया सङ्घेन अधिकरणं वूपसमितं तथा सुवूपसन्तं ति ^१—तथा तं अधिकरणं वूपसमेसु ।

B 227

R 98

15

अथ खो ते भिक्खू—असन्तुट्ठा सावत्थिया सङ्घस्स अधिकरणवूपसमनेन, असन्तुट्ठा सम्बहुलान् थेरान् अधिकरणवूपसमनेन—अस्सोसु खो अमुकस्मिं किरि आवासे तयो थेरा विहरन्ति पे० द्वे थेरा विहरन्ति पे० एको थेरो विहरति बहुस्सुतो आगतागमो धम्मधरो विनयधरो मातिकाधरो पण्डितो वियत्तो मेधावी लज्जी कुक्कुच्चको सिक्खाकामो । सो चे थेरो इमं अधिकरणं वूपसमेय्यु धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन, एवमिदं अधिकरणं ^{२०} सुवूपसन्त अस्मा ति । अथ खो ते भिक्खू त जावास गन्त्वा त थेर एतदवोचु—“इदं, भन्ते, अधिकरणं एव जातं, एव समुप्पन्नं । साधु, भन्ते, थेरो इमं अधिकरणं वूपसमेतु धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन, यथयिदं अधिकरणं सुवूपसन्त अस्मा” ति । अथ खो सो थेरो—यथा सावत्थिया सङ्घेन अधिकरणं वूपसमितं, यथा सम्बहुलेहि थेरेहि अधिकरणं वूपसमितं, यथा तीहि थेरेहि अधिकरणं वूपसमितं, यथा द्वीहि थेरेहि अधिकरणं वूपसमितं, तथा ^{२५} सुवूपसन्तं ति—तथा तं अधिकरणं वूपसमेसि ।

अथ खो ते भिक्खू असन्तुट्ठा सावत्थिया सङ्घस्स अधिकरणवूपसमनेन, असन्तुट्ठा सम्बहुलान् थेरान् अधिकरणवूपसमनेन, असन्तुट्ठा तिण्ण थेरान् अधिकरणवूपसमनेन, अस-

B 228

१ येभुय्यसिका—सी० । २ येभुय्यसिकाय कम्मस्स—स्या० । ३ व्यक्ता—सी० । ४ यथा सुवूपसन्त—सी० स्या० । ५ अमुकस्मिं—सी० ।

न्तुष्टा द्वित्र थेरान अधिकरणवूपसमनेन, असन्तुष्टा एकस्स थेरस्स अधिकरणवूपसमनेन, येन भगवा तेनुपसङ्कमिसु, उपसङ्कमित्वा भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “निहतमेत”, भिक्खवे, अधिकरण सन्त वूपसन्त सुवूपसन्त ति । अनुजानामि, भिक्खवे, तेस भिक्खून सञ्जत्तिया तयो सलाकगाहे^१—गूळ्हक, सकणजप्पक, विवटक ।

R 99 5 “कथ च, भिक्खवे, गूळ्हको सलाकगाहो होति^२ तेन सलाकगाहापकेन^३ भिक्खुना सलाकायो वण्णावण्णायो कत्वा एकमेको^४ भिक्खु उपसङ्कमित्वा एवमस्स वचनीयो—‘अय एववादिस्स सलाका, अय एववादिस्स सलाका । य इच्छसि त गण्हाही’ ति । गहिते वत्तब्बो—‘मा च कस्सचि दस्सेही’ ति । सचे जानाति—अधम्मवादी बहुतरा ति, दुग्गहो ति, पच्चुक्कट्ठितब्ब । सचे जानाति—धम्मवादी बहुतरा ति, सुग्गहो ति, सावेतब्ब । एव
10 खो, भिक्खवे, गूळ्हको सलाकगाहो होति ।

“कथ च, भिक्खवे, सकणजप्पको सलाकगाहो होति^२ तेन सलाकगाहापकेन भिक्खुना एकमेकस्स भिक्खुनो उपकण्णके आरोचेतब्ब—‘अय एववादिस्स सलाका, अय एववादिस्स सलाका । य इच्छसि त गण्हाही’ ति । गहिते वत्तब्बो—‘मा च कस्सचि आरोचेही’ ति । सचे जानाति—अधम्मवादी बहुतरा ति, दुग्गहो ति, पच्चुक्कट्ठितब्ब । सचे
15 जानाति—धम्मवादी बहुतरा ति, सुग्गहो ति, सावेतब्ब । एव खो, भिक्खवे, सकणजप्पको सलाकगाहो होति ।

“कथ च, भिक्खवे, विवटको सलाकगाहो होति^२ सचे जानाति—धम्मवादी बहुतरा ति, विस्सट्ठेनेव^५ विवटेन गाहेतब्बो । एव खो, भिक्खवे, विवटको सलाकगाहो होति । इमे खो, भिक्खवे, तयो सलाकगाहा ति ।

सतिविनयो

B 229 20 ५० “अनुवादाधिकरण कतिहि^६ समथेहि सम्मति^७ अनुवादाधिकरण चतूहि समथेहि सम्मति—सम्मुखाविनयेन च, सतिविनयेन च, अमूळ्हविनयेन च, तस्सपापिय्यसिकाय^८ च । सिया अनुवादाधिकरण द्वे समथे अनागम्म—अमूळ्हविनय च, तस्सपापिय्यसिक च, द्वीहि समथेहि सम्मेय्य^९—सम्मुखाविनयेन च, सतिविनयेन चा ति^{१०} सिया तिस्स वचनीय । यथा कथ विय^{११} इध भिक्खू^{१२} भिक्खु अमूलिकाय सीलविपत्तिया अनुद्धसेन्ति । तस्स खो त,
25 भिक्खवे, भिक्खुनो सतिवेपुल्लप्पत्तस्स सतिविनयो दातब्बो । एव च पन, भिक्खवे, दातब्बो—

“तेन, भिक्खवे, भिक्खुना सङ्ग उपसङ्कमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा भिक्खून पादे वन्दित्वा उकुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पग्गहेत्वा एवमस्स वचनीयो—‘म, भन्ते, भिक्खू

१ निहतमेत—स्या० । २ सलाकगाहे—सी०, स्या०, रो० । ३ सलाकगाहापकेन—सी०, स्या०, रो० । ४ एकेको—स्या० । ५ विस्सट्ठेनेव—रो० । ६ कतीहि—सी०, स्या०, रो० । ७ तस्सपापिय्य सिकाय—स्या०, म० । ८ समेय्य—सी० । ९ इध पन भिक्खवे भिक्खू—स्या० ।

अमूलिकाय सीलविपत्तिया अनुद्धसेन्ति । सोट, भन्ते, सतिवेपुल्लप्पत्तो सङ्घ सतिविनय याचामी' ति । दुतिय पि याचितब्बो । ततिय पि याचितब्बो । व्यत्तेन' भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो जापेतब्बो—

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । भिक्खू इत्थनाम भिक्खु अमूलिकाय सीलविपत्तिया अनुद्धसेन्ति । सो सतिवेपुल्लप्पत्तो सङ्घ सतिविनय याचति । यदि सङ्घस्स पत्तफ़ल्ल, सङ्घो 5 R 100 इत्थन्नामस्स भिक्खुनो सतिवेपुल्लप्पत्तस्स सतिविनय ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । भिक्खू इत्थन्नाम भिक्खु अमूलिकाय सीलविपत्तिया अनुद्धसेन्ति । सो सतिवेपुल्लप्पत्तो सङ्घ सतिविनय याचति । सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो सतिवेपुल्लप्पत्तस्स सतिविनय देति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो सति वेपुल्लप्पत्तस्स सतिविनयस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य । 10

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

“दिन्नो सङ्घेन इत्थन्नामस्स भिक्खुनो सतिवेपुल्लप्पत्तस्स सतिविनयो । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

“इद वुच्चति, भिक्खवे, अधिकरण वूपसन्त । केन वूपसन्त १ सम्मुखाविनयेन च सतिविनयेन च । कि च तत्थ सम्मुखाविनयस्सि २ सङ्घसम्मुखता, धम्मसम्मुखता, विनय- 15 B 230 सम्मुखता, पुगलसम्मुखता पे० का च तत्थ पुगलसम्मुखता २ यो च अनुवदति, य च अनुवदति, उभो सम्मुखीभूता ३ होन्ति—अय तत्थ पुगलसम्मुखता । कि च तत्थ सति-विनयस्सि २ या सतिविनयस्स कम्मस्स किरिया करण उपगमन अज्झुपगमन अधिवासना अप्पटिक्कोसना ३—इद तत्थ सतिविनयस्सि । एव वूपसन्त चे, भिक्खवे, अधिकरण कारको उक्कोटेति, उक्कोटनक पाचित्तिय, छन्ददायको खीयति, खीयनक पाचित्तिय । 20

अमूळ्हविनयो

५३ “सिया अनुवादाधिकरण द्वे समथे अनागम्म—सतिविनय च, तस्सपापिय्य-सिक ४ च, द्वीहि समथेहि सम्मेय्य—सम्मुखाविनयेन च, अमूळ्हविनयेन चा ति १ सिया तिस्स वचनीय । यथा कथ विय २ इध भिक्खु उम्मत्तको होति चित्तविपरियासकतो । तेन उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण होति भासितपरिकन्त ४ । त भिक्खू उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन अज्झाचिण्णेन आपत्तिया चोदेन्ति—‘सरतायस्सा 25 एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति । सो एव वदेति—‘अह खो, आवुसो, उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरियासकतो । तेन मे उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण

१ व्यत्तेन—सी०, रो० । २ उभो अत्यपच्चत्थिका सम्मुखीभूता—सी० । ३ अपटिक्कोसना—सी०, रो० । ४ तस्सपापिय्यसिक—म०, स्या० । ५ भासितपरिकन्त—सी०, रो० ।

भासितपरिक्कन्त । नाह त सरामि । मूळ्हेन मे एत कत' ति । एव पि न वुच्चमाना चोदेन्तेव — 'सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता' ति ।

“तस्स खो, भिक्खवे, भिक्खुनो अमूळ्हस्स अमूळ्हविनयो दातब्बो । एव च पन, भिक्खवे, दातब्बो —

० “तेन, भिक्खवे, भिक्खुना सङ्घ उपसङ्कमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा भिक्खून पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगहेत्वा एवमस्स वचनीयो — ‘अह, भन्ते, उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरियासकतो । तेन मे उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । म भिक्खू उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन अज्झाचिण्णेन आपत्तिया चोदेन्ति — ‘सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति । त्याह
10 एव वदामि — ‘अह खो, आवुसो, उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरियासकतो । तेन मे उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । नाह त सरामि । मूळ्हेन मे एत कत' ति । एव पि म वुच्चमाना चोदेन्तेव — ‘सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति । सोह, भन्ते, अमूळ्हो सङ्घ अमूळ्हविनय याचामी’ ति । दुतिय पि याचितब्बो । ततिय पि याचितब्बो । व्यत्तेन भिक्खुना पटिवलेन सङ्घो आपेतब्बो —

B 231

15 “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरियासकतो । तेन उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । त भिक्खू उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन अज्झाचिण्णेन आपत्तिया चोदेन्ति — ‘सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति । सो एव वदेति — ‘अह खो, आवुसो, उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरियासकतो । तेन मे उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु
20 अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । नाह त सरामि । मूळ्हेन मे एत कत' ति । एव पि न वुच्चमाना चोदेन्तेव — ‘सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति । सो अमूळ्हो सङ्घ अमूळ्हविनय याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो अमूळ्हस्स अमूळ्हविनय ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरि-
25 यासकतो । तेन उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । त भिक्खू उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन अज्झाचिण्णेन आपत्तिया चोदेन्ति — ‘सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति । सो एव वदेति — ‘अह खो, आवुसो, उम्मत्तको अहोसि चित्तविपरियासकतो । तेन मे उम्मत्तकेन चित्तविपरियासकतेन बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । नाह त सरामि । मूळ्हेन मे एत कत' ति ।
30 एव पि न वुच्चमाना चोदेन्तेव — ‘सरतायस्सा एवरूपि आपत्ति आपज्जिता’ ति । सो अमूळ्हो सङ्घ अमूळ्हविनय याचति । सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो अमूळ्हस्स अमूळ्हविनय देति ।

यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो अमूळ्हस्स अमूळ्हविनयस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

“दिन्नो सङ्घेन इत्थन्नामस्स भिक्खुनो अमूळ्हस्स अमूळ्हविनयो । खमति सङ्घस्स, तस्सा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

“इद वुच्चति, भिक्खवे, अधिकरण वूपसन्त । केन वूपसन्त^१ सम्मुखाविनयेन च, अमूळ्हविनयेन च । किं च तत्थ सम्मुखाविनयस्सि^२ सङ्घसम्मुखता, धम्मसम्मुखता, विनय सम्मुखता, पुगलसम्मुखता पे० किं च तत्थ अमूळ्हविनयस्सि^३ या अमूळ्हविनयस्स कम्मस्स किरिया करण उपगमन जङ्घुपगमन अधिवासना अप्पटिक्कोसना^४—इद तत्थ अमूळ्हविनयस्सि । एव वूपसन्त चे, भिक्खवे, अधिकरण कारको उक्कोटेति, उक्कोटनक^५ पाचित्तिय, छन्ददायको खीयति, खीयनक पाचित्तिय ।

B ८32

R 101

तस्सपापिय्यसिकाविनयो

५४ “सिया अनुवादधिकरण द्वे समथे अनागम्म—सतिविनय च, अमूळ्हविनय च, द्वीहि समथेहि सम्मेय्य^१—सम्मुखाविनयेन च, तस्सपापिय्यसिकाय^२ चा ति^३ सिया तस्स वचनीय । यथा कथं विय^४ इध भिक्खु^५ भिक्खु सङ्घमज्जे गरुकाय आपत्तिया चोदेति^६—‘सरतायस्सा एवरूपि गरुक आपत्ति आपज्जिता, पाराजिक वा पाराजिकसामन्त वा’ ति ।^७ सो एव वदेति—‘न खो अह, आवुसो, सरामि एवरूपि गरुक आपत्ति आपज्जिता, पाराजिक वा पाराजिकसामन्त वा’ ति । तमेन सो निब्बेठेन्त^८ अतिवेठेति—‘इद्धायस्सा साधुक्रमेव जानाहि, यदि सरसि एवरूपि गरुक आपत्ति आपज्जिता, पाराजिक वा पाराजिकसामन्त वा’ ति । सो एव वदेति—‘न खो अह, आवुसो, सरामि एवरूपि गरुक आपत्ति आपज्जिता, पाराजिक वा पाराजिकसामन्त वा । सरामि च खो अह, आवुसो,^९ एवरूपि अप्पमत्तिक्क^{१०} आपत्ति आपज्जिता’ ति । तमेन सो निब्बेठेन्त अतिवेठेति—‘इद्धायस्सा साधुक्रमेव जानाहि, यदि सरसि एवरूपि गरुक आपत्ति आपज्जिता, पाराजिक वा पाराजिकसामन्त वा’ ति । सो एव वदेति—‘इम हि नामाह, आवुसो, अप्पमत्तिक आपत्ति आपज्जित्वा^{११} अपुट्ठो पटिजानिस्सामि । किं पनाह एवरूपि गरुक आपत्ति आपज्जित्वा, पाराजिक वा पाराजिकसामन्त वा, पुट्ठो न पटिजानिस्सामी’ ति^{१२} सो एव वदेति—‘इम^{१३} हि नाम त्व, आवुसो, अप्पमत्तिक आपत्ति आपज्जित्वा अपुट्ठो न^{१४} पटिजानिस्ससि । किं पन त्व एवरूपि गरुक आपत्ति आपज्जित्वा, पाराजिक वा पाराजिकसामन्त वा, अपुट्ठो^{१५}

१ अपटिक्कोसना—सी०, रो० । २ समेय्य—सी० । ३ तस्सपापिय्यसिकाय—म०, स्या० । ४ इध पन भिक्खवे भिक्खु—स्या०, इव भिक्खू सी । ५ चोदेन्ति—सी० । ६ निवेठेत्त—स्या० । ७ अप्पमत्तिक पि—स्या० । ८ आपज्जिता—स्या० । ९ सी० पोत्थके नत्थि । १० पुट्ठो—सी० ।

B 233

पटिजानिस्ससि^१ इद्वायस्मा साधुकमेव जानाहि, यदि सरसि एवरूपि गरुक आपत्ति आपज्जिता, पाराजिक वा पाराजिकसामन्त वा' ति । सो एउ वदेति^२ — 'सरामि खो अह, आवुसो, एवरूपि गरुक आपत्ति आपज्जिता, पाराजिक वा पाराजिकसामन्त वा । दवा मे एत वुत्त, रवा मे एत वुत्त — नाह त सरामि एवरूपि गरुक आपत्ति आपज्जिता, पाराजिक ५ वा पाराजिकसामन्त वा' ति । तस्स खो त,^३ भिक्खवे, भिक्खुनो तस्सपापिय्यसिकाकम्म^४ कातब्ब । एव च पन, भिक्खवे, कातब्ब । व्यत्तेन^५ भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

“सुणातु मे, भन्ते सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु सङ्घमज्झे गरुकाय आपत्तिया अनुयुञ्जियमानो अवजानित्वा पटिजानाति, पटिजानित्वा अवजानाति, अज्जेनाञ्ज पटिचरति, सम्पजानमुसा भासति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तस्सपापिय्य- 10 सिकाकम्म करेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु सङ्घमज्झे गरुकाय आपत्तिया अनुयुञ्जियमानो अवजानित्वा पटिजानाति, पटिजानित्वा अवजानाति, अज्जेनाञ्ज पटिचरति, सम्पजानमुसा भासति । सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तस्सपापिय्यसिकाकम्म करोति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तस्सपापिय्यसिकाकम्मस्स करण, सो तुण्हस्स, यस्स 15 नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि पे० ।

“कत सङ्घेन इत्थन्नामस्स भिक्खुनो तस्सपापिय्यसिकाकम्म । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

R 102

“इद वुच्चति, भिक्खवे, अधिकरण वूपसन्त । केन वूपसन्त^१ सम्मुखाविनयेन च, 20 तस्सपापिय्यसिकाय च । किं च तत्थ सम्मुखाविनयस्सि^२ सङ्घसम्मूखता, धम्मसम्मूखता,^३ विनयसम्मूखता पुग्गलसम्मूखता पे० का च तत्थ तस्सपापिय्यसिकाय^४ या तस्स-पापिय्यसिकाकम्मस्स^५ किरिया करण उपगमन अज्झुपगमन अधिवासना अप्पटिक्कोसना^६ — अय तत्थ तस्सपापिय्यसिकाय । एव वूपसन्त चे, भिक्खवे, अधिकरण कारको उक्कोटेति, उक्कोटनक पाचित्तिय, छन्ददायको खीयति, खीयनक पाचित्तिय ।

पटिञ्जातकरण

25

B 234

५५ “आपत्ताधिकरण कतिहि समथेहि सम्मति^१ आपत्ताधिकरण तीहि समथेहि सम्मति — सम्मुखाविनयेन च, पटिञ्जातकरणेन च, तिणवत्थारकेन च । सिया आपत्ताधिकरण एक समथ अनागम्म — तिणवत्थारक, द्वीहि समथेहि सम्मेय्य^२ — सम्मुखाविनयेन च, पटि- 30 ञ्जातकरणेन चा ति^३ सिया तिस्स वचनीय । यथा कथं^४ विय^५ इध भिक्खु^६ लहुक आपत्ति

१ वदेस्सि—म० । २ रवेत—स्या०, रो० पोत्थके नत्थि । ३ तस्सपापिय्यसिकाकम्म—म०, स्या० । ४ व्यत्तेन—सी०, रो० । ५ सी० पोत्थके नत्थि । ६ तस्सपापिय्यसिकाय कम्मस्स—स्या० । ७ अप टिक्कोसना—सी०, रो० । ८ समेय्य—सी० । ९ यथाकथं—रो० । १० इध पन भिक्खवे भिक्खु—स्या० ।

आपन्नो होति । तेन, भिक्खवे, भिक्खुना एक भिक्खु उपसङ्गमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा बुद्धान^१ भिक्खून पादे वन्दित्वा^२ उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगहेत्वा एवमस्स वचनीयो — ‘अह, आवुसो, इत्थन्नाम आपत्ति आपन्नो, त पटिदेसेमी’ ति । तेन वत्तब्बो — ‘पस्ससी’ ति^३ ‘आम पस्सामी’ ति । ‘आयति सवरेय्यासी’ ति ।

“इद वुच्चति, भिक्खवे, अधिकरण वूपसन्त । केन वूपसन्त^४ सम्मुखाविनयेन च,^५ पटिञ्जातकरणेन च । किं च तत्थ सम्मुखाविनयस्सि^६ धम्मसम्मुखता, विनयसम्मुखता, पुगलसम्मुखता पे० का च तत्थ पुगलसम्मुखता^७ यो च देसेति, यस्स च देसेति, उभो सम्मुखीभूता होन्ति — अयं तत्थ पुगलसम्मुखता । किं च तत्थ पटिञ्जातकरणस्सि^८ या पटिञ्जातकरणस्स कम्मस्स किरिया करण उपगमन अज्झुपगमन अधिवासना अप्पटिकोसना — इदं तत्थ पटिञ्जातकरणस्सि । एव वूपसन्त चे, भिक्खवे, अधिकरण पटिग्गाहको^{१०} उक्कोटेति, उक्कोटनक पाचित्तिय । एव चेत्त लभेथ, इच्चेत्त कुसल । नो चे लभेथ, तेन, भिक्खवे, भिक्खुना सम्बहुले भिक्खू उपसङ्गमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा बुद्धान भिक्खून पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगहेत्वा एवमस्स वचनीया — ‘अह, भन्ते, इत्थन्नाम आपत्ति आपन्नो, त पटिदेसेमी’ ति । व्यत्तेन^९ भिक्खुना पटिबलेन ते भिक्खू आपेतब्बा —

R 103

15

“सुणन्तु मे आयस्सन्ता । अयं इत्थन्नामो भिक्खु आपत्ति सरति, विवरति, उत्तानि करोति^१ । यदायस्सन्तान पत्तकल, अह इत्थन्नामस्स भिक्खुनो आपत्ति पटिगण्हेय्य^२ ति । तेन वत्तब्बो — ‘पस्ससी’ ति^३ ‘आम पस्सामी’ ति । ‘आयति सवरेय्यासी’ ति ।

“इद वुच्चति, भिक्खवे, अधिकरण वूपसन्त । केन वूपसन्त^४ सम्मुखाविनयेन च, पटिञ्जातकरणेन च । किं च तत्थ सम्मुखाविनयस्सि^६ धम्मसम्मुखता, विनयसम्मुखता,^{२०} पुगलसम्मुखता पे० का च तत्थ पुगलसम्मुखता^७ यो च देसेति, यस्स च देसेति, उभो सम्मुखीभूता होन्ति — अयं तत्थ पुगलसम्मुखता । किं च तत्थ पटिञ्जातकरणस्सि^८ या पटिञ्जातकरणस्स कम्मस्स किरिया करण उपगमन अज्झुपगमन अधिवासना अप्पटिकोसना — इदं तत्थ पटिञ्जातकरणस्सि । एव वूपसन्त चे, भिक्खवे, अधिकरण पटिग्गाहको उक्कोटेति, उक्कोटनक पाचित्तिय । एव चेत्त लभेथ, इच्चेत्त कुसल । नो चे लभेथ, तेन, भिक्खवे,^{२५} भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा बुद्धान भिक्खून पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगहेत्वा एवमस्स वचनीयो — ‘अह, भन्ते, इत्थन्नाम आपत्ति आपन्नो, त पटिदेसेमी’ ति । व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

B 235

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं इत्थन्नामो भिक्खु आपत्ति सरति, विवरति, उत्तानि

१ बुद्धान-सी० । २ ‘बुद्धान वन्दित्वा’ति पाठो स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ३ व्यत्तेन-सी०, रो० । ४ उत्तानीकरोति-सी०, स्या०, रो० । ५ पटिगण्हेय्य-सी०, पटिगण्हेय्य-रो० ।

करोति, देसेति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, अह इत्थन्नामस्स भिक्खुनो आपत्ति पटिग्गहेय्य ति । तेन वत्तब्बो—‘पम्ससी’ ति ? ‘आम पम्सामी’ ति । ‘आयति सवरेय्यासी’ ति ।

“इद वुच्चति, भिक्खवे, अधिकरण वूपसन्त । केन वूपसन्त ? सम्मुखाविनयेन च, पटि-
ज्जातकरणेन च । किं च तत्थ सम्मुखाविनयस्सि ? सङ्घसम्मुखता, धम्मसम्मुखता, विनय-
सम्मुखता, पुग्गलसम्मुखता पे० एव वूपसन्त चे, भिक्खवे, अधिकरण पटिग्गाहको
उक्कोटेति, उक्कोटनक पाचित्ति, छन्ददायको खीयति, खीयनक पाचित्ति ।

तिणवत्थारक

५६ “सिया आपत्ताधिकरण एक समथ अनागम्म—पटिज्जातकरण, द्वीहि समथेहि
सम्मेय्य^१—सम्मुखाविनयेन च, तिणवत्थारकेन चा ति ? सिया तिस्स वचनीय । यथा कथ
विय ? इव भिक्खून्^२ भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान विहरत बहु अस्सामणक
अज्झाचिण्ण होति भासितपरिकन्त^३ । तत्र चे भिक्खून् एव होति—‘अम्हाक खो भण्डन-
जातान कलहजातान विवादापन्नान विहरत बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिकन्त ।
सचे मय इमाहि आपत्तीहि अज्जमज्ज कारेस्साम, सिया पि त अधिकरण कक्खळत्ताय^४
वाळत्ताय^५ भेदाय सवत्तेय्या’ ति ।

“अनुजानामि, भिक्खवे, एवरूप अधिकरण तिणवत्थारकेन वूपसमेतु । एव च पन,
B 236 15 भिक्खवे, वूपसमेतव्व । सव्वेहेव एकज्झ सन्निपतितव्व, सन्निपतित्वा व्यत्तेन भिक्खुना
पटिबलेन सङ्घो आपेतव्वो—

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अम्हाक भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान
विहरत बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिकन्त । सचे मय इमाहि आपत्तीहि अज्ज-
मज्ज कारेस्साम, सिया पि त अधिकरण कक्खळत्ताय वाळत्ताय भेदाय सवत्तेय्य । यदि
20 सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इम अधिकरण तिणवत्थारकेन वूपसमेय्य, ठपेत्वा थुल्लवज्ज, ठपेत्वा
गिहिप्पटिसयुत्त^६ ति ।

५७ “एकतो पक्खिकान भिक्खून् व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सको पक्खो आपेतव्वो—

“सुणन्तु मे आयस्सन्ता । अम्हाक भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान विहरत
बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिकन्त । सचे मय इमाहि आपत्तीहि अज्जमज्ज
25 कारेस्साम, सिया पि त अधिकरण कक्खळत्ताय वाळत्ताय भेदाय सवत्तेय्य । यदायस्सन्तान
पत्तकल्ल, अह या चेव आयस्सन्तान आपत्ति, या च अत्तनो आपत्ति, आयस्सन्तान चेव
अत्थाय, अत्तनो च अत्थाय, सङ्घमज्जे तिणवत्थारकेन देसेय्य, ठपेत्वा थुल्लवज्ज, ठपेत्वा
गिहिप्पटिसयुत्त ति ।

१ समेय्य—सी० । २ इव पन भिक्खवे भिक्खून्—स्या० । ३ भासितपरिकन्त—सी० ।
४ कक्खळत्ताय—स्या० । ५ वाळत्ताय—स्या० । ६ गिहीपटिसयुत्त—सी० ।

५८ “अथापरेस एकतोपक्खिकान^१ भिक्खून् व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सको पक्खो आपेतब्बो —

“सुणन्तु मे आयस्सन्ता । अम्हाक भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान विहरत बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । सचे मय इमाहि आपत्तीहि अज्जमज्ज कारेस्साम, सिया पि त अधिकरण कक्खळत्ताय वाळत्ताय भेदाय सवत्तेय्य ।^५ यदायस्सन्तान पत्तकल्ल, अह या चेव आयस्सन्तान आपत्ति, या च अत्तनो आपत्ति, आयस्सन्तान चेव अत्थाय, अत्तनो च अत्थाय, सङ्घमज्जे तिणवत्थारकेन देसेय्य, ठपेत्वा थुल्लवज्ज, ठपेत्वा गिहिप्पटिसयुत्त ति ।

५९ “एकतोपक्खिकान^२ भिक्खून् व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अम्हाक भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान^{१०} B 237 विहरत बहु जस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । सचे मय इमाहि आपत्तीहि अज्जमज्ज कारेस्साम, सिया पि त अधिकरण कक्खळत्ताय वाळत्ताय भेदाय सवत्तेय्य । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, अह या चेव इमेस आयस्सन्तान आपत्ति, या च अत्तनो आपत्ति, इमेस चेव आयस्सन्तान अत्थाय, अत्तनो च अत्थाय, सङ्घमज्जे तिणवत्थारकेन देसेय्य, ठपेत्वा थुल्लवज्ज, ठपेत्वा गिहिप्पटिसयुत्त । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अम्हाक भण्डनजातान कलहजातान विवादापन्नान विहरत बहु अस्सामणक अज्झाचिण्ण भासितपरिक्कन्त । सचे मय इमाहि आपत्तीहि अज्जमज्ज कारेस्साम, सिया पि त अधिकरण कक्खळत्ताय वाळत्ताय भेदाय सवत्तेय्य । अह या चेव इमेस आयस्सन्तान आपत्ति, या च अत्तनो आपत्ति, इमेस चेव आयस्सन्तान अत्थाय, अत्तनो च अत्थाय, सङ्घमज्जे तिणवत्थारकेन देसेमि, ठपेत्वा थुल्लवज्ज, ठपेत्वा^{२०} गिहिप्पटिसयुत्त । यस्सायस्मतो खमति अम्हाक इमास आपत्तीन सङ्घमज्जे तिणवत्थारकेन देसना, ठपेत्वा थुल्लवज्ज, ठपेत्वा गिहिप्पटिसयुत्त, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“देसिता अम्हाक इमा आपत्तियो सङ्घमज्जे तिणवत्थारकेन, ठपेत्वा थुल्लवज्ज, ठपेत्वा गिहिप्पटिसयुत्त । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

६० “अथापरेस एकतोपक्खिकान पे० एवमेत धारयामी ति ।

“इद वुच्चति, भिक्खवे, अधिकरण वृपसन्त । केन वृपसन्त^२ सम्मुखाविनयेन च, तिणवत्थारकेन च । किं च तत्थ सम्मुखाविनयस्सि^२ सङ्घसम्मुखता, धम्मसम्मुखता, विनय-सम्मुखता, पुगलसम्मुखता ।

“का च तत्थ सङ्घसम्मुखता^२ यावतिका भिक्खू कम्मप्पत्ता, ते आगता होन्ति, छन्दारहान छन्दो आहटो होति, सम्मुखीभूता न पटिक्कोसन्ति — अयं तत्थ सङ्घसम्मुखता ।^{३०}

B 238

R 104

“का च तत्थ धम्मसम्मुखता, विनयसम्मुखता^१ येन धम्मेन येन विनयेन येन सत्थुसासनेन त अधिकरण वूपसम्मति—अय तत्थ धम्मसम्मुखता, विनयसम्मुखता ।

“का च तत्थ पुगलसम्मुखता^२ यो च देसेति, यस्स च देसेति, उभो सम्मुखीभूता होन्ति—अय तत्थ पुगलसम्मुखता ।

5 “किं च तत्थ तिणवत्थारकस्सि^३ या तिणवत्थारकस्स कम्मस्स किरिया करण उपगमन अज्झुपगमन अधिवासना अप्पटिकोसना—इदं तत्थ तिणवत्थारकस्सि । एव वूपसन्त चे, भिक्खवे, अधिकरण पटिग्गाहको उक्कोटेति, उक्कोटनक पाचित्तिय, छन्ददायको खीयति, खीयनक पाचित्तिय ।

“किञ्चाधिकरण कतिहि^४ समथेहि सम्मति^५ किञ्चाधिकरण एकेन समथेन सम्मति—
10 सम्मुखाविनयेना”ति ।

समथक्खन्धक निट्ठित चतुत्थ^६ ।

—o—

५ खुदकवत्थुक्खन्धकं

§ १ नहान-विलेपन-नच्च-गीत-बाहिरलोमीउण्णीधारणादीनि

१ तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू नहायमाना रुक्खे काय उग्घसेन्ति, ऊरु पि बाहु पि उर पि पिट्ठि पि । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति^१ विपाचेन्ति — “कथ हि नाम समणा सक्क्यपुत्तिया नहायमाना रुक्खे काय उग्घसेस्सन्ति, ऊरु पि बाहु पि उर पि पिट्ठि पि, सेय्यथापि मल्लमुट्ठिका गाममोद्दवा^२” ति । अस्सोसु खो भिक्खू तेस मनुस्सान उज्झायन्तान खियन्तान^३ विपाचेन्तान । 5 अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, छब्बग्गिया भिक्खू नहायमाना रुक्खे काय उग्घसेन्ति, ऊरु पि बाहु पि उर पि पिट्ठि पी” ति^४ “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “अननुच्छविक,^५ भिक्खवे, तेस मोघपुरिसान अननु-लोमिक अप्पतिरूप^६ अस्सा मणक अकप्पिय अकरणीय । कथ हि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा 10 नहायमाना रुक्खे काय उग्घसेस्सन्ति^७, ऊरु पि बाहु पि उर पि पिट्ठि पि^८ नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान चैव अप्पसादाय पसन्नान च एकच्चान अञ्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरि-यायेन विगरहित्वा, दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स 15 धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून् तदनुच्छविक तदनु-लोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

“न, भिक्खवे, नहायमानेन भिक्खुना^९ रुक्खे कायो उग्घसेतब्बो^{१०} । यो उग्घसेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू नहायमाना थम्मे काय उग्घसेन्ति, ऊरु पि 20 बाहु पि उर पि पिट्ठि पि । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम समणा सक्क्यपुत्तिया नहायमाना थम्मे काय उग्घसेस्सन्ति, ऊरु पि बाहु पि उर पि पिट्ठि पि, सेय्यथापि मल्लमुट्ठिका गाममोद्दवा” ति । अस्सोसु खो भिक्खू तेस मनुस्सान उज्झायन्तान खियन्तान विपाचेन्तान । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० “सच्च भगवा” ति पे० विगरहित्वा पे०^{११} धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, 25 नहायमानेन भिक्खुना^{१२} थम्मे कायो उग्घसेतब्बो^{१३} । यो उग्घसेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

१ खीयन्ति-सी०, स्या०, रो० । २ गामपोद्दवा-सी०, रो०, गामपूट्ठवा-स्या०, गामुपद्दवा-सी० अट्ठकथा । ३ खीयन्तान सी०, स्या० रो० । ४ अननुच्छविय-रो० । ५ अप्पटिरूप-स्या० । ६ उग्घसिस्सन्ति-सी० । ७ स्या० पोत्थके नत्थि । ८ उग्घसितब्बो-सी० । ९ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । १० सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । ११ उग्घसितब्बो-सी० ।

B 240

तेन खो पन समयेन ठब्बग्गिया भिक्खू नहायमाना कुङ्खे^१ काय उग्घसेन्ति, उरु पि बाहु पि उर पि पिट्ठि पि । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम समणा सक्कपुत्तिया नहायमाना कुङ्खे काय उग्घसेस्सन्ति, उरु पि बाहु पि उर पि पिट्ठि पि, सेय्यथापि मल्लमुट्ठिका गाममोद्दवा” ति पे० “न, भिक्खवे, नहायमानेन भिक्खुना ५ कुङ्खे कायो उग्घसेतब्बो । यो उग्घसेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

R 106

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू अट्टाने^२ नहायन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति पे० सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । अस्सोसु खो भिक्खू तेस मनुस्सान उज्झायन्तान खियन्तान विपाचेन्तान । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० “सच्च भगवा” ति पे० विगरहित्वा पे० धम्मि कथ कत्वा भिक्खू 10 आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, अट्टाने^३ नहायितब्ब । यो नहायेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू गन्धब्बहत्थकेन नहायन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति पे० सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । अस्सोसु खो भिक्खू तेस मनुस्सान उज्झायन्तान खियन्तान विपाचेन्तान । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० “न, भिक्खवे, गन्धब्बहत्थकेन नहायितब्ब । यो 15 नहायेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन ठब्बग्गिया भिक्खू कुरुविन्दकसुत्तिया नहायन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति पे० सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, कुरुविन्दकसुत्तिया नहायितब्ब । यो नहायेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

20 तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू विग्गह^४ परिकम्म कारापेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति पे० सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, विग्गह परिकम्म कारापेतब्ब । यो कारापेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

B 241

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू मल्लकेन नहायन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति 25 खियन्ति विपाचेन्ति पे० सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, मल्लकेन नहायितब्ब । यो नहायेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

२ तेन खो पन समयेन अब्जतरस्स भिक्खुनो कच्छुरोगाबाधो होति । न तस्स विना मल्लकेन फासु होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानस्स अकतमल्लक” ति ।

१ कुङ्खे-म० । २ अट्टाने-सी०, स्या० । ३ नहायमानेन अट्टाने-स्या० अट्टाने-सी० । ४ विग्गह-रो० । ५ तस्स विना मल्लका न फासु होति-स्या०, रो० ।

तेन खो पन समयेन अब्जतरो भिक्खु जरादुब्बलो नहायमानो न सक्कोति अत्तनो काय उग्घसेतु^१ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, उक्कासिक” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू^२ पिट्ठिपरिकम्म कातु कुक्कुचायन्ति^३ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पुथुपाणिक” ति ।

३ तेन खो पन समयेन ठब्बगिया भिक्खू वल्लिक धारेन्ति पे० पामङ्ग धारेन्ति^४ पे० कण्ठसुत्तक धारेन्ति पे० कटिसुत्तक धारेन्ति पे० ओवट्टिक धारेन्ति पे० कायूर^५ धारेन्ति पे० हत्थाभरण धारेन्ति पे० अङ्गुलिमुद्दिक धारेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति^६ विपाचेन्ति पे० सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । अस्सोसु खो भिक्खू तेस मनुस्सान उज्झायन्तान खिय्यन्तान^७ विपाचेन्तान । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “सच्च किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खू वल्लिक^८ धारेन्ति, पामङ्ग धारेन्ति, कण्ठसुत्तक धारेन्ति, कटिसुत्तक धारेन्ति, ओवट्टिक धारेन्ति, कायूर धारेन्ति, हत्थाभरण धारेन्ति, अङ्गुलिमुद्दिक धारेन्ती” ति^९ “सच्च भगवा”ति पे० विगरहित्वा पे० धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—“न, भिक्खवे, वल्लिका^{१०} धारेतब्बा^{११} पे० न पामङ्गो^{१२} धारेतब्बो^{१३} न कण्ठसुत्तक धारेतब्ब न कटिसुत्तक धारेतब्ब न ओवट्टिक धारेतब्ब न कायूर धारेतब्ब न हत्थाभरण धारेतब्ब न^{१४} अङ्गुलिमुद्दिका^{१५} धारेतब्बा^{१६} । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

४ तेन खो पन समयेन ठब्बगिया भिक्खू दीघे कैसे^{१७} धारेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, दीघा केसा धारेतब्बा । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, दुमासिक^{१८} वा दुवङ्गुल^{१९} वा” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू कोच्छेन कैसे ओसण्ठेन्ति,^{२०} फण्णेन^{२१} कैसे ओसण्ठेन्ति, हत्थफण्णेन कैसे ओसण्ठेन्ति, सित्थतेलकेन कैसे ओसण्ठेन्ति, उदकतेलकेन कैसे ओसण्ठेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, कोच्छेन केसा ओसण्ठेतब्बा^{२२} पे० न सित्थतेलकेन केसा ओसण्ठेतब्बा न उदकतेलकेन^{२३} केसा ओसण्ठेतब्बा । यो ओसण्ठेय्य,^{२४} आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

१ उपघसेतु—स्या०, उग्घसितु—सी० । २ अब्जतरो भिक्खु—स्या० । ३ कुक्कुचायति—स्या० । ४ पुथुपाणिय—रो० । ५ कायुर—स्या०, रो०, म० । ६ खीयति—सी०, स्या०, रो० । ७ खीय तान—सी०, स्या०, रो० । ८ वल्लि—स्या० । ९ धारेतब्ब—स्या० । १० पामङ्ग—स्या० । ११ वारेतब्ब—स्या० । १२ अङ्गुलिमुद्दिक—स्या० । १३ वारेतब्ब—स्या० । १४ दीघा केसा—सी० । १५ द्विमासिक—सी० । १६ द्रङ्गुलक—सी० । १७ ओसण्ठेन्ति—सी०, स्या०, रो० । १८ फण्णेन—सी० । १९ ओसण्ठेतब्बा—सी०, स्या०, रो० । २० उदकतेलकेन—सी० । २१ ओसण्ठेय्य—सी०, स्या०, रो० ।

५ तेन खो पन समयेन ठब्बग्गिया भिक्खू आदासे पि उदकपत्ते पि मुखनिमित्त ओलोकेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, आदासे वा उदकपत्ते वा मुखनिमित्त ओलोकेतब्ब । यो ओलोकेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन अब्जतरस्स भिक्खुनो मुखे वणो होति । सो भिक्खू पुच्छि—
“कीदिसो मे, आवुसो, वणो” ति १ भिक्खू एवमाहसु—“एदिसो^१ ते, आवुसो वणो”
ति । सो न सहहति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, आबाधप्पच्चया^२
आदासे वा उदकपत्ते वा मुखनिमित्त ओलोकेतु” ति ।

तेन खो पन समयेन ठब्बग्गिया भिक्खू मुख आलिम्पन्ति,^३ मुख उम्मद्देन्ति,
10 मुख चुण्णेन्ति, मनोसिलिकाय^४ मुख लब्धेन्ति,^५ अङ्गराग करोन्ति, मुखराग करोन्ति,
अङ्गरागमुखराग करोन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति^६ विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही
कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, मुख आलिम्पितब्ब, न
मुख उम्मद्दितब्ब, न मुख चुण्णेतब्ब, न मनोसिलिकाय मुख लब्धेतब्ब,^७ न अङ्गरागो
कातब्बो, न मुखरागो कातब्बो, न अङ्गरागमुखरागो कातब्बो । यो करेय्य, आपत्ति—
15 दुक्कटस्सा” ति ।

B 243

तेन खो पन समयेन अब्जतरस्स भिक्खुनो चक्खुरोगावाधो होति । भगवतो
एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, आबाधप्पच्चया मुख आलिम्पितु” ति ।

६ तेन खो पन समयेन राजगहे गिरग्गसमज्जो होति । ठब्बग्गिया भिक्खू
गिरग्गसमज्ज दस्सनाय अगमसु । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—“कथ हि
R 108 20 नाम समणा सक्कपुत्तिया नच्च पि गीत पि वादित पि दस्सनाय गच्छिस्सन्ति,^८ सेय्यथापि
गिही कामभोगिनो” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, नच्च वा गीत वा
वादित वा दस्सनाय गन्तब्ब । यो गच्छेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

७ तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू आयतकेन गीतस्सरेन धम्म गायन्ति ।
मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—“यथेव मय गायाम, एवमेविमे समणा सक्क-
25 पुत्तिया आयतकेन गीतस्सरेन धम्म गायन्ती” ति । अस्सोसु खो भिक्खू तेस मनुस्सान-
उज्झायन्तान खियन्तान^९ विपाचेन्तान । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका
सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—“कथ हि नाम छब्बग्गिया भिक्खू
आयतकेन गीतस्सरेन धम्म गायिस्सन्ती” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ

१ ईदिसो—स्या०, रो० । २ आबाधप्पच्चया—रो० । ३ आलिम्पेति—स्या० । ४ मनोसिल
काय—स्या० । ५ लब्धेति—स्या० । ६ खियन्ति—सी०, स्या०, रो० । ७ लब्धेतब्ब—स्या० । ८ आग
च्छिस्सन्ति—सी०, रो० । ९ खीयन्तान—सी०, स्या०, रो० ।

आरोचेसु । “सच्च किर, भिक्खवे पे० “सच्च भगवा” ति पे० धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “पञ्चिमे, भिक्खवे, आदीनवा आयतकेन गीतस्सरेन धम्म गायन्तस्स । अत्तना^१ पि तस्मिं सरे सारज्जति, परे पि तस्मिं सरे सारज्जन्ति, गहपतिका पि उज्झायन्ति, सरकुत्ति पि निकामयमानस्स समाधिस्स भङ्गो होति, पच्छिमा जनता दिट्ठानुगति आपज्जति — इमे खो, भिक्खवे, पञ्च आदीनवा आयतकेन गीतस्सरेन धम्म गायन्तस्स । न, भिक्खवे,^५ आयतकेन गीतस्सरेन धम्मो गायितव्वो । यो गायेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू सरभञ्जे कुक्कुचायन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, सरभञ्ज” ति ।

“तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू बाहिरलोमि उण्णि धारेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ^{१०} B 244 आरोचेसु । “न, भिक्खवे, बाहिरलोमी^३ उण्णी^३ धारेतव्वा । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

§ २ अम्बखादनवत्थु

८ तेन खो पन समयेन रज्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स आरामे अम्बा फल्लिनो^४ होन्ति । रज्जा^५ मागधेन सेनियेन बिम्बिसारेन अनुज्जात होति — “यथासुख अय्या अम्ब परिभुञ्जन्तू” ति । छब्बग्गिया भिक्खू तरुणञ्जेव अम्ब पातापेत्वा परिभुञ्जिसु ।^{१५} रज्जो च मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स अम्बेन अत्थो होति । अथ खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो मनुस्से जाणापेसि — “गच्छथ, भणे, आराम गन्त्वा अम्ब आहरथा” ति । “एव देवा” ति खो ते मनुस्सा रज्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स पटिस्सुत्वा आराम गन्त्वा आरामपाल^६ एतदवोचु — “देवस्स, भणे, अम्बेन अत्थो, अम्ब देथा” ति । “नत्थाय्या^७ अम्ब । तरुणञ्जेव अम्ब पातापेत्वा भिक्खू परिभुञ्जिसू” ति । अथ खो ते^{२०} मनुस्सा रज्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स एतमत्थ आरोचेसु । “सुपरिभुत्त, भणे, अय्येहि जम्ब, जपि च भगवता मत्ता वण्णिता” ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम समणा सकयपुत्तिथा न मत्त जानित्वा रज्जो अम्ब परिभुञ्जिस्सन्ती” ति । अस्सोसु खो भिक्खू तेस मनुस्सान उज्झायन्तान खियन्तान विपाचेन्तान । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, अम्ब परिभुञ्जितव्व । यो^{२५} परिभुञ्जेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स पूगस्स सङ्गभत्त होति । सूपे अम्बपेसिकार्यो^८

१ अत्तनो-स्या० अत्ता-सी० । २ बाहिरलोमि-म । ३ उण्णि-म० । ४ फल्लिता-रो० ।

५ रज्जा च-स्या०, रो० । ६ आरामपाले-सी०, रो० । ७ नत्थय्यो-सी०, रो०, नत्थय्या-स्या० ।

८ अम्बपेसिका-स्या० ।

पक्खित्ता होन्ति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता नप्पटिग्गण्हन्ति^१ । “पटिग्गण्हथ^२, भिक्खवे, परि-
मुञ्जथ । अनुजानामि, भिक्खवे, जम्बपेसिक^३” ति ।

तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स पूगस्स सङ्गमत्त होति । ते न परियापुणिसु
जम्बपेसिक^४ ऋतु, भत्तग्गे सफ़लेहेव जम्बेहि चरन्ति^५ । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता नप्पटिग्गण्हन्ति ।
५ “पटिग्गण्हथ, भिक्खवे, परिमुञ्जथ । अनुजानामि, भिक्खवे, पञ्चहि समणकप्पेहि फल
B 245 परिमुञ्जितु – अग्गिपरिचित, सत्थपरिचित, नखपरिचित, अबीज, निब्बत्तबीजञ्जेव^६ पञ्चम ।
अनुजानामि, भिक्खवे, एमेहि पञ्चहि समणकप्पेहि फल परिमुञ्जितु” ति ।

§ ३ अहिराजपरित्त

९ तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु अहिना दट्ठो कालङ्कतो^७ होति । भगवतो
एतमत्थ आरोचेसु । “न हि^८ नून सो, भिक्खवे, भिक्खु इमानि^९ चत्तारि अहिराजकुलानि
10 मेत्तेन चित्तेन फरि । सचे हि सो, भिक्खवे, भिक्खु इमानि चत्तारि अहिराजकुलानि मेत्तेन
चित्तेन फरेय्य, न हि सो, भिक्खवे, भिक्खु अहिना दट्ठो काल करेय्य । कतमानि चत्तारि
अहिराजकुलानि^{१०} विरूपक्ख अहिराजकुल, एरापथ अहिराजकुल, छब्बापुत्त अहिराजकुल,
R 110 कण्हागोतम^{११} अहिराजकुल । न हि नून सो, भिक्खवे, भिक्खु इमानि चत्तारि अहिराजकुलानि
मेत्तेन चित्तेन फरि । सचे हि सो, भिक्खवे, भिक्खु इमानि चत्तारि अहिराजकुलानि मेत्तेन
15 चित्तेन फरेय्य, न हि सो, भिक्खवे, भिक्खु अहिना दट्ठो काल करेय्य । अनुजानामि,
भिक्खवे, इमानि चत्तारि अहिराजकुलानि मेत्तेन चित्तेन फरितु, अत्तगुत्तिया अत्तरक्खाय
अत्तपरित्त कातु^{१२} । एव च पन, भिक्खवे, कातब्ब —

“विरूपक्खेहि मे मेत्त मेत्त एरापथेहि मे ।

छब्बापुत्तेहि मे मेत्त मेत्त कण्हागोतमकेहि च ॥

20 अपादकेहि मे मेत्त मेत्त द्विपादकेहि^{१३} मे ।

चतुप्पदेहि मे मेत्त मेत्त बहुप्पदेहि मे ॥

मा म अपादको हिसि मा म हिसि द्विपादको ।

मा म चतुप्पदो हिसि मा म हिसि बहुप्पदो ॥

सब्बे सत्ता सब्बे पाणा सब्बे भूता च केवल ।

25 सब्बे भद्रानि पस्सन्तु मा किञ्चि^{१४} पापमागमा ॥

१ न पटिगण्हन्ति-सी०, न पटिगण्हन्ति-रो० । २ पटिगण्हथ-रो०, पटिगण्हाथ-सी० ।
३ पेसिक-रो० । ४ देति-म० । ५ निब्बत्तबीजञ्जेव-सी०, स्या० निवत्तबीजञ्जेव-रो० ।
६ कालकतो-सी०, स्या० । ७ नह-सी०, स्या०, न ह-रो० । ८ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु
नत्थि । ९ कण्हागोतमक-सी०, स्या० रो० । १० अत्तपरित्ताय-स्या० । ११ दिपादकेहि-स्या० ।
१२ कञ्चि-सी० ।

“अप्पमाणो बुद्धो, अप्पमाणो धम्मो, अप्पमाणो सङ्घो, पमाणवन्तानि सरीसपानि^१, अहिविच्छिका, सतपदी, उण्णनाभिसरबू^२, मूसिका । कता मे रक्खा, कता मे परित्ता^३ । पटिकमन्तु भूतानि । सोह नमो भगवतो नमो सत्तन्न सम्मासम्बुद्धान” ति ।

§ ४ अङ्गजातच्छेदनं

तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु अनभिरतिथा पीळितो^४ जत्तनो अङ्गजात छिन्दि । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अञ्जग्हि सो, भिक्खवे, मोघपुरिसो छेत्तब्बग्हि^५, 5 अञ्ज छिन्दि । न,^६ भिक्खवे, जत्तनो अङ्गजात छेत्तब्ब” । यो छिन्देय्य, आपत्ति थुल्लच्चयस्सा” ति ।

B 246

§ ५ पिण्डोलभारद्वाजपत्तवत्थु

१० तेन खो पन समयेन राजगहकस्स सेट्ठिस्स महग्घस्स चन्दनस्स^७ चन्दनगण्ठि^८ उप्पन्ना होति । अथ खो राजगहकस्स सेट्ठिस्स एतदहोसि — “यच्चूनाह इमाय चन्दनगण्ठिया पत्त लिखापेय्य^९ । लेख^{१०} च मे परिभोग भविस्सति, पत्त च दान दस्सामी” ति । अथ 10 खो राजगहको सेट्ठि ताय चन्दनगण्ठिया पत्त लिखापेत्वा^{११} सिक्काय^{१२} उड्डित्वा^{१३} वेळ्मगे^{१४} आलम्भेत्वा वेळ्मपरम्पराय बन्धित्वा^{१५} एवमाह — “यो समणो वा ब्राह्मणो वा अरहा चेव इद्धिमा च दिन्नञ्जेव^{१६} पत्त ओहरतू” ति । अथ खो पूरणो कम्सपो येन राजगहको सेट्ठि तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा राजगहक सेट्ठि एतदवोच — “अह हि, गहपति, अरहा चेव इद्धिमा च, देहि मे पत्त” ति । “सचे, भन्ते, आयस्सा अरहा चेव इद्धिमा च दिन्नञ्जेव 15 पत्त, ओहरतू” ति । अथ खो मम्बलि गोसालो अजितो केसकम्बलो^{१७} पकुधो कच्चा-यनो सञ्चयो^{१८} बेलट्टपुत्तो^{१९} निगण्ठो नातपुत्तो^{२०} येन राजगहको सेट्ठि तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा राजगहक सेट्ठि एतदवोच — “अह हि, गहपति, अरहा चेव इद्धिमा च, देहि मे पत्त” ति । “सचे, भन्ते, आयस्सा अरहा चेव इद्धिमा च, दिन्नञ्जेव पत्त ओहरतू” ति ।

R 111

तेन खो पन समयेन आयस्सा च महामोग्गल्लानो आयस्सा च पिण्डोलभारद्वाजो 20 पुब्बण्हसमय निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय राजगह पिण्डाय पविसिसु^{२१} । ^{२२}अथ खो आयस्सा

१ सिरिसपानि-स्या०, रो० सिरिस्सपानि-सी० । २ उण्णनाभि सरबू-सी०, स्या०, उण्णनाभि सरबू-म० । ३ ऋ मे परित-म० । ४ पीळितो-सी० । ५ छेत्तब्बग्हि-म०, रो०, छिदितब्बग्हि-स्या० । ६ न हि-स्या० । ७ छेत्तब्ब-म०, रो०, छिदितब्ब-स्या० । ८ चन्दनसारस्स सी०, स्या०, रो० । ९ चन्दनगण्ठी-स्या०, रो० । १० लेखापेय्य-म० । ११ लिख-स्या० । १२ लेखापेत्वा-म० । १३ सिक्काय-स्या० । १४ बाह्तिवा-सी०, पक्खिपित्वा-रो० । १५ वेळ्मगे-स्या० । १६ बाह्तिवा-स्या० । १७ दिन्नञ्जेव-म० । १८ केसकम्बली-रो० । १९ सञ्चयो-म० । २० बेलट्टपुत्तो-रो०, बेलट्टपुत्तो-सी० । २१ नाटपुत्तो-म०, नाथपुत्तो-सी० । २२ पाविसिसु-स्या० । २३ एत्थ ‘आयस्सा पि खो पिण्डोलभारद्वाजो अरहा चेव इद्धिमा च, आयस्सा पि खो महामोग्गल्लानो अरहा चेव इद्धिमा च’ इति अधिको पाठो स्या० पोत्थके अत्थि ।

पिण्डोलभारद्वाजो आयस्सन्त महामोग्गल्लान एतद्वोच — “आयस्सा खो महामोग्गल्लानो अरहा चेव इद्धिमा च । गच्छावुसो, मोग्गल्लान, एत पत्त ओहर । तुय्हेसो पत्तो” ति । “आयस्सा पि खो पिण्डोलभारद्वाजो^१ अरहा चेव इद्धिमा च । गच्छावुसो, भारद्वाज, एत पत्त ओहर । तुय्हेसो पत्तो” ति । अथ खो आयस्सा पिण्डोलभारद्वाजो वेहास अब्भुगन्त्वा त पत्त गहेत्वा^५ तिक्वत्तु राजगह अनुपरियायि^२ ।

B 247

तेन खो पन समयेन राजगहको सेट्ठि सपुत्तदारो सके निवेसने ठितो होनि पञ्चलिको नमस्समानो — इधेव, भन्ते, अय्यो भारद्वाजो अम्हाक निवेसने पतिट्ठातू ति । जथ खो आयस्सा पिण्डोलभारद्वाजो राजगहकस्स सेट्ठिस्स निवेसने पतिट्ठासि^३ । अथ खो राजगहको सेट्ठि आयस्सतो पिण्डोलभारद्वाजस्स हत्थतो पत्त गहेत्वा महग्घस्स खादनीयस्स^४ पूरेत्वा आयस्सतो पिण्डोलभारद्वाजस्स अदासि^५ । अथ खो आयस्सा पिण्डोलभारद्वाजो त पत्त गहेत्वा आराम अगमासि । अस्सोसु खो मनुस्सा — अय्येन किर पिण्डोलभारद्वाजेन राजगहकस्स सेट्ठिस्स पत्तो ओहारितो ति । ते च मनुस्सा उच्चासद्वा महासद्वा आयस्सन्त पिण्डोलभारद्वाज पिट्ठितो पिट्ठितो अनुबन्धसु ।

R 112

अस्सेसि खो भगवा उच्चासद् महासद्, सुत्वान आयस्सन्त आनन्द आमन्तेसि — “किं^{१५} नु खो सो, आनन्द, उच्चासद्दो महासद्दो” ति^२ “आयस्सता^३, भन्ते, पिण्डोलभारद्वाजेन राजगहकस्स सेट्ठिस्स पत्तो ओहारितो । अस्सोसु खो, भन्ते, मनुस्सा — अय्येन किर पिण्डोलभारद्वाजेन राजगहकस्स सेट्ठिस्स पत्तो ओहारितो ति । ते च, भन्ते^४, मनुस्सा उच्चासद्वा महासद्वा आयस्सन्त पिण्डोलभारद्वाज पिट्ठितो पिट्ठितो अनुबन्धा^५ । सो एसो, भन्ते^६, भगवा उच्चासद्दो महासद्दो” ति । अथ खो भगवा एतस्सि निदाने एतस्सि पक्करणे^७ भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा^८ आयस्सन्त पिण्डोलभारद्वाज पटिपुच्छि — “सच्च किर तथा, भारद्वाज, राजगहकस्स सेट्ठिस्स पत्तो ओहारितो” ति^९ “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “अननुच्छविक^{१०}, भारद्वाज, अननुलोमिक अप्पतिरूप^{११}” अस्सामणक अकप्पिय अकरणीय । कथ हि नाम त्व, भारद्वाज, छवस्स दारुपत्तस्स कारणा गिहीन उत्तरिमनुस्सधम्म इद्धिपाटिहारिय दस्सेस्ससि । सेय्यथापि, भारद्वाज^{१२}, मातुगामो छवस्स मासकरूपस्स कारणा^{१३} कोपिन^{१४} दस्सेति, एवमेव खो तथा, भारद्वाज, छवस्स दारुपत्तस्स कारणा गिहीन उत्तरिमनुस्सधम्म इद्धिपाटिहारिय दस्सित । नेत, भारद्वाज, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भारद्वाज, अप्पसन्नान चेव अप्पसादाय पसन्नान च एकच्चान

१ भारद्वाजो-म० । २ अनुपरियासि-रो० । ३ पतिट्ठाति-स्या० । ४ खादनियस्स-रो० । ५ पादासि-सी०, रो० । ६ आयस्सा-स्या० । ७ तेन भन्ते-सी० । ८ अनुबद्धा-सी०, रो० । ९ एत्थ ‘भन्ते’ इति पाठो सी०, स्या० पोत्थकेसु नत्थि । १० सन्निपातेत्वा-सी० । ११ अननुच्छविय-रो० । १२ अप्पटिरूप-स्या० । १३ सेय्यथापि नाम भारद्वाज-स्या० । १४ हिरिकोपीन-सी०, कोपीन-रो० ।

अब्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा पिण्डोलभारद्वाज अनेकपरियायेन विगरहित्वा, दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून् तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

5

“न, भिक्खवे, गिहीन उत्तरिमुत्तस्सधम्म इद्धिपाटिहारिय दस्सेतब्ब । यो दस्सेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । भिन्दथेत, भिक्खवे, दारुपत्त सकलिक सकलिक कत्वा,^१ भिक्खून् अञ्जनपिसन^२ देथ । न च, भिक्खवे, दारुपत्तो धारेतब्बो । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

B 249

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू उच्चावचे पत्ते धारेन्ति सोवण्णमय^{१०} रूपियमय^३ । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति^४ विपाचेन्ति — सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, सोवण्णमयो पत्तो धारेतब्बो पे० न रूपियमयो पत्तो धारेतब्बो न मणियमयो पत्तो धारेतब्बो न वेळुरियमयो पत्तो धारेतब्बो न फलिकमयो पत्तो धारेतब्बो न कसमयो पत्तो धारेतब्बो न काचमयो पत्तो धारेतब्बो न तिपुमयो पत्तो धारेतब्बो न सीसमयो पत्तो धारेतब्बो न^{१५} तम्बलोहमयो पत्तो धारेतब्बो । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, द्वे पत्ते — अयोपत्त, मत्तिरूपत्त” ति ।

११ तेन खो पन समयेन पत्तमूल घसीयति^५ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पत्तमण्डल” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू उच्चावचानि पत्तमण्डलानि धारेन्ति^{२०} सोवण्णमय रूपियमय । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, उच्चावचानि पत्तमण्डलानि धारेतब्बानि । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, द्वे पत्तमण्डलानि — तिपुमय, सीसमय” ति । बहलानि मण्डलानि^६ न अच्छुपियन्ति^७ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, लिखितु^८” ति । वली^९ होन्ति । भगवतो एतमत्थ^{२५} आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, मकरदन्तक छिन्दितु” ति ।

R 113

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू चित्रानि पत्तमण्डलानि धारेन्ति रूपकाकिण्णानि^१ भित्तिक्कम्मकतानि^{११} । तानि रथिकाय पि दस्सेन्ता आहिण्डन्ति । मनुस्सा

१ करित्वा-स्या० । २ अञ्जनपिसन-सी०, अञ्जनपिसन-स्या० । ३ रूपियमय-सी० । ४ खीयति-सी० स्या०, रो० । ५ घसीयति-स्या०, म० । ६ पत्तमण्डलानि-स्या० । ७ अच्छुपी यन्ति-रो०, अच्छुपीयन्ति-सी० । ८ लिखित-सी० । ९ वलि-रो० । १० रूपकोकिण्णानि-रो० । ११ भित्तिक्कम्मकतानि-रो० ।

उज्झायन्ति खिग्यन्ति विपाचेन्ति — सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, चित्रानि पत्तमण्डलानि धारेतब्बानि रूपकाकिण्णानि भित्तिरुम्मकतानि । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । “अनुजानामि, भिक्खवे, पकतिमण्डल” ति ।

B 249

१२ तेन खो पन समयेन भिक्खू सोदक^१ पत्त पटिसामेन्ति । पत्तो दुस्सति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, सोदको पत्तो पटिसामेतब्बो । यो पटिसामेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, ओतापेत्वा पत्त पटिसामेतु” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू सोदक पत्त ओतापेन्ति । पत्तो दुग्गन्धो होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, सोदको पत्तो ओतापेतब्बो । यो ओतापेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, वोदक^२ कत्वा ओतापेत्वा पत्त पटिसामेतु” ति ।

10 तेन खो पन समयेन भिक्खू उण्हे पत्त निदहन्ति^३ । पत्तस्स वण्णो दुस्सति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, उण्हे पत्तो निदहितब्बो^४ । यो निदहेय्य,^५ आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, मुहुत्त उण्हे ओतापेत्वा पत्त पटिसामेतु” ति ।

तेन खो पन समयेन सम्बहुला पत्ता अज्झोकासे जनाधारा निक्खित्ता होन्ति । वातमण्डलिकाय आवट्टेत्वा^६ पत्ता भिज्जिसु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पत्ताधारक” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू मिड्डन्ते^७ पत्त निक्खिपन्ति । परिपतित्वा^८ पत्तो भिज्जति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, मिड्डन्ते पत्तो निक्खिपितब्बो । यो निक्खिपेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू परिभण्डन्ते पत्त निक्खिपन्ति । परिपतित्वा पत्तो 20 भिज्जति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, परिभण्डन्ते पत्तो निक्खिपितब्बो । यो निक्खिपेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू छमाय^९ पत्त निक्कुज्जन्ति । ओट्टो घसियति^{१०} । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, तिणसन्धारक” ति । तिणसन्धारको उपचिकाहि खज्जति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, चोळक^{११}” ति । चोळक

R 114

25 उपचिकाहि खज्जति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पत्तमाळक^{१२}”

B 250

ति । पत्तमाळको^{१३} परिपतित्वा पत्तो भिज्जति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पत्तकुण्डोलिक^{१४}” ति । पत्तकुण्डोलिकाय पत्तो घसियति^{१५} । भगवतो एतमत्थ

१ सउदक-सी०, रो० । २ निरुदक-स्या० । ३ निड्डहति-सी० । ४ निड्डहेतब्बो-सी० । ५ निड्डहेय्य-सी० । ६ आवट्टित्वा-सी०, स्या०, रो० । ७ मिडन्ते-सी०, स्या०, रो० । ८ परि पटित्वा-सी०, परिवट्टित्वा-स्या० । ९ छमाय-स्या० । १० घसीयति-सी०, रो० । ११ चोळक-रो० । १२ पत्तमालक-सी० । १३ पत्तमाळका-रो०, स्या०, पत्तमालका-सी० । १४ पत्तकुण्डोलिक-सी०, रो० । १५ घसीयति-सी०, रो०, उग्घसियति-स्या० ।

आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पत्तथविक्र” ति । असवद्धको^१ न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, असवद्धक बन्धनसुत्तक” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू भित्तिखिले^३ पि नागदन्तके पि पत्त लग्गेन्ति । परिपत्तिवा पत्तो भिज्जति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, पत्तो लग्गेतब्बो । यो लग्गेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति । 5

तेन खो पन समयेन भिक्खू मञ्चे पत्त निक्खिपन्ति, सतिसम्मोसा निसीदन्ता ओत्थरित्वा पत्त भिन्देन्ति^४ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, मञ्चे पत्तो निक्खिपितब्बो । यो निक्खिपेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू पीठे पत्त निक्खिपन्ति, सतिसम्मोसा निसीदन्ता ओत्थरित्वा पत्त भिन्देन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न भिक्खवे, पीठे पत्तो 10 निक्खिपितब्बो । यो निक्खिपेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू अङ्के पत्त निक्खिपन्ति, सतिसम्मोसा उड्डहन्ति^५ । परिपत्तिवा पत्तो भिज्जति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, अङ्के पत्तो निक्खिपितब्बो । यो निक्खिपेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू छत्ते पत्त निक्खिपन्ति । वातमण्डलिकाय छत्त उक्खि- 15
पियति^६ । परिपत्तिवा पत्तो भिज्जति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, छत्ते पत्तो निक्खिपितब्बो । यो निक्खिपेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

१३ तेन खो पन समयेन भिक्खू पत्तहत्था कवाट पणामेन्ति । कवाटो^७ आवट्टित्वा पत्तो भिज्जति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, पत्तहत्थेन कवाट पणामेतब्ब । यो पणामेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति । 20

तेन खो पन समयेन भिक्खू तुम्बकटाहे^८ पिण्डाय चरन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति B 251
खिग्यन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि तित्थिया ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, तुम्बकटाहे पिण्डाय चरितब्ब । यो चरेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू घटिकटाहे^९ पिण्डाय चरन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति R 115
खिग्यन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि तित्थिया ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, 25
घटिकटाहे पिण्डाय चरितब्ब । यो चरेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु सब्बपसुकूलिको होति । सो छवसीसस्स पत्त धारेति । अञ्जतरा इत्थी^१ पस्सित्वा भीता विस्सरमकासि—“अब्भु” मे पिसाचो

१ पत्तथविक्र-सी०, स्या०, रो० । २ असवद्धको-स्या०, रो० । ३ भित्तिखिले-सी०, स्या०, रो० । ४ भिन्दन्ति-सी०, स्या०, रो० । ५ उड्डहन्ति-सी०, रो०, स्या० । ६ उक्खिपयति-सी०, रो० । ७ कवाटे-स्या०, कवाटा-सी० । ८ तुम्बकटाहेन-स्या० । ९ घटिकटाहेन-स्या० । १० इत्थि-रो० । ११ अब्भु-म० ।

वताय” ति^१ । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—“कथं हि नाम समणा सक्कपुत्तिया छवसीसस्स पत्तं धारेस्सन्ति, सेय्यथापि पिसाचिल्लिका” ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसु । “न, भिक्खवे, छवसीसस्स पत्तो धारेतब्बो । यो धारेय्य, आपत्तिं दुक्कटस्स । न च, भिक्खवे, सब्बपसुकूलिकेन भवितब्बं । यो भवेय्य, आपत्तिं दुक्कटस्सा” ति ।

५ तेन खो पन समयेन भिक्खू चलकानि पि अट्टिकानि पि उच्छिद्दोदकं पि पत्तेन नीहरन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—“यस्मिं येविमे^२ समणा सक्कपुत्तिया भुञ्जन्ति सो व नेस पटिग्गहो” ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसु । “न भिक्खवे, चलकानि वा अट्टिकानि वा उच्छिद्दोदकं वा पत्तेन नीहरितब्बं । यो नीहरेय्य, आपत्तिं दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, पटिग्गहं” ति ।

§ ६ चीवरदण्डसत्थकादीनि

१० १४ तेन खो पन समयेन भिक्खू हत्थेन विप्फाल्लेत्वा^३ चीवरं सिब्बेन्ति । चीवरं विलोमिकं^४ होति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, सत्थकं नमतकं” ति ।

तेन खो पन समयेन सङ्खस्स दण्डसत्थकं उप्पन्नं होति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, दण्डसत्थकं” ति ।

B 2०2

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू उच्चावचे सत्थकदण्डे धारेन्ति सोवण्णमयं^५ रूपियमयं^६ । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसु । “न, भिक्खवे, उच्चावचा सत्थकदण्डा धारेतब्बा । यो धारेय्य, आपत्तिं दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, अट्ठिमयं दन्तमयं विसाणमयं नल्लमयं^७ वेळुमयं कट्टमयं जतुमयं फल्लमयं लोहमयं सङ्खनाभिमयं” ति ।

R 116

तेन खो पन समयेन भिक्खू कुक्कुटपत्तेन पि वेळुपेसिकायं पि चीवरं सिब्बेन्ति ।
२० चीवरं दुस्सिब्बितं होति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, सूचिं”
ति । सूचियो कण्णकितायो होन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, सूचिनाल्लिकं” ति ।
सूचिनाल्लिकायं^८ पि कण्णकितायो होन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, किण्णेन पूरेतु”
ति । किण्णे^९ पि कण्णकितायो होन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, सत्तुया^{१०} पूरेतु”
ति । सत्तुया पि कण्णकितायो होन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, सरितकं” ति ।
२५ सरितके^{११} पि कण्णकितायो होन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, मधुसिन्धुकेन सारेतु”
ति । सरितकं परिभिज्जति । “अनुजानामि, भिक्खवे, सरितकसिपाटिकं^{१२}” ति ।

१ वत म ति-रो० । २ यस्मिञ्चेविमे-सी० । ३ चीवरं विफालेत्वा-स्या०, विपाटेत्वा-सी०, रो० । ४ विलोम-सी०, स्या०, रो० । ५ रूपिमय-सी० । ६ नल्लमय-सी० । ७ सूचिक-सी० । ८ नाल्लिकाय-सी०, स्या०, रो० । ९ किण्णेन-सी० । १० सत्तुया-रो० । ११ सरितकेन-सी० । १२ सरितसिपाटिक-स्या०, रो० ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू तत्थ तत्थ खिल^१ निक्खणित्वा^२ सम्बन्धित्वा चीवर सिब्बेन्ति । चीवर विकण्ण होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, कठिन^३ कठिनरज्जु तत्थ तत्थ ओबन्धित्वा चीवर सिब्बेत्तु” ति । विसमे कठिन पत्थरन्ति । कठिन परिभिज्जति पे० “न, भिक्खवे, विसमे कठिन पत्थरितब्ब । यो पत्थरेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

5

उमाय^४ कठिन पत्थरन्ति । कठिन पसुकित होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, तिणसन्धारक” ति । कठिनस्स अन्तो जीरति^५ पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, अनुयात परिभण्ड आरोपेत्तु” ति । कठिन नप्पहोति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, दण्डकठिन बिदलक^६ सलाक विनन्धनरज्जु^७ विनन्धनसुत्त^८ विनन्धित्वा^९ चीवर सिब्बेत्तु” ति । सुत्तन्तरिकायो विसमा होन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, कळिम्बक^{१०}” ति । सुत्ता 10 B 203 वङ्का होन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, मोघसुत्तक” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू अघोतेहि पादेहि कठिन अक्कमन्ति । कठिन दुस्सति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, अघोतेहि पादेहि कठिन अक्कमितब्ब । यो अक्कमेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू अल्लेहि पादेहि कठिन अक्कमन्ति । कठिन दुस्सति । 15 भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, अल्लेहि पादेहि कठिन अक्कमितब्ब । यो अक्कमेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू सउपाहना कठिन अक्कमन्ति । कठिन दुस्सति । 20 भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, सउपाहनेन कठिन अक्कमितब्ब । यो अक्कमेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू चीवर सिब्बन्ता^{११} अङ्गुलिया पटिगण्हन्ति^{१२} । अङ्गुलियो दुक्खा होन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पटिगह” ति ।

१५ तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू उच्चावचे पटिगहे धारेन्ति सोवण्णमय रूपियमय । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, उच्चावचा पटिगहा 25 धारेत्तब्बा । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, अट्ठिमय दन्तमय विसाणमय नळमय वेळुमय कट्टमय जतुमय फलमय लोहमय सङ्गनाभिमय” ति ।

R 117

१ खील-सी०, स्या०, रो० । २ निखनित्वा-सी०, रो०, निखणित्वा-स्या० । ३ कथिन-म० । ४ उमाय-स्या० । ५ जिरति-स्या०, रो० । ६ पिदलक-सी०, रो० । ७ विनद्धनरज्जु-स्या० । ८ विनन्धनसुत्तक-सी०, रो०, विनद्धनसुत्तक-स्या० । ९ विनद्धित्वा-स्या० । १० कळिम्बक-सी०, कळिम्बक-स्या० । ११ सिब्बेन्ता-सी०, स्या०, रो० । १२ पटिगण्हन्ति-रो०, पटिगण्हन्ति-सी० ।

तेन खो पन समयेन सूचियो पि सत्थका पि पटिग्गहा पि नस्सन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, आवेसनवित्थक^१” ति । आवेसनवित्थके समाकुला होन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पटिग्गहथविक^२” ति । असवद्धको^३ न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, ^५असवद्धक वन्धनसुत्तक^४” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू अब्भोकासे^५ चीवर सिब्बन्ता सीतेन पि ऊण्हेन पि किलमन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, कठिनसाल^६ कठिन-
B 254 मण्डप^७” ति । कठिनसाला नीचवत्थुका होति, उदकेन ओत्थरिय्यति^८ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे उच्चवत्थुक कातु^९” ति । चयो परिपतति^{१०} पे०

10 “अनुजानामि, भिक्खवे, चिनितु तयो चये—इट्ठकाचय, सिलाचय, दारुचय” ति । आरोहन्ता विहञ्जन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, तयो सोपाने^{११}—इट्ठकासोपान, सिलासोपान, दारुसोपान” ति । आरोहन्ता परिपतन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, आलम्बनबाह^{१२}” ति । कठिनसालाय तिण्णचुण्ण परिपतति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, ओगुम्फेत्वा^{१३} उल्लित्तावलित्त कातु—सेतवण्ण कालवण्ण गेरुकपरिकम्म मालाकम्म लताकम्म
15 मकरदन्तक पञ्चपटिक^{१४} चीवरवस चीवररज्जुक^{१५}” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू चीवर सिब्बेत्वा तत्थेव कठिन उज्झित्वा पक्कमन्ति, उन्दुरेहि पि उपचिकाहि पि खज्जति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, कठिन सङ्घरितु^{१६}” ति । कठिन परिभिज्जति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, गोघसिकाय कठिन सङ्घरितु” ति । कठिन विनिवेठियति^{१७} पे० “अनुजानामि,
20 भिक्खवे वन्धनरज्जु” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू कुट्टे^{१८} पि थम्भे पि कठिन उस्सापेत्वा पक्कमन्ति । परिपतित्वा कठिन भिज्जति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भित्तिखिले^{१९} वा नागदन्ते वा लम्गेतु” ति ।

§ ७ थविकपरिस्सावनानुजानना

१६ अथ खो भगवा राजगहे यथाभिरन्त^{२०} विहरित्वा येन वेसाली तेन चारिक
R 118 25 पक्कामि । तेन खो पन समयेन भिक्खू सूचिक पि सत्थक पि भेसज्ज पि पत्तेन आदाय

१ आवेसनवित्थक—सी० । २ पटिग्गहविक—सी०, स्या० । ३ असवद्धको—स्या०, रो० । ४ अज्झोकासे—स्या० । ५ कठिनसाल—म० । ६ ओत्थरीयति—सी०, रो०, ओत्थरियति—स्या० । ७ परिपटति—सी० । ८ सोपाने—सी०, स्या० । ९ ओगुम्फेत्वा—सी०, स्या० । १० पञ्चपटिक—स्या०, रो० । ११ चीवररज्जु—सी०, स्या०, रो० । १२ सहरितु—रो० । १३ विवेठियति—रो० । १४ कुट्टे—म० । १५ भित्तिखिले—सी०, स्या०, रो० । १६ यथाभिरन्त—सी० ।

गच्छन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भेसज्जत्थविक” ति । असबद्धको न होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, असबद्धक बन्धनसुत्तक” ति ।

तेन खो पन समयेन अब्जतरो भिक्खु उपाहनायो कायबन्धनेन^१ बन्धित्वा गाम पिण्डाय पाविसि । अब्जतरो उपासको त भिक्खु अभिवादेन्तो उपाहनायो सीसेन घट्टेसि^२ । सो भिक्खु मङ्कु जहोसि । अथ खो सो भिक्खु आराम गन्त्वा भिक्खून् एतमत्थ आरोचेसि ।^३ भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, उपाहनत्थविक” ति । असबद्धको न होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, असबद्धक बन्धनसुत्तक” ति ।

तेन खो पन समयेन अन्तराभग्गे उदक अकप्पिय होति । परिस्सावन न होति । B 255 भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, परिस्सावन” ति । चोळक^४ नप्पहोति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, कटच्छुपरिस्सावन” ति । चोळक नप्पहोति पे० 10 “अनुजानामि, भिक्खवे, धम्मकरक” ति ।

१७ तेन खो पन समयेन द्वे भिक्खू कोसलेसु जनपदे^५ अद्धानमगपटिपन्ना^६ होन्ति । एको भिक्खु अनाचार आचरति । दुतियो भिक्खु त भिक्खु एतदवोच — “मा, आवुसो, एत्थरूप अकासि । नेत कप्पती” ति । सो तस्मि उपनन्धि^७ । अथ खो सो भिक्खु पिपासाय पीळितो उपनद्ध^८ भिक्खु एतदवोच — “देहि मे, आवुसो,^९ परिस्सावन, पानीय^{१०} पिविस्सामी” ति । उपनद्धो भिक्खु न अदासि । सो भिक्खु पिपासाय पीळितो कालमकासि । अथ खो सो भिक्खु आराम गन्त्वा भिक्खून् एतमत्थ आरोचेसि । “किं पन त्व, आवुसो, परिस्सावन याचियमानो न अदासी” ति^{११} “एवमावुसो” ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खियन्ति^{१२} विपाचेन्ति — “कथं हि नाम भिक्खु परिस्सावन याचियमानो न दस्सती” ति । अथ खो 20 ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा त भिक्खु पटिपुच्छि — “सच्च किर त्व, भिक्खु, परिस्सावन याचियमानो न अदासी” ति^{१३} “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “अननुच्छविक”^{१४} ते,^{१५} मोघपुरिस, अननुलोमिक अप्पतिरूप^{१६} अस्सामणक अकप्पिय जकरणीय । कथं हि नाम त्व, मोघपुरिस, परिस्सावन याचियमानो न दस्ससि । नेत, मोघपुरिस, अप्पसन्नान वा 25 R 119 पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, मोघपुरिस, अप्पसन्नान चैव अप्पसादाय पसन्नान च एकच्चान अब्जत्ताया” ति । अथ खो भगवा त भिक्खु अनेकपरियायेन विगरहित्वा, दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स

१ कायबन्धने-रो० । २ घट्टेति-म० । ३ चोळक-रो० । ४ धम्मकरण-म० । ५ जनपदेसु-सी०, स्या०, रो० । ६ अद्धानमगपटिपन्ना-सी०, स्या०, रो० । ७ उपनन्धि-सी०, स्या० । ८ उपनद्ध-रो० । ९ पानिय-रो० । १० खीयन्ति-सी०, स्या०, रो० । ११ अननुच्छविय-रो० । १२ सी० पोत्थके नत्थि । १३ अप्पटिरूप-स्या० ।

अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून् तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

“न भिक्खवे, अद्धानमग्गप्पटिपन्नेन भिक्खुना परिस्सावन याचियमानेन न दातव्व ।
 ५ यो न ददेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । न च, भिक्खवे, अपरिस्सावनेन अद्धानो^१ पटिपज्जितव्वो ।
 यो पटिपज्जेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । सचे न होति परिस्सावन वा धम्मकरको वा,
 सङ्घाटिकण्णो पि अधिद्वतव्वो — इमिना परिस्सावेत्वा पिविस्सामी” ति ।

§ ८ नवकम्मनि

अथ खो भगवा अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन वेसाली तदवसरि । तत्र सुद
 B 256 भगवा वेसालिय विहरति महावने कूटागारसालाय । तेन खो पन समयेन भिक्खू नवकम्म
 10 करोन्ति । परिस्सावन न सम्मति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे,
 दण्डपरिस्सावन” ति । दण्डपरिस्सावन न सम्मति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनु-
 जानामि, भिक्खवे, ओत्थरक” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू मकसेहि उब्बाब्हा होन्ति । भगवतो एतमत्थ
 आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, मकसकुटिक” ति ।

15 १८ तेन खो पन समयेन वेसालिय पणीतान भत्तान भत्तपटिपाटि अट्ठिता^३ होति ।
 भिक्खू पणीतानि भोजनानि भुञ्जित्वा अभिसन्नकाया होन्ति बह्वावाधा^४ । अथ खो जीवको
 कोमारभच्चो वेसालि अगमासि केनचिदेव करणीयेन । अद्दसा खो जीवको कोमारभच्चो
 भिक्खू अभिसन्नकाये बह्वावाधे । दिस्वान येन भगवा तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्त
 अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो जीवको कोमारभच्चो भगवन्त
 20 एतदवोच — “एतरहि, भन्ते, भिक्खू अभिसन्नकाया बह्वावाधा । साधु, भन्ते, भगवा
 भिक्खून् चङ्कम च जन्ताघर च अनुजानातु । एव भिक्खू अप्पावाधा भविस्सन्ती” ति ।
 अथ खो भगवा जीवक कोमारभच्च धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि
 सम्पहसेसि । अथ खो जीवको कोमारभच्चो भगवता धम्मिया कथाय सन्दस्सितो समादपितो
 समुत्तेजितो सम्पहसितो उट्ठायासना भगवन्त अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा पक्कामि । अथ
 25 खो भगवा एतस्स निदाने एतस्स पकरणे धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनु-
 जानामि, भिक्खवे, चङ्कम च जन्ताघर चा” ति ।

R 120

तेन खो पन समयेन भिक्खू विसमे चङ्कमे चङ्कमन्ति । पादा दुक्खा होन्ति ।

१ अद्धानमग्गो-सी०, स्या०, रो० । २ ओत्थरिक्-स्या० । ३ अधिद्विता-रो० । ४ बह्वा
 वाधा-सी० ।

भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, सम कातु” ति । चङ्कमो नीन्नत्थुको होति । उदकेन ओत्थरिय्यति^१ पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उच्चवत्थुक कातु” ति । चयो परिपतति^२ पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, चिनि तु तयो चये—इट्ठकाचय, सिलाचय, दारुचय” ति । आरोहन्ता विहञ्जन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, तयो सोपाने^३—इट्ठकासोपान, सिलासोपान, दारुसोपान” ति ।^४ आरोहन्ता परिपतन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, आलम्बनवाह” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू चङ्कमे चङ्कमन्ता परिपतन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, चङ्कमनवेदिक” ति । B 257

तेन खो पन समयेन भिक्खू अज्झोकासे चङ्कमन्ता सीतेन पि उण्हेन पि किलमन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, चङ्कमनसाल” ति । चङ्कमनसालाय^५ 10 तिण्चुण्ण परिपतति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, ओगुम्फेत्वा^६ उल्लित्तावलित कातु — सेतवण्ण काळवण्ण गेरुपरिकम्म मालाकम्म लताकम्म मकरदन्तक पञ्चपटिक चीवरवस चीवररज्जु” ति । जन्ताघर^७ नीचवत्थुक होति, उदकेन ओत्थरिय्यति पे० “अनु- 1 ज्ञानामि, भिक्खवे, उच्चवत्थुक कातु” ति । चयो परिपतति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, चिनि तु तयो चये—इट्ठकाचय, सिलाचय, दारुचय” ति । आरोहन्ता विहञ्जन्ति 15 पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, तयो सोपाने—इट्ठकासोपान, सिलासोपान, दारुसोपान” ति । आरोहन्ता परिपतन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, आलम्बनवाह” ति । जन्ता- घरस्स कवाट न होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, कवाट पिट्ठसङ्घाट^८ उदुक्खलिक उत्तरपासक अगलवट्टिक^९ कपिसीसक सूचिक घटिक तालच्छिद्^{१०} आविञ्छनच्छिद्^{११} आविञ्छनरज्जु” ति । जन्ताघरस्स कुट्टपादो^{१२} जीरति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, 20 मण्डलिक कातु” ति । जन्ताघरस्स धूमनेत्त न होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, धूमनेत्त” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खु खुद्दके जन्ताघरे मज्झे अग्निद्वान करोन्ति । उपचारो न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, खुद्दके जन्ताघरे एकमन्त अग्निद्वान कातु, महल्लके मज्झे” ति । जन्ताघरे अग्निमुख डहति पे० “अनुजानामि, 25 भिक्खवे, मुखमत्तिक” ति । हत्थे^{१३} मत्तिक तेमेन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे,

१ ओत्थरिय्यति—सी०, रो०, ओत्थरिय्यति—स्या० । २ परिपतति—सी० । ३ सोपाने—स्या०, सी० । ४ चङ्कमनसालाय—सी०, रो० । ५ ओगुम्फेत्वा—सी०, स्या० । ६ एत्थ ‘तेन खो पन समयेन जन्ताघर’ इति पाठो स्या० पोत्थके अत्यि । ७ पिट्ठिसङ्घाट—सी० । ८ अगलवट्टिक—सी०, अगलवट्टि—स्या० अगलवट्टि—रो० । ९ तालच्छिद्—सी० । १० आविञ्छनच्छिद्—म० । ११ कुट्टपादो—म० । १२ हत्थे—स्या० ।

- मत्तिकादोणिक” ति । मत्तिका दुग्गन्धा होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, वासेतु” ति । जन्ताघरे अग्नि काय ड्हति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उदक जतिहरितु” ति । पातिया^१ पि पत्तेन पि उदक अतिहरन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उदका-धान^२, उदकसरावक^३” ति । जन्ताघर तिणच्छदन न सेदेति^४ पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, ओगुम्फेत्वा उल्लित्तावलित्त कातु” ति । जन्ताघर चिक्खल्ल होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, सन्थरितु तयो सन्थारे^५—इट्ठकासन्थार^६, सिलासन्थार, दारुसन्थार” ति । चिक्खल्ल येव^७ होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, धोवितु” ति । उदक सन्तिट्ठति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उदकनिद्धमन” ति ।
- B 258 तेन खो पन समयेन भिक्खू जन्ताघरे छमार्य^८ निसीदन्ति, गत्तानि कण्डवन्ति^९ । १० भगवतो एतमत्थ आरोचेसु^१ । “अनुजानामि, भिक्खवे, जन्ताघरपीठ” ति । तेन खो पन समयेन जन्ताघर अपरिक्खित्त होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, परिक्खपितु तयो पाकारे—इट्ठकापाकार, सिलापाकार, दारुपाकार” ति । कोट्टको न होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, कोट्टक” ति । कोट्टको नीचवत्थुको होति, उदकेन ओत्थरिय्यति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उच्चवत्थुक कातु” ति । चयो परिपतति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, चिनिनु तयो चये—इट्ठकाचय, सिलाचय, दारुचय” ति । आरोहन्ता विहञ्जन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, तयो सोपाने—इट्ठकासोपान, सिलासोपान, दारुसोपान” ति । आरोहन्ता परिपतन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, आलम्बनवाह” ति । कोट्टकस्स कवाट न होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, कवाट पिट्ठसङ्घाट उदुक्खल्लिक उत्तरपासक अग्गल्लवट्टिक कपिसीसक सूचिक घटिक ताळच्छिद् आविञ्छनच्छिद् २० आविञ्छनरज्जु” ति । कोट्टके तिणचुण्ण परिपतति पे “अनुजानामि, भिक्खवे, ओगुम्फेत्वा उल्लित्तावलित्त कातु—सेतवण्ण काळवण्ण गेरुपरिकम्म मालाकम्म लताकम्म मकरदन्तक पञ्चपटिक^{११} ति । परिवेण चिक्खल्ल होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, मरुम्ब उपकिरितु” ति । न परियापुणन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, पदरसिल^{१२} निक्खपितु” ति । उदक सन्तिट्ठति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उदकनिद्धमन” ति ।
- 25 १९ तेन खो पन समयेन भिक्खू नग्गा नग्ग अभिवादेन्ति,^{१३} नग्गा नग्ग अभिवादापेन्ति,^{१४} नग्गा नग्गस्स परिकम्म करोन्ति, नग्गा नग्गस्स परिकम्म कारापेन्ति,^{१५}

१ पाटिया—स्या० । २ उदकट्टान—म०, रो०, उदकनिवान—स्या० । ३ सरावक—सी० । ४ सादेति—सी० । ५ सन्थारे—म० । ६ इट्ठकास—थर—म० । ७ चिक्खल्लवेव—सी० । ८ छमार्य—स्या० । ९ कण्डवन्ति—स्या०, कण्डवन्ति—रो० । १० ‘भगवतो एतमत्थ आरोचेसु’ इति पाठो सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि, एत्थ स्या० पोत्थके च पे० दिस्सति । ११ पञ्चपट्टिक—स्या०, रो० । १२ पदसिल—रो० । १३ एत्थ स्या० पोत्थके ‘तेन खो पन समयेन भिक्खू नग्गा नग्ग अभिवादेन्ति, नग्गा अनग्ग अभिवादेत्ति’ इति पाठो दिस्सति । १४ नग्गा नग्ग अभिवादापेत्ति, नग्गा अनग्ग अभिवादापेत्ति—स्या० । १५ कारेत्ति—सी० ।

नग्गा नग्गास्स देन्ति, नग्गा पटिग्गहन्ति,^१ नग्गा खादन्ति, नग्गा भुञ्जन्ति, नग्गा सायन्ति, नग्गा पिवन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, नग्गेन^२ नग्गो अभिवादेतब्बो पे० न^३ नग्गेन अभिवादेतब्ब^३ न नग्गेन नग्गो अभिवादापेतब्बो न नग्गेन अभिवादापेतब्ब न नग्गेन^४ नग्गास्स परिकम्म कातब्ब न नग्गेन नग्गास्स^५ परिकम्म कारापेतब्ब न नग्गेन नग्गास्स दातब्ब न नग्गेन पटिग्गहेतब्ब न नग्गेन खादितब्ब^५ न नग्गेन भुञ्जितब्ब न नग्गेन सायितब्ब न नग्गेन पातब्ब । यो पिवेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

B 259

तेन खो पन समयेन भिक्खू जन्ताघरे छमाय चीवर निक्खिपन्ति । चीवर पसुक्ति होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे,^६ चीवरवस चीवररज्जु” ति । देवे वस्सन्ते चीवर ओवस्सति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे,^{१०} R 122 जन्ताघरसाल” ति । जन्ताघरसाला नीचवत्थुका होति, उदकेन ओत्थरिय्यति^७ पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उच्चवत्थुक कातु” ति । चयो परिपतति^८ पे० आरोहन्ता विहञ्जन्ति पे० आरोहन्ता परिपतन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, आलम्बनबाह^९” ति । जन्ताघरसालाय तिण्णचुण्ण परिपतति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, ओगुम्फेत्वा उल्लिच्चावलित्त कातु पे० चीवरवस चीवररज्जु” ति ।

15

तेन खो पन समयेन भिक्खू^१ जन्ताघरे पि उदके पि परिकम्म^{११} कातु कुक्कुच्चायन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, तिस्सो पटिच्छादियो — जन्ताघरपटिच्छादि, उदकपटिच्छादि, वत्थपटिच्छादि” ति ।

तेन खो पन समयेन जन्ताघरे उदक न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, उदपान” ति । उदपानस्स कूल लुज्जति पे० “अनुजानामि,^{२०} भिक्खवे, चिनिनु तयो चये — इट्ठकाचय, सिलाचय, दारुचय” ति । उदपानो नीचवत्थुको होति, उदकेन ओत्थरिय्यति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उच्चवत्थुक कातु” ति । चयो परिपतति पे० आरोहन्ता विहञ्जन्ति पे० आरोहन्ता परिपतन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, आलम्बनबाह” ति ।

२० तेन खो पन समयेन भिक्खू वल्लिकाय^{१२} पि कायबन्धनेन पि उदक वाहेन्ति ।^{२५} भगवतो एतमत्थ आरोचेसु^{१३} । “अनुजानामि, भिक्खवे, उदकवाहनरज्जु^{१४}” ति । हत्था दुक्खा

१ पटिग्गहन्ति—सी० । २ एत्थ ‘नग्गेन’ इति पाठो रो० पोत्थके नत्थि । ३—३ एत्थ ‘न नग्गेन अभिवादेतब्ब’ इति पाठो सी० पोत्थके नत्थि । ४ एत्थ ‘नग्गेन’ इति पाठो सी० पोत्थके नत्थि । ५ एत्थ ‘नग्गास्स’ इति पाठो स्या० पोत्थके नत्थि । ६ भिक्खवे जन्ताघरे—सी०, स्या० । ७ ओत्थरिय्यति—स्या०, ओत्थरीयति—सी० । ८ परिपतति—सी० । ९ आलम्बणबाह—सी० । १० भिक्खू नग्गा—सी० । ११ पिट्ठिपरिकम्म—स्या० । १२ वल्लिया—सी०, स्या० । १३ एत्थ ‘भगवतो एतमत्थ आरोचेसु’ इति पाठो सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । १४ उदपानरज्जु—सी०, स्या० ।

होन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, तुल^१ करकटक चक्कवट्टक” ति । भाजना बहू भिज्जन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, तयो वारके—लोहवारक, दारुवारक, चम्मक्खण्ड^२” ति ।

B 260

तेन खो पन समयेन भिक्खू अज्झोकासे उदक वाहेन्ता^३ सीतेन पि उण्हेन पि ५ किलमन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, उदपानसाल” ति । उदपानसालाय तिण्चुण्ण परिपतति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, ओगुम्फेत्वा उल्लित्तावलित्त कातु—सेतवण्ण काळवण्ण गेरुक्कपरिकम्म मालाकम्म लताकम्म मकरदन्तक पञ्चपटिक चीवरवस चीवररज्जु” ति । उदपानो^४ अपारुतो होति, तिण्चुण्णेहि पि पसुकेहि पि ओकिरिय्यति^५ पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, अपिधान” ति । उदकभाजन न १० सविज्जति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उदकदोणि उदककटाह” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू आरामे तह तह नहायन्ति । आरामो चिक्खल्लो होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, चन्दनिक^६” ति । चन्दनिका पाकटा^७ होति । भिक्खू हिरियन्ति^८ नहायितु पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, परिकिखपितु तयो पाकारे—इट्ठकापाकार, सिलापाकार, दारुपाकार” ति । चन्दनिका चिक्खल्लो होति पे० — १५ “अनुजानामि, भिक्खवे, सन्थरितु तयो सन्थरे^९—इट्ठकासन्थर^{१०}, सिलासन्थर, दारुसन्थर” ति । उदक सन्तिट्ठति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उदकनिद्धमन” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू गत्तानि सीतिगतानि^{११} होन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उदकपुञ्छनि चोळकेन^{१२} पि पच्चुद्धरितु” ति ।

R 123

२१ तेन खो पन समयेन अज्जतरो उपासको सङ्घस्स अत्थाय पोक्खरणि कारेतु- २० कामो होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पोक्खरणि” ति । पोक्खरणिा कूल लुज्जति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, चिन्तितु तयो चये—इट्ठकाचय, सिलाचय, दारुचय” ति । आरोहन्ता विहज्जन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, तयो सोपाने^{१३}—इट्ठकासोपान, सिलासोपान, दारुसोपान” ति । आरोहन्ता परिपतन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, आलम्बनवाह” ति । पोक्खरणिा उदक पुराण होति पे० २५ “अनुजानामि, भिक्खवे, उदकमातिक^{१४} उदकनिद्धमन” ति ।

B 261

तेन खो पन समयेन अज्जतरो भिक्खु सङ्घस्स अत्थाय निल्लेख जन्ताघर कत्तुकामो^{१५} होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, निल्लेख जन्ताघर” ति ।

१ तुल—सी० । २ चम्मक्खण्ड—सी०, स्या०, रो० । ३ वाहन्ता—सी०, रो० । ४ उदकपानो—रो०, तेन खो पन समयेन उदपानो—स्या० । ५ ओकिरियति—सी०, ओकिरियति—स्या० । ६ उदकचन्दनिक—स्या० । ७ पाकटा—रो०, अपारतो—सी० । ८ हिरियन्ति—सी०, रो० । ९ सन्थारे—सी०, स्या०, रो० । १० इट्ठकासन्थार—सी०, स्या० रो० । ११ सीतिकतानि—सी०, स्या०, रो० । १२ उदकपुञ्छन चोळकेन—सी० । १३ सोपाने—सी०, स्या० । १४ उदकायतिक—रो० । १५ कातुकामो—सी० ।

तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू चातुमास निसीदनेन विप्पवसन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, चातुमास निसीदनेन विप्पवसितब्ब । यो विप्पवसेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

२२ तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू पुप्फाभिकिण्णेषु सयनेसु सयन्ति । मनुस्सा विहारचारिक आहिण्डन्ता पस्सित्वा उज्झायन्ति खियन्ति^१ विपाचेन्ति — सेय्यथापि ५ गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, पुप्फाभिकिण्णेषु सयनेसु सयितब्ब । यो सयेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन मनुस्सा गन्ध पि माल पि आदाय आराम आगच्छन्ति । भिक्खू कुक्कुचायन्ता न पटिगण्हन्ति^२ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, गन्ध गहेत्वा कवाटे पञ्चङ्गुलिक दातु, पुप्फ गहेत्वा विहारे एकमन्त निक्खिपितु” ति । 10

तेन खो पन समयेन सङ्घस्स नमतक उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, नमतक” ति । अथ खो भिक्खून् एतदहोसि — “नमतक अधि- द्वातब्ब नु खो उदाहु विकप्पेतब्ब” ति पे० “न, भिक्खवे, नमतक अधिद्वातब्ब, न विकप्पेतब्ब” ति ।

तेन खो पन समयेन उब्बगिया भिक्खू आसित्तकूपधाने भुञ्जन्ति । मनुस्सा 15 उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, आसित्तकूपधाने भुञ्जितब्ब । यो भुञ्जेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति । R 124

तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु गिलानो होति । सो भुञ्जमानो न सक्कोति हत्थेन पत्त सन्धारेतु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, मळोरिक” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू एकभाजने पि भुञ्जन्ति, एकथालके पि पिबन्ति, 20 एकमञ्चे पि तुवट्टेन्ति, एकत्थरणा^३ पि तुवट्टेन्ति, एकपावुरणा^४ पि तुवट्टेन्ति, एकत्थरणपावुरणा पि तुवट्टेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — सेय्यथापि गिही कामभोगिनो B 262 ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, एकभाजने भुञ्जितब्ब पे० न एकथालके पातब्ब न एकमञ्चे तुवट्टितब्ब न एकत्थरणा तुवट्टितब्ब न एकपावुरणा तुवट्टितब्ब न एकत्थरणपावुरणा तुवट्टितब्ब । यो तुवट्टेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति । 25

§ ९ वङ्गलिच्छविवृत्य

२३ तेन खो पन समयेन वङ्गो लिच्छवी मेत्तियभूमजकान^१ भिक्खून् सहायो होति । अथ खो वङ्गो लिच्छवी येन मेत्तियभूमजका भिक्खू तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा

१ खीयन्ति—सी०, स्या०, रो० । २ पटिगण्हन्ति—सी०, पटिगण्हन्ति—रो० । ३ एकत्थरणे—स्या० । ४ एकपावुरणे—स्या०, एकपापुरणे—सी० । ५ मेत्तियभूमजकान—सी०, स्या०, रो० ।

मेत्तियभूमजके भिक्खू एतदवोच—“वन्दामि अय्या” ति । एव वुत्ते मेत्तियभूमजका भिक्खू नालपिसु । दुतिय पि खो वड्ढो लिच्छवी मेत्तियभूमजके भिक्खू एतदवोच—“वन्दामि अय्या” ति । दुतिय पि खो मेत्तियभूमजका भिक्खू नालपिसु । ततिय पि खो वड्ढो लिच्छवी मेत्तियभूमजके भिक्खू एतदवोच—“वन्दामि अय्या” ति । ततिय पि खो
 5 मेत्तियभूमजका भिक्खू नालपिसु । “क्याह अय्यान जपरज्झामि, किस्स म अय्या नालपन्ती” ति । “तथा हि पन त्व, आवुसो वड्ढ, अम्हे दब्बेन मल्लपुत्तेन विहेठियमाने अज्झुपेक्खसी” ति । “क्याह अय्या करोमी” ति । “सचे खो त्व, आवुसो वड्ढ, इच्छेय्यासि, अज्जेव भगवा आयस्सन्त दब्ब मल्लपुत्त नासापेय्या” ति । “क्याह अय्या करोमि, कि मया सक्का कातु” ति । “एहि त्व, आवुसो वड्ढ, येन भगवा तेनुपसङ्गम,
 10 उपसङ्गमित्वा भगवन्त एव वदेहि—‘इद, भन्ते, नच्छन्न नप्पतिरूप’ । याय, भन्ते, दिसा अभया अनीतिका अनुपद्वा साय दिसा सभया सईतिका सउपद्वा, यतो निवात^१ ततो सवात,^२ उदक मब्जे आदित्त, अय्येन मे दब्बेन मल्लपुत्तेन पजापति^३ दूसिता” ति । “एव अय्या” ति खो वड्ढो लिच्छवी मेत्तियभूमजकान भिक्खून् पटिस्सत्वा येन भगवा तेनुपसङ्गमि,
 R. 125 उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो वड्ढो लिच्छवी
 15 भगवन्त एतदवोच—“इद, भन्ते, नच्छन्न नप्पतिरूप । याय, भन्ते, दिसा अभया अनीतिको अनुपद्वा साय दिसा सभया सईतिका सउपद्वा, यतो निवात ततो सवात, उदक मब्जे आदित्त, अय्येन मे दब्बेन मल्लपुत्तेन पजापति दूसिता” ति ।

B 263

अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा आयस्सन्त दब्ब मल्लपुत्त पटिपुच्छि—“सरसि त्व, दब्ब, एवरूप कत्ता यथाय वड्ढो आहा” ति ।
 20 “यथा म, भन्ते, भगवा जानाती” ति । दुतिय पि खो भगवा पे० ततिय पि खो भगवा आयस्सन्त दब्ब मल्लपुत्त एतदवोच—“सरसि त्व, दब्ब, एवरूप कत्ता यथाय वड्ढो आहा” ति । “यथा म, भन्ते, भगवा जानाती” ति । “न खो, दब्ब, दब्बा एव निब्बे-
 ठेन्ति । सचे तथा कत, कत ति वदेहि, सचे अकत, अकत ति वदेही” ति । “यतो अह, भन्ते, जातो नाभिजानामि सुपिनन्तेन पि मेथुन धम्म पटिसेविता^४, पगेव जागरो” ति ।
 25 अथ खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि—“तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो वड्ढस्स लिच्छविस्स पत्त निक्कुज्जतु, असम्भोग सङ्घेन करोतु ।

“अट्ठहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतस्स उपासकस्स पत्तो निक्कुज्जितब्बो—भिक्खून् अलाभाय परिसक्कति, भिक्खून् अनत्थाय परिसक्कति, भिक्खून् अवासाय^५ परिसक्कति, भिक्खू अक्कोसति परिभासति, भिक्खू भिक्खूहि भेदेति, बुद्धस्स अवण्ण भासति, धम्मस्स अवण्ण
 30 भासति, सङ्घस्स अवण्ण भासति । अनुजानामि, भिक्खवे, इमेहि अट्ठहङ्गेहि समन्नागतस्स

१ नप्पतिरूप-स्या० । न पटिरूप-रो० । २ नीवात-स्या० । ३ पवात-सी०, स्या०, रो० ।
 ४ पजापती-सी०, रो० । ५ पतिसेविता-सी० । ६ अनावासाय-स्या० ।

परिसक्कति, न भिक्खू^१ अक्कोसति परिभासति, न भिक्खू भिक्खूहि भेदेति, न बुद्धस्स अवण्ण भासति, न धम्मस्स अवण्ण भासति, न सङ्खस्स अवण्ण भासति । अनुजानामि, भिक्खवे, इमेहि अट्ठहङ्गेहि^२ समन्नागतस्स उपासकस्स पत्त उक्कुज्जितु । एव च पन, भिक्खवे, उक्कुज्जितब्बो^३ । तेन, भिक्खवे, वड्ढेन लिच्छविना सङ्ख उपसङ्कमित्वा एकस्स उत्तरासङ्ग
 5 ऋरित्वा भिक्खून पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पग्गाहेत्वा एवमस्स वचनीयो —
 B 260 ‘सङ्खेन मे, भन्ते, पत्तो निक्कुज्जितो, असम्भोगोग्घि सङ्खेन । सोह, भन्ते, सम्मा वत्तामि, लोम पातेमि, नेत्थार वत्तामि, सङ्ख पत्तुक्कुज्जन याचामी’ ति । दुतिय पि याचितब्बो^४ ।
 R 127 ततिय पि याचितब्बो । व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्खो आपेतब्बो —

२५ “सुणातु मे, भन्ते, सङ्खो । सङ्खेन वड्ढस्स लिच्छविस्स पत्तो निक्कुज्जितो,
 10 असम्भोगो सङ्खेन । सो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, सङ्ख पत्तुक्कुज्जन याचति । यदि सङ्खस्स पत्तकल, सङ्खो वड्ढस्स लिच्छविस्स पत्त उक्कुज्जेय्य, सम्भोग सङ्खेन करेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्खो । सङ्खेन वड्ढस्स लिच्छविस्स पत्तो निक्कुज्जितो, असम्भोगो
 सङ्खेन । सो सम्मा वत्तति, लोम पातेति, नेत्थार वत्तति, सङ्ख पत्तुक्कुज्जन याचति । सङ्खो
 15 वड्ढस्स लिच्छविस्स पत्त उक्कुज्जति, सम्भोग सङ्खेन करोति । यस्सायस्सतो खमति वड्ढस्स
 लिच्छविस्स पत्तस्स उक्कुज्जना,^५ सम्भोग सङ्खेन करण, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो
 भासेय्य ।

“उक्कुज्जितो सङ्खेन वड्ढस्स लिच्छविस्स पत्तो, सम्भोगो सङ्खेन । खमति सङ्खस्स,
 तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

§ १० बोधिराजकुमारवत्थु

20 २६ अथ खो भगवा वेसालिय यथाभिरन्त विहरित्वा येन भग्गा तेन चारिक पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन भग्गा तदवसरि । तत्र सुद भगवा भग्गेसु विहरति सुसुमारगिरे^६ भेसकळावने^७ मिगदाये । तेन खो पन समयेन बोधिस्स राजकुमारस्स कोकनदो^८ नाम पासादो अचिरकारितो होति, अनज्झावुत्थो समणेन वा ब्राह्मणेन वा केनचि वा मनुस्सभूतेन । अथ खो बोधि राजकुमारो सञ्जिकापुत्त^९ माणव^{१०} आमन्तेसि — “एहि त्व, सम्म
 25 सञ्जिकापुत्त, येन भगवा तेनुपसङ्कम, उपसङ्कमित्वा मम वचनेन भगवतो पादे सिरसा वन्द, अप्पाबाध अप्पातङ्क लहुट्ठान बल फासुविहार पुच्छ — ‘बोधि, भन्ते, राजकुमारो भगवतो पादे सिरसा वन्दति, अप्पाबाध अप्पातङ्क लहुट्ठान बल फासुविहार पुच्छती’ ति । एव च
 B 266

१ भिक्खू-सी० । २ अट्ठहि अङ्गेहि-सी० । ३ याचितब्बा-स्या०, रो० । ४ उक्कुज्जन-सी० । ५ सुसुमारगिरे-म० । ६ भेसकळावने-सी० । ७ कोकनदो-स्या० । ८ सञ्जिकापुत्त-म० । ९ मानव-सी० ।

वदेहि — ‘अधिवासेतु किर, भन्ते, भगवा बोधिस्स राजकुमारस्स स्वातनाय भत्त सद्धि भिक्खु-
सङ्घेना’” ति । “एव भो” ति खो सञ्जिकापुत्तो माणवो बोधिस्स राजकुमारस्स पटिस्सुत्वा
येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवता सद्धि सम्मोदि, सम्मोदनीय कथ सारणीय^१
वीतिसारेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो सञ्जिकापुत्तो माणवो भगवन्त
एतदवोच — “बोधि खो राजकुमारो भोतो गोतमस्स पादे सिरसा वन्दति, अप्पाबाध अप्पातङ्क^५
लहुट्टान बल फासुविहार पुच्छति । एव च वदेति — ‘अधिवासेतु किर भव गोतमो बोधिस्स
राजकुमारस्स स्वातनाय भत्त सद्धि भिक्खुसङ्घेना’” ति । अधिवासेसि भगवा तुण्हीभावेन^२ ।
अथ खो सञ्जिकापुत्तो माणवो भगवतो अधिवासन विदित्वा उट्ठायासना येन बोधिराजकुमारो
तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा बोधि राजकुमार एतदवोच — “अवोचुम्ह खो मय भोतो वचनेन
त भगवन्त गोतम — ‘बोधि खो राजकुमारो भोतो गोतमस्स पादे सिरसा वन्दति, अप्पाबाध^{१०}
जप्पातङ्क लहुट्टान बल फासुविहार पुच्छति । एव च वदेति — अधिवासेतु किर भव
गोतमो बोधिस्स राजकुमारस्स स्वातनाय भत्त सद्धि भिक्खुसङ्घेना’ ति । अधिवुत्थ च पन
समणेन गोतमेना” ति ।

B 128

अथ खो बोधि राजकुमारो तस्सा रत्तिया अच्चयेन पणीत खादनीय भोजनीय^३
पटियादापेत्वा, कोकनद च पासाद ओदातेहि दुस्सेहि सन्थरापेत्वा याव पच्छिमसोपानकळेवरा,^४ 15
सञ्जिकापुत्त माणव आमन्तेसि — “एहि त्व, सम्म सञ्जिकापुत्त, येन भगवा तेनुपसङ्गम,
उपसङ्गमित्वा भगवतो काल आरोचेहि — ‘कालो, भन्ते निट्ठित भत्त’” ति । “एव भो”
ति खो सञ्जिकापुत्तो माणवो बोधिस्स राजकुमारस्स पटिस्सुत्वा येन भगवा तेनुपसङ्गमि,
उपसङ्गमित्वा भगवतो काल आरोचेसि — “कालो, भो गोतम,^५ निट्ठित भत्त” ति ।

अथ खो भगवा पुब्बण्हसमय निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय येन बोधिस्स राजकुमारस्स^{२०}
निवेसन तेनुपसङ्गमि । तेन खो पन समयेन बोधिराजकुमारो बहिद्वारकोट्टके ठितो होति,
भगवन्त आगमयमानो । अद्दसा खो बोधि राजकुमारो भगवन्त दूरतो व आगच्छन्त ।
दिस्वान ततो पच्चुग्गन्त्वा भगवन्त अभिवादेत्वा पुरेक्खत्वा^६ येन कोकनदो पासादो तेनुप-
सङ्गमि । अथ खो भगवा पच्छिमसोपानकळेवर निस्साय अट्ठासि । अथ खो बोधि
राजकुमारो भगवन्त एतदवोच — “अक्कमतु, भन्ते, भगवा दुस्सानि, अक्कमतु सुगतो^७ दुस्सानि,^{२५}
य मम अस्स दीघरत्त हिताय सुखाया” ति । एव वुत्ते भगवा तुण्ही अहोसि । दुतिय पि
खो पे० ततिय पि खो बोधि राजकुमारो भगवन्त एतदवोच — “अक्कमतु, भन्ते,
भगवा दुस्सानि, अक्कमतु सुगतो दुस्सानि, य मम अस्स दीघरत्त हिताय सुखाया” ति ।
अथ खो भगवा आयस्सन्त आनन्द अपलोकेसि^८ । अथ खो आयस्सा आनन्दो बोधि

B 267

१ सारणीय-सी० । २ तुण्हीभावेन-सी० । ३ खादनीय भोजनीय-रो० । ४ पच्छिमा
सोपाणकळेवरा-सी०, पच्छिमा सोपाणकळेवरा-स्या०, पच्छिमा सोपाणकळिङ्गरा-रो० । ५ खो भन्ते-
स्या० । ६ पुरेक्खत्वा-सी०, रो०, पुरेक्खत्वा-स्या० । ७ भन्ते सुगतो-स्या० । ८ अवलोकेसि-स्या० ।
चुल्लवग्गो-२८

राजकुमार एतदवोच — “सहरन्तु,^१ राजकुमार, दुस्सानि । न भगवा चेलप्पटिक^२ अक्कमिस्सति पच्छिम जनत तथागतो अनुकम्पती” ति ।

अथ खो बोधि राजकुमारो दुस्सानि सहरापेत्वा उपरिकोकनदे^३ पासादे आसन पञ्जापेत्ति^४ । अथ खो भगवा कौकनद पासाद अभिरुहित्वा^५ पञ्जत्ते आसने निसीदि^६ सद्धि भिक्खुसङ्घेन । अथ खो बोधि राजकुमारो बुद्धप्पमुख^७ भिक्खुसङ्घ पणीतेन खादनीयेन भोजनीयेन सहत्था सन्तप्पेत्वा सम्पवारेत्वा, भगवन्त भुत्तावि ओनीतपत्तपाणिं, एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्न खो बोधि राजकुमार भगवा धम्मिया कथाय सन्दस्सेत्वा समादपेत्वा समुत्तेजेत्वा सम्पहसेत्वा उट्ठायासना पक्कामि । अथ खो भगवा एतस्सि निदाने एतस्सि पकरणे धम्मि कथ ऋत्वा भिक्खू जामन्तेसि — “न, भिक्खवे, चेलप्पटिका^८ अक्कमित्त्वा । यो अक्कमेय्य, आपत्ति दुक्कटम्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन अञ्जतरा इत्थी^९ अपगतगम्भा भिक्खू निमन्तेत्वा दुस्स पञ्जापेत्वा^{१०} एतदवोच — “अक्कमथ, भन्ते, दुस्स” ति । भिक्खू कुक्कुचायन्ता न अक्कमन्ति । “अक्कमथ, भन्ते, दुस्स मङ्गलत्थाया” ति । भिक्खू कुक्कुचायन्ता न अक्कमिसु । अथ खो सा इत्थी उज्झायति खिय्यति^{११} विपाचेति — “कथ हि नाम अय्या मङ्गलत्थाय याचियमाना^{१२} चेलप्पटिक न अक्कमिस्सन्ती” ति । अस्सोसु खो भिक्खू तम्सा इत्थिया उज्झायन्तिया^{१३} खिय्यन्तिया^{१४} विपाचेन्तिया । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “गिही, भिक्खवे, मङ्गलिका । अनुजानामि, भिक्खवे, गिहीन मङ्गलत्थाय याचियमानेन चेलप्पटिक अक्कमितु” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू धोतपादक अक्कमितु कुक्कुचायन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, धोतपादक अक्कमितु” ति ।

दुतियभाणवार निट्ठित^{१५} ।

§ ११ घट-कतक-सम्मज्जनि-पादघसनि-विधूपन-छत्त- सिक्का-दण्डादीनि

२७ अथ खो भगवा भग्गेसु यथाभिरन्त^{१६} विहरित्वा येन सावत्थि^{१७} तेन चारिक पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन सावत्थि तदवसरि । तत्र सुद भगवा सावत्थि^{१८} विहरति जेतवने अनाथपिण्डकस्स आरामे । अथ खो विसाखा मिगारमाता घटक च कतक च सम्मज्जनि च आदाय येन भगवा तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा

१ सहरन्तु-सी०, स्या० । २ चेलपटिक-स्या० चेलपत्तिक-सी०, रो० । ३ उपरिकोकनुदे-स्या० । ४ पञ्जापेत्ति-म० । ५ अभिरुहित्वा-रो० अभिरुहित्वा-स्या० । ६ बुद्धप्पमुख-सी०, रो० । ७ इत्थि-रो० । ८ पञ्जत्ते-म० । ९ खीयति-सी०, स्या०, रो० । १० खीयन्तिया-सी०, स्या०, रो० । ११ दुतियभाणवारो निट्ठितो-म० । १२ यथाभिरन्त-सी० । १३ सावत्थी-सी०, स्या० ।

एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्ना खो विसाखा मिगारमाता भगवन्त एतदोच—
“पटिगण्हातु^१ मे, भन्ते, भगवा घटक च कतक च सम्मज्जनि च, य मम अस्स दीघरत्त
हिताय सुखाया” ति । पटिगहेसि भगवा घटक च सम्मज्जनि च । न भगवा कतक पटि-
गहेसि । अथ खो भगवा विसाख मिगारमातर धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि
समुत्तेजेसि सम्पहसेसि । अथ खो विसाखा मिगारमाता भगवता धम्मिया कथाय सन्दस्सिता^५
समादपिता समुत्तेजिता सम्पहसिता उट्ठायासना भगवन्त अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा पक्कामि ।

अथ खो भगवा एतस्सि निदाने एतस्सि पकरणे धम्मि कथ कत्वा भिक्खू R 130
आमन्तेसि—“अनुजानामि, भिक्खवे, घटक च सम्मज्जनि च । न, भिक्खवे, कतक
परिभुञ्जितब्ब । यो परिभुञ्जेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, तिस्सो
पादघसनियो—सक्खर, कथल,^२ समुद्दफेणक” ति । 10

अथ खो विसाखा मिगारमाता विधूपन च तालवण्ट च आदाय येन भगवा
तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्ना
खो विसाखा मिगारमाता भगवन्त एतदोच—“पटिगण्हातु मे, भन्ते, भगवा विधूपन च
तालवण्ट च, य मम अस्स दीघरत्त हिताय सुखाया” ति । पटिगहेसि भगवा विधूपन
च तालवण्ट च । 15

अथ खो भगवा विसाख मिगारमातर धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि B 269
समुत्तेजेसि सम्पहसेसि पे० पदक्खिण कत्वा पक्कामि । अथ खो भगवा एतस्सि निदाने
एतस्सि पकरणे धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—“अनुजानामि, भिक्खवे, विधूपन
च तालवण्ट चा” ति ।

तेन खो पन समयेन सङ्खस्स मकसवीजनी^३ उप्पन्ना होति । भगवतो एतमत्थ^{२०}
आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, मकसवीजनि” ति । चामरिवीजनी^४ उप्पन्ना होति ।
भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, चामरिवीजनी धारेतब्बा । यो धारेय्य, आपत्ति
दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, तिस्सो वीजनियो^५—वाकमय, उसीरमय^६, मोरपिञ्छमय” ति ।

२८ तेन खो पन समयेन सङ्खस्स छत्त उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।
“अनुजानामि, भिक्खवे, छत्त” ति । 25

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू छत्तप्पग्गहिता^७ आहिण्डन्ति । तेन खो पन
समयेन अञ्जतरो उपासको सम्बहुलेहि आजीवकसावकेहि सद्धि उय्यान अगमासि^८ ।
अद्दासु^९ खो ते आजीवकसावका छब्बग्गिये भिक्खू दूरतो व छत्तप्पग्गहिते आगच्छन्ते ।

१ पटिगण्हातु—सी०, पटिगण्हातु—रो० । २ कठल—सी० । ३ मकसवीजनी—म० । ४ चमरि
वीजनी—सी०, चमरवीजनी—रो० चामरिवीजनी—म० । ५ बीजनियो—म० । ६ उसीरमय—सी०, स्या० ।
७ छत्तप्पग्गहिता—स्या०, छत्त पग्गहेत्वा—रो० । ८ आगमासि—सी० । ९ अद्दासु—सी०, स्या० ।

R 131

दिस्वान त उपासक एतदवोचु — “एते खो, अय्यो,^१ तुम्हाक भदन्ता^२ छत्तप्पग्गहिता आगच्छन्ति, सेय्यथापि गणकमहामत्ता” ति । “नाय्या^३ एते भिक्खू, परिब्बाजका” ति । “भिक्खू न भिक्खू” ति अब्भुत अकसु । अथ खो सो उपासको उपगते^४ सञ्जानित्वा उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथं हि नाम भदन्ता छत्तप्पग्गहिता आहिण्डस्सन्ती”^५ ति । अस्सोसु खो भिक्खू तस्स उपासकस्स उज्झायन्तस्स खिय्यन्तस्स विपाचेन्तस्स । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “सच्च किर, भिक्खवे पे० “सच्च भगवा” ति पे० विगारहित्वा पे० धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, छत्त धारेतब्ब । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु गिलानो होति । तस्स भिक्खुनो^६ विना छत्त^७ 10 न फासु होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानस्स छत्त धारेतु” ति^८ ।

B 270

तेन खो पन समयेन भिक्खू — गिलानस्सेव भगवता छत्त अनुञ्जात नो अगिलानस्सा ति — आरामे आरामूपचारे^९ छत्त धारेतु कुक्कुचायन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, अगिलानेन^{१०} पि आरामे^१ आरामूपचारे छत्त धारेतु” ति ।

15 तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु सिक्काय पत्त उड्डेत्वा^{११} दण्डे आलमिगत्वा^{१२} विकाले अञ्जतरेण गामद्वारेण अतिक्रमति । मनुस्सा — “एसय्यो^{१३} चोरो गच्छति, असिस्स विज्जोतल्लती” ति अनुपतित्वा गहेत्वा सञ्जानित्वा मुञ्चिसु । अथ खो सो भिक्खु आराम गन्त्वा भिक्खून एतमत्थ आरोचेसि । “किं पन त्व, आवुसो, दण्डसिक्क धारेसी” ति^{१४} “एवमावुसो” ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्काकामा, ते 20 उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथं हि नाम भिक्खु^{१५} दण्डसिक्क धारेस्ससी^{१६}” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, भिक्खु सिक्काय पत्त उड्डेत्वा दण्डे आलमिगत्वा विकाले अञ्जतरेण गामद्वारेण अतिक्रमती” ति^{१७} “सच्च भगवा” ति । विगारहि बुद्धो भगवा — 25 “अननुच्छविक, भिक्खवे, तस्स मोघपुरिसस्स अननुलोमिक अप्पटिरूप अस्सामणक अकप्पिय अकर्णीय । कथं हि नाम सो, भिक्खवे, मोघपुरिसो सिक्काय पत्त उड्डेत्वा दण्डे आलमिगत्वा विकाले अञ्जतरेण गामद्वारेण अतिक्रमति । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान

१ अय्या-स्या० । २ भदन्ता-स्या०, रो० । ३ नाय्यो-रो० । ४ उपगतो-स्या० । ५ सी०, स्या०, रो० पोथकेसु नत्थि । ६ छत्तेन-सी०, रो० । ७ छत्त ति-सी०, स्या०, रो० । ८ आरामुप चारे-स्या० । ९ गिलानेन पि अगिलानेन पि-रो० । १० भिक्खुना आरामे-स्या० । ११ उड्डित्वा-स्या०, उड्डित्वा-म०, रो० । १२ आलमिगत्वा-स्या०, रो० । १३ एसय्या-स्या० । १४ भिक्खू-सी० । १५ धारेस्सन्ती-सी० ।

वा भिग्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान चैव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अञ्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा त भिक्खु अनेकपरियायेन विगारहित्वा, दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्खू^५ आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, दण्डसिक्का धारेतब्बा । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु गिलानो होति, न सक्कोति विना दण्डेन^१ आहिण्डितु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानस्स भिक्खुनो दण्डसम्मुति दातु । एव च पन, भिक्खवे, दातब्बा । तेन गिलानेन भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा बुद्धान^२ भिक्खून पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा^{१०} अञ्जलि पगहेत्वा एवमस्स वचनीयो — ‘अह, भन्ते, गिलानो, न सक्कोमि विना दण्डेन आहिण्डितु । सोह, भन्ते, सङ्घ दण्डसम्मुति याचामी’ ति । दुतिय पि याचितब्बा । ततिय पि याचितब्बा । व्यत्तेन^३ भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

R 132

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खू गिलानो, न सक्कोति विना दण्डेन आहिण्डितु । सो सङ्घ दण्डसम्मुति याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नामस्स^{१५} भिक्खुनो दण्डसम्मुति ददेय्य । एसा अत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खू गिलानो, न सक्कोति विना दण्डेन आहिण्डितु । सो सङ्घ दण्डसम्मुति याचति । सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो दण्डसम्मुति देति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो दण्डसम्मुतिया दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

B 271

20

“दिन्ना सङ्घेन इत्थन्नामस्स भिक्खुनो दण्डसम्मुति । खमति सङ्घस्स, तस्सा तुण्ही,^४ एवमेत धारयामी” ति ।

२९ तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खू गिलानो होति, न सक्कोति विना सिक्काय पत्त परिहरितु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानस्स भिक्खुनो सिक्कासम्मुति^५ दातु । एव च पन, भिक्खवे, दातब्बा । तेन गिलानेन भिक्खुना^{२५} सङ्घ उपसङ्गमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा बुद्धान भिक्खून पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगहेत्वा एवमस्स वचनीयो — ‘अह, भन्ते, गिलानो, न सक्कोमि विना सिक्काय पत्त परिहरितु । सोह, भन्ते, सङ्घ सिक्कासम्मुति याचामी’ ति । दुतिय पि याचितब्बा । ततिय पि याचितब्बा । व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

१ दण्डकेन-सी० । २ बुद्धान-सी० । ३ व्यत्तेन-सी०, रो० । ४ तुण्ही-सी० । ५ सिक्कासम्मुति-स्या० ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु गिलानो, न सक्कोति विना सिक्काय पत्त परिहरितु । सो सङ्घ सिक्कासम्मुति याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो सिक्कासम्मुति ददेय्य । एसा अत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु गिलानो, न सक्कोति विना ५ सिक्काय पत्त परिहरितु । सो सङ्घ सिक्कासम्मुति याचति । सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो सिक्कासम्मुति देति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो सिक्कासम्मुतिया दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दिन्ना सङ्घेन इत्थन्नामस्स भिक्खुनो सिक्कासम्मुति । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

10 ३० तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु गिलानो होति, न सक्कोति विना दण्डेन आहिण्डितु, न सक्कोति विना सिक्काय पत्त परिहरितु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानस्स भिक्खुनो दण्डसिक्कासम्मुति दातु । एव च पन, B 272 भिक्खवे, दातब्बा । तेन गिलानेन भिक्खुना सङ्घ उपसङ्गमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्त्वा बुद्धान भिक्खून् पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगहेत्वा एवमस्स उचनीयो 15 ‘अह, भन्ते, गिलानो, न सक्कोमि विना दण्डेन आहिण्डितु, न सक्कोमि विना सिक्काय पत्त परिहरितु । सोह, भन्ते, सङ्घ दण्डसिक्कासम्मुति याचामी’ ति । दुतिय पि याचितब्बा । ततिय पि याचितब्बा । व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो जापेतब्बो —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु गिलानो, न सक्कोति विना दण्डेन आहिण्डितु, न सक्कोति विना सिक्काय पत्त परिहरितु । सो सङ्घ दण्डसिक्कासम्मुति याचति । 20 यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो दण्डसिक्कासम्मुति ददेय्य । एसा अत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामो भिक्खु गिलानो न सक्कोति विना दण्डेन आहिण्डितु, न सक्कोति विना सिक्काय पत्त परिहरितु । सो सङ्घ दण्डसिक्कासम्मुति याचति । सङ्घो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो दण्डसिक्कासम्मुति देति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो दण्डसिक्कासम्मुतिया दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

25 “दिन्ना सङ्घेन इत्थन्नामस्स भिक्खुनो दण्डसिक्कासम्मुति । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

§ १२ रोमन्थकसिस्थानि

३१ तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु रोमन्थको^१ होति^२ । सो रोमन्थित्वा^३ रोमन्थित्वा अज्झोहरति । भिक्खू उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “विकालाय” भिक्खु

भोजन भुञ्जती” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “एसो, भिक्खवे, भिक्खु अचिर गोयोनिया चुतो । अनुजानामि, भिक्खवे, रोमन्थकस्स^१ रोमन्थन^२ । न च, भिक्खवे, बहिमुखद्वार नीहरित्वा जज्झोहरितब्ब । यो जज्झोहरेय्य, यथाधम्मो कारेतब्बो” ति ।

तेन खो पन समयेन अब्जतरस्स पूगस्स सङ्घभत्त होति । भत्तगो बहुसिस्थानि पकिरियिसु^३ । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम समणा^४ सक्थपुत्तिया जोदने दिव्यमाने^५ न सक्क पटिगाहेस्सन्ति, एकमेक सित्थ कम्मसतेन निट्ठायती” ति । असोसु खो भिक्खू तेस मनुस्सान उज्झायन्तान खियन्तान विपाचेन्तान । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, य दिव्यमान^६ पतति, त साम गहेत्वा परिभुञ्जितु^७ । परिच्चत्त त, भिक्खवे, दायकेही” ति ।

B 213

R 133

§ १३ नखकेसच्छेदन-कण्णमलहरणादीनि

३० तेन खो पन समयेन अब्जतरो भिक्खु दीघेहि नखेहि पिण्डाय चरति ।^{१०} अब्जतरा इत्थी^{११} पम्सित्वा त भिक्खु एतदवोच — “एहि, भन्ते, मेथुन धम्म पटिसेवा^{१२}” ति । “अल, भगिनि, नेत कप्पती” ति । “सचे खो त्व, भन्ते, न पटिसेविस्ससि, इदानाह अत्तनो नखेहि गत्तानि विलिखित्वा कुप्प करिस्सामि — अय म भिक्खु विप्पकरोती” ति । “पजानाहि^{१३} त्व, भगिनी” ति । अथ खो सा इत्थी अत्तनो नखेहि गत्तानि विलिखित्वा कुप्प अकासि — अय म भिक्खु विप्पकरोती ति । मनुस्सा उपधावित्वा त^{१५} भिक्खु अग्गहेसु । अद्दसासु^{१६} खो ते मनुस्सा तस्सा इत्थिया नखे छवि पि लोहित पि । दिस्वान — इमिस्सायेव इत्थिया इद कम्म, अकारको भिक्खू ति — त भिक्खु मुञ्चिसु । अथ खो सो भिक्खु आराम गन्त्वा भिक्खून एतमत्थ आरोचेसि । “कि पन त्व, आवुसो, दीघे नखे धारेसी” ति^{१७} “एवमावुसो” ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुचका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम भिक्खु^{१८} दीघे नखे^{२०} धारेस्ससी^{१९}” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, दीघा नखा धारेतब्बा । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू नखेन पि नख छिन्दन्ति, मुखेन पि नख छिन्दन्ति, कुङ्खे^{२१} पि घसन्ति^{२२} । अङ्गुलियो दुक्खा होन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, नखच्छेदन” ति । सलोहित नख छिन्दन्ति । अङ्गुलियो दुक्खा होन्ति पे०^{२५} “अनुजानामि, भिक्खवे, मसप्पमाणेन नख छिन्दितु” ति ।

१ रोमन्थस्स-सी० । २ रोमट्ठ-स्या० । ३ विपकिरीयिसु-सी०, परिकिरिंमु स्या० । ४ दीयमाने-सी० । ५ दीयमान-सी० । ६ परिभुञ्जितु त विस्स हेतु-स्या० । ७ इत्थि-रो० । ८ पटिसेवा-सी० । ९ पजानासि-सी०, रो० । १० अद्दसु-स्या० । ११ भिक्खू-सी० । १२ वारे स्सन्ती-सी०, वारेस्सती-स्या०, रो० । १३ उट्ठे-म० । १४ नख घसन्ति-सी०, नख घसेन्ति-स्या० ।

B 2/4

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू वीसतिमट्ठ^१ कारापेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, वीसतिमट्ठ कारापेतब्ब । यो कारापेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, मलमत्त अपकङ्कितु” ति ।

5

R 134

३३ तेन खो पन समयेन भिक्खून केसा दीघा होन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “उस्सहन्ति पन, भिक्खवे, भिक्खू अञ्जमञ्ज केसे ओरोपेतु” ति^२ “उस्सहन्ति भगवा” ति । अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा भिक्खू आमन्तेसि— “अनुजानामि, भिक्खवे, खुर खुरसिल खुरसिपाटिक नमतक सब्ब खुरभण्ड” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू मस्सु कप्पापेन्ति, मस्सु वड्ढापेन्ति, 10 गोलोमिक कारापेन्ति, चतुरस्सक कारापेन्ति, परिमुख कारापेन्ति, अड्ढदुक^३ कारापेन्ति, दाठिक ठपेन्ति, सम्बाधे लोम सहरापेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, मस्सु कप्पापेतब्ब पे० न मस्सु वड्ढापेतब्ब न गोलोमिक कारापेतब्ब न चतुरस्सक कारापेतब्ब न परिमुख कारापेतब्ब न अड्ढदुक कारापेतब्ब न दाठिका ठपेतब्बा 15 न सम्बाधे लोम सहरापेतब्ब । यो सहरापेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स भिक्खुनो सम्बाधे वणो होति । भेसज्ज न सन्तिट्ठति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, आबाधप्पच्चया सम्बाधे लोम सहरापेतु” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू कत्तरिकाय केसे छेदापेन्ति । मनुस्सा 20 उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, कत्तरिकाय केसा छेदापेतब्बा । यो छेदापेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

B 275

तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स भिक्खुनो सीसे वणो होति, न सक्कोति खुरेन केसे ओरोपेतु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, आबाधप्पच्चया कत्तरिकाय 25 केसे छेदापेतु” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू दीघानि नासिकालोमानि धारेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि पिसाचिल्लिका ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, दीघ नासिकालोम धारेतब्ब । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू सक्खरिकाय पि मधुसित्थकेन पि नासिकालोम गाहा-

पेन्ति । नासिका दुक्खा होन्ति^१ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, सण्डास” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू पलित गाहापेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, पलित गाहापेत्तब्ब । यो गाहापेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति । 5

३४ तेन खो पन समयेन अज्जतरस्स भिक्खुनो कण्णगूथकेहि कण्णा थकिता होन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, कण्णमलहरणि” ति । R 135

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू उच्चावचा कण्णमलहरणियो धारेन्ति सोवण्णमय रूपियमय । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, उच्चावचा कण्णमलहरणियो ¹⁰ धारेत्तब्बा । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा ति । अनुजानामि, भिक्खवे^२, अट्ठिमय दन्तमय विसाणमय नळमय वेळुमय कट्टमय जतुमय फलमय लोहमय सङ्खनामिमय” ति ।

३५ तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू बहु लोहभण्ड कसभण्ड सन्निचय करोन्ति । मनुस्सा विहारचारिक आहिण्डन्ता पस्सित्वा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम समणा सक्कपुत्तिया बहु लोहभण्ड कसभण्ड सन्निचय करिस्सन्ति, ¹⁵ सेय्यथापि कसपत्थरिका” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, बहु^३ लोहभण्ड कसभण्ड सन्निचयो कातब्बो । यो करेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति । B 276

तेन खो पन समयेन भिक्खू अज्जनि पि अज्जनिसलाक पि कण्णमलहरणि पि बन्धनमत्त पि कुकुच्चायन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, अज्जनि अज्जनिसलाक कण्णमलहरणि बन्धनमत्त” ति । 20

§ १४ सङ्घाटिआयोगकायबन्धनादीनि

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू सङ्घाटिपलत्थिकाय निसीदन्ति । सङ्घाटिया पत्ता लुज्जन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, सङ्घाटिपलत्थिकाय निसीदितब्बं । यो निसीदेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन अज्जतरो भिक्खु गिलानो होति । तस्स विना आयोगेन^४ न फासु होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, आयोग” ति । अथ ²⁵ खो भिक्खून एतदहोसि—“कथ नु खो आयोगो कातब्बो” ति^५ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, तन्तक वेम^६ कवट^७ सलाक सब्ब तन्तभण्डक” ति ।

१ होति—रो० । २ भिक्खवे कण्णमलहरणियो—स्या० । ३ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि ।
४ आयोगा—सी०, स्या० । ५ वेदितब्बो—स्या०, वेत्तब्बो—सी० । ६ वेमक—सी०, स्या०, रो० ।
७ वट—स्या०, रो०, वट्ट—सी० ।

R 136

३६ तेन खो पन समयेन अब्जतरो भिक्खु अकायबन्धनो गाम पिण्डाय पाविसि । तस्स रथिकाय^१ अन्तरवासको पभस्सित्थ^२ । मनुस्सा^३ उकुट्टिमकसु । सो भिक्खु मङ्कु अहोसि । अथ खो सो भिक्खु आराम गन्त्वा भिक्खून् एतमत्थ आरोचेसि । भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, अकायबन्धनेन गामो पविसितब्बो । यो पविसेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, कायबन्धन” ति ।

B 277

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू उच्चावचानि कायबन्धनानि धारेन्ति—कलाबुक, देड्ढुभक, मुरज^४, महवीण^५ । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, उच्चावचानि कायबन्धनानि धारेतब्बानि—कलाबुक, देड्ढुभक, मुरज, महवीण । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, द्वे कायबन्धनानि—पट्टिक, सूकरन्तक” ति । कायबन्धनस्स दसा जीरन्ति^६ पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, मुरज—महवीण” ति । कायबन्धनस्स अन्तो जीरति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, सोभण^७ गुणक^८” ति । कायबन्धनस्स पवनन्तो जीरति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, विध^९” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू उच्चावचे विधे^१ धारेन्ति सोवण्णमय रूपियमय । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, उच्चावचा विधा धारेतब्बा । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे^{११}, अट्ठिमय दन्तमय विसाणमय नळमय वेळुमय कट्टमय जतुमय फलमय लोहमय सङ्खनाभिमय सुत्तमय” ति ।

३७ तेन खो पन समयेन आयस्सा आनन्दो लहुका सङ्घाटियो पारुपित्वा गाम पिण्डाय पाविसि । वातमण्डलिकाय^{१२} सुङ्घाटियो उक्खिपियिसु^{१३} । अथ खो आयस्सा आनन्दो आराम गन्त्वा भिक्खून् एतमत्थ आरोचेसि । भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, गण्ठक पासक” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू उच्चावचा गण्ठकायो धारेन्ति सोवण्णमय रूपियमय । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, उच्चावचा गण्ठका धारेतब्बा । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे^{१४}, अट्ठिमय दन्तमय विसाणमय नळमय वेळुमय कट्टमय जतुमय फलमय लोहमय सङ्खनाभिमय सुत्तमय” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू गण्ठक पि पासक पि चीवरे अप्पेन्ति । चीवर जीरति ।

१ रथिया—स्या०, रथियाय—रो० । २ भस्सित्थ—सी० । ३ मनुस्सा पस्सित्वा—स्या० । ४ मुरज—स्या० । ५ महवीण—स्या०, रो०, महविक—सी० । ६ जिरन्ति—स्या० । ७ सोभक—सी०, स्या० । ८ गणक—स्या० । ९ विध—स्या०, वीठ—सी० । १० विधे—स्या०, वीठे—सी० । ११ भिक्खवे विधे—स्या० । १२ तस्स वातमण्डलिकाय—स्या० । १३ उक्खिपियिसु—सी० । १४ भिक्खवे गण्ठक—स्या० ।

भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, गण्ठिकफलक पासकफलक^१” ति । गण्ठिकफलक पि पासकफलक पि अन्ते अप्पेन्ति । कोट्टो^२ विवरियति^३ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, गण्ठिकफलक अन्ते अप्पेतु, पासकफलक सत्तङ्गुल वा अट्ठङ्गुल वा ओगाहेत्वा अप्पेतु” ति । R 137

३८ तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू गिहिनिवत्थ^४ निवासेन्ति—^५ हत्थिसोण्डक^६, मच्छवाळक^७, चतुक्कणक, तालवण्टक, सतवलिक^८ । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, गिहिनिवत्थ निवासेतब्ब—हत्थिसोण्डक, मच्छवाळक, चतुक्कणक, तालवण्टक, सतवलिक । यो निवासेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति । B 278

तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू गिहिपारुत् पारुपन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति^{१०} खियन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, गिहिपारुत् पारुपितब्ब । यो पारुपेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू सवेळिय निवासेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि रज्जो मुण्डवट्ठी^{११} ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, सवेळिय निवासेतब्ब । यो निवासेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति । 15

§ १५ काज-दन्तकट्ट-दवडाह-रुक्खाभिरुहन्

३९ तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू उभतोकाज हरन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि रज्जो मुण्डवट्ठी ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, उभतोकाज हरितब्ब । यो हरेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, एकतोकाज अन्तराकाज सीसभार खन्धभार कटिभार ओलम्बक” ति ।

४० तेन खो पन समयेन भिक्खू दन्तकट्ट न खादन्ति । मुख दुग्गन्ध होति ।^{२०} भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

“पञ्चिमे, भिक्खवे, आदीनवा दन्तकट्टस्स अखादने । अचक्खुस्स, मुख दुग्गन्ध होति, रसहरणियो न विसुज्झन्ति, पित्त सेम्ह^१ भत्त परियोनन्धति^२, भत्तमस्स नच्छादेति—इमे खो, भिक्खवे, पञ्च आदीनवा दन्तकट्टस्स अखादने ।

“पञ्चिमे, भिक्खवे, आनिससा दन्तकट्टस्स खादने । चक्खुस्स, मुख न दुग्गन्ध^{२५} होति, रसहरणियो विसुज्झन्ति, पित्त सेम्ह भत्त न परियोनन्धति, भत्तमस्स छादेति—इमे खो, भिक्खवे, पञ्च आनिससा दन्तकट्टस्स खादने । अनुजानामि, भिक्खवे, दन्तकट्ट” ति । R 138

१ पासफलक—सी० । २ कोणो—सी०, स्या० रो० । ३ विवरीयति—सी० । ४ गिहिनिवत्थ—सी० । ५ हत्थिसोण्डक—सी०, स्या० । ६ मच्छवाळक—रो । ७ सत्तवलिक—सी०, स्या०, रो० । ८ गिहीपारुत्—सी० । ९ मुण्डवट्ठी—सी० । १० पित्त पि सेम्ह पि—स्या० । ११ परियोनन्धति—स्या० ।

B 279 तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू दीधानि दन्तकट्टानि खादन्ति, तेहेव सामणे^१ आकोटेन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, दीघ दन्तकट्ट खादितब्ब । यो खादेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, अट्ठङ्गुलपरम दन्तकट्ट, न च तेन^२ सामणेरो आकोटेतब्बो । यो आकोटेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

5 तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स भिक्खुनो अतिमदाहक^३ दन्तकट्ट खादन्तस्स कण्ठे विलग होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, अतिमदाहक दन्तकट्ट खादितब्ब । यो खादेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, चतुरङ्गुलपच्छिम दन्तकट्ट” ति ।

४१ तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू दाय आलिम्पेन्ति^४ । मनुस्सा 10 उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — सेय्यथापि दवडाहका ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, दायो आलिम्पितब्बो” । यो आलिम्पेय्य^५, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन विहारा तिणगहना^६ होन्ति, दवडाहे ड्यहमाने विहारा ड्यहन्ति । भिक्खू कुक्कुच्चयन्ति पटग्गि दातु, परित्त कातु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, दवडाहे ड्यहमाने पटग्गि दातु, परित्त कातु” ति ।

15 ४२ तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू रुक्ख अभिरुहन्ति^७, रुक्खा रुक्ख सङ्गमन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — सेय्यथापि मक्कटा ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, रुक्खो अभिरुहितब्बो । यो अभिरुहेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स भिक्खुनो कोसलेसु जनपदे^८ सावत्थि गच्छन्तस्स 20 अन्तरामग्गे हत्थी परियुट्ठाति^९ । अथ खो सो भिक्खु रुक्खमूल उपधावित्वा कुक्कुच्चयन्तो रुक्ख न अभिरुहि^{१०} । सो हत्थी अञ्जेन अगमासि । अथ खो सो भिक्खु सावत्थि गन्त्वा भिक्खून एतमत्थ आरोचेसि । भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, सति करणीये पोरिस^{११} रुक्ख अभिरुहितु^{१२} आपदासु यावदत्थ” ति ।

§ १६ सकनिरुत्तिअनुजानना

B 280

R 139

४३ तेन खो पन समयेन यमेळ्ळेकुला^{१३} नाम भिक्खू द्वे भातिका होन्ति ब्राह्मण- 25 जातिका कल्याणवाचा कल्याणवाक्करणा । ते येन भगवा तेनुपसङ्गमिसु, उपसङ्गमित्वा

१ सामणेरे—सी०, स्या० । २ तेनेव—स्या० । ३ अतिमन्दाहक—स्या० । ४ आळेपेन्ति—स्या० । ५ आळेपेतब्बो—स्या०, आलिम्पेतब्बो—सी०, रो० । ६ आळेपेय्य—स्या० । ७ तिणगहणा—सी०, स्या०, रो० । ८ अभिरुहन्ति—स्या०, रो० । ९ जनपदेसु—सी०, स्या०, रो० । १० परियुट्ठासि—सी०, स्या० । ११ अभिरुहि—स्या०, अभिरुहति—रो० । १२ पोरिसिय स्या०, रो०, पोरिसिक—सी० । १३ अभिरुहितु—स्या०, रो० । १४ यमेळ्ळेकुटा—म०, मेट्ठकोकुट्टा—स्या०, यमेळ्ळेकुला—सी० ।

भगवन्त अभिवादेत्वा एरुमन्त निसीदिसु । एकमन्त निसिन्ना खो ते भिक्खू भगवन्त एतदवोचु — “एतरहि, भन्ते, भिक्खू नानानामा नानागोत्ता नानाजच्चा नानाकुल पब्बजिता । ते सकाय निरुत्तिया बुद्धवचन दूसेन्ति । हन्द मय, भन्ते, बुद्धवचन छन्दसो आरोपेमा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “कथ हि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, एव वक्खथ — ‘हन्द मय, भन्ते, बुद्धवचन छन्दसो आरोपेमा’ ति । नेत, मोघपुरिसा, अप्पसन्नान वा पसादाय,⁵ पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, मोघपुरिसा, अप्पसन्नान चेव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अब्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा, दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून् तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथ¹⁰ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, बुद्धवचन छन्दसो आरोपेतब्ब । यो आरोपेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, सकाय निरुत्तिया बुद्धवचन परियापुणितु” ति ।

§ १७ तिरच्छानविज्ञा-लसुणखादनादीनि

४४ तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू लोकायत परियापुणन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । अस्सोसु खो भिक्खू तेस मनुस्सान उज्झायन्तान खिय्यन्तान विपाचेन्तान । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ¹⁵ आरोचेसु । “अपि नु खो, भिक्खवे, लोकायते सारदस्सावी इमस्सि धम्मविनये बुद्धि^१ विरुद्धि^२ वेपुल्ल आपज्जेय्या” ति ? “नोहेत भन्ते” । “इमस्सि वा पन धम्मविनये सारदस्सावी लोकायत परियापुणेय्या” ति ? “नोहेत भन्ते” । “न, भिक्खवे, लोकायत परियापुणितब्ब । यो परियापुणेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू लोकायत वाचेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति²⁰ खिय्यन्ति विपाचेन्ति — सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, लोकायत वाचेतब्ब । यो वाचेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

४५ तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू तिरच्छानविज्ञ परियापुणन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, तिरच्छानविज्ञा परियापुणितब्बा । यो परियापुणेय्य,²⁵ आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू तिरच्छानविज्ञ वाचेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ

आरोचेसु । “न, भिक्खवे, तिरच्छानविज्जा वाचेतब्बा । यो वाचेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

R 140

४६ तेन खो पन समयेन भगवा^१ महतिया परिसाय परिवुतो धम्म देसेन्तो खिपि । भिक्खू—‘जीवतु, भन्ते, भगवा, जीवतु सुगतो’ ति—उच्चासद् महासद् अकसु । तेन सद्देन ५ वम्मकथा अन्तरा अहोसि । अथ खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि—“अपि नु खो, भिक्खवे, खिपिते ‘जीवा’ ति वुत्तो^२ तप्पच्चया जीवेय्य वा मरेय्य वा” ति^३ “नोहेत भन्ते” । “न, भिक्खवे, खिपिते ‘जीवा’ ति वत्तब्बो । यो वदेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन मनुस्सा भिक्खून खिपिते ‘जीवथ भन्ते’ ति वदन्ति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता नालपन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—“कथ हि नाम समणा १० सकयपुत्तिया ‘जीवथ भन्ते’ ति वुच्चमाना नालपिस्सन्ती” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “गिही, भिक्खवे, मङ्गलिका । अनुजानामि, भिक्खवे, गिहीन ‘जीवथ भन्ते’ ति वुच्चमानेन ‘चिर जीवा’ ति वत्तु” ति ।

४७ तेन खो पन समयेन भगवा महतिया परिसाय परिवुतो धम्म देसेन्तो निसिन्नो होति । अज्जतरेन भिक्खुना लसुण खायित होति । सो^४—मा भिक्खू व्याबाधिसू^५ ति— १५ एकमन्त निसीदि । अद्दसा खो भगवा त भिक्खु एकमन्त निसिन्न । दिस्वान भिक्खू आमन्तेसि—“कि नु खो सो, भिक्खवे, भिक्खु एकमन्त निसिन्नो” ति^६ “एतेन, भन्ते, भिक्खुना लसुण खायित । सो—मा भिक्खू व्याबाधिसू ति—एकमन्त निसिन्नो” ति । “अपि नु खो, भिक्खवे”, त खादितब्ब, य खादित्वा एवरूपाय धम्मकथाय परिबाहिरो^७ अस्सा” ति^८ “नोहेत भन्ते” । “न, भिक्खवे, लसुण खादितब्ब । यो खादेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

E 282 20

तेन खो पन समयेन आयस्सतो सारिपुत्तस्स उदरवाताबाधो^९ होति । अथ खो आयस्सा महामोग्गल्लानो येनायस्सा सारिपुत्तो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्सन्त सारिपुत्त एतदवोच—“पुब्बे ते, आवुसो सारिपुत्त, उदरवाताबाधो केन फासु होती” ति^{१०} “लसुणेन मे, आवुसो” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, आबाधप्पच्चया लसुण खादितु” ति ।

—o—

§ १८ पस्साववच्च-मालावच्छरोपन-दारुभण्डादिकथा

R 141 25

४८ तेन खो पन समयेन भिक्खू आरामे तह तह पस्साव करोन्ति । आरामो दुस्सति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, एकमन्त पस्साव कातु” ति ।

१ बुद्धो भगवा-स्या० । २ वुत्ते-सी०, रो० । ३ सो च-स्या० । ४ व्याबाधिसू-सी०, व्याबाधिसू-रो०, व्याबाधिसू-स्या० । ५ भिक्खवे भिक्खुना-स्या० । ६ परिबाहियो-म० । ७ उदरावाताबाधो-स्या० ।

आरामो दुग्गन्धो होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, पस्सावकुम्भि” ति । दुक्ख निसिन्ना पस्साव करोन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, पस्सावपादुक” ति । पस्सावपादुका पाकटा होन्ति^१ । भिक्खू हिरियन्ति^२ पस्साव कातु पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, परिक्खपितु तयो पाकारे—इट्ठकापाकार, सिलापाकार, दारुपाकार” ति । पस्सावकुम्भी अपारुता दुग्गन्धा होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, अपिधान” ति ।^५

४९ तेन खो पन समयेन भिक्खू आरामे तह तह वच्च करोन्ति । आरामो दुस्सति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, एकमन्त वच्च कातु” ति । आरामो दुग्गन्धो होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, वच्चकूप” ति । वच्चकूपस्स कूल लुज्जति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, चिनिनु तयो चये—इट्ठकाचय, सिलाचय, दारुचय” ति । वच्चकूपो नीचवत्थुको होति, उदकेन ओत्थरिय्यति^३ पे० “अनुजानामि,^{१०} भिक्खवे, उच्चवत्थु क कातु” ति । चयो परिपतति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, चिनिनु तयो चये—इट्ठकाचय, सिलाचय, दारुचय” ति । आरोहन्ता विहञ्जन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, तयो सोपाने—इट्ठकासोपान, सिलासोपान, दारुसोपान” ति । आरोहन्ता परिपतन्ति^४ पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, आलम्बनवाह” ति । अन्ते निसिन्ना वच्च करोन्ता परिपतन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, सन्थरित्वा मज्झे छिद् कत्वा वच्च^{१५} कातु” ति । दुक्ख निसिन्ना वच्च करोन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, वच्चपादुक” ति । बहिद्धा पस्साव करोन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, पस्सावदोणिक” ति । B 283 अवलेखनकट्ट न होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, अवलेखनकट्ट” ति । अवलेखन-पिठरो^५ न होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, अवलेखनपिठर” ति । वच्चकूपो अपारुतो दुग्गन्धो होति^६ पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, अपिधान” ति । अज्झोकासे^{२०} वच्च करोन्ता सीतेन पि उण्हेन पि किलमन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, वच्चकुटि” ति । वच्चकुटिया कवाट न होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, कवाट पिट्टसङ्घाट^७ उदुक्खलिक उत्तरपासक अगलवट्टि^८ कपिसीसक सूचिक घटिक तालच्छिद्^९ आविञ्छनच्छिद् आविञ्छनरज्जु” ति । वच्चकुटिया तिण्णुण परिपतति^{११} पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, ओगुम्भेत्वा^{१२} उल्लित्तावलित कातु—सेतवण्ण काळवण्ण^{१३} गेरुक-^{२५} परिकम्म मालाकम्म लताकम्म मकरदन्तक पञ्चपटिक^{१४} चीवरवस चीवररज्जु” ति ।

५० तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु जरादुब्बलो वच्च कत्वा वुट्ठहन्तो परिपतति^{१५} । भगवतो^{१६} एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, ओलम्बक” ति ।

R 142

१ होति—सी० । २ हिरियति—रो० । ३ ओत्थरियति—रो० । ओत्थरियति—सी० । ४ सोपाने—सी०, स्या० । ५ परिपटति—सी० । ६ अवलेखनकट्ट—सी० । ७ अवलेखनपिठरो—रो० । ८ पिट्टि-सङ्घाट—सी० । ९ अगलवट्टि—सी० । १० तालच्छिद्—सी०, स्या०, रो० । ११ परिपटति—सी० । १२ ओगुम्भेत्वा—स्या० । १३ कालवण्ण—रो० । १४ पञ्चपट्टिक—रो०, स्या० । १५ परिपति—सी०, रो० । १६ ते भिक्खू भगवतो—स्या० ।

वच्चकुटी^१ अपरिक्खित्ता होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, परिक्खपितु तयो पाकारे—इट्ठकापाकार, सिलापाकार, दारुपाकार” ति । कोट्टको न होति पे०

“अनुजानामि^२, भिक्खवे, कोट्टक” ति^३ । कोट्टकस्स कवाट न होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, कवाट पिट्ठसङ्घाट उदुक्खलिक उत्तरपासक अग्गळवट्ठि कपिसीसक सूचिक
५ घटिक ताळच्छिद्द आविञ्छनच्छिद्द आविञ्छनरज्जु” ति । कोट्टके तिणचुण्ण परिपतति

पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, ओगुम्फेत्वा उल्लित्तावलित्त कातु—सेतवण्ण काळवण्ण गेरुक्कपरिकम्म मालाकम्म लताकम्म मकरदन्तक पञ्चपटिक” ति । परिवेण चिक्खल्ल होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, मरुम्ब पकिरितु^४” ति । न परियापुणन्ति पे०

“अनुजानामि, भिक्खवे, पदरसिल^५ निक्खपितु” ति । उदक सन्तिट्ठति पे० “अनु-
१० जानामि, भिक्खवे, उदकनिद्धमन” ति । आचमनकुम्भी^६ न होति पे० “अनुजानामि,

B 284

भिक्खवे, आचमनकुम्भि” ति । आचमनसरावको न होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, आचमनसरावक” ति । दुक्ख निसिन्ना आचमेन्ति पे० “अनुजानामि,

भिक्खवे, आचमनपादुक” ति । आचमनपादुका पाकटा होन्ति^७, भिक्खू हिरियन्ति^८ आचमेतु पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, परिक्खपितु तयो पाकारे—इट्ठकापाकार,

१५ सिलापाकार, दारुपाकार” ति । आचमनकुम्भी अपास्ता होति, तिणचुण्णेहि पि पसुकेहि^९ पि ओकिरिय्यति^{१०} पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, अपिधान” ति ।

५१ तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू एवरूप अनाचार आचरन्ति—मालावच्छ रोपेन्ति पि रोपापेन्ति पि, सिञ्चन्ति पि सिञ्चापेन्ति पि, ओचिनन्ति पि ओचिनापेन्ति पि, गन्थेन्ति पि गन्थापेन्ति पि, एकतोवण्टिकमाल करोन्ति पि कारापेन्ति
२० पि, उभतोवण्टिकमाल करोन्ति पि कारापेन्ति पि, मञ्जरिक करोन्ति पि कारापेन्ति पि, विधूतिक^१ करोन्ति पि कारापेन्ति पि, वट्सक करोन्ति पि कारापेन्ति पि, आवेळ^१ करोन्ति पि कारापेन्ति पि, उरच्छद करोन्ति पि कारापेन्ति पि । ते कुलित्थीन कुलधीतान कुलकुमारीन^{११} कुलसुण्हान कुलदासीन एकतोवण्टिकमाल हरन्ति पि हरापेन्ति पि, उभतो-
वण्टिकमाल हरन्ति पि हरापेन्ति पि, मञ्जरिक हरन्ति पि हरापेन्ति पि, विधूतिक हरन्ति
२५ पि हरापेन्ति पि, वट्सक हरन्ति पि हरापेन्ति पि, आवेळ^{११} हरन्ति पि हरापेन्ति पि,

१ वच्चकुटी—स्या०, रो० । २-२ एत्थ ‘अनुजानामि भिक्खवे कोट्टक ति । कोट्टको नीचवत्थुको होति पे० अनुजानामि भिक्खवे उच्चवत्थुका कातु ति । चयो परिपतति पे० अनुजानामि भिक्खवे चिनिनु तयो चये—इट्ठकासोपान सिलासोपान दारुसोपान ति । आरोहन्ता विहज्जन्ति पे० अनुजानामि भिक्खवे तयो सोपाने—इट्ठकासोपान सिलासोपान दारुसोपान ति । आरोहन्ता परिपतति पे० अनुजानामि भिक्खवे आलम्बनबाहू^१ इति पाठो स्या० पोत्थके अत्थि । ३ उपकिरितु—सी० । ४ पदसिल—रो० । ५ आचमनकुम्भि—सी० । ६ होति—स्या० । ७ हिरियन्ति—सी०, रो० । ८ ओकिरीयति—सी०, रो०, ओकिरियति—स्या० । ९ विधुतिक—स्या० । १० आवेलक—सी० । ११ कुलकुमारिन—सी० । १२ आवेल—सी० ।

उरच्छद् हरन्ति पि हरापेन्ति पि । ते कुलिथीहि कुलधीताहि कुलकुमारीहि कुलसुण्हाहि
 कुलदासीहि सद्धि एकभाजने पि भुञ्जन्ति, एकथालके पि पिवन्ति, एकासने पि निसीदन्ति,
 * एकमञ्चे पि तुवट्टेन्ति, एकत्थरणा पि तुवट्टेन्ति, एकपावुरणा^१ पि तुवट्टेन्ति, एकत्थरणपावुरणा
 पि तुवट्टेन्ति, विकाले पि भुञ्जन्ति, मज्ज पि पिवन्ति, मालागन्धविलेपन पि धारेन्ति,
 नच्चन्ति पि, गायन्ति पि, वादेन्ति पि, लासेन्ति पि, नच्चन्तिया पि नच्चन्ति, नच्चन्तिया पि^५
 गायन्ति, नच्चन्तिया पि वादेन्ति, नच्चन्तिया पि लासेन्ति, गायन्तिया पि नच्चन्ति, गायन्तिया
 पि गायन्ति, गायन्तिया पि वादेन्ति, गायन्तिया पि लासेन्ति, वादेन्तिया पि नच्चन्ति,
 वादेन्तिया पि गायन्ति, वादेन्तिया पि वादेन्ति, वादेन्तिया पि लासेन्ति, लासेन्तिया पि
 नच्चन्ति, लासेन्तिया पि गायन्ति, लासेन्तिया पि वादेन्ति, लासेन्तिया पि लासेन्ति, अट्टपदे
 पि कीळन्ति, दसपदे पि कीळन्ति, आकासे पि कीळन्ति, परिहारपथे पि कीळन्ति,^{१०}
 सन्तिकाय पि कीळन्ति, खलिकाय पि कीळन्ति, घटिकाय पि कीळन्ति, सलाकहत्थेन पि
 कीळन्ति, अक्खेन पि कीळन्ति, पङ्गचीरेन पि कीळन्ति, वङ्गकेन पि कीळन्ति, मोक्खचिकाय
 पि कीळन्ति, चिङ्गुलकेन पि कीळन्ति, पत्ताव्हकेन पि कीळन्ति, रथकेन पि कीळन्ति,
 धनुकेन पि कीळन्ति, अक्खरिकाय पि कीळन्ति, मनेसिकाय पि कीळन्ति, यथावज्जेन पि
 * कीळन्ति, हत्थिसि पि सिक्खन्ति, अस्ससि पि सिक्खन्ति, रथसि पि सिक्खन्ति, धनुसि^{१५} B 285
 पि सिक्खन्ति, थरुसि पि सिक्खन्ति, हत्थिस्स पि पुरतो धावन्ति, अस्सस्स पि पुरतो
 धावन्ति, रथस्स पि पुरतो धावन्ति^१ पि आधावन्ति पि, उस्सेळेन्ति^३ पि, अप्पोटेन्ति^४ पि,
 निब्बुज्जन्ति^५ पि, मुट्ठीहि पि युज्जन्ति, रङ्गमज्जे पि सङ्घाटि पत्थरित्वा नच्चकि^६ एव
 वदन्ति^७ — “इध, भगिनि, नच्चस्सू” ति, नलाटिक पि देन्ति, विविध पि अनाचार
 आचरन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० “न, भिक्खवे, विविध अनाचार^{२०}
 आचरितव्व । यो आचरेय्य, यथाधम्मो कारेतव्वो” ति ।

५२ तेन खो पन समयेन आयस्सन्ते उरुवेलकस्सपे पब्बजिते सङ्घस्स बहु लोहभण्ड
 दारुभण्ड मत्तिकाभण्ड उप्पन्न होति । अथ खो भिक्खून् एतदहोसि — “किञ्चु खो भगवता
 लोहभण्ड अनुज्जात, कि अननुज्जात, कि दारुभण्ड अनुज्जात, कि अननुज्जात, कि
 मत्तिकाभण्ड अनुज्जात, कि अननुज्जात” ति^१ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । अथ खो^{२५}
 * भगवा एतस्स निदाने एतस्स पकरणे धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि,
 भिक्खवे, ठपेत्वा पहरणि सब्ब लोहभण्ड, ठपेत्वा आसन्दि पल्लङ्क दारुपत्त दारुपादुक^{२५}
 सब्ब दारुभण्ड, ठपेत्वा कतक च कुम्भकारिक च सब्ब मत्तिकाभण्ड” ति ।

R 143

खुद्दकवत्थुक्खन्धक निट्ठित पञ्चम^१ ।

१ एकपापुरणा-सी० । २ धावन्ति धावति पि-स्या० । ३ उस्सेळेन्ति-सी०, स्या० ।
 ४ अप्पोटेन्ति-सी० । ५ निब्बुज्जन्ति-स्या० । ६ नच्चन्ति-सी०, स्या० । ७ वदेन्ति-सी०, स्या० ।
 ८ खुद्दकवत्थुक्ख धम्मो पञ्चमो-म० ।

§ १९ तस्सुदानं

- १ स्खवे थम्भे च कुड्डे^१ च अट्टाने^२ गन्धसुत्तिया ।
 विगग्घ मल्लको कच्छु जरा च पुथुपाणिका ॥
 वल्लिका पि च पामङ्गो^३ कण्ठसुत्त^४ न धारये ।
 कटि ओवट्ठि कायूर हत्थाभरणमुद्दिका ॥
 ५ दीघे कोच्छे फणे हत्थे सित्था उदकतेलके ।
 आदासुदपत्तवणा^५ आलेपोम्मद्वचुण्णना^६ ॥
 लञ्छेन्ति^७ अङ्गराग च मुखराग तदूभय^८ ।
 चक्खुरोग गिरग्ग च आयत सरवाहिर ॥
 अम्बपेसिसकलेहि^९ अहिच्छिन्दि^{१०} च चन्दन ।
 १० उच्चावचा पत्तमूला सुवण्णो^{११} बहला वली^{१२} ॥
 B 286 चित्रा दुस्सति^{१३} दुग्गन्धो उण्हे भिज्जिसु मिद्धिया^{१४} ।
 परिमण्ड तिण चोळ^{१५} माल^{१६} कुण्डोलिकाय^{१७} च ॥
 थविका^{१८} असवद्ध^{१९} च तथा^{२०} बन्धनसुत्तका^{२१} ।
 खिले^{२२} मञ्चे च पीठे च अङ्गे छत्ते^{२३} पणामना^{२४} ॥
 १५ तुम्बघटीछवसीस^{२५} चलकानि पटिग्गहो ।
 विप्फालिदण्डसोवण्ण^{२६} पत्ते पेसि च नाळिका^{२७} ॥
 किण्णसत्तु सरित च^{२८} मधुसिस्थ सिपाटिक^{२९} ।
 विकिण्ण^{३०} बन्धिविसम छमाजिरपहोति^{३१} च ॥
 कळिम्भ^{३२} मोघसुत्त च अधोतल्ल उपाहना ।
 २० अङ्गुले^{३३} पटिग्गह च वित्थक थविकबद्धका^{३४} ॥

१ कुड्डे-म० । २ अट्टाने-सी०, स्या० । ३ पामङ्ग-सी० । ४ कण्ठसुत्त-रो० । ५ आदा
 सुदकपत्तवणो-सी० । ६ आलेपो मद्द्वचुण्णना-स्या०, रो०, आलिम्पमुखचुण्णक-सी० । ७ लञ्छेन्ति-
 स्या०, लञ्छन्ति-रो० । ८ तदूभय-रो० । ९ अम्बपेसि सक्केहि-सी० । १० अहि छिदि-सी०,
 स्या० । ११ सुवण्णा-स्या० । १२ वलि-सी०, रो० । १३ चित्रदुस्सति-स्या०, चित्रदुस्सन्ति-रो० ।
 १४ मीढिया-सी० । १५ चोल-रो० । १६ माल-म०, मालो-स्या० । १७ कुण्डोलिकाय-सी०, रो० ।
 १८ थविक च-सी० । १९ असवद्ध-सी० । २० कता-रो० । २१ बन्धनसुत्तक-सी० ।
 २२ खिल-स्या०, रो०, खिले-सी० । २३ अङ्गच्छत्ते-रो० । २४ पणामिता-रो० । २५ तुम्बघटीछवसीस-
 सी० । २६ विप्फारिदण्डसोवण्ण-रो० । २७ नालिया-सी० । २८ किण्णसत्तुसरिकञ्च-रो०, किण्णा सत्तु
 सरित च-स्या०, किण्ण सत्तु सरित च-सी० । २९ मधुसिस्थसिपाटिक-रो० । ३० विकिण्ण-सी० ।
 ३१ छमाजिरपतोति-रो०, छमाजिण्ण पतोति-सी० । ३२ कळिम्भ-सी०, स्या० । ३३ अङ्गुलि-सी०,
 एत्थ 'अङ्गुले पटिग्गह च आवेसन च वित्थक । पटिग्गहत्थविक च अससुत्त च बन्धका' इति पाठो स्या०
 पोत्थके अत्थि । ३४ थविकबन्धका-सी०, रो० ।

अञ्जोकासे^१ नीचवत्थु चयो चा पि विहञ्जरे ।

परिपति^२ तिण्चुण्ण उल्लित्तावलित्तक^३ ॥

सेत काळवण्ण च परिकम्म च गेरुक ।

मालाकम्म लताकम्म मकरदन्तकपाटिक^४ ॥

चीवरवस रज्जु^५ च अनुञ्जासि विनायको ।

5

उज्झित्वा पक्कमन्ति च कठिन^६ परिभिज्जति ॥

विनिवेठियति^७ कुड्डे पि पत्तेनादाय गच्छरे ।

थविका बन्धसुत्त च^८ बन्धित्वा च उपाहना ॥

उपाहनत्थविक च असबद्ध च सुत्तक^९ ।

उदकाकप्पिय मग्गे परिस्सावनचोळक^{१०} ॥

10

धम्मकरक^{११} द्वे भिक्खू वेसालि अगमा मुनि^{१२} ।

दण्ड ओत्थरक^{१३} तत्थानुञ्जासि^{१४} परिस्सावन ॥

मकसेहि पणीतेन बह्वाबाधा^{१५} च जीवको ।

चङ्कमनजन्ताघर^{१६} विसमे नीचवत्थुको^{१७} ॥

R 144

तयो चये विहञ्जन्ति सोपानालम्बवेदिक^{१८} ।

15

अञ्जोकासे तिण्चुण्ण उल्लित्तावलित्तक ॥

सेतक काळवण्ण^{१९} च परिकम्म च गेरुक ।

B 287

मालाकम्म लताकम्म मकरदन्तकपाटिक^{२०} ॥

वस चीवररज्जु च उच्च च^{२१} उत्थुक करे ।

चयो^{२२} सोपानबाह^{२३} च कवाट पिट्टसङ्घाट^{२४} ॥

20

उदुक्खलुत्तरपासक वट्टि च कपिप्पीसक ।

सूचिघटिताळच्छिद्^{२५} आविञ्छन च रज्जुक ॥

१ अञ्जोकासे-सी० । २ परिपत-स्या०, रो० । ३ उल्लित्तावलित्तक-स्या०, उल्लित्तवलिक्क-
म० । ४ मकरदन्तक पाटिका-सी०, मकरदन्तक पटिका रो० । ५ चीवरवसरज्जु-रो० । ६ कथिन-
म० । ७ विनिवेठिय-सी०, रो० । ८ बद्धसुत्त च-सी०, बन्धनसुत्त-त-स्या० । ९ 'उपाहनत्थविक
सुत्तक' इति पाठो रो० पोत्थके नत्थि, उपाहनत्थविक च असबन्धनसुत्तक-सी० । १० परिस्सावन
चोळक-रो० । ११ धम्मकरण-म०, धम्मकरके-रो० । १२ मुनी-सी० । १३ ओत्थरिक्-स्या० ।
१४ तत्थानुञ्जासि-सी०, रो०, म० । १५ बह्वाबाधो-सी० । १६ चङ्कमण जन्ताघर-सी० ।
१७ नीचवत्थुका-सी०, रो० । १८ सोपानालम्बवेदिक-सी०, स्या० । १९ कालवण्ण-रो० । २० मकर
दन्तकपाटिक-सी०, मकरदन्तपाटिक-स्या० मकरदन्तकपाटिक-रो० । २१ उच्चा च-रो०, उच्च वा-
स्या० । २२ तयो-सी० । २३ सोपानबाह-सी०, स्या० । २४ पिट्टिसङ्घाट-सी० । २५ सूचिघटि
ताळच्छिद्-सी०, सूचिघटिताळछिद्-स्या०, रो० ।

- मण्डल धूमनेत्त च मज्झे च मुखमत्तिका ।
 दोणि दुग्गन्धा दहति उदकद्वान सरावक^१ ॥
 न सेदेति च^२ चिक्खल्ल धोवि निद्धमन करे^३ ।
 पीठ^४ च कोट्टके कम्म मरुम्बा सिला निद्धमन^५ ॥
 5 नग्गा छमाय^६ वस्सन्ते पटिच्छादी तयो तहि ।
 उदपान लुज्जति नीच^७ वल्लिया कायबन्धने^८ ॥
 तुल कटकट^९ चक्क बहू भिज्जन्ति भाजना ।
 लोहदारुचम्मखण्ड^{१०} सालातिणापिधानि च^{११} ॥
 दोणिचन्दनि पाकार^{१२} चिक्खल्ल निद्धमनेन^{१३} च ।
 10 सीतिगत^{१४} पोक्खरणि^{१५} पुराण च निल्लेखण^{१६} ॥
 चातुमास^{१७} सयन्ति च नमतक च^{१८} नधिद्वहे ।
 आसित्तक मळोरिक^{१९} भुज्जन्तेक तुवट्टेय्यु^{२०} ॥
 वड्डो बोधि न^{२१} अक्कमि घट कतकसम्मज्जनि^{२२} ।
 सक्खर कठल^{२३} चेव फेणक पादघसनी ॥
 15 विधूपन तालवण्ट मकस चा पि चामरी ।
 छत्त विना च आरामे तयो सिक्काय सम्मुति^{२४} ॥
 रोमसित्था^{२५} नखा दीघा छिन्दन्तङ्गुलिका दुक्खा ।
 सलोहित पमाण^{२६} च वीसति दीघकेसता^{२७} ॥
 खुर सिल सिपाटिक नमतक^{२८} खुरभण्डक ।
 20 मस्सु कप्पेन्ति वड्डेन्ति गोलोमिचतुरस्सक ॥

१ मत्तिकादोणि दुग्गन्धो दहती उदकाधन-सी०, दुग्गन्धो च दहति च उदकातरसरावक-रो०, दोणि दुग्गन्धा च दहति उदधान सरावक-स्या० । २ सरावक न सेदेति-सी० । ३ एत्थ 'करे' इति पाठो सी० पोत्थके नत्थि । ४ पीठे-रो० । ५ मरुम्बसिलानिमद्धन-सी०, मरुम्बा सिलनिद्धम-स्या० । ६ छमाय-सी०, स्या० । ७ लुज्जति च-सी०, स्या०, लुज्जतीणि च-रो० । ८ कायब वन-सी० । ९ कटक-रो०, कटक-सी०, स्या० । १० लोहदारुकचम्मखण्ड-रो० । ११ साला तिणापिधानि च-स्या०, सालातिण अपिधान-सी० । १२ पाकारा-स्या० । १३ निद्धमेन-सी०, स्या० । १४ सीतिक्त-सी०, स्या०, रो० । १५ पोक्खरणी-स्या०, रो० । १६ निल्लेखक रो०, स्या० । १७ चातुमास-स्या०, रो० । १८ नमत च-सी०, गन्धपुप्फ-स्या० । १९ आसित्तका मळोरक-रो०, आसित्तमळोरिक-स्या०, आसित्तकमलोजिक-सी० । २० भुज्जन्तेक तुवट्टेय्यु-स्या०, भुज्जतो क तुवट्टेय्यु-रो०, भुज्जन्तेकतुवट्टिक-सी० । २१ च-स्या०, रो० । २२ घट कतकसम्मज्जनी-स्या०, घटकतक च सम्मज्जनी-सी० । २३ कथल-म० । २४ सम्मुति-सी०, सम्मति-स्या० । २५ रोमासित्था-रो०, रोमा सित्था-स्या० । २६ पमान-सी० । २७ दीघकेसका-सी० । २८ नमत-स्या० ।

परिमुख अङ्गुलक^१ च दाठिसम्बाधसहरे^२ ।
 आबाधा कत्तरिवणो^३ दीघ सक्खरिकाय^४ च ॥
 पलित थकित उच्चा लोहभण्डञ्चनी सह^५ ।
 पल्लथिक च आयोगो^६ वट^७ सलाकबन्धन^८ ॥
 कलाबुक देङ्गुभक^९ मुरज^{१०} मद्दवीणक^{११} ।
 पट्टिका^{१२} सूकरन्त^{१३} च दसा मुरजवेणिका^{१४} ।
 अन्तो सोभ गुणक च^{१५} पवनन्तो पि जीरति ॥
 गण्ठिका^{१६} उच्चावच च फलकन्ते पि ओगाहे^{१७} ।
 गिहिवत्थ^{१८} हत्थिसोण्ड^{१९} मच्छक^{२०} चतुक्कणक^{२१} ॥
 तालवण्ट सतवलि^{२२} गिहिपारुतपारुप ।
 सवेल्लि उभतोकाज दन्तकट्ट आकोटने^{२३} ॥
 कण्ठे विलग्ग दाय च पटग्गि रुक्खहत्थिना ।
 यमेळे लोकायतक^{२४} परियापुणिसु वाचयु^{२५} ॥
 तिरच्छानकथा^{२६} विज्जा खिपि मङ्गल खादि^{२७} च ।
 वाताबाधो दुस्सति च दुग्गन्धो दुक्खपादुका ॥
 हिरियन्ति^{२८} पारुदुग्गन्धो तह तह करोन्ति च ।
 दुग्गन्धो कूप लुज्जन्ति^{२९} उच्चवत्थु चयेन च ॥
 सोपाणालम्बनबाहा^{३०} अन्ते दुक्ख च पादुका ।
 बहिद्धा दोणि कट्ट च पिठरो^{३१} च अपारुतो ॥
 वच्चकुटि^{३२} कवाट च पिट्टसङ्घाटमेव^{३३} च ।
 उदुक्खलत्तरपासो^{३४} वट्टि^{३५} च कपिसीसक ॥

B 288

5

10

R 145

15

20

१ अङ्गुलक-सी०, स्या० । २ दाठि सम्बाधसहरे-सी०, स्या० । ३ आबाधकत्तरिवणो-सी० ।
 ४ कत्तरिकाय-सी० । ५ लोहभण्डञ्चनीचया-सी०, लोहभण्डञ्च निसह-रो० । ६ बन्धनमत्त कुक्का
 पल्लथिकञ्च आयोगो-सी० । ७ पट-रो०, वट च-स्या० । ८ कायबन्धन-स्या० । ९ देङ्गुभक-रो० ।
 १० मुरज-स्या० । ११ मद्दवीणक-रो० । १२ पट्टिका-सी०, 'पट्टिका सूकरन्त च दसामुरजवेणिका
 † गिहिवत्थ हत्थिसोण्ड मच्छक चतुक्कणक' इति पाठो एत्थ रो० पोत्थके नत्थि । १३ सूकरन्त च-
 सी० । १४ मुरजवेणिका-स्या० । १५ अन्तो सेस गुणञ्चव-सी०, अन्तो सोभगुणक च-स्या० ।
 १६ गण्ठिक-सी० । १७ ओगाहे-सी०, स्या० । १८ गिहीनिवत्थ-सी० । १९ सोण्ड-स्या० ।
 २० मच्छवालक-स्या० । २१ चतुक्कणक-स्या० । २२ सतवल्ली-स्या०, सतवल्ली-सी० । २३ दन्त
 कट्टापिकोटने-स्या०, दन्तकट्ट आकोटन-सी० । २४ सकटे लोकायतक-स्या० । २५ वाचयु-रो० ।
 २६ तिरच्छानगता-सी० । २७ मङ्गलकादि-सी० । २८ हिरीयन्ति-सी०, रो० । २९ कूप लुज्जन्ति-
 रो०, कूप लुज्जति-सी०, स्या० । ३० सोपाणालम्बनबाहा-स्या०, सोपाणालम्बनबाहा-सी० ।
 ३१ पीठरो-सी०, पिठारो-रो० । ३२ वच्चकुटि-स्या०, वच्चकुटी-सी० । ३३ पिट्टिसङ्घाटमेव-सी० ।
 ३४ उदुक्खलत्तरपासो-सी० । ३५ अगलवट्टि-सी० ।

- सूचिघटितालच्छिद्^१ आविञ्छनच्छिद्मेव^२ च ।
 रज्जु उल्लितावलित्त^३ सेतवण च काळक^४ ॥
 मालकम्म लताकम्म मकर पञ्चपटिक^५ ।
 चीवरवस रज्जु^६ च जरादुब्बलपाकार ॥
 5 कोट्टके चा पि तथेव^७ मरुम्ब पदरसिला^८ ।
 सन्तिट्ठति^९ निद्धमन कुम्भि चा पि सरावक ॥
 B 289 दुक्ख हिरि^{१०} अपिधान अनाचार च आचरु^{११} ।
 लोहभण्ड अनुञ्जासि ठपयित्वा^{१२} पहरणि^{१३} ॥
 ठपयित्वासन्दिपल्लङ्क^{१४} दारुपत्त च पादुक ।
 10 सब्ब दारुमय भण्ड अनुञ्जासि महामुनि^{१५} ॥
 कतक कुम्भकार च ठपयित्वा तथागतो ।
 सब्ब पि मत्तिकाभण्ड अनुञ्जासि अनुकम्पको ॥
 यस्स वत्थुस्स निद्देशो पुरिमेन यदि सम^{१६} ।
 त पि सङ्घित्त^{१७} उद्दाने नयतो त विजानिया ॥
 15 एव दससता वत्थू^{१८} विनये खुद्दकवत्थुके^{१९} ।
 सद्धम्मट्ठितिको^{२०} चेव पेसलानञ्चनुगहो ॥
 सुसिक्खितो विनयधरो हितचित्तो सुपेसलो ।
 पदीपकरणो^{२१} धीरो पूजारहो बहुस्सुतो ति ॥

खुद्दकवत्थुक्खन्धक निट्ठित ।

— 0 —

१ सूचिघटितालच्छिद्-सी० रो०, सूचिघटितालच्छिद्-स्या० । २ आविञ्छनच्छिद्मेव-स्या०, रो० आविञ्छनच्छिद्-सी० । ३ उल्लिता-सी० । ४ काळगेरुपरिकम्म-सी० । ५ पञ्चपटिक-सी० । ६ चीवरवसरज्जु-सी०, चीवरवसरज्जु-रो० । ७ तथेव-सी० । ८ मरुम्बपदरसिला-स्या०, मरुम्बपदरसिला-सी०, मरुम्बपदरसिला-रो० । ९ सन्तिट्ठन्ति-सी० । १० हिरि-सी०, स्या० रो० । ११ आचरु-सी० । १२ ठपेत्वा-सी० । १३ च पहरणि-सी० । १४ ठपेत्वासन्दिपल्लङ्क-सी०, ठपयित्वासन्दि पल्लङ्क-स्या० । १५ महामुनी-सी० । १६ समम्पि च-सी० । १७ त सङ्घित्त च-सी० । १८ वत्थु-सी०, रो० । १९ खुद्दकवत्थुके-सी० । २० सद्धम्मट्ठितिका-रो०, सद्धम्मट्ठितिया-सी० । २१ पदीपकारको-सी० ।

६ सेनासनक्खन्धकं

§ १ विहारानुजानना

१ तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन भगवता भिक्खून् सेनासन अपञ्जत्^१ होति । ते च^२ भिक्खू तह तह विहरन्ति—अरञ्जे, रुक्खमूले, पब्बते, कन्दराय^३, गिरिगुहाय^४, सुसाने, वनपत्थे, अज्झोकासे, पलालपुञ्जे । ते कालस्सेव ततो ततो उपनिक्खमन्ति—अरञ्जा रुक्खमूला पब्बता कन्दरा गिरिगुहा सुसाना वनपत्था अज्झोकासा पलालपुञ्जा, पासादिकेन अभिक्कन्तेन पटिक्कन्तेन,^५ आलोकितेन विलोकितेन, सम्मिज्जितेन^६ पसारितेन, ओक्खित्तचक्खू^७, इरियापथसम्पन्ना । तेन खो पन समयेन राजगहको सेट्ठी^८ कालस्सेव उय्यान अगमासि । अहसा खो राजगहको सेट्ठी ते भिक्खू कालस्सेव ततो ततो उपनिक्खमन्ते—अरञ्जा रुक्खमूला पब्बता कन्दरा गिरिगुहा सुसाना वनपत्था अज्झोकासा पलालपुञ्जा, पासादिकेन अभिक्कन्तेन पटिक्कन्तेन, आलोकितेन विलोकितेन, सम्मिज्जितेन पसारितेन, ओक्खित्तचक्खू, इरियापथ-^{१०} सम्पन्ने । दिस्वानस्स चित्त पसीदि । अथ खो राजगहको सेट्ठी येन ते भिक्खू तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा ते भिक्खू एतदवोच—“सचाह, भन्ते, विहारे कारापेय्य^९, वसेय्याथ मे विहारेस्सु” ति^{१०} । “न खो, गहपति, भगवता विहारा अनुज्जाता” ति । “तेन हि, भन्ते, भगवन्त पटिपुच्छित्वा मम आरोवेय्याथा” ति । “एव गहपती” ति खो ते भिक्खू राजगहकस्स सेट्ठिस्स पटिस्सुत्वा येन भगवा तेनुपसङ्गमिसु, उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभि-^{१५} वादेत्वा एकमन्त निसीदिसु । एकमन्त निसिन्ना खो ते भिक्खू भगवन्त एतदवोचु— “राजगहको, भन्ते, सेट्ठी विहारे कारापेतुकामो । कथं नु खो, भन्ते^{११}, पटिपज्जितब्ब” ति^{१२} । अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे धम्मि कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि— “अनुजानामि, भिक्खवे, पञ्च सेनासनानि^१ — विहार, अङ्गुयोग, पासाद, हम्मिय, गुह” ति ।

अथ खो ते भिक्खू येन राजगहको सेट्ठी तेनुपसङ्गमिसु, उपसङ्गमित्वा राजगहक^{२०} सेट्ठि एतदवोचु — “अनुज्जाता खो, गहपति, भगवता विहारा, यस्सदानि^{११} काल मञ्जसी” ति । अथ खो राजगहको सेट्ठी एकाहेनेव सट्ठिविहारे^{१२} पतिट्ठापेसि । अथ खो राजगहको सेट्ठी ते सट्ठिविहारे परियोसापेत्वा येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभि वादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो राजगहको सेट्ठी भगवन्त एतदवोच — “अधिवासेतु मे, भन्ते, भगवा स्वातनाय भत्त सट्ठि भिक्खुसङ्घेना” ति । अधिवासेसि^{२०}

१ अपपञ्जत्त-स्या० । २ तेध-रो० । ३ कन्दराय-सी० । ४ गिरिगुहाय-सी० । ५ सम्मिज्जितेन-म० । ६ ओक्खित्तचक्खु-सी० । ७ सेट्ठि-रो० । ८ कारापेय्य रो०, कारेय्य-स्या० । ९ भन्ते अम्हेहि-स्या० । १० लेनानि-सी० रो०, लेणानि-म० । ११ यस्सिदानि-स्या० । १२ सट्ठी विहारे-स्या०, सट्ठि विहारे-रो० ।

भगवा तुण्हीभावेन^१ । अथ खो राजगहको सेट्ठी भगवतो अधिवासन विदित्वा उट्ठायासना भगवन्त अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा पक्कामि ।

अथ खो राजगहको सेट्ठी तस्सा रत्तिया अच्चयेन पणीत खादनीय भोजनीय^२ पटियादापेत्वा भगवतो काल आरोचापेसि — “कालो, भन्ते, निट्ठित भत्त” ति । अथ खो भगवा पुब्बण्हसमय निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय येन राजगहकस्स सेट्ठिस्स निवेसन तेनुप-
सङ्गमि, उपसङ्गमित्वा पञ्जत्ते आसने निसीदि सट्ठि भिक्खुसङ्घेन । अथ खो राजगहको सेट्ठी^३ बुद्धप्पमुख^४ भिक्खुसङ्घ पणीतेन खादनीयेन भोजनीयेन सहत्था सन्तप्पेत्वा सम्पवारेत्वा, भगवन्त भुत्तावि ओनीतपत्तपाणि, एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो राजगहको सेट्ठी भगवन्त एतदवोच — “एते मे, भन्ते, सट्ठिविहारा” पुञ्जत्थिकेन सग्ग
१० त्थिकेन कारापिता । कथाह, भन्ते, तेसु विहारेसु पटिपज्जामी” ति^५ “तेन हि त्व, गहपति, ते सट्ठिविहारे^६ आगतानागतस्स चातुदिसस्स सङ्घस्स पतिट्ठापेही” ति । “एव भन्ते” ति खो राजगहको सेट्ठी भगवतो पटिस्सुत्वा ते सट्ठिविहारे आगतानागतस्स चातुदिसस्स सङ्घस्स पतिट्ठापेसि ।

२ अथ खो भगवा राजगहक सेट्ठि इमाहि गाथाहि अनुमोदि —

१५ “सीत उण्ह पटिहन्ति ततो वालमिगानि^७ च ।
सरीसपे^८ च मकसे सिसिरे चा पि बुट्ठियो ॥
B 292 “ततो वातातपो^९ घोरो^{१०} सज्जातो^{११} पटिहञ्जति ।
लेणत्थ च सुखत्थ च ज्ञायितु च विपस्सितु ॥
“विहारदान सङ्घस्स अग्ग बुद्धेन^{१२} वण्णित ।
२० तस्सा हि पण्डितो पोसो सम्पस्स अत्थमत्तनो ॥
“विहारे कारये रम्मे वासयेत्थ बहुस्सुते ।
१४८ तेस अन्न च पान च वत्थसेनासनानि च ।
ददेय्य उजुभूतेसु विप्पसन्नेन चेतसा ॥
“ते तस्स धम्म देसेन्ति सब्बदुक्खापनूदन ।
२५ य सो धम्म इधञ्जाय परिनिब्बाति अनासवो” ति ॥

अथ खो भगवा राजगहक सेट्ठि इमाहि गाथाहि अनुमोदित्वा उट्ठायासना पक्कामि ।

३ अस्सोसु खो मनुस्सा — “भगवता किर विहारा अनुञ्जाता” ति । ते^{१३} सक्कच्च विहारे कारापेन्ति । ते विहारा अकवाटका होन्ति, अही पि विच्छिका^{१४} पि सतपदियो पि

१ तुण्हीभावेन—सी०, रो० । २ खादनीय भोजनीय—रो० । ३ सेट्ठि—रो० । ४ बुद्धप्पमुख—सी०, रो० । ५ सट्ठी विहारा—स्या० । ६ सट्ठि विहारे—रो०, सट्ठी विहारे—स्या० । ७ वालमिगानि—स्या०, वालमिगानि—सी० । ८ सिरिसपे—सी०, स्या० रो० । ९ वातातपे—सी० । १० घोरे—सी० । ११ सज्जाते—सी० । १२ बुद्धेहि—स्या० । १३ सी०, रो०, म० पोत्थकेसु नत्थि । १४ अहिबिच्छिका—स्या० ।

पविसन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, कवाट” ति । भित्ति-
छिद्^१ करित्वा वल्लिया पि रज्जुया पि क्वाट बन्धन्ति । उन्दूरेहि^२ पि उपचिकाहि पि
खज्जन्ति । खायितबन्धनानि^३ कवाटानि पतन्ति^४ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनु-
जानामि, भिक्खवे, पिट्टसङ्घाट^५ उदुक्खलिक उत्तरपासक” ति । कवाटा न फुसीयन्ति^६ ।
भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, आविञ्छनच्छिद् आविञ्छनरज्जु”^७
ति । कवाटा न थकियन्ति^८ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे,
अगळवट्टिक^९ कपिसीसक सूचिक घटिक” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू न सक्कोन्ति कवाट अपापुरितु^{१०} । भगवतो एतमत्थ
आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, तालच्छिद्^{११} । तीणि^{१२} तालानि^{१३}—लोहताळ,
कट्टताळ, विसाणताळ” ति । येहि^{१४} ते उग्घाटेत्वा पविसन्ति, विहारा अगुत्ता होन्ति ।^{१०}
भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, यन्तक सूचिक” ति ।

तेन खो पन समयेन विहारा तिण्णच्छदना^{१५} होन्ति, सीतकाले सीता, उण्हकाले उण्हा । B 293
भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, ओगुम्फेत्वा उल्लिच्चावलित्त कातु” ति ।

तेन खो पन समयेन विहारा अवातपानका^{१६} होन्ति अचक्खुस्सा दुग्गन्धा ।
भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, तीणि वातपानानि—वेदिकावातपान,^{१७}
जालवातपान, सलकवातपान” ति । वातपानन्तरिकाय काळका^{१८} पि वग्गुलियो पि पविसन्ति ।
भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, वातपानचक्कलिक” ति । चक्कलिक-
न्तरिकाय पि काळका पि वग्गुलियो पि पविसन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।
“अनुजानामि, भिक्खवे, वातपानकवाटक वातपानभिसिक” ति ।

मञ्चपीठादिअनुजानना

तेन खो पन समयेन भिक्खू छमाय^{१९} सयन्ति । गत्तानि पि चीवरानि पि पसुकितानि^{२०}
होन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, तिणसन्थारक^{२१}” ति ।
तिणसन्थारको^{२२} उन्दूरेहि पि^{२३} उपचिकाहि पि खज्जति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।
“अनुजानामि, भिक्खवे, मिट्ठि^{२४}” ति । मिट्ठिया^{२५} गत्तानि दुक्खा^{२६} होन्ति । भगवतो
एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, विदलमञ्चक^{२७}” ति ।

R 149

१ भित्तिच्छिद्-सी०, स्या०, रो० । २ उन्दूरेहि-रो० । ३ खायितबन्धनानि-म० । ४ पटन्ति-
सी० । ५ पिट्टिसङ्घाट-सी० । ६ फुसीयन्ति-स्या०, फस्सीयन्ति-रो०, पस्सीयन्ति-सी० । ७ थकीयन्ति-
रो० । ८ अगळवट्टिक-सी०, अगळवट्टि-स्या०, रो० । ९ अवापुरितु-सी० । १० तालच्छिद्-सी०,
स्या०, रो० । ११ तीनि-सी० । १२ तालानि-सी०, स्या०, रो० । १३ ये पि-सी०, स्या०, रो० ।
१४ तिणच्छादना-रो० । १५ अवातपानिका-सी० । १६ कालका-स्या०, रो० । १७ छमाय-सी०,
रो० । १८ तिणसन्थारिक-स्या० । १९ तिणसन्थारिका-स्या० । २० ‘उन्दूरेहि पि’ इति पाठो सी० पोत्थके
नत्थि । २१ मीढ-सी०, मिढि-स्या०, रो० । २२ मीढिया-सी०, मिढिया-स्या०, रो० । २३ दुक्खानि-
स्या० । २४ विदलमञ्चक-स्या० ।

४ तेन खो पन समयेन सङ्खस्स सोसानिको मसारको मञ्चो उप्पन्नो होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, मसारक मञ्च” ति । मसारक पीठ उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, मसारक पीठ” ति ।

तेन खो पन समयेन सङ्खस्स सोमानिको बुन्दिकाबद्धो मञ्चो उप्पन्नो होति । ५ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, बुन्दिकाबद्ध मञ्च” ति । बुन्दिकाबद्ध पीठ उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, बुन्दिकाबद्ध पीठ” ति ।

तेन खो पन समयेन सङ्खस्स सोसानिको कुळीरपादको^१ मञ्चो उप्पन्नो होति । B 294 भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, कुळीरपादक मञ्च” ति । कुळीर-
10 पादक पीठ उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, कुळीर-
पादक पीठ” ति ।

तेन खो पन समयेन सङ्खस्स सोसानिको आहच्चपादको मञ्चो उप्पन्नो होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, आहच्चपादक मञ्च” ति । आहच्च
पादक पीठ उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, आहच्च-
15 पादक पीठ” ति ।

तेन खो पन समयेन सङ्खस्स आसन्दिको उप्पन्नो होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, आसन्दिक” ति । उच्चको आसन्दिको उप्पन्नो
होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, उच्चक पि आसन्दिक”
ति । सत्तङ्गो उप्पन्नो होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे,
20 सत्तङ्ग” ति । उच्चको सत्तङ्गो उप्पन्नो होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि,
भिक्खवे, उच्चक पि सत्तङ्ग” ति । भद्दपीठ उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।
“अनुजानामि, भिक्खवे, भद्दपीठ” ति । पीठिका^२ उप्पन्ना होति । भगवतो एतमत्थ
आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पीठिक” ति । एलकपादक^३ पीठ उप्पन्न होति ।
भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, एलकपादक पीठ” ति । आमलक-
25 वट्टिक^४ पीठ उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे,
आमलकवट्टिक पीठ” ति । फलक उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनु-
जानामि, भिक्खवे, फलक” ति । कोच्छ उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।
“अनुजानामि, भिक्खवे, कोच्छ” ति । पलालपीठ उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ
आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पलालपीठ” ति ।

१ कुळिरपादको-स्या०, कुळीरपादको-सी० रो० । २ पिठिका-सी० । ३ एलकपादक-सी० ।

४ आमलकवट्टिक-स्या०, रो०, आमण्डकवट्टिक-सी० ।

तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू उच्चे मञ्चे सयन्ति । मनुस्सा विहारचारिक आहिण्डन्ता पस्सित्वा उज्झायन्ति खिय्यन्ति^१ विपाचेन्नि—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, उच्चे मञ्चे सयितब्ब । यो सयेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

R 150

तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु नीचे मञ्चे सयन्तो अहिना दट्ठो होति ।^२ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, मच्चपटिपादक” ति ।

B 295

तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू उच्चे मच्चपटिपादके धारेन्ति, सह मच्चपटिपादकेहि पवेधेन्ति^३ । मनुस्सा विहारचारिक आहिण्डन्ता पस्सित्वा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, उच्चा मच्चपटिपादका धारेतब्बा । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे,^४ अट्ठुल्लपरम मच्चपटिपादक” ति ।

तेन खो पन समयेन सङ्खत्त सुत्त उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, सुत्त^५ मच्च वेठेतु” ति । अङ्गानि बहुसुत्त^६ परियादियन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, अङ्गे विज्झित्वा अट्ठपदक^७ वेठेतु” ति । चोळक^८ उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे,^९ चिमिलिक^{१०} कातु” ति । तूलिका उप्पन्ना होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, विजटेत्वा बिम्बोहन^{११} कातु । तीणि तूलानि—रुक्खतूल, लतातूल, पोटकितूल^{१२}” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू अट्ठकायिकानि बिम्बोहनानि धारेन्ति । मनुस्सा विहारचारिक आहिण्डन्ता पस्सित्वा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि^{१३} गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, अट्ठकायिकानि बिम्बोहनानि धारेतब्बानि । यो धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, सीसप्पमाण बिम्बोहन कातु^{१४}” ति ।

तेन खो पन समयेन राजगहे गिरमासमज्जो होति । मनुस्सा महामत्तान अत्थाय भिसियो पटियादेन्ति—उण्णभिसि, चोळभिसि^{१५}, वाकभिसि, तिणभिसि, पण्णभिसि । ते^{१६} वीतिवत्ते समज्जे छविं उप्पाटेत्वा हरन्ति । अद्दसासु^{१७} खो भिक्खू समज्जट्ठाने बहु उण्ण पि चोळक^{१८} पि वाक पि तिण पि पण्ण पि छड्ढित^{१९} । दिस्वान भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

B 296

१ खीयन्ति—सी०, स्या०, रो० । २ पलेठेन्ति—सी० । ३ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ४ वेतु—सी०, रो० । ५ बहु सुत्त—सी०, स्या०, रो० । ६ अट्ठपादक—सी० । ७ चोळक—रो० । ८ चिमिलिक—सी०, स्या०, रो० । ९ बिम्बोहन—म० । १० पोटकीतूल—स्या, सी० । ११ सी० पोत्थके नत्थि । १२ चोळभिसि—रो० । १३ अद्दसासु—स्या० । १४ चोळ—स्या०, चोळ—रो० । १५ छड्ढितानि—रो०, छड्ढित—म० ।

“अनुजानामि, भिक्खवे, पञ्च भिसियो—उण्णभिसिं, चोळभिसिं, वाकभिसिं, तिणभिसिं, पण्णभिसिं” ति ।

तेन खो पन समयेन सङ्खस्स सेनासनपरिक्खारिक^१ दुस्स^२ उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिसि ओनन्धितु^३” ति ।

५ तेन खो पन समयेन भिक्खू मञ्चभिसि पीठे सन्थरन्ति^४, पीठभिसि मञ्चे सन्थरन्ति । भिसियो परिभिज्जन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, ओनन्ध-मञ्च^५ ओनन्धपीठ^६” ति । उल्लोक अकरित्वा सन्थरन्ति, हेट्ठतो निपतन्ति^७ पे०

R 151

“अनुजानामि, भिक्खवे, उल्लोक करित्वा^८ सन्थरित्वा भिसि ओनन्धितु^९” ति । ठवि उप्पाटेत्वा हरन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, फोसितु^{१०}” ति । हरन्तियेव पे०

१० “अनुजानामि, भिक्खवे, भत्तिकम्म^{११}” ति । हरन्तियेव पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, हत्थभत्तिकम्म^{१२}” ति । हरन्तियेव पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, हत्थभत्ति^{१३}” ति ।

सेतवण्णादिअनुजानना

५ तेन खो पन समयेन तिथियान सेय्यायो सेतवण्णा^{१४} होन्ति, काळवण्णकता भूमि, गेरुक्कपरिकम्मकता भित्ति । बहू मनुस्सा सेय्यापेक्खका गच्छन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, विहारे सेतवण्ण काळवण्ण गेरुक्कपरिकम्म” ति ।

१५ तेन खो पन समयेन फरुसाय भित्ति या सेतवण्णो न निपतति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, थुसपिण्ड दत्वा पाणिकाय पटिबाहेत्वा^{१५} सेतवण्ण निपातेतु” ति । सेतवण्णो अनिबन्धनीयो होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, सण्ह-मत्तिक दत्वा पाणिकाय पटिबाहेत्वा सेतवण्ण निपातेतु” ति । सेतवण्णो अनिबन्धनीयो होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, इक्कास पिट्टमद्द^{१६}” ति ।

२० तेन खो पन समयेन फरुसाय भित्ति या गेरुका न निपतति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, थुसपिण्ड दत्वा पाणिकाय पटिबाहेत्वा गेरुक्क निपातेतु” ति । गेरुका अनिबन्धनीया^{१७} होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, कुण्डकमत्तिक दत्वा पाणिकाय पटिबाहेत्वा गेरुक्क निपातेतु” ति । गेरुका अनिबन्धनीया होति पे०

3 297

“अनुजानामि, भिक्खवे, सासपकुट्ट^{१८} सित्थतेलक” ति । अच्चुस्सन्न होति पे०

२५ “अनुजानामि, भिक्खवे, चोळकेन पच्चुद्धरितु” ति ।

१ १ सेनासनपरिक्खारदुस्स रो० । २ ओनन्धितु-स्या० । ३ सहरति-स्या०, रो० । ४ ओनद्ध मञ्च-सी०, स्या०, रो० । ५ ओनद्धपीठ-सी०, स्या०, रो० । ६ निपातेन्ति-स्या०, निष्फटन्ति-सी०, रो० । ७ कत्वा-सी० । ८ पोसितु-रो०, फुसितु-सी० । ९ भित्तिकम्म-स्या० । १० हत्थभत्ति-सी०, हत्थभित्ति-रो०, स्या० । ११ एत्थ ‘हरन्तियेव पे० अनुजानामि हत्थभत्ति’ इति पाठो सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । १२ सेतवण्णायो-स्या० । १३ पटिबाहेत्वा-रो० । १४ पिट्टि मद्द-सी० । १५ अनिबन्धनीया-स्या० । १६ सासपकुट्ट-स्या०, सासपकुट्ट-रो०, सासपकुण्ड-सी० ।

तेन खो पन समयेन फरुसाय भूमिया काळवण्णो न निपतति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, थुसपिण्ड दत्वा पाणिकाय पटिबाहेत्वा काळवण्ण निपातेतु” ति । काळवण्णो अनिबन्धनीयो होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, गण्डुमत्तिक^१ दत्वा पाणिकाय पटिबाहेत्वा काळवण्ण निपातेतु” ति । काळवण्णो अनिबन्धनीयो होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, इक्कास कसाव” ति ।

5

पटिभानचित्तपटिक्खेपं

६ तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू विहारे पटिभानचित्त कारापेन्ति— इत्थिरूपक^२ पुरिसरूपक । मनुस्सा विहारचारिक जाहिण्डन्ता पस्सित्वा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—सेग्यथापि गिही कामभोगिनो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, पटिभानचित्त कारापेतब्ब—इत्थिरूपक पुरिसरूपक । यो कारापेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, मालाकम्म लताकम्म मकरदन्तक पञ्चपटिक^३” ति ।

R 152

10

इट्ठकाचयादिअनुजानना

७ तेन खो पन समयेन विहारा नीचवत्थुका होन्ति, उदकेन ओत्थरियन्ति^४ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, उच्चवत्थुका कातु” ति । चयो परिपतति^५ पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, चिनितु तयो चये—इट्ठकाचय, सिलाचय, दारुचय” ति । आरोहन्ता विहज्जन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, तयो सोपाने^६—इट्ठकासोपान, सिलासोपान, दारुसोपान” ति । आरोहन्ता परिपतन्ति पे० “अनु-¹⁵ जानामि, भिक्खवे, आलम्बनबाह” ति ।

तेन खो पन समयेन विहारा आळकमन्दा^७ होन्ति^८ । भिक्खू हिरियन्ति^९ निपज्जितु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, तिरोकरणि” ति । तिरोकरणि उक्खिपित्वा ओलोकेन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, अट्ठकुड्डक^{१०}” ति । अट्ठकुड्डका उपरितो ओलोकेन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, तयो गब्भे—सिविका-²⁰ गब्भ, नालिकागब्भ^{११}, हम्मियगब्भ” ति ।

B 298

तेन खो पन समयेन भिक्खू खुद्दके विहारे मज्जे गब्भ करोन्ति । उपचारो न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, खुद्दके विहारे एकमन्त गब्भ कातु, महल्लके मज्जे” ति ।

१ गण्डमत्तिक-रो०, लण्डमत्तिक-सी०, लण्डुमत्तिक-स्या० । २ इत्थिरूपक-स्या० । ३ पञ्च पटिक-सी०, पञ्चपटिक-रो० । ४ ओत्थरियन्ति-स्या०, ओत्थरीयन्ति-सी०, रो० । ५ परिपटति-सी० । ६ सोपाने-सी०, स्या० । ७ आलकमन्दा-सी०, रो० । ८ पाकटा होन्ति-स्या० । ९ हिरियन्ति-सी०, रो० । १० अट्ठकुड्डक-म० । ११ नालिकागब्भ-सी० ।

तेन खो पन समयेन विहारस्स कुट्टपादो^१ जीरति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु
“अनुजानामि, भिक्खवे, कुलङ्कपादक^२” ति । विहारस्स कुट्टो जोवस्सति पे०
“अनुजानामि, भिक्खवे, परित्ताणकिटिक^३ उद्दसुध^४” ति ।

तेन खो पन समयेन अज्जतरस्स भिक्खुनो तिणच्छदना^५ अहि खन्धे पतति^६ । सो
भीतो विस्सरमकासि । भिक्खू उपधावित्वा त भिक्खु एतदवोचु — “किस्स त्व, आवुसो,
विस्सरमकासी” ति^७ अथ खो सो भिक्खून एतमत्थ आरोचेसि । भिक्खू भगवतो एतमत्थ
आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, वितान” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू मञ्चपादे पि पीठपादे पि थविकायो लग्गेन्ति ।
उन्दूरेहि^८ पि उपचिकाहि पि खज्जन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि,
१० भिक्खवे, भित्तिखिल् नागदन्तक” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू मञ्चे पि पीठे पि चीवर निक्खिपन्ति । चीवर परि-
भिज्जति^९ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, विहारे^{१०} चीवरवस
चीवररज्जु” ति ।

तेन खो पन समयेन विहारा अनाळिन्दका^{११} होन्ति अप्पटिस्सरणा^{१२} । भगवतो
१५ एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, आळिन्द पधन पकुट्ट^{१३} ओसारक^{१४}” ति ।
आळिन्दा पाकटा होन्ति । भिक्खू हिरियन्ति^{१५} निपज्जितु पे० “अनुजानामि, भिक्खवे,
ससरणकिटिक उग्घाटनकिटिक” ति ।

उपट्ठानसालानुजानना

८ तेन खो पन समयेन भिक्खू अज्झोकासे भत्तविस्सग्ग करोन्ता सीतेन पि
उग्घेन पि किलमन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, उपट्ठानसाल”
B 299 20 ति । उपट्ठानसाला नीचवत्थुका होति, उदकेन ओत्थरिय्यति^{१६} पे० “अनुजानामि,
भिक्खवे, उच्चवत्थुक कातु” ति । चयो परिपतति^{१७} पे० “अनुजानामि, भिक्खवे,
चिनिंतु तयो चये — इट्ठकाचय, सिलाचय, दारुचय” ति । आरोहन्ता विहज्जन्ति पे०
“अनुजानामि, भिक्खवे, तयो सोपाने^{१८} — इट्ठकासोपान, सिलासोपान, दारुसोपान” ति ।
आरोहन्ता परिपतन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, आलम्बनबाह” ति । उपट्ठान-
25 सालाय तिणचुण्ण परिपतति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, ओगुम्फेत्वा उल्लिक्कावल्लिक्का

१ कुट्टपादो-म० । २ कुलङ्कपादक-सी० । ३ परित्ताणकिटिक-सी०, रो० । ४ उद्दसुध-
स्या० । ५ तिणच्छादना-रो० । ६ पतति-सी०, स्या०, रो० । ७ उ दुरेहि-रो० । ८ भित्तिखिल-
सी०, स्या०, रो० । ९ परिभिज्जि-म०, रो० । १० रो० पोत्थके नत्थि । ११ अनाळिन्दका-सी०,
स्या०, रो० । १२ अप्पटिस्सरणा-स्या०, अपटिस्सरणा-रो०, अप्पटिस्सरणा-सी० । १३ पकुट्ट-
रो०, पकुट्ट-सी० । १४ ओसारक-सी०, रो० ओसारकि-स्या० । १५ हिरियन्ति-सी०, रो० ।
१६ ओत्थरियति-स्या०, ओत्थरीयति-सी०, रो० । १७ परिपतति-सी० । १८ सोपाने-सी०, स्या० ।

कातु—सेतवण्ण काळवण्ण गेरुकपरिकम्म मालाकम्म लताकम्म मकरदन्तक पञ्चपटिक^१ चीवरवस चीवररज्जु” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू अज्झोकासे छमाय^२ चीवर पत्थरन्ति । चीवर पसुकिंत होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, अज्झोकासे चीवरवस चीवररज्जु” ति । पानीय^३ ओतप्पति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, पानीयसाल^४ पानीयमण्डप” ति । पानीयसाल नीचवत्थुका होति, उदकेन ओत्थरिय्यति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उच्चवत्थुका कातु” ति । चयो परिपतति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, चिनिंतु तयो चये—इट्ठकाचय, सिलाचय, दारुचय” ति । आरोहन्ता विहञ्जन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, तयो सोपाने—इट्ठकासोपान, सिलासोपान, दारु-सोपान” ति । आरोहन्ता परिपतन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, आलम्बनबाह”^५ ति । पानीयसालाय तिण्णुण्ण परिपतति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, ओगुम्फेत्वा उल्लिप्तावलित कातु—सेतवण्ण काळवण्ण गेरुकपरिकम्म मालाकम्म लताकम्म मकरदन्तक पञ्चपटिक चीवरवस चीवररज्जु” ति । पानीयभाजन न सविज्जति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, पानीयसङ्ग पानीयसरावक” ति ।

पाकारादिअनुजानना

९ तेन खो पन समयेन विहारा अपरिक्खित्ता होन्ति । भगवतो एतमत्थ आरो-^{१५} चेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, परिक्खिपितु तयो पाकारे—इट्ठकापाकार, सिलापाकार, दारुपाकार” ति । कोट्टको न होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, कोट्टक” ति । कोट्टको नीचवत्थुको होति, उदकेन ओत्थरिय्यति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उच्चवत्थुका कातु” ति । कोट्टकस्स कवाट न होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, कवाट पिट्ठसङ्घाट^६ उदुक्खलिक उत्तरपासक अगलवट्ठि^७ कपिसीसक सूचिक घटिक^८ ताळच्छिद्^९ आविञ्छनच्छिद् आविञ्छनरज्जु” ति । कोट्टके^{१०} तिण्णुण्ण परिपतति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, ओगुम्फेत्वा उल्लिप्तावलित कातु—सेतवण्ण काळवण्ण गेरुकपरिकम्म मालाकम्म लताकम्म मकरदन्तक पञ्चपटिक” ति ।

B 300

तेन खो पन समयेन परिवेण चिक्खल्ल होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, मरुम्ब उपकिरितु” ति । न परियापुणन्ति पे० “अनुजानामि,^{२५} भिक्खवे, पदसिल^{११} निक्खिपितु” ति । उदक सन्तिट्ठति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उदकनिद्धमन” ति ।

R 154

१ पञ्चपटिक—सी०, पञ्चपटिक—रो० । २ छमाय—स्या० । ३ पानीय—रो० । ४ पिट्ठसङ्घाट—सी० । ५ अगलवट्ठि—रो०, अगलवट्ठिक सी० । ६ तालच्छिद्—सी०, स्या०, रो० । ७ कोट्टका—रो० । ८ पदसिल—रो० ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू परिवेणे तह तह अग्गिद्वान करोन्ति । परिवेण उक्काप होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, एकमन्त अग्गिसाल कातु” ति । अग्गिसाल नीचवत्थुका होति, उदकेन ओत्थरिय्यति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उच्चवत्थुक कातु” ति । चयो परिपतति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, ५ चिनिनु तयो चये—इट्ठकाचय, सिलाचय, दारुचय” ति । आरोहन्ता विहञ्जन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, तयो सोपाने—इट्ठकासोपान, सिलासोपान, दारु-सोपान” ति । आरोहन्ता परिपतन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, आलम्बनबाह” ति । अग्गिसालाय कवाट न होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, कवाट पिट्ठसद्वाट उदुक्खलिक उत्तरपासक अगळवट्टि कपिसीसक सूचिक घटिक ताळच्छिद् आविञ्छन- 10 छिद् आविञ्छनरज्जु” ति । अग्गिसालाय तिणचुण्ण परिपतति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, ओगुम्फेत्वा उल्लित्तावलित कातु—सेतवण्ण काळवण्ण गेरुक्कपरिकम्म मालाकम्म लताकम्म मकरदन्तक पञ्चपटिक चीवरवस चीवररज्जु” ति ।

आरामपरिक्खेपानुजानना

१० तेन खो पन समयेन आरामो अपरिक्खित्तो होति । अजका पि पसुका पि उपरोपे विहेठेन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, परिक्खपितु 15 तयो वाटे^१—वेळुवाट^२, कण्डकवाट^३, परिख^४” ति । कोट्ठको न होति । तथेव अजका पि पसुका पि उपरोपे विहेठेन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, कोट्ठक अपेसि^५ यमककवाट^६ तोरण पलिघ^७” ति । कोट्ठके^८ तिणचुण्ण परिपतति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, ओगुम्फेत्वा उल्लित्तावलित कातु—सेतवण्ण काळवण्ण गेरुक्कपरिकम्म मालाकम्म लताकम्म मकरदन्तक पञ्चपटिक” ति । आरामो चिक्खल्लो होति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, 20 मरुम्भ उपकिरितु” ति । न परियापुणन्ति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, पदरसिल निक्खपितु” ति । उदक सत्तिट्ठति पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, उदकनिद्धमन” ति ।

तेन खो पन समयेन राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो सङ्घस्स अत्थाय सुधामत्तिका-लेपन^९ पासाद कारेतुकामो^{१०} होति । अथ खो भिक्खून एतदहोसि—“कि नु खो भगवता छदन अनुञ्जात, कि अननुञ्जात^{११}” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, 25 पञ्च छदनानि—इट्ठकाछदन, सिलाछदन, सुधाछदन, तिणच्छदन^{१२}, पण्णच्छदन^{१३}” ति ।

पठमभाणवार निट्ठित ।

१ वाटे—स्या० । २ वेळुवाट—स्या०, वेळवाट—सी० । ३ कण्डकवाट—स्या०, कण्टकीवाट—सी०, रो० । ४ परिक्ख—म० । ५ आपेसि—सी०, अपेसिय—रो० । ६ अक्कवाट—रो० । ७ कोट्ठका—रो० । ८ सुधा मत्तिका लेपण—सी० । ९ कारापेतुकामो—सी०, स्या०, रो० । १० ‘कि अननुञ्जात’ इति पाठो स्या० पोत्थके नत्थि । ११ तिणछदन—सी०, रो० । १२ पण्णछदन—सी०, रो० ।

§ २ अनाथपिण्डकवत्थु

११ तेन खो पन समयेन अनाथपिण्डको गहपति राजगहकस्स सेट्ठिस्स भगिनि-
पतिको^१ होति । अथ खो अनाथपिण्डको गहपति राजगह अगमासि केनचिदेव करणीयेन ।
तेन खो पन समयेन राजगट्ठेन सेट्ठिना स्वातनाय बुद्धप्पमुखो^२ सङ्घो निमन्तितो होति ।
अथ खो राजगहको सेट्ठी^३ दासे च कम्मकरे^४ च आणापेसि — “तेन हि, भणे, कालस्सेव
उट्ठाय यागुयो पचथ, भत्तानि पचथ, सूपानि सम्पादेथ, उत्तरिभङ्गानि सम्पादेथा” ति ।^५
अथ खो अनाथपिण्डकस्स गहपतिस्स एतदहोसि — “पुब्बे रुत्ताय गहपति मयि आगते
सब्बकिञ्चानि निक्खिपित्वा ममज्जेव सद्धि पटिसम्मोदति” । सोदानाय विक्खित्तरूपो दासे
च कम्मकरे च आणापेति^६ — “तेन हि, भणे, कालस्सेव उट्ठाय यागुयो पचथ, भत्तानि
पचथ, सूपानि सम्पादेथ, उत्तरिभङ्गानि सम्पादेथा” ति । किं नु खो इमस्स गहपतिस्स R 155
आवाहो वा भविस्सति, विवाहो वा भविस्सति, महायज्जो वा पञ्चुपट्ठितो, राजा वा मागधो 10 B 302
सेनियो बिम्बिसारो निमन्तितो स्वातनाय सद्धि बलकायेना^७” ति ?

अथ खो राजगहको सेट्ठी दासे च कम्मकरे च आणापेत्वा येन अनाथपिण्डको
गहपति तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा अनाथपिण्डकेन गहपतिना सद्धि पटिसम्मोदित्वा एकमन्त
निसीदि । एकमन्त निसिन्न खो राजगहक सेट्ठि अनाथपिण्डको गहपति एतदवोच — “पुब्बे
खो त्व, गहपति, मयि आगते सब्बकिञ्चानि निक्खिपित्वा ममज्जेव सद्धि पटिसम्मोदसि ।^८
सोदानि त्व विक्खित्तरूपो दासे च कम्मकरे च आणापेसि — “तेन हि, भणे, कालस्सेव
उट्ठाय यागुयो पचथ, भत्तानि पचथ, सूपानि सम्पादेथ, उत्तरिभङ्गानि सम्पादेथा” ति । किं
नु खो ते, गहपति, आवाहो वा भविस्सति, विवाहो वा भविस्सति, महायज्जो वा पञ्चुपट्ठितो,
राजा वा मागधो सेनियो बिम्बिसारो निमन्तितो स्वातनाय सद्धि बलकायेना” ति ? “न
मे^९, गहपति, आवाहो वा भविस्सति, ना^{१०} पि^{११} विवाहो वा^{१२} भविस्सति, ना^{१३} पि^{१४} राजा वा^{१५}
मागधो सेनियो बिम्बिसारो निमन्तितो स्वातनाय सद्धि बलकायेन, अपि च मे महायज्जो
पञ्चुपट्ठितो, स्वातनाय बुद्धप्पमुखो सङ्घो निमन्तितो” ति । “बुद्धो ति त्व, गहपति, वदेसी”
ति ? “बुद्धो त्याह^{१६}, गहपति, वदामी” ति । “बुद्धो ति त्व, गहपति, वदेसी” ति ? “बुद्धो
त्याह, गहपति, वदामी” ति । “बुद्धो ति त्व, गहपति, वदेसी” ति ? “बुद्धो त्याह, गहपति,
वदामी” ति । “घोसो पि खो एसो, गहपति, दुल्लभो लोकस्सि यदिद — बुद्धो बुद्धो^{१७} ति ।^{१८}
सक्का नु खो, गहपति, इम काल त भगवन्त दस्सनाय उपसङ्कमि तु अरहन्त सम्मासम्बुद्ध”
ति ? “अकालो खो, गहपति, इम काल त भगवन्त दस्सनाय उपसङ्कमि तु अरहन्त सम्मा-

१ भगिनीपतिको-स्या० । २ बुद्धप्पमुखो-सी०, रो० । ३ सेट्ठि-सी०, रो० । ४ कम्मकरे-म० ।
५ पटिसम्मोदि-स्या० । ६ आणापेसि-सी०, स्या०, म० । ७ बलनिक्कायेना-स्या० । ८ खो मे-
सी०, मे खो-स्या० । ९ सी० पोत्यके नत्थि । १० रो० पोत्यके नत्थि । ११ ११ न पि-सी० ।
१२ ताह-सी०, स्या०, रो० । १३ सी०, स्या० पोत्यके नत्थि ।

सम्बुद्ध । स्वेदानि त्व कालेन त भगवन्त दस्सनाय उपसङ्कमिस्ससि अरहन्त सम्मासम्बुद्ध”
ति । अथ खो अनाथपिण्डिको गहपति—स्वेदानाह कालेन त भगवन्त दस्सनाय उपसङ्क-
मिस्सामि अरहन्त सम्मासम्बुद्ध ति—बुद्धगताय सतिया निपज्जित्वा^१ रत्तिया सुद तिक्वत्तु
वुट्ठासि^२ पमात मञ्जमानो ।

B 303 5 १२ अथ खो अनाथपिण्डिको गहपति येन सिक्कद्वार^३ तेनुपसङ्कमि । अमनुस्सा
R 156 द्वार विवरिसु । अथ खो अनाथपिण्डिकस्स गहपतिस्स नगरम्हा निक्खन्तस्स^४ आलोको
अन्तरधायि, अन्धकारो पातुरहोसि, भय छम्भितत्त लोमहसो उदपादि, ततो व पुन
निवत्तितुकामो अहोसि । अथ खो सिक्को^५ यक्खो अन्तरहितो सद्दमनुस्सावेसि —

“सत हत्थी सत अस्सा सत अस्सतरीरथा^६ ।

10 सत कज्जासहस्सानि आमुक्कमणिकुण्डला^७ ।

एकस्स पदवीतिहारस्स कल^८ नाग्घन्ति^९ सोळसि^१ ॥

“अभिक्रम^{११} गहपति अभिक्रमगहपति ।

अभिक्रन्त ते सेय्यो नो पटिक्कन्त” ति^{१२} ॥

अथ खो अनाथपिण्डिकस्स गहपतिस्स अन्धकारो अन्तरधायि, आलोको पातुरहोसि ।
15 य अहोसि भय छम्भितत्त लोमहसो सो पटिप्पस्सम्भि । दुतिय पि खो पे० ततिय
पि खो पे० सो पटिप्पस्सम्भि ।

अथ खो अनाथपिण्डिको गहपति येन सीतवन तेनुपसङ्कमि । तेन खो पन समयेन
भगवा रत्तिया पच्चूससमय पच्चुट्ठाय अज्झोकासे चङ्कमति । अद्दसा खो भगवा अनाथपिण्डिक^{१३}
गहपति-दूरतो व आगच्छन्त । दिस्वान चङ्कमा ओरोहित्वा पञ्जत्ते आसने निसीदि ।
B 304 20 निसज्ज खो भगवा अनाथपिण्डिक गहपति एतदवोच—“एहि सुदत्ता” ति । अथ खो
अनाथपिण्डिको गहपति—नामेन म भगवा आलपती ति—हट्ठो उदग्गो येन भगवा
तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवतो पादेसु सिरसा निपतित्वा भगवन्त एतदवोच—“कच्चि,
भन्ते, भगवा सुख सयित्था” ति^{१४}

“सब्बदा वे सुख सेति ब्राह्मणो परिनिब्बुतो ।

25 यो न लिम्पति^{१५} कामेसु सीतिभूतो निरूपधि ॥

“सब्बा आसत्तियो छेत्वा विनेय्य हृदये दर ।

उपसन्तो सुख सेति सन्ति पप्पुय्य^{१६} चेतसा^{१७}” ति ।

१ निपज्जि-सी०, स्या० । २ उट्ठासि-सी०, स्या०, रो० । ३ सीक्कद्वार-सी०, सीतवनद्वार-
स्या०, रो० । ४ निक्खन्तस्स-स्या० । ५ सीक्को-सी०, स्या०, रो० । ६ अस्सतरिरथा-रो० ।
७ आमुक्कमणिकुण्डला-सी०, स्या०, रो० । ८ कल-स्या०, कल-रो० । ९ नाग्घन्ति-सी० । १० एत्थ
'सोळसि ति' इति पाठो सी०, म० पोत्थकेसु दिस्सति । ११ ११ एत सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु
गाथावसेन न दिस्सति । १२ त अनाथपिण्डिक-स्या० । १३ लिप्पति-रो० । १४ अप्पुय्य-रो० ।
१५ चेतसो-सी०, स्या०, रो० ।

अथ खो भगवा अनाथपिण्डकस्स गहपतिस्स अनुपुब्बि^१ कथं^२ कथेसि, सेय्य-
थीद^३—दानकथ सीलकथ समकथ, कामान आदीनव ओकार सङ्किलेस, नेक्खम्भे
आनिसस पकासेसि । यदा भगवा अञ्जासि अनाथपिण्डक गहपतिं कल्लचित्त मुदुचित्त
विनीवरणचित्त उदग्गचित्त पसन्नचित्त, अथ या बुद्धान सामुक्कसिका धम्मदेसना त
पकासेसि—दुक्ख, समुदय, निरोध, मग्ग । सेय्यथापि नाम सुद्ध वत्थ अपगतकाळक^४ R 157
सम्मदेव रजन पट्टिगण्हेय्य^५, एवमेव अनाथपिण्डकस्स गहपतिस्स तस्मि येव आसने
विरज वीतमल धम्मचक्खु उदपादि—य किञ्चि समुदयधम्म, सब्ब त निरोधधम्म ति ।
अथ खो अनाथपिण्डको गहपति दिट्ठधम्मो पत्तधम्मो विदितधम्मो परियोगाळ्हधम्मो
तिण्णविचिकिच्छो विगतकथङ्कथो वेसारज्जप्पत्तो अपरप्पच्चयो सत्थुसासने भगवन्त एतद-
वोच—“अभिक्कन्त भन्ते, अभिक्कन्त भन्ते । सेय्यथापि, भन्ते, निक्कुज्जित वा उक्कुज्जेय्य,^{१०}
पटिच्छन्न वा विवरेय्य, मूळ्हस्स वा मग्ग आचिक्खेय्य, अन्धकारे वा तेलप्पज्जोत^{११}
धारेय्य—चक्खुमन्तो रूपानि दक्खन्ती” ति—एवमेव भगवता अनेकपरियायेन धम्मो
पकासितो । एसाह, भन्ते, भगवन्त सरण गच्छामि, धम्म च, भिक्खुसङ्घ च । उपासक म
भगवा धारेतु अज्जतग्गे पाणुपेत सरण गत । अधिवासेतु च मे, भन्ते, भगवा स्वातनाय
भत्त सद्धि भिक्खुसङ्घेना” ति । अधिवासेसि भगवा तुण्हीभावेन^६ । 15

अथ खो अनाथपिण्डको गहपति भगवतो अधिवासन विदित्वा उट्ठायासना
भगवन्त अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा पक्कामि । अस्सोसि खो राजगहको सेट्ठी^{१२}—“अनाथ- B 305
पिण्डकेन किर गहपतिना स्वातनाय बुद्धप्पमुखो^७ सङ्घो निमन्तितो” ति ।

१३ अथ खो राजगहको सेट्ठी अनाथपिण्डक गहपति एतदवोच—“तया किर,
गहपति, स्वातनाय बुद्धप्पमुखो सङ्घो निमन्तितो । त्व चासि आगन्तुको । देमि ते,^{२०}
गहपति, वेय्यायिक येन त्व बुद्धप्पमुखस्स सङ्घस्स भत्त करेय्यासी” ति । “अल, गहपति
अत्थि मे वेय्यायिक येनाह बुद्धप्पमुखस्स सङ्घस्स भत्त करिस्सामी” ति ।

अस्सोसि खो राजगहको नेगमो—“अनाथपिण्डकेन किर गहपतिना स्वातनाय
बुद्धप्पमुखो सङ्घो निमन्तितो” ति । अथ खो राजगहको नेगमो अनाथपिण्डक गहपति
एतदवोच—“तया किर, गहपति, स्वातनाय बुद्धप्पमुखो सङ्घो निमन्तितो । त्व चासि^{२५}
आगन्तुको । देमि ते, गहपति, वेय्यायिक येन त्व बुद्धप्पमुखस्स सङ्घस्स भत्त करेय्यासी”
ति । “अल अय्य^८, अत्थि मे वेय्यायिक येनाह बुद्धप्पमुखस्स सङ्घस्स भत्त करिस्सामी” ति ।

अस्सोसि खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो—“अनाथपिण्डकेन किर गहपतिना

१-१ आनुपुब्बिकथ-सी०, स्या० । २ सेय्यथिद-म० । ३ पटिगण्हेय्य-रो०, पतिगण्हेय्य-
सी० । ४ तेलप्पज्जोत-स्या० । ५ दक्खिती-सी०, रो० । ६ तुण्हीभावेन-सी०, रो० । ७ सेट्ठी-
रो० । ८ बुद्धप्पमुखो-सी०, रो० । ९ अय्यो-सी०, रो० ।

स्वातनाय बुद्धप्पमुखो सङ्घो निमन्तितो” ति । अथ खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो अनाथपिण्डक गहपति एतदवोच — “तया किर, गहपति, स्वातनाय बुद्धप्पमुखो सङ्घो निमन्तितो । त्व चासि आगन्तुको । देमि ते, गहपति, वेय्यायिक येन त्व बुद्धप्पमुखस्स सङ्घस्स भत्त करेय्यासी” ति । “अल देव, अत्थि मे वेय्यायिक येनाह बुद्धप्पमुखस्स सङ्घस्स भत्त करिस्सामी” ति ।

R 158 अथ खो अनाथपिण्डको गहपति तस्सा रत्तिया अच्चयेन राजगहकस्स सेट्ठिस्स निवेसने पणीत खादनीय^१ भोजनीय^२ पटियादापेत्वा भगवतो काल आरोचापेसि — “कालो, भन्ते, निट्ठित भत्त” ति । अथ खो भगवा पुब्बण्हसमय निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय येन राजगहकस्स सेट्ठिस्स निवेसन तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा पञ्जत्ते आसने निसीदि सद्धि भिक्खुसङ्घेन । अथ खो अनाथपिण्डको गहपति बुद्धप्पमुख भिक्खुसङ्घ^३ पणीतेन खादनीयेन भोजनीयेन सहत्था सन्तप्पेत्वा सम्पवारेत्वा, भगवन्त भुत्तावि ओनीतपत्तपाणि, B 306 एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो अनाथपिण्डको गहपति भगवन्त एतदवोच — “अधिवासेतु मे, भन्ते, भगवा सावत्थिय वस्सावास सद्धि भिक्खुसङ्घेना” ति । “सुञ्जागारे खो, गहपति, तथागता अभिरमन्ती” ति । “अञ्जात भगवा, अञ्जात सुगता” ति । अथ खो भगवा अनाथपिण्डक गहपति धम्मिया कथाय सन्दस्सेत्वा समादपेत्वा समुत्तेजेत्वा सम्पहसेत्वा उट्ठायासना पक्कामि ।

१४ तेन खो पन समयेन अनाथपिण्डको गहपति बहुमित्तो होति बहुसहायो आदेय्यवाचो । अथ खो अनाथपिण्डको गहपति राजगहे त करणीय तीरेत्वा येन सावत्थि^४ तेन पक्कामि । अथ खो अनाथपिण्डको गहपति अन्तरामग्गे मनुस्से आणापेसि — 20 “आरामे, अय्या, करोथ, विहारे पतिट्ठापेथ, दानानि पट्टपेथ । बुद्धो^५ लोके उप्पन्नो । सो च मया भगवा निमन्तितो इमिना मग्गेन आगच्छिस्सती” ति । अथ खो ते मनुस्सा अनाथपिण्डकेन गहपतिना उय्योजिता आरामे अकसु, विहारे पतिट्ठापेसु, दानानि पट्टपेसु ।

अथ खो अनाथपिण्डको गहपति सावत्थि गन्त्वा समन्ता सावत्थि अनुविलोकेसि — “कत्थ नु खो भगवा विहरेय्य^६ य अस्स गामतो नेव अतिदूरे” न अच्चासन्ने, गमनागमन- 25 सम्पन्न, अत्थिकान अत्थिकान मनुस्सान अभिक्कमनीय, दिवा अप्पाकिण्ण^७, रत्ति अप्पसद्द, अप्पनिग्घोस, विजनवात, मनुस्सराहस्सेय्यक, पटिसल्लानसारुप्प” ति ।

अइसा खो अनाथपिण्डको गहपति जेतस्स कुमारस्स^८ उय्यान — गामतो नेव अतिदूरे न अच्चासन्ने, गमनागमनसम्पन्न, अत्थिकान अत्थिकान मनुस्सान अभिक्कमनीय, दिवा अप्पाकिण्ण, रत्ति अप्पसद्द, अप्पनिग्घोस, विजनवात, मनुस्सराहस्सेय्यक, पटि-

१ १ खादनिय भोजनिय-रो० । २ सङ्घ-म० । ३ सावत्थी-स्या० । ४ इदानीं बुद्धो-स्या० । ५ अविदूरे-रो० । ६ अप्पकिण्ण-सी० । ७ पतिसल्लानसारुप्प-सी० । ८ राजकुमारस्स-सी०, स्या० ।

अथ खो सो दल्ल्हो तुन्नवायो साम चिक्खल्ल मद्दित्वा इट्ठकायो चिन्तित्वा कुड्ड^१ उट्ठापेसि । तेन अकुसल्लकेन^२ चिता वड्ढा भित्ति परिपत्ति^३ । दुतिय पि खो पे० ततिय पि खो सो दल्ल्हो तुन्नवायो साम चिक्खल्ल मद्दित्वा इट्ठकायो चिन्तित्वा कुड्ड उट्ठापेसि । तेन अकुसल्लकेन चिता वड्ढा भित्ति परिपत्ति । अथ खो सो दल्ल्हो तुन्नवायो उज्झायति खिग्यति

R 160 5 विपाचेति — “ये इमेस^४ समणान सक्कपुत्तियान देन्ति चीररपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चय-
भेसज्जपरिक्खार, ते इमे ओवदन्ति अनुसासन्ति, तेस च नवकम्म अधिदेन्ति । अह पनम्हि दल्ल्हो । न म कोचि ओमदति वा अनुसासति वा नवकम्म वा अधिदेत्ती” ति । अस्सोसु खो भिक्खू तस्स दल्ल्हस्स तुन्नवायस्स उज्झायन्तस्स खिग्यन्तस्स विपाचेन्तस्स । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । अथ खो भगवा एतस्सि निदाने एतस्सि पकरणे

10 धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, नवकम्म दातु । नवकम्मिको, भिक्खवे, भिक्खु उस्सुक्क आपज्जिस्सति — ‘किन्ति नु खो विहारो खिप्प परियोसान गच्छेय्या’ ति, खण्ड फुल्ल^५ पटिसङ्घरिस्सति । एव च पन, भिक्खवे, दातब्ब । पठम भिक्खु याचितब्बो, याचित्वा व्यत्तेन^६ भिक्खुना पटिवलेन सङ्घो आपेतब्बो —

१६ “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नामस्स गहपतिनो^७ विहार इत्थन्नामस्स भिक्खुनो नवकम्म ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । सङ्घो^८ इत्थन्नामस्स गहपतिनो विहार इत्थन्नामस्स भिक्खुनो नवकम्म देति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स गहपतिनो विहार^९ इत्थन्नामस्स भिक्खुनो नवकम्मस्स दान, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दिन्नो सङ्घेन इत्थन्नामस्स गहपतिनो विहारो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो नवकम्म ।
20 खमति सङ्घस्स, तस्सा तुण्ही^{१०}, एवमेत धारयामी” ति ।

§ ४ अग्गासनादिअनुजानना

B 309

१७ अथ खो भगवा वेसाल्लिय यथाभिरन्त विहरित्वा येन सावत्थि^१ तेन चारिक पक्कामि । तेन खो पन समयेन छब्बग्गियान भिक्खून् अन्तेवासिका भिक्खू बुद्धप्पमुखस्स^{११} सङ्घस्स पुरतो पुरतो गन्त्वा विहारे परिगण्हन्ति^{१२}, सेय्यायो परिगण्हन्ति — इद अम्हाक उपज्झायान भविस्सति, इद अम्हाक आचरियान भविस्सति, इद अम्हाक भविस्सती ति ।

25 अथ खो आयस्सा सारिपुत्तो बुद्धप्पमुखस्स सङ्घस्स पिट्ठितो पिट्ठितो गन्त्वा विहारेसु

१ कुट्ट-म०, कुट्टे-रो० । २ अकुसल्लेन-स्या० । ३ परिपत्ति-सी०, परिपत्ति-स्या० ।
४ इमे-रो० । ५ खण्डफुल्ल-सी०, स्या०, रो० । ६ व्यत्तेन-रो०, सी० । ७ सी० पोत्थके नत्थि ।
८ विहारस्स-स्या० । ९ तुण्ही-सी० । १० सावत्थी-स्या० । ११ बुद्धप्पमुखस्स-सी०, रो० ।
१२ परिगण्हन्ति-सी०, रो० ।

परिगहितेसु, सेय्यासु परिगहितासु, सेय्य अलभमानो अब्जतरस्सिं रुक्खमूले निसीदि । अथ खो भगवा रत्तिया पच्चूमसमय पच्चुट्ठाय उक्कासि । आयस्सा पि सारिपुत्तो उक्कासि । “को एत्था”
 ति ? “अह, भगवा, सारिपुत्तो” ति । “किस्स त्व, सारिपुत्त, इध निसिन्नो” ति ? अथ खो आयस्सा सारिपुत्तो भगवतो एतमत्थ आरोचेसि । अथ खो भगवा एतस्सि निदाने एतस्सि पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, छब्बग्गियान 5 R 161
 भिक्खून अन्तेवासिका भिक्खू बुद्धप्पमुखस्स सङ्घस्स पुरतो पुरतो गन्त्वा विहारे परिगणहन्ति, सेय्यायो परिगणहन्ति — इद अम्हाक उपज्झायान भविस्सति, इद अम्हाक आचरियान भविस्सति, इद अम्हाक भविस्सती” ति ? “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “कथ हि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा बुद्धप्पमुखस्स सङ्घस्स पुरतो पुरतो गन्त्वा विहारे परिगहेस्सन्ति”, सेय्यायो परिगहेस्सति — इद अम्हाक उपज्झायान 10
 भविस्सति, इद अम्हाक आचरियान भविस्सति, इद अम्हाक भविस्सती ति । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय पे० विगरहित्वा पे० धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “को, भिक्खवे, अरहति अग्गासन अग्गोदक अग्गपिण्ड” ति ?

एकच्चे भिक्खू एवमाहसु — “यो, भगवा, खत्तियकुला पब्बजितो सो अरहति अग्गासनं अग्गोदक अग्गपिण्ड” ति । एकच्चे भिक्खू एवमाहसु — “यो, भगवा, ब्राह्मण-15
 कुला पब्बजितो सो अरहति अग्गासन अग्गोदक अग्गपिण्ड” ति । एकच्चे भिक्खू एवमाहसु — “यो, भगवा, गहपतिकुला पब्बजितो सो अरहति अग्गासन अग्गोदक अग्गपिण्ड” ति । एकच्चे भिक्खू एवमाहसु — “यो, भगवा, सुत्तन्तिको सो अरहति B 310
 अग्गासन अग्गोदक अग्गपिण्ड” ति । एकच्चे भिक्खू एवमाहसु — “यो, भगवा, विनयधरो सो अरहति अग्गासन अग्गोदक अग्गपिण्ड” ति । एकच्चे भिक्खू एवमाहसु — “यो, 20
 भगवा, धम्मकथिको सो अरहति अग्गासन अग्गोदक अग्गपिण्ड” ति । एकच्चे भिक्खू एवमाहसु — “यो, भगवा, पठमस्स ज्ञानस्स लाभो सो अरहति अग्गासन अग्गोदक अग्गपिण्ड” ति । एकच्चे भिक्खू एवमाहसु — “यो, भगवा, दुतियस्स ज्ञानस्स लाभो सो अरहति अग्गासन अग्गोदक अग्गपिण्ड” ति । एकच्चे भिक्खू एवमाहसु — “यो, भगवा, ततियस्स ज्ञानस्स लाभो सो अरहति अग्गासन अग्गोदक अग्गपिण्ड” ति । एकच्चे भिक्खू 25
 एवमाहसु — यो, भगवा, चतुत्थस्स ज्ञानस्स लाभो सो अरहति अग्गासन अग्गोदक अग्गपिण्ड” ति । एकच्चे भिक्खू एवमाहसु — “यो, भगवा, सोतापन्नो सो अरहति अग्गासन अग्गोदक अग्गपिण्ड” ति । एकच्चे भिक्खू एवमाहसु — “यो, भगवा, सकदा-
 गामी^१ पे० यो, भगवा, अनागामी^२ पे० यो, भगवा, अरहा सो अरहति अग्गासन अग्गोदक अग्गपिण्ड” ति । एकच्चे भिक्खू एवमाहसु — “यो, भगवा, तेविज्जो 30

सो अरहति अग्गासन अग्गोइक अग्गपिण्ड” ति । एकच्चे भिक्खू एवमाहसु — “यो, भगवा, छल्लभिज्जो सो अरहति अग्गासन अग्गोइक अग्गपिण्ड” ति ।

तित्तिरजातकं

१८ अथ खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि — “भूतपुब्ब, भिक्खवे, हिमवन्तपदेसे^१ महान्निग्रोधो जहोसि । त तयो सहाया उपनिस्साय विहरिसु — तित्तिरो च, मक्कटो च, हत्थिनागो च । ते अज्जमज्ज अगारवा अप्पतिस्सा असभागवुत्तिका विहरन्ति^२ । अथ खो, भिक्खवे, तेस सहायान एतदहोसि — ‘अहो नून मय जानेय्याम य^३ अम्हाक जातिया महन्ततर त मय सक्करेय्याम गरु^४ करेय्याम मानेय्याम पूजेय्याम, तस्स च मय ओवादे तिट्ठेय्यामा’ ति ।

“अथ खो, भिक्खवे, तित्तिरो च मक्कटो च हत्थिनाग पुच्छिसु — ‘त्व, सम्म, कि
B 311 10 पोराण सरसी’ ति^५ ‘यदाह, सम्मा, पोतो^६ होमि, इम निग्रोध अन्तरा सत्थीन^७ करित्वा अतिक्रमामि, अग्गङ्करु^८ मे उदर लुपति । इमाह, सम्मा, पोराण सरामी’ ति ।

“अथ खो, भिक्खवे, तित्तिरो च हत्थिनागो च मक्कट पुच्छिसु — ‘त्व, सम्म, कि पोराण सरसी’ ति^९ ‘यदाह, सम्मा, छापो होमि, छमाय निसीदित्वा इमस्स निगो^{१०} अग्गङ्करु^{११} खादामि । इमाह, सम्मा, पोराण सरामी’ ति ।

15 “अथ खो, भिक्खवे, मक्कटो च हत्थिनागो च तित्तिर पुच्छिसु — ‘त्व, सम्म, कि पोराण सरसी’ ति^{१२} ‘अमुकस्मि, सम्मा, ओकासे महान्निग्रोधो अहोसि । ततो अह फल^{१३} भक्खित्वा इमस्मि ओकासे वच्च अकासि, तस्साय निग्रोधो जातो । तदाह^{१४}, सम्मा, जातिया महन्ततरो’ ति ।

R 162

“अथ खो, भिक्खवे, मक्कटो च हत्थिनागो च तित्तिर एतदवोचु — ‘त्व, सम्म, 20 अम्हाक जातिया महन्ततरो । त मय सक्करिस्साम गरु करिस्साम मानेस्साम पूजेस्साम, तुय्ह च मय ओवादे पतिट्ठिस्सामा^{१५}’ ति । अथ खो, भिक्खवे, तित्तिरो मक्कट च हत्थिनाग च पच्चसु सीलेसु समादपेसि, अत्तना च पच्चसु सीलेसु समादाय वत्तति । ते अज्जमज्ज सगारवा अप्पतिस्सा सभागवुत्तिका विहरित्वा कायस्स भेदा पर मरणा सुगति सम्म लोक उपपज्जिसु^{१६} । एव खो त^{१७}, भिक्खवे, तित्तिरिय नाम ब्रह्मचरिय अहोसि ।

25

“ये वुड्ढमपचायन्ति^{१८} नरा धम्मस्स कोविदा ।

दिट्ठे^{१९} धम्मे च पाससा सम्पराये^{२०} च सुगती ति ॥

१ हिमवतपस्से-सी०, स्या०, रो० । २ विहरिंसु-स्या० । ३ रो० पोत्थके नत्थि । ४ गरु-सी० स्या०, रो० । ५ छापो-सी०, रो०, पोतको-स्या० । ६ सत्थिक-सी० । ७ अग्गङ्करु-सी० । ८ एक फल-रो० । ९ तदापह-सी० रो० । १० तिट्ठेय्यामा-स्या०, तिट्ठिस्सामा-रो० । ११ उपपज्जिसु-सी० । १२ एत खो-सी०, स्या०, रो० । १३ वड्ढमपचायन्ति-सी०, रो० । १४ दिट्ठेव-सी०, रो० । १५ सम्परायो-स्या० ।

“ते^१ हि नाम, भिक्खवे, तिरच्छानगता पाणा अञ्जमञ्ज सगारवा सप्पतिस्सा सभागवुत्तिका विहरिस्सन्ति । इध खो त^२, भिक्खवे, सोमेथ य तुम्हे एव स्वाक्खाते धम्म-
विनये पव्वजिता समाना अञ्जमञ्ज अगारवा^३ अप्पतिस्सा^४ असभागवुत्तिका^५ विहरेय्याथ^६
नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय पे० विगारहित्वा पे० धम्मि कथ कत्वा
भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, यथावुद्धु अभिजादन, पच्चुट्ठान, अञ्जलिफम्म,^७
सामीचिकम्म, अग्गासन, अगोदक, अग्गपिण्ड । न च, भिक्खवे, सङ्घिक यथावुद्धु पटिबाहि-
तब्ब । यो पटिबाहेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

अवन्दियादिपुग्गला

१९ “दसयिमे^८, भिक्खवे, अवन्दिया — पुरे उपसम्पन्नेन पच्छा उपसम्पन्नो
अवन्दियो, अनुपसम्पन्नो^९ अवन्दियो, नानासवासको वुद्धुतरो^{१०} अधम्मवादी अवन्दियो, मातुगामो
अवन्दियो, पण्डको अवन्दियो, पारिवासिको अवन्दियो, मूलायपटिकस्सनारहो अवन्दियो,^{१०}
मानत्तारहो अवन्दियो, मानत्तचारिको अवन्दियो, अब्भानारहो अवन्दियो । इमे खो,
भिक्खवे, दस अवन्दिया ।

B 312

एवम् “तयो मे, भिक्खवे, वन्दिया — पच्छा उपसम्पन्नेन पुरे उपसम्पन्नो वन्दियो, नानासवासको
वुद्धुतरो धम्मवादी वन्दियो, सदेवके लोके भिक्खवे^१ समारके सब्रह्मके सस्समणब्राह्मणिया-
पजाय सदेवमनुस्साय तथागतो अरह सम्मासम्बुद्धो वन्दियो । इमे खो, भिक्खवे, तयो^{१५}
वन्दिया” ति ।

आसनप्पटिबाहनपटिक्खेप

२० तेन खो पन समयेन मनुस्सा सङ्घ उद्विस्स मण्डपे पटियादेन्ति, सन्थरे^१
पटियादेन्ति, ओकासे पटियादेन्ति । छब्बगियान भिक्खून् अन्तेरासिका भिक्खू-
‘सङ्घिक्खेव भगवता यथावुद्धु अनुज्जात, नो उद्विस्सकत्^{११}’ ति बुद्धप्पमुखस्स सङ्घस्स पुरतो
पुरतो गन्त्वा मण्डपे पि^{१२} परिगण्हन्ति, सन्थरे पि परिगण्हन्ति, ओकासे पि परिगण्हन्ति — २०
इद अम्हाक उपज्झायान भविस्सति, इद अम्हाक आचरियान भविस्सति, इद अम्हाक
भविस्सती ति ।

R. 163

अथ खो आयस्सा सारिपुत्तो बुद्धप्पमुखस्स सङ्घस्स पिट्ठितो पिट्ठितो गन्त्वा मण्डपेसु
परिगण्हितेसु, सन्थरेसु परिगण्हितेसु, ओकासेसु परिगण्हितेसु, ओकास अलभमानो अञ्ज-

१ तेन-रो० । २ एवेत-स्या० । ३ सगारवा-सी०, स्या०, रो० । ४ सप्पतिस्सा-स्या०,
रो० । ५ सभागवुत्तिका-स्या०, रो० । ६ दस इमे सी०, स्या०, रो० । ७ अनुसम्पन्नो-सी० ।
८ बुद्धुतरो-सी० । ९ भिक्खवे लोके-सी०, रो० । १० सन्थारे-सी० । ११ उद्विस्सकट-सी० ।
१२ सी०, स्या०, रो० पोत्यकेसु नत्थि ।

तरस्सि रुक्खमूले निसीदि । अथ खो भगवा रत्तिया पच्चूससमय पच्चुट्ठाय उक्कासि । आयस्सा पि सारिपुत्तो उक्कासि । “को एत्था” ति ^१ “अह, भगवा, सारिपुत्तो” ति । “किस्स त्व, सारिपुत्त, इध निसिन्नो” ति ^२ अथ खो आयस्सा सारिपुत्तो भगवतो एतमत्थ आरोचेसि । अथ खो भगवा एतस्सि निदाने एतस्सि पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटि ^३ पुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, छब्बग्गियान भिक्खून अन्तेयासिका भिक्खू — ‘सङ्घिकज्जेव भगवता यथावुड्ढ अनुज्जात, नो उद्दिस्सकत्’ ति बुद्धप्पमुखस्स सङ्घस्स पुरतो पुरतो गन्त्वा मण्डपे परिगण्हन्ति, सन्थरे परिगण्हन्ति, ओकासे परिगण्हन्ति — इद अम्हाक उपज्झायान भविस्सति, इद अम्हाक आचरियान भविस्सति, इद अम्हाक भविस्सती” ति ^४ “सच्च भगवा” ति पे० विगरहित्वा पे० धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — ^५ १० “न, भिक्खवे, उद्दिस्सकत् पि यथावुड्ढ पटिबाहेतब्ब” । यो पटिबाहेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

गिहिविकतानुजानना

२१ तेन खो पन समयेन मनुस्सा भत्तग्गे अन्तरघरे उच्चासयनमहासयनानि पञ्जापेन्ति ^१, सेय्यथिद ^२ — आसन्दि, पल्लङ्क, गोनक ^३, चित्तक, पटिक, पटलिक, तूलिक, विकतिक, उद्दलोमि, एकन्तलोमि, कट्टिस्स ^४, कोसेय्य, कुत्तक, ^५ हत्थत्थर, अस्सत्थर, ^६ रत्थत्थर, अजिनपवेणि, ^७ कदलिमिगपवरपच्चत्थरण, ^८ सउत्तरच्छद, उभतोलोहितकूपधान । ^९ १^१ भिक्खू कुक्कुचायन्ता नाभिनिसीदन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, ठपेत्वा तीणि ^१ — आसन्दि, पल्लङ्क, तूलिक ^१ — गिहिविकत् ^{११} अभिनिसीदितु, न त्वेव अभिनिपज्जितु” ति ।

तेन खो पन समयेन मनुस्सा भत्तग्गे अन्तरघरे तूलोनद्ध मच्च पि पीठ पि पञ्जापेन्ति । भिक्खू कुक्कुचायन्ता नाभिनिसीदन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, ^{२०} भिक्खवे, गिहिविकत् अभिनिसीदितु, न त्वेव अभिनिपज्जितु” ति ।

§ ५ जेतवनविहारानुमोदना

२२ अथ खो भगवा अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन सावत्थि ^{११} तदवसरि । तत्र सुद भगवा सावत्थिय विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । अथ खो अनाथपिण्डिको गहपति येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि ।

१ पटिबाहितब्ब-म०, रो०, स्या० । २ पञ्जपोत्त-म० । ३ सेय्यथिद-सी०, स्या०, रो० । ४ गोणक-स्या०, रो० । ५ कट्टिस्स-सी०, रो०, पटिस्स स्या० । ६ म्बल कुत्तक-सी०, स्या० । ७ अजिनपवेणि-स्या०, रो०, अजिनपवेनि-सी० । ८ कदलिमिगपवरपच्चत्थरण-सी० । ९ तीनि-सी० । १० तूलिक अवसेत-स्या० । ११ गिहीविकट-सी० । १२ सावत्थी-स्या० ।

एकमन्त निसिन्नो खो अनाथपिण्डको गहपति भगवन्त एतदवोच — “अधियासेतु मे, भन्ते, भगवा स्वातनाय भत्त सद्धि भिक्खुसङ्घेना” ति । अधियासेसि भगवा तुण्हीभावेन । अथ खो अनाथपिण्डको गहपति भगवतो अधियासन विदित्वा उट्टयासना भगवन्त अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा पक्कामि । अथ खो अनाथपिण्डको गहपति तस्मा रत्तिया अच्चयेन पणीत खादनीय भोजनीय पटियादापेत्वा भगवतो काल आरोचापेसि — “कालो, भन्ते, निद्धित भत्त” ति । अथ खो भगवा पुब्बण्हसमय निवासेत्वा पत्तचीरमादाय येन अनाथपिण्डकस्स गहपतिस्स निवेसन तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा पञ्जत्ते आसने निसीदि सद्धि भिक्खुसङ्घेन । अथ खो अनाथपिण्डको गहपति बुद्धप्पमुख^१ भिक्खुसङ्घ पणीतेन खादनीयेन भोजनीयेन सहत्था सन्तप्पेत्वा सम्पवारेत्वा, भगवन्त भुत्तावि ओनीतपत्तपाणि, एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो अनाथपिण्डको गहपति भगवन्त एतदवोच — 10 “कथाह, भन्ते, जेतवने पटिपज्जामी” ति^२ “तेन हि त्व, गहपति, जेतवन आगतानागतस्स चातुद्दिसस्स^३ सङ्घस्स पतिट्ठपेही^४” ति । “एव भन्ते” ति खो अनाथपिण्डको गहपति भगवतो पटिस्सुत्वा जेतवन आगतानागतस्स चातुद्दिसस्स सङ्घस्स पतिट्ठपेसि ।

B 314

अथ खो भगवा अनाथपिण्डक गहपति इमाहि गाथाहि अनुमोदि—

“सीत उण्ह पटिट्ठन्ति ततो बालमिगानि^५ च । 15
सरीसपे^६ च मकसे^७ सिसिरे चा पि बुद्धियो ॥
“ततो वातातपो धोरो^८ सज्जातो^९ पटिहञ्जति ।
लेणत्थ^{१०} च सुखत्थ च ज्ञायितु च विपस्सितु ॥
“विहारदान सङ्घस्स अगग बुद्धेन^{११} वणिणत ।
तस्मा हि पण्डितो पोसो सम्पस्स अत्थमत्तनो ॥ 20
“विहारे कारये रम्मे वासयेत्थ बहुस्सुते ।
तेस अन्न च पान च वर्त्थसेनासनानि च ॥
“ददेय्य उज्जुभूतेसु विप्पसन्नेन चेतसा ।
ते तस्स धम्म देसेन्ति सब्बदुक्खापनूदन ।
य सो धम्म इधञ्जाय परिनिब्बाति अनासवो” ति ॥ 25

अथ खो भगवा अनाथपिण्डक गहपति इमाहि गाथाहि अनुमोदित्वा उट्टयासना पक्कामि । R. 165

—o—

१ बुद्धप्पमुख—सी०, रो० । २ आगतानागतचातुद्दिसस्स—रो० । ३ पतिट्ठपेही—स्या०, रो० । ४ बालमिगानि—सी० । ५ सरिसपे—सी०, स्या०, रो० । ६ मकसे च—रो० । ७ वातातपे धोरे—सी० । ८ सज्जाते—सी० । ९ लेणत्थ—रो० । १० बुद्धेहि—स्या० ।

§ ६ आसनप्पटिवाहनादि

B 315

२३ तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स आजीवरुसायकस्स महामत्तस्स सङ्गभत्तं होति । आयस्सा उपनन्दो सकयपुत्तो पच्छा आगन्त्वा विप्पकतभोजने^१ आनन्तरिक^२ भिक्खु वुट्ठापेसि । भत्तग्ग कोलाहल अहोसि । अथ खो सो महामत्तो उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथं हि नाम समणा सकयपुत्तिया पच्छा आगन्त्वा विप्पकतभोजने आनन्तरिक^३ भिक्खु^४ वुट्ठापेस्सन्ति । भत्तग्ग कोलाहल अहोसि । ननु नाम लब्भा अञ्जत्रा पि निसिञ्जेन यावदत्थं भुञ्जितु” ति^५ अस्सोसु खो भिक्खू तस्स महामत्तस्स उज्झायन्तस्स खिय्यन्तस्स विपाचेन्तस्स । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथं हि नाम आयस्सा उपनन्दो सकयपुत्तो पच्छा आगन्त्वा विप्पकतभोजने आनन्तरिक भिक्खु वुट्ठापेस्सति । भत्तग्ग कोलाहल अहोसी” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसु । “सच्च किर त्वं, उपनन्द, पच्छा आगन्त्वा विप्पकतभोजने आनन्तरिक भिक्खु वुट्ठापेसि, भत्तग्ग कोलाहल अहोसी” ति^६ “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “कथं हि नाम त्वं, मोघपुरिस, पच्छा आगन्त्वा विप्पकतभोजने^७ आनन्तरिक भिक्खु वुट्ठापेस्ससि^८ भत्तग्ग कोलाहल अहोसि । नेत, मोघपुरिस, अप्पसन्नान वा पसादाय पे० विगरहित्वा पे० धम्मि कथं^९ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, विप्पकतभोजने^{१०} भिक्खु^{११} वुट्ठापेतब्बो । यो वुट्ठापेय्य, आपत्तिं दुक्कटस्स । सचे वुट्ठापेति, पवारितो च होति, ‘गच्छ उदक आहरा’ ति वत्तब्बो । एव चेत्त लभेत्थ, इच्चेत्त कुसल । नो चे लभेत्थ, साधुक सित्थानि गिलित्वा वुट्ठतरस्स भिक्खुनो आसन दातब्ब । न त्वेयाह, भिक्खवे, केनचि परियायेन वुट्ठतरस्स भिक्खुनो आसन पटिवाहेतब्ब ति वदामि । यो पटिवाहेय्य, आपत्तिं दुक्कटस्सा ति” ।

20

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू गिलाने भिक्खू वुट्ठापेन्ति । गिलाना एव वदेन्ति — “न मय, आवुसो, सक्कोम वुट्ठातु, गिलानम्हा” ति । “मय आयस्सन्ते वुट्ठा-पेस्सामा” ति परिगाहेत्वा वुट्ठापेत्वा ठितके मुञ्चन्ति । गिलाना मुच्छिता पपतन्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसु । “न, भिक्खवे, गिलानो वुट्ठापेतब्बो । यो वुट्ठापेय्य, आपत्तिं दुक्कटस्सा” ति ।

B 316

R 166 25

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू ‘गिलाना मयम्हा^१ अवुट्ठापनीया’ ति वरसेय्यायो पल्लिबुद्धेन्ति^२ । भगवतो एतमत्थं आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानस्स पतिरूप^३ सेय्य दातु” ति ।

१ विपक्कतभोजन-म० । २ अनन्तरिक-स्या०, रो० । ३ स्या०, सी०, रो० पोत्थकेषु नत्थि । ४ भिक्खू-सी०, रो० । ५ विप्पकतभोजन-सी०, म । ६ विप्पकतभोजनो-म० । ७ अनन्तरिको भिक्खु-स्या० । ८ मय रो० । ९ पल्लिबुद्धेन्ति-म० । १० पटिरूप-स्या०, रो० ।

तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू लेसकप्पेन सेनासन पटिबाहन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, लेसकप्पेन सेनासन पटिबाहेतब्ब । यो पटिबाहेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन सत्तरसवगिया भिक्खू अञ्जतर पच्चन्तिम महाविहार^१ पटि-
सङ्करोन्ति — ‘इध मय वस्स वसिस्सामा’ ति । अहससु^२ खो छब्बगिया भिक्खू सत्तरसवगिये^३
भिक्खू विहार पटिसङ्करोन्ते । दिस्वान एवमाहसु — “इमे, आवुसो, सत्तरसवगिया भिक्खू
विहार^४ पटिसङ्करोन्ति । हन्द ने वुट्ठापेस्सामा” ति । एकच्चे एवमाहसु — “आगमेथ, आवुसो,
याव पटिसङ्करोन्ति, पटिसङ्कते वुट्ठापेस्सामा” ति । अथ खो छब्बगिया भिक्खू सत्तरसवगिये
भिक्खू एतदवोचु — “उट्ठेथ, आवुसो, अम्हाक विहारो पापुणाती” ति । “ननु, आवुसो,
पटिकच्चेय^५ आचिक्खितब्ब^६ मय च अञ्ज पटिसङ्करेय्यामा” ति । “ननु आवुसो, सङ्घिको^७
विहारो” ति^८ “आमावुसो, सङ्घिको विहारो” ति । “उट्ठेथावुसो, अम्हाक विहारो पापुणाती”
ति । “महल्लको, आवुसो, विहारो, तुम्हे पि वसथ, मय पि वसिस्सामा” ति । “उट्ठेथावुसो,
अम्हाक विहारो पापुणाती” ति कुपिता अनत्तमना गीणाय गहेत्वा निक्कङ्कन्ति । ते निक्कङ्किय-
माना^९ रोदन्ति । भिक्खू एवमाहसु — “किस्स तुम्हे, आवुसो, रोदथा” ति^{१०} “इमे, आवुसो,
छब्बगिया भिक्खू कुपिता अनत्तमना अम्हे सङ्घिका विहारा निक्कङ्कन्ती” ति । ये ते भिक्खू^{११}
अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति —
“कथ हि नाम छब्बगिया भिक्खू कुपिता अनत्तमना भिक्खू सङ्घिका विहारा निक्कङ्किस्सन्ती”
ति ! अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

अथ खो भगवा एतस्स निदाने एतस्स पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेट्ता भिक्खू
पटिपुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खू कुपिता अनत्तमना सङ्घिका विहारा^{१२}
भिक्खू निक्कङ्कन्ती” ति^{१३} “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “अननुच्छविक,
भिक्खवे, तेस मोवपुरिसान अननुलोमिक अप्पटिरूप अस्सामणक अकप्पिय अकरणीय ।
कथ हि नाम ते, भिक्खवे, मोवपुरिसा कुपिता अनत्तमना भिक्खू सङ्घिका विहारा निक्कङ्कि-
स्सन्ति । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत,
भिक्खवे, अप्पसन्नान चैव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अञ्जथत्ताया” ति । अथ^{१४}
खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा, दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय
असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुप्पोसताय
अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स ण्ण
भासित्वा, भिक्खून् तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

१ विहार—सी० । २ अहसासु—सी०, रो० । ३ अञ्जतर विहार—सी० । ४ पटिगच्चेव—
सी०, रो० । ५ ते तेहि निक्कङ्कियमाना—स्या० ।

B 317

“न, भिक्खवे, कुपितेन अनत्तमनेन भिक्खू सङ्घिका विहारा निक्कङ्खितब्बा । यो निक्कङ्खेय्य, यथा धम्मो कारेतब्बो । अनुजानामि, भिक्खवे, सेनासन गाहेतु” ति ।

सेनासनगाहापकसम्मृति

२४ अथ खो भिक्खून एतदहोसि — “केन नु खो सेनासन गाहेतब्ब” ति ?
R 167 भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागत भिक्खु
० सेनासनगाहापक^१ सम्मन्नितु — यो न छन्दागति गच्छेय्य, न दोसागति गच्छेय्य, न मोहागति गच्छेय्य, न भयागति गच्छेय्य, गहितागहित^२ च जानेय्य । एव च पन, भिक्खवे, सम्मन्नितब्बो —

“पठम भिक्खु याचितब्बो, याचित्वा व्यत्तेन^३ भिक्खुना पटिवलेन सङ्घो जापेतब्बो —

10 “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु सेना-
सनगाहापक सम्मन्नेय्य । एसा अत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु सेनासनगाहापक सम्मन्नति ।
यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुतो सेनासनगाहापकस्स सम्मृति, सो तुण्हस्स, यस्स
नक्खमति, सो भासेय्य ।

15 “सम्मतो सङ्घेन इत्थन्नामो भिक्खु सेनासनगाहापको । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही^४,
एवमेत धारयामी” ति ।

२५ अथ खो सेनासनगाहापकान भिक्खून एतदहोसि — “कथं नु खो सेनासन
गाहेतब्ब” ति ? भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पठम भिक्खू
गणेत्तु, भिक्खू गणेत्वा सेय्या गणेत्तु, सेय्या गणेत्वा सेय्यग्गेन गाहेतु” ति । सेय्यग्गेन
20 गाहेन्ता सेय्या उस्सारयिसु^५ पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, विहारग्गेन गाहेतु” ति ।
विहारग्गेन गाहेन्ता विहारा^६ उस्सारयिसु पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, परिवेणग्गेन
गाहेतु” ति । परिवेणग्गेन गाहेन्ता परिवेणा^७ उस्सारयिसु पे० “अनुजानामि, भिक्खवे,
अनुभाग पि दातु । गहिते अनुभागे अब्जो भिक्खु आगच्छति, न अकामा दातब्बो” ति ।

B 318

तेन खो पन समयेन भिक्खू निम्सीमे ठितस्स सेनासन गाहेन्ति । भगवतो एतमत्थ
25 आरोचेसु । “न, भिक्खवे, निम्सीमे ठितस्स सेनासन गाहेतब्ब । यो गाहेय्य, आपत्ति
दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू सेनासन गहेत्वा^८ सब्बकाल पटिबाहन्ति । भगवतो

१ सेनासनगाहापक-सी०, स्या०, रो० । २ गाहितागहित-स्या० । ३ व्यत्तेन-सी०, रो० ।
४ तुण्ही सी० । ५ गाहापेतब्ब-स्या० । ६ उस्सादयिसु-सी०, उस्सादयिसु-स्या०, रो० । ७ विहार-
सी० । ८ परिवेण-सी० । ९ गाहेत्वा-सी० ।

एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, सेनासन गाहेत्वा^१ सब्बकाल पटिबाहेतब्ब^२ । यो पटि-
बाहेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, वस्सान तेमास पटिबाहितु, उतुकाल
पन^३ न पटिबाहितु” ति ।

अथ खो भिक्खून् एतदहोसि — “कति^४ नु खो सेनासनगाहा” ति^५ भगवतो
एतमत्थ आरोचेसु । “तयो मे, भिक्खवे, सेनासनगाहा — पुरिमको, पच्छिमको, अन्तरा-^६
मुत्तको । अपरज्जुगताय आसाव्हिया पुरिमको गाहेतब्बो । मासगताय आसाव्हिया पच्छिमको
गाहेतब्बो । अपरज्जुगताय पवारणाय आयति वस्सावासत्थाय अन्तरामुत्तको गाहेतब्बो । इमे
खो, भिक्खवे, तयो सेनासनगाहा” ति ।

दुतियभाणवार निद्धित^७ ।

§ ७ एकावासएकासनानुजानना

२६ तेन खो पन समयेन आयस्सा उपनन्दो सक्कपुत्तो सावत्थिय सेनासन गहेत्वा R 168
अब्जतर गामकावास अगमासि । तत्थ^८ पि सेनासन अगहेसि^९ । अथ खो तेस भिक्खून्^{१०}
एतदहोसि — “अय खो, आवुसो, आयस्सा उपनन्दो सक्कपुत्तो भण्डनकारको कलहकारको
विवादकारको भस्सकारको सङ्गे अधिकरणकारको । सचाय इध वस्स वसिस्सति, सब्बेव
मय न फासु^{११} वसिस्साम^{१२} । हन्द न पुच्छामा” ति । अथ खो ते भिक्खू आयस्सन्त उपनन्द
सक्कपुत्त एतदवोचु — “ननु तथा, आवुसो उपनन्द, सावत्थिय सेनासन गहित” ति^{१३}
“एवमावुसो” ति । “कि पन त्व, आवुसो उपनन्द, एको द्वे पटिबाहेसी^{१४}” ति^{१५} “इधदानाह^{१६}
आवुसो, मुञ्चामि, तत्थ गण्हामी” ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चा
सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम आयस्सा उपनन्दो
सक्कपुत्तो एको द्वे पटिबाहेस्सती^{१७}” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० “सच्च किर B 319
त्व, उपनन्द, एको द्वे पटिबाहेसी” ति^{१८} “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा —
“कथ हि नाम त्व, मोघपुरिस, एको द्वे पटिबाहेस्ससि^{१९} तत्थ तथा, मोघपुरिस, गहित^{२०}
इध मुत्त^{२१}, इध गहित^{२२} तत्र मुत्त^{२३} । एव खो त्व, मोघपुरिस, उभयत्थ परिबाहिरो^{२४} । नेत,
मोघपुरिस, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, मोघपुरिस,
अप्पसन्नान चेव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अब्जत्ताया” ति । अथ खो भगवा त
भिक्खु अनेकपरियायेन विगरहित्वा, दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय

१ गहेत्वा-स्या०, रो० । २ पटिबाहितब्ब-सी०, स्या०, रो० । ३ सी, स्य०, रो० पोथकेसु
नत्थि । ४ कती-स्या० । ५ दुतियभाणवार-स्या०, रो० । ६ तत्र-स्या० । ७ अगहेसि-स्या० ।
८ फासु-सी० । ९ भविस्साम-म० । १० पटिबाहेसी-स्या०, रो०, म० । ११ इदानाह-सी० ।
१२ पटिबाहिस्ससी-सी० । १३ मुक्क-स्या०, रो० । १४ तथा गहित-म० । १५ खो तत्र मुक्क-रो०,
तत्र मुक्क-स्या० । १६ पटिबाहिरो-रो० ।

सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून् तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, एकेन द्वे पटिवाहेतब्बा । यो पटिवाहेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

5 २७ तेन खो पन समयेन भगवा भिक्खून् अनेकपरियायेन विनयकथ कथेति^१, विनयस्स वण्ण भासति, विनयपरियत्तिया वण्ण भासति, आदिस्स आदिस्स आयस्सतो उपालिस्स वण्ण भासति । भिक्खून् एतदहोसि — “भगवा खो जनेकपरियायेन विनयकथ कथेति, विनयस्स वण्ण भासति, विनयपरियत्तिया वण्ण भासति, जादिस्स आदिस्स आयस्सतो उपालिस्स वण्ण भासति । हन्द मय, आवुसो, आयस्सतो उपालिस्स सन्तिके विनय परिया-
10 पुणामा” ति । ते च^२ बहू भिक्खू थेरा च नवा च^३ मज्झिमा च आयस्सतो उपालिस्स सन्तिके विनय परियापुणन्ति । आयस्सा उपालि ठितको^४ व^५ उद्दिस्सति थेरान भिक्खून् गारवेन । थेरा पि भिक्खू ठितका व उद्दिस्सापेन्ति धम्मगारवेन । तथ थेरा चेव भिक्खू किलमन्ति, आयस्सा च उपालि किलमति^६ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे,
R 169 नवकेन भिक्खुना उद्दिस्सन्तेन समके वा आसने निसीदितु, उच्चतरे^७ वा धम्मगारवेन, थेरेन
15 भिक्खुना उद्दिस्सापेन्तेन समके वा आसने निसीदितु, नीचतरे^८ वा धम्मगारवेना” ति ।

तेन खो पन समयेन बहू भिक्खू आयस्सतो उपालिस्स सन्तिके ठितका^९ उद्देस पटिमानेन्ता^{१०} किलमन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, समाना-
सनिकेहि सह निसीदितु” ति । अथ खो भिक्खून् एतदहोसि — “कित्तावता नु खो
समानासनिको होती” ति^{११} भगवतो एतमत्थ आरोचेसु — “अनुजानामि, भिक्खवे,
20 तिस्सन्तरेन सह निसीदितु” ति ।

B 320 तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू^{१२} समानासनिका मञ्चे^{१३} निसीदित्वा मञ्च
भिन्दिसु, पीठे^{१४} निसीदित्वा पीठ भिन्दिसु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि,
भिक्खवे, तिवग्गस्स मञ्च, तिवग्गस्स पीठ” ति । तिवग्गो पि मञ्चे निसीदित्वा मञ्च भिन्दि,
पीठे निसीदित्वा पीठ भिन्दि पे० “अनुजानामि, भिक्खवे, दुवग्गस्स मञ्च, दुवग्गस्स
25 पीठ” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू असमानासनिकेहि सह दीघासने निसीदितु कुक्कु-
च्चायन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, ठपेत्वा पण्डक, मातुगाम,
उभतोव्यञ्जनक^{१५}, असमानासनिकेहि सह दीघासने निसीदितु” ति । अथ खो भिक्खून्

१ कथेति-म० । २ तेध-सी०, रो० । ३ एत्थ ‘नवा च’ इति पाठो सी० पोत्थके नत्थि ।
४ ठितको-रो० । ५ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ६ उच्चतरके-सी०, स्या०
७ नीचतरके-सी०, स्या० । ८ ठितका व-सी०, स्या० । ९ पटिमानेन्ता-सी० । १० सी०, रो०
पोत्थकेसु नत्थि । ११ एकमञ्चे-स्या० । १२ एकपीठे-स्या० । १३ उभतोव्यञ्जनक-रो० ।

एतदहोसि — “कित्तक पच्छिम नु खो दीघासन होती” ति ^१ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।
 “अनुजानामि, भिक्खवे, य तिण्ण^१ प्होति,^२ एत्तक पच्छिम दीघासन” ति ।

§ ८ सङ्घिकवत्थु

तेन खो पन समयेन विसाखा मिगारमाता सङ्घस्स अत्थाय साळिन्द^३ पासाद कारापेतुकामा होति हत्थिनखक^४ । अथ खो भिक्खून एतदहोसि — “कि नु खो भगवता पासादपरिभोगो अनुज्जातो कि अननुज्जातो” ति ^१ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनु-^५ जानामि, भिक्खवे, सब्ब पासादपरिभोग” ति ।

तेन खो पन समयेन रज्जो पसेनदिस्स कोसलस्स अय्यिका^५ कालङ्कता^६ होति । तस्सा^७ कालङ्किरियाय^८ सङ्घस्स बहु^९ अकप्पियभण्ड उप्पन्न होति, सेय्यथिद^{१०} — आसन्दि, पलङ्को, गोनको^{११}, चित्तको^{१२}, पटिका, पटलिका, तूलिका^{१३}, विकतिका^{१४}, उद्दलोमी^{१५}, एक्कन्तलोमी^{१६}, कट्टिस्स^{१७}, कोसेय्य, कुत्तक, हत्थत्थर, अस्सत्थर, रथत्थर, अजिनप्पवेणि^{१८},^{१०} कदलमिगप्पवरपच्चत्थरण^{१९}, सउत्तरच्छद, उभतोलोहितकूपधान^{२०} । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, आसन्दिया पादे छिदित्वा^{२१} परिभुज्जितु, पलङ्कस्स वाळे^{२२} भिन्दित्वा परिभुज्जितु, तूलिक विजटेत्वा बिम्बोहन^{२३} कातु, अवसेस भुम्भत्थरण^{२४} कातु” ति ।

R 170

§ ९ अविस्सज्जियवत्थु

२८ तेन खो पन समयेन सावत्थिया अविदूरे अज्जतरस्सि गामकावासे आवा-^{१५} B 321
 सिका भिक्खू उपद्दुता होन्ति आगन्तुकगमिकान भिक्खून सेनासन पज्जापेन्ता^{२५} । अथ खो तेस भिक्खून एतदहोसि — “एतरहि खो मय, आवुसो, उपद्दुता आगन्तुकगमिकान भिक्खून सेनासन पज्जापेन्ता । हन्द मय, आवुसो, सब्ब सङ्घिक सेनासन एकस्स देम । तस्स सन्तिक^{२६} परिभुज्जिस्सामा” ति । ते सब्ब^{२७} सङ्घिक सेनासन एकस्स अदसु । आगन्तुका भिक्खू^{२८} ते भिक्खू^{२९} एतदवोचु — “अम्हाक, आवुसो, सेनासन पज्जापेथा^{३०}” ति । “नत्थावुसो, सङ्घिक^{३०}

१ तिण्णञ्ज-स्या० । २ नप्पहोति-सी० । ३ सालि द-रो०, स्या० । ४ हत्थिनख-सी० । ५ अय्यिका-रो० । ६ कालङ्कता-सी०, स्या० । ७ तस्स-म० । ८ कालङ्किरियाय-सी०, स्या० । ९ बहु-सी० । १० सेय्यथीद-सी०, स्या०, रो० । ११ गोनको-स्या०, रो० । १२ चित्तका स्या०, रो० । १३ १३ तूलिक विकतिक-सी० । १४ उद्दलोमी-स्या०, रो०, उद्दलोमिक-सी० । १५ एकन्तलोमिक-सी० । १६ कट्टिस्स-स्या०, कट्टिस्स-सी०, रो० । १७ अजिनप्पवेनी-सी० । १८ कदलमिगपवरपच्चत्थरण-स्या०, रो०, कदलमिगपवरपच्चत्थरण-सी० । १९ उभतोलोहितकूपधान-स्या० । २० भिन्दित्वा-रो० । २१ वाळे-सी०, रो० । २२ बिम्बोहन-म० । २३ भूम्भत्थरण-म० । २४ पज्जापेन्ता-म० । २५ सन्तिक-सी० । २६ सब्ब पि-रो० । २७ स्या० पोत्थके नत्थि । २८ ते आवासिके भिक्खू-स्या० । २९ पज्जापेथा-म० ।
 चुल्लवग्गो-३४

सेनासन, सब्ब अम्हेहि एकस्स दिन्न” ति । “कि पन तुम्हे, आवुसो, सङ्घिक सेनासन विस्सज्जेथा” ति ? “एवमावुसो” ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा पे० ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम भिक्खू सङ्घिक सेनासन विस्सज्जेस्सती” ति । अथ खो ते भिक्खू^१ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० “सच्च किर, भिक्खवे, भिक्खू सङ्घिक सेनासन विस्सज्जेन्ती” ति ? “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “कथ हि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा सङ्घिक सेनासन विस्सज्जेस्सन्ति ? नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय पे० विगरहित्वा पे० धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—

“पञ्चिमानि, भिक्खवे, अविस्सज्जियानि, न विस्सज्जेतब्बानि, सङ्घेन वा गणेन वा पुगलेन वा । विस्सज्जितानि पि अविस्सज्जितानि होन्ति । यो विस्सज्जेय्य, आपत्ति थुल्लच्चयस्स । कतमानि पञ्च ? आरामो, आरामवत्थु — इदं पठम अविस्सज्जिय, न विस्सज्जेतब्ब, सङ्घेन वा गणेन वा पुगलेन वा । विस्सज्जित पि अविस्सज्जित होति । यो विस्सज्जेय्य, आपत्ति थुल्लच्चयस्स ।

“विहारो, विहारवत्थु — इदं दुतिय अविस्सज्जिय, न विस्सज्जेतब्ब, सङ्घेन वा गणेन वा पुगलेन वा । विस्सज्जित पि अविस्सज्जित होति । यो विस्सज्जेय्य, आपत्ति थुल्लच्चयस्स ।

“मञ्चो, पीठ, भिसि^२, बिम्बोहन^३ — इदं ततिय अविस्सज्जिय, न विस्सज्जेतब्ब, सङ्घेन वा गणेन वा पुगलेन वा । विस्सज्जित पि अविस्सज्जित होति । यो विस्सज्जेय्य, आपत्ति थुल्लच्चयस्स ।

B 322 “लोहकुम्भी^४, लोहमाणक, लोहवारको, लोहकटाह, वासि^५, परसु^६, कुठारी^७, कुदालो^८, निखादन — इदं चतुत्थ अविस्सज्जिय, न विस्सज्जेतब्ब, सङ्घेन वा गणेन वा पुगलेन वा । विस्सज्जित पि अविस्सज्जित होति । यो विस्सज्जेय्य, आपत्ति थुल्लच्चयस्स ।

“वल्लि^९, वेळु, मुञ्ज, बब्बज^{१०}, तिण, मत्तिका, दारुमण्ड, मत्तिकाभण्ड — इदं पञ्चम अविस्सज्जिय, न विस्सज्जेतब्ब, सङ्घेन वा गणेन वा पुगलेन वा । विस्सज्जित पि अविस्सज्जित होति । यो विस्सज्जेय्य, आपत्ति थुल्लच्चयस्स । इमानि खो, भिक्खवे, पञ्च अविस्सज्जियानि, न विस्सज्जेतब्बानि, सङ्घेन वा गणेन वा पुगलेन वा । विस्सज्जितानि पि अविस्सज्जितानि होन्ति । यो विस्सज्जेय्य, आपत्ति थुल्लच्चयस्सा” ति ।

१ एत्थ ‘अथ खो ते भिक्खू’ इति पाठो सी० स्या० पोत्थकेसु नत्थि । २ २ भिसी बिम्बोहन-स्या०, रो०, भिसि बिम्बोहन-म० । ३ लोहकुम्भि सी० । ४ वासी-स्या०, रो० । ५ फरसु-सी०, स्या०, रो० । ६ कुठारि-सी० । ७ कुदालो-स्या०, रो०, खुदालो-सी० । ८ वल्ली-स्या०, रो० । ९ पब्बज-स्या०, म० ।

§ १० अवेभङ्गियवत्थु

२९ अथ खो भगवा सावत्थिय यथाभिरन्त विहरित्वा येन कीटागिरि^१ तेन चारिक पक्कामि महता भिक्खुसङ्घेन सद्धि पञ्चमत्तेहि भिक्खुसतेहि सारिपुत्तमोग्गल्लानेहि च । अस्सोसु खो अस्सजिपुनब्बसुका भिक्खू — “भगवा किर कीटागिरि आगच्छति महता भिक्खुसङ्घेन सद्धि पञ्चमत्तेहि भिक्खुसतेहि सारिपुत्तमोग्गल्लानेहि च” । “हन्द मय, आवुसो, सब्ब सद्धिक सेनासन भाजेम । पापिच्छा सारिपुत्तमोग्गल्लाना, पापिकान इच्छान वस गता,^५ न मय तेस सेनासन पञ्जापेस्सामा^३” ति, ते सब्ब सद्धिक सेनासन भाजेसु । अथ खो भगवा अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन कीटागिरि तदवसरि । अथ खो भगवा सम्बहुले भिक्खू आमन्तेसि — “गच्छथ तुम्हे, भिक्खवे, अस्सजिपुनब्बसुके भिक्खू उपसङ्कमित्वा एव वदेथ — ‘भगवा, आवुसो, आगच्छति महता भिक्खुसङ्घेन सद्धि पञ्चमत्तेहि भिक्खुसतेहि सारिपुत्तमोग्गल्लानेहि च । भगवतो च, आवुसो, सेनासन पञ्जापेथ, भिक्खुसङ्घस्स^{१०} च, सारिपुत्तमोग्गल्लान चा’” ति । “एव भन्ते” ति खो ते भिक्खू भगवतो पटिस्सुत्वा येन अस्सजिपुनब्बसुका भिक्खू तेनुपसङ्कमिसु, उपसङ्कमित्वा अस्सजिपुनब्बसुके भिक्खू एतदवोचु — “भगवा, आवुसो, आगच्छति महता भिक्खुसङ्घेन सद्धि पञ्चमत्तेहि भिक्खुसतेहि सारिपुत्तमोग्गल्लानेहि च । भगवतो च, आवुसो, सेनासन पञ्जापेथ, भिक्खुसङ्घस्स च, सारिपुत्तमोग्गल्लाना चा” ति । “नत्थावुसो, सद्धिक सेनासन । सब्ब अम्हेहि भाजित ।^{१५} स्वागत, आवुसो, भगवतो । यस्मिं विहारे भगवा इच्छिस्सति तस्मिं विहारे वसिस्सति । पापिच्छा सारिपुत्तमोग्गल्लाना, पापिकान^३ इच्छान वस गता । न मय तेस सेनासन पञ्जापेस्सामा” ति । “किं पन तुम्हे, आवुसो, सद्धिक सेनासन भाजित्था” ति^२ “एवमावुसो” ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा पे० ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथं हि नाम अस्सजिपुनब्बसुका भिक्खू सद्धिक सेनासन भाजेस्सन्ती” ति । अथ खो ते भिक्खू^{२०} भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० सच्च किर, भिक्खवे पे० “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “कथं हि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा सद्धिक सेनासन भाजेस्सन्ति^२ नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय पे० विगरहित्वा पे० धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

R 171

B 323

“पञ्चिमानि, भिक्खवे, अवेभङ्गियानि, न विभजितव्वानि, सङ्घेन वा गणेन वा पुगलेन वा, विभत्तानि पि अविभत्तानि होन्ति । यो विभजेय्य, आपत्ति थुल्लच्चयस्स । कतमानि पञ्च^२ आरामो, आरामवत्थु — इदं पठम अवेभङ्गिय,^३ न विभजितव्व, सङ्घेन वा गणेन वा पुगलेन वा । विभत्तं पि अविभत्तं होति । यो विभजेय्य, आपत्ति थुल्लच्चयस्स ।

१ कीटागिरि-स्या०, रो०, कीटागिरी-सी० । २ पञ्जापेस्सामा-म० । ३ पापिकान-सी० । ४ अवेभङ्गिक-सी० ।

“विहारो, विहारवत्थु—इदं दुतियं अवैभज्जियं, न विभजितब्बं, सङ्गेन वा गणेन वा पुग्गलेन वा । विभत्तं पि अविभत्तं होति । यो विभजेय्यं, आपत्तिं थुल्लच्चयस्स ।

“भञ्जो, पीठं, भिसि, बिम्बोहन—इदं ततियं अवैभज्जियं, न विभजितब्बं, सङ्गेन वा गणेन वा पुग्गलेन वा । विभत्तं पि अविभत्तं होति । यो विभजेय्यं, आपत्तिं थुल्लच्चयस्स ।

“लोहकुम्भी, लोहभाणक, लोहवारको, लोहकटाह, वासी, परसु, कुठारी, कुदालो, निखादन—इदं चतुत्थं अवैभज्जियं, न विभजितब्बं सङ्गेन वा गणेन वा पुग्गलेन वा । विभत्तं पि अविभत्तं होति । यो विभजेय्यं, आपत्तिं थुल्लच्चयस्स ।

“वल्ली, वेळु, मुञ्ज, बब्बज, तिण, मत्तिका, दारुभण्ड, मत्तिकाभण्ड—इदं पञ्चमं अवैभज्जियं, न विभजितब्बं, सङ्गेन वा गणेन वा पुग्गलेन वा । विभत्तं पि अविभत्तं होति । यो विभजेय्यं, आपत्तिं थुल्लच्चयस्स । इमानि खो, भिक्खवे, पञ्च अवैभज्जियानि, न विभजितब्बानि, सङ्गेन वा गणेन वा पुग्गलेन वा । विभत्तानि पि अविभत्तानि होन्ति । यो विभजेय्यं, आपत्तिं थुल्लच्चयस्स” ति ।

§ ११ नवकम्मदानकथा

R 172 ३० अथ खो भगवा कीटागिरिसि यथाभिरन्तं^१ विहरित्वा येन आळवी तेन चारिकं पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिकं चरमानो येन आळवी तदवसरि । तत्र सुदं भगवा आळवियं विहरति अग्गालवे^२ चेतिये । तेन खो पनं समयेन आळवका^३ भिक्खू एवरूपानि नवकम्मानी देन्ति—पिण्डनिकखेपनमत्तेन पि नवकम्मं देन्ति, कुड्डलेपनमत्तेन^४ पि नवकम्मं देन्ति, द्वारद्वपनमत्तेन पि अग्गालवट्टिकरणमत्तेन^५ पि आलोकसन्धिकरणमत्तेन पि सेतवण्णकरणमत्तेन पि काळवण्णकरणमत्तेन पि गेरुकपरिकम्मकरणमत्तेन पि छादन-
20 मत्तेन पि बन्धनमत्तेन पि भण्डिकाद्वपनमत्तेन^६ पि खण्डफुल्लपटिसङ्हरणमत्तेन पि परिभण्डकरणमत्तेन पि वीसतिवस्सिक पि तिसवस्सिक पि यावजीविक पि धूमकालिकं पि परियोसितं विहारं नवकम्मं देन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुकुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति—“कथं हि नाम आळवका भिक्खू एवरूपानि नवकम्मानी दस्सन्ति—पिण्डनिकखेपनमत्तेन पि नवकम्मं दस्सन्ति,
25 कुड्डलेपनमत्तेन पि पे० धूमकालिकं पि परियोसितं विहारं नवकम्मं दस्सन्ती” ति ! भगवतो एतमत्थं आरोचेसु पे० सच्चं किर, भिक्खवे पे० “सच्चं भगवा” ति ।

१ यथाभिरन्त—सी० । २ अग्गालवे—सी० । ३ आळविका—सी०, स्या० । ४ कुड्डलेपनमत्तेन—म० । ५ अग्गालवट्टिकरणमत्तेन—सी०, रो० । ६ भण्डिकाधानमत्तेन—स्या०, गण्डिकाधानमत्तेन—सी०, रो० ।

विगारहित्वा पे० धम्मि कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, पिण्डनिकखेपन-
मत्तेन नवकम्म दातब्ब, न कुड्डलेपनमत्तेन पे० • न धूमकालिक परियोसित विहार
नवकम्म दातब्ब । यो ददेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, अकत वा विहार
विप्पकत वा नवकम्म दातु, खुद्दके विहारे कम्म ओलोकेत्वा छप्पञ्चवस्सिक^१ नवकम्म दातु,
अङ्गयोगे कम्म ओलोकेत्वा सत्तट्ठवस्सिक नवकम्म दातु, महल्लके विहारे पासादे वा कम्म^२
ओलोकेत्वा दसद्वादसवस्सिक नवकम्म दातु” ति ।

B 325

तेन खो पन समयेन भिक्खू सब्ब विहार^३ नवकम्म देन्ति । भगवतो एतमत्थ
आरोचेसु । “न, भिक्खवे, सब्बो^४ विहारो नवकम्म दातब्बो^५ । यो ददेय्य, आपत्ति
दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू एकस्स द्वे^६ देन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न,^{१०}
भिक्खवे, एकस्स द्वे दातब्बा । यो ददेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू नवकम्म गहेत्वा अञ्ज वासेन्ति । भगवतो एतमत्थ
आरोचेसु । “न, भिक्खवे, नवकम्म गहेत्वा अञ्जो वासेतब्बो । यो वासेय्य, आपत्ति
दुक्कटस्सा” ति ।

R 173

तेन खो पन समयेन भिक्खू नयकम्म गहेत्वा सङ्घिक पटिवाहेन्ति^७ । भगवतो^{१५}
एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, नवकम्म गहेत्वा सङ्घिक पटिवाहितब्ब । यो पटिवाहेय्य,
आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, एक वरसेय्य गहेतु” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू निस्सीमे ठितस्स नवकम्म देन्ति । भगवतो एतमत्थ
आरोचेसु । “न, भिक्खवे, निस्सीमे ठितस्स नवकम्म दातब्ब । यो ददेय्य, आपत्ति
दुक्कटस्सा” ति ।

20

तेन खो पन समयेन भिक्खू नयकम्म गहेत्वा सब्बकाल पटिवाहेन्ति । भगवतो^{२०}
एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, नवकम्म गहेत्वा सब्बकाल पटिवाहितब्ब । यो
पटिवाहेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, वस्सान तेमास पटिवाहितु, उतुकाल
पन न पटिवाहितु” ति ।

B 326

तेन खो पन समयेन भिक्खू नवकम्म गहेत्वा पक्कमन्ति पि, विब्भमन्ति पि, काल^{२५}
पि करोन्ति, सामणेरा पि पटिजानन्ति, सिक्ख पच्चक्खातका पि पटिजानन्ति, अन्तिमवत्थु
अज्झापन्नका पि पटिजानन्ति, उम्मत्तका पि पटिजानन्ति, खित्तचित्ता पि पटिजानन्ति,
वेदनट्ठा^६ पि पटिजानन्ति, आपत्तिया अदस्सने उक्खित्तका पि पटिजानन्ति, आपत्तिया
अप्पटिक्कमे उक्खित्तका पि पटिजानन्ति, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खित्तका पि

१ छ पञ्चवस्सिक-रो०, सी० । २ सब्बे विहारे-म० । ३ ३ सब्बे विहारे नवकम्म दातब्ब-
स्या०, म० । ४ द्वे नवकम्मे-स्या० । ५ पटिवाहन्ति-स्या०, रो०, म० । ६ वेदनाट्ठा-म० ।

पटिजानन्ति, पण्डका पि पटिजानन्ति, थेय्यसंवासका पि पटिजानन्ति, तिथियपक्कन्तका पि पटिजानन्ति, तिरच्छानगता पि पटिजानन्ति, मातुघातका पि पटिजानन्ति, पितुघातका पि पटिजानन्ति, अरहन्तघातका पि पटिजानन्ति, भिक्खुनीदूसका^१ पि पटिजानन्ति, सङ्घभेदका पि पटिजानन्ति, लोहितुप्पादका पि पटिजानन्ति, उभतोव्यञ्जनका पि पटिजानन्ति । भगवतो
५ एतमत्थ आरोचेसु ।

“इध पन, भिक्खवे, भिक्खु नवकम्म गहेत्वा पक्कमति — मा सङ्घस्स हायी ति अञ्जस्स दातब्ब ।

“इध पन, भिक्खवे, भिक्खु नवकम्म गहेत्वा विब्भमति, काल करोति, सामणेरो पटिजानाति, सिक्ख पच्चखातको पटिजानाति, अन्तिमवत्थु अज्झापन्नको पटिजानाति,
१० उम्मत्तको पटिजानाति, खित्तचित्तो पटिजानाति, वेदनट्ठो पटिजानाति, आपत्तिया अदस्सने उक्खित्तको पटिजानाति, आपत्तिया अप्पटिक्कम्मे उक्खित्तको पटिजानाति, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खित्तको पटिजानाति, पण्डको पटिजानाति, थेय्यसंवासको पटिजानाति, तिथियपक्कन्तको पटिजानाति, तिरच्छानगतो पटिजानाति, मातुघातको पटिजानाति, पितुघातको पटिजानाति, अरहन्तघातको पटिजानाति, भिक्खुनीदूसको पटिजानाति,
१५ सङ्घभेदको पटिजानाति, लोहितुप्पादको पटिजानाति, उभतोव्यञ्जनको पटिजानाति — मा सङ्घस्स हायी ति अञ्जस्स दातब्ब ।

B 327

“इध पन, भिक्खवे, भिक्खु नवकम्म गहेत्वा विप्पकते पक्कमति — मा सङ्घस्स हायी ति अञ्जस्स दातब्ब ।

“इध पन, भिक्खवे, भिक्खु नवकम्म गहेत्वा विप्पकते विब्भमति पे०
२० उभतोव्यञ्जनको पटिजानाति — मा सङ्घस्स हायी ति अञ्जस्स दातब्ब ।

“इध पन, भिक्खवे, भिक्खु नवकम्म गहेत्वा परियोसिते पक्कमति — तस्सेवेत^२ ।

“इध पन, भिक्खवे, भिक्खु नवकम्म गहेत्वा परियोसिते विब्भमति, काल करोति, सामणेरो पटिजानाति, सिक्ख पच्चखातको पटिजानाति, अन्तिमवत्थु अज्झापन्नको पटिजानाति — सङ्घो सामी ।

२५ “इध पन, भिक्खवे, भिक्खु नवकम्म गहेत्वा परियोसिते उम्मत्तको पटिजानाति, खित्तचित्तो पटिजानाति, वेदनट्ठो पटिजानाति, आपत्तिया अदस्सने उक्खित्तको पटिजानाति, आपत्तिया अप्पटिक्कम्मे उक्खित्तको पटिजानाति, पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे उक्खित्तको पटिजानाति — तस्सेवेत ।

R 174

“इध पन, भिक्खवे, भिक्खु नवकम्म गहेत्वा परियोसिते पण्डको पटिजानाति,
० थेय्यसंवासको पटिजानाति, तिथियपक्कन्तको पटिजानाति, तिरच्छानगतो पटिजानाति,

मातुघातको पटिजानाति, पितुघातको पटिजानाति, अरहन्तघातको पटिजानाति, भिक्षुनी-
दूसको पटिजानाति, सङ्घभेदको पटिजानाति, लोहितुप्पादको पटिजानाति, उभतोव्यञ्जनको
पटिजानाति—सङ्घो सामी” ति ।

अञ्जत्रपरिभोगपटिक्खेपादि

३१ तेन खो पन समयेन भिक्खू अञ्जतरस्स उपासकस्स विहारपरिभोग सेनासन
अञ्जत्र परिभुञ्जन्ति । अथ खो सो उपासको उज्झायति खिय्यति विभाचेति—“कथ हि^५
नाम भदन्ता^१ अञ्जत्र परिभोग अञ्जत्र परिभुञ्जिस्सन्ती” ति । भगवतो एतमत्थ आरो-
चेसु । “न, भिक्खवे, अञ्जत्र परिभोगो अञ्जत्र परिभुञ्जिन्वो । यो परिभुञ्जेय्य,
आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू उपोसथग्ग पि सन्निसज्ज पि हरितु^२ कुक्कुचायन्ता
छमाय^३ निसीदन्ति । गत्तानि पि चीरानि पि पसुकिनानि होन्ति । भगवतो एतमत्थ^{१०}
अरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, तावकालिक हरितु” ति ।

तेन खो पन समयेन सङ्घस्स महाविहारो उद्वियति^४ । भिक्खू कुक्कुचायन्ता सेनासन
नातिहरन्ति^५ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, गुत्तत्थाय हरितु” ति ।

तेन खो पन समयेन सङ्घस्स सेनासनपरिक्खारिको महग्घो कम्बलो उप्पन्नो होति ।
भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, फातिकम्मत्थाय परिवत्तेतु” ति ।^{१५}

तेन खो पन समयेन सङ्घस्स सेनासनपरिक्खारिक महग्घ दुस्स उप्पन्न होति । भगवतो
एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, फातिकम्मत्थाय परिवत्तेतु” ति ।

तेन खो पन समयेन सङ्घस्स अच्छचम्म उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।
“अनुजानामि, भिक्खवे, पादपुञ्छनि कातु” ति ।

तेन खो पन समयेन सङ्घस्स चक्कलिक^६ उप्पन्न^७ होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।^{२०}
“अनुजानामि, भिक्खवे, पादपुञ्छनि कातु” ति ।

तेन खो पन समयेन सङ्घस्स चोळक^८ उप्पन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।
“अनुजानामि, भिक्खवे, पादपुञ्छनि कातु” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू अधोतेहि पादेहि सेनासन अक्कमन्ति । सेनासन दुस्सति ।
भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, अधोतेहि पादेहि सेनासन अक्कमितव्व । यो^{२५}
अक्कमेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू अल्लेहि पादेहि सेनासन अक्कमन्ति । सेनासन दुस्सति ।

१ भदन्ता-स्या०, रो० । २ परिहरितु-स्या० । ३ छमाय-स्या० । ४ उद्वियति-म० ।
५ नाभिहरन्ति-स्या० । ६ चक्कली-सी०, स्या०, रो० । ७ उप्पन्ना-स्या० । ८ चोळक-रो० ।

R 175 भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, अल्लेहि पादेहि सेनासन अक्कमितब्ब । यो अक्कमेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

B 329 तेन खो पन समयेन भिक्खू सउपाहना सेनासन अक्कमन्ति । सेनासन दुस्सति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, सउपाहनेन सेनासन अक्कमितब्ब । यो अक्कमेय्य, 5 आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू परिकम्मकताय भूमिया निट्ठुमन्ति^१ । वण्णो दुस्सति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, परिकम्मकताय भूमिया निट्ठुमितब्ब^२ । यो निट्ठुमेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, खेळमल्लक^३” ति ।

तेन खो पन समयेन मञ्चपादा पि पीठपादा पि परिकम्मकत भूमि विलिखन्ति । 10 भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, चोळकेन पलिवेठेतु^४” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू परिकम्मकत भित्ति अपस्सेन्ति । वण्णो दुस्सति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, परिकम्मकता भित्ति अपस्सेतब्बा । यो अपस्सेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, अपस्सेनफलक^५” ति । अपस्सेनफलक हेट्ठतो भूमि विलिखति, उपरितो भित्ति च । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, हेट्ठतो च उपरितो 15 च चोळकेन पलिवेठेतु” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू धोतपादका निपज्जितु कुक्कुचायन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पच्चत्थरित्वा निपज्जितु” ति ।

—o—

§ १२ सङ्घभत्तादिअनुजानना

३२ अथ खो भगवा आळविय यथाभिरन्त विहरित्वा येन राजगह तेन चारिक पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन राजगह तदवसारि । तत्र सुद भगवा राजगहे 20 विहरति वेळुग्गे कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन राजगह दुब्भिक्ख होति । मनुस्सा न सक्कोन्ति सङ्घभत्त कातु, इच्छन्ति उद्देसभत्त निमन्तन सलाकभत्त पक्खिक उपोसथिक पाटिपदिक कातु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, सङ्घभत्त उद्देसभत्त निमन्तन सलाकभत्त पक्खिक उपोसथिक पाटिपदिक” ति ।

भत्तुद्देसकसम्भुति

B 330 ३३ तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू अत्तनो वरभत्तानि^१ गहेत्वा लामकानि 25 भत्तानि भिक्खून देन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि

१ उट्ठुहन्ति-रो०, उट्ठुहन्ति-स्या० । २ उट्ठुहितब्ब-रो०, उट्ठुहितब्ब-स्या० । ३ परिवेठेतु-सी० । ४ मधुरभत्तानि-रो० ।

समन्नागत भिक्खु भत्तुद्देसक सम्मन्नितु — यो न छन्दागति गच्छेय्य, न दोसागति गच्छेय्य, न मोहागति गच्छेय्य, न भयागति गच्छेय्य, उद्दिट्ठानुद्दिट्ठ च जानेय्य । एव च पन, भिक्खवे, सम्मन्नितब्बो । पठम भिक्खु याचितब्बो, याचित्वा व्यत्तेन^१ भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

R 176

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु भत्तुद्देसक^२ सम्मन्नेय्य । एसा वत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु भत्तुद्देसक सम्मन्नति । यस्सा-यस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो भत्तुद्देसकस्स सम्मुति, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“सम्मतो सङ्घेन इत्थन्नामो भिक्खु भत्तुद्देसको । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही,^{१०} एवमेत धारयामी” ति ।

अथ खो भत्तुद्देसकान भिक्खून् एतदहोसि — “कथं नु खो भत्त उद्दिसितब्ब” ति^२ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

“अनुजानामि, भिक्खवे, सलाकाय वा पट्टिकाय^३ वा उपनिबन्धित्वा ओपुञ्चित्वा^३ भत्त उद्दिसितु” ति ।

15

सेनासनपञ्जापकादिसम्मुति

३४ तेन खो पन समयेन सङ्घस्स सेनासनपञ्जापको न होति पे० भण्डा-गारिको न होति पे० चीवरप्पटिग्गाहको न होति पे० चीवरभाजको न होति पे० यागुभाजको न होति पे० फलभाजको न होति पे० खज्जकभाजको न होति । खज्जक अमाजियमान नस्सति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागत भिक्खु खज्जकभाजक सम्मन्नितु — यो न छन्दागति गच्छेय्य,^{२०} न दोसागति गच्छेय्य, न मोहागति गच्छेय्य, न भयागति गच्छेय्य, भाजिताभाजित च जानेय्य । एव च पन, भिक्खवे, सम्मन्नितब्बो । पठम भिक्खु याचितब्बो, याचित्वा व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

B 331

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु खज्जक-भाजक सम्मन्नेय्य । एसा वत्ति ।

25

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु खज्जकभाजक सम्मन्नति । यस्सायस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो खज्जकभाजकस्स सम्मुति, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

१ व्यत्तेन-सी०, रो० । २ पट्टिकाय-स्या० । ३ ओपुञ्चित्वा-स्या० ।

“सम्मतो सङ्घेन इत्थन्नामो भिक्खु खज्जकभाजको । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

अप्पमत्तकविस्सज्जकसम्मुति

३५ तेन खो पन समयेन सङ्घस्स भण्डागारे अप्पमत्तको परिक्खारो उप्पन्नो^१
 R 177 होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागत भिक्खु
 ५ अप्पमत्तकविस्सज्जक सम्मन्नितु — यो न छन्दागति गच्छेय्य, न दोसागति गच्छेय्य, न
 मोहागति गच्छेय्य, न भयागति गच्छेय्य, विस्सज्जिता विस्सज्जित च जानेय्य । एव च
 पन, भिक्खवे, सम्मन्नितब्बो । पठम भिक्खु याचितब्बो, याचित्वा व्यत्तेन भिक्खुना पटि-
 बलेन सङ्घो आपेतब्बो —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु अप्पमत्तक-
 10 विस्सज्जक सम्मन्नेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु अप्पमत्तकविस्सज्जक सम्मन्नति ।
 यस्सायस्मतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो अप्पमत्तकविस्सज्जकस्स सम्मुति, सो तुण्हस्स,
 यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“सम्मतो सङ्घेन इत्थन्नामो भिक्खु अप्पमत्तकविस्सज्जको । खमति सङ्घस्स, तस्मा
 15 तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

B 332 तेन अप्पमत्तकविस्सज्जकेन भिक्खुना एका^२ सूचि दातब्बा, सत्थक दातब्ब,
 उपाहना दातब्बा, कायबन्धन दातब्ब, असबन्धको^३ दातब्बो, परिस्सावन दातब्ब, धम्मकरको^४
 दातब्बो, कुसि दातब्बा, अङ्कुसि दातब्बा, मण्डल दातब्ब, अङ्गुमण्डल दातब्ब, अनुवातो
 दातब्बो, परिमण्ड दातब्ब । सचे होति सङ्घस्स सप्पि वा तेल वा मधु वा फाणित वा,
 20 सकि पटिसायितु दातब्ब । सचे पुन पि अत्थो होति, पुन पि दातब्ब” ति ।

साटियग्गाहापकादिसम्मुति

३६ तेन खो पन समयेन सङ्घस्स साटियग्गाहापको^५ न होति पे० पत्तग्गाहा-
 पको न होति पे० आरामिकपेसको न होति पे० सामणेरपेसको न होति ।
 सामणेरा अपेसियमाना कम्म न करोन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि,
 भिक्खवे, पञ्चहङ्गेहि समन्नागत भिक्खु सामणेरपेसक सम्मन्नितु — यो न छन्दागति गच्छेय्य,
 25 न दोसागति गच्छेय्य, न मोहागति गच्छेय्य, न भयागति गच्छेय्य, पेसितापेसित च

१ उस्सनो—स्या० । २ एकेका—सी०, रो० । ३ असबन्धको—स्या०, रो०, म० । ४ धम्मकरणो-
 म० । ५ साटियग्गाहापको—सी०, स्या०, रो० ।

जानेय्य । एव च पन, भिक्खवे, सम्मन्नितब्बो । पठम भिक्खु याचितब्बो, याचित्वा ब्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो—

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल, सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु सामणे-
पेसक सम्मन्नेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खु सामणेरेपेसक सम्मन्नति । यस्सा-
यस्सतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो सामणेरेपेसकस्स सम्मुति, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति,
सो भासेय्य ।

“सम्मतो सङ्घेन इत्थन्नामो भिक्खु सामणेरेपेसको । खमति सङ्घस्स, तस्सा तुण्ही,
एवमेत धारयामी” ति ।

ततियभाणवार निट्ठित^१ ।

सेनासनक्खन्धक निट्ठित छट्ठ ।

§ १३ तस्सुदानं

विहार बुद्धसेट्ठेन अपञ्जत्त तदा अहु^२ ।

10 B 333

तह तह निक्खमन्ति वासा^३ ते जिनसावका ॥

सेट्ठी^४ गहपति दिस्वा भिक्खून इदमब्रवि^५ ।

कारापेय्य वसेय्याथ पटिपुच्छिसु नायक ॥

विहार अङ्गयोग च^६ पासाद हम्मिय गुह ।

पञ्चलेण अनुज्जासि विहारे सेट्ठि^७ कारयि ॥

15

जनो विहार कारेति अकवाट असवुत ।

कवाट पिट्ठसङ्घाट^८ उदुक्खल च उत्तारि ॥

आविञ्छनच्छिद्^९ रज्जु वट्ठि च कपिसीसक ।

सूचिघटिताळच्छिद्^{१०} लोहकट्टविसाणक ॥

R 178

यन्तक सूचिक चेव छदन उल्लित्तावलित्त^{११} ।

20

वेदिजालसलाक^{१२} च चक्कलि सन्थरेन च ॥

मिड्ढि बिदलमच्च^{१३} च सोसानिकमसारको ।

बुन्दिकुळिरपाद^{१४} च आहच्चासन्दि उच्चके^{१५} ॥

१ ततियभाणवारो निट्ठितो-म०, भाणवार निट्ठित ततिय-स्या०, ततियकभाणवारं-सी० ।

२ अहु-रो० । ३ आवासा तम्हा-रो० । ४ सेट्ठी-रो०, ते सेट्ठी-स्या० । ५ एतदब्रवि-सी० ।

६ सट्ठि-सी० । ७ पिट्ठसङ्घात-रो० । ८ आविञ्छनच्छिद्-सी०, स्या०, रो० । ९ सूचि घटि ताल-

छिद्-सी०, स्या०, रो० । १० उल्लितेन च-स्या० । ११ वेदिक जालसलाक च-रो०, स्या० ।

१२ पिदलमच्च-रो० । १३ बुन्दी कुळीरपाद-सी० । १४ उच्चको-स्या० ।

- सत्तङ्गो^१ च भट्ठीपीठ पीठकेळकपादक^२ ।
 आमलफलका^३ कोच्छा पलालपीठमेव^४ च ॥
 उच्चाहिपटिपादका^५ अट्टङ्गुलि च पादका ।
 सुत्त अट्टपद चोळ^६ तूलिक अट्टकायिक ॥
 5 गिरग्गो भिसियो चा पि दुस्स सेनासन पि च^७ ।
 ओनद्ध हेट्ठा पतति उप्पाटेत्वा हरन्ति च ॥
 भत्ति^८ च हत्थभत्ति^९ च अनुज्जासि तथागतो^{१०} ।
 तित्थिया^{११} विहारे चा पि^{१२} थुस सण्ह च मत्तिका^{१३} ॥
 इक्कास पाणिक कुण्ड^{१४} सासप सित्थतेलक ।
 10 उस्सन्ने पच्चुद्धरितु फरुस गण्डुमत्तिक^{१५} ॥
 इक्कास पटिमान च नीचा चयो च आरुह ।
 परिपतन्ति आळका^{१६} अट्टकुड्ड^{१७} तयो पुन ॥
 B 334 खुद्दके कुड्डपादो^{१८} च ओवस्सति^{१९} सर खिल^{२०} ।
 चीवरवस रज्जु^{२१} च आळिन्द^{२२} किट्टिकेन च ॥
 15 आलम्बन तिण्णुण्ण हेट्ठामग्गे नय करे ।
 अज्झोकासे ओतप्पति साल हेट्ठा च भाजन ॥
 विहारो कोट्टको चेव परिवेणगिसालक ।
 आरामे च पुन कोट्टे हेट्ठजेव^{२३} नय करे ॥
 सुध^{२४} अनाथपिण्डि च^{२५} सद्धो सीतवन अगा ।
 20 दिट्ठधम्मो निमन्तेसि सह सद्धेन नायक ॥
 आणापेसन्तरामग्गे आराम कारयी^{२६} गणो^{२७} ।
 वेसालिय नवकम्म पुरतो च परिग्गहि^{२८} ॥
 को अरहति भत्तग्गे^{२९} तित्तिर च अवन्दिया ।
 परिग्गहितन्तरधरा^{३०} तूलो सावत्थि^{३१} ओसरि ॥

१ सत्तङ्गा-स्या०, रो० । २ पीठकेळकपादक-स्या०, रो० । ३ आमलामलका-सी०, आमटा मलका-रो० । ४ पलालपिट्टमेव-सी० । ५ उच्चे च अहिपादानि-सी०, स्या०, उच्चा हि अतिपादका-रो० । ६ चोल रो० । ७ सेनामने च य-स्या० । ८ भित्ति-स्या० । ९ हत्थभित्ति-स्या० । १० च तित्थिया-स्या० । ११ ११ सेतकाळविहारे चा पि स्या०, सी० । १२ मत्तिक-सी०, स्या० । १३ कुड्ड-रो० । १४ लण्डुमत्तिक-स्या०, लण्डुमत्तिक-सी० । १५ आळक-सी० । १६ अट्टकुड्ड-म० । १७ कुड्डपादो-म० । १८ १८ ओवस्सति च विस्सर-स्या० । १९ खील चीवरवसा-स्या० । २० आळिन्द-सी०, स्या० । २१ हेट्ठा एवा-सी० हेट्ठा चेव-स्या० । २२ सुध-सी०, रो० । २३ अनाथपिण्डिको-सी० । २४ कारयि-सी०, स्या०, रो० । २५ ततो-सी० । २६ पटिग्गहि-सी०, रो०, परिग्गहि-स्या० । २७ भत्तग्ग-स्या० । २८ परिग्गहितन्तरधरे-स्या० । २९ सावत्थि-रो० ।

पतिद्वपेसि^१ आराम भत्तगे च कोलाहल ।
 गिलाना वरसेय्या च लेसा^२ सत्तरसा तहि ॥
 केन नु खो कथ नु खो विहारग्गेन भाजयि^३ ।
 परिवेण अनुभाग च अकामा भाग^४ नो ददे ॥
 निस्सीम सब्बकाल च गाहा सेनासने तथो ।
 उपनन्दो च वण्णेसि ठितका समकासना^५ ॥
 समानासनिका भिन्दिसु तिवग्गा च दुवग्गिक^६ ।
 असमानासनिका^७ दीघ साळिन्द^८ परिभुञ्जितु^९ ॥
 अय्यिका^{१०} च अविदूरे भाजित च कीटागिरे^{११} ।
 आळवी^{१२} पिण्डककुड्ढेहि द्वारअगळवट्टिका ॥
 आलोकसेतकाळ च गेरुठादनवन्धना ।
 भण्डिखण्डपरिभण्ड वीस तिसा च कालिका ॥
 ओसिते अकत विप्प^{१३} खुद्दे छप्पञ्चयस्सिक ।
 अङ्गुयोगे च सत्तट्ट महल्ले^{१४} दस द्वादस ॥
 सब्ब विहार एकस्स अञ्ज वासेन्ति सङ्घिक ।
 निस्सीम सब्बकाल च पक्कमि^{१५} विब्भमन्ति च ॥
 काल च सामणेरे च सिक्खापच्चक्खअन्तिम ।
 उम्भत्तखित्तचित्ता च वेदनापत्तिदस्सना ॥
 अप्पट्टिकम्मदिट्ठिया^{१६} पण्डका थेय्यतिथिया ।
 तिरच्छानमातुपितु अरहन्ता च दूसका ॥
 भेदका लोहितुप्पादा उभतो चा पि व्यञ्जनका^{१७} ।
 मा सङ्खस्स परिहायि कम्म अञ्जस्स दातवे ॥
 विप्पकते च अञ्जस्स कते तस्सेव पक्कमे ।
 विब्भमति कालक्कतो^{१८} सामणेरो च जायति ॥

5

10 R 179

15

B 335

20

१ पतिद्वपेसि-सी० । २ सेसा-सी० । ३ भाजसि-रो० । ४ भागा-स्या०, रो० । ५ सम-
 आसना-स्या०, समानासना-सी०, रो० । ६ दुवग्गिका-स्या० चतुवग्गिक-रो० । ७ असमाना
 सनिक-सी०, रो० । ८ सालि द स्या०, आळिन्द-सी०, त द्विज-रो० । ९ परिभुञ्जितु-रो० ।
 १० अय्यिका-सी०, अय्या रो० । ११ किटागिरे-स्या०, रो० । १२ आळवी-स्या० । १३ सब्ब-
 रो०, सी० । १४ महल्लेन-रो०, महल्ले-स्या० । १५ पक्कम-सी०, पक्कम-स्या० । १६ अप्पट्टिकम्म
 दिट्ठिया-स्या०, अपट्टिकम्मदिट्ठिया-रो० । १७ व्यञ्जनका-रो०, व्यञ्जना-सी०, व्यञ्जना-स्या० ।
 १८ कालक्कतो-सी०, स्या० ।

- पच्चक्खातो च सिक्खाय^१ अन्तिमज्झापन्नको^२ यदि ।
 सङ्घो व सामिको होति उम्मत्ता खित्तवेदना ॥
 अदस्सनाप्पटिकम्मे^३ दिट्ठि तस्सेव होति त ।
 पण्डको थेय्यतित्थी^४ च तिरच्छानमातुपेत्तिक ॥
 5 घातको दूसको चा पि भेदलोहितव्यञ्जना ।
 पटिजानाति यदि सो सङ्घो व होति सामिको ॥
 हरन्तञ्जत्र कुक्कुच्च उन्द्रियति^५ च कम्बल ।
 दुस्स^६ च चम्मचक्कली^७ चोळक^८ अक्कमन्ति च ॥
 अल्ला उपाहनानिट्ठु^९ लिखन्ति^{१०} अपस्सेन्ति च ।
 10 अपस्सेन लिखतेव^{११} धोतपच्चत्थरेन च ॥
 राजगहे न सक्कोन्ति लामक भत्तुद्देसक ।
 कथं नु खो पञ्जापक भण्डागारिकसम्मुति ॥
 पटिगाहभाजको चा पि यागु च फलभाजको ।
 खज्जकभाजको चेव अप्पमत्तकविस्सज्जे^{१२} ॥
 15 साटियगाहापको^{१३} चेव तथेव पत्तगाहको^{१४} ।
 आरामिकसामणेरपेसकस्स च सम्मुति ॥
 सब्बाभिभू लोकविदू हितचित्तो विनायको ।
 लेणत्थं च सुखत्थं च ज्ञायितुं च विपस्सितुं ति ॥

सेनासनक्खन्धक निट्ठित ।

— ० —

१ सिक्खा च—सी० । २ अन्तिमज्झापन्नो—स्या०, अन्तिमा पण्डको—सी०, अन्तिमापण्डिको—रो० । ३ अदस्सनापटिकम्मे—रो० । ४ थेय्यतित्थि—रो० । ५ उन्द्रियति—सी०, स्या० । ६ दुस्सा—रो० । ७ चम्मचक्कलि—रो०, स्या० । ८ चोळक—रो० । ९ उपाहनानुट्ठु—सी०, रो०, उपाहनानुट्ठु—स्या० । १० खीलन्ति—रो० । ११ लिखणे वा—सी०, खलिते वा—रो० । १२ अप्पमत्तकविस्सज्जे—स्या० । १३ साटियगाहापको—सी०, स्या०, रो० । १४ पत्तगाहापको—स्या०, पत्तगाहको—सी०, रो० ।

७. सङ्घभेदकखन्धकं

§ १ छसक्यपब्बज्जाकथा

१ तेन समयेन बुद्धो भगवा अनुपियाय विहरति, अनुपिय नाम मल्लान निगमो^१ । तेन खो पन समयेन अभिज्जाता अभिज्जाता सक्कुकुमारा भगवन्त पब्बजित अनुपब्बजन्ति । तेन खो पन समयेन महानामो च सक्को अनुरुद्धो च सक्को द्वे भातिका^२ होन्ति । अनुरुद्धो सक्को सुखुमालो होति । तस्स तयो पासादा होन्ति—एको हेमन्तिको, एको गिम्हिको, एको वस्सिको । सो वस्सिके पासादे वस्सिके^३ चत्तारो मासे निप्पुरिसेहि तुरियेहि परि-
चारियमानो^४ न हेट्ठापासाद^५ ओरोहति । अथ खो महानामस्स सक्कस्स एतदहोसि—
“एतरहि खो अभिज्जाता अभिज्जाता सक्कुकुमारा भगवन्त पब्बजित अनुपब्बजन्ति । अम्हाक च पन कुला नत्थि कोचि अगारस्सा अनगारिय पब्बजितो । यन्नूनाह वा पब्बजेय्य, अनुरुद्धो वा” ति । अथ खो महानामो सक्को येन अनुरुद्धो सक्को तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा अनुरुद्ध सक्क एतदवोच—
“एतरहि, तात अनुरुद्ध, अभिज्जाता अभिज्जाता सक्कुकुमारा^{१०} भगवन्त पब्बजित अनुपब्बजन्ति । अम्हाक च पन कुला नत्थि कोचि अगारस्सा अनगारिय पब्बजितो । तेन हि त्व वा पब्बज, अह वा पब्बजिस्सामी” ति । “अह खो सुखुमालो, नाह सक्कोमि अगारस्सा अनगारिय पब्बजितु । त्व पब्बजाही” ति । “एहि खो ते, तात अनुरुद्ध, घरावास्तथ अनुसासिस्सामि । पठम खेत्त कसापेतब्ब । कसापेत्वा वपापेतब्ब । वपापेत्वा उदक अभिनेतब्ब^६ । उदक अभिनेत्वा उदक निन्नेतब्ब । उदक निन्नेत्वा^{१५} निद्धापेतब्ब^७ । निद्धापेत्वा लवापेतब्ब । लवापेत्वा उब्बाहापेतब्ब । उब्बाहापेत्वा पुज्ज^८ कारापेतब्ब । पुज्ज कारापेत्वा मद्दापेतब्ब । मद्दापेत्वा पलालानि उद्धरापेतब्बानि । पलालानि उद्धरापेत्वा भुसिका उद्धरापेतब्बा । भुसिक उद्धरापेत्वा ओपुनापेतब्ब^९ । ओपुनापेत्वा अतिहरापेतब्ब । अतिहरापेत्वा आयति पि वस्स एवमेव कातब्ब, आयति पि वस्स एवमेव कातब्ब” ति । “न कम्मा खीयन्ति^{१०} न कम्मान अन्तो पज्जायति^{११} कदा कम्मा खीयिस्सन्ति^{१२} २० कदा कम्मान अन्तो पज्जायिस्सति^{१३} कदा मय अप्पोस्सुक्का^{१४} पञ्चहि कामगुणेहि समप्पिता समङ्गीभूता^{१५} परिचारिस्सामा” ति^{१६} “न हि, तात अनुरुद्ध, कम्मा खीयन्ति । न कम्मान अन्तो पज्जायति । अखीणैव^{१७} कम्मे पितरो^{१८} च पितामहा च कालङ्कता” ति । “तेन हि त्वञ्जेव घरावास्तथेन उपजानाहि^{१९} । अह अगारस्सा अनगारिय पब्बजिस्सामी” ति ।

B 336

R 180

R 181

B 337

१ निगमे-सी० । २ भातुका-स्या०, रो० । ३ स्या०, रो०, म० पोत्थकेसु नत्थि । ४ परिचारियमानो-म० । ५ हेट्ठापासादा-स्या०, रो० । ६ अतिनेतब्ब-सी०, स्या०, रो० । ७ निद्धापेतब्ब-स्या०, निद्धापेतब्ब-रो०, निद्धापेतब्ब-सी० । ८ उज्जु-सी० । ९ ओपुनापेतब्ब-स्या० । १० अप्पोस्सुक्का-स्या० । ११ समङ्गीभूता-रो० । १२ अखीणैवेव-सी०, रो० । १३ मातापितरो-स्या० । १४ उपजान-सी० रो० ।

अथ खो अनुरुद्धो सक्को येन माता तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा मातर एतदवोच — “इच्छामह, अम्म, अगारस्सा अनगारिय पब्बजितु । अनुजानाहि म अगारस्सा^१ अनगारिय पब्बज्जाया” ति । एव वुत्ते अनुरुद्धस्स सक्कस्स माता अनुरुद्ध सक्क एतदवोच — “तुम्हे खो मे, तात अनुरुद्ध, द्वे पुत्ता पिया मनापा अप्पटिकूला^२ । मरणेन पि वो अकामका^३ विना 5 भविस्सामि । किं पनाह तुम्हे जीवन्ते अनुजानिस्सामि अगारस्सा अनगारिय पब्बज्जाया” ति^४ दुतिय पि खो पे० ततिय पि खो अनुरुद्धो सक्को मातर एतदवोच — “इच्छामह, अम्म, अगारस्सा अनगारिय पब्बजितु । अनुजानाहि म अगारस्सा अनगारिय पब्बज्जाया” ति । तेन खो पन समयेन भद्वियो सक्क्यराजा सक्क्यान रज्ज कारेति^५ । सो च अनुरुद्धस्स सक्कस्स सहायो होति । अथ खो अनुरुद्धस्स सक्कस्स माता — “अयं खो भद्वियो सक्क्यराजा 10 सक्क्यान रज्ज कारेति, अनुरुद्धस्स सक्कस्स सहायो, सो न उस्सहति अगारस्सा अनगारिय पब्बजितु” ति — अनुरुद्ध सक्क एतदवोच — “सचे, तात अनुरुद्ध, भद्वियो सक्क्यराजा अगारस्सा अनगारिय पब्बजति, एव त्वं पि पब्बजाही” ति । अथ खो अनुरुद्धो सक्को येन भद्वियो सक्क्यराजा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भद्वियं सक्क्यराजान एतदवोच — “मम खो, सम्म, पब्बज्जा तव पटिबद्धा” ति । “सचे ते, सम्म, पब्बज्जा मम पटिबद्धा, अप्पटिबद्धा^६ सा 15 होतु, अहं तथा, यथा सुखं पब्बजाही” ति । “एहि, सम्म, उभो अगारस्सा अनगारिय पब्बजिस्सामा” ति । “नाह, सम्म, सक्कोमि अगारस्सा अनगारिय पब्बजितु ति । यं ते सक्का अज्जं मया कातुं, त्याहं^७ करिस्सामि । त्वं पब्बजाही” ति । “माता खो म, सम्म, एवमाह — ‘सचे, तात अनुरुद्ध, भद्वियो सक्क्यराजा अगारस्सा अनगारिय पब्बजति, एव त्वं 20 पि पब्बजाही’” ति । “भासिता खो पन ते, सम्म, एसा वाचा । सचे ते, सम्म, पब्बज्जा मम पटिबद्धा, अप्पटिबद्धा सा होतु, अहं तथा, यथा सुखं पब्बजाही” ति । “एहि, सम्म, उभो अगारस्सा अनगारिय पब्बजिस्सामा” ति ।

तेन खो पन समयेन मनुस्सा सच्चवादिनो होन्ति, सच्चपटिज्जा^८ । अथ खो भद्वियो सक्क्यराजा अनुरुद्ध सक्क एतदवोच — “आगमेहि, सम्म, सत्तं वस्सानि । सत्तन्नं वस्सानं अच्चयेन उभो^९ अगारस्सा अनगारिय पब्बजिस्सामा” ति । “अतिचिरं, सम्म, सत्तं वस्सानि । 25 नाहं सक्कोमि सत्तं वस्सानि आगमेतु” ति । “आगमेहि, सम्म, छं वस्सानि पे० पञ्च वस्सानि चत्तारि वस्सानि तीणि वस्सानि द्वे वस्सानि एकं वस्स । एकस्स वस्सस्स अच्चयेन उभो अगारस्सा अनगारिय पब्बजिस्सामा” ति । “अतिचिरं, सम्म, एकवस्स । नाहं सक्कोमि एकं वस्स आगमेतु” ति । “आगमेहि, सम्म, सत्तमासे । सत्तन्नं मासानं अच्चयेन उभो पि^{१०} अगारस्सा अनगारिय पब्बजिस्सामा” ति । “अतिचिरं, सम्म,

१ अम्म अगारस्सा-स्या० । २ अप्पटिकूला-सी० अप्पटिकूला-रो० । ३ अकामिका-रो० । ४ कारेति-म० । ५ पब्बजाही-सी० । ६ पटिबद्धा वा अप्पटिबद्धा वा-स्या०, म० । ७ कयाह-म० । ८ सच्चपटिज्जाता-स्या० । ९ उभो पि-स्या० । १० सी०, रो० पोत्थकेषु नत्थि ।

सत्तमासा । नाह सक्कोमि सत्तमासे आगमेतु” ति । “आगमेहि, सम्म, छ मासे पे० पञ्च मासे चत्तारो मासे तयो मासे द्वे मासे एक मास अद्धमास^१ । अद्धमासस्स अच्चयेन उभो पि अगारस्सा अनगारिय पब्बजिस्सामा” ति । “अतिचिर, सम्म, अद्धमासो । नाह सक्कोमि अद्धमास आगमेतु” ति । “आगमेहि, सम्म, सत्ताह यावाह पुत्ते च भातरे च रज्ज निग्यादेमी^२” ति । “न चिर, सम्म, सत्ताहो^३, आगमेस्सामी” ति । 5

२ अथ खो भद्वियो च सक्कराजा अनुरुद्धो च आनन्दो च भगु^४ च किमिलो^५ च देवदत्तो च, उपालिकप्पकेन सत्तमा, यथा पुरे^६ चतुरङ्गिनिया सेनाय उय्यानभूमि निग्यन्ति^७, एवमेव चतुरङ्गिनिया सेनाय निग्यिसु । ते दूर गन्त्वा सेन निवत्तापेत्वा^८ परविसय ओक्कमित्वा आभरण ओमुच्चित्वा उत्तरासङ्गेन^९ भण्डिक बन्धित्वा उपालि कप्पक एतदवोचु—“हन्द, भणे उपालि, निवत्तस्सु, अल ते एत्तक र्जाविकाया” ति । अथ खो 10 उपालिस्स कप्पकस्स निवत्तन्तस्स एतदहोसि—“चण्डा खो साकिया, इमिना कुमारा निप्पातिता ति घातापेय्यु पि म । इमे हि नाम सक्ककुमारा अगारस्सा अनगारिय पब्बजिस्सन्ति । किमङ्ग^{१०} पनाह” ति । सो भण्डिक मुच्चित्वा^{११} त भण्ड रुक्खे आलङ्गेत्वा ‘यो पस्सति, दिन्नञ्जेव^{१२} हरतु ति’ वत्वा येन ते सक्ककुमारा तेनुपसङ्गमि । अहसासु^{१३} खो R 183 ते सक्ककुमारा उपालि कप्पक दूरतो व आगच्छन्त । दिस्वान उपालि कप्पक एतदवोचु—15 “किस्स, भणे उपालि, निवत्तोसी^{१४}” ति । “इध मे, अय्यपुत्ता, निवत्तन्तस्स एतदहोसि—‘चण्डा खो साकिया, इमिना कुमारा निप्पातिता ति घातापेय्यु पि म । इमे हि नाम सक्ककुमारा अगारस्सा अनगारिय पब्बजिस्सन्ति । किमङ्ग पनाह’ ति । सो खो अह, अय्यपुत्ता, भण्डिक मुच्चित्वा त भण्ड रुक्खे आलङ्गेत्वा ‘यो पस्सति, दिन्नञ्जेव हरतु’ ति वत्वा ततोहि पटिनिवत्तो” ति । “सुट्ठु, भणे उपालि, अकासि य पि^{१५} न निवत्तो^{१६} । 20 चण्डा खो साकिया, इमिना कुमारा निप्पातिता ति घातापेय्यु पि त” ति ।

अथ खो ते^{१७} सक्ककुमारा उपालि कप्पक आदाय येन भगवा तेनुपसङ्गमिसु, उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदिसु । एकमन्त निसिन्ना खो ते सक्ककुमारा भगवन्त एतदवोचु—“मय, भन्ते, साकिया नाम मानत्सिनो । अय, भन्ते, उपालि कप्पको अम्हाक दीवरत्त परिचारको^{१८} । इम भगवा पठम पब्बाजेतु । इमस्स मय 25 अभिवादन-पच्चुट्ठान-अञ्जलिकम्म-सामीचिकम्म करिस्साम । एव अम्हाक साकियान साकिय मानो निम्मानायिस्सती^{१९}” ति ।

१ अद्धमास-सी०, रो० । २ निग्यादेस्सामी-स्या०, नीग्यादेमी-सी० । ३ सत्ताह-सी० । ४ भगु-स्या० । ५ किम्बिला-सी०, रो० । ६ पुरे च पुरे च-रो०, पुरे च-स्या० । ७ नीयति-सी० । ८ निवत्तेत्वा-रो० । ९ उत्तरासङ्गे-रो० । १० किमङ्ग-स्या०, म० । ११ ओमुच्चित्वा-सी० । १२ दिन्नयेव-स० । १३ अहसासु-स्या० । १४ निवत्तेसी-म० । १५ पन-स्या० । १६ य निवत्तो-सी० । १७ म० पोत्थके भत्थि । १८ परिचारिको-सी० । १९ निम्मानायिस्सती-सी०, स्या०; निम्मानायिस्सती-रो० ।

अथ खो भगवा उपालि कप्पक पठम पब्बाजेसि, पच्छा ते सक्ककुमारे । अथूखो आयस्सा भद्दियो तेनेव अन्तरवस्सेन तिस्सो विज्जा सच्छाकासि । आयस्सा अनुरुद्धो दिब्बचक्खु उप्पादेसि । आयस्सा आनन्दो सोतापत्तिफल सच्छाकासि । देवदत्तो पोथुज्जनिक-इद्धि अभिनिष्पादेसि^१ ।

B 340 5 ३ तेन खो पन समयेन आयस्सा भद्दियो अरञ्जगतो पि रुक्खमूलगतो पि सुञ्जागारगतो पि अभिक्खण उदान उदानेति^२—“अहो सुख, अहो सुख” ति । अथ खो सम्बहुला भिक्खु येन भगवा तेनुपसङ्कमिसु, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदिसु । एकमन्त निसिन्ना खो ते भिक्खू भगवन्त एतदवोचु—“आयस्सा, भन्ते, भद्दियो अरञ्जगतो पि रुक्खमूलगतो पि सुञ्जागारगतो पि अभिक्खण उदान उदानेति—
10 ‘अहो सुख, अहो सुख’ ति । निस्ससय खो, भन्ते, आयस्सा भद्दियो अनभिरतो व ब्रह्मचरिय चरति । तज्जेव^३ वा पुरिम रज्जसुख समनुस्सरन्तो अरञ्जगतो पि रुक्खमूलगतो पि सुञ्जागारगतो पि अभिक्खण उदान उदानेति—‘अहो सुख, अहो सुख’” ति ।

B 184 अथ खो भगवा अञ्जतर भिक्खु आमन्तेसि—“एहि त्व, भिक्खु, मम वचनेन भद्दिय भिक्खु आमन्तेहि—‘सत्था त, आवुसो भद्दिय, आमन्तेती’” ति । “एव भन्ते” ति
15 खो सो भिक्खु भगवतो पटिस्सुत्वा येनायस्सा भद्दियो तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा आयस्सन्त भद्दिय एतदवोच—“सत्था त, आवुसो भद्दिय, आमन्तेती” ति । “एवमावुसो” ति खो आयस्सा भद्दियो तस्स भिक्खुनो पटिस्सुत्वा येन भगवा तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्न खो आयस्सन्त भद्दिय भगवा एतदवोच—“सच्च किर त्व, भद्दिय, अरञ्जगतो पि रुक्खमूलगतो पि सुञ्जागारगतो पि
20 अभिक्खण उदान उदानेसि—‘अहो सुख, अहो सुख’” ति^४ “एव भन्ते” ति । “कि पन त्व, भद्दिय, अत्थवस सम्पस्समानो अरञ्जगतो पि रुक्खमूलगतो पि सुञ्जागारगतो पि अभिक्खण उदान उदानेसि—‘अहो सुख अहो सुख’” ति^५ “पुब्बे मे, भन्ते, रञ्जो सतो पि अन्तो पि अन्तेपुरे रक्खा सुसविहिता होति, बहि पि अन्तेपुरे रक्खा सुसविहिता होति, अन्तो पि नगरे रक्खा सुसविहिता होति, बहि पि नगरे रक्खा सुसविहिता होति, अन्तो
25 पि जनपदे रक्खा सुसविहिता होति, बहि पि जनपदे रक्खा सुसविहिता होति । सो खो अह, भन्ते, एव रक्खितो पि गोपितो पि सन्तो भीतो उब्बिग्गो उस्सङ्की उत्रस्तो विहरामि । एतरहि खो पन अह, भन्ते, एको^६ अरञ्जगतो पि रुक्खमूलगतो पि सुञ्जागारगतो पि अभीतो अनुब्बिग्गो अनुस्सङ्की अनुत्रस्तो अप्पोस्सुक्को पन्नलोमो परदत्तवुत्तो^७ मिगभूतेन चेतसा विहरामि । इम^८ खो अह, भन्ते, अत्थवस सम्पस्समानो अरञ्जगतो पि

१ अभिनिष्पादेति—स्या० । २ उदानेसि—म० । ३ तयेव—म० । ४ रो० पोत्थके नत्थि ।

५ परदत्तवुत्तो—सी० । ६ इमम्पि—सी० ।

रुक्खमूलागतो पि सुब्बागारगतो पि अभिक्खण उदान उदानेमि — ‘अहो सुख, अहो सुख’”
ति । अथ खो भगवा एतमत्थ विदित्वा तां वेलाय इम उदान उदानेसि —

“यस्सन्तरतो न सन्ति कोपा

B 341

इति भवाभवतच्च वीतिवत्तो ।

त विगतमय सुखि^१ असोक

5

देवा नानुभवन्ति दस्सनाया” ति ॥

§ २ देवदत्तवत्थु

४ अथ खो भगवा अनुपियाय यथाभिरन्त विहरित्वा येन कोसम्बी तेन चारिक पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन कोसम्बी तदवसरि । तत्र सुद भगवा कोसम्बिय विहरति घोसितारामे । अथ खो देवदत्तस्स रहोगतस्स पटिसल्लीनस्स^१ एव चेतसो परिवितक्को उदपादि — “क^२ नु खो अह पसादेय्य, यस्मि मे पसन्ने बहुलाभसक्कारो उप्पज्जेय्या”^{१०}
ति^२ अथ खो देवदत्तस्स एतदहोसि — “अय खो अजातसत्तु कुमारो तरुणो चेव आयति भद्दो च^३ । यन्नूनाह अजातसत्तु कुमार पसादेय्य । तस्मि मे पसन्ने बहुलाभसक्कारो उप्पज्जिस्सती” ति ।

R 185

अथ खो देवदत्तो सेनासन ससामेत्वा पत्तचीवरमादाय येन राजगह तेन पक्कामि । अनुपुब्बेन येन राजगह तदवसरि । अथ खो देवदत्तो सकवण्ण पटिसहरित्वा कुमारकवण्ण^{१५} अभिनिम्मित्वा अहिमेखलिकाय अजातसत्तुस्स कुमारस्स उच्छङ्गे^४ पातुरहोसि । अथ खो अजातसत्तु कुमारो भीतो अहोसि, उब्बिग्गो उस्सङ्की उत्रस्तो । अथ खो देवदत्तो अजातसत्तु कुमार एतदवोच — “भायसि म त्व कुमार” ति^२ “आम, भायामि । कोसि त्व” ति^२ “अह देवदत्तो” ति । “सचे खो त्व, भन्ते, अय्यो देवदत्तो, इद्ध सकेनेव वण्णेन पातुभवस्सू” ति । अथ खो देवदत्तो कुमारकवण्ण पटिसहरित्वा सङ्घाटिपत्तचीवरधरो^{२०} अजातसत्तुस्स कुमारस्स पुरतो अट्ठासि । अथ खो अजातसत्तु कुमारो देवदत्तस्स इमिना इद्धिपाटिहारियेन अभिप्पसन्नो पञ्चहि रथसतेहि साय पात उपट्ठान गच्छति, पञ्च च थालिपाकसतानि भत्ताभिहारो अभिहरीयति । अथ खो देवदत्तस्स लाभसक्कारसिलोकेन अभि-भूतस्स परियादिन्नचित्तस्स एवरूप इच्छागत उप्पज्जि — “अह भिक्खुसङ्घ परिहरिस्सामी”
ति । सह चित्तुप्पादा व देवदत्तो तस्सा इद्धिया परिहायि ।

B ०42

2०

तेन खो पन समयेन ककुधो^६ नाम कोलियपुत्तो^७, आयस्सतो महामोग्गल्लानस्स उपट्ठाको, अधुना कालङ्कतो^८ अञ्जतर मनोमय काय उपपन्नो^९ । तस्स एवरूपो अत्तभाव-

१ सुख-स्या० । २ पतिसल्लीनस्स-सी० । ३ कि-रो०, सी० । ४ भद्दो च-रो० । ५ उच्छङ्गे-स्या० । ६ ककुधो-स्या० । ७ कोलियपुत्तो-सी० । ८ कालकतो-सी०, स्या० । ९ उपपन्नो-सी० ।

प्पटिलाभो होति—सेय्यथापि नाम द्वे वा तीणि^१ वा मागधकानि^२ गामवखेत्तानि । सो तेन अत्तभावप्पटिलाभेन नेव अत्तान न पर व्याबाधेति^३ । अथ खो वकुधो देवपुत्तो येनाह स्या महामोग्गल्लानो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्सन्त महामोग्गल्लान अभिवादेत्वा एकमन्त अट्ठासि । एकमन्त ठितो खो ककुधो देवपुत्तो आयस्सन्त महामोग्गल्लान एतदवोच—
 ५ “देवदत्तस्स, भन्ते, लाभसक्कारसिलोकेन अभिभूतस्स परियादिन्नचित्तस्स एवरूप इच्छागत उप्पज्जि—‘अह भिक्खुसङ्घ परिहरिस्सामी’ ति । सह चित्तुप्पादा व, भन्ते, देवदत्तो तस्सा इद्धिया परिहीनो” ति । इदमवोच ककुधो देवपुत्तो । इद वत्वा आयस्सन्त महामोग्गल्लान अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा तत्थेव अन्तरधायि ।

R 186

अथ खो आयस्सा महामोग्गल्लानो येन भग्वा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त
 10 अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो आयस्सा महामोग्गल्लानो भगवन्त एतदवोच—“ककुधो नाम, भन्ते, कोळियपुत्तो मम उपट्ठाको अधुना कालङ्कतो अञ्जतर मनोमय काय उपपन्नो । तस्स एवरूपो अत्तभावप्पटिलाभो^४—सेय्यथापि नाम द्वे वा तीणि वा मागधकानि गामवखेत्तानि । सो तेन अत्तभावप्पटिलाभेन नेव अत्तान न पर व्याबाधेति । अथ खो, भन्ते, ककुधो देवपुत्तो येनाह तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा म अभिवादेत्वा
 15 एकमन्त अट्ठासि । एकमन्त ठितो खो, भन्ते, ककुधो देवपुत्तो म एतदवोच—‘देवदत्तस्स, भन्ते, लाभसक्कारसिलोकेन अभिभूतस्स परियादिन्नचित्तस्स एवरूप इच्छागत उप्पज्जि—
 अह भिक्खुसङ्घ परिहरिस्सामी ति । सह चित्तुप्पादा व, भन्ते, देवदत्तो तस्सा इद्धिया परिहीनो’ ति । इदमवोच, भन्ते, ककुधो देवपुत्तो । इद वत्वा म अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा तत्थेव अन्तरधायी” ति ।

B 343 20

“किं पन ते, मोग्गल्लान, ककुधो देवपुत्तो चेतसा चेतो परिच्च विदितो^१ य किञ्चि ककुधो देवपुत्तो भासति सव्व त तथेव होति, नो अञ्जथा” ति^२ “चेतसा चेतो परिच्च विदितो च मे, भन्ते, ककुधो देवपुत्तो । य किञ्चि ककुधो देवपुत्तो भासति सव्व त तथेव होति, नो अञ्जथा” ति । “रक्खस्सेत, मोग्गल्लान, वाच । रक्खस्सेत, मोग्गल्लान, वाच । इदानि सो मोघपुरिसो अत्तना व अत्तान पातुकरिस्सति ।

§ ३. पञ्चसत्थुकथा

25

५. “पञ्चिमे, मोग्गल्लान, सत्थारो सन्तो सविज्जमाना लौकस्सि । कतमे पञ्च^३

(१) “इध, मोग्गल्लान, एकच्चो सत्था अपरिसुद्धसीलो समानो ‘परिसुद्धसीलोम्ही,’ ति पटिजानाति ‘परिसुद्ध मे सील परियोदात असङ्किलिद्ध’ ति” । तमेन सावका एव

१ तीनि—सी० । २ मागधकानि—स्या० । ३ व्याबाधेति—सी०, रो० । ४ अत्तभावपटि
 लाभो—सी०, स्या०, रो० । ५ ति च—स्या०, म० ।

जानन्ति—‘अयं खो भव सत्था अपरिसुद्धसीलो समानो ‘परिसुद्धसीलोम्ही,’ ति पटिजानाति ‘परिसुद्ध मे सील परियोदात असङ्किलिट्ठ’ ति । मयं चेव खो पन गिहीन आरोचेय्याम, नास्सस्स मनाप । यं खो पनस्स अमनाप, कथं नं मयं तेन समुदाचरेय्याम^१ सम्मन्नति खो पन चीवरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारेन—यं तुमो करिस्सति, तुमो व तेन पज्जायिस्सती’ ति । एवरूपं खो, मोग्गल्लान, सत्थार सावका सीलतो रक्खन्ति, एवरूपो^२ च पन सत्था सावकेहि सीलतो रक्ख पच्चासीसति^३ ।

(२) “पुन च पर, मोग्गल्लान, इधेक्कच्चो सत्था अपरिसुद्धाजीवो समानो ‘परिसुद्धाजीवोम्ही,’ ति पटिजानाति ‘परिसुद्धो मे आजीवो परियोदातो असङ्किलिट्ठो’ ति । तमेन सावका एव जानन्ति—‘अयं खो भव सत्था अपरिसुद्धाजीवो समानो ‘परिसुद्धाजीवोम्ही,’ ति पटिजानाति ‘परिसुद्धो मे आजीवो परियोदातो असङ्किलिट्ठो’ ति । मयं चेव खो पन^{१०} R 187 गिहीन आरोचेय्याम, नास्सस्स मनाप । यं खो पनस्स अमनाप, कथं न मयं तेन समुदाचरेय्याम^२ सम्मन्नति खो पन चीवरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारेन—यं तुमो करिस्सति, तुमो व तेन पज्जायिस्सती’ ति । एवरूपं खो, मोग्गल्लान, सत्थार B 344 सावका आजीवतो रक्खन्ति, एवरूपो च पन सत्था सावकेहि आजीवतो रक्ख पच्चासीसति ।

(३) “पुन च पर, मोग्गल्लान, इधेक्कच्चो सत्था अपरिसुद्धधम्मदेसनो समानो^{१५} ‘परिसुद्धधम्मदेसनोम्ही,’ ति पटिजानाति ‘परिसुद्धा मे धम्मदेसना परियोदाता असङ्किलिट्ठा’ ति । तमेन सावका एव जानन्ति—‘अयं खो भव सत्था अपरिसुद्धधम्मदेसनो समानो ‘परिसुद्धधम्मदेसनोम्ही,’ ति पटिजानाति ‘परिसुद्धा मे धम्मदेसना परियोदाता असङ्किलिट्ठा’ ति । मयं चेव खो पन गिहीन आरोचेय्याम, नास्सस्स मनाप । यं खो पनस्स अमनाप, कथं न मयं तेन समुदाचरेय्याम^२ सम्मन्नति खो पन चीवरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चय-^{२०} भेसज्जपरिक्खारेन—यं तुमो करिस्सति, तुमो व तेन पज्जायिस्सती’ ति । एवरूपं खो, मोग्गल्लान, सत्थार सावका धम्मदेसनतो रक्खन्ति, एवरूपो च पन सत्था सावकेहि धम्म-देसनतो रक्ख पच्चासीसति ।

(४) “पुन च पर, मोग्गल्लान, इधेक्कच्चो सत्था अपरिसुद्धवेय्याकरणो समानो ‘परिसुद्धवेय्याकरणोम्ही,’ ति पटिजानाति ‘परिसुद्ध मे वेय्याकरण परियोदात असङ्किलिट्ठ’^{२५} ति । तमेन सावका एव जानन्ति—‘अयं खो भव सत्था अपरिसुद्धवेय्याकरणो समानो ‘परिसुद्धवेय्याकरणोम्ही,’ ति पटिजानाति ‘परिसुद्ध मे वेय्याकरण परियोदात असङ्किलिट्ठ’ ति । मयं चेव खो पन गिहीन आरोचेय्याम, नास्सस्स मनाप । यं खो पनस्स अमनाप, कथं न मयं तेन समुदाचरेय्याम^२ सम्मन्नति खो पन चीवरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चय-भेसज्जपरिक्खारेन—यं तुमो करिस्सति, तुमो व तेन पज्जायिस्सती’ ति । एवरूपं खो^{३०}

पन, मोग्गल्लान, सत्थार सावका वेय्याकरणतो रक्खन्ति, एवरूपो च पन सत्था सावकेहि वेय्याकरणतो रक्ख पच्चासीसति ।

(५) “पुन च पर, मोग्गल्लान, इधेक्कञ्चो सत्था अपरिसुद्धजाणदस्सनो समानो ‘परिसुद्धजाणदस्सनोम्ही,’ ति पटिजानाति ‘परिसुद्ध मे जाणदस्सन परियोदात असङ्किलिट्ठ’^५ ति । तमेन सावका एव जानन्ति — ‘अय खो भव सत्था अपरिसुद्धजाणदस्सनो समानो ‘परिसुद्धजाणदस्सनोम्ही,’ ति पटिजानाति ‘परिसुद्ध मे जाणदस्सन परियोदात असङ्किलिट्ठ’^५ ति । मय चेव खो पन गिहीन आरोचेय्याम, नास्सस्स मनाप । य खो पनस्स अमनाप, कथ न मय तेन समुदाचरेय्याम ? सम्मन्नति खो पन चीरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चय-भेसज्जपरिक्खारेन — य तुमो करिस्सति, तुमो व तेन पज्जायिस्सती’ ति । एवरूप खो पन,^{१०} मोग्गल्लान, सत्थार सावका जाणदस्सनतो रक्खन्ति, एवरूपो च पन सत्था सावकेहि जाणदस्सनतो रक्ख पच्चासीसती ति । इमे खो, मोग्गल्लान, पञ्च सत्थारो सन्तो सविज्जमाना लोकस्सि ।

“अह खो पन, मोग्गल्लान, परिसुद्धसीलो समानो ‘परिसुद्धसीलोम्ही,’ ति पटिजानामि ‘परिसुद्ध मे सील परियोदात असङ्किलिट्ठ’ ति । न च म सावका सीलतो रक्खन्ति, न चाह सावकेहि सीलतो रक्ख पच्चासीसामि’ । परिसुद्धाजीवो समानो ‘परिसुद्धाजीवोम्ही,’ ति^{१५} पटिजानामि ‘परिसुद्धो मे आजीवो परियोदातो असङ्किलिट्ठो’ ति । न च म सावका आजीवतो रक्खन्ति, न चाह सावकेहि आजीवतो रक्ख पच्चासीसामि । परिसुद्धधम्मदेसनो समानो ‘परिसुद्धधम्मदेसनोम्ही,’ ति पटिजानामि ‘परिसुद्धा मे धम्मदेसना परियोदाता असङ्किलिट्ठ’ ति । न च म सावका धम्मदेसनतो रक्खन्ति, न चाह सावकेहि धम्मदेसनतो रक्ख पच्चासीसामि । परिसुद्धवेय्याकरणो समानो ‘परिसुद्धवेय्याकरणोम्ही,’ ति पटिजानामि^{२०} ‘परिसुद्ध मे वेय्याकरण परियोदात असङ्किलिट्ठ’ ति । न च म सावका वेय्याकरणतो रक्खन्ति न चाह सावकेहि वेय्याकरणतो रक्ख पच्चासीसामि । परिसुद्धजाणदस्सनो समानो ‘परिसुद्धजाणदस्सनोम्ही,’ ति पटिजानामि ‘परिसुद्ध मे जाणदस्सन परियोदात असङ्किलिट्ठ’ ति । न च म सावका जाणदस्सनतो रक्खन्ति, न चाह सावकेहि जाणदस्सनतो रक्ख पच्चासीसामी” ति ।

^{२५} ६ अथ खो भगवा कोसम्बिय यथाभिरन्त^१ विहरित्वा येन राजगह तेन चारिव^२ पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन राजगह तदवसरि । तत्र सुद भगवा राजगहे विहरति वेल्लुवने कलन्दकनिवापे । अथ खो सम्बहुला भिक्खू येन भगवा तेनुपसङ्कमिंसु, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदिंसु । एकमन्त निसिन्ना खो ते भिक्खू भगवन्त एतदवोचु — “देवदत्तस्स, भन्ते, अजातसत्तु कुमारो पञ्चहि रथसतेहि साय पात^{३०} उपट्ठान गच्छति, पञ्च च थालिपाकसतानि भत्ताभिहारो अभिहरीयती” ति । “भा,

१ पच्चासिसामि-सी०, स्या०, रो० । २ यथाभिरन्त-सी० । ३ अभिहरियति-स्या० ।

भिक्षवे, देवदत्तस्स लाभसक्कारसिलोको पिहयित्थ । यावकीव च, भिक्षवे, देवदत्तस्स अजातसत्तु कुमारो पञ्चहि रथसतेहि साय पात उपट्ठान गमिस्सति, पञ्च च थालिपाकसतानि भत्ताभिहारो अभिहरीयिस्सति, हानियेव, भिक्षवे, देवदत्तस्स पाटिकङ्खा कुसलेसु धम्मेसु, नो वुड्ढि' । R 188

“सेय्यथापि, भिक्षवे, चण्डस्स कुक्कुरस्स नासाय पित्त भिन्देय्यु, एवञ्चिह सो,⁵ B 346 भिक्षवे, कुक्कुरो भिय्योसोमत्ताय^१ चण्डतरो अस्स, एवमेव खो, भिक्षवे, यावकीव च देवदत्तस्स अजातसत्तु कुमारो पञ्चहि रथसतेहि साय पात उपट्ठान गमिस्सति, पञ्च च थालिपाकसतानि भत्ताभिहारो अभिहरीयिस्सति, हानियेव, भिक्षवे, देवदत्तस्स पाटिकङ्खा कुसलेसु धम्मेसु, नो वुड्ढि ।

“अत्तवधाय, भिक्षवे, देवदत्तस्स लाभसक्कारसिलोको उदपादि, पराभवाय देवदत्तस्स 10 लाभसक्कारसिलोको उदपादि ।

“सेय्यथापि, भिक्षवे, कदली अत्तवधाय फल देति, पराभवाय फल देति, एवमेव खो, भिक्षवे, अत्तवधाय देवदत्तस्स लाभसक्कारसिलोको उदपादि, पराभवाय देवदत्तस्स लाभसक्कारसिलोको उदपादि ।

“सेय्यथापि, भिक्षवे, वेळु अत्तवधाय फल देति, पराभवाय फल देति, एवमेव खो,¹⁵ भिक्षवे, अत्तवधाय देवदत्तस्स लाभसक्कारसिलोको उदपादि, पराभवाय देवदत्तस्स लाभसक्कारसिलोको उदपादि ।

“सेय्यथापि, भिक्षवे, नळो अत्तवधाय फल देति, पराभवाय फल देति, एवमेव खो, भिक्षवे, अत्तवधाय देवदत्तस्स लाभसक्कारसिलोको उदपादि, पराभवाय देवदत्तस्स लाभसक्कारसिलोको उदपादि । 20

“सेय्यथापि, भिक्षवे, अस्सतरी अत्तवधाय गब्भ गण्हाति, पराभवाय गब्भ गण्हाति, एवमेव खो, भिक्षवे, अत्तवधाय देवदत्तस्स लाभसक्कारसिलोको उदपादि, पराभवाय देवदत्तस्स लाभसक्कारसिलोको उदपादी ति ।

“फल वे कदलि हन्ति फल वेळु फल नळ ।

सक्कारो कापुरिस हन्ति गब्भो अस्सतरिं यथा” ति ॥ 25

पठमभाणवार निट्ठि' ।

१ वुद्धि-सी० । २ भीय्योसोमत्ताय-सी० । ३ पठमकभाणवार-सी०, पठमभाणवारो निट्ठितो-म० ।

§ ४ पकासनीयकम्मं

B 347

७ तेन खो पन समयेन भगवा महतिया परिसाय परिवुतो धम्म देसेन्तो निसिन्नो होति सराजिकाय परिसाय । अथ खो देवदत्तो उट्ठायासना एकस उत्तरासङ्ग करित्वा येन भगवा तेनञ्जलि पणामेत्वा भगवन्त एतदवोच — “जिण्णो दानि, भन्ते, भगवा बुद्धो^१ महल्लको अद्दगतो वयोअनुप्पत्तो । अप्पोस्सुक्को दानि, भन्ते, भगवा दिट्ठधम्मसुखविहार अनुयुत्तो ५ विहरतु, मम^२ भिक्खुसङ्घ निस्सज्जतु । अह भिक्खुसङ्घ परिहरिस्सामी” ति । “अल, देवदत्त, मा ते रुच्चि भिक्खुसङ्घ परिहरितु” ति । दुतिय पि खो देवदत्तो पे० ततिय पि खो देवदत्तो भगवन्त एतदवोच — “जिण्णो दानि, भन्ते, भगवा बुद्धो महल्लको अद्दगतो वयोअनुप्पत्तो । अप्पोस्सुक्को दानि, भन्ते, भगवा दिट्ठधम्मसुखविहार अनुयुत्तो विहरतु, मम भिक्खुसङ्घ निस्सज्जतु । अह भिक्खुसङ्घ परिहरिस्सामी” ति । “सारिपुत्त- 10 मोग्गल्लानान पि खो अह, देवदत्त, भिक्खुसङ्घ न निस्सज्जेय्य, कि पन तुग्घ छवस्स खेळा- सक्कसा^३” ति । अथ खो देवदत्तो—सराजिकाय म भगवा परिसाय खेळासक्वादेन^४ अपसादेति, सारिपुत्तमोग्गल्लाने व^५ उक्कसती ति — कुपितो अनत्तमनो भगवन्त अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा पक्कामि । अय चरहि देवदत्तस्स भगवति पठमो आघातो अहोसि ।

R 189

अथ खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो देवदत्तस्स राजगहे 15 पकासनीयकम्म^६ करोतु — ‘पुब्बे देवदत्तस्स अज्जा पकति अहोसि, इदानि अज्जा पकति ।’ य देवदत्तो करेय्य कायेन वाचाय, न तेन बुद्धो वा धम्मो वा सङ्घो वा दट्ठब्बो, देवदत्तो व तेन दट्ठब्बो’ ति । एव च पन, भिक्खवे, कातब्ब । व्यत्तेन^७ भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो जापेतब्बो —

८ “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल सङ्घो देवदत्तस्स राजगहे पकासनीयकम्म करेय्य — ‘पुब्बे देवदत्तस्स अज्जा पकति अहोसि, इदानि अज्जा पकति ।

B 348

20 य देवदत्तो करेय्य कायेन वाचाय, न तेन बुद्धो वा धम्मो वा सङ्घो वा दट्ठब्बो, देवदत्तो व तेन दट्ठब्बो’ ति । एसा अत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । सङ्घो देवदत्तस्स राजगहे पकासनीयकम्म करोति — ‘पुब्बे देवदत्तस्स अज्जा पकति अहोसि, इदानि अज्जा पकति । य देवदत्तो करेय्य कायेन वाचाय, न तेन बुद्धो वा धम्मो वा सङ्घो वा दट्ठब्बो, देवदत्तो व तेन दट्ठब्बो’ ति ।

25 यस्सायस्सतो खमति देवदत्तस्स राजगहे पकासनीयकम्मस्स करण — ‘पुब्बे देवदत्तस्स अज्जा पकति अहोसि, इदानि अज्जा पकति, य देवदत्तो करेय्य कायेन वाचाय, न तेन बुद्धो वा धम्मो वा सङ्घो वा दट्ठब्बो, देवदत्तो व तेन दट्ठब्बो’ ति — सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

१ बुद्धो—सी० । २ मम—सी०, स्या०, रो० । ३ खेळापकस्सा—रो० । ४ खेळापक्वादेन—रो० । ५ च—सी० । ६ पकासनीयकम्म—रो० । ७ व्यत्तेन—सी०, रो० ।

“कत सङ्घेन देवदत्तस्स राजगहे पकासनीयकम्म — ‘पुब्बे देवदत्तस्स अज्जा पकति अहोसि, इदानी अज्जा पकति । य देवदत्तो करेय्य कायेन वाचाय, न तेन बुद्धो वा धम्मो वा सङ्घो वा दट्ठब्बो, देवदत्तो व तेन दट्ठब्बो’ ति । खमति सङ्घस्स, तस्सा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

९ अथ खो भगवा आयस्सन्त सारिपुत्त आमन्तेसि — “तेन हि त्व, सारिपुत्त, ५ देवदत्त राजगहे पकासेही” ति । “पुब्बे मया, भन्ते, देवदत्तस्स राजगहे वण्णो भासितो — ‘महिद्धिको गोधिपुत्तो, महानुभावो गोधिपुत्तो’ ति । कथाह, भन्ते, देवदत्त राजगहे पकासेमी” ति १ “ननु तथा, सारिपुत्त, भूतो येव देवदत्तस्स राजगहे वण्णो भासितो — ‘महिद्धिको गोधिपुत्तो, महानुभावो गोधिपुत्तो’ ” ति २ “एव भन्ते” ति । “एवमेव खो त्व, सारिपुत्त, भूतब्बेव देवदत्त राजगहे पकासेही” ति । “एव भन्ते” ति खो जायस्सा सारिपुत्तो भगवतो १० पच्चस्सोसि ।

अथ खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो सारिपुत्त सम्मन्नतु देवदत्त राजगहे पकासेतु — ‘पुब्बे देवदत्तस्स अज्जा पकति अहोसि, इदानी अज्जा पकति । य देवदत्तो करेय्य कायेन वाचाय, न तेन बुद्धो वा धम्मो वा सङ्घो वा दट्ठब्बो, देवदत्तो व तेन दट्ठब्बो’ ति । एव च पन, भिक्खवे, सम्मन्नितब्बो । पठम सारिपुत्तो याचितब्बो । १५ B. 349 याचित्वा व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो आयस्सन्त सारिपुत्त सम्मन्नेय्य देवदत्त राजगहे पकासेतु — ‘पुब्बे देवदत्तस्स अज्जा पकति अहोसि, इदानी अज्जा पकति । य देवदत्तो करेय्य कायेन वाचाय, न तेन बुद्धो वा धम्मो वा सङ्घो वा दट्ठब्बो, देवदत्तो व तेन दट्ठब्बो’ ति । एसा अत्ति । २०

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । सङ्घो आयस्सन्त सारिपुत्त सम्मन्नति देवदत्त राजगहे पकासेतु — ‘पुब्बे देवदत्तस्स अज्जा पकति अहोसि, इदानी अज्जा पकति, य देवदत्तो करेय्य कायेन वाचाय, न तेन बुद्धो वा धम्मो वा सङ्घो वा दट्ठब्बो, देवदत्तो व तेन दट्ठब्बो’ ति । यस्सायस्सतो खमति, आयस्सतो सारिपुत्तस्स सम्मुत्ति १ देवदत्त राजगहे पकासेतु — ‘पुब्बे देवदत्तस्स अज्जा पकति अहोसि, इदानी अज्जा पकति, य देवदत्तो २५ करेय्य कायेन वाचाय, न तेन बुद्धो वा धम्मो वा सङ्घो वा दट्ठब्बो, देवदत्तो व तेन दट्ठब्बो’ ति — सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“सम्मतो सङ्घेन आयस्सा सारिपुत्तो देवदत्त राजगहे पकासेतु — ‘पुब्बे देवदत्तस्स अज्जा पकति अहोसि, इदानी अज्जा पकति । य देवदत्तो करेय्य कायेन वाचाय, न तेन

बुद्धो वा धम्मो वा सङ्घो वा दट्ठब्बो, देवदत्तो व तेन दट्ठब्बो' ति । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी" ति ।

सम्मतो च आयस्मा सारिपुत्तो सम्बहुलेहि भिक्खूहि सद्धि राजगह पविसित्वा देवदत्त राजगहे पकासेसि — “पुब्बे देवदत्तस्स अज्जा पकति अहोसि, इदानि अज्जा पकति । य देवदत्तो करेय्य कायेन वाचाय, न तेन बुद्धो वा धम्मो वा सङ्घो वा दट्ठब्बो, देवदत्तो व तेन दट्ठब्बो” ति । तत्थ ये ते मनुस्सा अस्सद्धा अप्पसन्ना दुब्बुद्धिनो, ते एवमाहसु — “उसूयका^१ इमे समणा सक्कपुत्तिथा देवदत्तस्स लामसक्कार उसूयन्ती” ति । ये पन ते मनुस्सा सद्धा पसन्ना पण्डिता बुद्धिमन्तो, ते एवमाहसु — “न खो इद ओरक भविस्सति यथा भगवा देवदत्त राजगहे पकासापेनी” ति ।

§ ५ अजातसत्तुकुमारवत्थु

B 350 10 १० अथ खो देवदत्तो येन अजातसत्तु कुमारो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा अजातसत्तु कुमार एतदवोच — “पुब्बे खो, कुमार, मनुस्सा दीघायुका, एतरहि अप्पायुका । ठान खो पनेत विज्जति य त्व कुमारो व समानो काल करेय्यासि । तेन हि त्व, कुमार, पितर हन्त्वा राजा होहि । अह भगवन्त हन्त्वा बुद्धो भविस्सामी” ति ।

अथ खो अजातसत्तु कुमारो — अय्यो खो देवदत्तो महिद्धिको महानुभावो, जानेय्यासि^३ 15 अय्यो देवदत्तो ति — ऊरुया पोत्थनिक^४ बन्धित्वा दिवा दिवस्स भीतो उब्बिग्गो उस्सङ्की उत्रस्तो सहसा अन्तेपुर पविसि । अद्दसासु खो अन्तेपुरे उपचारका^५ महामत्ता अजातसत्तु कुमार दिवा दिवस्स भीत उब्बिग्गो उस्सङ्कि उत्रस्त सहसा अन्तेपुर पविसन्त, दिस्वान अगहेसु । ते विचिनन्ता ऊरुया पोत्थनिक बद्ध दिस्वान^६ अजातसत्तु कुमार एतदवोचु — “कि त्व, कुमार, कत्तुकामोसी” ति^७ “पितर^८ हन्तुकामोम्ही” ति । “केनासि उस्साहितो” 20 ति^९ “अय्येन देवदत्तेना” ति । एकच्चे महामत्ता एव मति अकसु — “कुमारो च हन्तब्बो, देवदत्तो च, सब्बे च भिक्खू हन्तब्बा” ति । एकच्चे महामत्ता एव मति अकसु — “न भिक्खू हन्तब्बा । न भिक्खू किञ्चि अपरज्झन्ति । कुमारो च हन्तब्बो, देवदत्तो च” ति । एकच्चे महामत्ता एव मति अकसु — “न कुमारो हन्तब्बो, न देवदत्तो । न भिक्खू हन्तब्बा ति । रज्जो आरोचेतब्ब । यथा राजा वक्खति तथा करिस्सामा” ति ।

25 अथ खो ते महामत्ता अजातसत्तु कुमार आदाय येन राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो तेनुपसङ्गमिसु, उपसङ्गमित्वा रज्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स एतमत्थ आरो-

R 191

१ उस्सुयका-स्या०, उस्सुयका-रो० । २ उस्सुय्यन्ति-स्या०, उस्सुयन्ति-रो० । ३ जानेय्या ति-रो०, जानेय्या पि-सी०, स्या० । ४ पोत्थनिय-सी० । ५ अन्तेपुरपालका-स्या० । ६ दिस्वा-सी०, स्या०, रो० । ७ पितरभिह-रो०, म० । ८ हन्तुकामो-रो०, म० ।

अथ खो सो एको पुरिसो असिचम्म गहेत्वा धनुकलाप सन्नहित्वा येन भगवा तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवतो अविदूरे भीतो उब्बिग्गो उस्सङ्की उन्नस्तो पत्थद्वेन कायेन अट्ठासि । अद्दसा खो भगवा त पुरिस भीत उब्बिग्ग उस्सङ्कि उन्नस्त पत्थद्वेन कायेन ठित । दिस्वान त पुरिस एतदवोच — “एहावुसो, मा भायी” ति । अथ खो सो 5 पुरिसो असिचम्म एकमन्त करित्वा धनुकलाप निक्खिपित्वा येन भगवा तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवतो पादेसु सिरसा निपतित्वा भगवन्त एतदवोच — “अच्चयो म, भन्ते, अच्चगमा यथाबाल यथामूळ्ह यथाअकुसल, योह दुट्ठचित्तो वधकचित्तो इधूपसङ्कन्तो । तस्स मे, भन्ते, भगवा अच्चय अच्चयतो पटिगण्हातु^१ आयति सवराया” ति । “तण्ण^२ त्व, आवुसो, अच्चयो अच्चगमा यथाबाल यथामूळ्ह यथाअकुसल, य त्व दुट्ठचित्तो वधकचित्तो इधूप- 10 सङ्कन्तो । यतो च खो त्व, आवुसो, अच्चय अच्चयतो दिस्वा यथाधम्म पटिकरोसि, त ते मय पटिगण्हाम^३ । वुड्ढि^४ हेसा, आवुसो, अरियस्स विनये — यो अच्चय अच्चयतो दिस्वा यथाधम्म पटिकरोति, आयति सवर आपज्जती” ति ।

अथ खो भगवा तस्स पुरिसस्स अनुपुब्बि^५ कथ कथेसि, सेय्यथीद^६ — दानकथ सीलकथ सगगकथ, कामान आदीनव ओकार सङ्किलेस, नेक्खम्मो आनिसस पकासेसि । 15 यदा त भगवा अज्जासि कल्लचित्त, मुदुचित्त, विनीवरणचित्त, उदग्गचित्त, पसन्नचित्त, अथ या बुद्धान सामुक्कसिका धम्मदेसना त पकासेसि — दुक्ख, समुदय, निरोध, मग्ग । सेय्यथापि नाम सुद्ध वत्थ अपगतकालक सम्मदेव रजन पटिगण्हेय्य,^७ एवमेव तस्स पुरिसस्स तस्स येव आसने विरज वीतमल धम्मचक्खु उदपादि — य किञ्चि समुदयधम्म, सब्ब त निरोधधम्म ति । अथ खो सो पुरिसो दिट्ठधम्मो पत्तधम्मो विदितधम्मो 20 परियोगाब्बधम्मो तिण्णविचिकिच्छो विगतकथङ्कथो वेसारज्जप्पत्तो अपरप्पच्चयो सत्थुसासने भगवन्त एतदवोच — “अभिकन्त, भन्ते, अभिकन्त, भन्ते । सेय्यथापि, भन्ते, निक्कुज्जित वा उक्कुजेय्य, पटिच्छन्न वा विवरेय्य मूळ्हस्स वा मग्ग आचिक्खेय्य, अन्धकारे वा तेलप्पज्जोत्^८ धारेय्य — चक्खुमन्तो रूपानि दक्खन्ती^९ ति — एवमेव^{१०} भगवता अनेकपरियायेन धम्मो पकासितो । एसाह, भन्ते, भगवन्त सरण गच्छामि, धम्म च, भिक्खुसङ्घ च । 25 उपासक म भगवा धारेतु अज्जतग्गे पाणुपेत सरण गत” ति । अथ खो भगवा त पुरिस एतदवोच — “मा खो त्व, आवुसो, इमिना मग्गेन गच्छ, इमिना मग्गेन गच्छाही” ति । अज्जेन मग्गेन उय्योजेसि ।

अथ खो ते द्वे पुरिसा — कि नु खो एसो पुरिसो चिरेन आगच्छती ति — पटिपथ

१ पटिगण्हातु-रो०, पतिगण्हातु-सी० । २ इद्ध-स्या० । ३ पटिगण्हाम-रो०, पतिगण्हाम-सी० । ४ वुद्धि-सी०, म० । ५ आनुपुब्बिकथ-सी०, अनुपुब्बिकथ-स्या०, रो० । ६ सेय्यथिद-म० । ७ पटिगण्हेय्य-रो०, पतिगण्हेय्य-सी०, पटिगण्हेय्य-म० । ८ तेलप्पज्जोत्-स्या० । ९ दक्खन्ती-सी०, रो० । १० एवमेव-रो० ।

गच्छन्ता अहससु^१ भगवन्त अज्जतरस्सि रुक्खमूले निसिन्न । दिस्वान येन भगवा तेनुपसङ्क-
मिसु, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदिसु । तेस भगवा अनुपुब्बि कथ
कथेसि पे० अपरप्पच्चया सत्थुसासने भगवन्त एतदवोचु — “अभिक्कन्त, भन्ते
पे० उपासके नो भगवा धारेतु अज्जतग्गे पाणुपेत सरण गते” ति । अथ खो भगवा
ते पुरिसे एतदवोच — “मा खो तुम्हे, आवुसो, इमिना मग्गेन गच्छिथ^३, इमिना मग्गेन^५
गच्छथा” ति अज्जेन मग्गेन उय्योजेसि ।

अथ खो ते चत्तारो पुरिसा पे० अथ खो ते अट्ठ पुरिसा पे० अथ
खो ते सोळस पुरिसा — किं नु खो ते अट्ठ पुरिसा चिरेन आगच्छन्ती ति — पटिपथ गच्छन्ता
अहससु भगवन्त अज्जतरस्सि रुक्खमूले निसिन्न । दिस्वान येन भगवा तेनुपसङ्कमिसु, उप-
सङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदिसु । तेस भगवा अनुपुब्बि कथ कथेसि,^{१०}
सेय्यथीद — दानकथ, सीलकथ पे० अपरप्पच्चया सत्थुसासने भगवन्त एतदवोचु —
“अभिक्कन्त, भन्ते पे० उपासके नो भगवा धारेतु अज्जतग्गे पाणुपेत सरण गते” ति ।
अथ खो भगवा ते पुरिसे एतदवोच — “मा खो तुमे, आवुसो, इमिना मग्गेन गच्छिथ,
इमिना मग्गेन गच्छथा” ति अज्जेन मग्गेन उय्योजेसि^३ ।

अथ खो सो एको पुरिसो येन देवदत्तो तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा देवदत्त^{१५}
एतदवोच — “नाह, भन्ते, सक्कोमि त भगवन्त जीविता वोरोपेतु, महिद्धिको सो भगवा,
महानुभावो” ति । “अल, आवुसो, मा खो त्व समण गोतम जीविता वोरोपेसि । अहमेव
समण गोतम जीविता वोरोपेस्सामी” ति ।

§ ७ लोहितुप्पादकम्मं

१० तेन खो पन समयेन भगवा गिज्झकूटस्स पव्वतस्स छायाय^१ चङ्कमति । अथ खो B 354
देवदत्तो गिज्झकूट पव्वत अभिरुहित्वा^२ महति^३ सिल पविज्झि — इमाय समण गोतम जीविता^{२०}
वोरोपेस्सामी ति । द्वे पव्वतकूटा समागन्त्वा त सिल सम्पटिच्छिसु । ततो पपटिका^५ उप्पतित्वा
भगवतो पादे रुहिर उप्पादेसि । अथ खो भगवा उद्ध उल्लोकेत्वा^४ देवदत्त एतदवोच — “बहु
तया, मोघपुरिस, अपुञ्ज पसुत, य त्व दुट्ठचित्तो वधकचित्तो तथागतस्स रुहिर उप्पादेसी”
ति । अथ खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि — “इद, भिक्खवे, देवदत्तेन पठम आनन्तरिय
कम्म^१ उपचित, य दुट्ठचित्तेन वधकचित्तेन तथागतस्स रुहिर उप्पादित” ति । 25

१ अहसासु-म० । २ गच्छथ-स्या० । ३ ‘अथ खो भगवा अज्जेन मग्गेन उय्योजेसि’ इति
पाठो स्या०, रो० पोत्थकेषु नत्थि । ४ पच्छायाय-रो०, पच्छायाय-सी० । ५ अभिरुहित्वा-रो०,
अभिरुहित्वा-स्या०, आरुहित्वा-म० । ६ महन्त-रो० । ७ पपटिका-सी०, स्या० । ८ ओलो
केत्वा-सी० । ९ आनन्तरिककम्म-रो०, अनन्तरिककम्म-स्या०, आनन्तरियकम्म-सी० ।

R 194

अस्सोसु खो भिक्खू—“देवदत्तेन किर भगवतो वधो पयुत्तो” ति । ते च^१ भिक्खू भगवतो विहारस्स परितो परितो चङ्कमन्ति उच्चासद्दा महासद्दा सज्झाय करोन्ता, भगवतो रक्खावरणगुत्तिया । अस्सोसि खो भगवा उच्चासद् महासद् सज्झायसद् । सुत्वान आयस्सन्त आनन्द आमन्तेसि—“किन्नु खो सो, जानन्द, उच्चासद्दो महासद्दो सज्झायसद्दो” ति^२ 5 “अस्सोसु खो, भन्ते, भिक्खू—“देवदत्तेन किर भगवतो वधो पयुत्तो” ति । ते च, भन्ते, भिक्खू भगवतो विहारस्स परितो परितो चङ्कमन्ति उच्चासद्दा महासद्दा सज्झाय करोन्ता, भगवतो रक्खावरणगुत्तिया । सो एसो, भगवा, उच्चासद्दो महासद्दो सज्झायसद्दो” ति । “तेन हानन्द, मम वचनेन ते भिक्खू आमन्तेहि—सत्था आयस्सन्ते आमन्तेती” ति । “एव भन्ते” ति खो आयस्सा आनन्दो भगवतो पटिस्सुत्वा येन ते भिक्खू तेनुपसङ्कमि, उपसङ्क- 10 मित्वा ते भिक्खू एतदवोच—“सत्था आयस्सन्ते आमन्तेती” ति । “एवमावुसो” ति खो ते भिक्खू आयस्सतो आनन्दस्स पटिस्सुत्वा येन भगवा तेनुपसङ्कमिसु, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदिसु । एकमन्त निसिन्ने खो ते भिक्खू भगवा एतदवोच—

B 555

“अट्टानमेत, भिक्खवे, अनवकासो, य^३ परूपक्कमेन^४ तथागत जीविता वोरोपेय्य । 15 अनुपक्कमेन^५, भिक्खवे, तथागता परिनिब्बायन्ति ।

15 “पञ्चिमे, भिक्खवे, सत्थारो सन्तो सविज्जमाना लोकस्सि । कतमे पञ्च^६

(१) “इव, भिक्खवे, एकच्चो सत्था अपरिसुद्धसीलो समानो ‘परिसुद्धसीलोम्ही’, ति पटिजानाति ‘परिसुद्ध मे सील परियोदात असङ्किलिट्ठ’ ति । तमेन सावका एव जानन्ति— ‘अय खो भव सत्था अपरिसुद्धसीलो समानो ‘परिसुद्धसीलोम्ही,’ ति पटिजानाति ‘परिसुद्ध मे सील परियोदात असङ्किलिट्ठ’ ति । मय चेव खो पन गिहीन आरोचेय्याम, नास्सस्स 20 मनाप । य खो पनस्स अमनाप, कथ न मय तेन^७ समुदाचरेय्याम^८ सम्मन्नति खो पन चीवरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारेन—य तुमो करिस्सति, तुमो व तेन परूज्जायिस्सती’ ति । एवरूप खो, भिक्खवे, सत्थार सावका सीलतो रक्खन्ति, एवरूपो च पन सत्था सावकेहि सीलतो रक्ख पच्चासीसति^९ ।

(२) “पुन च पर, भिक्खवे, इधेकच्चो सत्था अपरिसुद्धाजीवो समानो ‘परिसुद्धा- 25 जीवोम्ही’ ति पटिजानाति पे० एवरूप खो, भिक्खवे, सत्थार सावका आजीवतो रक्खन्ति, एवरूपो च पन सत्था सावकेहि आजीवतो रक्ख पच्चासीसति ।

(३) “पुन च पर, भिक्खवे, इधेकच्चो सत्था अपरिसुद्धवम्मदेसनो समानो ‘परिसुद्ध- धम्मदेसनोम्ही’ ति पटिजानाति पे० एवरूप खो, भिक्खवे, सत्थार सावका धम्मदेसनतो रक्खन्ति, एवरूपो च पन सत्था सावकेहि धम्मदेसनतो रक्ख पच्चासीसति ।

१ तेध-रो० । २ यो-स्या०, रो० । ३ परूपक्कमेन-स्या० । ४ न परूपक्कमेन-स्या० । ५ मयन्तेन-स्या० । ६ पच्चासिंसति-सी०, स्या०, रो० ।

(४) “पुन च पर भिक्खवे, इधेक्को सत्था अपरिसुद्धवेय्याकरणो समानो परिसुद्ध वेय्याकरणोम्ही’ ति पटिजानाति पे० एवरूप खो, भिक्खवे, सत्थार सावका वेय्याकरणतो रक्खन्ति, एवरूपो च पन सत्था सावकेहि वेय्याकरणतो रक्ख पच्चासीसति ।

(५) “पुन च पर, भिक्खवे, इधेक्को सत्था अपरिसुद्धजाणदस्सनो समानो ‘परिसुद्धजाणदस्सनोम्ही’, ति पटिजानाति ‘परिसुद्ध मे जाणदस्सन परियोदात असङ्किलिट्ठ’ ति । ५ तमेन सावका एव जानन्ति — ‘अय खो भय सत्था अपरिसुद्धजाणदस्सनो समानो ‘परिसुद्धजाणदस्सनोम्ही’, ति पटिजानाति ‘परिसुद्ध मे जाणदस्सन परियोदात असङ्किलिट्ठ’ ति । मय चेव खो पन गिहीन आरोचेय्याम, नामस्स मनाप । य खो पनस्स अमनाप, कथ न मय तेन समुदाचरेय्याम ? सम्मन्नाति खो पन चीवरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारेन — य तुमो करिस्सति, तुमो व तेन पञ्जायिस्सती’ ति । एवरूप खो पन, भिक्खवे, १० सत्थार सावका जाणदस्सनतो रक्खन्ति, एवरूपो च पन सत्था सावकेहि जाणदस्सनतो रक्ख पच्चासीसति । इमे खो, भिक्खवे, पञ्च सत्थारो सन्तो सविज्जमाना लोकस्सि ।

“अह खो पन, भिक्खवे, परिसुद्धसीलो समानो ‘परिसुद्धसीलोम्ही,’ ति पटिजानामि ‘परिसुद्ध मे सील परियोदात असङ्किलिट्ठ’ ति । न च म सावका सीलतो रक्खन्ति, न चाह सावकेहि सीलतो रक्ख पच्चासीसामि । परिसुद्धाजीवो समानो ‘परिसुद्धाजीवोम्ही,’ ति पटि- १५ जानामि ‘परिसुद्धो मे आजीवो परियोदातो असङ्किलिट्ठो’ ति । न च म सावका आजीवतो रक्खन्ति, न चाह सावकेहि आजीवतो रक्ख पच्चासीसामि । परिसुद्धधम्मदेसनो समानो ‘परिसुद्धधम्मदेसनोम्ही,’ ति पटिजानामि ‘परिसुद्धा मे धम्मदेसना परियोदाता असङ्किलिट्ठा’ ति । न च म सावका धम्मदेसनतो रक्खन्ति, न चाह सावकेहि धम्मदेसनतो रक्ख पच्चासीसामि । परिसुद्धवेय्याकरणो समानो ‘परिसुद्धवेय्याकरणोम्ही,’ ति पटिजानामि २० ‘परिसुद्ध मे वेय्याकरण परियोदात असङ्किलिट्ठ’ ति । न च म सावका वेय्याकरणतो रक्खन्ति, न चाह सावकेहि वेय्याकरणतो रक्ख पच्चासीसामि । परिसुद्धजाणदस्सनो समानो ‘परिसुद्धजाणदस्सनोम्ही,’ ति पटिजानामि ‘परिसुद्ध मे जाणदस्सन परियोदात असङ्किलिट्ठ’ ति । न च म सावका जाणदस्सनतो रक्खन्ति, न चाह सावकेहि जाणदस्सनतो रक्ख पच्चासीसामि ।

“अट्ठानमेत, भिक्खवे, अनवकासो, य^१ परूपक्कमेन तथागत जीविता वोरोपेय्य । २५ अनुपक्कमेन^२, भिक्खवे, तथागता परिनिब्बायन्ति । गच्छथ तुम्हे, भिक्खवे, यथाविहार । अरक्खिया, भिक्खवे, तथागता” ति ।

B 306

§ ८ नाळागिरिपेसनं

- १३ तेन खो पन समयेन राजगहे नाळागिरि^१ नाम हत्थी चण्डो होति, मनुस्स घातको । अथ खो देवदत्तो राजगह^२ पविसित्वा हत्थिसाल गन्त्वा हत्थिमण्डे एतदवोच — “मय खो, भणे, राजजातका नाम पटिबला नीचट्टानिय उच्चट्टाने ठपेतु, भत्त पि वेतन पि वड्ढापेतु । तेन हि, भणे, यदा समणो गोतमो इम रच्छ पटिपन्नो होति, तदा इम नाळागिरि^३ हत्थि मुञ्चेत्वा^४ इम रच्छ पटिपादेथा” ति । “एव भन्ते” ति खो ते हत्थिमण्डा देवदत्तस्स पच्चस्सोसु । अथ खो भगवा पुब्बण्हसमय निवासेत्वा पत्तवीवरमादाय सम्बहुलेहि भिक्खूहि सद्धि राजगह पिण्डाय पाविसि । अथ खो भगवा त रच्छ पटिपज्जि । अद्दसासु^५ खो ते हत्थिमण्डा भगवन्त त रच्छ पटिपन्न । दिस्वान नाळागिरि हत्थि मुञ्चित्वा त रच्छ पटिपादेसु । अद्दसा खो नाळागिरि हत्थी भगवन्त दूरतो व आगच्छन्त । दिस्वान सोण्ड
- 10 उस्सापेत्वा पहट्ठकण्णवालो येन भगवा तेन अभिधावि । अद्दसासु खो ते भिक्खू नाळागिरि हत्थि दूरतो व आगच्छन्त । दिस्वान भगवन्त एतदवोचु — “अय, भन्ते, नाळागिरि हत्थी चण्डो” मनुस्सघातको इम रच्छ पटिपन्नो । पटिक्कमतु, भन्ते, भगवा, पटिक्कमतु सुगतो” ति । “आगच्छथ, भिक्खवे, मा भायित्थ । अट्टानमेत, भिक्खवे, अनवकासो, य^६ परूपक्कमेन^७ तथागत जीविता वोरोपेय्य । अनुपक्कमेन, भिक्खवे, तथागता परिनिब्बायन्ती” ति । दुतिय
- 15 पि खो ते भिक्खू पे० ततिय पि खो ते भिक्खू भगवन्त एतदवोचु — “अय, भन्ते, नाळागिरि हत्थी चण्डो मनुस्सघातको इम रच्छ पटिपन्नो । पटिक्कमतु, भन्ते, भगवा, पटिक्कमतु सुगतो” ति । “आगच्छथ, भिक्खवे, मा भायित्थ । अट्टानमेत, भिक्खवे, अनवकासो, य परूपक्कमेन तथागत जीविता वोरोपेय्य । अनुपक्कमेन, भिक्खवे, तथागता परिनिब्बायन्ती” ति ।
- 20 तेन खो पन समयेन मनुस्सा पासादेसु पि हम्मियेसु पि उदनेसु पि आरूह्वा^८ अच्छन्ति । तत्थ ये ते मनुस्सा जस्सद्धा अप्पसन्ना दुब्बुद्धिनो, ते एवमाहसु — “अभिरूपो वत, भो, महासमणो^९ नागेन विहेठीयिस्सती” ति । ये पन ते मनुस्सा सद्धा पसन्ना पण्डिता बुद्धिमन्तो, ते एवमाहसु — “नचिरस्स^{१०} वत, भो, नागो नागेन सज्जामेस्सती” ति । अथ खो भगवा नाळागिरि हत्थि मेत्तेन चित्तेन फरि । अथ खो नाळागिरि हत्थी भगवतो^{११}
- 25 मेत्तेन चित्तेन फुट्टो सोण्ड ओरोपेत्वा येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवतो पुरतो अट्टासि । अथ खो भगवा दक्खिणेन हत्थेन नाळागिरिस्स हत्थिस्स कुम्भ परामसन्तो नाळागिरि हत्थि गाथाहि अज्झमासि —

१ नाळागिरि-सी०, रो० । २ राजगहक-म० । ३ मुञ्चित्वा-सी०, स्या०, रो० । ४ अद्दससु-स्या० । ५ चण्डो फरसो-स्या० । ६ यो-स्या०, रो० । ७ आरूह्वा-सी०, स्या०, रो० । ८ गोतमो महासमणो-स्या० । ९ विहेठीयिस्सती-स्या०, रो०, विहेठीयिस्सति-सी० । १० चिरस्स-सी०, रो० । ११ भगवता-सी० ।

“मा कुञ्जर नागमासदो दुक्ख हि कुञ्जर नागमासदो ।
 न हि नागहतस्स कुञ्जर सुगति होति इतो पर यतो ॥
 “मा च मदो मा च पमादो न हि पमत्ता सुगति वजन्ति ते^१ ।
 त्व येन^२ तथा करिस्ससि येन त्व सुगति गमिस्ससी^३’ ति ॥

अथ खो नाळागिरि हत्थी सोण्डाय भगवतो पादपसूनि गहेत्वा उपरिमुद्धनि^५
 आकिरित्वा पटिकुटितो पटिस्सक्कि, याव भगवन्त अदक्खि^६ । अथ खो नाळागिरि हत्थी
 हत्थिसाल गन्त्वा सके ठाने अट्ठासि । तथा दन्तो च पन नाळागिरि हत्थी अहोसि । तेन
 खो पन समयेन मनुस्सा इम गाथ गायन्ति —

“दण्डेनेके दमयन्ति अङ्कुसेहि कसाहि च ।

अदण्डेन असत्थेन नागो दन्तो महेसिना” ति ॥

10

मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति^७ विपाचेन्ति — “याव पापो अय देवदत्तो,
 अलक्खिको, यत्र हि नाम समणस्स गोतमस्स एव महिद्धिकस्स^८ एव महानुभावस्स वधाय
 परक्कमिस्सती” ति । देवदत्तस्स लाभसक्कारो परिहायि । भगवतो च लाभसक्कारो अभिवड्ढि ।

§ ९ पञ्चवत्थुयाचनकथा

१४ तेन खो पन समयेन देवदत्तो परिहीनलाभसक्कारो^९ सपरिसो कुलेसु विज्जापेत्वा
 विज्जापेत्वा भुञ्जति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम समणा^{१५}
 सक्कपुत्तिया कुलेसु विज्जापेत्वा विज्जापेत्वा भुञ्जिस्सन्ति । कस्स सम्पन्न न मनाप, कस्स-
 सादु न रुच्चती” ति । अस्सोसु खो भिक्खू तेस मनुस्सान उज्झायन्तान खियन्तान
 विपाचेन्तान । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुकुच्चका सिक्खाकामा, ते
 उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — कथ हि नाम देवदत्तो सपरिसो कुलेसु विज्जापेत्वा
 विज्जापेत्वा भुञ्जिस्सती” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । अथ खो भगवा एतस्सि^{२०}
 निदाने एतस्सि पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा देवदत्त पटिपुच्छि — “सच्च किर त्व,
 देवदत्त, सपरिसो कुलेसु विज्जापेत्वा विज्जापेत्वा भुञ्जसी” ति^२ “सच्च भगवा” ति ।
 विगरहि बुद्धो भगवा पे० विगरहित्वा पे० धम्मि कथ कत्वा भिक्खू
 आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, भिक्खून कुलेसु तिरुभोजन पज्जापेस्सामि तयो अत्थवसे
 पटिच्च — दुम्मङ्गून पुगलान निग्गहाय, पेसलान भिक्खून फासुविहाराय, मा पापिच्छा^{२५}
 पक्ख निस्साय सङ्घ भिन्देय्यु ति, कुलानुद्धार्य च । गणभोजने यथाधम्मो कारेतब्बो” ति ।

B 358

१ सी० पोत्थके नत्थि । २ तेन त्वज्जेव-सी० । ३ अदक्खि-स्या० । ४ खीयन्ति-सी०,
 स्या०, रो० । ५ एवमहिद्धिकस्स-म०, स्या० । ६ पहीनलाभसक्कारो-रो० । ७ भिक्खू पापिच्छा-
 स्या० । ८ कुलानुद्धार्य-सी०, कुलानुद्धार्य-स्या० ।

अथ खो देवदत्तो येन कोकालिको कटमोदकतिस्सको^१ खण्डदेविया पुत्तो समुद्दत्तो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा कोकालिक कटमोदकतिस्सको खण्डदेविया पुत्त समुद्दत्त एतदवोच—“एथ, मय, आवुसो, समणस्स गोतमस्स सङ्गभेद करिस्साम चक्कभेद” ति । एव वुत्ते कोकालिको देवदत्त एतदवोच—“समणो खो, आवुसो, गोतमो महिद्धिको^२ महानुभावो । कथ मय समणस्स गोतमस्स सङ्गभेद करिस्साम चक्कभेद” ति^३ “एथ, मय, आवुसो, समण गोतम उपसङ्गमित्वा पञ्च वत्थूनि याचिस्साम—‘भगवा, भन्ते, अनेकपरियायेन अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरिया रम्भस्स^४ वण्णवादी । इमानि, भन्ते, पञ्च वत्थूनि अनेकपरियायेन अप्पिच्छताय सन्तुट्ठिया^५ सल्लेखाय^६ धुतताय^७ पासादिकताय अपचयाय विरियारम्भाय सवत्तन्ति । साधु, भन्ते, भिक्खू यावजीव आरब्जिका^८ अस्सु, यो गामन्त ओसरेय्य, वज्ज न फुसेय्य । यावजीव पिण्डपातिका अस्सु, यो निमन्तन सादियेय्य, वज्ज न फुसेय्य । यावजीव पसुकूलिका अस्सु, यो गहपतिचीवर सादियेय्य, वज्ज न फुसेय्य । यावजीव रुक्खमूलिका अस्सु, यो छन्न उपगच्छेय्य, वज्ज न फुसेय्य । यावजीव मच्छमस न खादेय्य, यो मच्छमस खोदय्य, वज्ज न फुसेय्या’ ति । इमानि पञ्च वत्थूनि^९ समणो गोतमो नानुजानिस्सति । ते च मया^{१०} इमेहि पञ्चहि वत्थूहि जन सज्जापेस्सामा” ति । “सक्का खो, आवुसो, इमेहि पञ्चहि वत्थूहि समणस्स गोतमस्स सङ्गभेदो कालु चक्कभेदो । ल्खप्पसन्ना^{११} हि, आवुसो, मनुस्सा” ति ।

अथ खो देवदत्तो सपरिसो येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो देवदत्तो भगवन्त एतदवोच—“भगवा, भन्ते, अनेकपरियायेन अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्णवादी । इमानि, भन्ते, पञ्च वत्थूनि अनेकपरियायेन अप्पिच्छताय सन्तुट्ठिया सल्लेखाय धुतताय पासादिकताय अपचयाय विरियारम्भाय सवत्तन्ति । साधु, भन्ते, भिक्खू यावजीव आरब्जिका अस्सु, यो गामन्त ओसरेय्य, वज्ज न फुसेय्य । यावजीव पिण्डपातिका अस्सु, यो निमन्तन सादियेय्य, वज्ज न फुसेय्य । यावजीव पसुकूलिका अस्सु, यो गहपतिचीवर सादियेय्य, वज्ज न फुसेय्य । यावजीव रुक्खमूलिका अस्सु, यो छन्न उपगच्छेय्य, वज्ज न फुसेय्य । यावजीव मच्छमस न खादेय्य, यो मच्छमस खादेय्य, वज्ज न फुसेय्या” ति । “अल, देवदत्त । यो इच्छति, आरब्जिको^{१२} होतु, यो इच्छति, गामन्ते विहरतु । यो इच्छति, पिण्डपातिको होतु, यो इच्छति, निमन्तन सादियतु । यो इच्छति, पसुकूलिको होतु, यो इच्छति, गहपतिचीवर सादियतु । अट्ठमासे खो मया, देवदत्त, रुक्खमूलसेनासन अनुज्जात, तिकोटिपरिसुद्ध मच्छमस—

१ कटमोरकतिस्सको-स्या०, रो०, कटमोरकतिस्सको-सी० । २ वीरियारम्भस्स-म० । ३ सन्तुट्ठिताय-सी०, सन्तुट्ठिताय-स्या० । ४ सल्लेखताय-सी० । ५ धुतताय-सी०, धूताय-स्या० । ६ आरब्जिका-स्या०, रो० । ७ ‘पञ्च वत्थूनि’ इति पाठो सी०, रो० पोत्थकेषु नत्थि । ८ ल्खप्पसन्ना-सी० ।

अदिट्ठ, अस्सुत^१, अपरिसङ्कित” ति । अथ खो देवदत्तो—न भगवा इमानि पञ्च वत्थूनि अनुजानाती ति—हट्ठो उदग्गो सपरिसो उट्ठायासना भगवन्त अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा पक्कामि ।

अथ खो देवदत्तो सपरिसो राजगह पविसित्वा पञ्चहि वत्थूहि जन सञ्जापेसि—
“मय, आवुसो, समण गोतम उपसङ्कमित्वा पञ्च वत्थूनि याचिम्हा^२—‘भगवा, भन्ते,^५ B 360
अनेकपरियायेन अप्पिच्छस्स पे० विरियारम्भस्स वण्णवादी । इमानि, भन्ते, पञ्च
वत्थूनि अनेकपरियायेन अप्पिच्छताय पे० विरियारम्भाय सत्तन्ति । साधु, भन्ते,
भिकखू यावजीव आरब्जिक्का अस्सु, यो गामन्त ओसरेय्य, वज्ज न फुसेय्य पे०
यावजीव मच्छमस न खादेय्य, यो मच्छमस खादेय्य, वज्ज न फुसेय्या’ ति । इमानि पञ्च
वत्थूनि समणो गोतमो नानुजानाति । ते च मय इमेहि पञ्चहि वत्थूहि समादाय वत्तामा” ति ।^{१०}

तत्थ ये ते मनुस्सा अस्सद्धा अप्पसन्ना दुब्बुद्धिनो, ते एवमाहसु—“इमे खो
समणा सक्खपुत्तिया धुता^३ सल्लेखवुत्तिनो । समणो पन गोतमो बाहुल्लिको^४ बाहुल्लाय चेतेती”
ति । ये पन ते मनुस्सा सद्धा पसन्ना पण्डिता बुद्धिमन्तो, ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपा- R 198
चेन्ति—“कथ हि नाम देवदत्तो भगवतो सङ्घभेदाय परक्कमिस्सति चक्कभेदाया” ति ।
अस्सोसु खो भिकखू तेस मनुस्सान उज्झायन्तान खिय्यन्तान विपाचेन्तान । ये ते भिकखू^{१०}
अप्पिच्छा पे० ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति—“कथ हि नाम देवदत्तो
सङ्घभेदाय परक्कमिस्सति चक्कभेदाया” ति । अथ खो ते भिकखू भगवतो एतमत्थ
आरोचेसु पे० “सच्च किर त्व, देवदत्त, सङ्घभेदाय परक्कमसि चक्कभेदाया” ति^२
“सच्च भगवा” ति । “अल, देवदत्त । मा ते रुच्चि सङ्घभेदो । गरुको खो, देवदत्त,
सङ्घभेदो । यो खो, देवदत्त, समग्ग सङ्घ भिन्दति, कप्पट्टिक^५ किब्बिस पसवति, कप्प^{२०}
निरयम्हि पच्चति । यो च खो, देवदत्त, भिन्न सङ्घ समग्ग करोति, ब्रह्मपुञ्ज^६ पसवति, कप्प
सग्गम्हि मोदति । अल, देवदत्त । मा ते रुच्चि सङ्घभेदो । गरुको खो, देवदत्त, सङ्घभेदो” ति ।

अथ खो आयस्सा आनन्दो पुब्बण्हसमय निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय राजगह
पिण्डाय पाविसि । अहसा खो देवदत्तो आयस्सन्त आनन्द राजगहे पिण्डाय चरन्त ।
दिस्वान येनायस्सा आनन्दो तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा आयस्सन्त आनन्द एतदवोच—^{२५} .
“अज्जतग्गेदानाह, आवुसो आनन्द, अज्जत्रेव भगवता, अज्जत्रेव भिक्खुसङ्घा, उपोसथ
करिस्सामि सङ्घकम्म करिस्सामी” ति ।

अथ खो आयस्सा आनन्दो राजगहे पिण्डाय चरित्वा पच्छाभत्त पिण्डपातपट्टिकन्तो^७
येन भगवा तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त

B 361

१ असुत—सी०, रो० । २ याचिम्हा—सी० । ३ धुता—स्या० । ४ बाहुल्लिको—सी० ।
५ कप्पट्टिक—स्या० । ६ ब्रह्म पुञ्ज—सी० । ७ पिण्डपातपट्टिकन्तो—सी०, स्या०, रो० ।

निसिन्नो खो आयस्सा आनन्दो भगवन्त एतदवोच — “इधाह, भन्ते, पुब्बण्हसमय निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय राजगह पिण्डाय पाविसि । अद्दसा खो म, भन्ते, देवदत्तो राजगहे पिण्डाय चरन्त । दिस्वान येनाह तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा म एतदवोच — ‘जज्जतग्गेदानाह, आवुसो आनन्द, जज्जत्रेव भगवता, अज्जत्रेव भिक्खुसङ्घा, उपोसथ करिस्सामि सङ्घकम्म करिस्सामी’ ति । जज्जतग्गे^१, भन्ते, देवदत्तो सङ्घ भिन्दिस्सती” ति । अथ खो भगवा एतमत्थ विदित्वा ताय वेलाय इम उदान उदानेसि —

“सुकर सावुना साधु^२ साधु^३ पापेन दुक्कर ।

पाप पापेन सुकर पापमरियेहि दुक्कर” ति ॥

दुतियभाणवार निद्वित^३ ।

§ १० सङ्घभेदकथा

R 199

१५ अथ खो देवदत्तो तद्दुपोसथे उट्ठायासना सलक गाहेसि — “मय, आवुसो, १० समण गोतम उपसङ्कमित्वा पञ्च वत्थूनि याचिम्हा — ‘भगवा, भन्ते, जनेकपरियायेन अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्णवादी^४ इमानि, भन्ते, पञ्च वत्थूनि अनेकपरियायेन अप्पिच्छताय सन्तुट्ठिया सल्लेखाय धुतताय पासादिकताय अपचयाय विरियारम्भाय सवत्तन्ति । साधु, भन्ते, भिक्खू यावजीव आरब्जिका^५ अस्सु, यो गामन्त ओसरेय्य, वज्ज न फुसेय्य पे० यावजीव मच्छमस न खादेय्यु, १५ यो मच्छमस खादेय्य, वज्ज न फुसेय्या’ ति । इमानि पञ्च वत्थूनि समणो गोतमो नानुजानाति । ते च मय इमेहि पञ्चहि वत्थूहि समादाय वत्ताम । यस्सायस्सतो इमानि पञ्च वत्थूनि खमन्ति, सो सलक गण्हातू” ति ।

B 362

तेन खो पन समयेन वेसालिका वज्जिपुत्तका पञ्चमत्तानि भिक्खुसतानि नवका चैव २० होन्ति अप्पकतञ्जुनो^६ च । ते — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन’ ति — सलक गण्हिसु । अथ खो देवदत्तो सङ्घ भिन्दित्वा पञ्चमत्तानि भिक्खुसतानि आदाय येन गयासीस तेन पक्कामि । अथ खो सारिपुत्तमोगल्लाना येन भगवा तेनुपसङ्कमिसु, उपसङ्कमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदिसु । एकमन्त निसिन्नो खो आयस्सा सारिपुत्तो भगवन्त एतदवोच — “देवदत्तो, भन्ते, सङ्घ भिन्दित्वा पञ्चमत्तानि भिक्खुसतानि आदाय येन गयासीस तेन पक्कन्तो” ति । “न” हि नाम तुम्हाक, सारिपुत्ता, तेसु नवकेसु भिक्खूसु २५ कारुज्ज पि भविस्सति^७ गच्छथ तुम्हे, सारिपुत्ता, पुरा ते भिक्खू अनयव्यसन^८ आपज्जन्ती”

१ अज्ज—सी०, स्या०, रो० । २ साधु—रो०, म० । ३ भाणवार निद्वित दुतिय—सी०, रो०, दुतियभाणवारो निद्वितो—म० । ४ आरब्जिका—स्या०, रो० । ५ गण्हतू—सी०, रो० । ६ अपकतञ्जुनो—सी०, रो० । ७ ननु—स्या० । ८ अनयव्यसन—स्या०, म० ।

ति । “एव भन्ते” ति खो सारिपुत्तमोग्गल्लाना भगवतो पटिस्सुत्वा उट्ठायासना भगवन्त अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा येन गयासीस तेन पक्कमिसु^१ ।

तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु भगवतो अविदूरे^२ रोदमानो ठितो होति^३ । अथ खो भगवा त भिक्खु एतदवोच — “किम्स त्व, भिक्खु, रोदसी” ति^४ “ये पि ते, भन्ते, भगवतो अग्गसावका सारिपुत्तमोग्गल्लाना ते पि देवदत्तस्स सत्तिके गच्छन्ति देवदत्तस्स धम्म रोचेन्ता” ति । “अट्ठानमेत, भिक्खु, जनवकासो, य सारिपुत्तमोग्गल्लाना देवदत्तस्स धम्म रोचेय्यु, अपि च ते गता भिक्खून् सञ्जत्तिया^५” ति ।

१६ तेन खो पन समयेन देवदत्तो महतिया परिसाय परिवुतो धम्म देसेन्तो निसिञ्चो होति । अहसा खो देवदत्तो सारिपुत्तमोग्गल्लाने दूरतो व आगच्छन्ते । दिस्वान भिक्खू आमन्तेसि — “पस्सथ, भिक्खवे, याव स्वाक्खातो मया धम्मो, ये पि ते समणस्स गोतमस्स^{१०} अग्गसावका सारिपुत्तमोग्गल्लाना ते पि मम सत्तिके आगच्छन्ति । मम धम्म रोचेन्ता” ति । एव वुत्ते कोकालिको देवदत्त एतदवोच — “मा, आवुसो देवदत्त, सारिपुत्तमोग्गल्लाने^९ विम्ससि^{१०} । पापिच्छा सारिपुत्तमोग्गल्लाना, पापिकान इच्छान वस गता” ति । “अल, आवुसो । स्वागत तेस यतो मे धम्म रोचेन्ति” ।

R 200

अथ खो देवदत्तो आयस्सन्त सारिपुत्त उपट्ठासनेन निमन्तेसि — “एहावुसो सारिपुत्त,^{१५} इध निसीदाही” ति । “अल आवुसो” ति खो आयस्सा सारिपुत्तो अञ्जतर आसन गहेत्वा एकमन्त निसीदि । आयस्सा पि खो महामोग्गल्लानो अञ्जतर आसन गहेत्वा एकमन्त निसीदि । अथ खो देवदत्तो बहुदेव रत्ति भिक्खू धम्मिया कथाय सन्दस्सेत्वा समादपेत्वा समुत्तेजेत्वा सम्पहसेत्वा आयस्सन्त सारिपुत्त अञ्जेसि — “विगतथीनमिद्धो^६ खो, आवुसो सारिपुत्त, भिक्खुसङ्घो । पटिभातु त, आवुसो सारिपुत्त, भिक्खून् धम्मी कथा, पिट्ठि मे^{२०} आगिलायति, तमह आयमिस्सामी” ति । “एवमावुसो” ति खो आयस्सा सारिपुत्तो देवदत्तस्स पच्चस्सोसि । अथ खो देवदत्तो चतुग्गुण सङ्घाटि पञ्जापेत्वा दक्खिणेन पस्सेन सेय्य कप्पेसि । तस्स किलमन्तस्स^१ मुट्ठस्सतिस्स असम्पजानस्स मुहुत्तकेनेव^७ निद्द^८ ओक्कमि ।

B 363

अथ खो आयस्सा सारिपुत्तो आदेसनापाटिहारियानुसासनिया भिक्खू धम्मिया कथाय ओवदि अनुसासि । आयस्सा महामोग्गल्लानो इद्धिपाटिहारियानुसासनिया भिक्खू धम्मिया^{२५} कथाय ओवदि अनुसासि । अथ खो तेस भिक्खून् आयस्सता सारिपुत्तेन आदेसनापाटि-हारियानुसासनिया आयस्सता च महामोग्गल्लानेन इद्धिपाटिहारियानुसासनिया ओवदिय-मानान अनुसासियमानान विरज वीतमल धम्मचक्खु उदपादि — य किञ्चि समुदयधम्म, सब्ब त निरोधधम्म ति ।

१ तेनुपसङ्कमिडु-स्या०, रो०, म० । २ अविदूरे ठितो रोदितो होति-स्या० । ३ भिक्खु-सञ्जत्तिया-सी० । ४ सारिपुत्तमोग्गल्लानेहि-स्या० । ५ विस्ससि-म०, स्या०, रो० । ६ विगतथिन-मिद्धो-सी०, म० । ७ किल तस्स-स्या०, रो०, सी० पोत्थके नत्थि । ८ मुहुत्तेनेव-सी० । ९ निद्द-स्या० ।

अथ खो आयस्सा सारिपुत्तो भिक्खू आमन्तेसि—“गच्छाम मय, आवुसो, भगवतो सन्तिके । यो तस्स भगवतो धम्म रोचेति^१ सो आगच्छतू” ति । अथ खो सारिपुत्त-मोग्गल्लाना तानि पञ्च भिक्खुसतानि आदाय येन वेल्लुग्न तेनुपसङ्गमिसु । पथ खो कोकालिको देवदत्त उट्ठापेसि—“उट्ठेहि, आवुसो देवदत्त, नीता ते भिक्खू सारिपुत्तमोग्गल्लानेहि । ननु^२ त्व, आवुसो देवदत्त, मया वुत्तो—‘मा, आवुसो देवदत्त, सारिपुत्तमोग्गल्लाने^३ विस्ससि । पापिच्छा सारिपुत्तमोग्गल्लाना, पापिकान इच्छान वस गता’” ति^४ अथ खो देवदत्तस्स तथेव उण्ह लोहित मुखतो उग्गञ्जि ।

R 201 अथ खो सारिपुत्तमोग्गल्लाना येन भगवा तेनुपसङ्गमिसु, उपसङ्गमित्वा भगवन्त
B 364 अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदिसु । एकमन्त निसिन्नो खो आयस्सा सारिपुत्तो भगवन्त
10 एतद्वोच—“साधु, भन्ते, भेदकानुवत्तका भिक्खू पुन उपसम्पज्जेय्यु” ति । “अल, सारिपुत्त ।
मा ते रुच्चि भेदकानुवत्तकान भिक्खून् पुन उपसम्पदा । तेन हि त्व, सारिपुत्त, भेदकानुवत्तके
भिक्खू धुल्लच्चय देसापेहि । कथं पन ते, सारिपुत्त, देवदत्तो पटिपज्जी” ति^५ “यथेव,
भन्ते, भगवा बहुदेव रत्ति भिक्खू धम्मिया कथाय सन्दस्सेत्वा समादपेत्वा समुत्तेजेत्वा
सम्पहसेत्वा म अज्जेसति^६—‘विगतथीनमिद्धो खो, सारिपुत्त, भिक्खुसङ्घो, पटिभालु त,
15 सारिपुत्त, भिक्खून् धम्मी कथा, पिट्ठि मे आगिलायति, तमह आयमिस्सामी’ ति, एवमेव
खो, भन्ते, देवदत्तो पटिपज्जी” ति ।

१७ अथ खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि—“भूतपुब्ब, भिक्खवे, अरब्जायतने महासरसी । त नागा उपनिम्साय विहरिसु । ते त सरसि ओगाहेत्वा, सोण्डाय भिस-
मुळाल^७ अब्बुहित्वा,^८ सुविक्खालित विक्खालेत्वा, अकद्दम सङ्घादित्वा, अज्झोहरन्ति । तेस
20 त वण्णाय चैव होति, बलाय च । न च ततोनिदान मरण वा निगच्छन्ति, मरणमत्त वा
दुक्ख । तेसयेव खो पन, भिक्खवे, महानागान अनुसिक्खमाना तरुणा^९ भिङ्गच्छापा^{१०} । ते
त सरसि ओगाहेत्वा, सोण्डाय भिसमुळाल अब्बुहित्वा, न सुविक्खालित विक्खालेत्वा^{११},
सकद्दम सङ्घादित्वा, अज्झोहरन्ति । तेस त नेव वण्णाय होति, न बलाय । ततोनिदान च
मरण वा निगच्छन्ति, मरणमत्त वा दुक्ख । एवमेव खो, भिक्खवे, देवदत्तो ममानुकुब्ब
25 कपणो मरिस्सती ति ।

“महावराहस्स महि विकुब्बतो

भिस^{१२} घसानस्स^{१३} नदीसु जग्गतो ।

१ रोचेसि-म० । २ मोग्गल्लानेहि-स्या० । ३ अज्जेसि-स्या० । ४ भिसमुळाल-स्या० ।
५ अब्बुहित्वा-स्या०, अब्बाहित्वा-रो०, अब्बाहेत्वा-सी० । ६ ६ तरुणा नागा भिङ्गच्छापा-स्या०,
तरुणा भिङ्गच्छापा-रो०, तरुणा भिङ्गच्छापा-सी० । ७ विक्खालित्वा-म० । ८ भिस-स्या० ।
९ घसमानस्स-रो० ।

भिङ्को व पङ्क अभिभक्खयित्वा
ममानुकुब्ब कण्णो मरिस्सती ति ॥

१८ “अट्ठहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतो भिक्खु दूतेय्य गन्तुमरहति । कतमेहि अट्ठहि^१ इध, भिक्खवे, भिक्खु सोता च होति, सावेता च, उग्गहेता च, धारेता च, विज्जाता च, विज्जापेता च, कुसलो च सहितासहितस्स, नो च कल्लहकारको—इमेहि खो,^५ भिक्खवे, अट्ठहङ्गेहि समन्नागतो भिक्खु दूतेय्य गन्तुमरहति ।

“अट्ठहि, भिक्खवे, अङ्गेहि समन्नागतो सारिपुत्तो दूतेय्य गन्तुमरहति । कतमेहि अट्ठहि^१ इध, भिक्खवे, सारिपुत्तो सोता च होति, सावेता च, उग्गहेता च, धारेता च, विज्जाता च, विज्जापेता च, कुसलो च सहितासहितस्स, नो च कल्लहकारको—इमेहि खो, भिक्खवे, अट्ठहङ्गेहि समन्नागतो सारिपुत्तो दूतेय्य गन्तुमरहती ति ।

B 365

R 202

10

“यो वे न व्यथति^१ पत्वा परिस उग्गवादिनि ।

न च हापेति वचन न च छादेति सासन ॥

“असन्दिद्धो च अक्खाति पुच्छितो च न^२ कुप्पति ।

स वे तादिसको भिक्खु दूतेय्य गन्तुमरहती ति ॥

१९ “अट्ठहि, भिक्खवे, असद्धम्ममेहि अभिभूतो परियादिन्नचित्तो देवदत्तो आपा-¹⁵ यिको नेरयिको कप्पट्ठो अतेकिच्छो । कतमेहि अट्ठहि^१ लामेन, भिक्खवे, अभिभूतो परियादिन्नचित्तो देवदत्तो आपायिको नेरयिको कप्पट्ठो अतेकिच्छो, अलामेन, भिक्खवे पे० यसेन, भिक्खवे पे० अयसेन, भिक्खवे पे० सक्कारेन, भिक्खवे पे० असक्कारेन, भिक्खवे पे० पापिच्छताय, भिक्खवे पे० पापमित्तताय भिक्खवे, अभिभूतो परियादिन्नचित्तो देवदत्तो आपायिको नेरयिको कप्पट्ठो अतेकिच्छो—²⁰ इमेहि खो, भिक्खवे, अट्ठहि असद्धम्ममेहि अभिभूतो परियादिन्नचित्तो देवदत्तो आपायिको नेरयिको कप्पट्ठो अतेकिच्छो ।

२० “साधु, भिक्खवे, भिक्खु उप्पन्न लाम अभिभुय्य अभिभुय्य विहरेय्य, उप्पन्न अलाम पे० उप्पन्न यस उप्पन्न अयस उप्पन्न सक्कार उप्पन्न असक्कार उप्पन्न पापिच्छत उप्पन्न पापमित्तत अभिभुय्य अभिभुय्य विहरेय्य । कथ²⁵ च^३, भिक्खवे, भिक्खु अत्थवस पटिच्च उप्पन्न लाम अभिभुय्य अभिभुय्य विहरेय्य, उप्पन्न अलाम उप्पन्न यस उप्पन्न अयस उप्पन्न सक्कार उप्पन्न असक्कार उप्पन्न पापिच्छत उप्पन्न पापमित्तत अभिभुय्य अभिभुय्य विहरेय्य^२ य हिस्स, भिक्खवे, उप्पन्न लाम अनभिभुय्य^४ विहरतो उप्पज्जेयु आसवा विघातपरिळाहा, उप्पन्न लाम अभिभुय्य अभिभुय्य विहरतो एवस ते आसवा विघातपरिळाहा न होन्ति । य हिस्स,³⁰

B 366

१ व्याधति—सी०, रो०, व्याधति—स्या० । २ न च—स्या० । ३ किञ्च—सी०, रो०, कञ्च—स्या० । ४ अनभिभुय्य अनभिभुय्य—सी० ।

भिक्षवे, उप्पन्न अलाभ पे० उप्पन्न यस उप्पन्न अयस उप्पन्न सक्कार उप्पन्न
 असक्कार उप्पन्न पापिच्छत उप्पन्न पापमित्तत अनभिभुय्य विहरतो उप्पज्जेय्यु आसवा
 विघातपरिळाहा, उप्पन्न पापमित्तत अभिभुय्य अभिभुय्य विहरतो एवस ते आसवा विघात उ
 परिळाहा न होन्ति । इदं खो, भिक्षवे, भिक्षु अत्थवस पटिच्च उप्पन्न लाभ अभिभुय्य
 ५ अभिभुय्य विहरेय्य, उप्पन्न अलाभ पे० उप्पन्न यस उप्पन्न अयस उप्पन्न
 सक्कार उप्पन्न असक्कार उप्पन्न पापिच्छत उप्पन्न पापमित्तत अभिभुय्य अभिभुय्य
 विहरेय्य । तस्मातिह, भिक्षवे, उप्पन्न लाभ अभिभुय्य अभिभुय्य विहरिस्साम, उप्पन्न
 अलाभ पे० उप्पन्न यस उप्पन्न अयस उप्पन्न सक्कार उप्पन्न असक्कार
 उप्पन्न पापिच्छत उप्पन्न पापमित्तत अभिभुय्य अभिभुय्य विहरिस्सामा ति, एवंहि वो,
 १० भिक्षवे, सिक्खितव्व ति ।

R 203

२१ “तीहि, भिक्षवे, असद्धम्मेहि अभिभूतो परियादिन्नचित्तो देवदत्तो आपायिको
 नेरयिको कप्पट्ठो अतेकिच्छो । कतमेहि तीहि १ पापिच्छता, पापमित्तता, ओरमत्तकेन
 विसेसाधिगमेन अन्तरा वोसान आपादि — इमेहि खो, भिक्षवे, तीहि असद्धम्मेहि अभिभूतो
 परियादिन्नचित्तो देवदत्तो आपायिको नेरयिको कप्पट्ठो अतेकिच्छो ति ।

15

“मा जातु कोचि लोकस्सि पापिच्छो उदपज्जथ १ ।

तदमिना २ पि जानाथ पापिच्छान यथागति ॥

“पण्डितो ति समञ्जातो भावित्तो ति सम्मतो ।

जल व यससा अट्ठा देवदत्तो ति मे सुत ॥

“सो पमाद अनुचिण्णो आसज्ज न तथागत ।

20

अवीचिनिरय पत्तो चतुद्वार भयानक ॥

“अदुट्ठस्स हि यो दुब्भे ३ पापकम्म अकुब्बतो ।

तमेव पाप फुसति दुट्ठचित्त अनादर ॥

“समुद्द विसकुम्भेन यो मज्जेय्य पदूसितु ।

न सो तेन पदूसेय्य भेस्सा ४ हि उदधी महा ॥

B 367 25

“एवमेव ५ तथागत यो वादेनुपहिसति ६ ।

समगत ७ सन्तचित्त वादो तम्हि न रूहति ॥

“तादिस मित्त कुब्बेथ त च सेवेथ ८ पण्डितो ।

यस्स मगानुगो भिक्षु खय दुक्खस्स पापुणे ९ ति ॥

१ इम-स्या०, रो० । २ उपपज्जथ-स्या० । ३ तदमिना-स्या० । ४ दुब्भो-रो० । ५ भस्सा-
 रो० । ६ एवमेव-रो० । ७ वादेनुपहिसति-स्या० । ८ समगत-स्या०, सम्मागत-सी०, रो० ।
 ९ सेवेय्य-स्या० ।

§ ११ उपालिपञ्चा

२२ अथ खो आयस्सा उपालि येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो आयस्सा उपालि भगवन्त एतद-
वोच — “सङ्घराजि सङ्घराजी ति, भन्ते, वुच्चति । कित्तावता नु खो, भन्ते, सङ्घराजि होति,
नो च सङ्घभेदो^१ कित्तावता च पन सङ्घराजि चेव होति सङ्घभेदो चा” ति^२

“एकतो, उपालि, एको होति, एकतो द्वे, चतुत्थो अनुस्सावेति,^३ सलक गाहेति —^४
‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । एव पि खो,
उपालि, सङ्घराजि होति, नो च सङ्घभेदो ।

“एकतो, उपालि, द्वे होन्ति, एकतो द्वे, पञ्चमो अनुस्सावेति, सलक गाहेति —
‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । एव पि
खो, उपालि, सङ्घराजि होति, नो च सङ्घभेदो ।

10

“एकतो, उपालि, द्वे होन्ति, एकतो तयो, छट्ठो अनुस्सावेति, सलक गाहेति —
‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । एव पि खो,
उपालि, सङ्घराजि होति, नो च सङ्घभेदो ।

“एकतो, उपालि, तयो होन्ति, एकतो तयो, सत्तमो अनुस्सावेति, सलक
गाहेति — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । एव^५
पि खो, उपालि, सङ्घराजि होति, नो च सङ्घभेदो ।

“एकतो, उपालि, तयो होन्ति, एकतो चत्तारो, अट्ठमो अनुस्सावेति, सलक
गाहेति — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । एव
पि खो, उपालि, सङ्घराजि होति, नो च सङ्घभेदो ।

R 204

“एकतो, उपालि, चत्तारो होन्ति, एकतो चत्तारो, नवमो अनुस्सावेति, सलक^६
गाहेति — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । एव
पि खो, उपालि, सङ्घराजि चेव होति सङ्घभेदो च ।

B 368

“नवन्न वा, उपालि, अतिरेकनवन्न वा सङ्घराजि चेव होति सङ्घभेदो च ।

“न खो, उपालि, भिक्खुनी सङ्घ भिन्दति, अपि^७ च भेदाय परक्कमति,^८ न
सिक्खमाना सङ्घ भिन्दति, न सामणेरो सङ्घ भिन्दति, न सामणेरी सङ्घ भिन्दति, न^९
उपासको सङ्घ भिन्दति, न उपासिका सङ्घ भिन्दति, अपि च खो भेदाय परक्कमति । भिक्खु
खो, उपालि, पकतत्तो, समानसवासको, समानसीमाय^{१०} ठितो, सङ्घ भिन्दती” ति ।

१ अनुसावेति-सी० । २२ अपि च भेदाय परक्कमति, अपि च भेदाय परक्कमति-सी० ।

३ समानसीमाय-रो० ।

चुल्लवग्गो-३९

२३ “सङ्खभेदो सङ्खभेदो ति, भन्ते, वुच्चति । कित्तावता नु खो, भन्ते, सङ्खो भिन्नो होती” ति ²

“इधुपालि, भिक्खू अधम्म धम्मो ति दीपेन्ति, धम्म अधम्मो ति दीपेन्ति, अविनय ३
विनयो ति दीपेन्ति, विनय अविनयो ति दीपेन्ति, अभासित अलपित तथागतेन भासित लपित
5 तथागतेना ति दीपेन्ति, भासित लपित तथागतेन अभासित अलपित तथागतेना ति दीपेन्ति,
अनाचिण्ण तथागतेन आचिण्ण तथागतेना ति दीपेन्ति, आचिण्ण तथागतेन अनाचिण्ण
तथागतेना ति दीपेन्ति, अपञ्जत्त तथागतेन पञ्जत्त तथागतेना ति दीपेन्ति, पञ्जत्त
तथागतेन अपञ्जत्त तथागतेना ति दीपेन्ति, अनापत्ति आपत्ती ति दीपेन्ति, आपत्ति
अनापत्ती ति दीपेन्ति, लहुक् आपत्ति गरुक्का आपत्ती ति दीपेन्ति, गरुक् आपत्ति लहुक्का
10 आपत्ती ति दीपेन्ति, सावसेस आपत्ति अनवसेसा आपत्ती ति दीपेन्ति, अनवसेस आपत्ति
सावसेसा आपत्ती ति दीपेन्ति, दुट्ठुल्ल आपत्ति अदुट्ठुल्ल आपत्ती ति दीपेन्ति, अदुट्ठुल्ल
आपत्ति दुट्ठुल्ल आपत्ती ति दीपेन्ति । ते इमेहि अट्ठारसहि वत्थूहि अपक्कस्सन्ति, ¹
अवपक्कस्सन्ति, ² आवेणिउपोसथ ³ करोन्ति, आवेणिपवारण करोन्ति, आवेणिसङ्कम्म करोन्ति ।
एत्तावता खो, उपालि, सङ्खो भिन्नो होती” ति ।

15 २४ “सङ्खसामग्गी सङ्खसामग्गी ति, भन्ते, वुच्चति । कित्तावता नु खो, भन्ते, सङ्खो समग्गो होती” ति ²

B 369 “इधुपालि, भिक्खू अधम्म अधम्मो ति दीपेन्ति, धम्म धम्मो ति दीपेन्ति, अविनय
अविनयो ति दीपेन्ति, विनय विनयो ति दीपेन्ति, अभासित अलपित तथागतेन अभासित
अलपित तथागतेना ति दीपेन्ति, भासित लपित तथागतेन भासित लपित तथागतेना ति
20 दीपेन्ति, अनाचिण्ण तथागतेन अनाचिण्ण तथागतेना ति दीपेन्ति, आचिण्ण तथागतेन
आचिण्ण तथागतेना ति दीपेन्ति, अपञ्जत्त तथागतेन अपञ्जत्त तथागतेना ति दीपेन्ति,
पञ्जत्त तथागतेन पञ्जत्त तथागतेना ति दीपेन्ति, अनापत्ति अनापत्ती ति दीपेन्ति, आपत्ति
आपत्ती ति दीपेन्ति, लहुक् आपत्ति लहुक्का आपत्ती ति दीपेन्ति, गरुक् आपत्ति गरुक्का
आपत्ती ति दीपेन्ति, सावसेस आपत्ति सावसेसा आपत्ती ति दीपेन्ति, अनवसेस आपत्ति
25 अनवसेसा आपत्ती ति दीपेन्ति, दुट्ठुल्ल आपत्ति दुट्ठुल्ल आपत्ती ति दीपेन्ति, अदुट्ठुल्ल
आपत्ति अदुट्ठुल्ल आपत्ती ति दीपेन्ति । ते इमेहि अट्ठारसहि वत्थूहि न अपक्कस्सन्ति, न
अवपक्कस्सन्ति, न आवेणिउपोसथ करोन्ति, न आवेणिपवारण करोन्ति, न आवेणिसङ्कम्म
करोन्ति । एत्तावता खो, उपालि, सङ्खो समग्गो होती” ति ।

१ अपक्कस्सन्ति—सी०, रो० । २ अवपक्कस्सन्ति—स्या०, रो०, विपक्कस्सन्ति—सी० । ३ आवेणि
उपोसथ—म०, आवेणिक उपोसथ—स्या० ।

०५ “समग्ग पन, भन्ते, सङ्घ भिन्दित्वा कि सो पसवती” ति^१ “समग्ग खो, उपालि, सङ्घ भिन्दित्वा कप्पट्टिक^१ किब्बिस पसवति, कप्प निरयम्हि पच्चती ति ।

“आपायिको नेरयिको^२ कप्पट्टो सङ्घभेदको ।

R 205

वग्गरतो अधम्मट्ठो योगक्खेमा पधसति ।

सङ्घ समग्ग भिन्दित्वा कप्प निरयम्हि पच्चती” ति ॥

5

“भिन्न पन, भन्ते, सङ्घ समग्ग कत्वा कि सो पसवती” ति^२ “भिन्न खो, उपालि, सङ्घ समग्ग कत्वा ब्रह्मपुञ्ज पसवति, कप्प सग्गम्हि मोदती” ति ।

“सुखा सङ्घस्स सामग्गी समग्गान चनुग्गहो ।

समग्गरतो धम्मट्ठो योगक्खेमा न धसति ।

सङ्घ समग्ग कत्वान कप्प सग्गम्हि मोदती” ति ॥

10

०६ “सिया नु खो, भन्ते, सङ्घभेदको आपायिको, नेरयिको, कप्पट्टो, अतेकिच्छो” ति^३ “सिया, उपालि, सङ्घभेदको आपायिको, नेरयिको, कप्पट्टो, अतेकिच्छो” ति ।

“सिया पन, भन्ते, सङ्घभेदको न आपायिको, न नेरयिको, न कप्पट्टो, न अतेकिच्छो” ति^४ “सिया, उपालि, सङ्घभेदको न आपायिको, न नेरयिको, न कप्पट्टो, न अतेकिच्छो” ति ।

B 370

15

“कतमो पन, भन्ते, सङ्घभेदको आपायिको, नेरयिको, कप्पट्टो, अतेकिच्छो” ति^५ “इधुपालि, भिक्खु अधम्म धम्मो ति दीपेति । तस्सि अधम्मदिट्ठि^६, भेदे^३ अधम्मदिट्ठि^६, विनिधाय दिट्ठि, विनिधाय खन्ति, विनिधाय रुचि, विनिधाय भाव, अनुस्सावेति^५, सलाक गाहेति — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । अय पि खो, उपालि, सङ्घभेदको आपायिको, नेरयिको, कप्पट्टो, अतेकिच्छो ।

20

“पुन च पर, उपालि, भिक्खु अधम्म धम्मो ति दीपेति । तस्सि अधम्मदिट्ठि, भेदे धम्मदिट्ठि^६, विनिधाय दिट्ठि, विनिधाय खन्ति, विनिधाय रुचि, विनिधाय भाव, अनुस्सावेति, सलाक गाहेति — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । अय पि खो, उपालि, सङ्घभेदको आपायिको, नेरयिको, कप्पट्टो, अतेकिच्छो ।

25

“पुन च पर, उपालि, भिक्खु अधम्म धम्मो ति दीपेति । तस्सि अधम्मदिट्ठि, भेदे वेमतिको, विनिधाय दिट्ठि, विनिधाय खन्ति, विनिधाय रुचि, विनिधाय भाव, अनुस्सावेति, सलाक गाहेति — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । अय पि खो, उपालि, सङ्घभेदको आपायिको, नेरयिको, कप्पट्टो, अतेकिच्छो ।

१ कप्पट्टित्तिक-सी०, स्या० । २ नेरयिको-स्या० । ३ अधम्मदिट्ठिभेदे-सी० । ४ अधम्मदिट्ठि-सी० । ५ अनुस्सावेति-सी० । ६ धम्मदिट्ठि-सी० ।

“पुन च पर, उपालि, भिक्खु अधम्म धम्मो ति दीपेति । तस्मि धम्मदिट्ठि, भेदे अधम्मदिट्ठि, विनिधाय दिट्ठि, विनिधाय खन्ति, विनिधाय रुचि, विनिधाय भाव, अनुस्सावेति, सलाक गाहेति — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । अय पि खो, उपालि, सङ्खभेदको आपायिको, नेरयिको, कप्पट्ठो, अतेकिच्छो ।

“पुन च पर, उपालि, भिक्खु अधम्म धम्मो ति दीपेति । तस्मि धम्मदिट्ठि^१, भेदे धम्मदिट्ठि^१, विनिधाय दिट्ठि, विनिधाय खन्ति, विनिधाय रुचि, विनिधाय भाव, अनुस्सावेति, सलाक गाहेति — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । अय पि खो, उपालि, सङ्खभेदको आपायिको, नेरयिको, कप्पट्ठो, अतेकिच्छो ।

“पुन च पर, उपालि, भिक्खु अधम्म धम्मो ति दीपेति । तस्मि धम्मदिट्ठि, भेदे वेमतिको, विनिधाय दिट्ठि, विनिधाय खन्ति, विनिधाय रुचि, विनिधाय भाव, अनुस्सावेति सलाक गाहेति — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । अय पि खो, उपालि, सङ्खभेदको आपायिको, नेरयिको, कप्पट्ठो, अतेकिच्छो ।

15 “पुन च पर, उपालि, भिक्खु अधम्म धम्मो ति दीपेति । तस्मि वेमतिको^२, भेदे^३ अधम्मदिट्ठि, विनिधाय दिट्ठि, विनिधाय खन्ति, विनिधाय रुचि, विनिधाय भाव, अनुस्सावेति, सलाक गाहेति — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । अय पि खो, उपालि, सङ्खभेदको आपायिको, नेरयिको, कप्पट्ठो, अतेकिच्छो ।

“पुन च पर, उपालि, भिक्खु अधम्म धम्मो ति दीपेति । तस्मि वेमतिको, भेदे 20 धम्मदिट्ठि, विनिधाय दिट्ठि, विनिधाय खन्ति, विनिधाय रुचि, विनिधाय भाव, अनुस्सावेति, सलाक गाहेति — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । अय पि खो, उपालि, सङ्खभेदको आपायिको, नेरयिको, कप्पट्ठो, अतेकिच्छो ।

“पुन च पर, उपालि, भिक्खु अधम्म धम्मो ति दीपेति । तस्मि वेमतिको, भेदे वेमतिको, विनिधाय दिट्ठि, विनिधाय खन्ति, विनिधाय रुचि, विनिधाय भाव, अनु- 25 स्सावेति, सलाक गाहेति — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । अय पि खो, उपालि, सङ्खभेदको आपायिको, नेरयिको, कप्पट्ठो, अतेकिच्छो ।

B. 371

“पुन च पर, उपालि, भिक्खु धम्म^३ अधम्मो^३ ति दीपेति पे० अविनय विनयो ति दीपेति विनय अविनयो ति दीपेति अभासित अलपित तथागतेन भासित लपित

१-१ स्या० पोत्थके नत्थि, धम्मदिट्ठिभेदे धम्मदिट्ठि-सी० । २२ वेमतिकभेदे-सी० ।
३३ अधम्म धम्मो-सी० ।

तथागतेना ति दीपेति भासित लपित तथागतेन अभासित अलपित तथागतेना ति दीपेति अनाचिण्ण तथागतेन आचिण्ण तथागतेना ति दीपेति आचिण्ण तथागतेन अनाचिण्ण तथागतेना ति दीपेति अपञ्जत्त तथागतेन पञ्जत्त तथागतेना ति दीपेति पञ्जत्त तथागतेन अपञ्जत्त तथागतेना ति दीपेति अनापत्ति आपत्ती ति दीपेति आपत्ति अनापत्ती ति दीपेति लहुक आपत्ति गरुका आपत्ती ति दीपेति गरुका आपत्ति^५ लहुका आपत्ती ति दीपेति सावसेसा आपत्ति अनवसेसा आपत्ती ति दीपेति अनवसेसा आपत्ति सावसेसा आपत्ती ति दीपेति दुद्दुल आपत्ति अदुद्दुल आपत्ती ति दीपेति अदुद्दुल आपत्ति दुद्दुल आपत्ती ति दीपेति तस्मि अधम्मदिट्ठि, भेदे अधम्मदिट्ठि तस्मि अधम्मदिट्ठि, भेदे धम्मदिट्ठि तस्मि अधम्मदिट्ठि, भेदे वेमतिको तस्मि धम्मदिट्ठि, भेदे अधम्मदिट्ठि तस्मि धम्मदिट्ठि, भेदे धम्मदिट्ठि^१ तस्मि धम्मदिट्ठि, भेदे वेमतिको^{१०} तस्मि वेमतिको, भेदे अधम्मदिट्ठि तस्मि वेमतिको, भेदे धम्मदिट्ठि तस्मि वेमतिको, भेदे वेमतिको, विनिधाय दिट्ठि, विनिधाय खन्ति, विनिधाय रुचि, विनिधाय भाव, अनुस्सावेति, सलाक गाहेति — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । अय पि खो, उपालि, सङ्खभेदको न आपायिको, नेरयिको, कप्पट्ठो, अतेकिच्छो” ति ।

“कतमो पन, भन्ते, सङ्खभेदको न आपायिको, न नेरयिको, न कप्पट्ठो, न अते-^{१५} R 206 किच्छो” ति ? “इधुपालि, भिक्खु अधम्म^२ धम्मो ति दीपेति^३ । तस्मि धम्मदिट्ठि, भेदे धम्मदिट्ठि, अविनिधाय दिट्ठि, अविनिधाय खन्ति, अविनिधाय रुचि, अविनिधाय भाव, अनुस्सावेति, सलाक गाहेति — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । अय पि खो, उपालि, सङ्खभेदको न आपायिको, न नेरयिको, न कप्पट्ठो, न अतेकिच्छो ।

20

“पुन च पर, उपालि, भिक्खु धम्म^४ अधम्मो ति दीपेति^५ पे० दुद्दुल आपत्ति^६ B 372 अदुद्दुल आपत्ती ति दीपेति । तस्मि धम्मदिट्ठि, भेदे धम्मदिट्ठि, अविनिधाय दिट्ठि, अविनिधाय खन्ति, अविनिधाय रुचि, अविनिधाय भाव, अनुस्सावेति, सलाक गाहेति — ‘अय धम्मो, अय विनयो, इद सत्थुसासन, इम गण्हथ, इम रोचेथा’ ति । अय पि खो, उपालि, सङ्खभेदको न आपायिको, न नेरयिको, न कप्पट्ठो, न अतेकिच्छो” ति ।

25

ततियमाणवार निट्ठित^७ ।

सङ्खभेदकक्खन्धक निट्ठित सत्तम^८ ।

१ १ स्या० पोत्थके नत्थि । २ २ अधम्म अधम्मो ति दीपेति—सी० । ३ ३ धम्म धम्मो ति दीपेति—सी० । ४ ततियमाणवारो निट्ठितो—म०, भाणवार निट्ठित ततिय—रो० । ५ सङ्खभेदकक्खन्धको सत्तमो—म० ।

§ १२ तस्सुदानं

अनुपिये अभिञ्जाता सुखुमालो न इच्छति ।
 कसा वपा^१ अभि^२ निन्ने^३ निद्धा^४ लावे च उब्बहे^५ ॥
 पुञ्जमद्दपलाल च भुसओफुणनीहरे^६ ।
 आयति पि न खीयन्ति पितरो च पितामहा ॥
 भद्दियो अनुरुद्धो च आनन्दो भग्नु^७ किमिलो^८ ।
 सक्कमानो च^९ कोसम्बि^{१०} परिहायि ककुधेन^{११} च ॥
 पकासेसि पितुनो च पुरिसे^{१२} सिल नाळागिरि^{१३} ।
 तिकपञ्चगरुको खो भिन्दि थुल्लच्चयेन च ।
 तयो अट्ट पुन तीणि राजि भेदा^{१४} सिया नु खो ति ॥

१ वप्पा-सी० । २ २ अतिनिन्ने-सी०, म्या०, अति निन्ने-रो० । ३ ३ निद्दा लावे च उब्बहे-
 रो०, स्या०, निद्दाला चेव उब्बहे-सी० । ४ भुसओपुणनीहरे-रो०, भुस ओपुननीहरे-सी० । ५ भग्नु-
 स्या० । ६ किम्बिलो-सी०, रो० । ७ व-स्या० । ८ कोसम्बि-स्या० । ९ ककुधेन-स्या० ।
 १०-१० पुरिसे सेला नाळागिरि-स्या०, पुरिसे च नाळागिरि-सी०, पुरिसेन नाळागिरि-रो० ।
 ११ भेदो-सी० ।

८. वत्तकखन्धकं

§ १ आगन्तुकवत्तकथा

१ तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थिय विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आगन्तुका भिक्खू सउपाहना पि आराम पविसन्ति, छत्तपग्गहिता पि आराम पविसन्ति, ओगुण्ठिता पि आराम पविसन्ति, सीसे पि चीवर करित्वा^१ आराम पविसन्ति, पानीयेन^२ पि पादे धोवन्ति, बुद्धतरे^३ पि आवासिके भिक्खू न अभिवादेन्ति, न पि सेनासन पुच्छन्ति । अञ्जतरो पि आगन्तुको भिक्खु अनज्झावुत्थ^४ विहार घटिक^५ उग्घाटेत्वा कवाट पणामेत्वा सहसा पाविसि । तस्स उपरिपिट्ठितो अहि खन्धे पपति । सो भीतो विस्सरमकासि । भिक्खू उपधावित्वा त भिक्खु एतदवोचु — “किस्स त्व, आवुसो, विस्सरमकासी” ति^६ अथ खो सो भिक्खु भिक्खून एतमत्थ आरोचेसि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खियन्ति^७ विपाचेन्ति — “कथ हि नाम आगन्तुका भिक्खू सउपाहना पि आराम पविसिस्सन्ति, छत्तपग्गहिता पि^{१०} आराम पविसिस्सन्ति, ओगुण्ठिता पि आराम पविसिस्सन्ति, सीसे पि चीवर करित्वा आराम पविसिस्सन्ति, पानीयेन पि पादे धोविसिस्सन्ति, बुद्धतरे पि आवासिके भिक्खू न अभिवादे-
स्सन्ति,^९ न पि सेनासन पुच्छिस्सन्ती” ति ! अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे भिक्खुसङ्घ सन्निपातापेत्वा भिक्खू^{१५} पटिपुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, आगन्तुका भिक्खू सउपाहना पि आराम पविसन्ति पे० न पि सेनासन पुच्छन्ती” ति^१ “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “कथ हि नाम, भिक्खवे, आगन्तुका भिक्खू सउपाहना पि आराम पविसिस्सन्ति पे० न पि सेनासन पुच्छिस्सन्ति । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिग्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान चैव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान^{२०} अञ्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा, दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेक-परियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

२ “तेन हि, भिक्खवे, आगन्तुकान भिक्खून वत्त पञ्जापेस्सामि” यथा आगन्तु-

१ कत्वा—सी० । २ पानीयेन—रो० । ३ बुद्धतरे—सी० । ४ अनज्झावुत्थ—म० । ५ खीयन्ति—सी०, स्या०, रो० । ६ अभिवादिस्सन्ति—म०, स्या० । ७ पञ्जपेस्सामि—म० ।

R. 208

केहि भिक्खूहि सम्मा वत्तितब्ब । आगन्तुकेन, भिक्खवे, भिक्खुना 'इदानी आराम पविसिस्सामी' ति उपाहना ओमुञ्चित्वा नीच कत्वा पप्फोटेत्वा^१ गहेत्वा छत्त अपनामेत्वा सीस विवरित्वा सीसे^२ चीवर खन्धे कत्वा^३ साधुक अतरमानेन आरामो पविसितब्बो । आराम पविसन्तेन सल्लक्खेतब्ब — 'कत्थ आवासिका भिक्खू पटिक्कमन्ती' ति^४ यत्थ ५ आवासिका भिक्खू पटिक्कमन्ति — उपट्टानसालाय^५ वा मण्डपे वा रुक्खमूले वा — तत्थ गन्त्वा एरुमन्त पत्तो निक्खिपितब्बो, एकमन्त चीवर निक्खिपितब्ब, पतिरूप^६ आसन गहेत्वा निसीदितब्ब, पानीय^७ पुच्छितब्ब, परिभोजनीय^८ पुच्छितब्ब — 'कतम पानीय, कतम परिभोजनीय' ति^९ सचे पानीयेन अत्थो होति, पानीय गहेत्वा पातब्ब । सचे परिभोजनीयेन अत्थो होति, परिभोजनीय गहेत्वा पादा धोवितब्बा । पादे धोवन्तेन एकेन हत्थेन १० उदक आसिञ्चितब्ब, एकेन हत्थेन पादा धोवितब्बा । येन^{१०} हत्थेन उदक आसिञ्चितब्ब न तेनेव हत्थेन पादा धोवितब्बा । उपाहनपुञ्छनचोळक^{११} पुच्छित्वा उपाहना पुञ्छितब्बा । उपाहना पुञ्छन्तेन पठम सुक्खेन चोळकेन पुञ्छितब्बा, पच्छा अल्लेन । उपाहनपुञ्छन-चोळक धोवित्वा पीठेत्वा^{१२} एकमन्त विस्सज्जेतब्ब ।

“सचे आवासिको भिक्खु बुद्धो”^{१३} होति, अभिवादेतब्बो । सचे नवको होति, १५ अभिवादापेतब्बो । सेनासन पुच्छितब्ब — 'कतम मे सेनासन पापुणाती' ति^{१४} अज्झावुत्थ^{१५} वा अनज्झावुत्थ वा पुच्छितब्ब, गोचरो पुच्छितब्बो, अगोचरो पुच्छितब्बो, सेक्खसम्मतानि^{१६} कुलानि पुच्छितब्बानि, वच्चट्टान पुच्छितब्ब, पस्सावट्टान पुच्छितब्ब, पानीय पुच्छितब्ब, परिभोजनीय पुच्छितब्ब, कत्तरदण्डो पुच्छितब्बो, सङ्खमस कतिकसण्ठान पुच्छितब्ब — 'क काल पविसितब्ब, क काल निक्खमित्तब्ब' ति^{१७} सचे विहारो अनज्झावुत्थो होति, कवाट २० आकोटेत्वा मुहुत्त आगमेत्वा घटिक उग्घाटेत्वा कवाट पणामेत्वा बहि ठितेन निल्लोकेतब्बो^{१८} ।

B 375 “सचे विहारो उक्कापो होति, मच्चो वा मच्चो आरोपितो होति, पीठे वा पीठ आरोपित होति, सेनासन उपरिपुञ्जीकत^{१९} होति, सचे उस्सहति, सोधेतब्बो । विहार सोधेन्तेन पठम भुम्मत्थरण^{२०} नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्ब, मच्चपटिपादका नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्बा, मिसिबिम्बोहन^{२१} नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्ब, निसीदन- २५ पच्चत्थरण नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्ब, मच्चो नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन,^{२२} R 209 असङ्खट्टेन्तेन^{२३} कवाटपिट्ठ^{२४}, नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्बो, पीठ नीच कत्वा साधुक^{२५}

१ पप्फोटेत्वा-स्या०, पप्फोटेत्वा-रो० । २ रो० पोत्थके नत्थि । ३ करित्वा-सी०, स्या०, रो० । ४ उपट्टानसालाय-स्या०, रो० । ५ पटिरूप-स्या०, रो० । ६ पानिय-रो० । ७ परिभोज निय-रो० । ८ न तेनेव-सी०, म०, रो० । ९ उपाहनापुञ्छनचोळक-म०, उपाहनपुञ्छनचोळक-रो० । १० सी०, रो०, म० पोत्थकेषु नत्थि । ११ बुद्धो-सी० । १२ अज्झावुत्थ-म० । १३ सेक्खसम्मतानि-सी०, रो० । १४ उल्लोकेतब्बो-सी० । १५ उपरि पुञ्जीकत-म०, उपरिपुञ्जीकत-सी०, रो० । १६ भूमत्थरण-म० । १७ मिसिबिम्बोहन-म० । १८ अपरिघसन्तेन-सी०, स्या०, रो० । १९ असङ्खट्टेन्तेन-सी०, स्या०, रो० । २० कवाटपीठ-सी० ।

अप्पटिघसन्तेन, असङ्खट्टेन्तेन कवाटपिट्ठ, नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्ब, खेळमल्लको नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्बो, अपस्सेनफलक नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्ब । सचे विहारे सन्तानक होति, उल्लोका पठम ओहारेतब्ब, आलोकसन्धिकणभागा पमजितब्बा । सचे गेरुकपरिकम्मकता भित्ति कण्णकिता होति, चोळक तेमेत्वा पीळेत्वा पमजितब्बा । सचे काळवण्णकता भूमि कण्णकिता होति, चोळक तेमेत्वा पीळेत्वा पमजितब्बा । सचे^५ अकता होति भूमि, उदकेन परिप्फोसित्वा^१ सम्मजितब्बा^२—मा विहारो रजेन उहञ्जी^३ ति । सङ्कार विचिनित्वा एकमन्त छड्डेतब्ब ।

“भुम्मत्थरण ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा अतिहरित्वा यथाठाने^४ पञ्जापेतब्ब^५ । मच्चपटिपादका ओतापेत्वा पमजित्वा अतिहरित्वा यथाठाने^६ ठपेतब्बा । मच्चो ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन, असङ्खट्टेन्तेन कवाटपिट्ठ, अति-^{१०} हरित्वा यथाठाने^७ पञ्जापेतब्बो । पीठ ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन, असङ्खट्टेन्तेन कवाटपिट्ठ, अतिहरित्वा यथाठाने पञ्जापेतब्ब । भिसि-
बिम्बोहन ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा अतिहरित्वा यथाभाग पञ्जापेतब्ब । निसीदन-
पच्चत्थरण ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा अतिहरित्वा यथाभाग पञ्जापेतब्ब । खेळमल्लको
ओतापेत्वा पमजित्वा अतिहरित्वा यथाभाग ठपेतब्बो । अपस्सेनफलक ओतापेत्वा पमजित्वा^{१५}
अतिहरित्वा यथाभाग ठपेतब्ब । पत्तचीवर निक्खिपितब्ब । पत्त निक्खिपन्तेन एकेन हत्थेन
पत्त गहेत्वा एकेन हत्थेन हेट्ठापिठ वा हेट्ठापीठ वा परामसित्वा पत्तो निक्खिपितब्बो । न च
अनन्तरहिताय भूमिया पत्तो निक्खिपितब्बो । चीवर निक्खिपन्तेन एकेन हत्थेन चीवर
गहेत्वा एकेन हत्थेन चीवरवस वा चीवररज्जु वा पमजित्वा पारतो अन्त ओरतो भोग
कत्वा चीवर निक्खिपितब्ब ।

B 378

20

“सचे पुरत्थिमा सरजा वाता वायन्ति, पुरत्थिमा वातपाना थकेतब्बा । सचे पच्छिमा सरजा वाता वायन्ति, पच्छिमा वातपाना थकेतब्बा । सचे उत्तरा सरजा वाता वायन्ति, उत्तरा वातपाना थकेतब्बा । सचे दक्खिणा सरजा वाता वायन्ति, दक्खिणा वातपाना थकेतब्बा । सचे सीतकालो होति, दिवा वातपाना विवरितब्बा, रत्ति थकेतब्बा । सचे उह्कालो होति, दिवा वातपाना थकेतब्बा, रत्ति विवरितब्बा ।

25

“सचे परिवेण उक्काप होति, परिवेण सम्मजितब्ब । सचे कोट्ठको उक्कापो होति, कोट्ठको सम्मजितब्बो । सचे उपट्टानसाला उक्कापा होति, उपट्टानसाला सम्मजितब्बा । सचे अगिसाला उक्कापा होति, अगिसाला सम्मजितब्बा । सचे वच्चकुटि^८ उक्कापा होति,

R. 21)

१ परिप्फोसित्वा—रो० । २ पमजितब्बा—सी० । ३ उहञ्जी—म० । ४ यथापञ्जत—स्या०, यथा पञ्जत—सी०, यथाभाग—रो० । ५ पञ्जापेतब्ब—म० । ६ यथाभाग—स्या०, रो० । ७ यथा भाग—सी०, स्या०, रो० । ८ वच्चकुटी—स्या०, रो० ।

वच्चकुटि सम्मज्जितव्वा । सचे पानीय न होति, पानीय उपट्ठापेतव्वं । सचे परिभोजनीय न होति, परिभोजनीय उपट्ठापेतव्व । सचे आचमनकुम्भिया उदक न होति, आचमन कुम्भिया उदक आसिञ्चितव्व । इद खो, भिक्खवे, आगन्तुकान भिक्खून वत्त यथा आगन्तुकेहि भिक्खूहि सम्मा वत्तितव्व” ति ।

§ २ आवासिकवत्तकथा

5 ३ तेन खो पन समयेन आवासिका भिक्खू आगन्तुके भिक्खू दिस्वा नेव आसन पज्जापेन्ति^१, न पादोदक पादपीठ पादकथलिक^२ उपनिक्खिपन्ति, न पञ्चुगन्त्वा पत्तचीवर पटिगण्हन्ति, न पानीयेन पुच्छन्ति, न^३ परिभोजनीयेन पुच्छन्ति^३, न बुद्धतरे पि आगन्तुके भिक्खू अभिवादेन्ति, न सेनासन पज्जापेन्ति । ये ते भिक्खू अपिपच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति^४ विपाचेन्ति — “कथ हि नाम आवासिका
10 भिक्खू आगन्तुके भिक्खू दिस्वा नेव आसन पज्जापेस्सन्ति^५, न पादोदक पादपीठ पादकथलिक उपनिक्खिपिस्सन्ति, न पञ्चुगन्त्वा पत्तचीवर पटिगण्हिस्सन्ति^६, न पानीयेन पुच्छिस्सन्ति न परिभोजनीयेन पुच्छिस्सन्ति, बुद्धतरे पि आगन्तुके भिक्खू न अभिवादेस्सन्ति,
B 377 सेनासन पज्जापेस्सन्ती” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० सच्च किर, भिक्खवे पे० सच्च भगवा ति पे० विगरहित्वा पे० धम्मि
15 कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

४ “तेन हि, भिक्खवे, आवासिकान भिक्खून वत्त पज्जापेस्सामि यथा आवासिकेहि भिक्खूहि सम्मा वत्तितव्व । आवासिकेन, भिक्खवे, भिक्खुना आगन्तुक भिक्खु बुद्धतर दिस्वा आसन पज्जापेतव्व, पादोदक पादपीठ पादकथलिक उपनिक्खिपितव्व, पञ्चुगन्त्वा पत्तचीवर पटिगहेतव्व, पानीयेन पुच्छितव्वो, परिभोजनीयेन पुच्छितव्वो । सचे
20 उस्सहति, उपाहना पुञ्चितव्वा । उपाहना पुञ्छन्तेन पठम सुक्खेन चोळकेन^७ पुञ्चितव्वा, पच्छा अल्लेन । उपाहनपुञ्छनचोळक^८ धोवित्वा पीळेत्वा^९ एकमन्त विस्सज्जेतव्व ।

“आगन्तुको भिक्खु बुद्धतरो^१ अभिवादेतव्वो । सेनासन पज्जापेतव्व — ‘एत ते^{११} सेनासन पापुणाती’ ति । अज्झावुत्थ^{१२} वा अनज्झावुत्थ वा आचिक्खितव्व । गोचरो आचिक्खितव्वो । अगोचरो आचिक्खितव्वो । सेक्खसम्मतानि^{१३} कुलानि आचिक्खितव्वानि ।
25 वच्चट्ठान आचिक्खितव्व । पस्सावट्ठान आचिक्खितव्व । पानीय आचिक्खितव्व । परि-

१ पज्जपेन्ति-म० । २ पादकथलिक-सी० । ३ ३ सी०, रो०, म० पोत्यकेसु नत्थि । ४ खीयन्ति-सी०, स्या०, रो० । ५ पज्जपेस्सन्ति-म० । ६ पटिगण्हिस्सन्ति-म०, पटिगण्हिस्सन्ति-स्या० । ७ चोळकेन-रो० । ८ उपाहनापुञ्छनचोळक-म० । ९ सी०, रो०, म० पोत्यकेसु नत्थि । १० बुद्धो भिक्खु-स्या०, भिक्खु-रो० । ११ तुम्हाक-स्या०, सी०, रो० पोत्यकेसु नत्थि । १२ अज्झावुत्थ-म० । १३ सेक्खसम्मतानि-सी०, रो० ।

प्रेजनीय आचिक्खितब्ब । कत्तरदण्डो आचिक्खितब्बो । सङ्खस्स कतिकसण्ठान आचिक्खितब्ब — ‘इम काल पविसितब्ब, इम काल निक्खमितब्ब’ ति ।

R 211

“सचे नवको होति, निसिन्नफेनेव आचिक्खितब्ब — ‘अत्र पत्त निक्खिपाहि, अत्र तेवर निक्खिपाहि, इद आसन निसीदाही’ ति । पानीय आचिक्खितब्ब । परिभोजनीय आचिक्खितब्ब । उपाहनपुञ्छनचोळक आचिक्खितब्ब । जागन्तुको भिक्खु नवको^१ ५ भिवादापेतब्बो । सेनासन आचिक्खितब्ब — ‘एत ते सेनासन पापुणाती’ ति । अज्झावुत्थ । अनज्झावुत्थ वा आचिक्खितब्ब । गोचरो आचिक्खितब्बो । अगोचरो आचिक्खितब्बो । क्वसम्मत्तानि कुलानि आचिक्खितब्बानि । वच्चट्ठान आचिक्खितब्ब । पम्सावट्ठान आचिक्खितब्ब । पानीय आचिक्खितब्ब । परिभोजनीय आचिक्खितब्ब । कत्तरदण्डो आचिक्खितब्बो । सङ्खस्स कतिकसण्ठान आचिक्खितब्ब — ‘इम काल पविसितब्ब, इम काल^{१०} नेक्खमितब्ब’ ति । इद खो, भिक्खवे, आवासिकान भिक्खून वत्त यथा आवासिकेहि भक्खूहि सम्मा वत्तितब्ब” ति ।

B. 378

§ ३ गमिकवत्तकथा

५ तेन खो पन समयेन गमिका भिक्खू दारुभण्ड मत्तिकाभण्ड अप्पटिसामेत्वा^१ त्वातपान विवरित्वा सेनासन अनापुच्छा पक्कमन्ति । दारुभण्ड मत्तिकाभण्ड नस्सति । नासन अगुत्त होति^२ । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा पे० ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति^{१५} त्रेपाचेन्ति — “कथ हि नाम गमिका भिक्खू दारुभण्ड मत्तिकाभण्ड अप्पटिसामेत्वा त्वातपान विवरित्वा सेनासन अनापुच्छा पक्कमिस्सन्ति । दारुभण्ड मत्तिकाभण्ड नस्सति । नासन अगुत्त होती” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० च्च किर, भिक्खवे पे० सच्च भगवा ति पे० विगरहित्वा पे० धम्मि कथ त्वा भिक्खू आमन्तेसि —

20

६ “तेन हि, भिक्खवे, गमिकान भिक्खून वत्त पञ्जापेस्सामि यथा गमिकेहि भक्खूहि सम्मा^३ वत्तितब्ब । गमिकेन, भिक्खवे, भिक्खुना दारुभण्ड मत्तिकाभण्ड टिसामेत्वा द्वात्वातपान थकेत्वा सेनासन आपुच्छा^४ पक्कमितब्ब^५ । सचे भिक्खु न होति, तामणेरो आपुच्छितब्बो । सचे सामणेरो न होति, आरामिको आपुच्छितब्बो । सचे गारामिको न होति, उपासको आपुच्छितब्बो । सचे न होति भिक्खु वा सामणेरो वा^{२६} गारामिको वा उपासको वा, चतूसु^६ पासाणेसु^७ मच्च पञ्जापेत्वा मच्च मच्च आरोपेत्वा पीठे

१ रो० पोत्थके नत्थि । २ अपटिसामेत्वा-सी०, रो० । ३ भवति-स्या० । ४ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ५-५ आपुच्छित्वा पक्कमितब्ब-सी०, आपुच्छितब्ब-स्या० । ६ चतुसु-सी०, रो० । ७ पासाणकेसु-स्या०, रो० ।

पीठ आरोपेत्वा सेनासन उपरिपुञ्ज^१ करित्वा दारुभण्ड मत्तिकाभण्ड पटिसामेत्वा द्वारवातपान
थकेत्वा पक्कमितब्ब । सचे विहारो ओयस्सति, सचे उस्सहति, छादेतब्बो, उस्सुक वा
कातब्ब — ‘किन्ति^२ नु^३ खो विहारो छादियेथा’ ति । एव चेत लभेथ, इच्चेत कुसल । नो
चे लभेथ, यो देसो अनोवस्सको होति, तत्थ चतूसु पासाणेसु मच्च पज्जापेत्वा मच्च मच्च
५ आरोपेत्वा पीठे पीठ आरोपेत्वा सेनासन उपरिपुञ्ज करित्वा दारुभण्ड मत्तिकाभण्ड पटि-
सामेत्वा द्वारवातपान थकेत्वा पक्कमितब्ब । सचे सब्बो विहारो ओवस्सति, सचे उस्सहति,
सेनासन गाम अतिहरितब्ब, उस्सुक वा कातब्ब — ‘किन्ति नु खो सेनासन गाम अति-
हरियेथा’ ति । एव चेत लभेथ, इच्चेत कुसल । नो चे लभेथ, अज्झोकासे चतूसु पासाणेसु
मच्च पज्जापेत्वा मच्च मच्च आरोपेत्वा पीठे पीठ आरोपेत्वा सेनासन उपरिपुञ्ज करित्वा
१० दारुभण्ड मत्तिकाभण्ड पटिसामेत्वा तिणेन वा पण्णेन वा पटिच्छादेत्वा पक्कमितब्ब — अप्पेव
नाम अज्झानि पि सेसेय्यु ति । इद खो, भिक्खवे, गमिक्कान भिक्खून वत्त यथा गमिकेहि
भिक्खूहि सम्मा वत्तितब्ब” ति ।

§ ४ अनुमोदनवत्तकथा

७ तेन खो पन समयेन भिक्खू भत्तगे न अनुमोदन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति
खियन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम समणा सक्थपुत्तिथा भत्तगे न अनुमोदिस्सन्ती”
१५ ति । अस्सोसु खो भिक्खू तेस मनुस्सान उज्झायन्तान खियन्तान विपाचेन्तान । अथ खो
ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे
धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, भत्तगे अनुमोदितु” ति ।
अथ खो तेस भिक्खून एतदहोसि — “केन नु खो भत्तगे अनुमोदितब्ब” ति^१ भगवतो
एतमत्थ आरोचेसु । अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे धम्मि कथ कत्वा
२० भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, थेरेन भिक्खुना भत्तगे अनुमोदितु” ति ।

तेन खो पन समयेन अज्जतरस्स पूगस्स सङ्घभत्त होति । आयस्सा सारिपुत्तो
सङ्घत्थेरो^२ होति । भिक्खू — “भगवता अनुज्जात थेरेन भिक्खुना भत्तगे अनुमोदितु” ति —
आयस्सन्त सारिपुत्त एकक ओहाय पक्कमिसु । अथ खो आयस्सा सारिपुत्तो ते मनुस्से
पटिसम्भोदित्वा पच्छा एकको अगमासि । अहसा खो भगवा आयस्सन्त सारिपुत्त दूरतो व
२५ एकक आगच्छन्त । दिस्वान आयस्सन्त सारिपुत्त एतदवोच — “कच्चि, सारिपुत्त, भत्त इद्ध
अहोसी” ति^३ “इद्ध खो, भन्ते, भत्त अहोसि, अपि च म भिक्खू एकक ओहाय पक्कन्ता”
ति । अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —
“अनुजानामि, भिक्खवे, भत्तगे चतूहि पच्चहि थेरानुथेरेहि भिक्खूहि आगमेतु” ति ।

तेन खो पन समयेन अञ्जतरो थेरो भत्तगो वच्चितो आगमेसि^१ । सो वच्च सन्धारेतु^२ असक्कोन्तो^३ मुच्छितो पपति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, सति करणीये आनन्तरिक^४ भिक्खु आपुच्छित्वा गन्तु” ति ।

B 380

§ ५ भक्तगवत्तकथा

८ तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू दुन्नित्था दुप्पारुता अनाकप्पसम्पन्ना भत्तग गच्छन्ति, वोक्कम्म^५ पि थेरान भिक्खून पुरतो पुरतो गच्छन्ति, थेरे पि भिक्खू अनुपखज्ज निसीदन्ति, नवे पि भिक्खू आसनेन पटिवाहन्ति, सङ्घाटि पि ओत्थरित्वा अन्तरघरे^६ निसीदन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा पे० ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—“कथ हि नाम छब्बगिया भिक्खू दुन्नित्था दुप्पारुता अनाकप्पसम्पन्ना भत्तग गच्छिस्सन्ति, वोक्कम्म पि थेरान भिक्खून पुरतो पुरतो गच्छिस्सन्ति, थेरे पि भिक्खू अनुपखज्ज निसीदिस्सन्ति, नवे पि भिक्खू आसनेन पि पटिवाहिस्सन्ति, सङ्घाटि पि^{१०} ओत्थरित्वा अन्तरघरे निसीदिस्सन्ति” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० “सच्च किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खू दुन्नित्था दुप्पारुता अनाकप्पसम्पन्ना भत्तग गच्छन्ति, वोक्कम्म पि थेरान भिक्खून पुरतो पुरतो गच्छन्ति, थेरे पि भिक्खू अनुपखज्ज निसीदन्ति, नवे पि भिक्खू आसनेन पटिवाहन्ति, सङ्घाटि पि ओत्थरित्वा अन्तरघरे निसीदन्ती” ति^{१२} “सच्च भगवा” ति पे० विगरहित्वा पे० धम्मि^{१५} कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि—

R 213

९ “तेन हि, भिक्खवे, भिक्खून भत्तगवत्त पब्बापेस्सामि यथा भिक्खूहि भत्तगो सम्मा वत्तितब्ब । सचे आरामे कालो आरोचितो होति, तिमण्डल पटिच्छादेन्तेन परिमण्डल निवासेत्वा कायबन्धन बन्धित्वा सगुण कत्वा सङ्घाटियो पारुपित्वा गण्ठक पटिमुञ्चित्वा धोवित्वा पत्त गहेत्वा साधुक अतरमानेन गामो पविसितब्बो ।

20

“न वोक्कम्म थेरान भिक्खून पुरतो पुरतो गन्तब्ब । सुप्पटिच्छन्नेन^{१३} अन्तरघरे गन्तब्ब । सुसवुतेन अन्तरघरे गन्तब्ब । ओक्खित्तचक्खुना अन्तरघरे गन्तब्ब । न उक्खित्त-काय अन्तरघरे गन्तब्ब । न उज्जग्घिकाय^{१४} अन्तरघरे गन्तब्ब । अप्पसद्देन अन्तरघरे गन्तब्ब । न कायप्पचालक अन्तरघरे गन्तब्ब । न बाहुप्पचालक अन्तरघरे गन्तब्ब । न सीसप्पचालक अन्तरघरे गन्तब्ब । न खम्मकतेन अन्तरघरे गन्तब्ब । न ओगुण्ठितेन^{१५} अन्तरघरे गन्तब्ब । न उक्कुटिकाय अन्तरघरे गन्तब्ब ।

B 381

१ आगमेति—स्या० । २ सन्धारेन्तो—सी०, स्या०, रो० । ३ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ४ अनतरिक—स्या० । ५ ओक्कम्म—सी० । ६ सी० पोत्थके नत्थि । ७ सुपटिच्छन्नेन—सी०, स्या०, रो० । ८ उज्जग्घिकाय—रो० ।

“सुप्पटिच्छन्नेन अन्तरघरे निसीदितब्ब । सुसवुत्तेन अन्तरघरे निसीदितब्ब । ओक्खित्तचक्खुना अन्तरघरे निसीदितब्ब । न उक्खित्तकाय निसीदितब्ब । न उज्जग्घिकाय अन्तरघरे निसीदितब्ब । अप्पसद्देन अन्तरघरे निसीदितब्ब । न कायप्पचालक अन्तरघरे निसीदितब्ब । न बाहुप्पचालक अन्तरघरे निसीदितब्ब । न सीसप्पचालक अन्तरघरे
5 निसीदितब्ब । न खम्भकतेन अन्तरघरे निसीदितब्ब । न ओगुण्ठितेन अन्तरघरे निसीदि-
तब्ब । न पल्लत्थिकाय अन्तरघरे निसीदितब्ब । न थेरे भिक्खू अनुपसज्ज निसीदितब्ब ।
न नवा भिक्खू आसनेन पटिवाहितब्बा । न सङ्घाटि ओत्थरित्वा अन्तरघरे निसीदितब्ब ।

“उदके दिव्यमाने^१ उभोहि हत्थेहि पत्त पटिग्गहेत्वा^२ उदक पटिग्गहेतब्ब । नीच
कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन पत्तो धोवितब्बो । सचे उदकप्पटिग्गाहको^३ होति, नीच
10 कत्वा उदकप्पटिग्गहे उदक आसिञ्चितब्ब — मा उदकप्पटिग्गाहको उदकेन ओसिञ्चि, मा
R. 214 सामन्ता भिक्खू उदकेन ओसिञ्चिसु, मा सङ्घाटि उदकेन ओसिञ्ची ति । सचे उदकप्पटि-
ग्गाहको न होति, नीच कत्वा छमाय^४ उदक आसिञ्चितब्ब — मा सामन्ता भिक्खू उदकेन
ओसिञ्चिसु, मा सङ्घाटि उदकेन ओसिञ्ची ति ।

“ओदने दिव्यमाने उभोहि हत्थेहि पत्त पटिग्गहेत्वा ओदनो पटिग्गहेतब्बो, सूप्स
15 ओकासो कातब्बो । सचे होति सप्पि वा तेल वा उत्तरिभज्ज वा, थेरेन वत्तब्बो — ‘सब्बेस-
समक सम्पादेही’ ति । सक्कच्च पिण्डपातो पटिग्गहेतब्बो । पत्तसज्जिना पिण्डपातो पटिग्गहे-
तब्बो । समसूपको पिण्डपातो पटिग्गहेतब्बो । समतित्तिको पिण्डपातो पटिग्गहेतब्बो ।

“न ताव थेरेन भुञ्जितब्ब याव न सब्बेस ओदनो सम्पत्तो^५ होति । सक्कच्च पिण्डपातो
भुञ्जितब्बो । पत्तसज्जिना पिण्डपातो भुञ्जितब्बो । सपदान^६ पिण्डपातो भुञ्जितब्बो । समसूपको
B 382 20 पिण्डपातो भुञ्जितब्बो । न थूपक्तो^७ ओमदित्वा पिण्डपातो भुञ्जितब्बो । न सूप वा व्यञ्जन^८
वा ओदनेन पटिच्छदेतब्ब भिय्योकम्यत उपादाय । न सूप वा ओदन^९ वा अगिलनेन
अत्तनो अत्थाय विञ्जापेत्वा भुञ्जितब्ब । न उज्झानसज्जिना परेस पत्तो ओलोकेतब्बो ।
नातिमहन्तो कबळो^{१०} कातब्बो । परिमण्डलो आलोपो कातब्बो । न अनाहटे कबळे मुखद्वार
विवरितब्ब । न भुञ्जमानेन सब्बो हत्थो मुखे पक्खिपितब्बो । न सकबळेन मुखेन व्याहरि-
25 तब्ब^{११} । न पिण्डुक्खेपक भुञ्जितब्ब । न कबळावच्छेदक भुञ्जितब्ब । न अवगण्डकारक
भुञ्जितब्ब । न हत्थनिद्धनक^{१२} भुञ्जितब्ब । न सित्थावकारक भुञ्जितब्ब । न जिह्वानिच्छारक
भुञ्जितब्ब । न चपुचपुकारक भुञ्जितब्ब । न सुरुसुरुकारक भुञ्जितब्ब । न हत्थनिह्नेहक
भुञ्जितब्ब । न पत्तनिह्नेहक भुञ्जितब्ब । न ओद्वनिह्नेहक भुञ्जितब्ब ।

१ दीयमाने-सी०, स्या० । २ परिग्गहेत्वा-स्या०, परिग्गहेत्वा-रो० । ३ उदकपटिग्गाहको-
स्या०, रो०, सी० । ४ छमाय-स्या० । ५ सम्पत्तो-रो० । ६ सपदानो-रो० । ७ थूपतो-सी०,
स्या० । ८ व्यञ्जन-सी०, रो० । ९ व्यञ्जन-सी० । १० कबलो-सी०, रो० । ११ व्याहरितब्ब-
सी०, रो० । १२ हत्थनिद्धनक-स्या०, रो० ।

“न सामिसेन हत्थेन पानीयथालको पटिग्गहेतब्बो । न ताव थेरेन उदक पटिग्गहेतब्ब याव न सब्बेव^१ भुत्ताविनो होन्ति । उदके दिव्यमाने उभोहि हत्थेहि पत्त पटिग्गहेत्वा^२ उदक पटिग्गहेतब्ब । नीच कत्वा साधुक अप्पटिवसन्तेन पत्तो धोवितब्बो । सचे उदकप्पटिग्गाहको होति, नीच कत्वा उदकप्पटिग्गहे उदक आसिञ्चितब्ब—मा उदकप्पटिग्गाहको उदकेन ओसिञ्चि, मा सामन्ता भिक्खू उदकेन ओसिञ्चिसु, मा सङ्घाटि उदकेन ओसिञ्ची ति ।^५ सचे उदकप्पटिग्गाहको न होति, नीच कत्वा ठमाय उदक आसिञ्चितब्ब—मा सामन्ता भिक्खू उदकेन ओसिञ्चिसु, मा सङ्घाटि उदकेन ओसिञ्ची ति । न ससित्थक पत्तधोवन अन्तरघरे छड्डेतब्ब ।

“निवत्तन्तेन नवकेहि भिक्खूहि पठमतर निवत्तितब्ब । पच्छा थेरेहि सुप्पटिच्छन्नेन^३ अन्तरघरे गन्तब्ब । सुसवुतेन अन्तरघरे गन्तब्ब । ओक्खित्तचम्बुना अन्तरघरे गन्तब्ब । न^{१०} उक्खित्तकाय अन्तरघरे गन्तब्ब । न उज्जघिकाय अन्तरघरे गन्तब्ब । अप्पसद्देन अन्तरघरे गन्तब्ब । न कायप्पचालक अन्तरघरे गन्तब्ब । न बाहुप्पचालक अन्तरघरे गन्तब्ब । न सीसप्पचालक अन्तरघरे गन्तब्ब । न खम्भकतेन अन्तरघरे गन्तब्ब । न ओगुण्ठितेन अन्तरघरे गन्तब्ब । न उक्कुटिकाय अन्तरघरे गन्तब्ब । उद खो, भिक्खवे, भिक्खून भत्तग्गे^४ वेत्त^५ यथा भिक्खूहि भत्तग्गे सम्मा वत्तितब्ब” ति ।

R 215

15

पठमभाणवार निह्ति ।

§ ६ पिण्डचारिकवत्तकथा

१० तेन खो पन समयेन पिण्डचारिका भिक्खू दुव्वियत्था दुप्पारुता अनाकप्प-सम्पन्ना पिण्डाय चरन्ति, असल्लक्खेत्वा पि निवेसन पविसन्ति, असल्लक्खेत्वा पि निस्सवमन्ति, अतिसहसा पि पविसन्ति, अतिसहसा पि निस्सवमन्ति, अतिदूरे पि तिट्ठन्ति, अच्चासन्ने पि तिट्ठन्ति, अतिचिर पि तिट्ठन्ति, अतिलहु^६ पि निपत्तन्ति । अञ्जतरो पि पिण्डचारिको भिक्खु असल्लक्खेत्वा निवेसन पाविसि । सो च द्वार मञ्जमानो अञ्जतर ओवरक पाविसि ।^{२०} तस्मि पि^७ ओवरके इत्थी नग्गा उत्ताना निपन्ना होति । अहसा खो सो भिक्खु त इत्थि^८ नग्ग उत्तान निपन्न । दिस्वान—“नयिद द्वार, ओवरक इद” ति तम्हा ओवरका^९ निस्सवमि । अहसा खो तस्सा इत्थिया सामिको त इत्थि नग्ग उत्तान निपन्न । दिस्वान—“इमिना मे भिक्खुना पजापती दूसिता” ति त भिक्खु गहेत्वा आकोटेसि । अथ खो सा इत्थी तेन सद्देन पटिबुज्झित्वा त पुरिस एतदवोच—“किस्स त्व, अय्य^१, इम भिक्खु आकोटेसी”^{२५}

B 383

१ सब्बे—सी०, रो० । २ परिग्गहेत्वा—रो०, स्या० । ३ सुपटिच्छन्नेन—सी०, स्या०, रो० । ४ भत्तग्गवत्त—स्या०, रो० । ५ अतिलहुक—स्या०, रो० । ६ च—सी० । ७ इत्थि—रो० । ८ ओवरकम्हा—स्या० । ९ अय्यो—रो० ।

ति^१ “इमिनासि त्व भिक्खुना दूसिता” ति^२ “नाह, अय्य, इमिना भिक्खुना दूसिता, अकारको सो भिक्खू” ति त भिक्खु मुञ्चापेसि । अथ खो सो भिक्खु आराम गन्त्वा भिक्खून् एतमत्थ आरोचेसि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा पे० ते उज्झायन्ति खिग्यन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम पिण्डचारिका भिक्खू दुन्निवत्था दुप्पारुता अनाकप्पसम्पन्ना
 ५ पिण्डाय चरिस्सन्ति, असल्लक्खेत्वा पि निवेसन पविसिस्सन्ति, असल्लक्खेत्वा पि निक्खमिस्सन्ति, अतिसहसा पि पविसिस्सन्ति, अतिसहसा पि निक्खमिस्सन्ति, अतिदूरे पि तिट्ठिस्सन्ति, अच्चासन्ने पि तिट्ठिस्सन्ति, अतिचिर पि तिट्ठिस्सन्ति, अतिलहु^३ पि निवत्तिस्सन्ती” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० सच्च किर, भिक्खवे पे० सच्च भगवा ति पे० विगरहित्वा पे० धम्मि कथ कत्वा भिक्खू
 १० आमन्तेसि —

११ “तेन हि, भिक्खवे, पिण्डचारिकान भिक्खून् वत्त पब्बापेस्सामि^४ यथा पिण्डचारिकेहि भिक्खूहि सम्मा वत्तितब्ब । पिण्डचारिकेन, भिक्खवे, भिक्खुना — “इदानी गाम पविसिस्सामी” ति तिमण्डल पटिच्छादेन्तेन परिमण्डल निवासेत्वा कायबन्धन बन्धित्वा सगुण कत्वा सङ्घाटियो पारुपित्वा गण्ठक पटिमुञ्चित्वा धोवित्वा पत्त गहेत्वा
 १५ साधुक अतरमानेन गामो पविसितब्बो ।

B. 384,

R 216

“सुप्पटिच्छेनेन अन्तरधरे गन्तब्ब । सुसवुतेन अन्तरधरे गन्तब्ब । ओक्खित्त-
 चक्खुना अन्तरधरे गन्तब्ब । न उक्खित्तकाय अन्तरधरे गन्तब्ब । न उज्जग्घिकाय
 अन्तरधरे गन्तब्ब । अप्पसहेन अन्तरधरे गन्तब्ब । न कायप्पचालक अन्तरधरे गन्तब्ब ।
 न बाहुप्पचालक अन्तरधरे गन्तब्ब । न सीसप्पचालक अन्तरधरे गन्तब्ब । न खम्भकतेन
 २० अन्तरधरे गन्तब्ब । न ओग्गुण्ठितेन अन्तरधरे गन्तब्ब । न उक्कुटिकाय अन्तरधरे गन्तब्ब ।

“निवेसन पविसन्तेन सल्लक्खेत्तब्ब — “इमिना पविसिस्सामि, इमिना निक्खमिस्सामी”
 ति । नातिसहसा पविसितब्ब । नातिसहसा निक्खमितब्ब । नातिदूरे ठातब्ब । नाच्चासन्ने
 ठातब्ब । नातिचिर ठातब्ब । नातिलहु^३ निवत्तितब्ब । ठितकेन सल्लक्खेत्तब्ब — “भिक्ख
 दातुकामा वा अदातुकामा वा” ति । सचे कम्म वा निक्खपति, आसना वा वुट्ठाति, कटच्छु
 २५ वा परामसति, भाजन वा परामसति, ठपेति वा — दातुकामस्सा^५ ति ठातब्ब । भिक्खाय
 दिग्यमानाय^६ वामेन हत्थेन सङ्घाटि उच्चारित्वा दक्खिणेन हत्थेन पत्त पणामेत्वा^७ उभोहि
 हत्थेहि पत्त पटिगहेत्वा^८ भिक्खा पटिगहेत्वा । न च भिक्खादायिकाय मुख उल्लोकेतब्ब^९ ।
 सल्लक्खेत्तब्ब — “सूप दातुकामा वा अदातुकामा वा” ति । सचे कटच्छु वा परामसति, भाजन

१ अतिलहुक-सी०, स्या०, रो० । २ पब्बपेस्सामि-म० । ३ नातिलहुक-रो०, स्या० ।
 ४ दातुकामा विया-सी०, रो०, दातुकामिया-स्या० । ५ वीयमानाय-सी०, स्या० । ६ पणामेत्वा-
 सी० । ७ परिगहेत्वा-स्या०, रो० । ८ ओलोकेतब्ब-स्या० ।

वा परामसति, ठपेति वा—दातुकामस्सा ति ठातब्ब । भिक्खाय दिन्नाय सङ्घाटिया पत्त पटिच्छादेत्वा साधुक अतरमानेन निवत्तितब्ब ।

“सुप्पटिच्छन्नेन अन्तरघरे गन्तब्ब । सुसवुतेन अन्तरघरे गन्तब्ब । ओक्खित्त-
चक्खुना अन्तरघरे गन्तब्ब । न उक्खित्तकाय अन्तरघरे गन्तब्ब । न उज्जग्घिकाय अन्तरघरे
गन्तब्ब । अप्पसद्देन अन्तरघरे गन्तब्ब । न कायप्पचालक अन्तरघरे गन्तब्ब । न बाहुप्प-
चालक अन्तरघरे गन्तब्ब । न सीसप्पचालक अन्तरघरे गन्तब्ब । न खम्भकतेन अन्तरघरे
गन्तब्ब । न ओगुण्ठितेन अन्तरघरे गन्तब्ब । न उक्कुटिकाय अन्तरघरे गन्तब्ब । यो पठम
गामतो पिण्डाय पटिक्कमति, तेन आसन पञ्जापेतब्ब,^१ पादोदक पादपीठ पादकथलिक^२
उपनिक्खिपितब्ब, अवक्कारपाति^३ धोवित्वा उपट्ठापेतब्बा,^४ पानीय^५ परिभोजनीय^६ उपट्ठापेतब्ब ।
यो पच्छा गामतो पिण्डाय पटिक्कमति, सचे होति भुत्तावसेसो, सचे आकङ्खति, भुज्झि-
तब्ब । नो चे आकङ्खति, अपहरिते^७ वा छड्ढेतब्ब, अप्पाणके वा उदके ओपिलपेतब्ब ।
तेन आसन उद्धरितब्ब, पादोदक पादपीठ पादकथलिक पटिसामेतब्ब, अवक्कारपाति धोवित्वा
पटिसामेतब्बा,^८ पानीय परिभोजनीय पटिसामेतब्ब, भत्तमा सम्भज्जितब्ब । यो पस्सति
पानीयघट वा परिभोजनीयघट वा वच्चघट वा रिक्त तुच्छ तेन उपट्ठापेतब्ब । सचस्स होति
अविसग्घ, हत्थविकारेन दुतिय आमन्तेत्वा हत्थविलङ्घकेन उपट्ठापेतब्ब, न च तप्पच्चया^९
वाचा भिन्दितब्बा । इदं खो, भिक्खवे, पिण्डचारिकान भिक्खून् वत्त यथा पिण्डचारिकेहि
भिक्खूहि सम्मा वत्तितब्ब” ति ।

B 385

§ ७ आरब्जिकवत्तकथा

१२ तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू अरब्जे विहरन्ति । ते नेव पानीय
उपट्ठापेन्ति, न परिभोजनीय उपट्ठापेन्ति, न अग्नि उपट्ठापेन्ति, न अरणिसहित उपट्ठापेन्ति,
न नक्खत्तपदानि जानन्ति, न दिसाभाग जानन्ति । चोरा तत्थ गन्ता ते भिक्खू एतदवोचु-
“अत्थि, भन्ते, पानीय” ति^१ “नत्थावुसो” ति । “अत्थि, भन्ते, परिभोजनीय” ति^२
“नत्थावुसो” ति । “अत्थि, भन्ते, अग्नी” ति^३ “नत्थावुसो” ति । “अत्थि, भन्ते,
अरणिसहित” ति^४ “नत्थावुसो” ति^५ ।

R 217

“केनज्ज, भन्ते, युत्त” ति^६ “न खो मय, आवुसो, जानामा” ति । “कतमाय, भन्ते,
दिसा” ति^७ “न खो मय, आवुसो, जानामा” ति । अथ खो ते चोरा—नेविमेष पानीय^८

१ पञ्जपेतब्ब-म० । २ पादकथलिक-सी० । ३ अवक्कारपाटि-स्या०, अवक्कारपाति-म० ।
४ उपट्ठापेतब्ब-रो०, स्या० । ५ पानीय परिभोजनीय-रो० । ६ अप्पहरिते-सी०, रो०, म० ।
७ पटिसामेतब्ब-स्या०, रो० । ८ एत्थ ‘अत्थि भन्ते नक्खत्तपदानि ति^१ न जानाम आवुसो ति ।
अत्थि भन्ते दिसाभाग ति^२ न जानाम आवुसो ति’ इति अधिको पाठो सी० पोत्थके दिस्सति ।

अत्थि, न परिभोजनीय अत्थि, न अग्नि अत्थि, न अरणिसहित अत्थि, न नक्खत्तपदानि जानन्ति, न दिमामाग जानन्ति, चोरा इमे, नयिमे भिक्खू^१ ति — आकोटेत्वा पक्कमिसु । अथ खो ते भिक्खू भिक्खून् एतमत्थ आरोचेसु । भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पक्करणे धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

5 १३ “तेन हि, भिक्खवे, आरज्जिकान भिक्खून् वत्त पज्जापेस्सामि यथा आरज्जिकेहि भिक्खूहि सम्मा वत्तितव्व । आरज्जिकेन, भिक्खवे, भिक्खुना कालस्सेव उद्वाय पत्त थविकाय पक्खिपित्वा असे आलम्गेत्वा चीवर खन्धे करित्वा उपाहना आरोहित्वा^२ दारुमण्ड मत्तिकाभण्ड पटिसामेत्वा द्वारागतपान थकेत्वा सेनासना ओतरितव्व — इदानि गाम पविसिस्सामी ति । उपाहना ओमुञ्चित्वा नीच कत्वा पप्फोटेत्वा^३ थविकाय पक्खिपित्वा असे आलम्गेत्वा तिमण्डल 10 पटिच्छादेन्तेन परिमण्डल निवासेत्वा कायजन्धन बन्धित्वा सगुण कत्वा सङ्घाटियो पारुपित्वा गण्ठिक पटिसुञ्चित्वा धोवित्वा पत्त गहेत्वा साधुक अतरमानेन गामो पविसितव्वो । सुप्पटि-च्छन्तेन^४ अन्तरघरे गन्तव्व पे० न खम्भकतेन अन्तरघरे गन्तव्व । न ओगुण्ठितेन अन्तरघरे गन्तव्व । न उक्कुटिकाय अन्तरघरे गन्तव्व ।

“निवेसन पविसन्तेन सल्लक्खेतव्व — ‘इमिना पविसिस्सामि, इमिना निक्खमिस्सामी’ 15 ति । नातिसहसा पविसितव्व । नातिसहसा निक्खमितव्व । नातिदूरे ठातव्व । नाच्चासन्ने ठातव्व । नातिचिर ठातव्व । नातिलहु^५ निवत्तितव्व । ठित्तेन सल्लक्खेतव्व — ‘भिक्ख दातुकामा वा अदातुकामा वा’ ति । सचे कम्म वा निक्खिपति, आसना वा वुद्धाति, कटच्छु वा परामसति, भाजन वा परामसति, ठपेति वा — दातुकामस्सा^६ ति ठातव्व । भिक्खाय दिग्यमानाय^७ वामेन हत्थेन सङ्घाटि उच्चारित्वा दक्खिणेन हत्थेन पत्त पणामेत्वा 20 उभोहि हत्थेहि पत्त पटिगहेत्वा भिक्खा पटिगहेतव्व । न च भिक्खादायिकाय मुख उल्लोकेतव्व^८ । सल्लक्खेतव्व — ‘सूप दातुकामा वा अदातुकामा वा’ ति । सचे कटच्छु वा परामसति, भाजन वा परामसति, ठपेति वा — दातुकामस्सा ति ठातव्व । भिक्खाय दिग्नाय सङ्घाटिया पत्त पटिच्छादेत्वा साधुक अतरमानेन निवत्तितव्व ।

“सुप्पटिच्छन्तेन अन्तरघरे गन्तव्व पे० न उक्कुटिकाय अन्तरघरे गन्तव्व । 25 गामतो निक्खमित्वा पत्त थविकाय पक्खिपित्वा असे आलम्गेत्वा चीवर सङ्घारित्वा^९ सीसे करित्वा उपाहना आरोहित्वा गन्तव्व ।

“आरज्जिकेन, भिक्खवे, भिक्खुना पानीय उपट्ठापेतव्व, परिभोजनीय उपट्ठापेतव्व, अग्नि उपट्ठापेतव्वो, अरणिसहित उपट्ठापेतव्व, कत्तरदण्डो उपट्ठापेतव्वो, नक्खत्तपदानि

१ आरहित्वा-सी० । २ पप्फोटेत्वा-रो० । पप्फोटेत्वा-स्या० । ३ सुपटिच्छन्तेन-सी०, रो० । ४ नातिलहुक-स्या०, रो० । ५ दातुकामा विद्या-सी०, दातुकामिया-स्या० । ६ दीयमानाय-सी०, स्या० । ७ ओलोकेतव्व-सी०, स्या० । ८ सहसित्वा-स्या०, रो० ।

उगहेतब्बानि — सकलानि वा एकदेसानि वा, दिसाकुसलेन भवितव्व । इदं खो, भिक्खवे, आरब्धिकानं भिक्खून वत्तं यथा आरब्धिकेहि भिक्खूहि सम्मा^१ वत्तितव्व” ति ।

§ ८ सेनासनवत्तकथा

१४ तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू अज्झोकासे चीवरकम्म करोन्ति । छब्बगिया भिक्खू पटिवाते अज्झणे^२ सेनासन पप्फोटेसु^३ । भिक्खू रजेन ओकिरिसु^४ । ये त भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिकखाकामा, ते उज्झायन्ति खियन्ति^५ विपाचेन्ति — “कथं हि नाम छब्बगिया भिक्खू पटिवाते अज्झणे सेनासन पप्फोटेस्सन्ति ! भिक्खू रजेन ओकिरिसू” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसु पे० “सच्च किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खू पटिवाते अज्झणे सेनासन पप्फोटेन्ति^६, भिक्खू रजेन ओकिरिसू” ति^७ “सच्च भगवा” ति पे० विगरहित्वा पे० धम्मि कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

R. 218,

B. 387

10

१५ “तेन हि, भिक्खवे, भिक्खून सेनासनवत्तं पज्जापेस्सामि यथा भिक्खूहि सेनासने सम्मा वत्तितव्व । यस्मिं विहारे विहरति, सचे सो विहारो उक्कापो होति, सचे उस्सहति, सोधेतव्वो । विहारं सोधेन्तेन पठमं पत्तचीरं नीहरित्वा एकमन्तं निक्खिपितव्वं, निसीदनपच्चत्थरणं नीहरित्वा एकमन्तं निक्खिपितव्वं, भिसिबिम्बोहनं^८ नीहरित्वा एकमन्तं निक्खिपितव्वं, मज्झो नीचं कत्वा साधुकं अप्पटिघसन्तेन^९, असङ्खट्टेन्तेन^{१०} कवाटपिट्ठं^{११},^{१५} नीहरित्वा एकमन्तं निक्खिपितव्वं, पीठं नीचं कत्वा साधुकं अप्पटिघसन्तेन, असङ्खट्टेन्तेन कवाटपिट्ठं, नीहरित्वा एकमन्तं निक्खिपितव्वं, मज्झपटिपादका नीहरित्वा एकमन्तं निक्खिपितव्वं, खेळमल्लको नीहरित्वा एकमन्तं निक्खिपितव्वं, अपस्सेनफलकं नीहरित्वा एकमन्तं निक्खिपितव्वं, मुम्मत्थरणं^{१२} यथा पज्जत्तं सल्लकखेत्वा नीहरित्वा एकमन्तं निक्खिपितव्वं । सचे विहारे सन्तानकं होति, उल्लोका पठमं ओहारेतव्वं, आलोकसन्धिक्कण्णभागा पमज्जितव्वं ।^{२०} सचे गेरुकरपरिकम्मकता भित्तिक्कण्णकिता होति, चोळकं^{१३} तेमेत्वा पीळेत्वा पमज्जितव्वं । सचे काळवण्णकता भूमिक्कण्णकिता होति, चोळकं तेमेत्वा पीळेत्वा पमज्जितव्वं । सचे अकृता होति भूमि, उदकेन परिप्फोसित्वा^{१४} सम्मज्जितव्वं — मा विहारो रजेन उहब्बी^{१५} ति । सङ्कारं विचिन्तिवा एकमन्तं छड्ढेतव्वं ।

१ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । २ पज्झणे-सी०, स्या०, रो० । ३ पप्फोटेसु-रो०, पप्फोटेसु-स्या० । ४ ओकिरियिंसु-सी०, स्या० । ५ पप्फोटेसु-सी०, पप्फोटेति-स्या० पप्फोटेन्ति-रो० । ६ भिसिबिम्बोहनं-म० । ७ अपरिघसन्तेन-सी०, स्या०, रो० । ८ असङ्खट्टेन्तेन-सी०, स्या०, रो० । ९ कवाटपीठं-सी० । १० भूमत्थरणं-म० । ११ चोळकं-रो० । १२ परिप्फोसित्वा-रो०, परिप्फोसित्वा परिप्फोसित्वा-म०, सी० । १३ उहब्बी-म० ।

B. 388

“न भिक्खुसामन्ता सेनासन पप्फोटेतब्ब^१ । न विहारसामन्ता सेनासन पप्फोटे-
तब्ब । न पानीयसामन्ता सेनासन पप्फोटेतब्ब । न परिभोजनीयसामन्ता सेनासन पप्फोटे-
तब्ब । न पट्टिवाते अङ्गणे सेनासन पप्फोटेतब्ब । अधोवाते सेनासन पप्फोटेतब्ब ।

R. 219

“भुम्मत्थरण एकमन्त ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा अतिहरित्वा यथापञ्जत्त
5 पञ्जापेतब्ब । मञ्चपट्टिपादका एकमन्त ओतापेत्वा पमज्जित्वा अतिहरित्वा यथाठाने^२ ठपेतब्बा ।
मञ्चो एकमन्त ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा नीच कत्वा साधुक अप्पट्ठिसन्तेन, असङ्खट्टेन्तेन
कवाटपिट्ठ, अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्बो । पीठ एकमन्त ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा
नीच कत्वा साधुक अप्पट्ठिसन्तेन, असङ्खट्टेन्तेन कवाटपिट्ठ, अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जा-
पेतब्ब । भिसिबिम्बोहन एकमन्त ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा अतिहरित्वा यथापञ्जत्त
10 पञ्जापेतब्ब । निसीदनपच्चत्थरण एकमन्त ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा अतिहरित्वा यथा,
पञ्जत्त पञ्जापेतब्ब । खेळमल्लको एकमन्त ओतापेत्वा पमज्जित्वा अतिहरित्वा यथाठाने
ठपेतब्बो । अपस्सेनफलक एकमन्त ओतापेत्वा पमज्जित्वा अतिहरित्वा यथाठाने ठपेतब्ब ।
पत्तचीवर निक्खिपितब्ब । पत्त निक्खिपन्तेन एकेन हत्थेन पत्त गहेत्वा एकेन हत्थेन हेट्ठामञ्च
वा हेट्ठपीठ वा परामसित्वा पत्तो निक्खिपितब्बो । न च अनन्तरहिताय भूमिया पत्तो
15 निक्खिपितब्बो । चीवर निक्खिपन्तेन एकेन हत्थेन चीवर गहेत्वा एकेन हत्थेन चीवरवस वा
चीवररज्जु वा पमज्जित्वा पारतो अन्त ओरतो भोग कत्वा चीवर निक्खिपितब्ब ।

“सचे पुरत्थिमा सरजा वाता वायन्ति, पुरत्थिमा वातपाना थकेतब्बा । सचे पच्छिमा
सरजा वाता वायन्ति, पच्छिमा वातपाना थकेतब्बा । सचे उत्तरा सरजा वाता वायन्ति
उत्तरा वातपाना थकेतब्बा । सचे दक्खिणा सरजा वाता वायन्ति, दक्खिणा वातपाना
20 थकेतब्बा । सचे सीतकालो होति, दिवा वातपाना विवरितब्बा, रत्ति थकेतब्बा । सचे
उण्हकालो होति, दिवा वातपाना थकेतब्बा, रत्ति विवरितब्बा ।

B. 389

“सचे परिवेण उक्काप होति, परिवेण सम्मज्जितब्ब । सचे कोट्टको उक्कापो होति,
कोट्टको सम्मज्जितब्बो । सचे उपट्टानसाला उक्कापा होति, उपट्टानसाला सम्मज्जितब्बा ।
सचे अग्निसाला उक्कापा होति, अग्निसाला सम्मज्जितब्बा । सचे वच्चकुटी^३ उक्कापा होति,
25 वच्चकुटी सम्मज्जितब्बा । सचे पानीय न होति, पानीय उपट्टापेतब्ब । सचे परिभोजनीय
न होति, परिभोजनीय उपट्टापेतब्ब । सचे आचमनकुम्भिया उदक न होति, आचमन-
कुम्भिया उदक आसिञ्चितब्ब ।

“सचे बुद्धेन” सद्धि एक्कविहारे विहरति, न बुद्ध अनापुच्छा उद्देशो दातब्बो, न
परिपुच्छा दातब्बा, न सज्झायो कातब्बो, न धम्मो भासितब्बो, न पदीपो कातब्बो, न

१ पप्फोटेतब्ब—स्या०, पप्फोटेतब्ब—रो० । २ यथाठाने—रो० । ३ वच्चकुट्टि—म० ।
४ बुद्धेन—सी० ।

पदीपो विज्झापेतब्बो, न वातपाना विवरितब्बा, न वातपाना थकेतब्बा । सचे बुद्धेन सद्धि
एकचङ्कमे चङ्कमति, येन बुद्धो तेन परिवत्तितब्ब, न च बुद्धो सद्धाटिकण्णेन घट्टेतब्बो ।
इद खो, भिक्खवे, भिक्खून सेनासनवत्त यथा भिक्खूहि सेनासने सम्मा वत्तितब्ब” ति ।

R 220

§ ९ जन्ताघरवत्तकथा

१६ तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू जन्ताघरे थेरेहि भिक्खूहि
निवारियमाना अनादरिय पटिच्च प्हूत कट्ठ आरोपेत्वा अग्गि दत्वा द्वार थकेत्वा द्वारे^५
निसीदन्ति । भिक्खू उण्हाभितत्ता द्वार अलभमाना मुच्छिता पपतन्ति । ये ते भिक्खू
अप्पिच्छा पे० ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम छब्बग्गिया
भिक्खू जन्ताघरे थेरेहि भिक्खूहि निवारियमाना अनादरिय पटिच्च प्हूत कट्ठ आरोपेत्वा
अग्गि दत्वा द्वार थकेत्वा द्वारे निसीदिस्सन्ति । भिक्खू उण्हाभितत्ता द्वार अलभमाना
मुच्छिता पपतन्ती” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० “सच्च^{१०}
किर, भिक्खवे, छब्बग्गिया भिक्खू जन्ताघरे थेरेहि भिक्खूहि निवारियमाना अनादरिय
पटिच्च प्हूत कट्ठ आरोपेत्वा अग्गि दत्वा द्वार थकेत्वा द्वारे निसीदन्ति, भिक्खू उण्हाभितत्ता
द्वार अलभमाना मुच्छिता पपतन्ती” ति^२ “सच्च भगवा” ति पे० विगरहित्वा

पे० धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, जन्ताघरे थेरेन भिक्खुना
निवारियमानेन अनादरिय पटिच्च प्हूत कट्ठ आरोपेत्वा अग्गि दातब्बो । यो ददेय्य,^{१५}
आपत्ति दुक्कटस्स । न च, भिक्खवे, द्वार थकेत्वा द्वारे निसीदितब्ब । यो निसीदेय्य,
आपत्ति दुक्कटस्स ।

B 390

१७ “तेन हि, भिक्खवे, भिक्खून जन्ताघरवत्त पज्जापेस्सामि यथा भिक्खूहि
जन्ताघरे सम्मा वत्तितब्ब । यो पठम जन्ताघरे^३ गच्छति, सचे छारिका उस्सन्ना होति,
छारिका छड्डेतब्बा । सचे जन्ताघर उक्काप होति, जन्ताघर सम्मज्जितब्ब । सचे परिभण्ड^{२०}
उक्काप होति, परिभण्ड सम्मज्जितब्ब । सचे परिवेण उक्काप होति, परिवेण सम्मज्जितब्ब ।
सचे कोट्टको उक्कापो होति, कोट्टको सम्मज्जितब्बो । सचे जन्ताघरसाला उक्कापा होति,
जन्ताघरसाला सम्मज्जितब्बा ।

“चुण्ण सत्तेतब्ब, मत्तिका तेमेतब्बा, उदकदोणिकाय उदक आसिञ्चितब्ब । जन्ताघर
पविसन्तेन मत्तिकाय मुख मक्खेत्वा पुरतो च पच्छतो च पटिच्छादेत्वा जन्ताघर पविसितब्ब ।^{२५}
न थेरे भिक्खू अनुपखज्ज निसीदितब्ब । न नवा भिक्खू आसनेन पटिवाहितब्बा^३ । सचे
उस्सहति, जन्ताघरे थेरान भिक्खून परिकम्म कातब्ब । जन्ताघरा निक्खमन्तेन जन्ताघरपीठ

R. 221

आदाय पुरतो च पच्छतो च पटिच्छादेत्वा जन्ताधरा निक्खमितब्ब । सचे उस्सहति,
उदके पि थेरान भिक्खून परिरुम्म कातब्ब । न थेरान भिक्खून पुरतो पि^१ नहायितब्ब,
न उपरितो^२ पि नहायितब्ब । नहातेन उत्तरन्तेन ओतरन्तान मग्गो दातब्बो । यो पच्छा
जन्ताधरा निक्खमति, सचे जन्ताधर चिक्खल्ल होति, धोवितब्ब । मत्तिकादोणिक धोवित्वा
५ जन्ताधरपीठ पटिसामेत्वा अग्गि विज्झापेत्वा द्वार थकेत्वा पक्कमितब्ब । इद खो, भिक्खवे,
भिक्खून जन्ताधरवत्त यथा भिक्खूहि जन्ताधरे सम्मा वत्तितब्ब” ति ।

—०—

§ १० वच्चकुटिवत्तकथा

B 391

१८ तेन खो पन समयेन जञ्जतरो भिक्खु ब्राह्मणजातिको वच्च कत्वा न इच्छति
आचमेतु — को ढम वसल दुग्गन्ध जामसिस्सती ति । तस्स वच्चमग्गे किमि सण्ठाति^३ ।
अथ खो सो भिक्खु भिक्खून एतमत्थ आरोचेसि । “कि पन त्व, आवुसो, वच्च कत्वा
१० न आचमेसी” ति^४ “एग्गमावुसो” ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका
सिक्खाकामा, ते उज्जायन्ति खिग्यन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम भिक्खु वच्च कत्वा
न आचमेस्सती” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० “सच्च
किर त्व, भिक्खु, वच्च कत्वा न आचमेसी” ति^५ “सच्च भगवा” ति पे० विगरहित्वा
पे० धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, वच्च कत्वा सति उदके
१५ नाचमेतब्ब । यो नाचमेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू वच्चकुटिया यथावुड्ढु^६ वच्च करोन्ति । नवका भिक्खू
पठमतर आगन्त्वा वच्चिता आगमेन्ति । ते वच्च सन्धारेन्ता मुच्छिता पपतन्ति । भगवतो
एतमत्थ आरोचेसु पे० सच्च किर भिक्खवे पे० सच्च भगवा ति पे०
विगरहित्वा पे० धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, वच्चकुटिया
२० यथावुड्ढु वच्चो कातब्बो । यो करेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, आगत-
पटिपाटिया वच्च कातु” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू अतिसहसा पि वच्चकुटि पविसन्ति,
उब्भजित्वा^७ पि पविसन्ति, नित्थुनन्ता^८ पि वच्च करोन्ति, दन्तकट्ट खादन्ता पि वच्च
करोन्ति, बहिद्धा पि वच्चदोणिकाय वच्च करोन्ति, बहिद्धा पि पस्सावदोणिकाय पस्साव
२५ करोन्ति, पस्सावदोणिकाय पि खेळ करोन्ति, फरुसेन पि कट्ठेन अवलेखन्ति^९, अवलेखनकट्ट^९

१ रो०, सी० पोत्थकेसु नत्थि । २ उपरिसोते-स्या० । ३ सण्ठासि-सी०, स्या०, रो० ।

४ आचमिस्सती-स्या० । ५ यथावुड्ढु-सी० । ६ उब्भुजित्वा-सी०, उब्भुजित्वा-स्या०, रो० ।

७ नित्थुनन्ता-सी० । ८ अपलेखन्ति-सी० । ९ अपलेखनकट्ट-सी० ।

पि वच्चकूपम्हि पातेन्ति, अतिसहसा पि निक्खमन्ति, उब्भजित्वा पि निक्खमन्ति, चपुचपु-
कारक^१ पि आचमेन्ति, आचमनसरावके पि उदक सेसेन्ति । ये ते भिक्खू अण्णिच्छा

पे० ते उज्झायन्ति खिग्यन्ति विपाचेन्ति — “अथ हि नाम उब्भगिया भिक्खू
अतिसहसा पि वच्चकुटि पविसिस्सन्ति, उब्भजित्वा पि पविसिस्सन्ति, नित्थुनन्ता पि वच्च
करिस्सन्ति, दन्तकट्ट खादन्ता पि वच्च करिस्सन्ति, बहिद्धा पि वच्चदोणिकाय वच्च करि-
स्सन्ति, बहिद्धा पि पस्सावदोणिकाय पस्साव करिस्सन्ति, पस्सावदोणिकाय पि खेळ
करिस्सन्ति, फरुसेन पि कट्ठेन अवलेखिस्सन्ति,^२ अवलेखनकट्ट पि वच्चकूपम्हि पातेस्सन्ति,
अतिसहसा पि निक्खमिस्सन्ति, उब्भजित्वा पि निक्खमिस्सन्ति, चपुचपुकारक पि आचमे-
स्सन्ति, आचमनसरावके पि उदक सेसिस्सन्ती” ति । अथ खो ते भिक्खू भाउतो एतमथ
आरोचेसु पे० सच्च किर भिक्खवे पे० सच्च भगवा ति पे० विगरहित्वा^{१०}
पे० धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

R. 222

B 392

१९ “तेन हि, भिक्खवे, भिक्खून वच्चकुटिवत्त पब्बापेस्सामि यथा भिक्खूहि
वच्चकुटिया सम्मा वत्तितव्व । यो वच्चकुटि गच्छति तेन^३ बहि ठितेन^४ उक्कासितव्व । अन्तो
निसिन्नेन पि उक्कासितव्व । चीगरवसे वा चीगरज्जुया वा चीगर निक्खपित्वा साधुक
अतरमानेन वच्चकुटी^५ पविसितव्व । नातिसहसा पविसितव्व । न उब्भजित्वा पविसि-^{१५}
तव्व । वच्चपादुकाय ठितेन उब्भजितव्व^६ । न नित्थुनन्तेन वच्चो कातव्वो । न दन्तकट्ट
खादन्तेन वच्चो कातव्वो । न बहिद्धा वच्चदोणिकाय वच्चो कातव्वो । न बहिद्धा पस्साव-
दोणिकाय पस्सावो कातव्वो । न पस्सावदोणिकाय खेळो कातव्वो । न फरुसेन कट्ठेन
अवलेखितव्व^७ । न अपलेखनकट्ट^८ वच्चकूपम्हि पातेतव्व । वच्चपादुकाय ठितेन पटि-
च्छादेतव्व । नातिसहसा निक्खमितव्व । न उब्भजित्वा निक्खमितव्व । आचमनपादुकाय^{२०}
ठितेन उब्भजितव्व । न चपुचपुकारक^९ आचमेतव्व । न आचमनसरावके उदक सेसेतव्व ।
आचमनपादुकाय ठितेन पटिच्छादेतव्व ।

“सचे वच्चकुटी ऊहता^१ होति, धोवितव्व । सचे अवलेखनपिठरो^{११} पूरो होति,
अवलेखनकट्ट छड्डेतव्व । सचे वच्चकुटी उक्कापा होति, वच्चकुटी सम्मज्जितव्व । सचे
परिभण्ड उक्काप होति, परिभण्ड सम्मज्जितव्व । सचे परिवेण उक्काप होति, परिवेण^{२५}
सम्मज्जितव्व । सचे कोट्टको उक्कापो होति, कोट्टको सम्मज्जितव्वो । सचे आचमनकुम्भिया
उदक न होति, आचमनकुम्भिया उदक आसिञ्चितव्व । इद खो, भिक्खवे, भिक्खून
वच्चकुटिवत्त^{१२} यथा भिक्खूहि वच्चकुटिया सम्मा वत्तितव्व” ति ।

०

१ चपुचपुकारका-सी०, स्या० । २ अपलेखिस्सन्ति-सी० । ३ सी०, रो० पो थकेसु नत्थि ।
४ बहिद्धितेन-स्या० । ५ वच्चकुटि-म० । ६ उब्भुजितव्व-स्या०, रो०, उब्भुजितव्व-सी० ।
७ अपलेखितव्व-सी० । ८ अपलेखनकट्ट-सी० । ९ चपुचपुकारकेन-सी० स्या० । १० उहता-
म० । ११ अवलेखनपिठरो-स्या०, अपलेखनपिठरो-सी० । १२ वच्चकुटीवत्त-सी०, स्या० ।

§ ११ उपज्झायवत्तकथा

२० तेन खो पन समयेन सद्धिविहारिका उपज्झायेसु न सम्मा वत्तन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिम्खाकामा, ते उज्झायन्ति खिग्यन्ति विपाचेन्ति — “कथं हि नाम सद्धिविहारिका उपज्झायेसु न सम्मा वत्तिस्सन्ती” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसु ।

5 अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, सद्धिविहारिका उपज्झायेसु न सम्मा वत्तंती” ति^१ “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “कथं हि नाम, भिक्खवे, सद्धिविहारिका उपज्झायेसु न सम्मा वत्तिस्सन्ति । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिग्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान चेव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान
10 अञ्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा, दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जम्स अवण्ण भासित्वा, अनेक-परियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून् तदनुच्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथं कत्वा भिक्खू जामन्तेसि —

15 २१ “तेन हि, भिक्खवे, सद्धिविहारिकान उपज्झायेसु वत्तं पञ्जापेस्सामि यथा सद्धिविहारिकेहि उपज्झायेसु सम्मा वत्तितव्व । सद्धिविहारिकेन, भिक्खवे, उपज्झायम्हि सम्मा वत्तितव्व । तत्राय सम्मावत्तना —

“कालस्सेव उट्ठाय उपाहना ओमुञ्चित्वा एकस्म उत्तरासङ्गं करित्वा दन्तकट्टं दातव्व, मुखोदकं दातव्व, आसनं पञ्जापेतव्व । सचे यागु होति, भाजनं धोवित्वा यागु उपनामे-
20 तव्वा । यागु पीतस्स उदकं दत्वा भाजनं पटिग्गहेत्वा नीचं कत्वा साधुकं अप्पटिघसन्तेन^१ धोवित्वा पटिसामेतव्व । उपज्झायम्हि बुद्धिते^२ आसनं उद्धरितव्व । सचे सो देसो उक्कापो होति, सो देसो सम्मज्जितव्वो ।

“सचे उपज्झायो गामं पविसितुकामो होति, निवासनं दातव्व, पटिनिवासनं पटिग्गहेतव्व, कायबन्धनं दातव्व, सगुणं कत्वा सङ्घाटियो दातव्व, धोवित्वा पत्तो सउदको
25 दातव्वो । सचे उपज्झायो पच्छासमणं आकङ्खति, तिमण्डलं पटिच्छादेन्तेन परिमण्डलं निवासेत्वा कायबन्धनं बन्धित्वा सगुणं कत्वा सङ्घाटियो पारुपित्वा गण्ठिकं पटिमुञ्चित्वा धोवित्वा पत्तं गहेत्वा उपज्झायस्स पच्छासमणेन होतव्व । नातिदूरे गन्तव्व, नाच्चासन्ने गन्तव्व, पत्तपरियापन्नं पटिग्गहेतव्व । न उपज्झायस्स भणमानस्स अन्तरन्तरा कथा ओपातेतव्वो । उपज्झायो आपत्तिसामन्ता भणमानो निवारेतव्वो ।

१ अपरिघसन्तेन-सी०, स्या०, रो० । २ उद्धिते-सी० ।

R 22० सोधेतब्बो । विहार सोधेन्तेन पठम पत्तचीवर नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्ब, निसीदन-
पच्चत्थरण नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्ब, भिसिबिम्बोहन^१ नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपि-
तब्ब, मच्चो नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन, असङ्खट्टन्तेन^२ क्वाटपिट्ठ^३, नीहरित्वा
एकमन्त निक्खिपितब्बो, पीठ नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन, असङ्खट्टन्तेन क्वाटपिट्ठ,
५ नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्ब, मच्चपटिपादका नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्बा,
खेळमल्लको नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्बो, अपस्सेनफलक नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपि-
तब्ब, भुम्मत्थरण^४ यथापञ्जत्त सल्लक्खेत्वा नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्ब । सचे विहारो
सन्तानक होति, उल्लोका पठम ओहारेतब्ब, आलोकसन्धिकणभागा पमज्जितब्बा । सचे
गेरुपरिरुम्भकता भित्ति कण्णकिता होति, चोळक तेमेत्वा पीळेत्वा पमज्जितब्बा । सचे काळ
१० वण्णकता भूमि कण्णकिता होति, चोळक तेमेत्वा पीळेत्वा पमज्जितब्बा । सचे अकता होति
भूमि, उदकेन परिणोसित्वा सम्मज्जितब्बा — मा विहारो रजेन उहञ्जी ति । सङ्कार विचि-
नित्वा एकमन्त छट्ठेतब्ब ।

“भुम्मत्थरण ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेट्वा अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्ब ।
मच्चपटिपादका ओतापेत्वा पमज्जित्वा अतिहरित्वा यथाठाने ठपेतब्बा । मच्चो ओतापेत्वा
१५ सोधेत्वा पप्फोटेट्वा नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन, असङ्खट्टन्तेन क्वाटपिट्ठ, अतिहरित्वा
यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्बो । पीठ ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेट्वा नीच कत्वा साधुक अप्पटि-
घसन्तेन, असङ्खट्टन्तेन क्वाटपिट्ठ, अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्ब । भिसिबिम्बोहन
ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेट्वा अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्ब । निसीदनपच्चत्थरण
ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेट्वा अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्ब । खेळमल्लको ओतापेत्वा
२० पमज्जित्वा अतिहरित्वा यथाठाने ठपेतब्बो । अपस्सेनफलक ओतापेत्वा पमज्जित्वा अति
हरित्वा यथाठाने ठपेतब्ब । पत्तचीवर निक्खिपितब्ब । पत्त निक्खिपन्तेन एकेन हत्थेन पत्त
गहेत्वा एकेन हत्थेन हेट्ठामच्च वा हेट्ठापीठ वा परामसित्वा पत्तो निक्खिपितब्बो । न च
B 396 अनन्तरहिताय भूमिया पत्तो निक्खिपितब्बो । चीवर निक्खिपन्तेन एकेन हत्थेन चीवर
गहेत्वा एकेन हत्थेन चीवरवस वा चीवररज्जु वा पमज्जित्वा पारतो अन्त ओरतो भोग
२५ कत्वा चीवर निक्खिपितब्ब ।

R 226 “सचे पुरत्थिमा सरजा वाता वायन्ति, पुरत्थिमा वातपाना थकेतब्बा । सचे
पच्छिमा सरजा वाता वायन्ति, पच्छिमा वातपाना थकेतब्बा । सचे उत्तरा सरजा वाता
वायन्ति, उत्तरा वातपाना थकेतब्बा । सचे दक्खिणा सरजा वाता वायन्ति, दक्खिणा
वातपाना थकेतब्बा । सचे सीतकालो होति, दिवा वातपाना विवरितब्बा, रत्ति थकेतब्बा ।
३० सचे उण्हकालो होति, दिवा वातपाना थकेतब्बा, रत्ति विवरितब्बा ।

१ भिसिबिम्बोहन-म० । २ असङ्खट्टन्तेन-रो०, असङ्खट्टन्तेन-म० । ३ क्वाटपीठ-सी० ।
४ भुम्मत्थरण-म० ।

“सचे परिवेण उक्काप होति, परिवेण सम्मज्जितब्ब । सचे कोट्टको उक्कापो होति, कोट्टको सम्मज्जितब्बो । सचे उपट्टानसाला उक्कापा होति, उपट्टानसाला सम्मज्जितब्बा । सचे अगिसाला उक्कापा होति, अगिसाला सम्मज्जितब्बा । सचे वच्चकुटी उक्कापा होति, वच्चकुटी सम्मज्जितब्बा । सचे पानीय^१ न होति, पानीय उपट्टापेतब्ब । सचे परिभोजनीय^२ न होति, परिभोजनीय उपट्टापेतब्ब । सचे आचमनकुम्भिया उदक न होति, आचमन-^५ कुम्भिया उदक आसिञ्चितब्ब ।

“सचे उपज्झायस्स अनभिरति उप्पन्ना होति, सद्धिविहारिकेन वूपकासेतब्बा^३, वूपकासापेतब्बा^४, धम्मकथा वास्स कातब्बा । सचे उपज्झायस्स कुक्कुच्च उप्पन्न होति, सद्धिविहारिकेन विनोदेतब्ब, विनोदापेतब्ब, धम्मकथा वास्स कातब्बा । सचे उपज्झायस्स दिट्ठिगत उप्पन्न होति, सद्धिविहारिकेन विवेचेतब्ब, विवेचापेतब्ब, धम्मकथा वास्स^{१०} कातब्बा । सचे उपज्झायो गरुधम्म अज्झापन्नो होति परिवासारहो, सद्धिविहारिकेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धो उपज्झायस्स परिवास ददेय्या ति । सचे उपज्झायो मूलायपटिकस्सनारहो होति, सद्धिविहारिकेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धो उपज्झाय मूलाय पटिकस्सेय्या ति । सचे उपज्झायो मानत्तारहो होति, सद्धिविहारिकेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धो उपज्झायस्स मानत्त ददेय्या ति । सचे उपज्झायो^{१५} अब्भानारहो होति, सद्धिविहारिकेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धो उपज्झाय अब्भेय्या ति । सचे सद्धो उपज्झायस्स कम्म कत्तुकामो होति, तज्जनीय^५ वा नियस्स^६ वा पब्बाजनीय^७ वा पटिसारणीय^८ वा उक्खेपनीय^९ वा, सद्धिविहारिकेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धो उपज्झायस्स कम्म न करेय्य, लहुकाय वा परिणामेय्या ति । कत वा पनस्स होति सद्धेन कम्म, तज्जनीय वा नियस्स वा पब्बाजनीय वा पटिसारणीय वा^{२०} उक्खेपनीय वा, सद्धिविहारिकेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो उपज्झायो सम्मा वत्तेय्य, लोम पातेय्य, नेत्थार वत्तेय्य, सद्धो त कम्म पटिप्पस्सम्भेय्या ति ।

B 397

“सचे उपज्झायस्स चीवर धोवितब्ब होति, सद्धिविहारिकेन धोवितब्ब, उस्सुक्क वा कातब्ब — कि ति नु खो उपज्झायस्स चीवर धोवियेथा ति । सचे उपज्झायस्स चीवर कातब्ब होति, सद्धिविहारिकेन कातब्ब, उस्सुक्क वा कातब्ब — कि ति नु खो उपज्झायस्स^{२५} ‘चीवर करियेथा’ ति । सचे उपज्झायस्स रजन^{११} पचित्तब्ब^{१२} होति, सद्धिविहारिकेन पचित्तब्ब, उस्सुक्क वा कातब्ब — कि ति नु खो उपज्झायस्स रजन पचियेथा^{१३} ति । सचे उपज्झायस्स चीवर रजितत्त्व^{१४} होति, सद्धिविहारिकेन रजितत्त्व, उस्सुक्क वा कातब्ब — कि ति नु खो

R. 227

१ पानिय-रो० । २ परिभोजनिय-रो० । ३ वूपकासेतब्बो-स्या०, म० । ४ वूपकासापेतब्बो-स्या०, म० । ५ तज्जनीय-रो० । ६ निस्सय-रो० । ७ पब्बाजनीय-रो० । ८ पटि सारणीय-रो० । ९ उक्खेपनिय-रो० । १० करीयेथा-सी० । ११-११ रजना पचित्तत्त्वा-म० । १२ पचित्तत्त्वा-म० । १३ पचीयेथा-सी० । १४ रजेतत्त्व-स्या० ।

उपज्झायस्स चीवर रज्जियेथा^१ ति । चीवर रज्जन्तेन^२ साधुक सम्परिवत्तक सम्परिवत्तक रजितव्व, न च अच्छिन्ने थेवे पक्कमितव्व ।

“न उपज्झाय अनापुच्छा एक्कच्चस्स पत्तो दातव्वो, न एकच्चस्स पत्तो पटिग्गहेतव्वो, न एकच्चस्स चीवर दातव्व, न एकच्चस्स चीवर पटिग्गहेतव्व, न एकच्चस्स परिक्रवारो^३ दातव्वो, न एकच्चस्स परिक्रवारो पटिग्गहेतव्वो, न एकच्चस्स केसा छेदेतव्वो^४, न एकच्चेन केसा छेदापेतव्वो, न एकच्चस्स परिकम्म कातव्व, न एकच्चेन परिकम्म कारापेतव्व, न एकच्चस्स वेय्यावच्चो कातव्वो, न एकच्चेन वेय्यावच्चो कारापेतव्वो, न एकच्चस्स पच्छासमणेन होतव्व, न एकच्चो पच्छासमणो आदातव्वो, न एकच्चस्स पिण्डपातो नीहरितव्वो, न एकच्चेन पिण्डपातो नीहरापेतव्वो, न उपज्झाय अनापुच्छा गामो पविसितव्वो, न सुसान गन्तव्व, न दिसा पक्कमितव्वो । सचे उपज्झायो गिलानो होति, यावजीव उपट्ठातव्वो^५, वुट्ठानमस्स^६ आगमेतव्व । इद खो, भिक्खवे, सद्धिविहारिकान उपज्झायेसु वत्त यथा सद्धिविहारिकेहि उपज्झायेसु सम्मा वत्तितव्व” ति ।

§ १२ सद्धिविहारिकवत्तकथा

२० तेन खो पन समयेन उपज्झाया सद्धिविहारिकेसु न सम्मा वत्तन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा पे० ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम^१ उपज्झाया सद्धिविहारिकेसु न सम्मा वत्तिस्सन्ती” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु पे० “सच्च किर, भिक्खवे, उपज्झाया सद्धिविहारिकेसु न सम्म वत्तन्ती” ति^२ “सच्च भगवा” ति पे० विगरहित्वा पे० धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

२३ “तेन हि, भिक्खवे, उपज्झायान सद्धिविहारिकेसु वत्त पज्जापेस्सामि^३ यथा^४ उपज्झायेहि सद्धिविहारिकेसु सम्मा वत्तितव्व । उपज्झायेन, भिक्खवे, सद्धिविहारिकग्घि^५ सम्मा वत्तितव्व । तत्राय सम्मावत्तना —

“उपज्झायेन, भिक्खवे, सद्धिविहारिको सज्जहेतव्वो अनुग्गहेतव्वो उद्देसेन परिपुच्छाय ओवादेन अनुसासनिया । सचे उपज्झायस्स पत्तो होति, सद्धिविहारिकस्स पत्तो न होति, उपज्झायेन सद्धिविहारिकस्स पत्तो दातव्वो, उस्सुक्क वा कातव्व — कि ति नु^६ खो सद्धिविहारिकस्स पत्तो उपज्जियेथा ति । सचे उपज्झायस्स चीवर होति, सद्धिविहारिकस्स चीवर न होति, उपज्झायेन सद्धिविहारिकस्स चीवर दातव्व, उस्सुक्क वा कातव्व — कि ति नु खो सद्धिविहारिकस्स चीवर उपज्जियेथा ति । सचे उपज्झायस्स परिक्रवारो

१ रज्जियेथा-सी० । २ रज्जन्तेन-सी०, स्या० । ३ छेदातव्वो-रो०, छेतव्वो-सी० ।

४ उपट्ठापेतव्वो-सी० । ५ वुट्ठानमस्स-सी०, स्या०, रो० । ६ पज्जापेस्सामि-म० ।

होति, सद्धिविहारिकस्स परिक्रारो न होति, उपज्झायेन सद्धिविहारिकस्स परिक्रारो
दातब्बो, उस्सुक्क वा कातब्ब — किं ति नु खो सद्धिविहारिकस्स परिक्रारो उपपज्जियेथा ति ।

“सचे सद्धिविहारिको गिलानो होति, कालस्सेव उट्ठाय दन्तकट्ट दातब्ब, मुखोदक
दातब्ब, आसन पञ्जापेतब्ब । सचे यागु होति, भाजन धोवित्वा यागु उपनामेतब्बा ।
यागु पीतस्स उदक दत्वा भाजन पटिगहेत्वा नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन धोवित्वा 5
पटिसामेतब्ब । सद्धिविहारिकमिह वुट्ठिते आसन उद्धरितब्ब । सचे सो देसो उक्कापो होति,
सो देसो सम्मज्जितब्बो ।

“सचे सद्धिविहारिको गाम पविसितुकामो होति, निवासन दातब्ब, पटिनिवासन
पटिगहेतब्ब, कायबन्धन दातब्ब, सगुण कत्वा सङ्घाटियो दातब्बा, धोवित्वा पत्तो सउदको
दातब्बो । एत्तावता निवत्तिस्सती ति आसन पञ्जापेतब्ब, पादोदक पादपीठ पादकथलिक 10
उपनिक्खपितब्ब, पच्चुगन्त्वा पत्तचीवर पटिगहेतब्ब, पटिनिवासन दातब्ब, निवासन
पटिगहेतब्ब । सचे चीवर सिन्न होति, मुहुत्त उण्हे ओतापेतब्ब, न च उण्हे चीवर
निदहितब्ब 1 । चीवर सङ्घरितब्ब 2 । चीवर सङ्घरन्तेन चतुरङ्गुल कण्ण उस्सादेत्वा 3 चीवर
सङ्घरितब्ब — मा मज्जे भज्जो अहोसी ति । ओभोगे कायबन्धन कातब्ब ।

“सचे पिण्डपातो होति, सद्धिविहारिको च भुञ्जितुकामो होति, उदक दत्वा 15
पिण्डपातो उपनामेतब्बो । सद्धिविहारिको पानीयेन पुच्छितब्बो । भुत्ताविस्स उदक दत्वा
पत्त पटिगहेत्वा नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन धोवित्वा बोदक कत्वा मुहुत्त उण्हे
ओतापेतब्बो, न च उण्हे पत्तो निदहितब्बो । पत्तचीवर निक्खपितब्ब । पत्त निक्खपन्तेन
एकेन हत्थेन पत्त गहेत्वा एकेन हत्थेन हेट्ठामञ्च वा हेट्ठापीठ वा परामसित्वा पत्तो निक्खपि-
तब्बो । न च अनन्तरहिताय भूमिया पत्तो निक्खपितब्बो । चीवर निक्खपन्तेन एकेन 20
हत्थेन चीवर गहेत्वा एकेन हत्थेन चीवरवस वा चीवररज्जु वा पमज्जित्वा पारतो अन्त
ओरतो भोग कत्वा चीवर निक्खपितब्ब । सद्धिविहारिकमिह वुट्ठिते आसन उद्धरितब्ब,
पादोदक पादपीठ पादकथलिक पटिसामेतब्ब । सचे सो देसो उक्कापो होति, सो देसो
सम्मज्जितब्बो ।

“सचे सद्धिविहारिको नहायितुकामो होति, नहान पटियादेतब्ब । सचे सीतेन 25
अत्थो होति, सीत पटियादेतब्ब । सचे उण्हेन अत्थो होति, उण्ह पटियादेतब्ब ।

“सचे सद्धिविहारिको जन्ताघर पविसितुकामो होति, चुण्ण सन्नेतब्ब, मत्तिका
तेमेतब्बा, जन्ताघरपीठ आदाय गन्त्वा जन्ताघरपीठ दत्वा चीवर पटिगहेत्वा एकमन्त
निक्खपितब्ब, चुण्ण दातब्ब, मत्तिका दातब्बा । सचे उस्सहति जन्ताघर पविसितब्ब ।

जन्ताघर पविसन्तेन मत्तिकाय मुख मक्खेत्वा पुरतो च पच्छतो च पटिच्छादेत्वा जन्ताघर पविसितब्ब । न थेरे भिक्खू अनुपखज्ज निसीदितब्ब, न नवा भिक्खू आसनेन पटिबाहे-
तब्बा^१ । जन्ताघरे सद्धिविहारिकस्स परिकम्म कातब्ब । जन्ताघरा निक्खमन्तेन जन्ताघर-
पीठ आदाय पुरतो च पच्छतो च पटिच्छादेत्वा जन्ताघरा निक्खमितब्ब ।

५ “उदके पि सद्धिविहारिकस्स परिकम्म कातब्ब । नहातेन पठमतर उत्तरित्वा
अत्तनो गत्त वोदक कत्वा निवासेत्वा सद्धिविहारिकस्स गत्ततो उदक पमज्जितब्ब, निवासन
दातब्ब, सङ्घाटि दातब्बा, जन्ताघरपीठ आदाय पठमतर आगन्वा आसन पञ्जापेतब्ब,
पादोदक पादपीठ पादकथलिक उपनिक्खपितब्ब । सद्धिविहारिको पानीयेन पुच्छितब्बो ।

“यस्मि विहारे सद्धिविहारिको विहरति, सचे सो विहारो उक्कापो होति, सचे
१० उस्सहति, सोधेतब्बो । विहार सोवेन्तेन पठम पत्तचीवर नीहरित्वा एकमन्त निक्खपितब्ब,
निसीदनपच्चत्थरण नीहरित्वा एकमन्त निक्खपितब्ब, भिसिबिम्बोहन नीहरित्वा एकमन्ते
निक्खपितब्ब, मच्चो नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन, असङ्घट्टन्तेन कवाटपिट्ठ,
नीहरित्वा एकमन्त निक्खपितब्ब, मच्चपटिपादका नीहरित्वा एकमन्त निक्खपितब्बा,
खेळमल्लको नीहरित्वा एकमन्त निक्खपितब्बो, अपस्सेनफलक नीहरित्वा एकमन्त
१५ निक्खपितब्ब, भुम्भत्थरण यथापञ्जत्त सल्लक्खेत्वा नीहरित्वा एकमन्त निक्खपितब्ब ।
सचे विहारे सन्तानक होति, उल्लोका पठम ओहारेतब्ब, आलोकसन्धिकण्णभागा पमज्जि-
तब्बा । सचे गेरुकपरिकम्मकता भित्ति कण्णकिता होति, चोळक तेमेत्वा पीळेत्वा
पमज्जितब्बा । सचे काळवण्णकता भूमि कण्णकिता होति, चोळक तेमेत्वा पीळेत्वा
पमज्जितब्बा । सचे अकता होति भूमि, उदकेन परिप्फोसित्वा सम्मज्जितब्बा — मा विहारो
२० रजेन उह्वञ्जी ति । सङ्कार विचिणित्वा एकमन्त छड्ढेतब्ब ।

“भुम्भत्थरण ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्ब ।
मच्चपटिपादका ओतापेत्वा पमज्जित्वा अतिहरित्वा यथाठाने ठपेतब्बा । मच्चो ओतापेत्वा
सोधेत्वा पप्फोटेत्वा नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन, असङ्घट्टन्तेन कवाटपिट्ठ, अतिहरित्वा
यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्बो । पीठ ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा नीच कत्वा साधुक
२५ अप्पटिघसन्तेन, असङ्घट्टन्तेन कवाटपिट्ठ, अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्ब । भिसि-
बिम्बोहन ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्ब । निसीदन-
पच्चत्थरण ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्ब । खेळमल्लको
ओतापेत्वा पमज्जित्वा अतिहरित्वा यथाठाने ठपेतब्बो । अपस्सेनफलक ओतापेत्वा पमज्जित्वा
अतिहरित्वा यथाठाने ठपेतब्ब । पत्तचीवर निक्खपितब्ब । पत्त निक्खपन्तेन एकेन
३० हत्थेन पत्त गहेत्वा एकेन हत्थेन हेट्ठामच्च वा हेट्ठापीठ वा परामसित्वा पत्तो निक्खपितब्बो ।

न च अनन्तरहिताय भूमिया पत्तो निक्खिपितब्बो । चीवर निक्खिपन्तेन एकेन हत्थेन चीवर गहेत्वा एकेन हत्थेन चीवरवस वा चीवररज्जु वा पमज्जित्वा पारतो अन्त ओरतो भोग कत्वा चीवर निक्खिपितब्ब ।

“सचे पुरत्थिमा सरजा वाता वायन्ति, पुरत्थिमा वातपाना थकेतब्बा । सचे पच्छिमा सरजा वाता वायन्ति, पच्छिमा वातपाना थकेतब्बा । सचे उत्तरा सरजा वाता वायन्ति, उत्तरा वातपाना थकेतब्बा । सचे दक्खिणा सरजा वाता वायन्ति, दक्खिणा वातपाना थकेतब्बा । सचे सीतफालो होति, दिवा वातपाना विवरितब्बा, रत्ति थकेतब्बा । सचे उण्हफालो होति, दिवा वातपाना थकेतब्बा, रत्ति विवरितब्बा ।

“सचे परिवेण उक्काप होति, परिवेण सम्मज्जितब्ब । सचे कोट्टको उक्कापो होति, कोट्टको सम्मज्जितब्बो । सचे उपट्टानसाला उक्कापा होति, उपट्टानसाला सम्मज्जितब्बा ।¹⁰ सचे अगिसाला उक्कापा होति, अगिसाला सम्मज्जितब्बा । सचे वच्चकुटी उक्कापा होति, वच्चकुटी सम्मज्जितब्बा । सचे पानीय न होति, पानीय उपट्टापेतब्ब । सचे परिभोजनीय न होति, परिभोजनीय उपट्टापेतब्ब । सचे आचमनकुम्भिया उदक न होति, आचमनकुम्भिया उदक आसिञ्चितब्ब ।

“सचे सद्धिविहारिकस्स अनभिरति उप्पन्ना होति, उपज्झायेन वूपकासेतब्बा,¹¹⁵ वूपकासापेतब्बा,^२ धम्मकथा वास्स कातब्बा । सचे सद्धिविहारिकस्स कुक्कुच्च उप्पन्न होति, उपज्झायेन विनोदेतब्ब, विनोदापेतब्ब, धम्मकथा वास्स कातब्बा । सचे सद्धिविहारिकस्स दिट्ठिगत उप्पन्न होति, उपज्झायेन विवेचेतब्ब, विवेचापेतब्ब, धम्मकथा वास्स कातब्बा । सचे सद्धिविहारिको गरुधम्म अज्झापन्नो होति परिवासारहो, उपज्झायेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धो सद्धिविहारिकस्स परिवास ददेय्या ति । सचे सद्धिविहारिको मूलाय-²⁰ पटिकस्सनारहो होति, उपज्झायेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धो सद्धिविहारिक मूलाय पटिकस्सेय्या ति । सचे सद्धिविहारिको मानत्तारहो होति, उपज्झायेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धो सद्धिविहारिकस्स मानत्त ददेय्या ति । सचे सद्धिविहारिको अब्भानारहो होति, उपज्झायेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धो सद्धिविहारिक अम्भेय्या ति । सचे सद्धो सद्धिविहारिकस्स कम्म कत्तुफामो होति, तज्जनीय वा नियस्स^३²⁵ वा पब्बाजनीय वा पटिसारणीय वा उक्खेपनीय वा, उपज्झायेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धो सद्धिविहारिकस्स कम्म न करेय्य, लहुकाय वा परिणामेय्या^४ ति । कत वा पनस्स होति सद्धेन कम्म, तज्जनीय वा नियस्स वा पब्बाजनीय वा पटिसारणीय वा, उक्खेपनीय वा, उपज्झायेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धिविहारिको सम्मा वत्तेय्य लोम पातेय्य, नेत्थार वत्तेय्य, सद्धो त कम्म पटिप्पस्सम्भेय्या ति ।

R 230

B 401

30

१ वूपकासेतब्बो-स्या०, म० । २ वूपकासापेतब्बो-स्या०, म० । ३ निस्सय-रो० । ४ परिणामेय्या-सी० ।

“सचे सद्धिविहारिकस्स चीवर धोवितब्ब होति, उपज्झायेन आचिक्खितब्ब—एव धोवेय्यासी ति, उस्सुक्क वा कातब्ब—किं ति नु खो सद्धिविहारिकस्स चीवर धोवियेथा^१ ति । सचे सद्धिविहारिकस्स चीवर कातब्ब होति, उपज्झायेन आचिक्खितब्ब—एव करेय्यासी ति, उस्सुक्क वा कातब्ब—किं ति नु खो सद्धिविहारिकस्स चीवर करियेथा^२ ति । सचे सद्धिविहारिकस्स रजन पचितब्ब होति, उपज्झायेन आचिक्खितब्ब—एव पचेय्यासी ति, उस्सुक्क वा कातब्ब—किं ति नु खो सद्धिविहारिकस्स रजन पचियेथा^३ ति । सचे सद्धिविहारिकस्स चीवर रजितब्ब होति, उपज्झायेन आचिक्खितब्ब—एव रजेय्यासी ति, उस्सुक्क वा कातब्ब—किं ति नु खो सद्धिविहारिकस्स चीवर रजियेथा^४ ति । चीवर रजन्तेन^५ साधुक सम्परिवत्तक सम्परिवत्तक रजितब्ब^६, न च अच्छिन्ने धेवे १० पक्कमितब्ब । सचे सद्धिविहारिको गिलानो होति, याज्जीव उपट्ठातब्बो^७, बुट्ठानमस्स^८ R 231 आगमेतब्ब । इदं खो, भिक्खवे, उपज्झायान सद्धिविहारिकेसु वत्त यथा उपज्झायेहि सद्धिविहारिकेसु सम्मा वत्तितब्ब” ति ।

दुतियभाणवार निड्ढित ।

§ १३ आचरियवत्तकथा

२४ तेन खो पन समयेन अन्तेवासिका आचरियेसु न सम्मा वत्तन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खियन्ति^१ B 402 १५ विपाचेन्ति—“कथं हि नाम अन्तेवासिका आचरियेसु न सम्मा वत्तिस्सन्ती” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसु । “सच्च किर, भिक्खवे, अन्तेवासिका आचरियेसु न सम्मा वत्तन्ती” ति^२ “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा—“कथं हि नाम, भिक्खवे, अन्तेवासिका आचरियेसु न सम्मा वत्तिस्सन्ति । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान २० चेव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अब्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा, दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स^३ सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून तदनु-च्छविक तदनुलोमिक धम्मि कथं कृत्वा भिक्खू आमन्तेसि—

२५ “तेन हि, भिक्खवे, अन्तेवासिकान^४ आचरियेसु वत्त पज्जापेस्सामि^५” यथा

१ बोवियेथा—सी० । २ करियेथा—सी० । ३ पचीयेथा—सी० । ४ रजियेथा—सी० । ५ रजे न्तेन—स्या० । ६ रजेतब्ब—स्या० । ७ उपट्ठापेतब्बो—सी० । ८ बुट्ठानस्स—सी०, स्या०, रो० । ९ खियन्ति—सी०, स्या०, रो० । १० अन्तेवासिकान भिक्खूत—स्या० । ११ पज्जापेस्सामि—म० ।

अन्तेवासिकेहि^१ आचरियेसु सम्मा वत्तितब्ब । अन्तेवासिकेन, भिक्खवे, आचरियहि सम्मा वत्तितब्ब । तत्राय सम्मावत्तना —

“कालस्सेव उट्ठाय उपाहना ओमुञ्चित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा दन्तकट्ट दातब्ब, मुखोदक दातब्ब, आसन पञ्जापेतब्ब । सचे यागु होति, भाजन धोवित्वा यागु उपनामे-तब्बा । यागु पीतस्स उदक दत्वा भाजन पटिग्गहेत्वा नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन^२ ६ धोवित्वा पटिसामेतब्ब । आचरियहि वुट्ठिते आसन उद्धरितब्ब । सचे सो देसो उक्कापो होति, सो देसो सम्मज्जितब्बो ।

“सचे आचरियो गाम पविसितुकामो होति, निवासन दातब्ब, पटिनिवासन पटि-ग्गहेतब्ब, कायबन्धन दातब्ब, सगुण कत्वा सङ्घाटियो दातब्बा, धोवित्वा पत्तो सोदको^३ दातब्बो । सचे आचरियो पच्छासमण आकङ्खति, तिमण्डल पटिच्छादेन्तेन परिमण्डल^{१०} निवासेत्वा कायबन्धन बन्धित्वा सगुण कत्वा सङ्घाटियो पारुपित्वा गण्ठिक पटिमुञ्चित्वा धोवित्वा पत्त गहेत्वा आचरियस्स पच्छासमणेन होतब्ब । नातिदूरे गन्तब्ब, नाच्चासन्ने गन्तब्ब, पत्तपरियापन्न पटिग्गहेतब्ब । न आचरियस्स भणमानस्स अन्तरन्तरा कथा ओपाते-तब्बा । आचरियो आपत्तिसामन्ता भणमानो निवारेतब्बो ।

“निवत्तन्तेन पठमतर आगन्त्वा आसन पञ्जापेतब्ब, पादोदक पादपीठ पादकथलिक^{१५} उपनिक्खपितब्ब, पच्चुगन्त्वा पत्तचीवर पटिग्गहेतब्ब, पटिनिवासन दातब्ब, निवासन पटिग्गहेतब्ब । सचे चीवर सिन्न होति, मुहुत्त उण्हे ओतापेतब्ब, न च उण्हे चीवर निदहितब्ब^४ । चीवर सङ्घरितब्ब^५ । चीवर सङ्घरन्तेन^६ चतुरङ्गुल कण्ण उस्सादेत्वा^७ चीवर सङ्घरितब्ब — मा मज्झे भज्जो अहोसी ति । ओभोगे कायबन्धन कातब्ब ।

“सचे पिण्डपातो होति, आचरियो च मुञ्जितुकामो होति, उदक दत्वा पिण्डपातो^{२०} उपनामेतब्बो । आचरियो पानीयेन पुच्छितब्बो । भुत्ताविस्स उदक दत्वा पत्त पटिग्गहेत्वा नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन धोवित्वा वोदक कत्वा मुहुत्त उण्हे ओतापेतब्बो, न च उण्हे पत्तो निदहितब्बो । पत्तचीवर निक्खपितब्ब । पत्त निक्खपन्तेन एकेन हत्थेन पत्त गहेत्वा एकेन हत्थेन हेट्टामच्च वा हेट्टापीठ वा परामसित्वा पत्तो निक्खपितब्बो । न च अनन्तरहिताय भूमिया पत्तो निक्खपितब्बो । चीवर निक्खपन्तेन एकेन हत्थेन चीवर^{२५} गहेत्वा एकेन हत्थेन चीवरवस वा चीवररज्जु वा पमज्जित्वा पारतो अन्त ओरतो भोग कत्वा चीवर निक्खपितब्ब । आचरियहि वुट्ठिते आसन उद्धरितब्ब, पादोदक पादपीठ पादकथलिक पटिसामेतब्ब । सचे सो देसो उक्कापो होति, सो देसो सम्मज्जितब्बो ।

B 403

१ अन्तेवासिकेहि भिक्खुहि—स्या० । २ अपरिघसन्तेन—सी०, स्या०, रो० । ३ सउदको—सी०, स्या०, रो० । ४ निद्वहितब्ब—सी० । ५ सङ्घरितब्ब—स्या०, रो० । ६ सङ्घरन्तेन—स्या०, रो० । ७ उस्सारेत्वा—म० ।

“सचे आचरियो नहायितुकामो होति, नहान पटियादेतब्ब । सचे सीतेन अत्थो होति, सीत पटियादेतब्ब । सचे उण्हेन अत्थो होति, उण्ह पटियादेतब्ब ।

“सचे आचरियो जन्ताघर पविसितुकामो होति, चुण्ण सन्नेतब्ब, मत्तिका तेमे-
तब्बा, जन्ताघरपीठ आदाय आचरियस्स पिट्ठितो पिट्ठितो गन्त्वा जन्ताघरपीठ दत्त्वा चीवर
५ पटिमहेत्वा एकमन्त निक्खिपितब्ब, चुण्ण दातब्ब, मत्तिका दातब्बा । सचे उस्सहति,
जन्ताघर पविसितब्ब । जन्ताघर पविमन्तेन मत्तिकाय मुख मक्खेत्वा पुरतो च पच्छतो च
पटिच्छादेत्वा जन्ताघर पविसितब्ब । न थेरे भिक्खू अनुपखज्ज निसीदितब्ब । न
नवा भिक्खू आसनेन पटिवाहेतब्बा^१ । जन्ताघरे आचरियस्स परिकम्म कातब्ब ।
जन्ताघरा निक्खमन्तेन जन्ताघरपीठ आदाय पुरतो च पच्छतो च पटिच्छादेत्वा जन्ताघरा
10 निक्खमितब्ब ।

“उदके पि आचरियस्स परिकम्म कातब्ब । नहातेन पठमतर उत्तरित्वा अत्तनो
गत्त वोदक कत्वा निवासेत्वा आचरियस्स गत्ततो उदक पमज्जितब्ब, निवासन दातब्ब,
सङ्घाटि दातब्बा, जन्ताघरपीठ आदाय पठमतर आगन्त्वा आसन पञ्जापेतब्ब, पादोदक
पादपीठ पादकथलिक उपनिक्खिपितब्ब । आचरियो पानीयेन पुच्छितब्बो । सचे उद्दिप्ता-
15 पेतुकामो होति, उद्दिसितब्बो^२ । सचे परिपुच्छितुकामो होति, परिपुच्छितब्बो ।

B 404

“यस्मि विहारे आचरियो विहरति, सचे सो विहारो उक्कापो होति, सचे उस्सहति,
सोधेतब्बो । विहार सोधेन्तेन पठम पत्तचीवर नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्ब, निसीदन
पच्चत्थरण नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्ब, भिसिबिम्बोहन^३ नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपि-
तब्ब, मच्चो नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन असङ्घट्टन्तेन^४ क्वाटपिट्ठ,^५ नीहरित्वा
20 एकमन्त निक्खिपितब्बो, पीठ नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन, असङ्घट्टन्तेन क्वाटपिट्ठ,
नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्ब, मच्चपटिपादका नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्बा,
खेळमल्लको नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्बो, अपस्सेनफलक नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपि-
तब्ब, भुम्मत्थरण^६ यथापञ्चत्त सलक्खेत्वा नीहरित्वा एकमन्त निक्खिपितब्ब । सचे विहारे
सन्तानक होति, उल्लोका पठम ओहारेतब्ब, आलोकसन्धिकणभागा पमज्जितब्बा । सचे
25 गेरुकपरिकम्मकता भित्ति कण्णकिता होति, चोळक तेमेत्वा पीठेत्वा पमज्जितब्बा । सचे
काळवण्णकता भूमि कण्णकिता होति, चोळक तेमेत्वा पीठेत्वा पमज्जितब्बा । सचे अकता
होति भूमि, उदकेन परिप्फोसित्वा सम्मज्जितब्बा — मा विहारो रजेन उहब्बी^७ ति ।
सङ्कार विचिनित्वा एकमन्त छड्ढेतब्ब ।

१ पटिवाहितब्बा-म० । २ उद्दिप्तापेतब्बो-सी०, स्या० । ३ भिसिबिम्बोहन-म० ।

४ असङ्घट्टन्तेन-म० । ५ क्वाटपीठ-सी० । ६ भूमत्थरण-म० । ७ उहब्बी-म० ।

“भुम्भत्थरण ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा^१ अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्ब । मच्चपटिपादका ओतापेत्वा पमजित्वा अतिहरित्वा यथाठाने ठपेतब्बो । मच्चो ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन, असङ्खट्टन्तेन कवाटपिट्ठ, अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्बो । पीठ ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन, असङ्खट्टन्तेन कवाटपिट्ठ, अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्ब । भिसि- 5 बिम्बोहन ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्ब । निसीदन- पच्चत्थरण ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेत्वा अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतब्ब । खेळमल्लको ओतापेत्वा पमजित्वा अतिहरित्वा यथाठाने ठपेतब्बो । अपस्सेनफलक ओतापेत्वा पमजित्वा अतिहरित्वा यथाठाने ठपेतब्ब । पत्तचीवर निक्खिपितब्ब । पत्त निक्खिपन्तेन एकेन हत्थेन पत्त गहेत्वा एकेन हत्थेन हेट्टामच्च वा हेट्टापीठ वा परामसित्वा पत्तो निक्खिपितब्बो । न 10 च अनन्तरहिताय भूमिया पत्तो निक्खिपितब्बो । चीवर निक्खिपन्तेन एकेन हत्थेन चीवर गहेत्वा एकेन हत्थेन चीवरवस वा चीवररज्जु वा पमजित्वा पारतो अन्त ओरतो भोग कत्वा चीवर निक्खिपितब्ब ।

B 405

“सचे पुरत्थिमा सरजा वाता वायन्ति, पुरत्थिमा वातपाना थकेतब्बा । सचे पच्छिमा सरजा वाता वायन्ति, पच्छिमा वातपाना थकेतब्बा । सचे उत्तरा सरजा वाता वायन्ति, 15 उत्तरा वातपाना थकेतब्बा । सचे दक्खिणा सरजा वाता वायन्ति, दक्खिणा वातपाना थकेतब्बा । सचे सीतकालो होति, दिवा वातपाना विवरितब्बा, रत्ति थकेतब्बा । सचे उण्हकालो होति, दिवा वातपाना थकेतब्बा, रत्ति विवरितब्बा ।

“सचे परिवेण उक्काप होति, परिवेण सम्मज्जितब्ब । सचे कोट्टको उक्कापो होति, कोट्टको सम्मज्जितब्बो । सचे उपट्टानसाला उक्कापा होति, उपट्टानसाला सम्मज्जितब्बा । 20 सचे अगिसाला उक्कापा होति, अगिसाला सम्मज्जितब्बा । सचे वच्चकुटी उक्कापा होति, वच्चकुटी सम्मज्जितब्बा । सचे पानीय न होति, पानीय उपट्टापेतब्ब । सचे परिभोजनीय न होति, परिभोजनीय उपट्टापेतब्ब । सचे आचमनकुम्भिया उदक न होति, आचमन- कुम्भिया उदक आसिञ्चितब्ब ।

“सचे आचरियस्स अनभिरति उप्पन्ना होति, अन्तेवासिकेन वूपकासेतब्बा^२, 25 वूपकासापेतब्बा, धम्मकथा वास्स कातब्बा । सचे आचरियस्स कुक्कुच्च उप्पन्न होति, अन्तेवासिकेन विनोदेतब्ब, विनोदापेतब्ब, धम्मकथा वास्स कातब्बा । सचे आचरियस्स दिट्ठिगत उप्पन्न होति, अन्तेवासिकेन विवेचेतब्ब, विवेचापेतब्ब, धम्मकथा वास्स कातब्बा । सचे आचरियो गरुधम्म अज्झापन्नो होति, परिवासारहो, अन्तेवासिकेन उस्सुक कातब्ब —

१ पप्फोटेत्वा-स्या०, पप्फोटेत्वा-रो० । २ वूपकासेतब्बो-स्या०, म० । ३ वूपकासापेतब्बो-स्या०, म० ।

किं ति नु खो सङ्घो आचरियस्स परिवास ददेय्या ति । सचे आचरियो मूलायपटिकस्सना-
रहो होति, अन्तेवासिकेन उस्सुक्क कातब्ब-किं ति नु खो सङ्घो आचरिय मूलाय
पटिकस्सेय्या ति । सचे आचरियो मानत्तारहो होति, अन्तेवासिकेन उस्सुक्क कातब्ब-किं
ति नु खो सङ्घो आचरियस्स मानत्त ददेय्या ति । सचे आचरियो अब्भानारहो होति,
5 अन्तेवासिकेन उस्सुक्क कातब्ब-किं ति नु खो सङ्घो आचरिय अब्भेय्या ति । सचे सङ्घो
B 406 आचरियस्स कम्म कत्तुकामो होति, तज्जनीय वा नियस्स वा पब्बाजनीय वा पटिसारणीय
वा उक्खेपनीय वा, अन्तेवासिकेन उस्सुक्क कातब्ब-किं ति नु खो सङ्घो आचरियस्स कम्म
न करेय्य, लहुकाय वा परिणामेय्या^१ ति । कत वा पनस्स होति सङ्घेन कम्म, तज्जनीय
वा नियस्स वा पब्बाजनीय वा पटिसारणीय वा उक्खेपनीय वा, अन्तेवासिकेन उस्सुक्क
10 कातब्ब-किं ति नु खो आचरियो सम्मा वत्तेय्य, लोम पातेय्य, नेत्थार वत्तेय्य, सङ्घो त
कम्म पटिप्पस्सम्भेय्या ति ।

“सचे आचरियस्स चीवर धोवितब्ब होति, अन्तेवासिकेन धोवितब्ब, उस्सुक्क वा
कातब्ब-किं ति नु खो आचरियस्स चीवर धोवियेथा^२ ति । सचे आचरियस्स चीवर
कातब्ब होति, अन्तेवासिकेन कातब्ब, उस्सुक्क वा कातब्ब-किं ति नु खो आचरियस्स
15 चीवर करियेथा^३ ति । सचे आचरियस्स रजन पचित्तब्ब होति, अन्तेवासिकेन पचित्तब्ब,
उस्सुक्क वा कातब्ब-किं ति नु खो आचरियस्स रजन पचियेथा^४ ति । सचे आचरियस्स
चीवर रजितब्ब^५ होति, अन्तेवासिकेन रजितब्ब, उस्सुक्क वा कातब्ब-किं ति नु खो
आचरियस्स चीवर रजियेथा^६ ति । चीवर रजन्तेन^७ साधुक सम्परिवत्तक सम्परिवत्तक
रजितब्ब, न च अच्छिन्ने थेवे पक्कमित्तब्ब ।

20 “न आचरिय अनापुच्छा एकच्चस्स पत्तो दातब्बो, न एकच्चस्स पत्तो पटिग्गहेतब्बो,
न एकच्चस्स चीवर दातब्ब, न एकच्चस्स चीवर पटिग्गहेतब्ब, न एकच्चस्स परिक्वारो
दातब्बो, न एकच्चस्स परिक्वारो पटिग्गहेतब्बो, न एकच्चस्स केसा छेदितब्बा^८, न एकच्चेन
केसा छेदापेतब्बा, न एकच्चस्स परिकम्म कातब्ब, न एकच्चेन परिकम्म कारापेतब्ब, न
एकच्चस्स वेय्यावच्चो कातब्बो, न एकच्चेन वेय्यावच्चो कारापेतब्बो, न एकच्चस्स पच्छासमणेन
25 होतब्ब, न एकच्चो पच्छासमणो आदातब्बो, न एकच्चस्स पिण्डपातो नीहरितब्बो, न
एकच्चेन पिण्डपातो नीहरापेतब्बो, न आचरिय अनापुच्छा गामो पविसितब्बो, न सुसानु^९
B 407 गन्तब्ब, न दिसा पक्कमित्तब्बा । सचे आचरियो गिलानो होति, यावजीव उपट्ठातब्बो,
वुट्ठानमस्स^{१०} आगमेतब्ब । इदं खो, भिक्खवे, अन्तेवासिकान आचरियेसु वत्त यथा
अन्तेवासिकेहि आचरियेसु सम्मा वत्तित्तब्ब” ति ।

१ परिणामेय्या-सी० । २ धोवियेथा-सी० । ३ करियेथा-सी० । ४ पचियेथा-सी० ।
५ रजेतब्ब-स्या० । ६ रजियेथा-सी० । ७ रजन्तेन-स्या० । ८ छेदितब्बा-स्या०, छेतब्बा-सी० ।
९ उपट्ठापेतब्बो-सी० । १० वुट्ठानस्स-सी०, स्या०, रो० ।

§ १४ अन्तेवासिकवत्तकथा

२६ तेन खो पन समयेन आचरिया अन्तेवासिकेसु न सम्मा वत्तन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथं हि नाम आचरिया अन्तेवासिकेसु न सम्मा वत्तिस्सन्ती” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसु । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, आचरिया 5 अन्तेवासिकेसु न सम्मा वत्तन्ती” ति ? “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा — “कथं हि नाम, भिक्खवे, आचरिया अन्तेवासिकेसु न सम्मा वत्तिस्सन्ति । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान चैव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अञ्जथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय 10 कोसज्जस्स अवण्ण भासित्वा अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून् तदनु-च्छविकं तदनुलोमिकं धम्मं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

२७ “तेन हि, भिक्खवे, आचरियान् अन्तेवासिकेसु वत्त पञ्जापेस्सामि यथा आचरियेहि अन्तेवासिकेसु सम्मा वत्तितव्व । आचरियेन, भिक्खवे, अन्तेवासिकमिह सम्मा 15 वत्तितव्व । तत्राय सम्भावत्तना —

“आचरियेन, भिक्खवे, अन्तेवासिको सङ्गहेतव्वो अनुगाहेतव्वो उद्देसेन परिपुच्छाय ओवादेन अनुसासनिया । सचे आचरियस्स पत्तो होति, अन्तेवासिकस्स पत्तो न होति, आचरियेन अन्तेवासिकस्स पत्तो दातव्वो, उस्सुक्क वा कातव्व — किं ति नु खो अन्तेवासिकस्स पत्तो उप्पज्जियेथा^१ ति । सचे आचरियस्स चीवर होति, अन्तेवासिकस्स चीवर न 20 होति, आचरियेन अन्तेवासिकस्स चीवर दातव्व, उस्सुक्क वा कातव्व — किं ति नु खो अन्तेवासिकस्स चीवर उप्पज्जियेथा ति । सचे आचरियस्स परिक्खारो होति, अन्तेवासिकस्स परिक्खारो न होति, आचरियेन अन्तेवासिकस्स परिक्खारो दातव्वो, उस्सुक्क वा कातव्व — किं ति नु खो अन्तेवासिकस्स परिक्खारो उप्पज्जियेथा ति ।

“सचे अन्तेवासिको गिलानो होति, कालस्सेव उट्ठाय दन्तकट्ठं दातव्व, मुखोदकं 25 दातव्व, आसनं पञ्जापेतव्व । सचे यागु होति, भाजनं धोवित्वा यागु उपनामेतव्व । यागु पीतस्स उदकं दत्वा भाजनं पटिग्गहेत्वा नीचं कत्वा साधुकं अप्पटिघसन्तेन धोवित्वा पटिसामेतव्व । अन्तेवासिकमिह बुद्धिते^२ आसनं उद्धरितव्व । सचे सो देसो उक्कापो होति, सो देसो सम्मज्जितव्वो ।

B 408

“सचे अन्तेवासिको गाम पविसितुकामो होति, निवासन दातब्ब, पटिनिवासन पटिगहेतब्ब, कायबन्धन दातब्ब, सगुण कत्वा सङ्घाटियो दातब्बा, धोवित्वा पत्तो सोदको^१ दातब्बो ।

“एत्तात्रता निवत्तिस्सती ति आसन पञ्जापेतब्ब, पादोदक पादपीठ पादकथलिक ५ उपनिक्खपितब्ब, पच्चुगन्त्वा पत्तचीवर पटिगहेतब्ब, पटिनिवासन दातब्ब, निवासन पटिगहेतब्ब । सचे चीवर सिन्न होति, मुहुत्त उण्हे ओतापेतब्ब, न च उण्हे चीवर निदहितब्ब^२ । चीवर सङ्घरितब्ब । चीवर सङ्घरन्तेन चतुरङ्गुल कण्ण उस्सादेत्वा^३ चीवर सङ्घरितब्ब — मा मज्जे भङ्गो अहोसी ति । ओभोगे कायबन्धन कातब्ब ।

“सचे पिण्डपातो होति, अन्तेवासिको च भुञ्जितुकामो होति, उदक दत्वा १० पिण्डपातो उपनामेतब्बो । अन्तेवासिको पानीयेन पुच्छितब्बो । भुत्ताविस्स उदक दत्वा पत्त पटिगहेत्वा नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन धोवित्वा वोदक कत्वा मुहुत्त उण्हे ओतापेतब्बो, न च उण्हे पत्तो निदहितब्बो । पत्तचीवर निक्खपितब्ब । पत्त निक्खपन्तेन एकेन हत्थेन पत्त गहेत्वा एकेन हत्थेन हेट्ठामञ्च वा हेट्ठापीठ वा परामसित्वा पत्तो निक्खपितब्बो । न च अनन्तरहिताय भूमिया पत्तो निक्खपितब्बो । चीवर निक्खपन्तेन १५ एकेन हत्थेन चीवर गहेत्वा एकेन हत्थेन चीवरवस वा चीवररज्जु वा पमज्जित्वा पारतो अन्त ओरतो भोग कत्वा चीवर निक्खपितब्ब । अन्तेवासिकमिह वुट्ठिते^४ आसन उद्धरितब्ब, पादोदक पादपीठ पादकथलिक पटिसामेतब्ब । सचे सो देसो उक्कापो होति, सो देसो सम्मज्जितब्बो ।

“सचे अन्तेवासिको नहायितुकामो होति, नहान पटियादेतब्ब । सचे सीतेन २० अत्थो होति, सीत पटियादेतब्ब । सचे उण्हेन अत्थो होति, उण्ह पटियादेतब्ब ।

“सचे अन्तेवासिको जन्ताघर पविसितुकामो होति, चुण्ण सन्नेतब्ब, मत्तिका तेमेतब्बा, जन्ताघरपीठ आदाय गन्त्वा जन्ताघरपीठ दत्वा चीवर पटिगहेत्वा एकमन्त निक्खपितब्ब, चुण्ण दातब्ब, मत्तिका दातब्बा । सचे उस्सहति जन्ताघर पविसितब्ब । B 409 जन्ताघर पविसन्तेन मत्तिकाय मुख मक्खेत्वा पुरतो च पच्छतो च पटिच्छादेत्वा जन्ताघर २५ पविसितब्ब । न थरे भिक्खू अनुपखज्ज निसीदितब्ब । न नवा भिक्खू आसनेन पटिबाहे तब्बा । जन्ताघरे अन्तेवासिकस्स परिकम्म कातब्ब । जन्ताघरा निक्खमन्तेन जन्ताघरपीठ आदाय पुरतो च पच्छतो च पटिच्छादेत्वा जन्ताघरा निक्खमितब्ब ।

“उदके पि अन्तेवासिकस्स परिकम्म कातब्ब । नहातेन पठमतर उत्तरित्वा अत्तनो गत्त वोदक कत्वा निवासेत्वा अन्तेवासिकस्स गत्ततो उदक पमज्जितब्ब, निवासन दातब्ब,

१ सउदको-सी०, स्या०, रो० । २ निद्वहितब्ब-सी० । ३ उस्सारेत्वा-म० ।

४ उट्ठिते-म० ।

सङ्घाटि दातव्या, जन्ताघरपीठ आदाय पठमतर आगन्त्या आसन पञ्जापेतव्व, पादोदक पादपीठ पादकथलिक उपनिक्खपितव्व, अन्तेवासिको पानीयेन पुच्छितव्वो ।

“यस्मि विहारे अन्तेवासिको विहरति, सचे सो विहारो उक्कापो होति, सचे उस्सहति, सोधेतव्वो । विहार सोधेन्तेन पठम पत्तचीवर नीहरित्वा एकमन्त निक्खपितव्व, निसीदनपच्चत्थरण नीहरित्वा एकमन्त निक्खपितव्व, भिसिबिम्बोहन नीहरित्वा एकमन्त⁵ निक्खपितव्व, मच्चो नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन, असङ्घट्टन्तेन कवाटपिट्ट, नीहरित्वा एकमन्त निक्खपितव्व, पीठ नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन, असङ्घट्टन्तेन कवाटपिट्ट, नीहरित्वा एकमन्त निक्खपितव्व, मच्चपटिपादका नीहरित्वा एकमन्त निक्खपितव्व, खेळमल्लको नीहरित्वा एकमन्त निक्खपितव्वो, अपस्सेनफलक नीहरित्वा एकमन्त निक्खपितव्व, भुम्मत्थरण यथापञ्जत्त सल्लक्खेत्या नीहरित्वा एकमन्त निक्खपितव्व । सचे¹⁰ विहारे सन्तानक होति, उल्लोका पठम ओहारेतव्व, जालोकसन्धिकणभागा पमज्जितव्व । सचे गेरुपरिकम्मकता भित्ति कण्णकिता होति, चोळक तेमेत्वा पीळेत्वा पमज्जितव्व । सचे काळवण्णकता भूमि कण्णकिता होति, चोळक तेमेत्वा पीळेत्वा पमज्जितव्व । सचे अकता होति भूमि, उदकेन परिप्फोसित्वा सम्मज्जितव्व — मा विहारो रजेन ऊहञ्जीति । सङ्कार विचिन्तित्वा एकमन्त छड्डेतव्व ।

15

“भुम्मत्थरण ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेट्वा अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतव्व । मच्चपटिपादका ओतापेत्वा पमज्जित्वा अतिहरित्वा यथाठाने ठपेतव्व । मच्चो ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेट्वा नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन, असङ्घट्टन्तेन कवाटपिट्ट, अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतव्वो । पीठ ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेट्वा नीच कत्वा साधुक अप्पटिघसन्तेन, असङ्घट्टन्तेन कवाटपिट्ट, अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतव्व । भिसि-²⁰ बिम्बोहन ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेट्वा अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतव्व । निसीदनपच्चत्थरण ओतापेत्वा सोधेत्वा पप्फोटेट्वा अतिहरित्वा यथापञ्जत्त पञ्जापेतव्व । खेळमल्लको ओतापेत्वा पमज्जित्वा अतिहरित्वा यथाठाने ठपेतव्वो । अपस्सेनफलक ओतापेत्वा पमज्जित्वा अतिहरित्वा यथाठाने ठपेतव्व । पत्तचीवर निक्खपितव्व । पत्त निक्खपन्तेन एकेन हत्थेन पत्त गहेत्वा एकेन हत्थेन हेट्टामच्च वा हेट्टापीठ वा परामसित्वा पत्तो निक्ख-²⁵ पितव्वो । न च अनन्तरहिताय भूमिया पत्तो निक्खपितव्वो । चीवर निक्खपन्तेन एकेन हत्थेन चीवर गहेत्वा एकेन हत्थेन चीवरवस वा चीवररज्जु वा पमज्जित्वा पारतो अन्त ओरतो भोग कत्वा चीवर निक्खपितव्व ।

“सचे पुरत्थिमा सरजा वाता वायन्ति, पुरत्थिमा वातपाना थकेतव्व । सचे पच्छिमा सरजा वाता वायन्ति, पच्छिमा वातपाना थकेतव्व । सचे उत्तरा सरजा वाता³⁰ वायन्ति, उत्तरा वातपाना थकेतव्व । सचे दक्खिणा सरजा वाता वायन्ति, दक्खिणा

वातपाना थकेतब्बा । सचे सीतकालो होति, दिवा वातपाना विवरितब्बा, रत्ति थकेतब्बा । सचे उण्हकालो होति, दिवा वातपाना थकेतब्बा, रत्ति विवरितब्बा ।

“सचे परिवेण उक्काप होति, परिवेण सम्मज्जितब्ब । सचे कोट्टको उक्कापो होति, कोट्टको सम्मज्जितब्बो । सचे उपट्ठानसाला उक्कापा होति, उपट्ठानसाला सम्मज्जितब्बा । सचे अग्निसाला उक्कापा होति, अग्निसाला सम्मज्जितब्बा । सचे वच्चकुटी उक्कापा होति, वच्चकुटी सम्मज्जितब्बा । सचे पानीय न होति, पानीय उपट्ठापेतब्ब । सचे परिभोजनीय न होति, परिभोजनीय उपट्ठापेतब्ब । सचे आचमनकुम्भिया उदक न होति, आचमनकुम्भिया उदक आसिञ्चितब्ब ।

“सचे अन्तेवासिकस्स अनभिरति उप्पन्ना होति, आचरियेन वूपकासेतब्बा, वूपकासापेतब्बा, धम्मकथा वास्स कातब्बा । सचे अन्तेवासिकस्स कुक्कुच्च उप्पन्न होति, आचरियेन विनोदेतब्ब, विनोदापेतब्ब, धम्मकथा वास्स कातब्बा । सचे अन्तेवासिकस्स दिट्ठिगत उप्पन्न होति, आचरियेन विवेचेतब्ब, विवेचापेतब्ब, धम्मकथा वास्स कातब्बा । सचे अन्तेवासिको गरुधम्म अज्झापन्नो होति, परिवासारहो, आचरियेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धो अन्तेवासिकस्स परिवास ददेय्या ति । सचे अन्तेवासिको मूलय-
पटिकस्सनारहो होति, आचरियेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धो अन्तेवासिक मूलय पटिकस्सेय्या ति । सचे अन्तेवासिको मानत्तारहो होति, आचरियेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धो अन्तेवासिकस्स मानत्त ददेय्या ति । सचे अन्तेवासिको अब्भानारहो होति, आचरियेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धो अन्तेवासिक अब्भेय्या ति । सचे सद्धो अन्तेवासिकस्स कम्म कत्तुकामो होति, तज्जनीय वा नियस्स वा पब्बाजनीय वा पटिसारणीय वा उक्खेपनीय वा, आचरियेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो सद्धो अन्तेवासिकस्स कम्म न करेय्य, लहुकाय वा परिणामेय्या ति । कत वा पनस्स होति, सद्धेन कम्म, तज्जनीय वा नियस्स वा पब्बाजनीय वा पटिसारणीय वा उक्खेपनीय वा, आचरियेन उस्सुक्क कातब्ब — कि ति नु खो अन्तेवासिको सम्मा वत्तेय्य, लोम पातेय्य, नेत्थार वत्तेय्य, सद्धो त कम्म पटिप्पस्सम्भेय्या ति ।

“सचे अन्तेवासिकस्स चीवर धोवितब्ब होति, आचरियेन आचिक्खितब्ब — एव धोवेय्यासी ति, उस्सुक्क वा कातब्ब — कि ति नु खो अन्तेवासिकस्स चीवर धोवियेथा^१ ति । सचे अन्तेवासिकस्स चीवर कातब्ब होति, आचरियेन आचिक्खितब्ब — एव करेय्यासी ति, उस्सुक्क वा कातब्ब — कि ति नु खो अन्तेवासिकस्स चीवर करियेथा^२ ति । सचे अन्तेवासिकस्स रजन पचित्तब्ब होति, आचरियेन आचिक्खितब्ब — एव पचेय्यासी ति, उस्सुक्क वा कातब्ब — कि ति नु खो अन्तेवासिकस्स रजन पचियेथा ति । सचे अन्तेवासि-

कस्स चीवर रजितब्ब^१ होति, आचरियेन आचिक्खितब्ब—एव रजेय्यासी ति, उस्सुक्क वा कातब्ब—किं ति नु खो अन्तेवासिकस्स चीवर रजियेथा^२ ति । चीवर रजन्तेन^३ साधुक सम्परिवत्तक सम्परिवत्तक रजितब्ब^४ । न च अच्छिन्ने थैवे पक्कमितब्ब । सचे अन्तेवासिको गिलानो होति, यावजीव उपट्ठातब्बो,^५ बुद्धानमस्स^६ आगमेतब्ब । इदं खो, भिक्खवे, आचरियान अन्तेवासिकेसु वत्त यथा आचरियेहि अन्तेवासिकेसु सम्मा वत्तितब्ब^७ ति । ०

वत्तक्खन्धक निड्ढित अट्ठम ।

§ १५ तत्सुद्धानं

सउपाहना छत्ता च ओगुण्ठि सीस पानीय ।

नाभिवादे न पुच्छन्ति अहि उज्झन्ति^१ पेसला ॥

ओमुच्चि छत्त खन्धे च अतर च पटिक्कम ।

पत्तचीवर निक्खिपा^२ पतिरूप^३ च पुच्छिता ॥

आसिञ्चेय्य^४ धोवितेन सुक्खेनल्लेनुपाहना^५ ।

10

बुद्धो^६ नवको पुच्छेय्य अज्झावुत्थ^७ च गोचरा ॥

सेक्खा^८ वच्चा पानी^९ परि कत्तर^{१०} कतिक ततो^{११} ।

B 411

काल मुहुत्त उक्कापो भुम्मत्थरण^{१२} नीहरे ॥

पटिपादो भिसिबिम्बो^{१३} मच्चपीठ च मल्लक ।

अपस्सेनुल्लोककण्णा गेरुका काल^{१४} अकता^{१५} ॥

15

सङ्कार च भुम्मत्थरण पटिपादक मच्चपीठ^{१६} ।

भिसि निसीदन पि^{१७} मल्लक अपस्सेन च^{१८} ॥

पत्तचीवर भूमि^{१९} च पारन्त ओरभोगतो^{२०} ।

पुरत्थिमा पच्छिमा च उत्तरा अथ दक्खिणा ॥

सीतुण्हे च दिवारत्ति परिवेण च कोट्टको ।

20

उपट्ठानगिसाला च वत्त वच्चकुटीसु च ॥

*

१ रजेतब्ब-स्या० । २ रजीयेथा-सी० । ३ रजन्तेन-स्या० । ४ रजेतब्ब-स्या० । ५ उपट्ठा-पेतब्बो-सी० । ६ बुद्धानस्स-स्या०, उद्धानस्स-सी० । ७ उज्झायन्ति-सी० । ८ निक्खिपि-सी० । ९ पटिरूप-रो०, स्या० । १० आसिञ्चि-स्या० । ११ सुक्खेन अल्लउपाहना-सी०, रो० । १२ बुद्धो-सी० । १३ अज्झावुत्थ-स्या०, म० । १४ सेक्खा-सी०, रो० । १५ पानि-सी०, स्या०, रो० । १६ १६ कत्तरं कतिकट्ठित-स्या०, कत्तर अतिक्रान्तको-सी० । १७ भूमत्थरण-म०, भूमत्थरणा-रो० । १८ भिसिबिम्बो-म० । १९-१९ कालकाकता-स्या० । २० पटिपादकमच्चक-स्या०, पटिपादक मच्चपीठक-सी० । २१ भिसि बिम्बो निसीदन-सी०, पीध भिसि निसीदन-स्या० । २२ अस्सेनक-स्या० । २३ भूमी-सी० । २४ ओरतो भोग-म० ।

पानी परिभोजनिया^१ कुम्भि^२ आचमनेसु च ।
 अनोपमेन पञ्जत्त वत्त आगन्तुकेहिमे ॥
 नेवासन न उदक न पच्चु^३ न च पानिय ।
 नाभिवादे न पञ्जापे^४ उज्झायन्ति च पेसला ॥
 बुद्धासन च^५ उदक पच्चुगन्त्वा च पानिय ।
 उपाहने एकमन्त अभिवादे च पञ्जापे ॥
 वुत्थ गोचरसेखो^६ च ठान पानियभोजन^७ ।
 कत्तर^८ कतिक काल नवकस्स निसिन्नके ॥
 अभिवादये आचिक्खे यथा हेट्ठा तथा नये ।
 निद्दिट्ठ सत्थवाहेन वत्त आवासिकेहिमे ॥
 गमिका दारुमत्ति^९ च विवरित्वा न पुच्छिय^{१०} ।
 नस्सन्ति च अगुत्त च उज्झायन्ति च पेसला ॥
 पटिसामेत्वा थकेत्वा आपुच्छित्वा व पक्कमे ।
 भिक्खु वा सामणेरो वा आरासिको उपासको ॥
 पासाणकेसु च पुञ्ज पटिसामे थकेय्य च ।
 सचे उस्सहति^{११} उस्सुक्क अनोवस्से तथेव च ॥
 सब्बो ओवस्सति गाम^{१२} अज्झोकासे तथेव च ।
 अप्पेवज्जानि सेसेय्यु वत्त गमिकभिक्खुना ॥
 नानुमोदन्ति थेरेन ओहाय चतुप्पञ्चहि^{१३} ।
 वच्चितो मुच्छितो आसि वत्तानुमोदनेसुमे ॥
 छब्बगिया दुन्नित्था अथो पि च दुप्पारुता^{१४} ।
 अनाकप्पा च वोक्कम्म थेरे अनुपखज्जे^{१५} ॥
 नवे भिक्खू च सङ्घाटि उज्झायन्ति च पेसला ।
 तिमण्डल निवासेत्वा कायसगुणगण्ठिका ॥
 न वोक्कम्म पटिच्छन्न सुसवुतोक्खित्तचक्खुना^{१६} ।
 उक्खित्तोज्झम्भिकासद्दो^{१७} तयो चेव पचालना ॥

१ परिभोजनिका-सी०, स्या०, रो० । २ कुम्भी-स्या०, रो० । ३ पुच्छ-सी० । ४ नाभि
 वादेन पञ्जापे-म० । ५ बुद्धासन-सी० । ६ गोचरसेखो-सी०, रो० । ७ पानियभोजन-सी,
 पानियभोजनि-रो० । ८ कत्तरा-रो० । ९ दारुमत्तिका-स्या० । १० पुच्छाय-रो० । ११ सचे
 उस्सहि-स्या०, उस्सहति-सी०, रो० । १२ सब्बो ओवस्सती गाम, सब्बो ओवस्सति गाम-रो०, सचे
 ओवस्सति गाम-स्या० । १३ चतुप्पञ्चहि-स्या० । १४ दुप्पारुता-सी०, रो० । १५ अनुपखजन-
 स्या० । १६ सुसवुतोक्खित्तचक्खु-म०, रो० । १७ उक्खित्तोज्झम्भिकासद्दो-रो० ।

खम्भोगुण्ठिउक्कुटिका पटिच्छन्न सुसवुतो ।
 ओक्खित्तुक्खित्तउज्जग्घि^१ अप्पसद्दो^२ तयो चला ॥
 खम्भोगुण्ठिपल्लत्थि^३ च अनुपखज्ज नासने ।
 ओत्थरित्वा न उदके^४ नीच कत्वा न सिञ्चिया^५ ॥
 पटिसामन्ता^६ सङ्घाटि^६ ओदने च पटिग्गहे ।
 सूप उत्तरिभज्जेन सब्बेस समत्ति^७ च ॥
 सक्कच्च पत्तसब्जी च सपदान च^८ सूपक^८ ।
 न थूपतो पटिच्छादे विज्जत्तुज्झानसब्बिना ॥
 महन्तमण्डलद्वार सब्बहत्यो न ब्याहरे^९ ।
 उक्खेपो छेदनागण्ड^{१०} धुन^{११} सित्थावकारक ॥
 जिह्वानिच्छारक चेव चपुचपु सुसुसु^{१२} ।
 हत्थपत्तोद्वनिह्हेह सामिसेन पटिग्गहे^{१३} ॥
 याव^{१४} न सब्बे उदके नीच कत्वा न सिञ्चिय^{१५} ।
 पटिसामन्ता^{१६} सङ्घाटि नीच कत्वा छमाय च ॥
 ससित्थक निवत्तन्ते सुप्पटिच्छन्नमुक्कुटि ।
 धम्मराजेन पज्जत्त इद भत्तगवत्तन ॥
 दुन्निवत्था अनाकप्पा असल्लेक्खेत्वा^{१७} च सहसा^{१८} ।
 दूरे अच्च चिर लहु तथेव पिण्डचारिको ॥
 पटिच्छन्नो व^{१९} गच्छेय्य सुसवुतोक्खित्तचक्खुना^{२०} ।
 उक्खित्तोज्जग्घिकासद्दो तयो चेव पचालना ॥
 खम्भोगुण्ठि उक्कुटिका सल्लक्खेत्वा च सहसा ।
 दूरे अच्च चिर लहु आसनक^{२१} कटच्छुका ॥

5

10

15

B 413

R. 233

20

१ ओक्खित्तचित्ता उज्जग्घि-सी०, उक्खित्तचित्ता उज्जग्घि-रो०, ओक्खित्तुक्खित्ता उज्जग्घि-
 स्या० । २ अप्पसद्दा-स्या० रो० । ३ खम्भोगुण्ठी पल्लत्थि-सी० । ४ ओत्थरित्वा च उदके-स्या०,
 उत्तरित्वा न उदके-रो० । ५ नीच कत्वा च सिञ्चिया-स्या०, नीच कत्वा न सिञ्चिया-रो० । ६-६ पटि-
 सामन्तसङ्घाटि-स्या०, पटिसामन्ते सङ्घाटि-रो०, पटिसामेति सङ्घाटि-सी० । ७ समत्ति-स्या०, म०,
 समकेति-स्या० । ८ समसूप च-स्या० । ९ तित्तिका-स्या०, एत्थ 'न ताव येरो भुज्जथ असम्पत्ते च
 ओदने । सक्कच्च पत्तसब्जी च सपदान च सूपक ॥' इति अविको पाठो स्या० पोत्थके विस्सति । १० ब्याहरे-
 सी०, बोहरे-स्या० । ११ छेदनागण्ड-सी०, म० । १२ धून-स्या० । १३ चपुसुसु सुसेन च-सी० ।
 १४ पटिग्गहे-स्या०, रो० । १५ १५ न ताव याव न सब्बे नीच कत्वा च सिञ्चिय-स्या०, याव न
 सब्बे उदके नीच कत्वा न सिञ्चिय-सी०, याव न सब्बे उदके नीच कत्वा न सिञ्चिय-रो० । १६ पटि-
 सामन्त-सी०, रो० । १७ असल्लक्खे-रो० । १८ साहसा-सी०, रो०, स्या० । १९ पटिच्छन्न-सी०,
 रो० । २० सुसवुतोक्खित्तचक्खु-म०, रो०, सवुतोक्खित्तचक्खुना-स्या० । २१ आसन-सी० ।

- भाजन वा ठपेति^१ च उच्चारित्वा पणामेत्वा^२ ।
 पटिग्गहे न उल्लोके सूपेसुपि तथेव त ॥
 भिक्खु सङ्घाटिया छादे पटिच्छन्नेव गच्छिय^३ ।
 सुसवुतोक्खित्तचक्खु उक्खित्तोज्झघिकाय^४ च ॥
 5 अप्पसद्दो तयो चाला खम्भोगुण्ठिकउक्कुटि ।
 पठमासनवक्कार^५ पानीय^६ परिभोजनी^७ ।
 पच्छाकङ्कति भुञ्जेय्य ओपिलपेय्य उद्धरे ॥
 पटिसामेय्य सम्मज्जे रिक्त तुच्छ उपट्टये^८ ।
 हत्थविकारे भिन्देय्य^९ वत्तिद पिण्डपातिके^{१०} ॥
 10 पानी^{११} परि अग्गिरणि^{१२} नक्खत्तदिसचोरा^{१३} च ।
 सब्ब नत्थी ति कोट्टेत्वा^{१४} पत्तसे चीवर ततो ॥
 इदानि असे लग्गेत्वा तिमण्डल परिमण्डल ।
 यथा पिण्डचारिवत्त नये^{१५} आरब्जकेसु^{१६} पि ॥
 पत्तसे चीवर सीसे आरोहित्वा^{१७} च पानिय ।
 15 परिभोजनिका^{१८} अग्गि अरणि चा पि कत्तरि^{१९} ॥
 नक्खत्त सब्बदेस^{२०} वा दिसासु^{२१} कुसलो भवे ।
 सत्तुत्तमेन^{२२} पञ्जत्त वत्त आरब्जकेसुमे^{२३} ॥
 अज्झोकासे ओकिरिंसु उज्झायन्ति च पेसल ।
 सचे विहारो उक्कापो पठम पत्तचीवर ॥
 20 भिसिबिम्बोहन^{२४} मच्च पीठ च खेळमलक ।
 अपस्सेनालोककण्णा^{२५} गेरु^{२६} काळमाकत^{२७} ॥
 सङ्कार भिक्खुसामन्ता सेनाविहारपानिय^{२८} ।
 परिभोजनसामन्ता पटिवाते च अङ्गणे^{२९} ॥

B 414

१ ठपेति-स्या० । २ पणामका-स्या० । ३ गच्छिय-सी० । ४ उक्खित्तोज्झघिकाय-रो० ।
 ५ पठमासनवक्कार-रो०, म० । ६ पानिय-रो०, म० । ७ परिभोजन-स्या० । ८ उपट्टये-
 रो० । ९ हत्थकारे न भिन्देय्य-स्या०, हत्थविकारे भिन्देय्य-रो० । १० वत्तिद पिण्डचारिके-म०,
 वत्तञ्च पिण्डपातिके-सी०, रो० । ११ पानि-स्या०, रो०, पाणि-सी० । १२ अग्गिरणि-सी० ।
 १३ नक्खत्तदिसचोरा-स्या०, नक्खत्त दिसा चोरा-सी० । १४ कोट्टेत्वा-सी०, स्या० । १५ नयो-
 सी० । १६ अरब्जकेसु-रो०, आरब्जकेसु-सी० । १७ आरोहेत्वा स्या०, आरोपेत्वा-सी० ।
 १८ परिभोजनिय-म० । १९ अरणी चा पि कत्तर-म० । २० सप्पदेस-म०, रो० । २१ दिसा
 पि-स्या०, रो०, म० । २२ सत्तुत्तमेन-रो० । २३ आरब्जकेसुमे-सी० । २४ भिसिबिम्बोहन-
 म० । २५ अपस्सेनालोककण्ण-सी०, अपस्सेनुल्लोककण्णा-म० । २६ २६ गेरुका काळ अकता-म० ।
 २७ सेनासन विहारपानीय-सी० । २८ पङ्गणे-सी० ।

अघोवाते अत्थरण पटिपादकमञ्चक^१ ।
 पीठ भिसि निसीदन मल्लक अपस्सेनक^२ ॥
 पत्तचीवर भूमि^३ च पारन्त ओरभोगतो^४ ।
 पुरत्थिमा च पच्छिमा उत्तरा अथ दक्खिणा ॥
 सीतुण्हे च दिवा रत्ति परिवेण च कोट्टको ।
 उपट्टानगिसाला च वच्चकुटी च पानिय ॥
 आचमनकुम्भी^५ बुद्धे^६ च उद्देसपरिपुच्छना^७ सज्झा^८ ।
 धम्मो^९ पदीप विज्झापे न विवरे न पि थके^{१०} ॥
 येन बुद्धो परिवत्ति कण्णेन पि न घट्टये ।
 पञ्जापेसि^{११} महावीरो वत्त सेनासनेसु त ॥
 निवारियमाना द्वार मुच्छितुज्झन्ति पेसल ।
 छारिक छड्डये जन्ता परिमण्ड तथेव च ॥
 परिवेण कोट्टको साला चुण्णमत्तिकदोणिका ।
 मुख पुरतो न थेरे न^{१२} नवे उस्सहति^{१३} सचे ॥
 पुरतो उपरिमग्गो चिक्खल्ल मत्ति पीठक ।
 विज्झापेत्वा^{१४} थकेत्वा च^{१५} वत्त जन्ताघरेसुमे ॥
 नाचमेति यथाबुद्ध पटिपाटि च सहसा^{१६} ।
 उब्भजि^{१७} नित्युनो कट्ट वच्च पस्साव खेळक ॥
 फरुसा कूपसहसा उब्भजि चपु सेसेन^{१८} ।
 बहि अन्तो च उक्कासे रज्जु अतरमान च^{१९} ॥
 सहसा उब्भजि^{२०} ठिते नित्युने^{२१} कट्ट वच्च च^{२२} ।
 पस्साव खेळ फरुसा कूप च वच्चपादुके ॥
 नातिसहसा उब्भजि पादुकाय चपुचपु ।
 न सेसये पटिच्छादे उहत्तपिधरेन^{२३} च ॥

5

10

R 234

15

20

१ पटिपादकमञ्चो च-रो०, म० । २ अपस्सेन च-सी०, रो०, म० । ३ भूमी-सी०, स्या० ।
 ४ ओरतो भोग-सी०, म० । ५ आचमनकुम्भि-म०, आचम कुम्भी-सी० । ६ बुद्धो-सी० ।
 ७ उद्देसपुच्छना-म० । ८ स्या० पोत्थके नत्थि । ९-९ सज्झा धम्मो पदीप च न विवरे न च
 थके-स्या० । १० पञ्जापेसि-स्या०, रो० । ११ स्या० पोत्थके नत्थि । १२ उस्सहती-सी० ।
 १३-१३ विज्झापेत्वा च पक्कमे-सी०, रो० । १४ साहसा-सी०, स्या० । १५ उब्भुजि-सी०,
 उब्भुजि-स्या०, उप्पज्जि-रो० । १६ सेसेन-रो०, सेसक-स्या० । १७ अतरमानको-स्या० । १८ उब्भु-
 जित्वान-सी०, उब्भजित्वान-रो०, उब्भुजि-स्या० । १९ १९ नित्युने वच्चकट्ट च-सी०, नित्युने
 कट्टवच्चक-स्या० । २० उहत्तपिठरेन-सी०, ऊहना पिधरेन-स्या०, उहनपिधरेन-रो० ।

वच्चकुटी परिभण्ड परिवेण च कोट्टको ।
 आचमने च उदक वत्त वच्चकुटीसुमे ॥
 उपाहना दन्तकट्ट मुखोदक च आसन ।
 यागु उदक^१ धोवित्वा उद्धारुक्काप गाम च^२ ॥
 निवासना कायबन्धा^३ सगुण पत्तसोदक ।
 पच्छा तिमण्डलो चेव परिमण्डलबन्धन ॥
 सगुण धोवित्वा पच्छा नातिदूरे पटिग्गहे ।
 भणमानस्स आपत्ति पठमागन्त्वान^४ आसन ॥
 उदक पीठकथलि^५ पच्चुगन्त्वा निवासन ।
 औतापे निदहि^६ भङ्गो ओभोगे भुञ्जितु नमे ॥
 पानीय उदक नीच मुहुत्त न च निदहे ।
 पत्तचीवरं भूमि^७ च पारन्त ओरभोगतो ॥
 उद्धरे पटिसामे च उक्कापो च नहायितु ।
 सीत उण्ह जन्ताघर चुण्ण मत्तिकपिट्ठितो ॥
 पीठ च धीवर चुण्ण मत्तिकुस्सहति मुख ।
 पुरतो^८ थेरे नवे च^९ परिकम्म च निक्खमे ॥
 पुरतो उदके न्हाते^{१०} निवासेत्वा उपज्झाय^{११} ।
 निवासन च सङ्घाटि पीठक^{१२} आसनेन च ॥
 पादो पीठ कथलि च पानीयुद्देसपुच्छना ।
 उक्काप^{१३} सुसोधेय्य^{१४} पठम पत्तचीवर ॥
 निसीदनपच्चत्थरण भिसिबिम्बोहनानि च ।
 मच्चो पीठ पटिपाद मल्लक अपस्सेन^{१५} च^{१६} ॥
 भुम्मसन्तानआलोकगेरुकाकाळअकता ।
 भुम्मत्थरपटिपादा मच्चो पीठ बिम्बोहन ॥
 निसीदत्थरण^{१७} खेळ^{१८} अपस्से^{१९} पत्तचीवर ।
 पुरत्थिमा पच्छिमा चेव उत्तरा अथ दक्खिणा ॥

१ उदका-स्या० । २ गामक-स्या० । ३ निवासन कायबन्धन-सी०, निवासना कायबन्धना-
 रो० । ४ पठम गन्त्वान-सी०, रो० । ५ पीठकठलि-सी० । ६ निड्ढहि-सी० । ७ पत्तचीवरभूमि-
 सी० पत्तचीवरभूमि-रो० । ८-८ पुरतो थेरे नवे न च-स्या० पुरतो थेरे न चेव-रो० । ९ नहाते-
 सी० । १० उपज्झाय-रो०, उपज्झाय च-स्या० । ११ पीठ वा-स्या० । १२ उक्कापुस्सह-स्या० ।
 १३ सोधेय्य-स्या० । १४ १४. अपस्सेनक-स्या० । १५ निसीदनत्थरण-स्या०, सी० । १६ १६ खेळ
 अपस्से-म०, खेळअपस्से-रो० ।

सीतुण्ह^१ च दिवा रत्ति परिवेण च कोट्टको ।
 उपट्टानगिसाला च वच्चपानियभोजनी ॥
 आचम अनभिरति कुक्कुच्च दिट्ठि^२ च गरु ।
 मूलमानत्तअब्भान तज्जनीय^३ नियस्सक ॥
 पब्बज्जा^४ पटिसारणी^५ उक्खेप च कत यदि ।
 धोवे कातब्ब^६ रज च^६ रजे सम्परिवत्तक ॥
 पत्त च चीवर चा पि परिक्खार च छेदन ।
 परिकम्म वेय्यावच्च पच्छा पिण्ड पविसन^७ ॥
 न सुसान दिसा चेव^८ यावजीव उपट्ठहे ।
 सद्धिविहारिकेनेत वत्तुपज्झायकेसुमे^९ ॥
 जोवादसासनुद्देसा पुच्छा पत्त च चीवर ।
 परिक्खारो गिलानो^{१०} च न पच्छासमणो भवे^{११} ॥
 उपज्झायेसु ये^{१२} वत्ता^{१३} एव आचरियेसु पि ।
 सद्धिविहारिके वत्ता तथेव अन्तेवासिके ॥
 आगन्तुकेसु ये वत्ता पुन आवासिकेसु च ।
 गमिकानुमोदनिका भत्तगो पिण्डपातिके^{१४} ॥
 आरब्जकेसु^{१५} य वत्त य च सेनासनेसु पि ।
 जन्ताधरे वच्चकुटी उपज्झासद्धिविहारिके ॥
 आचरियेसु य वत्त तथेव अन्तेवासिके ।
 एकूनवीसति वत्थू वत्ता चुद्दस खन्धके^{१६} ॥
 वत्त अपरिपूरन्तो^{१७} न सील परिपूरति ।
 असुद्धसीलो दुप्पब्बो चित्तेकग न विन्दति ॥
 विक्खित्तचित्तो नेकगो सम्मा धम्म न पस्सति ।
 अपस्समानो सद्धम्म दुक्खा न परिमुच्चति ॥

B 416

5

10

15

20

१ सीतुण्हे-स्या० । २ दिट्ठिका-स्या० । ३ तज्जनीय-रो० । ४ पब्बज्जा-स्या०, रो०, पब्बज्ज-
 म० । ५ पटिसारणि-स्या०, रो० । ६-६ कातब्बरजन-स्या० । ७ पिण्ड पवीसन-रो०, पिण्डा
 पविसना-स्या० । ८ वत्तुपज्झायकेहिमे-सी०, वत्तुपज्झायकेनिमे-रो०, वत्तुपज्झायिकानिमे-स्या० ।
 ९ परिक्खारं गिलानो-स्या०, परिक्खारगिलानो-रो० । १० सावे-रो० । ११-११ यावता-स्या०,
 या वत्ता-रो० । १२ पिण्डचारिके-म० । १३ अरब्जकेसु-रो० । १४ सोळसखन्धके-रो०, सी०,
 चोदसखन्धके-स्या० । १५ अपरिपूरन्तो-रो० ।

B 417

य वत्त परिपूरेन्तो^१ सील पि परिपूरति ।
 विसुद्धसीलो सप्पब्बो चित्तेकग पि विन्दति ॥
 अविकिस्सत्तचित्तो एकगो सम्मा धम्म विपस्सति^२ ।
 सम्पस्समानो सद्धम्म दुक्खा सो परिमुच्चति ॥
 तस्मा हि वत्त पूरेय्य जिनपुत्तो विचक्खणो ।
 ओवाद बुद्धसेट्ठस्स ततो निब्बानमेहिति ॥

5

वत्तक्खन्धक निट्ठित ।

इमग्गि खन्धके वत्थू^३ एकूनवीसति वत्ता चुट्ठस^४ ।

१ परिपूरन्तो-रो० । २ पि पस्सति-रो० । ३ वत्थु-सी० । ४ पञ्चपण्णास वत्त चुट्ठस-रो०,
 पञ्चपण्णास-सी०, चतुट्ठस-स्या० ।

९ पातिमोक्खट्टपनक्खन्धकं

§ १ पातिमोक्खुद्देसयाचना

१ तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थिय विहरति पुब्बारामे सिगारमातु पासादे । तेन खो पन समयेन भगवा तदहुपोसथे^१ भिक्खुसङ्घपरिवृतो निसिन्नो होति । अथ खो आयस्सा आनन्दो अभिक्कन्ताय रत्तिया निम्बन्ते पठमे यामे उट्ठायासना एकस उत्तरासङ्ग करित्वा येन भगवा तेनञ्जलि पणामेत्वा^२ भगवन्त एतदवोच — “अभिक्कन्ता, भन्ते, रत्ति, निक्खन्तो पठमो यामो, चिरनिसिन्नो भिक्खुसङ्घो । उट्ठिसतु, भन्ते, भगवा भिक्खून पाति ५ मोक्ख” ति । एव वुत्ते भगवा तुण्ही अहोसि । दुतिय पि खो आयस्सा आनन्दो अभिक्कन्ताय रत्तिया निक्खन्ते मज्झिमे यामे उट्ठायासना एकस उत्तरासङ्ग करित्वा येन भगवा तेनञ्जलि पणामेत्वा भगवन्त एतदवोच — “अभिक्कन्ता, भन्ते, रत्ति, निम्बन्तो मज्झिमो यामो, चिरनिसिन्नो भिक्खुसङ्घो । उट्ठिसतु, भन्ते, भगवा भिक्खून पातिमोक्ख” ति । दुतिय पि खो भगवा तुण्ही अहोसि । ततिय पि खो आयस्सा आनन्दो अभिक्कन्ताय रत्तिया १० निक्खन्ते पच्छिमे यामे उट्ठते^३ अरुणे नन्दिमुखिया रत्तिया उट्ठायासना एकस उत्तरासङ्ग करित्वा येन भगवा तेनञ्जलि पणामेत्वा भगवन्त एतदवोच — “अभिक्कन्ता, भन्ते, रत्ति, निक्खन्तो पच्छिमो यामो, उट्ठत अरुण नन्दिमुखी” रत्ति, चिरनिसिन्नो भिक्खुसङ्घो । उट्ठिसतु, भन्ते, भगवा भिक्खून पातिमोक्ख” ति । “अपरिसुद्धा, आनन्द, परिसा” ति ।

अथ खो आयस्सतो महामोग्गलानस्स एतदहोसि — “क नु” खो भगवा पुग्गल १५ सन्धाय एवमाह — “अपरिसुद्धा, आनन्द, परिसा” ति ।

अथ खो आयस्सा महामोग्गलानो सव्वावन्त भिक्खुसङ्घ चेतसा चेतो परिच्च मनसाकासि । अट्ठसा खो आयस्सा महामोग्गलानो त पुग्गल दुस्सील पापधम्म असुचि-सङ्कस्सरसमाचार पटिच्छन्नकम्मन्त अस्समण समणपटिञ्ज अब्रह्मचारि ब्रह्मचारिपटिञ्ज अन्तोपूति अवस्सुत कसम्बुजात^४ मज्जे भिक्खुसङ्घस्स निसिन्न । दिस्वान येन सो पुग्गलो २० तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा त पुग्गल एतदवोच — “उट्ठेहि, आवुसो, दिट्ठोसि भगवता, नत्थि ते भिक्खूहि सद्धि सवासो” ति । एव वुत्ते सो पुग्गलो तुण्ही अहोसि । दुतिय पि खो आयस्सा महामोग्गलानो त पुग्गल एतदवोच — “उट्ठेहि, आवुसो, दिट्ठोसि भगवता, नत्थि ते भिक्खूहि सद्धि सवासो” ति । दुतिय पि खो सो पुग्गलो तुण्ही अहोसि । ततिय पि खो आयस्सा महामोग्गलानो त पुग्गल एतदवोच — “उट्ठेहि, आवुसो, दिट्ठोसि भगवता, नत्थि ते २५ भिक्खूहि सद्धि सवासो” ति । ततिय पि खो सो पुग्गलो तुण्ही अहोसि । अथ खो

B 418
R 236

B 419
R 237

१ पणरसे-स्या० । २ पनामेत्वा-सी० । ३ उट्ठते-सी०, स्या०, म० । ४ नन्दिमुखि-म० । ५ कि नु-सी० । ६ कसम्बुजात-रो०, स्या० ।

आयस्मा महामोग्गल्लानो त पुग्गल बाहाय गहेत्वा बहिद्वारकोट्टका निक्खामेत्वा सूचिघटिक^१ दत्त्वा येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त एतदवोच — “निक्खामितो सो, भन्ते, पुग्गलो मया, परिसुद्धा^२ परिसा, उद्दिसतु, भन्ते, भगवा भिक्खून् पातिमोक्ख” ति ।

“अच्छरिय, मोग्गल्लान, अब्भुत, मोग्गल्लान, याव बाहागहणा पि नाम सो मोघपुरिसो आगमेस्सती” ति । जथ खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि —

§ २ अट्ठ अच्छरिया महासमुद्दे धम्मविनये च

० “अट्ठिमे, भिक्खवे, महासमुद्दे अच्छरिया अब्भुता वम्मा, ये दिस्वा दिस्वा असुरा महासमुद्दे अभिरमन्ति । कतमे अट्ठ^३ महासमुद्दो, भिक्खवे, अनुपुब्बनिन्नो अनुपुब्बपोणो अनुपुब्बपट्ठमारो न आयतकेनेव पपातो । य पि, भिक्खवे, महासमुद्दो अनुपुब्बनिन्नो अनुपुब्बपोणो अनुपुब्बपट्ठमारो न आयतकेनेव पपातो — अय, भिक्खवे, महासमुद्दे पठमो अच्छरियो अब्भुतो धम्मो, य दिस्वा दिस्वा असुरा महासमुद्दे अभिरमन्ति ।

“पुन च पर, भिक्खवे, महासमुद्दो ठितधम्मो वेल नातिवत्तति । य पि, भिक्खवे, महासमुद्दो ठितधम्मो वेल नातिवत्तति — अय, भिक्खवे, महासमुद्दे दुतियो अच्छरियो अब्भुतो वम्मो, य दिस्वा दिस्वा असुरा महासमुद्दे अभिरमन्ति ।

B 420 “पुन च पर, भिक्खवे महासमुद्दो न मतेन कुणपेन सवसति । य होति महासमुद्दे
15 मत कुणप, त खिप्पञ्जेव तीर वाहेति, थल वा उस्सादेति^४ । य पि, भिक्खवे, महासमुद्दो न मतेन कुणपेन सवसति, य होति महासमुद्दे मत कुणप, त खिप्पञ्जेव तीर वाहेति, थल वा उस्सादेति — अय, भिक्खवे, महासमुद्दे ततियो अच्छरियो अब्भुतो धम्मो, य दिस्वा दिस्वा असुरा महासमुद्दे अभिरमन्ति ।

“पुन च पर, भिक्खवे, या काचि महानदियो, सेय्यथीद^५ — गङ्गा, यमुना, अचिर
20 वती, सरभू, मही, ता महासमुद् पत्ता जहन्ति पुरिमानी नामगोत्तानि, महासमुद्दो त्वेव सङ्ख^६ गच्छन्ति । य पि, भिक्खवे, या काचि महानदियो, सेय्यथीद — गङ्गा, यमुना, अचिरवती, सरभू, मही, ता महासमुद् पत्ता जहन्ति पुरिमानी नामगोत्तानि, महासमुद्दो
R 238 त्वेव सङ्ख गच्छन्ति — अय, भिक्खवे, महासमुद्दे चतुत्थो अच्छरियो अब्भुतो धम्मो, य दिस्वा दिस्वा असुरा महासमुद्दे अभिरमन्ति ।

25 “पुन च पर, भिक्खवे, या च^७ लोके सवन्तियो महासमुद्द अप्पेन्ति, या च अन्त-
लिक्खा धारा पपतन्ति, न तेन महासमुद्दस्स ऊनत्त वा पूरत्त^८ वा पञ्जायति । य पि,

१ सुचिघटिक-रो० । २ सुद्धा-म० । ३ उस्सारेति-म० । ४ सेय्यथिद-म० । ५ सङ्ख-
स्या० । ६ या काचि-स्या० । ७ पुण्णत्त-सी० ।

भिक्षवे, या च लोके सवन्तियो महासमुद्द अप्पेन्ति, या च अन्तलिक्खा धारा पपतन्ति, न तेन महासमुद्दस्स ऊनत्त वा पूरत्त वा पञ्जायति — अयं, भिक्षवे, महासमुद्दे पञ्चमो अच्छरियो अब्भुतो धम्मो, यं दिस्वा दिस्वा असुरा महासमुद्दे अभिरमन्ति ।

“पुन च परं, भिक्षवे, महासमुद्दो एकरसो लोणरसो । यं पि, भिक्षवे, महासमुद्दो एकरसो लोणरसो — अयं, भिक्षवे, महासमुद्दे ठट्ठो अच्छरियो अब्भुतो धम्मो, यं दिस्वा दिस्वा असुरा महासमुद्दे अभिरमन्ति ।

“पुन च परं, भिक्षवे, महासमुद्दो बहुरतनो अनेकरतनो । तत्रिमानि रतनानि, सेय्यथीद — मुत्ता, मणि, वेळुरियो, सङ्खो, सिला, पवाळ, रजतं, जातरूपं, लोहितको,^१ मसारगल्लं । यं पि, भिक्षवे, महासमुद्दो बहुरतनो अनेकरतनो, तत्रिमानि रतनानि, सेय्यथीद — मुत्ता, मणि, वेळुरियो, सङ्खो, सिला, पवाळ, रजतं, जातरूपं, लोहितको, मसार-¹⁰ B 421 गल्लं — अयं, भिक्षवे, महासमुद्दे सत्तमो अच्छरियो अब्भुतो धम्मो, यं दिस्वा दिस्वा असुरा महासमुद्दे अभिरमन्ति ।

“पुन च परं, भिक्षवे, महासमुद्दो महत्त भूतान आवासो । तत्रिमे भूता — तिमि, तिमिङ्गलो, तिमितिमिङ्गलो,^२ असुरा, नागा, गन्धब्बा । सन्ति महासमुद्दे योजनसत्तिका पि अत्तभावा, द्वियोजनसत्तिका पि अत्तभावा, त्रियोजनसत्तिका पि अत्तभावा, चतुयोजनसत्तिका¹⁵ पि अत्तभावा, पञ्चयोजनसत्तिका पि अत्तभावा । यं पि, भिक्षवे, महासमुद्दो महत्त भूतान आवासो, तत्रिमे भूता — तिमि, तिमिङ्गलो, तिमितिमिङ्गलो, असुरा, नागा, गन्धब्बा, सन्ति महासमुद्दे, योजनसत्तिका पि अत्तभावा पे० पञ्चयोजनसत्तिका पि अत्तभावा — अयं, भिक्षवे, महासमुद्दे अट्ठमो अच्छरियो अब्भुतो धम्मो, यं दिस्वा दिस्वा असुरा महासमुद्दे अभिरमन्ति ।

20

“इमे खो, भिक्षवे, महासमुद्दे अट्ठ अच्छरिया अब्भुता धम्मा, ये दिस्वा दिस्वा असुरा महासमुद्दे अभिरमन्ति ।

३ “एवमेव खो, भिक्षवे, इमस्सि धम्मविनये अट्ठ अच्छरिया अब्भुता धम्मा, ये दिस्वा दिस्वा भिक्षू इमस्सि धम्मविनये अभिरमन्ति । कतमे अट्ठ^३ सेय्यथापि, भिक्षवे, महासमुद्दो अनुपुब्बनिच्चो अनुपुब्बपोणो अनुपुब्बपम्भारो न आयतकेनेव पपातो, एवमेव खो, भिक्षवे,²⁵ इमस्सि धम्मविनये अनुपुब्बसिक्खा अनुपुब्बकिरिया अनुपुब्बपटिपदा न आयतकेनेव अब्जापटिवेधो । यं पि, भिक्षवे, इमस्सि धम्मविनये अनुपुब्बसिक्खा अनुपुब्बकिरिया अनुपुब्बपटिपदा न आयतकेनेव अब्जापटिवेधो — अयं, भिक्षवे, इमस्सि धम्मविनये पठमो अच्छरियो अब्भुतो धम्मो, यं दिस्वा दिस्वा भिक्षू इमस्सि धम्मविनये अभिरमन्ति ।

१ लोहितङ्को—सी०, स्या०, रो० । २ तिमिरपिङ्गलो—सी०, तिमितिमिङ्गलो महातिमिङ्गलो—स्या० ।

B 422 “सेय्यथापि, भिक्खवे, महासमुद्दो ठितधम्मो वेल नातिवत्तति, एवमेव खो, भिक्खवे,
R 239 य मया सावकान^१ सिक्खापद पञ्जत्त, त मम सावका जीवितहेतु पि नातिक्कमन्ति । य
पि, भिक्खवे, मया^२ सावकान सिक्खापद पञ्जत्त, त मम सावका जीवितहेतु पि नाति-
क्कमन्ति — अय, भिक्खवे, इमस्मि धम्मविनये दुतियो अच्छरियो अब्भुतो धम्मो, य दिस्वा
५ दिस्वा भिक्खू इमस्मि धम्मविनये अभिरमन्ति ।

“सेय्यथापि, भिक्खवे, महासमुद्दो न मतेन कुणपेन सवसति, य होति महासमुद्दे
मत कुणप त खिप्पञ्जेव^३ तीर वाहेति, थल उम्सादेति, एवमेव खो, भिक्खवे, यो सो
पुगलो दुस्सीलो पापधम्मो असुचिसङ्कत्सरसमाचारो पटिच्छन्नकम्मन्तो अस्समणो समण-
पटिञ्जो अब्रह्मचारी ब्रह्मचारिपटिञ्जो अन्तोपूति अवस्सुतो कसम्बुजातो^४, न तेन सङ्घो
१० सवसति, खिप्पञ्जेव न^५ सन्निपतित्वा उक्खिपति, किञ्चा पि खो सो होति मज्झे भिक्खु-
सङ्घस्स निसिन्नो । अथ खो सो आरका व सङ्गम्हा, सङ्घो च तेन । य पि, भिक्खवे, यो
सो पुगलो दुस्सीलो पे० आरका व सङ्गम्हा, सङ्घो च तेन — अय^६, भिक्खवे,
इमस्मि धम्मविनये ततियो अच्छरियो अब्भुतो धम्मो, य दिस्वा दिस्वा भिक्खू इमस्मि
धम्मविनये अभिरमन्ति ।

१० “सेय्यथापि, भिक्खवे, या काचि महानदियो, सेय्यथीद^७ — गङ्गा, यमुना, अचिर
वती, सरभू, मही, ता महासमुद्द पत्ता जहन्ति पुरिमानी नामगोत्तानि, महासमुद्दो त्वेव^८
सङ्घ^९ गच्छन्ति, एवमेव खो, भिक्खवे, चत्तारोमे वण्णा — खत्तिया, ब्राह्मणा, वेस्सा, सुद्दा ।
ते तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बजित्वा^१ जहन्ति पुरिमानी नाम-
गोत्तानि, समणा सक्यपुत्तिया त्वेव सङ्घ गच्छन्ति । य पि, भिक्खवे, चत्तारोमे वण्णा
२० पे० सक्यपुत्तिया त्वेव सङ्घ गच्छन्ति — अय, भिक्खवे, इमस्मि धम्मविनये चतुत्थो
अच्छरियो अब्भुतो धम्मो, य दिस्वा दिस्वा भिक्खू इमस्मि धम्मविनये अभिरमन्ति ।

B 423 “सेय्यथापि, भिक्खवे, या च लोके सवन्तियो महासमुद्द अप्पेन्ति, या च अन्त
लिक्खा धारा पपतन्ति, न तेन महासमुद्दस्स ऊनत्त वा पूरत्त^{११} वा पञ्जायति, एवमेव खो,
भिक्खवे, बहू चे पि भिक्खू अनुपादिसेसाय निब्बानधातुया परिनिब्बायन्ति, न तेन
२५ निब्बानधातुया ऊनत्त वा पूरत्त वा पञ्जायति । य पि, भिक्खवे, बहू चे पि भिक्खू
अनुपादिसेसाय निब्बानधातुया परिनिब्बायन्ति, न तेन निब्बानधातुया ऊनत्त वा पूरत्त वा
पञ्जायति — अय, भिक्खवे, इमस्मि धम्मविनये पञ्चमो अच्छरियो अब्भुतो धम्मो य दिस्वा
दिस्वा भिक्खू इमस्मि धम्मविनये अभिरमन्ति ।

१ मम सावकान-म० । २ य मया-सी०, स्या० । ३ खिप्पमेव-म० । ४ कसम्बुजजातो-
स्या०, रो० । ५ त-सी० । ६ अय पि-स्या० । ७ मेय्यथिद-म० । ८ महासमुद्दोत्वेव-स्या० ।
९ सङ्घ-स्या० । १० पब्बजिता-सी० । ११ पुण्ण-सी० ।

“सेय्यथापि, भिक्खवे, महासमुद्धो एकरसो लोणरसो, एवमेव खो, भिक्खवे, अयं धम्मविनयो एकरसो विमुत्तिरसो । यं पि, भिक्खवे, अयं धम्मविनयो एकरसो विमुत्तिरसो — अयं, भिक्खवे, इमस्मिं धम्मविनये छट्ठो अच्छरियो अब्भुतो धम्मो, यं दिस्वा दिस्वा भिक्खू इमस्मिं धम्मविनये अभिरमन्ति ।

“सेय्यथापि, भिक्खवे, महासमुद्धो बहुरतनो अनेकरतनो, तन्निमानि रतनानि, 5 सेय्यथीदं — मुत्ता, मणि, वेळुरियो, सङ्खो, सिला, पवाळ, रजत, जातरूप, लोहितको, मसारगल्ल, एवमेव खो, भिक्खवे, अयं धम्मविनयो बहुरतनो अनेकरतनो । तन्निमानि रतनानि, सेय्यथीदं — चत्तारो सतिपट्ठाना, चत्तारो सम्मप्पधाना, चत्तारो इद्धिपादा, पञ्चिन्द्रियानि, पञ्च बलानि, सत्तं बोज्झङ्गा^१, अरियो अट्ठङ्गिको मग्गो । यं पि, भिक्खवे, अयं धम्मविनयो बहुरतनो अनेकरतनो, तन्निमानि रतनानि, सेय्यथीदं — चत्तारो सतिपट्ठाना 10

R. 240

पे० अरियो अट्ठङ्गिको मग्गो — अयं, भिक्खवे, इमस्मिं धम्मविनये सत्तमो अच्छरियो अब्भुतो धम्मो, यं दिस्वा दिस्वा भिक्खू इमस्मिं धम्मविनये अभिरमन्ति ।

“सेय्यथापि, भिक्खवे, महासमुद्धो महत् भूतान आवासो, तन्निमे भूता — तिमि, तिमिङ्गलो, तिमितिमिङ्गलो, असुरा, नागा, गन्धब्बा, सन्ति महासमुद्धे योजनसत्तिका पि अत्तभावा, द्वियोजनसत्तिका पि अत्तभावा, त्रियोजनसत्तिका पि अत्तभावा, चतुर्योजनसत्तिका 15 पि अत्तभावा, पञ्चयोजनसत्तिका पि अत्तभावा, एवमेव खो, भिक्खवे, अयं धम्मविनयो महत् भूतान आवासो । तन्निमे भूता — सोतापन्नो, सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो, सकदागामी,^२ सकदागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो, अनागामी, अनागामिफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो, अरहा, अरहत्तफलसच्छिकिरियाय^३ पटिपन्नो । यं पि, भिक्खवे, अयं धम्मविनयो महत् भूतान आवासो, तन्निमे भूता — सोतापन्नो, सोतापत्तिफलसच्छिकिरियाय 20 पटिपन्नो पे० अरहा, अरहत्तफलसच्छिकिरियाय पटिपन्नो — अयं, भिक्खवे, इमस्मिं धम्मविनये अट्ठमो अच्छरियो अब्भुतो धम्मो, यं दिस्वा दिस्वा भिक्खू इमस्मिं धम्मविनये अभिरमन्ति ।

B 424

“इमे खो, भिक्खवे, इमस्मिं धम्मविनये अट्ट अच्छरिया अब्भुता धम्मा, ये दिस्वा दिस्वा भिक्खू इमस्मिं धम्मविनये अभिरमन्ती” ति ।

25

अथ खो भगवा एतमत्थं विदित्वा तां वेलाय इमं उदानं उदानेसि —

“छन्नमतिवस्सति विवटं नातिवस्सति ।

तस्मा छन्नं विवरेथ एव तं नातिवस्सती” ति ॥

—o—

§ ३ पातिमोक्खसवनारहो

४ अथ खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि — “न दानाह, भिक्खवे, इतो पर उपोसथ करिस्सामि, पातिमोक्ख उद्दिस्सिमामि । तुम्हेव दानि, भिक्खवे, इतो पर उपोसथ करेय्याथ, पातिमोक्ख उद्दिसेय्याथ । अट्टानमेत, भिक्खवे, अनवकासो य तथागतो अपरि सुद्धाय परिसाय उपोसथ करेय्य, पातिमोक्ख उद्दिसेय्य । न च, भिक्खवे,^१ सापत्तिकेन पातिमोक्ख सोतब्ब । यो सुणेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, यो सापत्तिको पातिमोक्ख सुणाति, तस्स पातिमोक्ख ठपेतु ।

P 241 “एउ च पन, भिक्खवे, ठपेतब्ब । तदहुपोसथे चातुद्दसे वा पन्नरसे^२ वा तस्मि पुग्गले सम्मुखीभूते सङ्खमज्जे उदाहरितब्ब^३ — ‘सुणातु मे भन्ते, सङ्खो । इत्थन्नामो पुग्गलो सापत्तिको, तस्स पातिमोक्ख ठपेमि, न तस्मि सम्मुखीभूते पातिमोक्ख उद्दिस्सितब्ब’, ति 10 ठपित होति पातिमोक्ख” ति ।

B 42a तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू ‘नाम्हे’ कोचि जानाती’ ति सापत्तिका व पातिमोक्ख सुणन्ति । थेरा भिक्खू परचित्तविदुनो भिक्खून आरोचेन्ति — “इत्थन्नामो च इत्थन्नामो च, आवुसो, छब्बग्गिया भिक्खू ‘नाम्हे कोचि जानाती’ ति सापत्तिका व पातिमोक्ख सुणन्ती” ति । अस्सोसु खो छब्बग्गिया भिक्खू — “थेरा किर भिक्खू 15 परचित्तविदुनो अम्हे भिक्खून आरोचेन्ति — इत्थन्नामो च इत्थन्नामो च, आवुसो, छब्बग्गिया भिक्खू ‘नाम्हे कोचि जानाती’ ति सापत्तिका व पातिमोक्ख सुणन्ती” ति ।

ते — पुरम्हाक पेसला भिक्खू पातिमोक्ख ठपेन्ती ति — पटिगच्चेव^४ सुद्धान भिक्खून अनापत्तिकान अवत्थुस्मि अकारणे पातिमोक्ख ठपेन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम 20 छब्बग्गिया भिक्खू सुद्धान भिक्खून अनापत्तिकान अवत्थुस्मि अकारणे पातिमोक्ख ठपेस्सन्ती” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।

अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे भिक्खुसङ्ख सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्च किर, भिक्खवे, छब्बग्गिया भिक्खू सुद्धान भिक्खून अनापत्तिकान अवत्थुस्मि अकारणे पातिमोक्ख ठपेन्ती” ति ? “सच्च भगवा” ति । विगरहि बुद्धो 25 भगवा — “कथ हि नाम, भिक्खवे, छब्बग्गिया भिक्खू सुद्धान भिक्खून अनापत्तिकान अवत्थुस्मि अकारणे पातिमोक्ख ठपेस्सन्ति । नेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान वा पसादाय, पसन्नान वा भिय्योभावाय । अथ ख्वेत, भिक्खवे, अप्पसन्नान चैव अप्पसादाय, पसन्नान च एकच्चान अब्बथत्ताया” ति । अथ खो भगवा ते भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा,

१ भिक्खवे भिक्खुता-स्या० । २ पण्णरसे-सी०, स्या० । ३ उदाहरितब्ब-सी० । ४ नम्हे-रो० । ५ पटिगच्चेव-स्या०, म० ।

दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अण्ण भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स सल्लेखस्स वुत्तस्स पामादिकस्स अपचयस्स विरियारम्भस्स वण्ण भासित्वा, भिक्खून् तदनुच्छविकं तदनुलोमिकं वम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, सुद्धान भिक्खून् अनापत्तिकान् अत्थुस्सि अकारणे पातिमोक्ख ठपेतब्ब । यो ठपेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स” ।

5

§ ४ धम्मिकाधम्मिकपातिमोक्खट्ठपनं

५ “एक, भिक्खवे, अधम्मिक पातिमोक्खट्ठपन,^१ एक धम्मिक,^२ द्वे अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि, द्वे धम्मिकानि, तीणि^३ अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि, तीणि धम्मिकानि, चत्तारि अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि, चत्तारि धम्मिकानि, पञ्च अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि, पञ्च धम्मिकानि, छ अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि, ठ धम्मिकानि, सत्त अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि, सत्त धम्मिकानि, अट्ठ अधम्मिकानि पातिमोक्ख-¹⁰ट्ठपनानि, अट्ठ धम्मिकानि, नव अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि, नव धम्मिकानि, दस अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि, दस धम्मिकानि ।

“कतम एक अधम्मिक पातिमोक्खट्ठपन^४ अमूलिकाय सीलविपत्ति्या पातिमोक्ख ठपेति — इद एक अधम्मिक पातिमोक्खट्ठपन । कतम एक धम्मिक पातिमोक्खट्ठपन^५ समूलिकाय सीलविपत्ति्या पातिमोक्ख ठपेति — इद एक धम्मिक पातिमोक्खट्ठपन ।

B 426

15

“कतमानि द्वे अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि^६ अमूलिकाय सीलविपत्ति्या पातिमोक्ख ठपेति, अमूलिकाय आचारविपत्ति्या पातिमोक्ख ठपेति — इमानि द्वे अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि । कतमानि द्वे धम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि^७ समूलिकाय सीलविपत्ति्या पातिमोक्ख ठपेति, समूलिकाय आचारविपत्ति्या पातिमोक्ख ठपेति — इमानि द्वे धम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि ।

R 242

20

“कतमानि तीणि अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि^८ अमूलिकाय सीलविपत्ति्या पातिमोक्ख ठपेति, अमूलिकाय आचारविपत्ति्या पातिमोक्ख ठपेति, अमूलिकाय दिट्ठिविपत्ति्या पातिमोक्ख ठपेति — इमानि तीणि अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि । कतमानि तीणि धम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि^९ समूलिकाय सीलविपत्ति्या पातिमोक्ख ठपेति, समूलिकाय आचारविपत्ति्या पातिमोक्ख ठपेति, समूलिकाय दिट्ठिविपत्ति्या पातिमोक्ख ठपेति — इमानि²⁵ तीणि धम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि ।

“कतमानि चत्तारि अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि^{१०} अमूलिकाय सीलविपत्ति्या

१ पातिमोक्खठपन—सी०, रो० । २ धम्मिक पातिमोक्खट्ठपन—म० । ३ तीणि—सी० ।

पातिमोक्ख ठपेति, अमूलिकाय आचारविपत्तिया पातिमोक्ख ठपेति, अमूलिकाय दिट्ठिविपत्तिया पातिमोक्ख ठपेति, अमूलिकाय आजीवविपत्तिया पातिमोक्ख ठपेति—इमानि चत्तारि अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि । कतमानि चत्तारि धम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि ? समूलिकाय सीलविपत्तिया पातिमोक्ख ठपेति, समूलिकाय आचारविपत्तिया पातिमोक्ख ठपेति, समूलिकाय दिट्ठिविपत्तिया पातिमोक्ख ठपेति, समूलिकाय आजीवविपत्तिया पातिमोक्ख ठपेति—इमानि चत्तारि धम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि ।

“कतमानि पञ्च अधम्मिकानि पातिमोक्खट्टपनानि ^१ जमूलकेन पाराजिकेन पाति-
मोक्ख ठपेति, अमूलकेन सङ्घादिसेसेन पातिमोक्ख ठपेति, अमूलकेन पाचिच्चियेन पाति-
मोक्ख ठपेति, अमूलकेन पाटिदेसनीयेन ^२ पातिमोक्ख ठपेति, अमूलकेन दुक्कटेन पाति-
मोक्ख ठपेति — इमानि पञ्च अधम्मिकानि पातिमोक्खट्टपनानि । कतमानि पञ्च धम्मिकानि
पातिमोक्खट्टपनानि ^३ समूलकेन पाराजिकेन पातिमोक्ख ठपेति, समूलकेन सङ्घादिसेसेन
पातिमोक्ख ठपेति, समूलकेन पाचिच्चियेन पातिमोक्ख ठपेति, समूलकेन पाटिदेसनीयेन
पातिमोक्ख ठपेति, समूलकेन दुक्कटेन पातिमोक्ख ठपेति — इमानि पञ्च धम्मिकानि
पातिमोक्खट्टपनानि ।

15 “कतमानि छ अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि ^१ अमूलिकाय सीलविपत्तिर्या पातिमोक्ख ठपेति अकताय, अमूलिकाय सीलविपत्तिर्या पातिमोक्ख ठपेति कताय, अमूलिकाय आचारविपत्तिर्या पातिमोक्ख ठपेति अकताय, अमूलिकाय आचारविपत्तिर्या पातिमोक्ख ठपेति कताय, अमूलिकाय दिट्ठिविपत्तिर्या पातिमोक्ख ठपेति अकताय, अमूलिकाय दिट्ठिविपत्तिर्या पातिमोक्ख ठपेति कताय—इमानि छ अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि ।

20 कतमानि छ धम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि ^२ समूलिकाय सीलविपत्तिर्या पातिमोक्ख ठपेति अकताय, समूलिकाय सीलविपत्तिर्या पातिमोक्ख ठपेति कताय, समूलिकाय आचारविपत्तिर्या पातिमोक्ख ठपेति अकताय, समूलिकाय आचारविपत्तिर्या पातिमोक्ख ठपेति कताय, समूलिकाय दिट्ठिविपत्तिर्या पातिमोक्ख ठपेति अकताय, समूलिकाय दिट्ठिविपत्तिर्या पातिमोक्ख ठपेति कताय—इमानि छ धम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि ।

२५ “कतमानि सत्त अधम्मिकानि पातिमोक्खट्टपनानि ^२ अमूलकेन ^३ पाराजिकेन पाति-
मोक्ख ठपेति, अमूलकेन सङ्घादिसेसेन पातिमोक्ख ठपेति, अमूलकेन थुल्लच्चयेन पातिमोक्ख
ठपेति, अमूलकेन पाचित्तियेन पातिमोक्ख ठपेति, अमूलकेन पाट्टिदेसनीयेन पातिमोक्ख
ठपेति, अमूलकेन दुक्कटेन पातिमोक्ख ठपेति, अमूलकेन दुब्भासितेन पातिमोक्ख ठपेति —
इमानि सत्त अधम्मिकानि पातिमोक्खट्टपनानि । कतमानि सत्त धम्मिकानि पातिमोक्खट्टपनानि ^४
३० समूलकेन पाराजिकेन पातिमोक्ख ठपेति, समूलकेन सङ्घादिसेसेन पातिमोक्ख ठपेति,

१ पाटिदेसनियेन-रो० । २ समूलिकेन-सी०, स्या० । ३ अमूलिकेन-सी०, स्या० ।

निसिन्नो होति, न पाराजिककथा विप्पकता होति, न सिक्ख पच्चक्खातको तस्स परिसाय निसिन्नो होति, न सिक्ख पच्चक्खातकथा विप्पकता होति, धम्मिक^१ सामग्गि उपेति, न धम्मिक सामग्गि पच्चादियति, न धम्मिकाय सामग्गिया पच्चादानकथा विप्पकता होति, न सीलविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो होति, न आचारविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो होति, न 5 दिट्ठिविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो होति—इमानि दस अधम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि । कतमानि दस धम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि^२ पाराजिको तस्स परिसाय निसिन्नो होति, पाराजिककथा विप्पकता होति, सिक्ख पच्चक्खातको तस्स परिसाय निसिन्नो होति, सिक्ख पच्चक्खातकथा विप्पकता होति, धम्मिक सामग्गि न^३ उपेति, धम्मिक सामग्गि पच्चादियति, धम्मिकाय सामग्गिया पच्चादानकथा विप्पकता होति, सीलविपत्तिया दिट्ठसुत 10 परिसङ्कितो होति, आचारविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो होति, दिट्ठिविपत्तिया दिट्ठसुतपरि सङ्कितो होति—इमानि दस धम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानि ।

§ ५ धम्मिकपातिमोक्खट्ठपनं

B 429

६ “कथं पाराजिको तस्स परिसाय निसिन्नो होति^१ इध, भिक्खवे, येहि आकारेहि^२ येहि लिङ्गेहि येहि निमित्तेहि पाराजिकस्स धम्मस्स अज्झापत्ति^३ होति, तेहि आकारेहि तेहि लिङ्गेहि तेहि निमित्तेहि भिक्खु भिक्खु पस्सति पाराजिक धम्म अज्झापज्जन्त । न हेव खो 15 भिक्खु भिक्खु पस्सति पाराजिक धम्म अज्झापज्जन्त, अपि च अज्जो भिक्खु भिक्खुस्स आरो चेति—‘इत्थन्नामो, आवुसो, भिक्खु पाराजिक धम्म अज्झापन्नो’ ति । न हेव खो भिक्खु भिक्खु पस्सति पाराजिक धम्म अज्झापज्जन्त, ना पि चज्जो^४ भिक्खु भिक्खुस्स आरोचेति—‘इत्थन्नामो, आवुसो, भिक्खु पाराजिक धम्म अज्झापन्नो’ ति, अपि च सो व भिक्खु^५ भिक्खुस्स आरोचेति—‘अह, आवुसो, पाराजिक धम्म अज्झापन्नो’ ति । आकङ्खमानो, भिक्खवे, भिक्खु 20 तेन दिट्ठेन तेन सुतेन ताय परिसङ्काय तदहुपोसथे चातुद्दसे वा पन्नरसे^६ वा तस्सि पुगले सम्मुखीभूते सङ्खमज्जे उदाहरेय्य—

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्खो । इत्थन्नामो पुग्गलो पाराजिक धम्म अज्झापन्नो, तस्स पातिमोक्ख ठपेमि, न तस्सि सम्मुखीभूते पातिमोक्ख उद्दिसितब्ब ति—धम्मिक पातिमोक्खट्ठपन ।

25

७ “भिक्खुस्स पातिमोक्खे ठपिते परिसा वुट्ठाति, दसन्न अन्तरायान अज्जतरेन^७—राजन्तरायेन वा, चोरन्तरायेन वा, अग्न्यन्तरायेन^८ वा, उदकन्तरायेन वा, मनुस्सन्तरायेन

१ न धम्मिक—सी० । २ सी० पोत्थके नत्थि । ३ अज्झापन्नो—सी० । ४ अज्जो—स्या०, रो०, म० । ५ सी०, रो० पोत्थकेषु नात्थि । ६ पण्णरसे—सी०, स्या० । ७ अज्जतरेन अ तरायेन—स्या० । ८ अग्न्यन्तरायेन—स्या०, रो०, म० ।

वा, अमनुस्सन्तरायेन वा, वाळन्तरायेन वा, सरीसपन्तरायेन^१ वा, जीवितन्तरायेन वा, ब्रह्मचरियन्तरायेन वा । आकङ्खमानो, भिक्खवे, भिक्खु तस्मिं वा आवासे, अञ्जस्मि^२ वा आवासे, तस्मिं पुग्गले सम्मुखीभूते सङ्घमज्झे उदाहरेय्य —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामस्स पुग्गलस्स पाराजिककथा विप्पकता, त वत्थु^३ अविनिच्छित्त । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो त वत्थु विनिच्छिनेय्या ति ।”^५

“एव चेत्त लभेथ, इच्चेत्त कुसल । नो चे लभेथ, तदहुपोसथे चातुद्दसे वा पन्नरसे वा तस्मिं पुग्गले सम्मुखीभूते सङ्घमज्झे उदाहरितब्ब —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामस्स पुग्गलस्स पाराजिककथा विप्पकता, त वत्थु अविनिच्छित्त । तस्स पातिमोक्ख ठपेमि, न तस्मिं सम्मुखीभूते पातिमोक्ख उद्दिसितब्ब ति — धम्मिक पातिमोक्खट्टपन ।”^{१०} B 430

८ “कथं सिकख पच्चक्खातको तस्स परिसाय निसिञ्चो होति^१ इध पन, भिक्खवे, भिक्खुना^२ येहि आकारेहि येहि लिङ्गेहि येहि निमित्तेहि सिकखा पच्चक्खाता होति, तेहि आकारेहि तेहि लिङ्गेहि तेहि निमित्तेहि भिक्खु भिक्खु पस्सति सिकख पच्चक्खन्त । न हेव खो भिक्खु भिक्खु पस्सति सिकख पच्चक्खन्त, अपि च अञ्जो भिक्खु भिक्खुस्स आरोचेति — ‘इत्थन्नामेन, आवुसो, भिक्खुना सिकखा पच्चक्खाता’ ति । न हेव खो भिक्खु भिक्खु पस्सति सिकख पच्चक्खन्त, ना पि चञ्जो भिक्खु भिक्खुस्स आरोचेति — ‘इत्थन्नामेन, आवुसो, भिक्खुना सिकखा पच्चक्खाता’ ति, अपि च सो व भिक्खु भिक्खुस्स आरोचेति — ‘मया, आवुसो, सिकखा पच्चक्खाता’ ति । आकङ्खमानो, भिक्खवे, भिक्खु तेन दिट्ठेन तेन सुतेन ताय परिसङ्काय तदहुपोसथे चातुद्दसे वा पन्नरसे वा तस्मिं पुग्गले सम्मुखीभूते सङ्घमज्झे उदाहरेय्य —”^{२०}

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामेन पुग्गलेन सिकखा पच्चक्खाता, तस्स पातिमोक्ख ठपेमि, न तस्मिं सम्मुखीभूते पातिमोक्ख उद्दिसितब्ब ति — धम्मिक पातिमोक्खट्टपन ।

९ “भिक्खुस्स पातिमोक्खे ठपिते परिसा वुट्ठाति, दसन्न अन्तरायान अञ्जतरेन — राजन्तरायेन वा, चोरन्तरायेन वा, अग्यन्तरायेन वा, उदकन्तरायेन वा, मनुस्सन्तरायेन वा, अमनुस्सन्तरायेन वा, वाळन्तरायेन वा, सिरिसपन्तरायेन वा, जीवितन्तरायेन वा, ब्रह्म-^{२५} चरियन्तरायेन वा । आकङ्खमानो, भिक्खवे, भिक्खु तस्मिं वा आवासे, अञ्जस्मि वा आवासे, तस्मिं पुग्गले सम्मुखीभूते सङ्घमज्झे उदाहरेय्य —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामस्स पुग्गलस्स सिकख^४ पच्चक्खातकथा विप्पकता, त वत्थु अविनिच्छित्त । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो त वत्थु विनिच्छिनेय्या ति ।

१ सिरिसपन्तरायेन-सी०, स्या०, रो० । २ अञ्जतरस्मि-स्या०, रो० । ३ वत्थु-म० । ४ भिक्खु-म०, सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ५ सिकखा-सी० ।

“एव चेत्त लभेत्थ, इच्चेत्त कुसल । नो चे लभेत्थ, तदहुपोसथे चातुद्दसे वा पन्नरसे वा तस्स पुगले सम्मुखीभूते सङ्घमज्जे उदाहरितब्ब —

B 431

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामस्स पुगलस्स सिग्ख पच्चक्खातक्था विप्पक्ता, त वत्थु अग्निनिच्छित्त । तस्स पातिमोक्ख ठपेमि, न तस्स सम्मुखीभूते पातिमोक्ख उद्दिसितब्ब ति — धम्मिक पातिमोक्खट्ठपन ।

१० “कथं धम्मिक सामग्गि न उपेत्ति ? इध पन, भिक्खवे, भिक्खु^१ येहि आकारेहि येहि लिङ्गेहि येहि निमित्तेहि धम्मिकाय सामग्गियानुपगमनं होति, तेहि आकारेहि तेहि लिङ्गेहि तेहि निमित्तेहि भिक्खु भिक्खु पस्सति धम्मिक सामग्गि न उपेत्त । न हेव खो भिक्खु भिक्खु पस्सति धम्मिक सामग्गि न उपेत्त, अपि चञ्जो भिक्खु 10 भिक्खुस्स आरोचेत्ति — ‘इत्थन्नामो, आवुसो, भिक्खु धम्मिक सामग्गि न उपेत्ती’ ति । न हेव खो भिक्खु भिक्खु पस्सति धम्मिक सामग्गि न उपेत्त, ना पि चञ्जो^२ भिक्खु भिक्खुस्स आरोचेत्ति — ‘इत्थन्नामो, आवुसो, भिक्खु धम्मिक सामग्गि न उपेत्ती’ ति, अपि च सो व भिक्खु भिक्खुस्स आरोचेत्ति — ‘अह, आवुसो, धम्मिक सामग्गि न उपेमी’ ति । आकङ्खमानो, 15 भिक्खवे, भिक्खु तेन दिट्ठेन तेन सुतेन ताय परिसङ्काय तदहुपोसथे चातुद्दसे वा पन्नरसे^३, 20 वा तस्स पुगले सम्मुखीभूते सङ्घमज्जे उदाहरेय्य —

R 246

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामो पुगलो धम्मिक सामग्गि न उपेत्ति, तस्स पातिमोक्ख ठपेमि, न तस्स सम्मुखीभूते पातिमोक्ख उद्दिसितब्ब ति — धम्मिक पातिमोक्खट्ठपन ।

११ “कथं धम्मिक सामग्गि पच्चादियत्ति ? इध, भिक्खवे, भिक्खु येहि आकारेहि येहि लिङ्गेहि येहि निमित्तेहि धम्मिकाय सामग्गिया पच्चादानं होति, तेहि आकारेहि तेहि 20 लिङ्गेहि तेहि निमित्तेहि भिक्खु भिक्खु पस्सति धम्मिक सामग्गि पच्चादियन्तं न हेव खो भिक्खु भिक्खु पस्सति धम्मिक सामग्गि पच्चादियन्त, अपि चञ्जो भिक्खु भिक्खुस्स आरोचेत्ति — ‘इत्थन्नामो, आवुसो, भिक्खु धम्मिक सामग्गि पच्चादियती’ ति । न हेव खो भिक्खु भिक्खु पस्सति धम्मिक सामग्गि पच्चादियन्त, ना पि चञ्जो भिक्खु भिक्खुस्स आरोचेत्ति — ‘इत्थन्नामो, आवुसो, भिक्खु धम्मिक सामग्गि पच्चादियती’ ति, अपि च सो व भिक्खु 25 भिक्खुस्स आरोचेत्ति — ‘अह, आवुसो, धम्मिक सामग्गि पच्चादियामी’ ति । आकङ्खमानो, भिक्खवे, भिक्खु तेन दिट्ठेन तेन सुतेन ताय परिसङ्काय तदहुपोसथे चातुद्दसे वा पन्नरसे^३ वा तस्स पुगले सम्मुखीभूते सङ्घमज्जे उदाहरेय्य —

B 432

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामो पुगलो धम्मिक सामग्गि पच्चादियत्ति, तस्स पातिमोक्ख ठपेमि, न तस्स सम्मुखीभूते पातिमोक्ख उद्दिसितब्ब ति — धम्मिक 30 पातिमोक्खट्ठपन ।

१ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । २ अञ्जो—स्या०, रो०, म० । ३ पण्णरसे—सी०, स्या० ।

१२ “भिक्षुस्स पातिमोक्खे ठपिते परिसा बुद्धाति, दसन्न अन्तरायान अञ्जतरेन^१— राजन्तरायेन वा, चोरन्तरायेन वा, जग्गन्तरायेन वा, उदकन्तरायेन वा, मनुस्सन्तरायेन वा, अमनुस्सन्तरायेन वा, वाळन्तरायेन वा, सिरिसपन्तरायेन वा, जीवितन्तरायेन वा, ब्रह्मचरि- यन्तरायेन वा । आकङ्खमानो, भिक्खवे, भिक्षु तस्सि वा आवासे, अञ्जस्सि वा आवासे, तस्सि पुग्गले सम्मुखीभूते सङ्घमज्जे उदाहरेय्य —

5

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामस्स पुग्गलस्स धम्मिकाय सामगिया पच्चादानकथा विप्पकता, त वत्थु^२ अविनिच्छित । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो त वत्थु विनिच्छिनेय्या ति ।

“एव चेत लभेथ, इच्चेत कुसल । नो चे लभेथ, तदहुपोसथे चातुद्दसे वा पन्नरसे वा तस्सि पुग्गले सम्मुखीभूते सङ्घमज्जे उदाहरितव्व —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामस्स पुग्गलस्स धम्मिकाय सामगिया पच्चादान- 10 कथा विप्पकता, त वत्थु अविनिच्छित । तस्स पातिमोक्ख ठपेमि, न तस्सि सम्मुखीभूते पातिमोक्ख उद्दिसितव्व ति — धम्मिक पातिमोक्खट्टपन ।

१३ “कथ सीलविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो होति ? इध पन, भिक्खवे, भिक्षु^३ येहि आकारेहि येहि लिङ्गेहि येहि निमित्तेहि सीलविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो होति, तेहि आकारेहि तेहि लिङ्गेहि तेहि निमित्तेहि भिक्षु भिक्षु पस्सति सीलविपत्तिया 15 दिट्ठसुतपरिसङ्कित । न हेव खो भिक्षु भिक्षु पस्सति सीलविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कित, अपि चञ्जो भिक्षु भिक्षुस्स आरोचेति — ‘इत्थन्नामो, आवुसो, भिक्षु सीलविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो’ ति । न हेव खो भिक्षु भिक्षु पस्सति सीलविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कित, ना पि चञ्जो भिक्षु भिक्षुस्स आरोचेति — ‘इत्थन्नामो, आवुसो, भिक्षु सीलविपत्तिया B 433 दिट्ठसुतपरिसङ्कितो’ ति, अपि च सो व भिक्षु भिक्षुस्स आरोचेति — ‘अह, आवुसो, सील 20 विपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितोम्ही’ ति । आकङ्खमानो, भिक्खवे, भिक्षु तेन दिट्ठेन तेन सुतेन ताय परिसङ्काय तदहुपोसथे चातुद्दसे वा पन्नरसे वा तस्सि पुग्गले सम्मुखीभूते सङ्घ- मज्जे उदाहरेय्य —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामो पुग्गलो सीलविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो, तस्स पातिमोक्ख ठपेमि, न तस्सि सम्मुखीभूते पातिमोक्ख उद्दिसितव्व ति — धम्मिक 25 पातिमोक्खट्टपन ।

१४ “कथ आचारविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो होति ? इध पन, भिक्खवे, भिक्षु येहि आकारेहि येहि लिङ्गेहि येहि निमित्तेहि आचारविपत्तिया दिट्ठसुतपरि

१ अञ्जतरेन अतरायेन—स्या० । २ वत्थु—म० । ३ सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ४ •परिसङ्कितो—स्या० ।

सङ्कितो होति तेहि आकारेहि तेहि लिङ्गेहि तेहि निमित्तेहि भिक्खु भिक्खु पस्सति आचारविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कित । न हेव खो भिक्खु भिक्खु पस्सति आचारविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कित, अपि चञ्जो भिक्खु भिक्खुस्स आरोचेति — ‘इत्थन्नामो, आवुसो, भिक्खु आचारविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो’ ति । न हेव खो भिक्खु भिक्खु पस्सति आचार-
 5 विपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कित, ना पि चञ्जो भिक्खु भिक्खुस्स आरोचेति — ‘इत्थन्नामो, आवुसो, भिक्खु आचारविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो’ ति, अपि च सो व भिक्खु भिक्खुस्स आरोचेति — ‘अह, आवुसो, आचारविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितोम्ही’ ति । आकङ्खमानो, भिक्खवे, भिक्खु तेन दिट्ठेन तेन सुतेन ताय परिसङ्काय तदहुपोसथे चातुद्दसे वा पन्नरसे वा तस्मि पुग्गले सम्मुखीभूते सङ्खमज्जे उदाहरेय्य —

10 “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामो पुग्गलो आचारविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो, तस्स पातिमोक्ख ठपेमि, न तस्मि सम्मुखीभूते पातिमोक्ख उद्दिसितब्ब ति — धम्मिक पातिमोक्खट्ठपन ।

१५ “कथं दिट्ठिविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो होति ? इध पन, भिक्खवे, भिक्खु-
 B 434 येहि आकारेहि येहि लिङ्गेहि येहि निमित्तेहि दिट्ठिविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो होति,
 15 तेहि आकारेहि तेहि लिङ्गेहि तेहि निमित्तेहि भिक्खु भिक्खु पस्सति दिट्ठिविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कित । न हेव खो भिक्खु भिक्खु पस्सति दिट्ठिविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कित, अपि चञ्जो भिक्खु भिक्खुस्स आरोचेति — ‘इत्थन्नामो, आवुसो, भिक्खु दिट्ठिविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो’ ति । न हेव खो भिक्खु भिक्खु पस्सति दिट्ठिविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कित, ना पि चञ्जो भिक्खु भिक्खुस्स आरोचेति — ‘इत्थन्नामो, आवुसो, भिक्खु दिट्ठिविपत्तिया
 20 दिट्ठसुतपरिसङ्कितो’ ति, अपि च सो व भिक्खु भिक्खुस्स आरोचेति — ‘अह, आवुसो, दिट्ठिविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितोम्ही’ ति । आकङ्खमानो, भिक्खवे, भिक्खु तेन दिट्ठेन तेन सुतेन ताय परिसङ्काय तदहुपोसथे चातुद्दसे वा पन्नरसे वा तस्मि पुग्गले सम्मुखीभूते सङ्खमज्जे उदाहरेय्य —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामो पुग्गलो दिट्ठिविपत्तिया दिट्ठसुतपरिसङ्कितो,
 R 247 25 तस्स पातिमोक्ख ठपेमि, न तस्मि सम्मुखीभूते पातिमोक्ख उद्दिसितब्ब ति — धम्मिक पाति-
 मोक्खट्ठपन ।

“इमानि दस धम्मिकानि पातिमोक्खट्ठपनानी” ति ।

पठमभाणवार निट्ठित ।

B 436

नो' ति^१ सचे उपालि, भिक्खु पच्चवेक्खमानो एव जानाति - 'इम खो मे अत्तादान आदियतो भविस्सति सङ्खस्स ततोनिदान भण्डन कलहो विग्गहो विवादो सङ्खभेदो सङ्खराजि सङ्खववत्थान सङ्खनानाकरण' ति, न त, उपालि, अत्तादान आदातब्ब । सचे पनुपालि, भिक्खु पच्चवेक्खमानो एव जानाति - 'इम खो मे अत्तादान आदियतो न भविस्सति सङ्खस्स ततोनिदान भण्डन कलहो विग्गहो विवादो सङ्खभेदो सङ्खराजि सङ्खववत्थान सङ्खनानाकरण' ति, आदातब्ब त, उपालि, अत्तादान । एव पञ्चङ्गसमन्नागत खो, उपालि, अत्तादान आदिन्न, पच्छा पि अविप्पटिसारकर^१ भविस्सती' ति ।

§ ७ चोदकेन पच्चवेक्खितव्वधम्मा

१७ “चोदकेन, भन्ते, भिक्खुना पर चोदेतुकामेन कति धम्मो अज्झत्त पच्चवेक्खित्वा परो चोदेतव्वो” ति^२ “चोदकेन, उपालि, भिक्खुना पर चोदेतुकामेन पञ्च १० धम्मो अज्झत्त पच्चवेक्खित्वा परो चोदेतव्वो ।

“चोदकेन, उपालि, भिक्खुना पर चोदेतुकामेन एव पच्चवेक्खितव्व - ‘परिसुद्धकाय-समाचारो नु खोमिहि, परिसुद्धेनमिहि कायसमाचारेण समन्नागतो - अच्छिद्देन अप्पटिमसेन^३ सविज्जति नु खो मे एसो धम्मो उदाहु नो’ ति^२ नो चे, उपालि, भिक्खु परिसुद्धकाय-समाचारो होति, परिसुद्धेन कायसमाचारेण समन्नागतो - अच्छिद्देन अप्पटिमसेन, तस्स १५ भवन्ति वत्तारो - ‘इद्ध ताव आयस्सा कायिक सिक्खस्सू’ ति । इतिस्स भवन्ति वत्तारो ।

“पुन च पर, उपालि, चोदकेन भिक्खुना पर चोदेतुकामेन एव पच्चवेक्खितव्व - ‘परिसुद्धवचीसमाचारो नु खोमिहि, परिसुद्धेनमिहि वचीसमाचारेण समन्नागतो - अच्छिद्देन अप्पटिमसेन^३ सविज्जति नु खो मे एसो धम्मो उदाहु नो’ ति^२ नो चे, उपालि, भिक्खु परिसुद्धवचीसमाचारो होति, परिसुद्धेन वचीसमाचारेण समन्नागतो - अच्छिद्देन २० अप्पटिमसेन, तस्स भवन्ति वत्तारो - ‘इद्ध ताव आयस्सा वाचसिक सिक्खस्सू’ ति । इतिस्स भवन्ति वत्तारो ।

“पुन च पर, उपालि, चोदकेन भिक्खुना पर चोदेतुकामेन एव पच्चवेक्खितव्व - ‘मेत्त नु खो मे चित्त पञ्चुपट्ठित सन्नहचारीसु अनाघात,^१ सविज्जति नु खो मे एसो धम्मो उदाहु नो’ ति^२ नो चे, उपालि, भिक्खुनो मेत्तचित्त पञ्चुपट्ठित होति सन्नहचारीसु २५ अनाघात, तस्स भवन्ति वत्तारो - ‘इद्ध ताव आयस्सा सन्नहचारीसु मेत्तचित्त उपद्वपेही’ ति । इतिस्स भवन्ति वत्तारो ।

“पुन च पर, उपालि, चोदकेन भिक्खुना पर चोदेतुकामेन एव पच्चवेक्खितव्व - ‘बहुस्सुतो नु खोमिहि, सुतधरो, सुतसन्निच्चयो^२ ये ते धम्मा आदिकल्याणा मज्जेकल्याणा

१ अविप्पटिसारकरण-रो०, अविप्पटिसारक-सी० । २ अप्पटिमसेन-सी० । ३ अनाघाती-सी० ।

परियोसानकल्याणा, सात्थ सव्यञ्जन^१ केवलपरिपुण्ण परिसुद्ध ब्रह्मचरिय अभिप्रदन्ति, तथारूपा मे वग्मा बहुस्सुता होन्ति^२ धता^३ वचमा परिचिता मनसानुपेक्खिता दिट्ठिया सुप्पटिविद्धा^४ सविज्जति नु खो मे एमो वग्मो उदाहु नो^५ ति^६ नो चे, उपालि, भिक्खु बहुस्सुतो होति, सुतधरो, सुतसन्निचियो, ये ते वग्मा आदिकल्याणा मज्जेकल्याणा परियोसान-कल्याणा, सात्थ सव्यञ्जन केवलपरिपुण्ण परिसुद्ध ब्रह्मचरिय अभिप्रदन्ति, तथारूपस्स^७ धग्मा न बहुस्सुता होन्ति धता पचसा परिचिता मनसानुपेक्खिता दिट्ठिया सुप्पटिविद्धा, तस्स भवन्ति वत्तारो—‘इद्ध ताव आयस्सा आगम परियापुणस्सू’ ति । इतिस्स भगन्ति वत्तारो ।

“पुन च पर, उपालि, चोदकेन भिक्खुना पर चोदेतुकामेन एव पच्चवेक्खितव्व—‘उभयानि खो मे पातिमोक्खानि वित्थारेन स्वागतानि होन्ति, सुविभत्तानि, सुप्पवत्तीनि, सुविनिच्छित्तानि—सुत्तसो, अनुव्यञ्जनसो^८ सविज्जति नु खो मे एसो धग्मो उदाहु नो^९ ति^{१०} नो चे, उपालि, भिक्खुनो उभयानि पातिमोक्खानि वित्थारेन स्वागतानि होन्ति, सुविभत्तानि, सुप्पवत्तीनि, सुविनिच्छित्तानि—सुत्तसो, अनुव्यञ्जनसो, ‘इद पनावुसो, कथ वुत्त भगवता’ ति, इति पुट्ठो न सम्पायति,^{११} तस्स भगन्ति वत्तारो—‘इद्ध ताव आयस्सा, विनय परियापुणस्सू’ ति । इतिस्स भगन्ति वत्तारो । चोदकेनुपालि, भिक्खुना पर चोदेतु-कामेन इमे पच्च धग्मे अज्झत्त पच्चवेक्खित्वा परो चोदेतव्वो” ति ।

15

§ ८ चोदकेन उपट्ठापेतव्वधग्मा

१८ “चोदकेन, भन्ते, भिक्खुना पर चोदेतुकामेन कति धग्मे अज्झत्त उपट्ठा-पेत्वा परो चोदेतव्वो” ति^१ “चोदकेनुपालि, भिक्खुना पर चोदेतुकामेन पच्च धग्मे अज्झत्त उपट्ठापेत्वा परो चोदेतव्वो—कालेन वक्खामि, नो अकालेन, भूतेन वक्खामि, नो अभूतेन, सण्हेन वक्खामि, नो फरुसेन, अत्थसहितेन वक्खामि, नो अनत्थसहितेन, मेत्तचित्तो वक्खामि, नो दोसन्तरो ति । चोदकेनुपालि, भिक्खुना पर चोदेतुकामेन इमे^२ पच्च धग्मे अज्झत्त उपट्ठापेत्वा परो चोदेतव्वो” ति ।

B 438

§ ९ चोदकचुदितकपटिसंयुक्तकथा

१९ “अधम्मचोदकस्स, भन्ते, भिक्खुनो कतीहाकारेहि^३ विप्पटिसारो उपदहातव्वो” ति^१ “अधम्मचोदकस्स, उपालि, भिक्खुनो पच्चहाकारेहि विप्पटिसारो उपदहातव्वो—अकालेनायस्सा चोदेसि, नो कालेन, अल ते विप्पटिसाराय, अभूतेनायस्सा चोदेसि, नो भूतेन, अल ते विप्पटिसाराय, फरुसेनायस्सा चोदेसि, नो सण्हेन, अल ते विप्पटिसाराय, अनत्थसहितेनायस्सा चोदेसि, नो अत्थसहितेन, अल ते विप्पटिसाराय, दोसन्तरो आयस्सा

R 250

१ सव्यञ्जन-रो० । २ रो० पत्थके नत्थि । ३ धाता-म० । ४ तथारूपास्स-स्या० रो० । ५ रो० पोत्थके नत्थि । ६ सम्पादेति-स्या० । ७ कतिहाकारेहि-सी०, म० ।

चोदेसि, नो मेत्तचित्तो, अल ते विप्पटिसाराया ति । अधम्मचोदकस्स, उपालि, भिक्खुनो इमेहि पञ्चहाकारेहि विप्पटिसारो उपदहातब्बो । त किस्स हेतु^१ यथा न अञ्जो पि भिक्खु जभूतेन चोदेतब्ब मञ्जेय्या” ति ।

“अधम्मचुदितस्स^१ पन, भन्ते, भिक्खुनो कतीहाकारेहि अविप्पटिसारो उपदहा-
 ५ तब्बो” ति^२ “अधम्मचुदितस्स, उपालि, भिक्खुनो पञ्चहाकारेहि अविप्पटिसारो उपदहा-
 तब्बो — अकालेनायस्सा चुदितो, नो कालेन, अल ते अविप्पटिसाराय^३, अभूतेनायस्सा
 चुदितो, नो भूतेन, अल ते अविप्पटिसाराय, फरुसेनायस्सा चुदितो, नो सण्हेन, अल ते
 अविप्पटिसाराय, अनत्थसहितेनायस्सा चुदितो, नो अत्थसहितेन, अल ते अविप्पटिसाराय,
 दोसन्तरेनायस्सा चुदितो, नो मेत्तचित्तेन, अल ते अविप्पटिसाराया ति । अधम्मचुदितस्स,
 १० उपालि, भिक्खुनो इमेहि पञ्चहाकारेहि अविप्पटिसारो उपदहातब्बो” ति ।

“धम्मचोदकस्स, भन्ते, भिक्खुनो कतीहाकारेहि अविप्पटिसारो उपदहातब्बो” ति^२
 “धम्मचोदकस्स, उपालि, भिक्खुनो पञ्चहाकारेहि अविप्पटिसारो उपदहातब्बो — कालेना-
 यस्सा चोदेसि, नो अकालेन, अल ते अविप्पटिसाराय, भूतेनायस्सा चोदेसि, नो अभूतेन,
 B 439 अल ते अविप्पटिसाराय, सण्हेनायस्सा चोदेसि, नो फरुसेन, अल ते अविप्पटिसाराय,
 १५ अत्थसहितेनायस्सा चोदेसि, नो अनत्थसहितेन, अल ते अविप्पटिसाराय, मेत्तचित्तो आयस्सा
 चोदेसि, नो दोसन्तरो, अल ते अविप्पटिसाराया ति । धम्मचोदकस्स, उपालि, भिक्खुनो
 इमेहि पञ्चहाकारेहि अविप्पटिसारो उपदहातब्बो । त किस्स हेतु^१ यथा अञ्जो पि भिक्खु
 भूतेन चोदेतब्ब मञ्जेय्या” ति ।

“धम्मचुदितस्स^३ पन, भन्ते, भिक्खुनो कतीहाकारेहि विप्पटिसारो उपदहातब्बो”
 २० ति^२ “धम्मचुदितस्स, उपालि, भिक्खुनो पञ्चहाकारेहि विप्पटिसारो उपदहातब्बो — कालेना
 यस्सा चुदितो, नो अकालेन, अल ते विप्पटिसाराय, भूतेनायस्सा चुदितो, नो अभूतेन,
 अल ते विप्पटिसाराय, सण्हेनायस्सा चुदितो, नो फरुसेन, अल ते विप्पटिसाराय, अत्थ
 सहितेनायस्सा चुदितो, नो अनत्थसहितेन, अल ते विप्पटिसाराय, मेत्तचित्तेनायस्सा चुदितो,
 नो दोसन्तरेन, अल ते विप्पटिसाराया ति । धम्मचुदितस्स, उपालि, भिक्खुनो इमेहि
 २५ पञ्चहाकारेहि विप्पटिसारो उपदहातब्बो” ति ।

“चोदकेन, भन्ते, भिक्खुना पर चोदेतुकामेन कति धम्मे अज्झत्त मनसि करित्वा^४
 परो चोदेतब्बो” ति^२ “चोदकेनुपालि, भिक्खुना पर चोदेतुकामेन पञ्च धम्मे अज्झत्त
 मनसि करित्वा परो चोदेतब्बो — कारुञ्जता, हितेसिता, अनुकम्पिता,^५ आपत्तिवुट्ठानता,
 R 251 विनयपुरेक्खारता ति । चोदकेनुपालि, भिक्खुना पर चोदेतुकामेन इमे पञ्च धम्मे अज्झत्त
 ३० मनसि करित्वा परो चोदेतब्बो” ति ।

१ अधम्मचुदितकस्स-सी०, रो० । २ विप्पटिसाराय-म० । ३ धम्मचुदितकस्स-सी०, रो० ।

४ अनुकम्पता-सी०, रो० ।

“चुदितेन^१ पन, भन्ते, भिक्खुना कतीसु^२ धम्मेषु पतिट्ठातब्ब” ति^३ “चुदितेनु-
पालि, भिक्खुना द्वीसु धम्मेषु पतिट्ठातब्ब — सच्चे च अकुप्पे चा” ति ।

दुतियभाणवार^३ निट्ठित ।

पातिमोक्खट्ठपनख वक नवम ।

§ १०. तस्सुद्धान

उपोसथे यावतिक पापभिक्खु न निक्खमि^४ ।

B 440

मोग्गल्लानेन निच्छुद्धो^५ अच्छेरा^६ जिनसासने ॥

निन्नोनुपुब्बसिक्खा च ठितधम्मो नातिक्कम्म^७ ।

०

कुणपुक्खिपति^८ सङ्घो सवन्तियो जहन्ति च^९ ॥

सवन्ति परिनिब्बन्ति एकरस विमुत्ति च ।

बहु धम्मविनयो पि भूतद्वारियपुग्गला ॥

समुद् उपम कत्वा वाचेसि^१ सासने गुण ।

उपोसथे पातिमोक्ख न अम्हे कोचि जानाति ॥

10

पटिकच्चेव^{११} उज्झन्ति एको द्वे तीणि चत्तारि^{१२} ।

पञ्च छ सत्त अट्टानि नवा^{१३} च दसमानि च ॥

सील-आचार-दिट्ठि^{१४} च आजीव चतुभागिके^{१५} ।

पाराजिक च सङ्घादि पाचित्ति पाटिदेसनि^{१६} ॥

दुक्कट पञ्चभागेसु सीलचारविपत्ति च ।

15

अकताय^{१७} कताय च छभागेसु^{१८} यथाविधि^{१९} ॥

पाराजिक च सङ्घादि थुल्ल पाचित्तियेन च ।

पाटिदेसनिय चेव दुक्कट च दुब्भासित ॥

सीलचारविपत्ति च दिट्ठिआजीवविपत्ति^२ ।

या च अट्टा कताकते^{२१} तेनेता^{२२} सीलचारदिट्ठिया^{२३} ॥

20

१ चुदितकेन-सी० । २ कतिसु-म० । ३ दुतियकभाणवारो-सी० । दुतियभाणवारो-म० ।
४ निक्खमति-रो० । ५ निज्जुद्धो-रो० । ६ अच्छर-स्या०, रो०, अच्छरिय-सी० । ७ नतिक्कम-
स्या० । ८ कुणपुक्खिपती-सी० । ९ सवन्तियो वे जहन्ति-सी, सवन्तियो जहन्ति-रो० ।
१० ठापेसि-स्या० । ११ पटिकच्चेव-सी०, रो० । १२ चानुरो-स्या० । १३ नव-रो० । १४ दिट्ठी-
सी० । १५ चतुसावके-सी०, रो० । १६ पाटिदेसनी-सी० । १७ अकता-रो० । १८ छभागेसु-
स्या० । १९ यथाठिति-सी०, रो० । २० आजीव च विपत्तिया-स्या० । २१ कतायकतेन-स्या० ।
२२ तेनेका-रो०, स्या० पोत्थके नत्थि । २३ सीलचारा च दिट्ठिया-स्या० ।

- अकताय कताया पि^१ कताकतायमेव च ।
 एव नवविधा वुत्ता यथाभूतेन जायतो^२ ॥
 पाराजिको विप्पकता^३ पच्चक्खातो तथेव च ।
 उपेति पच्चादियति पच्चादानकथा^४ च या^५ ॥
 5 सीलाचारविपत्ति च तथा^६ दिट्ठिविपत्तिया ।
 दिट्ठसुतपरिसङ्कित^७ दसधा त विजानाथ^८ ॥
 B 441 भिक्खु विपप्सति भिक्खु अञ्जो^९ चारोचयाति^{१०} त ।
 सो येव^{११} तस्स अक्खाति पातिमोक्ख ठपेति^{१२} सो ॥
 वुट्ठाति^{१३} अन्तरायेन राजचोरग्गुदका^{१४} च^{१५} ॥
 10 मनुस्सअमनुस्सा च वाळसरीसपा^{१६} जीविब्रह्म^{१७} ॥
 दसन्नमञ्जतरेन^{१८} तस्मि अञ्जतरेसु वा ।
 धम्मिकाधम्मिका चेव यथा मग्गेन जानाथ^{१९} ॥
 R 252 कालभूतत्थसहित^{२०} लमिस्सामि भविस्सति ।
 कायवाचसिका मेत्ता बाहुसच्च^{२१} उभयानि^{२२} ॥
 15 कालभूतेन सण्हेन अत्थमेत्तेन चोदये ।
 विप्पटिसारधम्मेन^{२३} तथा^{२४} वाचा^{२५} विनोदये ॥
 धम्मचोदचुदितस्स विनोदेति^{२६} विप्पटिसारो^{२७} ।
 करुणा हितानुकम्पि^{२८} वुट्ठानपुरेक्खारतो^{२९} ॥
 चोदकस्स पटिपत्ति सम्बुद्धेन पकासिता^{३०} ।
 20 सच्चे चेव अकुप्पे च चुदितस्सेव^{३१} धम्मता ति^{३२} ॥

इमहि खन्धके वत्थू^{३३} तिस ।

पातिमोक्खट्टपनक्खन्धक निट्ठित ।

१ कताय पि-सी० । २ जानता-सी० । ३ विप्पकतो-सी०, रो० । ४-४ पच्चादानकथाय च-
 स्या०, पच्चादानकता च यो-सी०, पच्चादानकथा च यो-रो० । ५ यथा-सी०, रो० । ६ दिट्ठसुतपरि-
 सङ्की-सी०, दिट्ठसुतपरिसङ्कि-रो० । ७ विजानाथ-सी०, स्या० । ८ विपप्सञ्जो-रो० । ९ चारोचति-
 रो० । १० त सुद्धेव-रो०, सुद्धेव-स्या०, सुद्धेव-सी० । ११ ठपेति-स्या० । १२ उट्ठाति-सी० ।
 १३ १३ राजा चोरअग्गुदक-स्या० । १४ वाळ सिरिसपा च-स्या०, वाळ सिरिसप-सी० । १५ जीवित-
 स्या०, जीवब्रह्म-सी० । १६ दसन्नमञ्जतरेकेन-सी०, रो०, ब्रह्मचारी च दसन्न-स्या० । १७ जानाथ-
 सी०, स्या० । १८ कालभूतत्थसहित-रो०, कालाभूतत्थसहित-सी० । १९-१९ बाहुसच्चभयानि तु-
 स्या० । २० विप्पटिसाराधम्मेन-सी०, रो०, विप्पटिसारी अधम्मेन-स्या० । २१ २१ तथेवा पि-
 स्या० । २२-२२ विनोदे विप्पटिस्सरे-स्या० । २३ हितानुकम्पा-स्या० । २४ वुट्ठानम्पि पुरक्खिता-
 स्या०, वुट्ठानपुरेक्खारता-सी०, रो० । २५ पकासित-रो० । २६ २६ चुदितस्सेव धम्मता ति-स्या०,
 चुदितस्स च धम्मिका ति-सी० । २७ वत्थु-सी०, रो० ।

१०. भिक्खुनिकखन्धकं

§ १ महापजापतीगोतमीवत्थु

१ तेन समयेन बुद्धो भगवा सक्केसु विहरति कपिलवत्थुस्स निग्रोधारामे । अथ खो महापजापती^१ गोतमी येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त अट्ठासि । एकमन्त ठिता खो महापजापती गोतमी भगवन्त एतदवोच — “साधु, भन्ते, लभेय्य मातुगामो तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज” ति । “अल, गोतमि, मा ते रुच्चि मातुगामस्स तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज” ति । दुतिय पि खो महापजापती गोतमी भगवन्त एतदवोच — “साधु, भन्ते, लभेय्य मातुगामो तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज” ति । “अल, गोतमि, मा ते रुच्चि मातुगामस्स तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज” ति । ततिय पि खो महापजापती गोतमी भगवन्त एतदवोच — “साधु, भन्ते, लभेय्य मातुगामो तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज” ति । “अल, गोतमि, मा ते रुच्चि मातुगामस्स तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज” ति । अथ खो महापजापती गोतमी — न भगवा अनुजानाति मातुगामस्स तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज ति — दुक्खी दुम्भना अस्सुमुखी रुदमाना भगवन्त अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा पक्कामि ।

B 442

R 203

अथ खो भगवा कपिलवत्थुस्स यथाभिरन्त^२ विहरित्वा येन वेसाली तेन चारिक^३ 15 पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन वेसाली तदवसरि । तत्र सुद भगवा वेसालिय विहरति महावने कूटागारसालय । अथ खो महापजापती गोतमी केसे छेदापेत्वा कासायानि क्थानि अच्छादेत्वा सम्बहुलाहि साकियानीहि सद्धि येन वेसाली तेन पक्कामि । अनुपुब्बेन येन वेसाली महावन कूटागारसाला तेनुपसङ्गमि । अथ खो महापजापती गोतमी सूनेहि^३ पादेहि रजोकिण्णेन गत्तेन दुक्खी दुम्भना अस्सुमुखी रुदमाना बहिद्वारकोट्टके अट्ठासि । अहसा 20 खो आयस्सा आनन्दो महापजापति गोतमि सूनेहि पादेहि रजोकिण्णेन गत्तेन दुक्खि दुम्भन अस्सुमुखि रुदमान बहिद्वारकोट्टके ठित । दिस्वान महापजापति गोतमि एतदवोच — “किस्स त्व, गोतमि, सूनेहि पादेहि रजोकिण्णेन गत्तेन दुक्खी दुम्भना अस्सुमुखी रुदमाना बहिद्वारकोट्टके ठिता” ति^२ “तथा हि पन, भन्ते आनन्द, न भगवा अनुजानाति मातुगामस्स तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज” ति । “तेन हि 25 त्व, गोतमि, मुहुत्त इधेव ताव होहि, यावाह भगवन्त याचामि मातुगामस्स तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज” ति ।

R 204

B 443

अथ खो आयस्सा आनन्दो येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त
अभिग्रादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो आयस्सा आनन्दो भगवन्त
एतदवोच — “एसा, भन्ते, महापजापती गोतमी सूनेहि पादेहि रजोकिण्णेन गत्तेन दुक्खी
दुम्भना अस्सुमुखी रुदमाना वहिद्वारकोट्टके ठिता — न भगवा अनुजानाति मातुगामस्स
5 तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज ति । साधु, भन्ते, लभेय्य
मातुगामो तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज” ति । “अल, आनन्द,
मा ते रुच्चि मातुगामस्स तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज” ति ।
दुतिय पि खो पे० ततिय पि खो आयस्सा आनन्दो भगवन्त एतदवोच — “साधु,
भन्ते, लभेय्य मातुगामो तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज” ति ।
10 “अल, आनन्द, मा ते रुच्चि मातुगामस्स तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय
पब्बज्जा” ति ।

अथ खो आयस्सा आनन्दो — “न भगवा अनुजानाति मातुगामस्स तथागतप्पवेदिते
धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज, यन्नूनाह^१ अञ्जेन पि परियायेन भगवन्त याचेय्य
मातुगामस्स तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज” ति । अथ खो,
15 आयस्सा आनन्दो भगवन्त एतदवोच — “भब्बो नु खो, भन्ते, मातुगामो तथागतप्पवेदिते
धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बजित्वा सोतापत्तिफल वा सकदागामिफल^२ वा अना-
गामिफल वा अरहत्तफल^३ वा सच्छिकातु” ति ? “भब्बो, आनन्द, मातुगामो तथागतप्प-
वेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बजित्वा सोतापत्तिफल पि सकदागामिफल पि
अनागामिफल पि अरहत्तफल पि सच्छिकातु” ति । “सचे, भन्ते, भब्बो मातुगामो
B 444 20 तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बजित्वा सोतापत्तिफल पि सकदागामि-
फल पि अनागामिफल पि अरहत्तफल पि सच्छिकातु, बहूपकारा, भन्ते, महापजापती
R 255 गोतमी भगवतो मातुच्छा आपादिका, पोसिका, खीरस्स दायिका, भगवन्त जनेत्तिया
कालङ्कताय^४ थज्ज पायेसि, साधु, भन्ते, लभेय्य मातुगामो तथागतप्पवेदिते धम्मविनये
अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज” ति ।

§ २ अट्ठ गरुधम्मा

25 २ “सचे, आनन्द, महापजापती गोतमी अट्ठ गरुधम्मे पटिगण्हाति,^५ सावस्सा ।
हेतु उपसम्पदा ।

(१) “वस्ससतुपसम्पन्नाय^६ भिक्खुनिया तदहुपसम्पन्नस्स भिक्खुनो अभिवादन

— १ यन्नूनाह—म० । २ सकदागामिफल—स्या० । ३ अरहत्त—सी०, रो० । ४ कालकताय—
सी०, स्या० । ५ पटिगण्हाति—रो०, पतिगण्हाति—सी० । ६ वस्ससतुपसम्पन्नाय—स्या०, रो० ।

पञ्चुट्टान अञ्जलिकम्म सामीचिकम्म कातब्ब । अय पि धम्मो सक्त्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव अनतिक्रमनीयो ।

(२) “न भिक्खुनिया अभिक्खुके आवासे वस्स वसितब्ब । अय पि धम्मो सक्त्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव अनतिक्रमनीयो ।

(३) “अन्वद्धमास भिक्खुनिया भिक्खुसङ्घतो द्वे धम्मा पच्चासीसितब्बा^१—० उपोसथपुच्छक च, ओसादूपसङ्कमन च । अय पि धम्मो सक्त्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव अनतिक्रमनीयो ।

(४) “वस्स वुत्थाय^२ भिक्खुनिया उभतोसङ्घे तीहि ठानेहि पवारेतब्ब — दिट्ठेन वा, सुतेन वा, परिसङ्काय वा । अय पि धम्मो सक्त्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव अनतिक्रमनीयो ।

10

(५) “गरुधम्म अज्झापन्नाय भिक्खुनिया उभतोसङ्घे पक्खमानत्त चरितब्ब । अय पि धम्मो सक्त्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव अनतिक्रमनीयो ।

(६) “द्वे वम्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय सिक्खमानाय उभतोसङ्घे उपसम्पदा परियेसितब्बा । अय पि धम्मो सक्त्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव अनतिक्रमनीयो ।

15

(७) “न भिक्खुनिया केनचि परियायेन भिक्खु अक्कोसितब्बो परिभासितब्बो । अय पि धम्मो सक्त्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव अनतिक्रमनीयो ।

B 44o

(८) “अज्जतग्गे ओवटो भिक्खुनीन भिक्खूसु वचनपथो, अनोपटो भिक्खून भिक्खुनीसु वचनपथो । अय पि धम्मो सक्त्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव अनतिक्रमनीयो ।

20

“सचे, आनन्द,^३ महापजापती गोतमी इमे अट्ट गरुधम्मे पटिगण्हाति,^४ सावस्सा होतु उपसम्पदा” ति ।

अथ खो आयस्सा आनन्दो भगवतो सन्तिके अट्ट गरुधम्मे उगहेत्वा येन महापजापती गोतमी तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा महापजापति गोतमि एतदवोच—“सचे खो त्व, गोतमि, अट्ट गरुधम्मे पटिगण्हेय्यासि,^५ सा व ते भविस्सति उपसम्पदा ।

25

“वस्ससतूपसम्पन्नाय भिक्खुनिया तदहुपसम्पन्नस्स भिक्खुनो अभिवादन पञ्चुट्टान अञ्जलिकम्म सामीचिकम्म कातब्ब । अय पि धम्मो सक्त्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव अनतिक्रमनीयो ।

१ पच्चासिसितब्बा—सी०, स्या०, रो० । २ वस्सवुट्ठाय—म०, वस्स वुट्ठाय—स्या० । ३ पनानन्द—स्या० । ४ पटिगण्हाति—रो०, पतिगण्हाति—सी० । ५ पटिगण्हेय्यासि—रो०, पतिगण्हेय्यासि—सी० ।

“न भिक्खुनिया अभिक्खुके आवासे वस्स वसितब्ब । अय पि धम्मो सक्कत्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव अनतिक्रमनीयो ।

“अन्वद्धमास भिक्खुनिया भिक्खुसङ्घतो द्वे धम्मा पच्चासीसितब्बा—उपोसथपुच्छक च, ओवादूपसङ्गमन च । अय पि धम्मो सक्कत्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव
5 अनतिक्रमनीयो ।

“वस्स वुत्थाय भिक्खुनिया उभतोसङ्घे तीहि ठानेहि पवारेतब्ब—दिट्ठेन वा, सुतेन वा, परिसङ्काय वा । अय पि धम्मो सक्कत्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव अन-
तिक्रमनीयो ।

“गरुधम्म अज्झापन्नाय भिक्खुनिया उभतोसङ्घे पक्खमानत्त चरितब्ब । अय पि
10 धम्मो सक्कत्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव अनतिक्रमनीयो ।

“द्वे वम्सानि उसु धम्मेषु सिम्भितसिक्खाय सिक्खमानाय उभतोसङ्घे उपसम्पदा परियेसितब्बा । अय पि धम्मो सक्कत्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव अनतिक्रमनीयो ।

B 446

“न भिक्खुनिया केनचि परियायेन भिक्खु अक्कोसितब्बो परिभासितब्बो । अय पि धम्मो सक्कत्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव अनतिक्रमनीयो ।

15 “अज्जतग्गे ओयटो भिक्खुनीन भिक्खूसु वचनपथो, अनोयटो भिक्खून भिक्खुनीसु वचनपथो । अय पि धम्मो सक्कत्वा गरुत्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीव अनतिक्रमनीयो ।

“सचे खो त्व, गोतमि, इमे अट्ठ गरुधम्मे पटिगण्हेय्यासि, सा व ते भविस्सति उपसम्पदा” ति ।

“सेय्यथापि, भन्ते आनन्द, इत्थी वा पुरिसो वा दहरो, युसा, मण्डनकजातिको^१
R 256 20 सीसनहातो उप्पलमाल वा वस्सिकमाल वा अतिमुत्तकमाल^२ वा लभित्वा उभोहि हत्थेहि पटिगहेत्वा उत्तमङ्गे सिरसि^३ पटिगपेय्य, एवमेव खो अह, भन्ते, आनन्द इमे अट्ठ गरु-
धम्मे पटिगण्हामि यावजीव अनतिक्रमनीये” ति ।

अथ खो आयस्सा आनन्दो येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो आयस्सा आनन्दो भगवन्त एत-
25 दवोच — “पटिगहिता, भन्ते, महापजापतिया गोतमिया अट्ठ गरुधम्मा, उपसम्पन्ना भगवतो मातुच्छा” ति ।

“सचे, आनन्द नालभिस्स^४ मातुगामो तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज, चिरट्ठितिक, आनन्द, ब्रह्मचरिय अभविस्स, वस्ससहस्स सद्धम्हो तिट्ठेय्य । यतो च खो, आनन्द, मातुगामो तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्सा अन-

१ मण्डनजातिको—स्या०, रो० । २ अतिमुत्तकमाल—स्या० । ३ सिरसि—स्या० । ४ नाल-
भिस्सा—सी० ।

गारिय पब्बजितो, न दानि, आनन्द, ब्रह्मचरिय चिरट्टितिक भविस्सति । पञ्चेव दानि, आनन्द, वस्ससतानि सद्धम्मो ठम्सति ।

“सेय्यथापि, आनन्द, यानि कानिचि कुलानि बहुत्थिकानि^१ अप्पपुरिसकानि, तानि सुप्पधसियानि होन्ति चोरेहि कुम्भत्थेनकेहि^२, एवमेव खो, आनन्द, यस्सि धम्मविनये लभति मातुगामो अगारस्सा अनगारेय पब्बज्ज, न त ब्रह्मचरिय चिरट्टितिक होति । 5

“सेय्यथापि, आनन्द, सम्पन्ने सालिक्खेत्ते सेतट्टिका नाम रोगजाति निपतति, एव त सालिक्खेत्त न चिरट्टितिक होति, एवमेव खो, आनन्द, यस्सि धम्मविनये लभति मातुगामो अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज, न त ब्रह्मचरिय चिरट्टितिक होति । B 447

“सेय्यथापि, आनन्द, सम्पन्ने उच्छुस्खेत्ते मञ्जिट्टिका^३ नाम रोगजाति निपतति, एव त उच्छुस्खेत्त न चिरट्टितिक होति, एवमेव खो, आनन्द, यस्सि धम्मविनये लभति 10 मातुगामो अगारस्सा अनगारिय पब्बज्ज, न त ब्रह्मचरिय चिरट्टितिक होति ।

“सेय्यथापि, आनन्द, पुरिसो महतो तळाकम्स पटिक्खेत्त^४ पाळि^५ बन्धेय्य यावदेव उदकस्स अनतिक्रमनाय, एवमेव खो, आनन्द, मया पटिक्खेत्त भिक्षुनीन अट्ट गरुधम्मा^६ पञ्जत्ता यावजीव अनतिक्रमनीया” ति ।

भिक्षुनीन अट्ट गरुधम्मा^६ निट्ठिता^७ ।

§ ३ भिक्षुनीउपसम्पदानुजानना

३ अथ खो महापजापती गोतमी येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त 15 अभिवादेत्वा एकमन्त अट्ठासि । एकमन्त ठिता खो महापजापती गोतमी भगवन्त एतद-वोच — “कथाह, भन्ते, इमासु साकियानीसु पटिपज्जामी” ति^१ अथ खो भगवा महापजा-पति गोतमि धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहसेसि । अथ खो महापजापती गोतमी भगवता धम्मिया कथाय सन्दस्सिता समादपिता समुत्तेजिता सम्पहसिता भगवन्त अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा पक्कामि । अथ खो भगवा एतस्सि 20 निदाने एतस्सि पकरणे धम्मि कथ कत्वा भिक्षू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्षवे, भिक्षूहि भिक्षुनियो उपसम्पादेतु” ति ।

R. 257

अथ खो ता भिक्षुनियो महापजापति गोतमि एतदवोचु — “अय्या अनुपसम्पन्ना, मय चम्हा^२ उपसम्पन्ना, एव हि भगवता पञ्जत्त भिक्षूहि भिक्षुनियो उपसम्पादेतब्बा”

१ बहुत्थिकानि-सी०, स्या० । २ कुम्भत्थेनकेहि-म०, स्या० । ३ मञ्जिट्टिका-सी०, स्या०, रो० । ४ पटिक्खेत्त-सी०, रो० । ५ पाळि-स्या०, आलि-रो० । ६ गरुधम्म-रो० । ७ निट्ठित-रो० । ८ मयम्हा-रो०, सी० ।

B 448

ति । अथ खो महापजापती गोतमी येनायस्सा आनन्दो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्सन्त आनन्द अभिवादेत्वा एकमन्त अट्ठासि । एकमन्त ठिता खो महापजापती गोतमी आयस्सन्त आनन्द एतदवोच — “इमा म, भन्ते आनन्द, भिक्खुनियो एवमाहसु — ‘अय्या अनुपसम्पन्ना, मयञ्चम्हा उपसम्पन्ना, एव हि भगवता पञ्जत्त भिक्खूहि भिक्खुनियो ५ उपसम्पादेतब्बा’ ” ति ।

अथ खो आयस्सा आनन्दो येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो आयस्सा आनन्दो भगवन्त एतदवोच — “महापजापती, भन्ते, गोतमी एवमाह — ‘इमा म, भन्ते आनन्द, भिक्खुनियो एवमाहसु — अय्या अनुपसम्पन्ना, मयञ्चम्हा उपसम्पन्ना, एव हि भगवता पञ्जत्त भिक्खूहि १० भिक्खुनियो उपसम्पादेतब्बा’ ” ति ।

“यदग्गेन, आनन्द, महापजापतिया गोतमिया अट्ठ गरुधम्मा पटिग्गहिता, तदेव सा उपसम्पन्ना” ति ।

§ ४ महापजापतिया गोतमिया वरयाचनादीनि

४ अथ खो महापजापती गोतमी येनायस्सा आनन्दो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्सन्त आनन्द अभिवादेत्वा एकमन्त अट्ठासि । एकमन्त ठिता खो महापजापती १५ गोतमी आयस्सन्त आनन्द एतदवोच — “एकाह, भन्ते आनन्द, भगवन्त वर याचामि । साधु, भन्ते, भगवा अनुजानेय्य भिक्खून् च भिक्खुनीन् च यथावुट्ठु^१ अभिवादन पच्चुट्ठान अञ्जलिकम्म सामीचिकम्म’ ” ति ।

अथ खो आयस्सा आनन्दो येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्नो खो आयस्सा आनन्दो भगवन्त एतदवोच — २० “महापजापती, भन्ते, गोतमी एवमाह — “एकाह, भन्ते आनन्द, भगवन्त वर याचामि । साधु, भन्ते, भगवा अनुजानेय्य भिक्खून् च भिक्खुनीन् च यथावुट्ठु अभिवादन पच्चुट्ठान अञ्जलिकम्म सामीचिकम्म’ ” ति ।

R 258

“अट्ठानमेत, आनन्द, अनवकासो, य तथागतो अनुजानेय्य मातुगामस्स अभिवादन पच्चुट्ठान अञ्जलिकम्म सामीचिकम्म । इमे हि नाम, आनन्द, अञ्जतित्थिया दुरक्खातधम्मा ॥

B 449

२५ मातुगामस्स अभिवादन पच्चुट्ठान अञ्जलिकम्म सामीचिकम्म न करिस्सन्ति, किमङ्ग^२ पन तथागतो अनुजानिस्सति मातुगामस्स अभिवादन पच्चुट्ठान अञ्जलिकम्म सामीचिकम्म” ति २

अथ खो भगवा एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे धम्मि कथ कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, मातुगामस्स अभिवादन पच्चुट्ठान अञ्जलिकम्म सामीचिकम्म कातब्ब । यो करेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

अथ खो महापजापती गोतमी येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त अभिवादेत्वा एकमन्त अट्ठासि । एकमन्त ठिता खो महापजापती गोतमी भगवन्त एतद-
 वोच — “यानि तानि, भन्ते, भिक्खुनीन सिक्खापदानि भिक्खूहि साधारणानि, कथ मय,
 भन्ते, तेसु सिक्खापदेसु पटिपज्जामा” ति ^१ “यानि तानि, गोतमि, भिक्खुनीन सिक्खा-
 पदानि भिक्खूहि साधारणानि, यथा भिक्खू सिक्खन्ति तथा तेसु सिक्खापदेसु सिक्खथा” ^५
 ति । “यानि पन तानि, भन्ते, भिक्खुनीन सिक्खापदानि भिक्खूहि असाधारणानि, कथ
 मय, भन्ते, तेसु सिक्खापदेसु पटिपज्जामा” ति ^२ “यानि तानि, गोतमि, भिक्खुनीन सिक्खा-
 पदानि भिक्खूहि असाधारणानि, यथापञ्जत्तेसु सिक्खापदेसु सिक्खथा” ति ।

५ अथ खो महापजापती गोतमी येन भगवा तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा भगवन्त
 अभिवादेत्वा एकमन्त अट्ठासि । एकमन्त ठिता खो महापजापती गोतमी भगवन्त एतद-¹⁰
 वोच — “साधु मे, भन्ते, भगवा सङ्घित्तेन धम्म देसेतु यमहं^१ भगवतो धम्म सुत्वा एका
 वूपकट्ठा अप्पमत्ता आतापिनी पहितत्ता विहरेय्य” ति । “ये च खो त्व, गोतमि, धम्मे
 जानेय्यासि—इमे धम्मा सरागाय सवत्तन्ति नो विरागाय, सञ्जोगाय सवत्तन्ति नो
 विसञ्जोगाय, आचयाय सवत्तन्ति नो अपचयाय, महिच्छताय सवत्तन्ति नो अप्पिच्छताय,
 असन्तुट्ठिया सवत्तन्ति नो सन्तुट्ठिया, सङ्गणिकाय सवत्तन्ति नो पविवेकाय, कोसज्जाय¹⁵
 सवत्तन्ति नो विरियारम्भाय,^२ दुब्भरताय^३ सवत्तन्ति नो सुभरताय, एकसेन, गोतमि, धारे- R 259
 य्यासि—नेसो धम्मो, नेसो विनयो, नेत सत्थुसासन ति । ये च खो त्व, गोतमि, धम्मे
 जानेय्यासि—इमे धम्मा विरागाय सवत्तन्ति नो सरागाय, विसञ्जोगाय सवत्तन्ति नो
 सञ्जोगाय, अपचयाय सवत्तन्ति नो आचयाय, अप्पिच्छताय सवत्तन्ति नो महिच्छताय, B 450
 सन्तुट्ठिया सवत्तन्ति नो असन्तुट्ठिया, पविवेकाय सवत्तन्ति नो सङ्गणिकाय, विरियारम्भाय²⁰
 सवत्तन्ति नो कोसज्जाय, सुभरताय सवत्तन्ति नो दुब्भरताय, एकसेन, गोतमि, धारेय्यासि—
 एसो धम्मो, एसो विनयो, एत सत्थुसासन” ति ।

§ ५ पातिमोक्खुद्देसआपत्तिप्पटिग्गहणादीनि

६ तेन^४ खो पन समयेन भिक्खुनीन पातिमोक्ख न उद्दिसीयति^५ । भगवतो एत-
 मत्थ आरोचेसु — “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खुनीन पातिमोक्ख उद्दिसितु” ति । अथ
 खो भिक्खून् एतदहोसि — “केन नु खो भिक्खुनीन पातिमोक्ख उद्दिसितब्ब” ति ^२ ²⁵
 भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खूहि भिक्खुनीन पातिमोक्ख
 उद्दिसितु” ति ।

१ याह-सी० । २ वीरियारम्भाय-म० । ३ दुभरताय-सी० । ४-४ तेन खो पन
 समयेन भिक्खु भिक्खुनीन पातिमोक्ख न उद्दिसन्ति-स्या० । ५ भिक्खुनीन-रो० ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू भिक्खुनूपस्सय^१ उपसङ्कमित्वा भिक्खुनीन पातिमोक्ख उद्दिसन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति—“जायायो इमा इमेस, जारियो इमा इमेस, इदानी इमे इमाहि सद्धि अभिरमिस्सन्ती” ति । अस्सोसु खो भिक्खू तेस मनुस्सान उज्झायन्तान खिय्यन्तान विपाचेन्तान । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खूहि भिक्खुनीन पातिमोक्ख उद्दिसितब्ब । यो उद्दिसेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खुनीहि भिक्खुनीन पातिमोक्ख उद्दिसितु” ति । भिक्खुनियो न जानन्ति—“एव पातिमोक्ख उद्दिसितब्ब” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खूहि भिक्खुनीन आचिक्खितु—“एव पातिमोक्ख उद्दिसेय्याथा”” ति ।

- 10 ७ तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो आपत्ति न पटिकरोन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया आपत्ति न पटिकातब्बा । या न पटिकरेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति । भिक्खुनियो न जानन्ति—“एव आपत्ति पटिकातब्बा” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खूहि भिक्खुनीन आचिक्खितु—
R. 260 “एव आपत्ति पटिकरेय्याथा”” ति । अथ खो भिक्खून् एतदहोसि—“केन नु खो भिक्खुनीन्
15 आपत्ति पटिग्गहेतब्बा” ति^२ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खूहि भिक्खुनीन आपत्ति पटिग्गहेतु” ति ।

- तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो रथिकाय^३ पि व्यूहे^३ पि सिङ्घाटके पि भिक्खु
B 451 पस्सित्वा पत्त भूमिय निक्खपित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पग्गहेत्वा आपत्ति पटिकरोन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति—“जायायो
20 इमा इमेस, जारियो इमा इमेस, रत्ति विमानेत्वा इदानी खमापेन्ती” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खूहि भिक्खुनीन आपत्ति पटिग्गहेतब्बा । यो पटिग्गहेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खुनीहि भिक्खुनीन आपत्ति पटिग्गहेतु” ति । भिक्खुनियो न जानन्ति—“एव आपत्ति पटिग्गहेतब्बा” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खूहि भिक्खुनीन आचिक्खितु—“एव
25 आपत्ति पटिग्गहेय्याथा”” ति ।

८ तेन खो पन समयेन भिक्खुनीन^४ कम्म न करियति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खुनीन कम्म कातु” ति । अथ खो भिक्खून् एतदहोसि—“केन नु खो भिक्खुनीन कम्म कातब्ब” ति^२ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खूहि भिक्खुनीन कम्म कातु” ति ।

१ भिक्खुनूपस्सय—म० । २ रथिया—सी०, स्या०, रो० । ३ व्यूहे—सी०, स्या०, रो० ।
४ भिक्खूहि भिक्खुनीन—स्या० ।

तेन खो पन समयेन कतकम्मा भिक्खुनियो रथिकाय पि व्यूहे पि सिङ्घाटके पि भिक्खु पस्सित्वा पत्त भूमिय निक्खिपित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पम्माहेत्वा खमापेन्ति 'एव नूनं कातब्ब' ति मज्जमाना । मनुम्मा तथेन उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “जायायो इमा इमेस, जारियो इमा इमेस, रत्ति विमानेत्वा इदानि खमापेन्ती” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खूहि भिक्खुनीन कम्म 5 कातब्ब । यो करेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खुनीहि भिक्खुनीन कम्म कातु” ति । भिक्खुनियो न जानन्ति — “एव कम्म कातब्ब” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खूहि भिक्खुनीन आचिक्खितु — ‘एव कम्म करेय्याथा’ ” ति ।

९ तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो सङ्घमज्जे भण्डनजाता कलहजाता विवादापन्ना अज्जमज्ज मुखसत्तीहि वितुदन्ता विहरन्ति । न सक्कोन्ति त अधिकरण वूपसमेतु । भगवतो 10 एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खूहि भिक्खुनीन अधिकरण वूपसमेतु” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू भिक्खुनीन अधिकरण वूपसमेन्ति । तस्मि खो पन 15 अधिकरणे विनिच्छियमाने दिस्सन्ति भिक्खुनियो कम्मप्पत्तायो पि आपत्तिगामिनियो पि । भिक्खुनियो एवमाहसु — “साधु, भन्ते, अय्या व भिक्खुनीन कम्म करोन्तु, अय्या व भिक्खुनीन आपत्ति पटिगण्हन्तु,^१ एव हि भगवता पज्जत्त भिक्खूहि भिक्खुनीन अधि-15 करण वूपसमेतब्ब” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खूहि भिक्खुनीन कम्म आरोपेत्वा^२ भिक्खुनीन निय्यादेतु^३ — भिक्खुनीहि भिक्खुनीन कम्म कातु, भिक्खूहि भिक्खुनीन आपत्ति आरोपेत्वा भिक्खुनीन निय्यादेतु, भिक्खुनीहि भिक्खुनीन आपत्ति पटिगहेतु” ति ।

तेन खो पन समयेन उप्पलवण्णाय भिक्खुनिया अन्तेवासिनी भिक्खुनी^४ सत्त 20 वस्सानि भगवन्त अनुबन्धा^५ होति विनय परियापुणन्ती । तस्सा मुट्ठस्सतिनिया गहितो गहितो मुस्सति । अस्सोसि खो सा भिक्खुनी — “भगवा किर सावत्थि गन्तुकामो” ति । अथ खो तस्सा भिक्खुनिया एतदहोसि — “अह खो सत्त वस्सानि भगवन्त अनुबन्धि विनय परियापुणन्ती । तस्सा मे मुट्ठस्सतिनिया गहितो गहितो मुस्सति । दुक्कर खो पन मातुगामेन 25 यावजीव सत्थार अनुबन्धितु । कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति^६ अथ खो सा भिक्खुनी^७ भिक्खुनीन एतमत्थ आरोचेसि । भिक्खुनियो भिक्खून् एतमत्थ आरोचेसु । भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खूहि भिक्खुनीन विनय वाचेतु” ति ।

पठमभाणवार^८ ।

१ पुन न-स्या० । २ पटिगण्हन्तु-रो०, पटिगण्हन्तु-सी० । ३ रोपेत्वा-सी०, रो० । ४ नीयादेतु-सी० । ५ अन्तेवासिभिक्खुनी-रो०, अन्तेवासी भिक्खुनी-सी० । ६ अनुबद्धा-सी०, रो० । ७ पठमकभाणवार-सी०, पठमभाणवारो निद्वितो-म० ।

§ ६ कद्दमोदकओसिञ्चनकायदस्सनदण्डकम्मादीनि

१० अथ खो भगवा वेसालिय यथाभिरन्त^१ विहरित्वा येन सावत्थि^२ तेन चारिक पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिक चरमानो येन सावत्थि तदवसरि । तत्र सुद भगवा सावत्थिय विहरति जेतवने अनाथपिण्डकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू भिक्खुनियो कद्दमोदकेन ओसिञ्चन्ति—अप्पेव नाम अम्हेसु सारज्जेय्यु ति ।

R 262 भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुना भिक्खुनियो कद्दमोदकेन ओसिञ्चितब्बा । यो ओसिञ्चेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, तस्स भिक्खुनो दण्डकम्म कातु” ति । अथ खो भिक्खून एतदहोसि—“किन्तु खो दण्डकम्म कातब्ब” ति^३ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अवन्दियो सो, भिक्खवे, भिक्खु भिक्खुनीसङ्घेन^४ कातब्बो” ति ।

10 तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खू काय विवरित्वा भिक्खुनीन दस्सेन्ति, ऊरु विवरित्वा भिक्खुनीन दस्सेन्ति, अङ्गजात विवरित्वा भिक्खुनीन दस्सेन्ति, भिक्खुनियो ओभासेन्ति, भिक्खुनीहि सद्धि सम्पयोजेन्ति—अप्पेव नाम अम्हेसु सारज्जेय्यु ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुना कायो विवरित्वा भिक्खुनीन दस्सेतब्बो, न ऊरु विवरित्वा भिक्खुनीन दस्सेतब्बो,^५ न अङ्गजात विवरित्वा भिक्खुनीन दस्सेतब्ब, न 15 भिक्खुनियो ओभासितब्बा, न भिक्खुनीहि सद्धि सम्पयोजेतब्ब । यो सम्पयोजेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, तस्स भिक्खुनो दण्डकम्म कातु” ति । अथ खो भिक्खून एतदहोसि—“किन्तु खो दण्डकम्म कातब्ब” ति^६ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अवन्दियो सो, भिक्खवे, भिक्खु भिक्खुनीसङ्घेन कातब्बो” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खुनियो भिक्खू^७ कद्दमोदकेन ओसिञ्चन्ति—
20 अप्पेव नाम अम्हेसु सारज्जेय्यु ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खु-
निया भिक्खू^८ कद्दमोदकेन ओसिञ्चितब्बा” । या ओसिञ्चेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनु-
जानामि, भिक्खवे, तस्सा भिक्खुनिया दण्डकम्म कातु” ति । अथ खो भिक्खून एतद-
होसि—“किन्तु खो दण्डकम्म कातब्ब” ति^९ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि
भिक्खवे, आवरण कातु” ति । आवरणे कते न आदियन्ति । भगवतो एतमत्थ आरो-
25 चेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, ओवाद ठपेतु” ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खुनियो काय विवरित्वा भिक्खून दस्सेन्ति,
थन विवरित्वा भिक्खून दस्सेन्ति, ऊरु विवरित्वा भिक्खून दस्सेन्ति, अङ्गजात विवरित्वा
R 263 भिक्खून दस्सेन्ति, भिक्खू ओभासेन्ति, भिक्खूहि सद्धि सम्पयोजेन्ति—अप्पेव नाम

१ यथाभिरत्त-सी० । २ सावत्थी-स्या० । ३ भिक्खुनिसङ्घेन-म० । ४ दस्सेतब्बा-स्या० ।
५ भिक्खु-म० । ६ भिक्खु-म० । ७ ओसिञ्चितब्बो-म० ।

अम्हेसु सारज्जेय्यु ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया कायो विवरित्ता भिक्खून दस्सेतब्बो, न थनो^१ विवरित्ता भिक्खून दस्सेतब्बो,^२ न ऊरु विवरित्ता भिक्खून दस्सेतब्बो,^३ न अङ्गजात विवरित्ता भिक्खून दस्सेतब्ब, न भिक्खू ओभासितब्बा, न भिक्खूहि सद्धि सम्पयोजेतब्ब । या सम्पयोचेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, तस्सा भिक्खुनिया दण्डकम्म कातु” ति । अथ खो भिक्खून एतदहोसि — “किं^४ नु खो दण्डकम्म कातब्ब” ति^५ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, आवरण कातु” ति । आवरणे कते न आदियन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, ओवाद ठपेतु” ति ।

अथ खो भिक्खून एतदहोसि — “कप्पति नु खो ओवादद्वपिताय^६ भिक्खुनिया सद्धि उपोसथ कातु, न नु खो कप्पती” ति^७ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे,^{१०} ओवादद्वपिताय भिक्खुनिया सद्धि उपोसथो कातब्बो, याव न त अधिकरण वूपसन्त^१ होती” ति^१ ।

—o—

§ ७ ओवादद्वपन कायबन्धनधारण मुखा- लिम्पनउम्मदनादीनि

११ तेन खो पन समयेन आयस्सा उदायी^१ ओवाद ठपेत्वा चारिक पक्कामि । भिक्खुनियो उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथं हि नाम अय्यो उदायी ओवाद ठपेत्वा चारिक पक्कमिस्सती” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, ओवाद^{१५} ठपेत्वा चारिका पक्कमितब्बा^१ । यो पक्कमेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू बाला अव्यत्ता^२ ओवाद ठपेन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, बालेन अव्यत्तेन ओवादो ठपेतब्बो । यो ठपेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू अवत्थुस्सि अकारणे ओवाद ठपेन्ति । भगवतो^{२०} एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, अवत्थुस्सि अकारणे ओवादो ठपेतब्बो । यो ठपेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू ओवाद ठपेत्वा विनिच्छय न देन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, ओवाद ठपेत्वा विनिच्छयो न दातब्बो । यो न ददेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

25

१ थन-सी०, स्या०, रो० । २ दस्सेतब्ब-सी०, स्या०, रो० । ३ दस्सेतब्बा-स्या० । ४ ओवादद्वपिताय-सी०, रो० । ५ वूपसम्मती ति-स्या० । ६ उदायि-सी०, स्या०, रो० । ७ चारिक पक्कमितब्ब-स्या० । ८ अव्यत्ता-सी०, रो० ।

B. 455

१० तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो ओवाद न गच्छन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया ओवादो न गन्तब्बो । या न गच्छेय्य, यथाधम्मो कारेतब्बो” ति ।

R 264

तेन खो पन समयेन सब्बो भिक्खुनीसङ्घो^१ ओवाद गच्छति । मनुस्सा उज्झायन्ति ५ खियन्ति विपाचेन्ति — “जायायो इमा इमेस, जारियो इमा इमेस, इदानि इमे^२ इमाहि^३ सद्धि अभिरमिस्सन्ती” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, सब्बेन भिक्खुनीसङ्घेन ओवादो गन्तब्बो । गच्छेय्य चे”, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, चतूहि पञ्चहि भिक्खुनीहि ओवाद गन्तु” ति ।

तेन खो पन समयेन चतस्सो पञ्च भिक्खुनियो ओवाद गच्छन्ति । मनुस्सा तथेव १० उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “जायायो इमा इमेस, जारियो इमा इमेस, इदानि इमे इमाहि सद्धि अभिरमिस्सन्ती” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, चतूहि पञ्चहि भिक्खुनीहि ओवादो गन्तब्बो । गच्छेय्य चे, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, द्वीहि^४ तीहि भिक्खुनीहि^५ ओवाद गन्तु ।

एक भिक्खु उपसङ्कमित्वा एकस उत्तरासङ्ग करित्वा पादे वन्दित्वा उक्कुटिक्क^६ १५ निसीदित्वा अञ्जलि पगाहेत्वा एवमस्स वचनीयो — “भिक्खुनीसङ्घो, अय्य, भिक्खुसङ्घस्स पादे वन्दति, ओवादूपसङ्कमन च याचति, लभतु किर, अय्य, भिक्खुनीसङ्घो ओवादूप सङ्कमन’ ति । तेन भिक्खुना पातिमोक्खुद्देसको भिक्खू^७ उपसङ्कमित्वा एवमस्स वचनीयो — ‘भिक्खुनीसङ्घो, भन्ते, भिक्खुसङ्घस्स पादे वन्दति, ओवादूपसङ्कमन च याचति, लभतु किर, भन्ते, भिक्खुनीसङ्घो ओवादूपसङ्कमन’ ति । पातिमोक्खुद्देसकेन वत्तब्बो — ‘अत्थि २० कोचि भिक्खु भिक्खुनोवादको सम्मतो’ ति^८ सचे होति कोचि भिक्खु भिक्खुनोवादको सम्मतो, पातिमोक्खुद्देसकेन वत्तब्बो — ‘इत्थन्नामो भिक्खु भिक्खुनोवादको सम्मतो, त भिक्खुनीसङ्घो उपसङ्कमतू’ ति । सचे न होति कोचि भिक्खु भिक्खुनोवादको सम्मतो, पातिमोक्खुद्देसकेन वत्तब्बो — ‘को आयस्सा उस्सहति भिक्खुनियो ओवादितु’ ति^९ सचे कोचि उस्सहति भिक्खुनियो ओवादितु, सो च होति अट्ठहज्जेहि समन्नागतो, सम्मन्नित्वा २५ वत्तब्बो — ‘इत्थन्नामो भिक्खु भिक्खुनोवादको सम्मतो, त भिक्खुनीसङ्घो उपसङ्कमतू’ ति । सचे न कोचि उस्सहति भिक्खुनियो ओवादितु, पातिमोक्खुद्देसकेन वत्तब्बो — ‘नत्थि कोचि भिक्खु भिक्खुनोवादको सम्मतो, पासादिकेन भिक्खुनीसङ्घो सम्पादेतू” ति ।

B 456

१३ तेन खो पन समयेन भिक्खू ओवाद न गण्हन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, ओवादो न गहेतब्बो । यो न गण्हेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

१ भिक्खुनिसङ्घो-म० । २ इमा-सी० । ३ इमेहि-सी० । ४ चेव-रो० । ५-५ द्वे तिस्सो भिक्खुनीहि-सी०, रो०, द्वे तिस्सो भिक्खुनियो-म० । ६ स्या०, रो०, म० पोत्थकेसु नत्थि ।

तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु बालो होति । त भिक्खुनियो उपसङ्कमित्वा एतदवोचु — “ओवाद, अय्य, गण्हाही” ति । “अह हि^१, भगिनी, बालो, कथाह ओवाद गण्हामी” ति^२ “गण्हाहय्य, ओवाद, एव हि^३ भगवता पञ्जत्त — भिक्खूहि भिक्खुनीन ओवादो गहेतब्बो” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, ठपेत्वा बाल, अवसेसेहि ओवाद गहेतु” ति ।

R 265

तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु गिलानो होति । त भिक्खुनियो उपसङ्कमित्वा एतदवोचु — “ओवाद, अय्य गण्हाही” ति । “अह हि, भगिनी, गिलानो, कथाह ओवाद गण्हामी” ति^२ “गण्हाहय्य, ओवाद, एव हि भगवता पञ्जत्त — ठपेत्वा बाल, अवसेसेहि ओवादो गहेतब्बो” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, ठपेत्वा बाल, ठपेत्वा गिलान, अवसेसेहि ओवाद गहेतु” ति ।

10

तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु गमिको होति । त भिक्खुनियो उपसङ्कमित्वा एतदवोचु — “ओवाद, अय्य, गण्हाही” ति । “अह हि, भगिनी, गमिको, कथाह ओवाद गण्हामी” ति^२ “गण्हाहय्य, ओवाद, एव हि भगवता पञ्जत्त — ठपेत्वा बाल, ठपेत्वा गिलान, अवसेसेहि ओवादो गहेतब्बो” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, ठपेत्वा बाल, ठपेत्वा गिलान, ठपेत्वा गमिक, अवसेसेहि ओवाद¹⁵ गहेतु” ति ।

तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु अरञ्जे विहरति । त भिक्खुनियो उपसङ्कमित्वा एतदवोचु — “ओवाद, अय्य, गण्हाही” ति । “अह हि, भगिनी, अरञ्जे विहरामि, कथाह ओवाद गण्हामी” ति^२ “गण्हाहय्य, ओवाद, एव हि भगवता पञ्जत्त — ठपेत्वा बाल, ठपेत्वा गिलान, ठपेत्वा गमिक, अवसेसेहि ओवादो गहेतब्बो” ति । भगवतो एत-²⁰ मत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, आरञ्जिकेन^३ भिक्खुना ओवाद गहेतु, सङ्केत च कातु — अत्र^४ पतिहरिस्सामी” ति ।

B 457

१४ तेन खो पन समयेन भिक्खू ओवाद गहेत्वा न आरोचेन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, ओवादो न आरोचेतब्बो । यो न आरोचेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

25

तेन खो पन समयेन भिक्खू ओवाद गहेत्वा न पच्चाहरन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, ओवादो न पच्चाहरितब्बो । यो न पच्चाहरेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

१ अहम्हि-स्या०, अहम्हि-रो० । २ एवम्हि- रो० । ३ आरञ्जिकेन-स्या०, रो० । ४ अञ्जत्त-सी० । ५ पटिहरिस्सामी-स्या०, सी० ।

तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो सङ्केत न गच्छन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया सङ्केत न गन्तव्व । यान गच्छेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

R 266

१५ तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो दीधानि कायबन्धनानि धारेन्ति, तेहेव
५ फासुका^१ नामेन्ति^२ । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम भिक्खु-
नियो दीधानि कायबन्धनानि धारेन्ति, तेहेव फासुका नामेन्ति — सेय्यथापि गिहिनी
कामभोगिनियो^३” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया दीध
कायबन्धन धारेतव्व । या धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खु
निया एकपरियाकत^४ कायबन्धन, न च तेन फासुका नामेतव्वा^५ । या नामेय्य, आपत्ति
१० दुक्कटस्सा” ति ।

B 458

तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो विलीवेन^६ पट्टेन फासुका नामेन्ति चम्मपट्टेन
दुस्सपट्टेन दुस्सवेणिया दुस्सवट्टिया चोळपट्टेन चोळवेणिया चोळवट्टिया
सुत्तवेणिया सुत्तवट्टिया फासुका नामेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपा-
चेन्ति — सेय्यथापि गिहिनी कामभोगिनियो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न,
१५ भिक्खवे, भिक्खुनिया विलीवेन पट्टेन फासुका नामेतव्वा, न चम्मपट्टेन फासुका नामेतव्वा,
न दुस्सपट्टेन फासुका नामेतव्वा, न दुस्सवेणिया फासुका नामेतव्वा, न दुस्सवट्टिया फासुका
नामेतव्वा, न चोळपट्टेन फासुका नामेतव्वा, न चोळवेणिया फासुका नामेतव्वा, न चोळ-
वट्टिया फासुका नामेतव्वा, न सुत्तवेणिया फासुका नामेतव्वा, न सुत्तवट्टिया फासुका नामे-
तव्वा । या नामेय्य^७ आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

२० तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो अट्टिल्लेन जघन घसापेन्ति, गोहनुकेन जघन
कोट्टापेन्ति, हत्थ कोट्टापेन्ति, हत्थकोच्छ कोट्टापेन्ति, पाद कोट्टापेन्ति, पादकोच्छ कोट्टा
पेन्ति, ऊरु कोट्टापेन्ति, मुख कोट्टापेन्ति, दन्तमस कोट्टापेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति
खिय्यन्ति विपाचेन्ति — सेय्यथापि गिहिनी कामभोगिनियो ति । भगवतो एतमत्थ
आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया अट्टिल्लेन जघन घसापेतव्व, न गोहनुकेन जघन
२५ कोट्टापेतव्व, न हत्थो कोट्टापेतव्वो, न हत्थकोच्छो कोट्टापेतव्वो, न पादो कोट्टापेतव्वो, न
पादकोच्छो कोट्टापेतव्वो, न ऊरु कोट्टापेतव्वो, न मुख कोट्टापेतव्व, न दन्तमस कोट्टा
पेतव्व । या कोट्टापेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

१६ तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खुनियो मुख आलिम्पन्ति, मुख

१ फासुके-सी०, स्या० । २ नमेन्ति-सी०, स्या०, रो० । ३ गिहिकामभोगिनियो-स्या०,
रो०, गिहिकामभोगिनियो-सी० । ४ एकपरियायकत-स्या० । ५ नमेतव्वा-सी०, स्या०, रो० ।
६ विलीवेन-रो०, स्या० । ७ नमेय्य-सी०, स्या०, रो० ।

उम्महेन्ति, मुख चुण्णेन्ति, मनोसिलिकाय मुख लब्धेन्ति, अङ्गराग करोन्ति, मुखराग करोन्ति, अङ्गरागमुखराग करोन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिहिनी कामभोगिनियो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया मुख आलिम्पितब्ब, न मुख उम्मदितब्ब,^१ न मुख चुण्णेतब्ब, न मनोसिलिकाय मुख लब्धितब्ब,^२ न अङ्गरागो कातब्बो, न मुखरागो कातब्बो, न अङ्गरागमुखरागो कातब्बो ।^३ या करेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

R 267

तेन खो पन समयेन ठव्वग्गिया भिक्खुनियो अग्रज करोन्ति, विसेसक करोन्ति, ओलोकनकेन ओलोकेन्ति, सालोके तिट्ठन्ति, सनच्च^४ कारापेन्ति, वेसि वुट्ठापेन्ति,^५ पानागार ठपेन्ति, सून ठपेन्ति, आपण पसारेन्ति, वड्ढि पयोजेन्ति, वणिज्ज पयोजेन्ति, दास उपट्ठापेन्ति, दासि उपट्ठापेन्ति, कम्मकार^६ उपट्ठापेन्ति, कम्मकारि^७ उपट्ठापेन्ति, तिरच्छानगत^{१०} उपट्ठापेन्ति, हरीतकपक्कि^८ पक्किणन्ति, नमतक धारेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिहिनी कामभोगिनियो^९ ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया^{१०} अवज्ज कातब्ब, न विसेसक कातब्ब, न ओलोकनकेन^{११} ओलोकेतब्ब, न सालोके ठातब्ब^{१२}, न सनच्च कारापेतब्ब, न वेसी वुट्ठापेतब्बा,^{१३} न पानागार ठपेतब्ब, न सूना^{१४} ठपेतब्बा,^{१५} न आपणो पसारेतब्बो, न वड्ढि पयोजेतब्बा, न^{१६} वणिज्जा पयोजेतब्बा, न दासो उपट्ठापेतब्बो, न दासी उपट्ठापेतब्बा, न कम्मकारो उपट्ठापेतब्बो, न कम्मकारी उपट्ठापेतब्बा, न तिरच्छानगतो उपट्ठापेतब्बो, न हरीतकपक्कि पक्किणितब्ब, न नमतक धारेतब्ब । या धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

B 459

१७ तेन खो पन समयेन छव्वग्गिया भिक्खुनियो सब्बनीलकानि चीवरानि धारेन्ति, सब्बपीतकानि चीवरानि धारेन्ति, सब्बलोहितकानि चीवरानि धारेन्ति, सब्ब-^{२०} मज्झिट्टिकानि^{१७} चीवरानि धारेन्ति, सब्बकण्हानि चीवरानि धारेन्ति, सब्बमहारङ्गरत्तानि चीवरानि धारेन्ति, सब्बमहानामरत्तानि चीवरानि धारेन्ति, अच्छिन्नदसानि चीवरानि धारेन्ति, दीधदसानि चीवरानि धारेन्ति, पुप्फदसानि चीवरानि धारेन्ति, फलदसानि^{१८} चीवरानि धारेन्ति, कञ्चुक धारेन्ति, तिरीटक^{१९} धारेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिहिनी कामभोगिनियो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया सब्ब-^{२५} नीलकानि चीवरानि धारेतब्बानि, न सब्बपीतकानि चीवरानि धारेतब्बानि, न सब्बलोहितकानि

१ उम्महत्तब्ब—सी०, स्या०, रो० । २ लब्धेतब्ब—सी०, स्या०, रो० । ३ नच्च—म० । ४ उट्ठापेन्ति—सी० । ५ कम्मकर—स्या०, रो० । ६ कम्मकारि—स्या०, रो० । ७ हरीतकपणिक—रो०, हरीतकपत्तिक—स्या० । ८ गिहिकामभोगिनियो—रो०, स्या०, गिहीकामभोगिनियो—सी० । ९ भिक्खुनियो—स्या० । १० तेट्ठातब्ब—रो०, म० । ११ उट्ठापेतब्बा—सी० । १२ सून—स्या० । १३ ठपेतब्ब—स्या० । १४ सब्बमज्जेट्टिकानि—सी०, मज्जेट्टिकानि—स्या०, रो० । १५ फणदसानि—सी०, रो० । १६ तिरीट—स्या० ।

चीवरानि धारेतब्बानि न सब्बमञ्जिट्टिकानि चीवरानि धारेतब्बानि, न सब्बकण्हानि चीवरानि धारेतब्बानि, न सब्बमहारङ्गरत्तानि चीवरानि धारेतब्बानि, न सब्बमहानामरत्तानि चीवरानि धारेतब्बानि, न अच्छिदसानि चीवरानि धारेतब्बानि, न दीघदसानि चीवरानि धारेतब्बानि, ४ न पुप्फदसानि चीवरानि धारेतब्बानि, न फलदसानि चीवरानि धारेतब्बानि, न कच्चुको ५ धारेतब्बो, न तिरीटक धारेतब्ब । या धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

१८ तेन खो पन समयेन अञ्जतरा भिक्खुनी काल करोन्ती एवमाह — “ममच्चयेन
R 268 मय्ह परिक्रारो सङ्खस्स होतू” ति । तत्थ भिक्खू च भिक्खुनियो च विवदन्ति — “अम्हाक होति, अम्हाक होती” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “भिक्खुनी चे, भिक्खवे, काल करोन्ती एव वदेय्य — ‘ममच्चयेन मय्ह परिक्रारो सङ्खस्स होतू’ ति, अनिस्सरो तत्थ 10 भिक्खुसङ्घो, भिक्खुनीसङ्घस्सेवेत । सिक्खमाना चे, भिक्खवे पे० सामणेरी चे, भिक्खवे, काल करोन्ती एव वदेय्य — ‘ममच्चयेन मय्ह परिक्रारो सङ्खस्स होतू’ ति, अनिस्सरो तत्थ भिक्खुसङ्घो, भिक्खुनीसङ्घस्सेवेत । भिक्खु चे, भिक्खवे, काल करोन्तो एव वदेय्य — ‘ममच्चयेन मय्ह परिक्रारो सङ्खस्स होतू’ ति, अनिस्सरो तत्थ भिक्खुनीसङ्घो, भिक्खुसङ्घस्सेवेत । सामणेरो चे, भिक्खवे पे० उपासको चे, भिक्खवे पे० 15 उपासिका चे, भिक्खवे पे० अञ्जो चे, भिक्खवे, कोचि काल करोन्तो एव वदेय्य— ‘ममच्चयेन मय्ह परिक्रारो सङ्खस्स होतू’ ति, अनिस्सरो तत्थ भिक्खुनीसङ्घो, भिक्खुसङ्घस्सेवेत” ति ।
B 460

१९ तेन खो पन समयेन अञ्जतरा इत्थी पुराणमल्ली भिक्खुनीसु पब्बजिता होति । सा रथिकाय दुब्बलक भिक्खु पस्सित्वा असकूटेन पहार दत्वा पातेसि । भिक्खू 20 उज्जायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम, भिक्खुनी, भिक्खुस्स पहार दस्सती” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया भिक्खुस्स पहारो दातब्बो । या ददेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खुनिया भिक्खु पस्सित्वा दूरतो व ओक्कमित्वा मग्ग दातु” ति ।

तेन खो पन समयेन अञ्जतरा इत्थी पवुत्थपतिका जारेन गब्भिनी होति । सा गब्भ 25 पातेत्वा कुल्लपिक^१ भिक्खुनि एतदवोच — “हन्दय्ये, इम गब्भ पत्तेन नीहरा” ति । अथ खो, सा भिक्खुनी त गब्भ पत्ते पक्खपित्वा सङ्घाटिया पटिच्छादेत्वा अगमासि । तेन खो पन समयेन अञ्जतरेन पिण्डचारिकेन भिक्खुना समादान कत होति — “याह^२ पठम भिक्ख लभिस्सामि, न त अदत्वा भिक्खुस्स वा भिक्खुनिया वा परिभुञ्जिस्सामी” ति । अथ खो सो भिक्खु त भिक्खुनि पस्सित्वा एतदवोच — “हन्द, भगिनि, भिक्ख पटिगण्हा^३” ति । “अल अय्या” ति ।

१ कुल्लपिकिं-स्या०, कुल्लपिक-रो० । २ यमह-सी०, य ग्वाह-स्या० । ३ पटिगण्हा-रो०, पतिगण्हा-सी० ।

दुतिय पि खो पे० ततिय पि खो सो भिक्खु त भिक्खुनि एतदवोच — “हन्द, भगिनी, भिक्ख पटिग्गण्हा” ति । “अल अय्या” ति । “मया खो, भगिनि, समादान कत — ‘याह पठम भिक्ख लभिस्सामि, न त अदत्त्वा भिक्खुस्स वा भिक्खुनिया वा परिभुज्जिस्सामी’ ति । हन्द, भगिनि, भिक्ख पटिग्गण्हा” ति । अथ खो सा भिक्खुनी तेन भिक्खुना निप्पीळियमाना नीहरित्वा पत्त दस्सेसि — “पस्स, अय्य, पत्ते गब्भ, मा च कस्सचि आरोचेसी” ति । अथ खो सो भिक्खु उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथ हि नाम भिक्खुनी पत्तेन गब्भ नीहरिस्सती” ति । अथ खो सो भिक्खु भिक्खून् एतमत्थ आरोचेसि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चका सिक्खाकामा, ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम भिक्खुनी पत्तेन गब्भ नीहरिस्सती” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया पत्तेन गब्भो नीहरितव्वो । या नीहरेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खुनिया भिक्खु पस्सित्वा नीहरित्वा पत्त दस्सेतु” ति । R 269

तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खुनियो भिक्खु पस्सित्वा परिवत्तेत्वा पत्तमूल दस्सेन्ति । भिक्खू उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो भिक्खु पस्सित्वा परिवत्तेत्वा पत्तमूल दस्सेस्सन्ती” ति । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया भिक्खु पस्सित्वा परिवत्तेत्वा पत्तमूल दस्सेतव्व । या दस्सेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खुनिया भिक्खु पस्सित्वा उक्कुज्जित्वा पत्त दस्सेतु । य च पत्ते आमिस होति, तेन च भिक्खु निमन्तेतव्वो” ति । B 461

§ ८ लिङ्गदस्सन-आमिसदानवत्थु

तेन खो पन समयेन सावत्थियं^१ रथिकाय पुरिसव्यञ्जनं^२ छड्डित होति । त भिक्खुनियो सक्कच्च उपनिज्झायिसु । मनुस्सा उक्कुट्ठि अकस्सु । ता भिक्खुनियो मङ्गू अहेसु । अथ खो ता भिक्खुनियो उपस्सय गन्त्वा भिक्खुनीन् एतमत्थ आरोचेसु । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा पे० ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम भिक्खुनियो पुरिसव्यञ्जन उपनिज्झायिस्सन्ती” ति । अथ खो ता भिक्खुनियो भिक्खून् एतमत्थ आरोचेसु । भिक्खू भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया पुरिसव्यञ्जन उपनिज्झायितव्व । या उपनिज्झायेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति । 25

२० तेन खो पन समयेन मनुस्सा भिक्खून् आमिस देन्ति । भिक्खू भिक्खुनीन् देन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथ हि नाम भदन्ता^३ अत्तनो परिभोग्गथाय दिन्न अब्बेस्स दस्सन्ति । मय पि^४ न जानाम दान दातु” ति । भगवतो एतमत्थ R 270

१ सावत्थिया-स्या० । २ पुरिसव्यञ्जन-सी०, रो० । ३ भदन्ता-स्या०, रो० । ४ ह-रो० ।

आरोचेसु । “न, भिक्खवे, अत्तनो परिभोगत्थाय दिन्न अञ्जेस दातब्ब । यो ददेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खून आमिस उस्सन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, सङ्खस्स दातु” ति । बाव्हतर उस्सन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पुगालिक पि दातु” ति ।

B 462

तेन खो पन समयेन भिक्खून सन्निधिकत आमिस उस्सन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खून सन्निधि भिक्खुनीहि भिक्खूहि^१ पटिग्गाहापेत्वा परिभुञ्जितु” ति ।

तेन खो पन समयेन मनुस्सा भिक्खुनीन आमिस देन्ति । भिक्खुनियो भिक्खून 10 देन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति—“कथ हि नाम भिक्खुनियो अत्तनो परिभोगत्थाय दिन्न अञ्जेस दस्सन्ति । मय पि न जानाम दान दातु” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया अत्तनो परिभोगत्थाय दिन्न अञ्जेस दातब्ब । या ददेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खुनीन आमिस उस्सन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, सङ्खस्स दातु” ति । बाव्हतर उस्सन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पुगालिक पि दातु” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खुनीन सन्निधिकत आमिस उस्सन्न होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खुनीन सन्निधि भिक्खूहि भिक्खुनीहि^२ पटिग्गाहापेत्वा परिभुञ्जितु” ति ।

§ ९ सेनासनआवसथचीवरादिअनुजानना

20 २१ तेन खो पन समयेन भिक्खून सेनासन उस्सन्न होति, भिक्खुनीन न होति । भिक्खुनियो भिक्खून सन्तिके दूत पाहेसु—‘साधु, भन्ते, अय्या अम्हाक सेनासन देन्तु तावकालिक’ ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खुनीन सेनासन दातु तावकालिक” ति ।

R 271

तेन खो पन समयेन उतुनियो भिक्खुनियो ओनद्धमञ्च ओनद्धपीठ अभिनिसीदन्ति 25 पि अभिनिपज्जन्ति पि । सेनासन लोहितेन मक्खिय्यति^३ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, उतुनिया^४ भिक्खुनिया ओनद्धमञ्च ओनद्धपीठ अभिनिसीदितब्ब अभि निपज्जितब्ब । या अभिनिसीदेय्य वा अभिनिपज्जेय्य वा आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि,

१ म० पोत्थके नत्थि । २ म० पोत्थके नत्थि । ३ मक्खीयति—सी०, मक्खियति—रो० । ४, स्या०, रो०, म० पोत्थकेसु नत्थि ।

भिक्षवे, आवसथचीवर” ति । आवसथचीवर लोहितेन भिक्षव्यति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्षवे, आणिचोळक” ति । चोळक निपतति^१ । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्षवे, सुत्तकेन बन्धित्वा उरुया बन्धितु” ति । सुत्त छिज्जति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्षवे, सवेल्लिय, कटिसुत्तक” ति ।

B 463

तेन खो पन समयेन ठब्बग्गिया भिक्षुनियो सब्बकाल कटिसुत्तक धारेन्ति ।^५ मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति—सेय्यथापि गिहिनी कामभोगिनियो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्षवे, भिक्षुनिया सब्बकाल कटिसुत्तक धारेत्तब्ब । या धारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्षवे, उतुनिया कटिसुत्तक” ति ।

दुतियमाणवार^१ ।

§ १० उपसम्पदाकाले चतुर्वीसअन्तरायिक- धम्मपुच्छादीनि

२२ तेन खो पन समयेन उपसम्पन्नायो दिस्सन्ति—अनिमित्ता पि, निमित्तमत्ता पि, अलोहिता पि, धुवलोहिता पि, धुवचोळा^१ पि, फघरन्ती पि, सिखरिणी^२ पि, इत्थिपण्डका^३ १० पि, वेपुरिसिका पि, सम्भन्ना पि, उभतोव्यञ्जना^४ पि । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्षवे, उपसम्पादेन्तिया चतुर्वीसति अन्तरायिके धम्मे पुच्छितु । एव च पन, भिक्षवे, पुच्छितब्बा—‘नसि अनिमित्ता, नसि निमित्तमत्ता, नसि अलोहिता, नसि धुवलोहिता, नसि धुवचोळा, नसि फघरन्ती, नसि सिखरिणी, नसि इत्थिपण्डका, नसि वेपुरिसिका, नसि सम्भन्ना, नसि उभतोव्यञ्जना^५ सन्ति ते एवरूपा आवाधा—कुट्ट,^६ १५ गण्डो, किलासो, सोसो, अपमारो^७ मनुस्सासि, इत्थीसि, मुजिस्सासि, अनणासि,^८ नसि राजभटी^९ अनुज्जातासि मातापितूहि, सामिकेन^{१०} परिपुण्णवीसतिवस्सासि, परिपुण्ण ते पत्तचीवर, किन्नामासि, कानामा ते पवत्तिनी” ति^{११} ।

तेन खो पन समयेन भिक्षू भिक्षुनीन अन्तरायिके धम्मे पुच्छन्ति । उपसम्पदापेक्खायो वित्थायन्ति, मङ्गू होन्ति, न सक्कोन्ति विस्सज्जेतु । भगवतो एतमत्थ^{२०} आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्षवे, एकतो उपसम्पन्नाय भिक्षुनीसङ्घे विसुद्धाय भिक्षुसङ्घे उपसम्पादेतु” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्षुनियो अननुसिद्धा^१ उपसम्पदापेक्खायो^१ अन्तरायिके

B 464

१ आणिचोळक—रो० । २ निफटति—सी०, रो० । ३ दुतियमाणवार—सी०, दुतियमाणवारो निट्ठितो—म० । ४ धुवचोला—रो० । ५ सिखरिणी—म० । ६ इत्थीपण्डका—स्या०, इत्थिपण्डिका—रो० । ७ उभतोव्यञ्जना—सी०, स्या०, उभतोव्यञ्जना—रो० । ८ अणणासि—म० । ९ अननुसिद्धायो—स्या० । १० उपसम्पदापेक्खायो—सी० ।

R 272

धम्मे पुच्छन्ति । उपसम्पदापेक्खायो वित्थायन्ति, मङ्गू होन्ति, न सक्कोन्ति विस्सज्जेतु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पठम अनुसासित्वा पच्छा अन्तरायिके धम्मे पुच्छितु” ति ।

तथेव सङ्घमज्जे अनुसासन्ति । उपसम्पदापेक्खायो तथेव वित्थायन्ति, मङ्गू
५ होन्ति, न सक्कोन्ति विस्सज्जेतु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे,
एकमन्त अनुसासित्वा सङ्घमज्जे अन्तरायिके धम्मे पुच्छितु । एव च पन, भिक्खवे,
अनुसासितब्बा ।

२३ “पठम उपज्झ गाहापेतब्बा । उपज्झ गाहापेत्वा पत्तचीवर आचिक्खितब्ब –
‘अय ते पत्तो, अय सङ्घाटि, अय उत्तरासङ्गो, अय अन्तरवासको, इद सकच्चिक,’ अय
१० उदकसाटिका, गच्छ अमुहि ओकासे तिद्वाही” ति ।

बाला अव्यत्ता^१ अनुसासन्ति । दुरनुसिद्धा उपसम्पदापेक्खायो वित्थायन्ति, मङ्गू
होन्ति, न सक्कोन्ति विस्सज्जेतु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, बालाय
अव्यत्ताय अनुसासितब्बा । या अनुसासेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे,
व्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय अनुसासितु” ति ।

१५ असम्मता अनुसासन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, असम्मताय
अनुसासितब्बा । या अनुसासेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, सम्मताय
अनुसासितु । एव च पन, भिक्खवे, सम्मन्नितब्बा – अत्तना वा अत्तान सम्मन्नितब्ब, पराय
वा परा सम्मन्नितब्बा ।

“कथ च अत्तना व^३ अत्तान सम्मन्नितब्ब^२ व्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्घो
२० आपेतब्बो – ‘सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय उपसम्पदापेक्खा ।
यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, अह इत्थन्नामा^४ इत्थन्नाम अनुसासेय्य’ ति । एव अत्तना व अत्तान
सम्मन्नितब्ब ।

B 465 “कथ च पराय परा सम्मन्नितब्बा^२ व्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्घो
आपेतब्बो – ‘सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय उपसम्पदापेक्खा ।

२५ यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, इत्थन्नामा इत्थन्नाम अनुसासेय्या’ ति । एव पराय परा^५ सम्मन्नितब्बा ।

“ताय सम्मताय भिक्खुनिया उपसम्पदापेक्ख उपसङ्कमित्वा एवमस्स वचनीया –
‘सुणसि इत्थन्नामे । अय ते सच्चकालो, भूतकालो । य जात त सङ्घमज्जे पुच्छन्ते सन्त
अत्थी ति वत्तब्ब, असन्त नत्थी ति वत्तब्ब । मा खो वित्थायि^६, मा खो मङ्गू अहोसि ।
एव त पुच्छिस्सन्ति – नसि अनिमित्ता, नसि निमित्तमत्ता, नसि अलोहिता, नसि

१ सकच्छिक-रो० । २ अव्यत्ता-सी०, रो० । ३ वा-रो० । ४ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु
नत्थि । ५ वा परा-सी०, रो० । ६ वित्थासि-सी०, स्या०, रो० ।

धुवलोहिता, नसि धुवचोळा, नसि पम्घरन्ती, नसि सिखरिणी, नसि इत्थिपण्डका, नसि वेपुरिसिका, नसि सम्भिन्ना, नसि उभतोव्यञ्जना^१ सन्ति ते एवरूपा आवाधा—कुट्ट, गण्डो, किलासो, सोसो, अपमारो^२ मनुस्सासि, इत्थीसि, भुजिस्सासि, अनणासि, नसि राजभटी^३ अनुब्जातासि मातापितूहि, सामिकेन^४ परिपुण्णवीसतिवस्सासि, परिपुण्ण ते पत्तचीवर, किन्नामासि, कानामा ते पवत्तिनी^५ ति^६

० R 273

§ ११ उपसम्पदाविधि

२४ “एकतो आगच्छन्ति । न एकतो आगन्तव्व । अनुसासिकाय पठमतर आगन्त्वा सङ्घो आपेतव्वो—‘सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय उपसम्पदापेक्खा । अनुसिद्धा सा मया । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, इत्थन्नामा आगच्छेय्या’ ति । ‘आगच्छाही’ ति वत्तव्वा ।

“एकस उत्तरासङ्ग कारापेत्वा भिक्खुनीन पादे वन्दापेत्वा उक्कुटिक निसीदापेत्वा^{१०} अङ्गलि पग्गण्हापेत्वा उपसम्पद याचापेतव्वा—‘सङ्घ, अय्ये, उपसम्पद याचामि । उल्लुम्पतु मे, अय्ये, सङ्घो अनुकम्प उपादाय । दुतिय पि, अय्ये, सङ्घ उपसम्पद याचामि । उल्लुम्पतु म, अय्ये, सङ्घो अनुकम्प उपादाय । ततिय पि, अय्ये, सङ्घ उपसम्पद याचामि । उल्लुम्पतु म, अय्ये, सङ्घो अनुकम्प उपादाया’ ति । व्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्घो आपेतव्वो—

15

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । अय इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय उपसम्पदापेक्खा । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, अह इत्थन्नाम अन्तरायिके धम्मे पुच्छेय्य ति ।

“सुणसि इत्थन्नामे । अय ते सच्चकालो, भूतकालो । य जात त पुच्छामि सन्त अत्थी ति वत्तव्व, असन्त नत्थी ति वत्तव्व । नसि अनिमित्ता पे० किन्नामासि, कानामा ते पवत्तिनी ति । व्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्घो आपेतव्वो—

B 466

20

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । अय इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय उपसम्पदापेक्खा । परिसुद्धा अन्तरायिकेहि धम्मेहि, परिपुण्णस्सा पत्तचीवर । इत्थन्नामा सङ्घ उपसम्पद याचति इत्थन्नामाय अय्याय पवत्तिनिया । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नाम उपसम्पादेय्य इत्थन्नामाय अय्याय पवत्तिनिया । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । अय इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय उपसम्पदापेक्खा ।^{२५} परिसुद्धा अन्तरायिकेहि धम्मेहि, परिपुण्णस्सा पत्तचीवर । इत्थन्नामा सङ्घ उपसम्पद याचति इत्थन्नामाय अय्याय पवत्तिनिया । सङ्घो इत्थन्नाम उपसम्पादेति इत्थन्नामाय अय्याय पवत्तिनिया । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय उपसम्पदा इत्थन्नामाय अय्याय पवत्तिनिया, सा तुण्हस्स, यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि—सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । अय इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय उपसम्पदापेक्खा । परिसुद्धा अन्तरायिकेहि धम्ममेहि, परिपुण्णस्सा पत्तचीवर । इत्थन्नामा सङ्घ उपसम्पद याचति इत्थन्नामाय अय्याय^१ पवत्तिनिया । सङ्घो इत्थन्नाम उपसम्पादेति इत्थन्नामाय अय्याय पवत्तिनिया । यस्सा^२ अय्याय खमति इत्थन्नामाय उपसम्पदा इत्थन्नामाय अय्याय पवत्तिनिया, सा तुण्हस्स, यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“उपसम्पन्ना सङ्घेन इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय पवत्तिनिया । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

“तावदेव त आदाय भिक्खुसङ्घ उपसङ्कमित्वा एकस उत्तरासङ्ग कारापेत्वा भिक्खून्^३ १० पादे वन्दापेत्वा उक्कुटिक निसीदापेत्वा अञ्जलि पग्गण्हापेत्वा उपसम्पद याचापेतब्बा — ‘अह, R 274 अय्या, इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय उपसम्पदापेक्खा । एकतोउपसम्पन्ना^१ भिक्खुनी सङ्घे, विसुद्धा, सङ्घ, अय्या, उपसम्पद याचामि । उल्लुम्पतु म, अय्या, सङ्घो अनुकम्प उपादाय । अह, अय्या, इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय उपसम्पदापेक्खा । एकतोउपसम्पन्ना B 467 भिक्खुनीसङ्घे, विसुद्धा । दुतिय पि, अय्या, सङ्घ उपसम्पद याचामि । उल्लुम्पतु म, अय्या, सङ्घो अनुकम्प उपादाय । अह, अय्या, इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय उपसम्पदापेक्खा । एकतोउपसम्पन्ना भिक्खुनीसङ्घे, विसुद्धा । ततिय पि, अय्या, सङ्घ उपसम्पद याचामि । उल्लुम्पतु म, अय्या, सङ्घो अनुकम्प उपादाया’ ति । व्यत्तेन^२ भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो जापेतब्बो —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामा इत्थन्नामाय उपसम्पदापेक्खा^१ । २० एकतोउपसम्पन्ना भिक्खुनीसङ्घे, विसुद्धा । इत्थन्नामा सङ्घ उपसम्पद याचति इत्थन्नामाय पवत्तिनिया । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नाम उपसम्पादेय्य, इत्थन्नामाय पवत्तिनिया । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामा इत्थन्नामाय उपसम्पदापेक्खा । एकतोउपसम्पन्ना भिक्खुनीसङ्घे, विसुद्धा । इत्थन्नामा सङ्घ उपसम्पद याचति इत्थन्नामाय २५ पवत्तिनिया । सङ्घो इत्थन्नाम उपसम्पादेति इत्थन्नामाय पवत्तिनिया । यस्सायस्मतो खमति^२ इत्थन्नामाय उपसम्पदा इत्थन्नामाय पवत्तिनिया, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतिय पि एतमत्थ वदामि पे० ततिय पि एतमत्थ वदामि—सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अय इत्थन्नामा इत्थन्नामाय उपसम्पदापेक्खा । एकतोउपसम्पन्ना भिक्खुनीसङ्घे, विसुद्धा । इत्थन्नामा सङ्घ उपसम्पद याचति इत्थन्नामाय पवत्तिनिया । सङ्घो इत्थन्नामं

१ एकतो उपसम्पन्ना—सी० । २, व्यत्तेन—सी०, रो० । ३ उपसम्पदापेक्खा—सी० ।

उपसम्पादेति इत्थन्नामाय पवत्तिनिया । यस्सायस्मतो खमति इत्थन्नामाय उपसम्पदा इत्थन्नामाय पवत्तिनिया, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“उपसम्पन्ना सङ्गेन इत्थन्नामा इत्थन्नामाय पवत्तिनिया । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

“तावदेव छाया मेतब्बा, उतुप्पमाण^१ आचिक्खितब्ब, दिवसभागो आचिक्खितब्बो,^२ सङ्गीति आचिक्खितब्बा, भिक्खुनियो वत्तब्बा—इमिस्सा तयो च निम्सये, अट्ठ च अकरणीयानि आचिक्खेय्याथा” ति ।

—०—

§ १२ यथाबुद्धपटिवाहनपवारणाउपोसथ- नियमादीनि

२५ तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो भत्तग्गे आसन सङ्गायन्तियो^३ काल वीतिनामेसु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, अट्ठन्न भिक्खुनीन यथाबुद्ध,^४ अवसेसान यथागतिक” ति ।

B 463

10

तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो—भगवता अनुञ्जात अट्ठन्न भिक्खुनीन यथाबुद्ध, अवसेसान यथागतिक ति—सब्बत्थ अट्ठेव^५ भिक्खुनियो यथाबुद्ध पटिवाहन्ति, अवसेसायो यथागतिक । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भत्तग्गे अट्ठन्न भिक्खुनीन यथाबुद्ध, अवसेसान यथागतिक, अब्जत्थ सब्बत्थ^६ यथाबुद्ध न पटिवाहितब्ब । या पटिवाहेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

15

२६ तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो न पवारेन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया न पवारेतब्ब । या न पवारेय्य, यथाधम्मो कारेतब्बो” ति ।

R 275

तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो अत्तना पवारेत्वा भिक्खुसङ्घ न पवारेन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया अत्तना पवारेत्वा भिक्खुसङ्घो^७ न पवारेतब्बो । या न पवारेय्य, यथाधम्मो कारेतब्बो” ति ।

20

तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो भिक्खूहि सद्धि एकतो पवारेन्तियो कोलाहल अकसु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया भिक्खूहि सद्धि एकतो पवारेतब्ब । या पवारेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो पुरेभत्त पवारेन्तियो काल वीतिनामेसु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे भिक्खुनिया पच्छाभत्त पवारेतु” ति ।^{२५}

१ उतुपमाण—सी०, रो० । २ सकसायन्तियो—म०, सङ्गायन्तियो—सी०, स्या०, । ३ यथाबुद्ध—सी० । ४ अट्ठाव—सी०, रो० । ५ स्या० पोत्थके नत्थि । ६ भिक्खुसङ्घे—रो० ।

पच्छाभत्त पवारैन्तियो विकाले अहेसु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, अज्जतना भिक्खुनीसङ्घ^१ पवारैत्वा अपरज्जु भिक्खुसङ्घ पवारेतु” ति ।

तेन खो पन समयेन सब्बो भिक्खुनीसङ्घो पवारैन्तो कोलहल अकासि । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, एक भिक्खुनि विद्यत्त^२ पटिबल सम्मन्नितु —
B 469 ५ भिक्खुनीसङ्घस्स अत्थाय भिक्खुसङ्घ पवारेतु । एव च पन, भिक्खवे, सम्मन्नितब्बा । पठम भिक्खुनी याचितब्बा, याचित्वा व्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्घो आपेतब्बो —

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल, सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खुनिं सम्मन्नेय्य भिक्खुनीसङ्घस्स अत्थाय भिक्खुसङ्घ पवारेतु । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खुनि सम्मन्नति भिक्खुनीसङ्घस्स
10 अत्थाय भिक्खुसङ्घ पवारेतु । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय भिक्खुनिया सम्मुति भिक्खुनीसङ्घस्स अत्थाय भिक्खुसङ्घ पवारेतु, सा तुण्हस्स, यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“सम्मता सङ्घेन इत्थन्नामा भिक्खुनी भिक्खुनीसङ्घस्स अत्थाय भिक्खुसङ्घ पवारेतु । खमति सङ्घस्स, तस्सा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

“ताय सम्मताय भिक्खुनिया भिक्खुनीसङ्घ आदाय भिक्खुसङ्घ उपसङ्कमित्वा
15 एकस् उत्तरासङ्ग करित्वा भिक्खून पादे वन्दित्वा उक्कुटिक निसीदित्वा अञ्जलि पगाहेत्वा
R 276 एवमस्स वचनीयो — ‘भिक्खुनीसङ्घो, अय्या, भिक्खुसङ्घ पवारेतु — दिट्ठेन वा, सुतेन वा परिसङ्काय वा । वदतु, अय्या, भिक्खुसङ्घो भिक्खुनीसङ्घ अनुकम्प उपादाय, पस्सन्तो पटिकरिस्सति । दुतिय पि, अय्या पे० ततिय पि, अय्या, भिक्खुनीसङ्घो भिक्खुसङ्घ पवारेतु — दिट्ठेन वा, सुतेन वा, परिसङ्काय वा । वदतु, अय्या, भिक्खुसङ्घो भिक्खुनीसङ्घ
20 अनुकम्प उपादाय, पस्सन्तो पटिकरिस्सती” ति ।

२७ तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो भिक्खून उपोसथ ठपेन्ति, पवारण ठपेन्ति, सवचनीय करोन्ति, अनुवाद पट्टपेन्ति,^३ ओकास कारेन्ति, चोदेन्ति, सारेन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया भिक्खुस्स उपोसथो ठपेतब्बो, ठपितो पि अट्ठपितो, ठपेन्तिया आपत्ति दुक्कटस्स । न पवारणा ठपेतब्बा, ठपिता पि,
25 अट्ठपिता, ठपेन्तिया आपत्ति दुक्कटस्स । न सवचनीय कातब्ब, कत पि अकत, करोन्तिया आपत्ति दुक्कटस्स । न अनुवादो पट्टपेतब्बो, पट्टपितो पि अप्पट्ठपितो, पट्टपेन्तिया आपत्ति दुक्कटस्स । न ओकासो कारेतब्बो, कारितो पि अकारितो, कारेन्तिया आपत्ति दुक्कटस्स । न चोदेतब्बो, चोदितो पि अचोदितो, चोदेन्तिया आपत्ति दुक्कटस्स । न सारेतब्बो, सारितो पि असारितो,^४ सारेन्तिया आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

B 470

१ स्या०, सी०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । २ व्यत्त-स्या० । ३ ठपेन्ति-रो० । ४ अस्सारितो-स्या० ।

तेन खो पन समयेन भिक्खू भिक्खुनीन उपोसथ ठपेन्ति, पवारण ठपेन्ति, सत्रचनीय करोन्ति, अनुवाद पट्टपेन्ति,^१ ओकास कारेन्ति, चोदेन्ति, सारेन्ति । भगवतो एतमत्थ * आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे भिक्खुना भिक्खुनिया उपोसथ ठपेतु, ठपितो पि सुट्ठपितो, ठपेन्तस्स अनापत्ति । पवारण ठपेतु, ठपिता पि सुट्ठपिता, ठपेन्तस्स अनापत्ति । सवचनीय कातु, कत पि सुकत, करोन्तस्स अनापत्ति । अनुवाद पट्टपेतु, पट्टपितो पि ५ सुप्पट्ठपितो, पट्टपेन्तस्स अनापत्ति । ओकास कारेतु, कारितो पि सुकारितो, कारेन्तस्स अनापत्ति । चोदेतु, चोदिता पि सुचोदिता, चोदेन्तस्स अनापत्ति । सारेतु, सारिता पि सुसारिता^२, सारेन्तस्स अनापत्ती” ति ।

§ १३ यानयायननियमा

२८ तेन खो पन समयेन छब्बग्गिया भिक्खुनियो यानेन यायन्ति — इत्थियुत्तेन^३ पि पुरिसन्तरेन, पुरिसयुत्तेन पि इत्थन्तरेन । मनुस्सा उज्झायन्ति खिग्यन्ति विपाचेन्ति — 10 “सेग्यथापि गङ्गामहियाया” ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया यानेन यायितव्व । या यायेय्य, यथाधम्मो कारेतव्वो” ति ।

तेन खो पन समयेन अज्जतरा भिक्खुनी गिलाना होति, न सक्कोति पदसा गन्तु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानाय^४ यान” ति^५ । अथ खो भिक्खुनीन एतदहोसि — “इत्थियुत्त नु खो, पुरिसयुत्त नु खो” ति^६ भगवतो एतमत्थ 15 आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, इत्थियुत्त पुरिसयुत्त हत्थवट्ठक” ति ।

तेन खो पन समयेन अज्जतरिस्सा^७ भिक्खुनिया यानुग्घातेन बाव्हतर अफासु^८ अहोसि । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, सिविक पाटङ्कि” ति ।

R 277

§ १४ दूतेन उपसम्पदानुजानना

२९ तेन खो पन समयेन अङ्गकासी गणिका भिक्खुनीसु पव्वजिता होति । सा 20 च सावत्थि गन्तुकामा होति — ‘भगवतो सन्तिके उपसम्पज्जिस्सामी’ ति । अस्सोसु खो धुत्ता — ‘अङ्गकासी किर गणिका सावत्थि गन्तुकामा’ ति । ते मग्गे परियुट्ठिसु । अस्सोसि खो अङ्गकासी गणिका — ‘धुत्ता किर मग्गे परियुट्ठिता’ ति । भगवतो सन्तिके दूत पाहेसि — “अहं हि उपसम्पज्जितुकामा, कथं नु खो मया पटिपज्जितव्व” ति^१ अथ खो भगवा

B 471

१ ठपेन्ति-रो० । २ सुसारिता-स्या० । ३ इत्थियुत्तेन-स्या० । ४ गङ्गामहिकाया-स्या० । ५-६ भिक्खुनिया गिलानाय यानेन यायितु ति-स्या० । ६ अज्जतराय-सी०, रो० । ७ अफासुक-स्या० ।

एतस्मि निदाने एतस्मि पकरणे धम्मि कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, दूतेन पि उपसम्पादेतु” ति ।

भिक्खुदूतेन उपसम्पादेन्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खु-
दूतेन उपसम्पादेतब्बा । यो उपसम्पादेय्य, आपत्तिं दुक्कटस्सा” ति । सिक्खमानदूतेन^१
५ उपसम्पादेन्ति पे० सामणेरदूतेन उपसम्पादेन्ति पे० सामणेरिदूतेन^२ उपसम्पा-
देन्ति पे० बालाय अब्यत्ताय^३ दूतेन उपसम्पादेन्ति । “न, भिक्खवे, बालाय अब्यत्ताय
दूतेन उपसम्पादेतब्बा । यो उपसम्पादेय्य, आपत्तिं दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे,
व्यत्ताय भिक्खुनियया पटिउलाय दूतेन उपसम्पादेतु ति ।

“ताय दूताय भिक्खुनियया सङ्घ उपसङ्कमित्वा एकस्म उत्तरासङ्गं करित्वा भिक्खून
१० पादे वन्दित्वा उक्कुटिकं निसीदित्वा अञ्जलिं पग्गहेत्वा एवमस्स वचनीयो — ‘इत्थन्नामा,
अय्या, इत्थन्नामाय अय्याय उपसम्पदापेक्खा । एकतोउपसम्पन्ना भिक्खुनीसङ्घे, विसुद्धा ।
सा केनचिदेव अन्तरायेन न आगच्छति । इत्थन्नामा, अय्या, सङ्घ उपसम्पदं याचति ।
उल्लुम्पतु त, अय्या, सङ्घो अनुकम्प उपादाय । इत्थन्नामा, अय्या, इत्थन्नामाय अय्याय
उपसम्पदापेक्खा । एकतोउपसम्पन्ना भिक्खुनीसङ्घे, विसुद्धा । सा केनचिदेव अन्तरायेन न
१५ आगच्छति । दुतियं पि, अय्या, इत्थन्नामा सङ्घ उपसम्पदं याचति । उल्लुम्पतु त, अय्या,
सङ्घो अनुकम्प उपादाय । इत्थन्नामा, अय्या, इत्थन्नामाय अय्याय उपसम्पदापेक्खा ।
एकतोउपसम्पन्ना भिक्खुनीसङ्घे, विसुद्धा । सा केनचिदेव अन्तरायेन न आगच्छति ।
ततियं पि, अय्या, इत्थन्नामा सङ्घ उपसम्पदं याचति । उल्लुम्पतु त, अय्या, सङ्घो अनुकम्प
उपादाया’ ति । व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो आपेतब्बो —

B 472 20 “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामा इत्थन्नामाय उपसम्पदापेक्खा । एकतोउप
सम्पन्ना भिक्खुनीसङ्घे, विसुद्धा । सा केनचिदेव अन्तरायेन न आगच्छति । इत्थन्नामा सङ्घ
उपसम्पदं याचति इत्थन्नामाय पवत्तिनियया । यदि सङ्घस्स पत्तकल्लं, सङ्घो इत्थन्नाम
उपसम्पादेय्य इत्थन्नामाय पवत्तिनियया । एसा जत्ति ।

R 278 “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामा इत्थन्नामाय उपसम्पदापेक्खा । एकतोउप
२५ सम्पन्ना भिक्खुनीसङ्घे, विसुद्धा । सा केनचिदेव अन्तरायेन न आगच्छति । इत्थन्नामा सङ्घ
उपसम्पदं याचति इत्थन्नामाय पवत्तिनियया । सङ्घो इत्थन्नाम उपसम्पादेति इत्थन्नामाय
पवत्तिनियया । यस्सायस्मतो खमति इत्थन्नामाय उपसम्पदा इत्थन्नामाय पवत्तिनियया, सो
तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतियं पि एतमत्थं वदामि पे० ततियं पि एतमत्थं वदामि । सुणातु मे,

१ सिक्खमानादूतेन—स्या०, रो० । २ सामणेरिदूतेन—सी०, स्या०, रो० । ३ अब्यत्ताय—
सी०, रो० ।

भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामा इत्थन्नामाय उपसम्पदापेक्वा । एकतोउपसम्पन्ना भिक्खुनीसङ्घे, विसुद्धा । सा केनचिदेव अन्तरायेन न आगच्छति । इत्थन्नामा सङ्घ उपसम्पद् याचति * इत्थन्नामाय पवत्तिनिया । सङ्घो इत्थन्नाम उपसम्पादेति इत्थन्नामाय पवत्तिनिया । यस्सायस्मतो खमति इत्थन्नामाय उपसम्पदा इत्थन्नामाय पवत्तिनिया, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“उपसम्पन्ना सङ्घेन इत्थन्नामा इत्थन्नामाय पवत्तिनिया । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी ति ।

“तावदेव छाया मेतब्बा, उतुप्पमाण^१ आचिक्खितब्ब, दिवसभागो आचिक्खितब्बो, सङ्गीति आचिक्खितब्बा, भिक्खुनियो वत्तब्बा—तस्सा तयो च निस्सये, अट्ठ च अकरणीयानि आचिक्खेय्याथा” ति ।

10

§ १५ अरञ्जविहारपटिक्खेपनवक्कम्मादिअनुजानना

३० तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो अरञ्जे विहरन्ति । धुत्ता दूसेन्ति । भगवतो एतमत्थ, आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया अरञ्जे वत्थब्ब । या वसेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन अञ्जतरेन उपासकेन भिक्खुनीसङ्घस्स उद्दोसितो^२ दिव्वो होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, उद्दोसित” ति । उद्दोसितो^{१५} न सम्मति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, उपस्सय” ति । उपस्सयो न सम्मति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, नवक्कम्म” ति । नवक्कम्म न सम्मति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पुगालिक पि कातु” ति ।

B 473

§ १६ गन्धिनिपब्बजिताय दारकपोसनानुजानना

३१ तेन खो पन समयेन अञ्जतरा इत्थी सन्निसिन्नगम्भा भिक्खुनीसु पब्बजिता^{२०} होति । तस्सा पब्बजिताय^३ गम्भो वुट्ठासि । अथ खो तस्सा भिक्खुनिया एतदहोसि—“कथ नु खो मया इमस्मि दारके पटिपज्जितब्ब” ति^२ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, पोसेतु, याव सो दारको विञ्जुत पापुणाती” ति ।

अथ खो तस्सा भिक्खुनिया एतदहोसि—“मया च न लब्भा एकिकाय वत्थु, अञ्जाय च भिक्खुनिया न लब्भा दारकेन सह वत्थु, कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब”^{२५}

१ उतुपमाण—सी०, रो० । २ उदोसितो—म० । ३ पब्बजिते—रो० ।

R 279

ति १ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, एक भिक्खुनि सम्मन्नित्वा तस्सा भिक्खुनिया दुतिय दातु । एव च पन, भिक्खवे, सम्मन्नितब्बा । पठम भिक्खुनी याचितब्बा, याचित्वा व्यत्ताय १ भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्घो आपेतब्बो —

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खुनि 5 सम्मन्नेय्य इत्थन्नामाय भिक्खुनिया दुतिय । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खुनि सम्मन्नति इत्थन्नामाय भिक्खुनिया दुतिय । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय भिक्खुनिया सम्मुति इत्थन्नामाय भिक्खुनिया दुतियाय, सा तुण्हस्स, यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“सम्मता सङ्घेन इत्थन्नामा भिक्खुनी इत्थन्नामाय भिक्खुनिया दुतिया । खमति 10 सङ्घस्स, तस्सा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

अथ खो तस्सा दुतियिकाय भिक्खुनिया एतदहोसि — “कथ नु खो मया इमस्सि दारके पटिपज्जितब्ब” ति १ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, ठपेत्वा सागार यथा अञ्जस्सि पुरिसे पटिपज्जन्ति एव तस्सि दारके पटिपज्जितु” ति ।

—o—

§ १७ मानत्तचारिनीवत्थु

B 474

३२ तेन खो पन समयेन अञ्जतरा भिक्खुनी गरुधम्म अज्झापत्ता होति मानत्त 15 चारिनी । अथ खो तस्सा भिक्खुनिया एतदहोसि — “मया च न लब्भा एकिकाय वत्थु, अञ्जाय च भिक्खुनिया न लब्भा सह मया वत्थु, कथ नु खो मया पटिपज्जितब्ब” ति १ भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, एक भिक्खुनि सम्मन्नित्वा तस्सा भिक्खुनिया दुतिय दातु । एव च पन, भिक्खवे, सम्मन्नितब्बा । पठम भिक्खुनी याचि तब्बा, याचित्वा व्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्घो आपेतब्बो —

20 “सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खुनि सम्मन्नेय्य इत्थन्नामाय भिक्खुनिया दुतिय । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नाम भिक्खुनि सम्मन्नति इत्थन्नामाय भिक्खुनिया दुतिय । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय भिक्खुनिया सम्मुति इत्थन्नामाय 25 भिक्खुनिया दुतियाय, सा तुण्हस्स, यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“सम्मता सङ्घेन इत्थन्नामा भिक्खुनी इत्थन्नामाय भिक्खुनिया दुतिया । खमति सङ्घस्स, तस्सा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

—o—

§ १८ न भिक्षुनिया सिक्खापच्चक्खानादि

३३ तेन खो पन समयेन अञ्जतरा भिक्षुनी सिक्ख पच्चक्खाय^१ विब्भमि ।
 * सा पुन पच्चागन्वा भिक्षुनियो उपसम्पद याचि । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न,
 भिक्खवे, भिक्षुनिया सिक्खापच्चक्खान, यदेव सा विब्भन्ता तदेव सा अभिक्षुनी” ति ।
 तेन खो पन समयेन अञ्जतरा भिक्षुनी सकासावा^२ तिथायतन सङ्गमि । सा पुन
 पच्चागन्वा भिक्षुनियो उपसम्पद याचि । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “या सा, भिक्खवे,^३
 भिक्षुनी सकासाया तिथायतन सङ्गन्ता, सा पुन आगता न उपसम्पादेतव्वा” ति ।

§ १९ पुरिसाभिवादनादिनियमा

३४ तेन खो पन समयेन भिक्षुनियो पुरिसेहि अभिवादन, केसच्छेदन, नख- R. 280
 च्छेदन, वणप्पटिकम्म^४, कुक्कुचायन्ता न सादियन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु ।
 “अनुजानामि, भिक्खवे, सादितु” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्षुनियो पल्लङ्गेन निसीदन्ति पण्हीसम्फस्स सादियन्ती^५ ।¹⁰ B 475
 भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्षुनिया पल्लङ्गेन निसीदितव्व । या
 निसीदेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन अञ्जतरा भिक्षुनी गिलाना होति । तस्सा विना पल्लङ्गेन^६
 न फासु होति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्षुनिया अङ्ग-
 पल्लङ्ग” ति ।

15

तेन खो पन समयेन भिक्षुनियो वच्चकुटिया वच्च करोन्ति । छव्वग्गिया भिक्षु-
 नियो तत्थेव गब्भ पातेन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्षुनिया
 वच्चकुटिया वच्चो कातव्वो । या करेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, हेट्ठा
 विवटे उपरि पटिच्छव्वे वच्च कातु” ति ।

३५ तेन खो पन समयेन भिक्षुनियो चुण्णेन नहायन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति^७
 खियन्ति विपाचेन्ति पे० सेय्यथापि गिहिनी^८ कामभोगिनियो^९ ति । भगवतो एतमत्थ
 आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्षुनिया चु णेन नहायितव्व । या नहायेय्य, आपत्ति
 दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, कुत्तुस भत्ति^{१०} ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्षुनियो वासिगगय^{११} नत्तिकाय नहायन्ति । मनुस्सा
 उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति पे० सेय्यथापि गिहिनी कामभोगिनियो ति ।²⁵

१ अपच्चक्खाय-स्या० । २ सकासावा-सी०, म० । ३ वणपटिकम्म-रा० । ४ सादियितु-
 स्या० । ५ सादियता-रो० । ६ पल्लङ्गा-स्या० । ७-७ गिहिकामभोगिनियो-स्या०, रो० । ८ वासि
 तिकाय-रो० ।

भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया वासितकाय मत्तिकाय नहायि तब्ब । या नहायेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, पकत्तिमत्तिक” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो जन्ताघरे नहायन्तियो कोलाहल अकसु । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया जन्ताघरे नहायितब्ब । या नहायेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

B 476 तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो पटिसोते नहायन्ति धारासम्पस्स सादियन्ती । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया पटिसोते नहायितब्ब । या नहायेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति ।

तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो अतित्थे नहायन्ति । धुत्ता दूसेन्ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया अतित्थे नहायितब्ब । या नहायेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा” ति । *

R. 281 तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो पुरिसतित्थे नहायन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति स्खियन्ति विपाचेन्ति पे० सेय्यथापि गिहिनी कामभोगिनियो ति । भगवतो एतमत्थ आरोचेसु । “न, भिक्खवे, भिक्खुनिया पुरिसतित्थे नहायितब्ब । या नहायेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुजानामि, भिक्खवे, महिलातित्थे नहायितु” ति ।

ततियभाणवार^१ निट्ठित ।

भिक्खुनिक्खन्धक^२ दसम^३ ।

§ २० तस्सुद्धानं

पब्बज्ज गोतमी याचि नानुज्जासि^४ तथागतो ।

कपिलवत्थु वेसालि अगमासि विनायको ॥

रजोकिण्णेन^५ कोट्टके^६ आनन्दस्स पवेदयि ।

भब्बो ति नयतो याचि माता ति पोसिका ति च ॥

वस्ससत तदहु च अभिक्खुपच्चासीसना^७ ।

पवारणा गरुधम्मा द्वे वस्सा अनक्कोसना ॥

ओवटो^८ च अट्ट धम्मा^९ यावजीवानुवत्तना ।

गरुधम्मपटिग्गाहो^{१०} सावस्सा उपसम्पदा ॥

१ ततियभाणवार-सी० । २-२ भिक्खुनिक्खन्धको दसमो-म० । ३ ननुज्जासि-स्या०, रो० ।

४ रजोकिण्णा-स्या०, रजोकिण्णे-रो० । ५ कोट्टके-सी०, स्या०, रो० । ६ अभिक्खुपच्चासीसना-सी०, स्या०, रो० । ७-७ ओवादेनट्ट ते वम्मा-सी०, रो० । ८ गरुधम्मपटिग्गाहो-स्या०, रो० ।

वस्ससहस्स पञ्चैव कुम्भथेनकसेतट्ठि^१ ।
 मञ्जिट्टिकउपमाहि^२ एव सद्धम्महिंसना ॥
 आलि^३ बन्धेय्य^४ पाएव^५ पुन सद्धम्मसण्ठिति ।
 उपसम्पादेतु अय्या यथावुड्ढाभिवादना^६ ॥
 न करिस्सन्ति किमेय साधारणासाधारण ।
 ओवाद पातिमोक्ख च केन नु खो उपम्सय ॥
 न जानन्ति च आचिक्खि न ऋरोन्ति च भिक्खुहि^७ ।
 पटिग्गहेतु भिक्खूहि भिक्खुनीहि पटिग्गहो ॥
 आचिक्खि कम्म भिक्खूहि उज्झायन्ति भिक्खुनीहि^८ वा ।
 आचिक्खितु भण्डन च रोपेत्वा उप्पलार्य^९ च ॥
 सावत्थिया कद्दमोद^{१०} अवन्दि काय ऊरु च ।
 अङ्गजात च ओमास सम्पयोजेन्ति वग्गिका ॥
 अवन्दियो दण्डकम्म भिक्खुनियो तथा पुन ।
 आवरण च ओयाद कप्पति नु खो पक्कमि^{११} ॥
 बाला^{१२} वत्थुविनिच्छया^{१३} ओयाद सद्धो पञ्चहि ।
 दुवे तिस्सो न गण्हन्ति बाला गिलानगामिक^{१४} ॥
 आरब्जिको^{१५} नारोचेन्ति न^{१६} पच्चागच्छन्ति च ।
 दीघ विलीवचम्म च दुस्सा च वेणिवट्ठि च ।
 चोळवेणि च वट्ठि च सुत्तवेणि च वट्ठिका ॥
 अट्ठिल्ल गोहनुकेन हत्थकोच्छ पाद^{१७} तथा ।
 ऊरु मुख दन्तमस आलिम्पोमद्दुच्चुण्णना^{१८} ॥
 लञ्छेन्ति^{१९} अङ्गराग च मुखराग तथा दुवे ।
 अवङ्ग विसेसोलोको सालोकेन^{२०} नच्चेन च^{२१} ॥
 वेसी^{२२} पानागार सून आपण वड्ढि वाणिजा^{२३} ।
 दास दासि कम्मकर कम्मकारि^{२४} उपट्ठय्यु^{२५} ॥

5 B 477

10

15

20

R 282

25

१ कुम्भथेनका सेतट्ठि-सी०, रो०, कुम्भथेनक सेतट्ठि-स्या० । २ मञ्जिट्टिका उपमाहि-स्या०, मञ्जिट्टिकउपमाहि-रो० । ३ पालि-स्या०, आलि-सी० । ४-४ बन्धेय्युपमाहि-सी० स्या० । ५ यथा बुड्ढाभिवादन-सी० । ६ भिक्खूहि-स्या० । ७ भिक्खूहि-स्या० । ८ उपलार्य-सी० । ९ कद्दमोदके-स्या० । १० पक्कमति-सी०, रो० । ११-११ बालावत्थु विनिच्छयो-सी०, रो० । १२ गिलान गामिक-स्या०, गिलानगामिका-सी० । १३ आरब्जिका-सी०, आरब्जिका-रो०, अरब्ज-स्या० । १४ पुन-स्या० । १५ परि-रो० पद-स्या० । १६ अलिम्पोमद्दुच्चुण्णना-रो० । १७ लञ्छेन्ति-स्या० । १८-१८ सालोकेन सनच्चेन-स्या०, सालोके सनच्चेन च-सी० । १९ वेसि-स्या० । २० वणिज्जा-म० । २१ कम्मकरि-रो०, कम्मकारी-सी० । २२ उपट्ठय्यु-सी०, रो० ।

B. 478 5

10

15

20

तिरच्छानहरीतकि^१ सन्धारयन्ति नमतक^२ ।
 नील पीत लोहितक मज्झिद्वक्कणहचीवरा^३ ॥
 महारङ्गमहानाम^४—अच्छिन्ना दीघमेव च ।
 पुप्फफलकञ्चुक^५ च तिरीटक^६ च^६ धारयु^७ ॥
 भिक्खुनी सिक्खमानाय सामणेराय अच्चये ।
 निग्यादिते परिक्खारे भिक्खुनी^८ चेव^८ इस्सरा ॥
 भिक्खुस्स सामणेस्स उपासकस्सुपासिका ।
 अब्जेस च परिक्खारे निग्यातेभिक्खुइस्सरा^९ ॥
 मल्ली^{१०} गब्भ^{१०} पत्तमूल व्यञ्जन आमिसेन च ।
 उस्सन्न च बाव्हतर सन्निविकतमामिस^{११} ॥
 भिक्खून यादिस हेट्ठ^{१२} भिक्खुनीन तथा करे ।
 सेनासन उतुनियो मक्खीयति^{१३} पटाणि च ॥
 छिज्जन्ति^{१४} सब्बकाल च अनिमित्ता^{१५} पि^{१५} दिस्सरे ।
 निमित्ता लोहिता चेव तथेव धुवलोहिता ॥
 धुवचोळपग्घरन्ती^{१६} सिखरणिस्थिपण्डका ।
 वेपुरिसी^{१७} च सम्भिन्ना उभतोव्यञ्जना^{१८} पि च^{१८} ॥
 अनिमित्तादितो कत्वा याव उभतोव्यञ्जना^{१९} ।
 एत पेय्यालतो हेट्ठा^{२०} कुट्ट गण्डो किल्लसो^{२१} च ॥
 सोसापमारो^{२२} मानुसी इत्थीसि^{२३} भुजिस्सासि च ।
 अणणा^{२४} न राजभटी अनुञ्जाता च वीसति ॥
 परिपुण्णा च किन्नामा कानामा ते पवत्तिनी ।
 चतुवीसन्तरायान पुच्छित्वा उपसम्पदा ॥
 वित्थायन्ति जननुसिद्धा^{२५} सङ्घमज्जे तथेव च ।
 उपज्झागाह सङ्घाटि उत्तरन्तरवासको ॥

१ तिरच्छान हरितकि-स्या० । २ नमातक-स्या० । ३ मज्झिद्वक्कणहचीवरा-स्या०, मज्झिद्वक्कण
 चीवरो-सी०, मज्झिद्वक्कणहचीवरो-रो० । ४ महारङ्गमहानामा च-स्या० । ५ पुप्फफलकञ्चुक-रो० ।
 ६-६ तिरीटकञ्चव-रो०, तिरीटकञ्चव-स्या० । ७ वारग्य-रो० । ८-८ भिक्खुनियोव-म०, भिक्खुनियो
 च-स्या० । ९ नीयन्ते भिक्खु इस्सरा-सी० निग्यन्ते भिक्खु इस्सरा-रो०, निग्याते भिक्खु इस्सरा-स्या० ।
 १०-१० मल्ल गब्भ-स्या०, मल्लिगब्भ-सी०, मल्ले गब्भ-रो० । ११ सन्निविकत आमिस-सी०, सन्नि
 धिकतआमिस-स्या० । १२ हेट्ठा-सी०, भोट्ट-म० । १३ मक्खीयति-रो०, स्या० । १४ छिज्जति-
 स्या०, खज्जन्ति-सी० । १५-१५ अनिमित्तादि-सी०, रो० । १६ धुवचोळ पग्घरणि-सी०, रो० ।
 १७ वेपुरिसि-रो० । १८-१८ उभतोव्यञ्जना च या-रो०, उभतोव्यञ्जना परा-सी० । १९ उभय
 व्यञ्जना-स्या० । २० हेट्ठ-स्या० । २१ किल्लसि-सी०, स्या०, रो० । २२ सोसपमारो-रो० ।
 २३ इत्थिसि-रो० । २४ अणणा-रो०, स्या०, अणना-सी० । २५ अनुसिद्धा-रो०, सी० ।

११ पञ्चसतिकवखन्धकं

§ १ सङ्गीतिनिदान

B 480
R 284

१ अथ खो आयस्सा महाकस्सपो भिक्खू आमन्तेसि—“एकमिदाह, आवुसो, समय पावाय कुसिनार अद्धानमगपटिपन्नो^१ महता भिक्खुसङ्घेन सद्धि पञ्चमत्तेहि भिक्खु-सतेहि । अथ खाह, आवुसो, मग्गा ओक्कम्म अञ्जतरस्स रुक्खमूले निसीदि ।

“तेन खो पन समयेन अञ्जतरो आजीवको कुसिनाराय मन्दारवपुप्फ गहेत्वा पाव
५ अद्धानमगपटिपन्नो होति । जइस खो अह, आवुसो, त आजीवक दूरतो व आगच्छन्त ।
दिस्वान त आजीवरु एतदवोच—‘अपावुसो, जम्हाक सत्थार जानासी’ ति^२ ‘आमावुसो,
जानामि । अज्ज सत्ताहपरिनिव्वुतो समणो गोतमो । ततो मे इद मन्दारवपुप्फ गहित’ ति ।
तत्रावुसो, ये ते भिक्खू अवीतरागा जप्पेरुच्चे वाहा पग्गय्ह रुन्दन्ति, छिन्नपाटो वै पतन्ति,^३
आवट्टन्ति, विवट्टन्ति—अतिखिप्प भग्गा परिनिव्वुतो, अतिखिप्प सुगतो परिनिव्वुतो,
१० अतिखिप्प चक्खु^४ लोके अन्तरहित ति । ये पन ते भिक्खू वीतरागा ते सता सम्पजाना
अधिवासेन्ति—अनिच्चा सङ्खारा, त कुतेत्थ लब्भा ति ।

“अथ खाह, आवुसो, ते भिक्खू एतदवोच—‘अल, आवुसो, मा सोचित्थ, मा^५
परिदेवित्थ । नन्वेत, आवुसो, भगवता पटिगच्चेव^६ अक्खात—सब्बेहेव पियेहि मनापेहि
नानाभावो विनाभावो अञ्जथाभावो । त कुतेत्थ आवुसो लब्भा, य त जात भूत सङ्गत
१५ पलोकधम्म, त वत मा पलुज्जी ति—नेत ठान विज्जती’ ति ।

“तेन खो पनावुसो, समयेन सुभदो नाम बुद्धपब्बजितो^७ तस्स परिसाय निसिन्नो
होति । अथ खो, आवुसो, सुभदो बुद्धपब्बजितो ते भिक्खू एतदवोच—‘अल, आवुसो,
R 285 मा सोचित्थ, मा परिदेवित्थ । सुमुत्ता मय तेन महासमणेन, उपहुता च मय होम—इद वो
कप्पति, इद वो न कप्पती ति । इदानी पन मय य इच्छिस्साम त करिस्साम;^८ य न
B 481 20 इच्छिस्साम न त करिस्सामा’ ति । हन्द मय, आवुसो, धम्म च विनय च सङ्गायाम । पुरे
अधम्मो दिप्पति, धम्मो पटिबाहिय्यति^९, अविनयो^{१०} दिप्पति विनयो पटिबाहिय्यति, पुरे
अधम्मवादिनो बलवन्तो होन्ति, धम्मवादिनो दुब्बल होन्ति, अविनयवादिनो बलवन्तो
होन्ति, विनयवादिनो दुब्बल होन्ती” ति ।

§ २ पञ्चन्नं भिक्खुसतानं सम्मुत्ति

२ “तेन हि, भन्ते, थेरो भिक्खू उच्चिनतू” ति । अथ खो आयस्सा महाकस्सपो

१ अद्धानमगपटिपन्नो—स्या०, सी० । २-२ छिन्नपात—सी०, रो०, छिन्नपात—म० ।
३ पतन्ति—सी०, रो०, म० । ४ चक्खु—सी०, स्या०, रो० । ५ पटिगच्चेव—म० । ६ बुद्धपब्ब
जितो—सी० । ७ पटिबाहिय्यति—सी०, स्या०, रो० । ८ पुरे अविनयो—म० ।

एकेनूनपञ्चअरहन्तसतानि^१ उच्चिनि । भिक्खू आयस्सन्त महाकस्सप एतदवोचु—“अय, भन्ते, आयस्सा आनन्दो किञ्चा पि सेक्खो^२, जभवो ठन्दा दोसा मोहा भया अगति गन्तु । बहु च अनेन^३ भगवतो सन्तिके वम्मो च विनयो च परियत्तो । तेन हि, भन्ते, थेरो आयस्सन्त पि आनन्द उच्चिनतू”^४ ति । अथ खो आपस्सा महाकस्सपो आयस्सन्त पि आनन्द उच्चिनि ।

5

अथ खो थेरान भिक्खून् एतदहोसि—“कथं नु खो मय धम्म च विनय च सज्जायेय्याम” ति^५ अथ खो थेरान भिक्खून् एतदहोसि—“राजगह खो महागोचर पट्टत-सेनासन, य नून मय राजगहे वस्स वसन्ता धम्म च विनय च सज्जायेय्याम । न अज्जे भिक्खू राजगहे वस्स उपगच्छेय्यु” ति ।

अथ खो आयस्सा महाकस्सपो सङ्घ आपेसि—

10

३ “सुणातु मे, आवुसो, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल सङ्घो इमानि पञ्च भिक्खु सतानि सम्मत्तेय्य—राजगहे वस्स वसन्तानि^६ धम्म च विनय च सज्जायितु, न अज्जेहि भिक्खूहि राजगहे वस्स वसितव्व ति । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, आवुसो, सङ्घो । सङ्घो इमानि पञ्च भिक्खुसतानि सम्मत्तति—राजगहे वस्स वसन्तानि धम्म च विनय च सज्जायितु, न अज्जेहि भिक्खूहि राजगहे वस्स वसि-^{१५} तव्व ति । यस्सायस्सतो खमति इमेस पञ्चत्र भिक्खुसतान सम्मुति—राजगहे वस्स वसन्तान^७ धम्म च विनय च सज्जायितु, न अज्जेहि भिक्खूहि राजगहे वस्स वसितव्व ति—सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“सम्मतानि^८ सङ्घेन इमानि पञ्च भिक्खुसतानि राजगहे वस्स वसन्तानि धम्म च विनय च सज्जायितु, न अज्जेहि भिक्खूहि राजगहे वस्स वसितव्व ति । खमति सङ्घस्स,^{२०} तस्सा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

B 482

अथ खो थेरा भिक्खू राजगह अगमसु धम्म च विनय च सज्जायितु । अथ खो थेरान भिक्खून् एतदहोसि—“भगवता खो, आवुसो, खण्डफुलपटिसङ्घरण^९ वण्णित । हन्द् मय, आवुसो, पठम मास खण्डफुल पटिसङ्घरोम, मज्झिम मास सन्निपतित्वा धम्म च विनय च सज्जायिस्सामा” ति ।

R. 286

2,

अथ खो थेरा भिक्खू पठम मास खण्डफुल पटिसङ्घरियु । अथ खो आयस्सा आनन्दो—स्वे सन्निपातो न खो मेत पतिरूप^{१०}, योह सेक्खो समानो सन्निपात गच्छेय्य ति—बहुदेव रत्ति कायगताय सति या वीतिनामेत्वा रत्तिया पच्चूससमय ‘निपज्जिस्सामी’ ति काय

१ एकेनूनानि पञ्चअरहन्तसतानि—सी० । २ सेक्खो समानो—स्या०, सेक्खो—सी०, रो० । ३ तेन—रो० । ४ उच्चिनातू—स्या० । ५ वसन्ता—सी० रो० । ६ वसन्ता—रो० । ७ सम्मता—रो० । ८ खण्डफुलपटिसङ्घरण—म० । ९ पटिरूप—स्या०, रो० ।

आवज्जेसि^१ । अप्पत्त च^२ सीस बिम्बोहन^३, भूमितो च पादा मुत्ता । एतस्मि अन्तरे अनु पादाय आसवेहि चित्त विमुच्चि । अथ खो आयस्सा आनन्दो अरहा समानो सन्निपात अगमासि ।

§ ३ विनयसङ्गायनं

४ अथ खो आयस्सा महाकस्सपो सङ्घ जापेसि—

५ “सुणातु मे, आवुसो, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल, अह उपालि विनय पुच्छेय्य” ति ।

आयस्सा उपालि सङ्घ जापेसि— “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्त कल, अह आयस्सता महाकस्सपेन विनय पुट्ठो विस्सज्जेय्य” ति ।

अथ खो आयस्सा महाकस्सपो आयस्सन्त उपालि एतदवोच—“पठम, आवुसो
10 उपालि, पाराजिक कत्थ पञ्जत्त” ति^१ “वेसालिय भन्ते” ति । “क आरब्भा” ति^२ “सुदिन्न कलन्दपुत्त आरब्भा” ति । “किसि वत्थुस्मि” ति^३ “मेथुनधम्मो” ति । अथ खो^४ आयस्सा महाकस्सपो आयस्सन्त उपालि पठमस्स पाराजिकस्स वत्थु पि पुच्छि, निदान पि पुच्छि, पुग्गल पि पुच्छि, पञ्जत्ति पि पुच्छि, अनुपञ्जत्ति पि पुच्छि, आपत्ति पि पुच्छि, अनापत्ति पि पुच्छि ।

B 483

15 “दुतिय पनावुसो उपालि, पाराजिक कत्थ पञ्जत्त” ति^१ “राजगहे भन्ते” ति । “क आरब्भा” ति^२ “धनिय कुम्भकारपुत्त आरब्भा” ति । “किसि वत्थुस्मि” ति^३ “अदिन्नादाने” ति । अथ खो आयस्सा महाकस्सपो आयस्सन्त उपालि दुतियस्स पाराजिकस्स वत्थु पि पुच्छि, निदान पि पुच्छि, पुग्गल पि पुच्छि, पञ्जत्ति पि पुच्छि, अनुपञ्जत्ति पि पुच्छि, आपत्ति पि पुच्छि, अनापत्ति पि पुच्छि ।

20 “ततिय पनावुसो उपालि, पाराजिक कत्थ पञ्जत्त” ति^१ “वेसालिय भन्ते” ति । “क आरब्भा” ति^२ “सम्बहुले भिक्खू आरब्भा” ति । “किसि वत्थुस्मि” ति^३ “मनुस्स-विग्गहे” ति । अथ खो आयस्सा महाकस्सपो आयस्सन्त उपालि ततियस्स पाराजिकस्स वत्थु पि पुच्छि, निदान पि पुच्छि, पुग्गल पि पुच्छि, पञ्जत्ति पि पुच्छि, अनुपञ्जत्ति पि पुच्छि, आपत्ति पि पुच्छि, अनापत्ति पि पुच्छि ।

R. 287

25 “चतुत्थ पनावुसो उपालि, पाराजिक कत्थ पञ्जत्त” ति^१ “वेसालिय भन्ते” ति । “क आरब्भा” ति^२ “वग्गुमुदातीरिये भिक्खू आरब्भा” ति । “किसि वत्थुस्मि” ति^३ “उत्तरिमनुस्सधम्मो” ति । अथ खो आयस्सा महाकस्सपो आयस्सन्त उपालि चतुत्थस्स पाराजिकस्स वत्थु पि पुच्छि, निदान पि पुच्छि, पुग्गल पि पुच्छि, पञ्जत्ति पि पुच्छि,

अनुपज्जत्ति पि पुच्छि, आपत्ति पि पुच्छि, अनापत्ति पि पुच्छि । एतेनेव उपायेन उभतोविभङ्गे^१ पुच्छि । पुट्ठो पुट्ठो आयस्सा उपालि विस्सज्जेसि ।

§ ४ धम्मसङ्गायनं

५ अथ खो आयस्सा महाकस्सपो सङ्घ जापेसि—

“सुणातु मे, आवुसो, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, अहं आयस्सन्त आनन्द धम्म पुच्छेय्य” ति ।

आयस्सा आनन्दो सङ्घ जापेसि—

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, अहं आयस्सता महाकस्सपेन धम्म पुट्ठो विस्सज्जेय्य” ति ।

अथ खो आयस्सा महाकस्सपो आयस्सन्त आनन्द एतदवोच—“ब्रह्मजाल, आवुसो आनन्द, कथं भासित” ति^२ “अन्तरा च, भन्ते, राजगहं अन्तरा च नालन्द^३ राजागारेके^४ 10 अम्बलट्टिकाया” ति । “क आरब्भा” ति^५ “सुप्पिय च परिब्बाजकं ब्रह्मदत्तं च माणव” ति । अथ खो आयस्सा महाकस्सपो आयस्सन्त आनन्द ब्रह्मजालस्स निदानं पि पुच्छि, पुमालं पि पुच्छि ।

“सामञ्जफलं पनावुसो आनन्द, कथं भासित” ति^६ “राजगहे, भन्ते, जीवकम्बवने” ति । “केन सद्धि” ति^७ “अजातसत्तुना वेदेहिपुत्तेन सद्धि” ति । अथ खो आयस्सा 15 B 484 महाकस्सपो आयस्सन्त आनन्द सामञ्जफलस्स निदानं पि पुच्छि, पुमालं पि पुच्छि । एतेनेव उपायेन पञ्च पि निकाये पुच्छि । पुट्ठो पुट्ठो आयस्सा आनन्दो विस्सज्जेसि ।

§ ५ खुदानुखुदकसिक्खापदकथा

६ अथ खो आयस्सा आनन्दो थेरे भिक्खू एतदवोच—“भगवा म, भन्ते, परिनिब्बानकाले एवमाह—‘आकङ्खमानो, आनन्द, सङ्घो ममच्चयेन खुदानुखुदकानि सिक्खापदानि समूहनेय्या’” ति । “पुच्छि पन त्वं, आवुसो आनन्द, भगवन्त—‘कतमानि पन, भन्ते, 20 खुदानुखुदकानि सिक्खापदानी’” ति^१ “न खोह, भन्ते, भगवन्त पुच्छि—‘कतमानि पन, भन्ते, खुदानुखुदकानि सिक्खापदानी’” ति । एकच्चे थेरा एवमाहसु—“चत्तारि पाराजिकानि ठपेत्वा अवसेसानि खुदानुखुदकानि सिक्खापदानी” ति । एकच्चे थेरा एवमाहसु—“चत्तारि पाराजिकानि ठपेत्वा, तेरस सङ्घादिसेसे ठपेत्वा, अवसेसानि खुदानुखुदकानि सिक्खापदानी” ति । एकच्चे थेरा एवमाहसु—“चत्तारि पाराजिकानि ठपेत्वा, तेरस सङ्घादिसेसे ठपेत्वा, द्वे 25

१ उभतोविनये-सी०, स्था०, रो० । २ नालन्द-सी० । ३ राजागारे-स्था० । ४ अम्बलट्टिकाय-सी०, रो० । ५ मानव-सी० ।

अनियते ठपेत्वा, अउसेसानि खुद्धानुखुद्दकानि सिक्खापदानी” ति । एकच्चे थेरा एवमाहसु—
 “चत्तारि पाराजिकानि ठपेत्वा, तेरस सङ्घादिसेसे ठपेत्वा, द्वे अनियते ठपेत्वा, तिस निस्सग्गिये
 पाचित्तिये ठपेत्वा, अवसेसानि खुद्धानुखुद्दकानि सिक्खापदानी” ति । एकच्चे थेरा एव
 माहसु—“चत्तारि पाराजिकानि ठपेत्वा, तेरस सङ्घादिसेसे ठपेत्वा, द्वे अनियते ठपेत्वा, तिस
 ५ निस्सग्गिये पाचित्तिये ठपेत्वा, द्वेनवुति पाचित्तिये ठपेत्वा, अवसेसानि खुद्धानुखुद्दकानि
 सिक्खापदानी” ति । एकच्चे थेरा एवमाहसु—“चत्तारि पाराजिकानि ठपेत्वा, तेरस सङ्घादिसेसे
 ठपेत्वा, द्वे अनियते ठपेत्वा, तिस निस्सग्गिये पाचित्तिये ठपेत्वा, द्वेनवुति पाचित्तिये ठपेत्वा,
 चत्तारो पाटिदेसनीये ठपेत्वा, अवसेसानि खुद्धानुखुद्दकानि सिक्खापदानी” ति ।

७ अथ खो आयस्सा महाकस्सपो सङ्घ आपेसि—

- 10 “सुणातु मे, आवुसो, सङ्घो । सन्तम्हाक सिक्खापदानि गिहिगतानि^१ । गिहिनो^२ पि^३
 जानन्ति—‘इद वो समणान सक्क्यपुत्तियान कप्पति, इद वो न कप्पती’ ति । सचे मय
 B 485 खुद्धानुखुद्दकानि सिक्खापदानि समूहनिस्साम, भविस्सन्ति वत्तारो—‘धूमकालिक समणेन
 गोतमेन सावकान सिक्खापद पञ्जत्त । याविमेस सत्था अट्ठासि ताविमे सिक्खापदेसु
 सिक्खिसु । यतो इमेस सत्था परिनिब्बुतो, न दानिमे सिक्खापदेसु सिक्खन्ती’ ति । यदि
 15 सङ्घस्स पत्तकल्ल, सङ्घो अप्पञ्जत्त^४ नप्पञ्जपेय्य^५, पञ्जत्त न समुच्छिन्देय्य, यथापञ्जत्तेसु^६
 सिक्खापदेसु समादाय वत्तेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, आवुसो, सङ्घो । सन्तम्हाक सिक्खापदानि गिहिगतानि । गिहिनो पि
 जानन्ति—‘इद वो समणान सक्क्यपुत्तियान कप्पति, इद वो न कप्पती’ ति । सचे मय
 खुद्धानुखुद्दकानि सिक्खापदानि समूहनिस्साम, भविस्सन्ति वत्तारो—‘धूमकालिक समणेन
 20 गोतमेन सावकान सिक्खापद पञ्जत्त । याविमेस सत्था अट्ठासि ताविमे सिक्खापदेसु
 सिक्खिसु । यतो इमेस सत्था परिनिब्बुतो, न दानिमे सिक्खापदेसु सिक्खन्ती’ ति । सङ्घो
 अप्पञ्जत्त नप्पञ्जपेति, पञ्जत्त न समुच्छिन्दति, यथापञ्जत्तेसु सिक्खापदेसु समादाय
 वत्तति । यस्सायस्सतो खमति अप्पञ्जत्तस्स अप्पञ्जापना, पञ्जत्तस्स असमुच्छेदो, यथा
 पञ्जत्तेसु सिक्खापदेसु समादाय वत्तना, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

- 25 “सङ्घो अप्पञ्जत्त नप्पञ्जपेति, पञ्जत्त न समुच्छिन्दति, यथापञ्जत्तेसु सिक्ख
 पदेसु समादाय वत्तति । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

§ ६ आनन्दस्स दुक्कटानि

- ८ अथ खो थेरा भिक्खू आयस्सन्त आनन्द एतदवोचु—“इद ते, आवुसो आनन्द,
 R 289 दुक्कट, य त्व भगवन्त न पुच्छि—‘कतमानि पन, भन्ते, खुद्धानुखुद्दकानि सिक्खापदानी’ ति ।

१ गिहीगतानि—सी० । २-२ गिही पि नो—रो० । ३ अपञ्जत्त—सी० । ४ न पञ्जापेय्य—रो० ।

देसेहि त दुक्कट” ति । “अह खो, भन्ते, असत्तिया^१ भगवन्त न पुच्छि—‘कतमानि पन, भन्ते, खुद्धानुखुद्धानि सिक्खापदानी’ ति । नाह त दुक्कट पम्सामि, अपि चायस्सन्तान सद्दाय देसेमि त दुक्कट” ति ।

“इद पि ते, आवुसो आनन्द, दुक्कट, य त्व भगवतो वम्सिकसाटिक अक्कमित्वा सिब्बेसि । देसेहि त दुक्कट” ति । “अह खो, भन्ते, न अगारवेन भगवतो वम्सिकसाटिक^२ अक्कमित्वा सिब्बेसि । नाह त दुक्कट पम्सामि, अपि चायस्सन्तान सद्दाय देसेमि त दुक्कट” ति ।

“इद पि ते, आवुसो आनन्द, दुक्कट, य त्व मातुगामेहि भगवतो सरीर पठम वन्दापेसि, तास रोदन्तीन भगवतो सरीर जस्सुकेन मक्खित । देसेहि त दुक्कट” ति । अह खो, भन्ते—मायिमास^३ विकाले अहेसु ति—मातुगामेहि भगवतो सरीर पठम वन्दापेसि ।^{१०} नाह त दुक्कट पम्सामि, अपि चायस्सन्तान सद्दाय देसेमि त दुक्कट” ति ।

“इद पि ते, आवुसो आनन्द, दुक्कट, य त्व भगवता ओळारिके^४ निमित्ते कयिरमाने, ओळारिके ओभासे कयिरमाने, न भगवन्त याचि—‘तिट्ठतु भगवा कप्प, तिट्ठतु सुगतो कप्प, बहुजनहिताय बहुजनसुखाय लोकानुक्कम्पाय अत्थाय हिताय सुखाय देवमनुस्सान’ ति । देसेहि त दुक्कट” ति । “अह खो, भन्ते, मारेन परियुट्ठितचित्तो न भगवन्त याचि—‘तिट्ठतु^{१५} भगवा कप्प, तिट्ठतु सुगतो कप्प, बहुजनहिताय बहुजनसुखाय लोकानुक्कम्पाय अत्थाय हिताय सुखाय देवमनुस्सान’ ति । नाह त दुक्कट पम्सामि, अपि चायस्सन्तान सद्दाय देसेमि त दुक्कट” ति ।

“इद पि ते, आवुसो आनन्द, दुक्कट य त्व मातुगामस्स तथागतप्पवेदिते धम्म-विनये पब्बज्ज उस्सुक्क अकासि । देसेहि त दुक्कट” ति । “अह खो, भन्ते, अय महा-^{२०} पजापती^५ गोतमी भगवतो मातुच्छा आपादिका पोसिका खीरस्स दायिका भगवन्त जनेत्तिया कालङ्कताय^६ थज्ज पायेसी ति मातुगामस्स तथागतप्पवेदिते धम्मविनये पब्बज्ज उस्सुक्क अकासि । नाह त दुक्कट पम्सामि, अपि चायस्सन्तान सद्दाय देसेमि त दुक्कट” ति ।

§ ७ पोराणत्थेरवत्थु

९ तेन खो पन समयेन आयस्सा पुराणो दक्खिणागिरिस्सि चारिक चरति महता भिक्खुसङ्घेन सद्धि पञ्चमत्तेहि भिक्खुसतेहि । अथ खो आयस्सा पुराणो थरेहि भिक्खूहि^{२५} धम्मे च विनये च सङ्गीते दक्खिणागिरिस्सि यथाभिरन्त^७ विहरित्वा येन राजगह येन वेळु-वन कलन्दकनिवापो येन थेरा भिक्खू तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा थरेहि भिक्खूहि सद्धि

१ अस्सत्तिया—म० । २ मायिमा—सी०, रो०, स्या० । ३ ओळारिके—सी० । ४ महापजापति—म० । ५ कालङ्कताय—सी०, स्या० । ६ यथाभिरन्त—सी० ।

पटिसम्भोदित्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्न खो आयस्सन्त पुराण थेरा भिक्खू
एतदवोचु—“थेरेहि, आवुसो पुराण, धम्मो च विनयो च सङ्गीतो । उपेहि त सङ्गीति”^१ ति ।
“सुसङ्गीतावुसो, थेरेहि भिक्खूहि^२ धम्मो च विनयो च । अपि च यथेव मया भगवतो^३
सम्मुखा सुत, सम्मुखा पटिग्गहित, तथेवाह धारेस्सामी” ति ।

§ ८ ब्रह्मदण्डकथा

B 487 5

१० अथ खो आयस्सा आनन्दो थेरे भिक्खू एतदवोच—“भगवा म, भन्ते, परिनि
ब्बानकाले एवमाह—‘तेन हानन्द, सङ्घो ममच्चयेन छन्नस्स भिक्खुनो ब्रह्मदण्ड आणापेतू’” ति ।
“पुच्छि पन त्व, आवुसो आनन्द, भगवन्त—‘कतमो पन, भन्ते, ब्रह्मदण्डो’” ति^४ “पुच्छि
खोह, भन्ते, भगवन्त—‘कतमो पन, भन्ते, ब्रह्मदण्डो’” ति^५ “छन्नो, आनन्द, भिक्खु य
इच्छेय्य त वदेय्य । भिक्खूहि छन्नो भिक्खु नेव वत्तब्बो, न ओवदितब्बो, नानुसासितब्बो”
10 ति । “तेन हावुसो आनन्द, त्वज्जेव^६ छन्नस्स भिक्खुनो ब्रह्मदण्ड आणापेही” ति ।
“कथाह, भन्ते, छन्नस्स भिक्खुनो ब्रह्मदण्ड आणापेमि, चण्डो सो भिक्खु फरुसो” ति^७
‘तेन हावुसो आनन्द, बहुकेहि भिक्खूहि सद्धि गच्छाही” ति । “एव भन्ते” ति
आयस्सा आनन्दो थेरान भिक्खून् पटिस्सुत्वा महता भिक्खुसङ्घेन सद्धि पञ्चमत्तेहि भिक्खु
सतेहि नावाय^८ उज्जवनिकाय^९ कोसम्बि^{१०} उज्जवि,^{११} नावाय^{१२} पच्चोरोहित्वा^{१३} रज्जो उदेनस्स
15 उय्यानस्स अविदूरे अज्जतरस्सि रुक्खमूले निसीदि ।

उदेनराजवत्थु

११ तेन खो पन समयेन राजा उदेनो उय्याने परिचारेसि^१ सद्धि ओरोधेन^२ । अस्सोसि
खो रज्जो उदेनस्स ओरोधो—“अम्हाक किर आचरियो अय्यो आनन्दो उय्यानस्स अविदूरे
अज्जतरस्सि रुक्खमूले निसिन्नो” ति । अथ खो रज्जो उदेनस्स ओरोधो राजान उदेन
एतदवोच—“अम्हाक किर, देव, आचरियो अय्यो आनन्दो उय्यानस्स अविदूरे अज्जतरस्सि
20 रुक्खमूले निसिन्नो । इच्छाम मय, देव, अय्य आनन्द पस्सितु” ति । “तेन हि तुम्हे”
समण आनन्द पस्सथा” ति ।

अथ खो रज्जो उदेनस्स ओरोधो येनायस्सा आनन्दो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा
आयस्सन्त आनन्द अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्न खो रज्जो उदेनस्स
ओरोध आयस्सा आनन्दो धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहसेसि ।

R 291

१ सङ्गीत—स्या० । २ सी०, रो०, म० पोत्यकेसु नत्थि । ३ त्वयेव—म०, स्या०, त्व जेव—
रो० । ४ नावाय गन्त्वा—स्या० । ५ सी० पोत्यके नत्थि । ६ कोसम्बिया—रो० । ७ स्या०, रो०
पोत्यकेसु नत्थि । ८-८ सी०, रो० पोत्यकेसु नत्थि । ९ परिचारेति—सी०, परिवारेहि—स्या० ।
१० ओरोधेन पटिवसति—स्या० । ११ स्या० पोत्यके नत्थि ।

अथ खो रञ्जो उदेनस्स ओरोधो आयस्सता आनन्देन धम्मिया कथाय सन्दस्सितो समा-
दपितो समुत्तेजितो सम्पहसितो आयस्सतो आनन्दस्स पञ्च उत्तरासङ्गमतानि पादासि । अथ B 488
खो रञ्जो उदेनस्स ओरोधो आयस्सतो आनन्दस्स भासित अभिनन्दित्वा अनुमोदित्वा
उट्ठायासना आयस्सन्त आनन्द अभिवादेत्वा पदक्खिण कत्वा येन राजा उदेनो तेनुप-
सङ्गमि । अहसा खो राजा उदेनो ओरोध दूरतो व आगच्छन्त । दिस्वान ओरोध एतद- 5
वोच—“अपि नु खो तुम्हे समण आनन्द पस्सित्था” ति १ “अपस्सिम्हा खो मय, देव, अय्य
आनन्द” ति । “अपि नु तुम्हे समणस्स आनन्दस्स किञ्चि अदत्था” ति २ “अदम्हा खो
मय, देव, अय्यस्स आनन्दस्स पञ्च उत्तरासङ्गसतानी” ति । राजा उदेनो उज्झायति खिय्यति
विपाचेति—“कथ हि नाम समणो आनन्दो ताव बहु चीयर पटिगहेस्सति । दुस्सगणिज्ज ३
वा समणो आनन्दो करिस्सति, पग्गाहिकसाल वा पसारिस्सती” ति । 10

१० अथ खो राजा उदेनो येनायस्सा आनन्दो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्सता
आनन्देन सद्धि सम्मोदि । सम्मोदनीय कथ सारणीय वीतिसारेत्वा एकमन्त निसीदि ।
एकमन्त निसिन्नो खो राजा उदेनो आयस्सन्त आनन्द एतदवोच—“आगमा नु ख्विध”, भो
आनन्द, अम्हाक ओरोधो” ति १ “आगमा खो ते इध”, महाराज, ओरोधो” ति । “अपि
पञ्च भोतो आनन्दस्स किञ्चि अदासी” ति २ “अदासि खो मे, महाराज, पञ्च उत्तरासङ्ग- 15
सतानी” ति । “कि पन भव आनन्दो ताव बहु चीयर करिस्सती” ति १ “ये ते, महाराज,
भिक्खू दुब्बलचीवरा तेहि सद्धि सविभजिस्सामी” ति । “यानि खो पन, भो आनन्द,
पोराणकानि दुब्बलचीवरानि तानि कथ करिस्सथा” ति २ तानि, महाराज, उत्तरत्थरण
करिस्सामा” ति । “यानि पन, भो आनन्द, पोराणकानि उत्तरत्थरणानि तानि कथ करि
स्सथा” ति १ “तानि, महाराज, भिसिच्छवियो करिस्सामा” ति । “या पन, भो आनन्द, 20
पोराणका भिसिच्छवियो ता कथ करिस्सथा” ति १ “ता, महाराज, भुम्मत्थरण करिस्सामा”
ति । “यानि पन, भो आनन्द, पोराणकानि भुम्मत्थरणानि तानि कथ करिस्सथा” ति १
“तानि, महाराज, पादपुञ्छनियो करिस्सामा” ति । या पन, भो आनन्द, पोराणका पाद-
पुञ्छनियो ता कथ करिस्सथा” ति १ । “ता, महाराज, रजोहरण करिस्सामा” ति । “यानि
पन, भो आनन्द, पोराणकानि रजोहरणानि तानि कथ करिस्सथा” ति १ “तानि, महाराज, 25
कोट्टित्वा चिक्खल्लेन महित्वा परिमण्ड लिम्पिस्सामा” ति । B 489

अथ खो राजा उदेनो—सब्बेविमे समणा सक्कपुत्तिया योनिसो उपनेम्ति, न R. 292
कुलवर् गमेन्ती ति—आयस्सतो आनन्दस्स अज्जानि पि पञ्च दुस्ससतानि पादासि । अय
चरहि आयस्सतो आनन्दस्स पठम चीयरभिक्षा १ उप्पज्जि १ चीयरसहस्स ।

१ पस्सथा-स्या० । २ पन-रो० । ३ दुस्सवाणिज्ज-म० । ४ खो-सी०, खोध-रो०, स्या०
पोत्थके नत्थि । ५ आगमासि-म० । ६ स्या० पोत्थके नत्थि । ७ भुम्मत्थरण-म० । ८ कुलाव-
सी०, रो० । ९ पठमा चीवरभिक्षा-सी०, पठम चीवरपरिक्खारो-स्या० । १० उप्पज्जी-म० ।

छन्ने ब्रह्मदण्डारोपनं

१३ अथ खो आयस्सा आनन्दो येन घोसितारामो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा पञ्चत्ते आसने निसीदि । अथ खो आयस्सा छन्नो येनायस्सा आनन्दो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्सन्त आनन्द अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसिन्न खो आयस्सन्त छन्न आयस्सा आनन्दो एतदवोच — “सङ्घेन ते, आवुसो छन्न, ब्रह्मदण्डो आणापितो”^१ ति ।

५ “कतमो पन, भन्ते आनन्द, ब्रह्मदण्डो आणापितो”^२ ति ^३ “त्व, आवुसो छन्न, भिक्खू य इच्छेय्यासि त वदेय्यासि । भिक्खूहि त्व नेव वत्तब्बो, न ओवदितब्बो, नानुसासितब्बो” ति । “नन्वाह, भन्ते आनन्द, हतो एत्तावता, यतोह भिक्खूहि नेव वत्तब्बो, न ओवदितब्बो, नानुसासितब्बो” ति तत्थेव मुच्छितो पपति^४ । अथ खो आयस्सा छन्नो ब्रह्मदण्डेन अट्ठीयमानो हरायमानो जिगुच्छमानो एको वूपकट्ठो अप्पमत्तो आतापी पहितत्तो विहरन्तो नचिरस्सेव यस्सत्थाय कुलपुत्ता सम्मदेव अगारस्सा अनगारिय पब्बजन्ति, तदनुत्तर ब्रह्मचरियपरियोसान दिट्ठेव धम्मे सय अभिञ्जा सच्छिक्कत्वा उपसम्पज्ज विहासि । ‘स्वीणा जाति, वुसित ब्रह्मचरिय, कत करणीय, नापर इत्थत्ताया’ ति अब्भञ्जासि । अब्भजतरो च पनायस्सा छन्नो अरहत अहोसि । अथ खो आयस्सा छन्नो अरहत्त पत्तो येनायस्सा आनन्दो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्सन्त आनन्द एतदवोच — “पटिप्पस्सग्गेहि दानि मे, भन्ते आनन्द, ब्रह्मदण्ड” ति । “यदग्गेन तया, आवुसो छन्न, अरहत्त सच्छिक्कत तदग्गेन ते ब्रह्मदण्डो पटिप्पस्सद्धो” ति । इमाय खो पन विनयसङ्गीतिया पञ्च भिक्खुसतानि अनूतानि अनधिकानि अहेसु । तस्सा अय विनयसङ्गीति पञ्चसत्तिका” ति वुच्चती ति ।

पञ्चसत्तिकवखन्धक निड्ढित एकादसम ।

§ ९ तस्सुद्धानं

B 490

परिनिब्बुते^१ सम्बुद्धे थैरो कस्सपसब्धयो^२ ।

आमन्तयि भिक्खुगण सद्धम्ममनुपालको ।

20

पावायद्धानमग्गम्हि सुभदेन पवेदित ।

R. 293

सङ्गायिस्साम सद्धम्म अधम्मो पुरे दिप्पति ॥

एकेनूत पञ्चसत आनन्द पि च उच्चिनि ।

धम्मविनयसङ्गीति^३ वसन्तो गुहमुत्तमे ॥

१ आणत्तो-सी०, स्या० । २ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ३ पपतो-म० । ४ पञ्च सती-रो० । ५ परिनिब्बुते हि-स्या०, रो०, परिनिब्बुतम्हि-सी० । ६ कस्सपसब्धयो-सी०, स्या०, रो० । ७ धम्मविनयसङ्गीति-सी० ।

उपालि विनय पुच्छि सुत्तन्तानन्दपण्डित ।
 पिटक तीणि सङ्गीति^१ अकसु जिनसावका ॥
 खुदानुखुद्दका^२ नाना यथापञ्जत्तिवत्तना^३ ।
 न पुच्छि अक्कमित्वान^४ वन्दापेसि न याचि च ॥
 पब्बज्ज मातुगामस्स सद्दाय दुक्कटानि मे ।
 पुराणो ब्रह्मदण्ड च ओरोधो^५ उदेनेन सह ॥
 ताव बहु दुब्बल च उत्तरत्थरणा भिसि ।
 भुम्मत्थरणा^६ पुञ्छनियो रज्जो चिक्खल्लमद्दना ॥
 सहस्सचीवर उप्पज्जि पठमानन्दस्सव्हया^७ ।
 तज्जितो ब्रह्मदण्डेन चतुस्सच्च^८ अपापुणि ।
 वसीभूता^९ पञ्चसता तस्मा पञ्चसती^{१०} इति^१ ॥

5

10

पञ्चसतिकक्खन्धक निट्ठित ।

इमम्हि खन्धके वत्थू तेवीसति ।

१ सङ्गीत-स्या० । २ खुदानुखुद्दके-रो०, म० । ३ यथापञ्जत्तिवत्तना-स्या०, यथापञ्जत्ति
 वत्तना-रो० । ४ अक्कमित्वा च-सी०, अक्कमित्वा पि-स्या०, अक्कमित्वा-रो० । ५ ओरोधा-सी० ।
 ६ भूमत्थरणा-म०, रो० । ७ पठमानन्दस्सव्हयो-म० । ८ चतुस्सच्च-म० । ९ वसिभूता-रो० ।
 १०-१० पञ्चसता इती ति-स्या० ।

१२ सत्तसतिकवखन्धकं

§ १ यस्तथेरवत्थु

B 491,
R. 294

१ तेन खो पन समयेन वस्ससतपरिनिब्बुते भगवति वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू वेसालिय दस वत्थूनि दीपेन्ति—कप्पति सिङ्गिलोणकप्पो, कप्पति द्वाङ्गुलकप्पो, कप्पति गामन्तरकप्पो, कप्पति आवासकप्पो, कप्पति अनुमतिकप्पो, कप्पति आचिण्णकप्पो, कप्पति अमथितकप्पो, कप्पति जळोगि^१ पातु^२, कप्पति अदसक निसीदन, कप्पति ज्ञातरूपरजत ति ।

५ तेन खो पन समयेन आयस्सा यसो काकण्डकपुत्तो वज्जीसु चारिक चरमानो येन वेसाली तदवसरि । तत्र सुद आयस्सा यसो काकण्डकपुत्तो वेसालिय विहरति महावने कूटागारसालय । तेन खो पन समयेन वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू तदहुपोसथे कसपाति^३ उदकेन पूरेत्वा मज्झे भिक्खुसङ्घस्स ठपेत्वा आगतागते वेसालिके उपासके एव वदन्ति^४—
“देथावुसो, सङ्घस्स कहापण^५ पि अड्ढ पि पाद पि मासकरूप पि । भविस्सति सङ्घस्स १० परिकखारेन करणीय” ति । एव वुत्ते आयस्सा यसो काकण्डकपुत्तो वेसालिके उपासके एतदवोच—
“मावुसो, अदत्थ सङ्घस्स कहापण पि अड्ढ पि पाद पि मासकरूप पि । न कप्पति समणान सक्कपुत्तियान जातरूपरजत, न सादियन्ति समणा सक्कपुत्तिया जातरूपरजत, न पटिगण्हन्ति^६ समणा सक्कपुत्तिया जातरूपरजत, निक्खित्तमणिसुवण्णा समणा सक्कपुत्तिया अपेतजातरूपरजता” ति । एउ पि खो वेसालिका उपासका आयस्सता यसेन १५ काकण्डकपुत्तेन वुच्चमाना अदसु येव सङ्घस्स कहापण पि अड्ढ पि पाद पि मासकरूप पि ।

R. 295

अथ खो वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू तस्सा रत्तिया अच्चयेन त हिरञ्ज भिक्खु ग्गेन^७ पटिवीस^८ ठपेत्वा भाजेसु । अथ खो वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू आयस्सन्त यस काकण्डकपुत्त एतदवोच—“एसो ते, आवुसो यस, हिरञ्जस्स पटिवीसो” ति । “नत्थि, मे आवुसो, हिरञ्जस्स पटिवीसो, नाह हिरञ्ज सादियामी” ति ।

यस्तथेरस्स पटिसारणीयकम्मं

B 492 20

२ अथ खो वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू—“अय आवुसो यसो काकण्डकपुत्तो उपासके सङ्घे पसच्चे अक्कोसति, परिभासति, अप्पसाद करोति, हन्दस्स मय पटिसारणीयकम्म करोमा” ति ते । तस्स पटिसारणीयकम्म अरुसु । अथ खो आयस्सा यसो काकण्डकपुत्तो वेसालिके वज्जिपुत्तके भिक्खू एतदवोच—“भगवता, आवुसो, पञ्जत्त—‘पटिसारणीय कम्मकतस्स भिक्खुनो अनुदूतो दातव्वो’ ति । देथ मे, आवुसो, अनुदूत भिक्खु” ति ।

१-१ जळोगि पातु-स्या० जळोगि पातु-सी०, रो० । २ कसचाटि-स्या० । ३ वदेन्ति-सी०, स्या०, रो० । ४ पटिगण्हन्ति-सी०, रो० । ५ भिक्खुग्गेन-स्या० । ६ पटिविस-सी०, पटिविस-स्या०, रो० ।

अथ खो वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू एक भिक्खु सम्मन्नित्वा आयस्सतो यस्स काकण्डकपुत्तस्स अनुदूत अदसु । अथ खो आयस्सा यसो काकण्डकपुत्तो अनुदूतेन भिक्खुना सद्धि वेसालि पविसित्वा वेसालिके उपासके एतदवोच — “अहं किरायस्सन्ते उपासके सद्धे पसन्ने अक्कोसामि, परिभासामि, अप्पसादं करोमि, योहं अधम्मं अधम्मो ति वदामि, धम्मं धम्मो ति वदामि, अविनयं अविनयो ति वदामि, विनयं विनयो ति वदामि ।

5

समणब्राह्मणान चत्तारो उपक्किलेमा

३ “एकमिदं, आवुसो, समयं भगवा सायत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तत्र खो, आवुसो, भगवा भिक्खू आमन्तेसि — ‘चत्तारोमे, भिक्खवे, चन्दिमसुरियान’ उपक्किलेसा, येहि उपक्किलेसेहि उपक्किलिद्धा चन्दिमसुरिया न तपन्ति, न भासन्ति, न विरोचन्ति । कतमे चत्तारो ? अठमं, भिक्खवे, चन्दिमसुरियान उपक्किलेसो, येन उपक्किलेसेन उपक्किलिद्धा चन्दिमसुरिया न तपन्ति, न भासन्ति न विरोचन्ति । महिका, भिक्खवे, 10

पे० धूमरजो, भिक्खवे पे० राहु, भिक्खवे, असुरिन्दो चन्दिमसुरियान उपक्किलेसो, येन उपक्किलेसेन उपक्किलिद्धा चन्दिमसुरिया न तपन्ति, न भासन्ति, न विरोचन्ति । इमे खो, भिक्खवे, चत्तारो चन्दिमसुरियान उपक्किलेसा, येहि उपक्किलेसेहि उपक्किलिद्धा चन्दिमसुरिया न तपन्ति, न भासन्ति, न विरोचन्ति । एवमेव खो, भिक्खवे, चत्तारोमे समणब्राह्मणान उपक्किलेसा, येहि उपक्किलेसेहि उपक्किलिद्धा एके समणब्राह्मणा न तपन्ति, 15 न भासन्ति, न विरोचन्ति । कतमे चत्तारो ? सन्ति, भिक्खवे, एके समणब्राह्मणा सुरपिवन्ति, मेरय पिवन्ति, सुरामेरयपाना अप्पटिविरता — अयं, भिक्खवे, पठमो समणब्राह्मणान उपक्किलेसो, येन उपक्किलेसेन उपक्किलिद्धा एके समणब्राह्मणा न तपन्ति, न भासन्ति, न विरोचन्ति । पुन च परं, भिक्खवे, एके समणब्राह्मणा मेथुनं धम्मं पटिसेवन्ति,^१ मेथुनधम्मा अप्पटिविरता — अयं, भिक्खवे, दुतियो समणब्राह्मणान उपक्किलेसो, येन उपक्किलेसेन उपक्किलिद्धा एके समणब्राह्मणा न तपन्ति, न भासन्ति, न विरोचन्ति । पुन च परं, भिक्खवे, एके समणब्राह्मणा जातरूपरजतं सादियन्ति, जातरूपरजतप्पटिग्गहणा^२ अप्पटिविरता — अयं, भिक्खवे, ततियो समणब्राह्मणान उपक्किलेसो, येन उपक्किलेसेन उपक्किलिद्धा एके समणब्राह्मणा न तपन्ति, न भासन्ति, न विरोचन्ति । पुन च परं, भिक्खवे, एके समणब्राह्मणा मिच्छाजीवेन जीविकं^३ कप्पेन्ति, मिच्छाजीवा अप्पटिविरता — अयं, भिक्खवे, चतुत्थो 25 समणब्राह्मणान उपक्किलेसो, येन उपक्किलेसेन उपक्किलिद्धा एके समणब्राह्मणा न तपन्ति, न भासन्ति, न विरोचन्ति । इमे खो, भिक्खवे, चत्तारो समणब्राह्मणान उपक्किलेसा, येहि उपक्किलेसेहि उपक्किलिद्धा एके समणब्राह्मणा न तपन्ति, न भासन्ति, न विरोचन्ति’ ।

B 493

१ चन्दिमसुरियान-म० । २ पटिसेवन्ति-सी० । ३ जातरूपरजतपटिग्गहणा-सी०, रो० ।

४ जीवित-म०, रो०, स्या० ।

“इदमवोचावुसो, भगवा । इदं वत्तानं^१ सुगतो अथापर एतदवोच सत्था —

“रागदोसपरिक्खिलिद्धा^२ एके समणब्राह्मणा ।

अविज्जानिवुट्ठा^३ पोसा पियरूपाभिनन्दिनो ॥

“सुर पिबन्ति मेरय पटिसेवन्ति^४ मेथुन ।

रजत जातरूपं च सादियन्ति अविद्सू ॥

“मिच्छाजीवेन जीवन्ति एके समणब्राह्मणा ।

एते उपक्खिलेसा वुत्ता बुद्धेनादिच्चबन्धुना^५ ॥

“येहि उपक्खिलेसेहि उपक्खिलिद्धा एके समणब्राह्मणा ।

न तपन्ति न भासन्ति^६ असुद्धा सरजा मगा^७ ॥

10

“अन्धकारेण ओनद्धा तण्हादासा सनेत्तिका ।

वड्ढेन्ति कट्सिं घोर आदियन्ति पुनब्भवति ॥

B 494

“एववादी किराह आयस्सन्ते उपासके सद्धे पसन्ने अक्कोसामि, परिभासामि, अप्प-
सादं करोमि, योहं^८ अधम्मं अधम्मोति वदामि, धम्मं धम्मोति वदामि, अविनयं अविनयो-
ति वदामि, विनयं विनयोति वदामि ।

मणिचूळकगामणीकथा

15

४ “एकमिदं, आवुसो, समयं भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकं निवापे ।

तेन खो पनं^९ समयेन राजन्तेपुरे राजपरिसायं सन्निसिन्नानं सन्निपतितानं अयमन्तराकथा
उदपादि — ‘कप्पति समणानं सक्कपुत्तियानं जातरूपरजतं, सादियन्ति समणां सक्कपुत्तिया-
जातरूपरजतं, पटिग्गहन्ति समणां सक्कपुत्तियां जातरूपरजतं’ ति । तेन खो पनं समये-
नावुसो, मणिचूळको गामणी तस्स परिसायं निसिन्नो^{१०} होति । अथ खो, आवुसो, मणि-

20

चूळको गामणी तं परिसं एतदवोच — ‘मा अय्या^{११}’ एव अवचुत्थ । न कप्पति समणानं
सक्कपुत्तियानं जातरूपरजतं, न सादियन्ति समणां सक्कपुत्तियां जातरूपरजतं, न पटिग्गहन्ति
समणां सक्कपुत्तियां जातरूपरजतं, निक्खित्तमणिसुवण्णां समणां सक्कपुत्तियां अपेतजातरूप-
रजतां’ ति । असक्खिं खो, आवुसो, मणिचूळको गामणी तं परिसं सञ्जापेतु ।

R. 297

५ “अथ खो, आवुसो, मणिचूळको गामणी तं परिसं सञ्जापेत्वा येन भगवा तेनुप-

25

सङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नो खो,
आवुसो, मणिचूळको गामणी भगवन्तं एतदवोच — ‘इधं, भन्ते, राजन्तेपुरे राजपरिसायं सन्नि-

१ वत्ता-सी० । २ रागदोसपरिक्खिद्धा-सी०, रागदोसपरिक्खिद्धा-म०, स्या० । ३ अविज्जा-
निवुत्ता-सी०, रो०, अविज्जानीवुत्ता-स्या० । ४ पतिसेवन्ति-सी० । ५ मुनिनादिच्चबन्धुना-सी० ।
६ न भासन्ति न विरोचन्ति-सी० । ७ मिगा-स्या० । ८ सोह-सी० । ९ पनावुसो-सी०, रो० ।
१० निसिन्नो-स्या० । ११ अय्यो-सी०, रो० ।

सिन्नान सन्निपतितान अयमन्तराकथा^१ उदपादि — कप्पति समणान सक्कपुत्तियान जातरूप-
 रजत, सादियन्ति समणा सक्कपुत्तिया जातरूपरजत, पटिग्गहन्ति समणा सक्कपुत्तिया जात-
 रूपरजत ति । एव वुत्ते अह त, भन्ते, परिस एतदवोच — मा अय्या एअ अवचुत्थ । न
 कप्पति समणान सक्कपुत्तियान जातरूपरजत, न सादियन्ति समणा सक्कपुत्तिया जातरूप
 रजत, न पटिग्गहन्ति समणा सक्कपुत्तिया जातरूपरजत, निक्खित्तमणिसुवण्णा समणा 5
 सक्कपुत्तिया अपेतजातरूपरजता ति । असक्खि खो अह, भन्ते, त परिस सञ्जापेतु ।
 कच्चाह, भन्ते, एव व्याकरमानो^२ वुत्तवादी चेव भगवतो होमि, न च भगवन्त अभूतेन
 अब्भाचिक्खामि, धम्मस्स चानुधम्म^३ व्याकरोमि, न च कोचि सहधम्मिको वादानुवादो
 गारह्ठ ठान आगच्छती^४ ति । ‘तघ त्व, गामणि, एव व्याकरमानो वुत्तवादी चेव’ मे^५
 अहोसि, न च म अभूतेन अब्भाचिक्खसि, धम्मस्स चानुधम्म व्याकरोसि, न च कोचि 10 B 495
 सहधम्मिको वादानुवादो गारह्ठ ठान आगच्छति । न हि, गामणि, कप्पति समणान सक्क-
 पुत्तियान जातरूपरजत, न सादियन्ति समणा सक्कपुत्तिया जातरूपरजत, न पटिग्गहन्ति
 समणा सक्कपुत्तिया जातरूपरजत, निक्खित्तमणिसुवण्णा समणा सक्कपुत्तिया अपेतजात-
 रूपरजता । यस्स खो, गामणि, जातरूपरजत कप्पति, पञ्च पि तस्स कामगुणा कप्पन्ति । यस्स
 पञ्च कामगुणा कप्पन्ति एकसेनेत, गामणि, धारेय्यासि — अस्समणधम्मो असक्कपुत्तियधम्मो 15
 ति । अपि चाह, गामणि, एव वदामि तिण तिणत्थिकेन परियेसितब्ब, दारु^६ दारुत्थिकेन
 परियेसितब्ब, सकट सकटत्थिकेन परियेसितब्ब, पुरिसो पुरिसत्थिकेन परियेसितब्बो । न
 त्वेवाह, गामणि, केनचि परियायेन जातरूपरजत सादितब्ब परियेसितब्ब ति वदामी^७ ति ।

‘एववादी किराह आयस्सन्ते उपासके सद्धे पसन्ने अक्कोसामि, परिभासामि, अप्प-
 साद करोमि, योह^८ अधम्म अधम्मो ति वदामि, धम्म धम्मो ति वदामि, अविनय अविनयो 20
 ति वदामि, विनय विनयो ति वदामि ।

६ “एकमिद, आवुसो, समय भगवा तत्थेव^९ राजगहे आयस्सन्त उपनन्द सक्कपुत्त
 आरब्भ जातरूपरजत पटिक्खपि, सिक्खापद च पञ्जापेसि^{१०} । एववादी किराह आयस्सन्ते
 उपासके सद्धे पसन्ने अक्कोसामि, परिभासामि, अप्पसाद करोमि, योह अधम्म अधम्मो ति
 वदामि, धम्म धम्मो ति वदामि, अविनय अविनयो ति वदामि, विनय विनयो ति 25
 वदामी” ति ।

R 298

एव वुत्ते वेसालिका उपासका आयस्सन्त यस काकण्डकपुत्त एतदवोचु — “एको व,
 भन्ते, अय्यो यसो काकण्डकपुत्तो समणो सक्कपुत्तियो । सब्बेविमे अस्समणा असक्कपुत्तिया ।

१ अयमन्तराकथा—म० । २ व्याकरमानो—सी०, रो० । ३ वा अनुधम्म—रो० । ४ स्या०
 पोत्थके नत्थि । ५ रो० पोत्थके नत्थि । ६ दारु—स्या०, रो० । ७ सोह—सी० । ८ म० पोत्थके
 नत्थि । ९ पञ्जापेसि—म० ।

वसतु, भन्ते, अय्यो यसो काकण्डकपुत्तो वेसालिय । मय अय्यस्स यसस्स काकण्डकपुत्तस्स उस्सुक्क करिस्साम चीवरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारान” ति । अथ खो आयस्सा यसो काकण्डकपुत्तो वेसालिके उपासके सञ्जापेत्वा अनुदूतेन भिक्खुना सद्धि^१ आराम अगमासि ।

वज्जिपुत्तकभिक्खूहि यसस्स उक्खेपनीयकम्मकरणे सन्निपातो

5 ७ अथ खो वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू अनुदूत भिक्खु पुच्छिषु — “खमापि तावुसो, यसेन काकण्डकपुत्तेन वेसालिका उपासका” ति^२ “उपासकेहि^३ पापिके^४ नो, आवुसो, कत^५ । एको व यसो काकण्डकपुत्तो समणो सकयपुत्तियो कतो । सब्बेव मय अस्समणा असकयपुत्तिया कता” ति । अथ खो वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू — “अय, आवुसो, यसो काकण्डकपुत्तो अम्हेहि असम्मतो गिहीन पकासेसि, हन्दस्स मय उक्खेपनीयकम्म^६ 10 करोमा” ति । ते तस्स उक्खेपनीयकम्म कतुकामा सन्निपत्तिषु । अथ खो आयस्सा यसो काकण्डकपुत्तो वेहास अब्भुगान्त्वा कोसम्बिय पच्चुट्ठासि । •

§ २ उभयपक्खेहि पक्खसङ्गहउय्योगो

८ अथ खो आयस्सा यसो काकण्डकपुत्तो पावेय्यकान^७ च अवन्तिदक्खिणा पथकान च भिक्खून् सन्तिके दूत पाहेसि — “आगच्छन्तु आयस्सन्ता, इम अधिकरण आदि यिस्साम । पुरे^८ अधम्मो दिप्पति, धम्मो पटिवाहिय्यति,^९ अविनयो दिप्पति, विनयो पटि 15 वाहिय्यति, पुरे अधम्मवादिनो बलवन्तो होन्ति, धम्मवादिनो दुब्बला होन्ति, अविनय-वादिनो बलवन्तो होन्ति, विनयवादिनो दुब्बला होन्ती” ति ।

सम्भूतसाणवासित्थेरकथा

९ तेन खो पन समयेन आयस्सा सम्भूतो साणवासी अहोगङ्गे पब्बते पटिवसति । अथ खो आयस्सा यसो काकण्डकपुत्तो येन अहोगङ्गो पब्बतो, येनायस्सा सम्भूतो साणवासी तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्सन्त सम्भूत साणवासि अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । 20 एकमन्त निसिन्नो खो आयस्सा यसो काकण्डकपुत्तो आयस्सन्त सम्भूत साणवासि एतदवोच

“इमे, भन्ते, वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू वेसालिय दस वत्थूनि दीपेन्ति — कप्पति सिङ्गिलोणकप्पो, कप्पति द्रुल्लकप्पो, कप्पति गामन्तरकप्पो, कप्पति आवासकप्पो, कप्पति अनुमतिकप्पो, कप्पति आचिण्णकप्पो, कप्पति अमथितकप्पो, कप्पति जळोर्गिं पातु, कप्पति

१ रो० पोत्थके नत्थि । २ पापिका-सी० । ३ कता-सी० । ४ उक्खेपनीयकम्म-रो० । ५ पाठेय्यकान-स्या०, रो० । ६ यावपुरे-स्या० । ७ पटिवाहिय्यति-स्या०; पटिवाहीय्यति-सी०, रो० ।

अदसक निसीदन, कप्पति जातरूपरजत ति । हन्द मय, भन्ते, इम अधिकरण आदियिस्साम^१ ।
 पुरे अधम्मो दिप्पति, धम्मो पटिवाहिय्यति, अविनयो दिप्पति, विनयो पाटिवाहिय्यति,
 पुरे अधम्मवादिनो बलवन्तो होन्ति, धम्मवादिनो दुब्बला होन्ति, अविनयवादिनो बलवन्तो
 होन्ति, विनयवादिनो दुब्बला होन्ती” ति । “एवमावुसो” ति खो आयस्सा सम्सूतो साण-
 वासी आयस्सतो यसस्स काकण्डरुपुत्तस्स पच्चस्सोसि । अथ खो सट्ठिमत्ता पावेय्यका भिक्खू—
 सव्वे आरब्जिका^२, सव्वे पिण्डपातिका, सव्वे पसुकूलिका, सव्वे तेचीवरिका, सव्वेव
 अरहन्तो—अहोगङ्गे पव्वते सन्निपतिसु । अट्ठासीतिमत्ता^३ अन्नतिदक्खिणापथका भिक्खू—
 अप्पेक्खे आरब्जिका, अप्पेक्खे पिण्डपातिका, अप्पेक्खे पसुकूलिका, अप्पेक्खे तेचीवरिका,
 सव्वेव अरहन्तो—अहोगङ्गे पव्वते सन्निपतिसु । अथ खो थेरान भिक्खून् मन्तयमानान
 एतदहोसि—“इद खो अधिकरण कक्खळ च, वाळ च,^४ कथ नु खो मय पक्ख लभेय्याम,^५
 येन मय इमस्सि अधिकरणे बलवन्तरा अस्सामा” ति ।

R. 299

B 497

रेवतत्थेरवत्थु

१० तेन खो पन समयेन आयस्सा रेवतो सोरेय्ये पटिवसति—बहुस्सुतो आगतागमो
 धम्मधरो विनयधरो मातिकाधरो पण्डितो वियत्तो^१ मेधावी लज्जी कुक्कुच्चो सिक्खाकामो ।
 अथ खो थेरान भिक्खून् एतदहोसि—“अय खो आयस्सा रेवतो सोरेय्ये पटिवसति—बहु-
 स्सुतो आगतागमो धम्मधरो विनयधरो मातिकाधरो पण्डितो वियत्तो मेधावी लज्जी कुक्कुच्चो^{१५}
 सिक्खाकामो । सचे मय आयस्सन्त रेवत पक्ख लभिस्साम^२, एव मय इमस्सि अधिकरणे
 बलवन्तरा अस्सामा” ति । अस्सोसि खो आयस्सा रेवतो—दिब्बाय सोतधातुया विसुद्धाय
 अतिक्कन्तमानुसिकाय—थेरान भिक्खून् मन्तयमानान । सुत्वानस्स एतदहोसि—“इद खो
 अधिकरण कक्खळ च वाळ च । न खो मेत पतिरूप योह एवरूपे अधिकरणे ओसक्केय्य ।
 इदानि च पन ते भिक्खू आगच्छिस्सन्ति । सोह तेहि आकिण्णो न फासु^३ विहरिस्सामि^४ ।^{२०}
 यन्नूनाह पटिक्खेव^५ गच्छेय्य” ति । अथ खो आयस्सा रेवतो सोरेय्या सङ्गस्स अगमासि ।

११ अथ खो थेरा भिक्खू सोरेय्य गन्त्वा पुच्छिसु—“कह आयस्सा रेवतो” ति^१
 ते एवमाहसु—“एसायस्सा रेवतो सङ्गस्स गतो” ति । अथ खो आयस्सा रेवतो सङ्गस्सा कण्ण-
 कुज्ज अगमासि । अथ खो थेरा भिक्खू सङ्गस्स गन्त्वा पुच्छिसु—“कह आयस्सा रेवतो” ति^२
 ते एवमाहसु—“एसायस्सा रेवतो कण्णकुज्ज गतो” ति । अथ खो आयस्सा रेवतो कण्णकुज्जा^{२५}
 उदुम्बर अगमासि । अथ खो थेरा भिक्खू कण्णकुज्ज गन्त्वा पुच्छिसु—“कह आयस्सा
 रेवतो” ति^३ ते एवमाहसु—“एसायस्सा रेवतो उदुम्बर गतो” ति । अथ खो आयस्सा रेवतो

B 498

R 300

१ आदियाम—स्या० । २ आरब्जिका—स्या०, रो० । ३ असीतिमत्ता—स्या० । ४ वाल च—
 रो० । ५ व्यत्तो—सी० । ६ लभेय्याम—रो० । ७ फासु—म० । ८ गमिस्सामि—सी०, रो०, म० ।
 ९ पटिक्खेव—सी०, रो० ।

उदुम्बरा अग्गळपुर अगमासि । अथ खो थेरा भिक्खू उदुम्बर गन्त्वा पुच्छिसु — “कह जायस्सा रेवतो^१ ति^२ ते एवमाहसु — “एसायस्सा रेवतो अग्गळपुर गतो” ति । अथ खो जायस्सा रेवतो अग्गळपुरा सहजाति अगमासि । अथ खो थेरा भिक्खू अग्गळपुर गन्त्वा पुच्छिसु — “कह आयस्सा रेवतो” ति^२ ते एवमाहसु — “एसायस्सा रेवतो सहजाति गतो”^३ ति । अथ खो थेरा भिक्खू आयस्सन्त रेवत सहजातिय^४ सम्भावेसु ।

१० अथ खो आयस्सा सम्भूतो साणवासी आयस्सन्त यस काकण्डकपुत्त एतदवोच —
 “अय, आवुसो, आयस्सा रेवतो बहुस्सुतो आगतागमो धम्मधरो विनयधरो मातिकाधरो पण्डितो वियत्तो मेधावी लज्जी कुक्कुच्चको सिक्खाकामो । सचे मय आयस्सन्त रेवत पण्ह पुच्छिस्साम, पटिवलो आयस्सा रेवतो एकेनेव पण्हेन सकल पि रत्ति वीतिनामेतु । इदानी
 १५ च पनायस्सा रेवतो अन्तेवासिक^१ सरभाणक भिक्खु अज्झेसिस्सति । सो त्व तस्स भिक्खुनो सरभञ्जपरियोसाने आयस्सन्त रेवत उपसङ्कमित्वा इमानि दस वत्थूनि पुच्छेय्यासी” ति ।
 “एव भन्ते” ति खो आयस्सा यसो काकण्डकपुत्तो आयस्सतो सम्भूतस्स साणवासिस्स पच्चस्सोसि । अथ खो आयस्सा रेवतो अन्तेवासिक सरभाणक भिक्खु अज्झेसि । अथ खो जायस्सा यसो काकण्डकपुत्तो तस्स भिक्खुनो सरभञ्जपरियोसाने येनायस्सा रेवतो तेनु
 २० पसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा आयस्सन्त रेवत अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त निसि^२ खो आयस्सा यसो काकण्डकपुत्तो आयस्सन्त रेवत एतदवोच —

१३ “कप्पति, भन्ते, सिङ्गिलोणकप्पो” ति^१ “को सो, आवुसो, सिङ्गिलोण कप्पो” ति^२ “कप्पति, भन्ते, सिङ्गिना लोण परिहरितु — यत्थ अलोणक^३ भविस्सति तत्थ परिभुजिस्सामी” ति^२ “नावुसो, कप्पती” ति ।

B 499 20 “कप्पति, भन्ते, द्वड्डुलकप्पो” ति^१ “को सो, आवुसो, द्वड्डुलकप्पो” ति^२ “कप्पति, भन्ते, द्वड्डुलाय छायाय वीतिवत्ताय, विकाले भोजन भुज्जितु” ति^२ “नावुसो, कप्पती” ति ।

“कप्पति, भन्ते, गामन्तरकप्पो” ति^१ “को सो, आवुसो, गामन्तरकप्पो” ति^२ “कप्पति, भन्ते — इदानी गामन्तर गमिस्सामी ति — भुत्ताविना पवारितेन अनतिरित्त भोजन भुज्जितु” ति^२ “नावुसो, कप्पती” ति ।

25 “कप्पति, भन्ते, आवासकप्पो” ति^१ “को सो, आवुसो, आवासकप्पो” ति^२ “कप्पति, भन्ते, सम्बहुला आवासा समानसीमा नानुपोसथ कातु” ति^२ “नावुसो, कप्पती” ति ।

R 301 “कप्पति, भन्ते, अनुमतिकप्पो” ति^१ “को सो, आवुसो, अनुमतिकप्पो” ति^२ “कप्पति, भन्ते, वग्गेन सङ्गेन कम्म कातु — आगते भिक्खू अनुजानेस्सामा^४” ति^२ “नावुसो, कप्पती” ति ।

30 “कप्पति, भन्ते, आचिण्णकप्पो” ति^१ “को सो, आवुसो, आचिण्णकप्पो” ति^२

१ सहजातिया-स्या०, सी०, रो० । २ अन्तेवासि-स्या० । ३ अलोणिक-सी०, स्या० ।
 ४ अनुमानेस्सामा-म०, स्या० ।

“कप्पति, भन्ते, इदं मे उपज्झायेन अज्झाचिण्ण, इदं मे आचरियेन अज्झाचिण्ण, तं^१ अज्झाचरितु” ति^२ “आचिण्णकप्पो खो, आवुसो, एकच्चो कप्पति, एकच्चो न कप्पती” ति ।

“कप्पति, भन्ते, अमथितकप्पो” ति^३ “को सो, आवुसो, अमथितकप्पो” ति^४ “कप्पति, भन्ते, यं तं खीरं खीरभावविजहितं, असम्पत्तदधिभाव, तं भुत्ताविना पवारितेन अनतिरिक्तं पातु” ति^५ “नावुसो, कप्पती” ति^६ 5

“कप्पति, भन्ते, जळोगि पातु” ति^७ “का^८ सा^९, आवुसो, जळोगी” ति^{१०} “कप्पति, भन्ते, या सा सुरा आसुता,^{११} असम्पत्ता मज्जभाव, सा पातु” ति^{१२} “नावुसो, कप्पती” ति ।

“कप्पति, भन्ते, अदसकं निसीदन” ति^{१३} “नावुसो, कप्पती” ति ।

“कप्पति, भन्ते, जातरूपरजत” ति^{१४} “नावुसो, कप्पती” ति । 10

“इमे खो,^{१५} भन्ते, वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू वेमालिय इमानि दस वत्थूनि दीपेन्ति । हन्दं मय, भन्ते, इमं अधिकरणं आदियिस्साम । पुरे अधम्मो दिप्पति, धम्मो पटिवाहिय्यति, अविनयो दिप्पति, विनयो पटिवाहिय्यति, पुरे अधम्मवादिनो बलवन्तो होन्ति, धम्मवादिनो दुब्बला होन्ति, अविनयवादिनो बलवन्तो होन्ति, विनयवादिनो दुब्बला होन्ती” ति । “एवमावुसो” ति खो आयस्सा रेवतो आयस्सतो यसस्स काकण्डकपुत्तस्स 15 पच्चस्सोसि ।

पठममाणवारं निद्धितं ।

वज्जिपुत्तकभिक्खूहि रेवतपक्षसङ्गहउद्योगो

१४ असोसु खो वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू — “यसो किर काकण्डकपुत्तो इदं अधिकरणं आदियितुकामो पक्खं परियेसति, लभति च किर पक्खं” ति । अथ खो वेसालिकानं वज्जिपुत्तकानं भिक्खून् एतदहोसि — “इदं खो अधिकरणं कक्खळं च वाळं^१ च । क^२ नु^३ खो मयं पक्खं लभेय्याम, येन मयं इमस्मि अधिकरणे बलवन्ततरा अस्सामा” ति । 20

अथ खो वेसालिकानं वज्जिपुत्तकानं भिक्खून् एतदहोसि — “अयं खो आयस्सा रेवतो बहुस्सुतो आगतागमो धम्मधरो विनयधरो मात्तिकाधरो पण्डितो विद्यतो मेवावो लज्जी कुक्कुच्चको सिक्खाकामो । सचे मयं आयस्सन्तं रेवतं पक्खं लभेय्याम, एव मयं इमस्मि अधिकरणे बलवन्ततरा अस्सामा” ति ।

अथ खो वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू पट्टं सामणकं परिक्रुत्वा पटियादेसु — पत्तं 25

१ स्या० पोत्थके नत्थि । २-२ को सो-सी०, रो० । ३ असुराता-रो०, असुता-सी०, असुता-स्या० । ४ स्या०, रो०, म० पोत्थकेसु नत्थि । ५ वाल-रो० । ६-६ किन्तु-सी० ।

R 302 पि, चीवर पि, निसीदन पि, सूचिघर पि, कायबन्धन पि, परिस्सावन पि, धम्मकरक^१ पि ।
अथ खो वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू त सामणक परिक्रवार आदाय नावाय सहजाति
उज्जविसु, नावाय पच्चोरोहित्वा अञ्जतरस्सि रुक्खमूले भत्तविस्सग्ग करोन्ति ।

साळ्हत्थेरस्स परिवितक्को

१५ अथ खो आयस्सतो साळ्हस्स रहोगतस्स पटिसल्लीनस्स एव चेतसो परिवितक्को
उदपादि — “के नु खो धम्मवादिनो — पाचीनका वा भिक्खू, पावेय्यका वा” ति^२ अथ खो
आयस्सतो साळ्हस्स, धम्म च विनय च चेतसा पच्चवेक्खन्तस्स, एतदहोसि — “अधम्म
वादिनो पाचीनका भिक्खू, धम्मवादिनो पावेय्यका भिक्खू” ति ।

अथ खो अञ्जतरा सुद्धावासकायिका देवता आयस्सतो साळ्हस्स चेतसा चेतो-
परिवितक्कमञ्जाय — सेय्यथापि नाम बलवा पुरिसो सम्मिज्जित^३ वा बाह पसारेय्य, पसारित
10 वा बाह सम्मिज्जेय्य, एवमेव सुद्धावासेसु देवेषु अन्तरहिता — आयस्सतो साळ्हस्स सम्मुखे^४
पातुरहोसि । अथ खो सा देवता आयस्सन्त साळ्ह एतदवोच — “साधु, साधु, भन्ते साळ्ह,
अधम्मवादी पाचीनका भिक्खू, धम्मवादी पावेय्यका भिक्खू । तेन हि, भन्ते साळ्ह,
B 501 यथाधम्मो तथा तिट्ठाही” ति । “पुब्बे पि चाह, देवते, एतरहि च यथाधम्मो तथा ठितो
अपि चाह न ताव दिट्ठि आविकरोमि, अप्पेव नाम म इमस्सि अधिकरणे सम्मत्थेय्या” ति ।

उत्तरभिक्खुकथा

15 १६ अथ खो वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू त सामणक परिक्रवार आदाय येना-
यस्सा रेवतो तेनुपसङ्गमिसु, उपसङ्गमित्वा आयस्सन्त रेवत एतदवोचु — “पटिगण्हातु, भन्ते,
थेरो सामणक परिक्रवार — पत्त पि, चीवर पि, निसीदन पि, सूचिघर पि, कायबन्धन पि,
परिस्सावन पि, धम्मकरक पी” ति । “अल, आवुसो, परिपुण्ण मे पत्तचीवर” ति न इच्छि
पटिगहेतु ।

20 तेन खो पन समयेन उत्तरो नाम भिक्खु वीसतिवस्सो आयस्सतो रेवतस्स उपट्ठाको
होति । अथ खो वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू येनायस्सा उत्तरो तेनुपसङ्गमिसु, उपसङ्ग-
मित्वा आयस्सन्त उत्तर एतदवोचु — “पटिगण्हातु आयस्सा उत्तरो सामणक परिक्रवार — पत्त
पि, चीवर पि, निसीदन पि, सूचिघर पि, कायबन्धन पि, परिस्सावन पि, धम्मकरक पी” ति ।
“अल, आवुसो, परिपुण्ण मे पत्तचीवर” ति न इच्छि पटिगहेतु । “मनुस्सा खो, आवुसो
25 उत्तर, भगवतो सामणक परिक्रवार उपनामेन्ति । सचे भगवा पटिगण्हाति, तेनेव ते अत्त-
मना होन्ति । नो चे भगवा पटिगण्हाति, आयस्सतो च आनन्दस्स उपनामेन्ति — पटि-
गण्हातु, भन्ते, थेरो सामणक परिक्रवार । यथा भगवता पटिगहितो, एवमेव सो भविस्सती

ति । पटिग्गहातु आयस्सा उत्तरो सामणक परिक्वार । यथा थेरेन पटिग्गहितो, एवमेव^१ सो^१ भविस्सती” ति । अथ खो आयस्सा उत्तरो वेसालिकेहि वज्जिपुत्तकेहि^२ भिक्खूहि निष्पी ळियमानो एक चीवर अग्गहेसि । “वदेय्याथ, आवुसो, येन अत्थो” ति । “एत्तक आयस्सा उत्तरो थेर वदेतु, एत्तक चै, भन्ते, थेरो सङ्खमज्जे वदेतु — ‘पुरत्थिमेसु जनपदेसु बुद्धा भगवन्तो उप्पज्जन्ति । धम्मवादी^३ पाचीनका भिक्खू, अधम्मवादी पावेय्यका भिक्खू’” ति ।^५ “एवमावुसो” ति खो आयस्सा उत्तरो वेसालिकान वज्जिपुत्तकान भिक्खून पटिस्सुत्वा येना-यस्सा रेवतो तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्सन्त रेवत एतदवोच — “एत्तक, भन्ते, थेरो सङ्खमज्जे वदेतु — ‘पुरत्थिमेसु जनपदेसु बुद्धा भगवन्तो उप्पज्जन्ति । धम्मवादी पाचीनका भिक्खू, अधम्मवादी पावेय्यका भिक्खू’” ति । “अधम्मे म त्व, भिक्खु, नियोजेसी” ति थेरो आयस्सन्त उत्तर पणामेसि ।

R 303

B 502

10

अथ खो वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू आयस्सन्त उत्तर एतदवोचु — “किं, आवुसो उत्तर, थेरो आहा” ति^४ “पापिक नो, आवुसो, कत । ‘अधम्मे म त्व, भिक्खु, नियोजेसी’” ति थेरो म पणामेसी ति । “ननु त्व, आवुसो, बुद्धो^५ वीसतिवस्सोसी” ति^६ “आमावुसो, अपि च मय गरुनिस्सय गण्हामा” ति ।

१७ अथ खो सङ्खो त अधिकरण विनिच्छिन्नितुकामो^७ सन्निपति । अथ खो^८ 15 आयस्सा रेवतो सङ्ख जापेसि —

“सुणातु मे, आवुसो, सङ्खो । सचे मय इम अधिकरण इध वूपसमेस्साम”, सिया पि मूलादायका^९ भिक्खू पुनकम्भाय उक्कोटेय्यु । यदि सङ्खस्स पत्तकल्ल, यत्थेविम अधिकरण समुप्पन्न, सङ्खो तत्थेविम अधिकरण वूपसमेय्या” ति ।

अथ खो थेरा भिक्खू वेसालि अगमसु — त अधिकरण विनिच्छिन्नितुकामा । 20

§ ३ सङ्ख्येयसम्बकामीवत्थु

१८ तेन खो पन समयेन सम्बकामी नाम पथव्या^१ सङ्ख्येयो^२ वीसवस्ससतिको^३ उपसम्पदाय, आयस्सतो आनन्दस्स सद्धिविहारिको, वेसालिय पटिवसति । अथ खो आयस्सा रेवतो आयस्सन्त सम्भूत साणवासि एतदवोच — “अह, आवुसो, यस्सि विहारे सम्बकामी थेरो विहरति, त विहार उपगच्छामि । सो त्व कालस्सेव आयस्सन्त सम्बकामिं उप-सङ्गमित्वा इमानि दस वत्थूनि पुच्छेय्यासी” ति ।

25

१-१ एवमेसो-रो० । २ वज्जिपुत्तेहि-म० । ३ सी०, स्या०, रो० पोत्थकेसु नत्थि । ४ धम्मवादिनो-सी०, स्या० । ५ बुद्धो-सी० । ६ विनिच्छित्तुकामो-रो० । ७ वूपसमेय्याम-सी०, रो० । ८ मूलादायका-सी० । ९ पथव्या-सी०, रो० । १० सङ्ख्येयो-स्या०, रो० । ११ वीसवस्स सतिको-रो०, वीसतिवस्ससतिको-सी० ।

चुल्लवग्गो-५४

“एव भन्ते” ति खो आयस्सा सम्भूतो साणवासी आयस्सतो रेवतस्स पच्चस्सोसि । अथ खो आयस्सा रेवतो, यस्मि विहारे सब्बकामी थेरो विहरति, त विहार उपगच्छि^१ । गम्भे आयस्सतो सब्बकामिस्स सेनासन पञ्जत्तं होति, गम्भपमुखे आयस्सतो रेवतस्स । अथ
R 304 खो आयस्सा रेवतो — अयं थेरो महल्लको न निपज्जती ति — न सेय्य कप्पेसि । आयस्सा सब्ब
5 कामी — अयं भिक्खु आगन्तुको किलन्तो न निपज्जती ति — न सेय्य कप्पेसि ।

B 503 अथ खो आयस्सा सब्बकामी रत्तिया पच्चूससमय^१ आयस्सन्त रेवत एतदवोच —
“कतमेन त्व, भूमि^२, विहारेन एतरहि बहुल विहरसी” ति^२ “मेत्ताविहारेन खो अह,
भन्ते, एतरहि बहुल विहरामी” ति । “कुल्लकविहारेन किर त्व, भूमि, एतरहि बहुल
विहरसि । कुल्लकविहारो एसो, भूमि, यदिद मेत्ता” ति । “पुब्बे पि मे, भन्ते, गिहिभूतस्स^३
10 आचिण्णा मेत्ता । तेनाह एतरहि पि मेत्ताविहारेन बहुल विहरामि, अपि च खो मया
चिरप्पत्त^४ अरहत्त” ति । “थेरो पन, भन्ते, कतमेन विहारेन एतरहि बहुल विहरती”
ति^२ “सुञ्जताविहारेन खो अह, भूमि, एतरहि बहुल विहरामी” ति । “महापुरिसविहारेन
किर, भन्ते, थेरो एतरहि बहुल विहरति । महापुरिसविहारो एसो, भन्ते, यदिद सुञ्जता”
ति । “पुब्बे पि मे, भूमि, गिहिभूतस्स आचिण्णा सुञ्जता । तेनाह एतरहि पि सुञ्जता-
15 विहारेन बहुल विहरामि, अपि च मया चिरप्पत्त अरहत्त” ति ।

अयञ्जरहि थेरान भिक्खून् अन्तराकथा विप्पकता, अथायस्सा सम्भूतो साणवासी
तस्मि^५ अनुप्पत्तो होति । अथ खो आयस्सा सम्भूतो साणवासी येनायस्सा सब्बकामी तेनुप-
सङ्गमि, उपसङ्गमित्वा आयस्सन्त सब्बकामि अभिवादेत्वा एकमन्त निसीदि । एकमन्त
निसिन्नो खो आयस्सा सम्भूतो साणवासी आयस्सन्त सब्बकामि एतदवोच — “इमे, भन्ते,
20 वेसालिका वज्जिपुत्तका भिक्खू वेसालिय दस वत्थूनि दीपेन्ति — कप्पति सिङ्गिलोणकप्पो,
कप्पति द्वङ्गुलकप्पो, कप्पति गामन्तरकप्पो, कप्पति आवासकप्पो, कप्पति अनुमतिकप्पो,
कप्पति आचिण्णकप्पो, कप्पति अमथितकप्पो, कप्पति जळोगि^६, कप्पति अदसक निसीदन,
कप्पति जातरूपरजत ति । थेरेन, भन्ते, उपज्झायस्स मूले बहुधम्मो च विनयो च परियत्तो ।
थेरस्स भन्ते, धम्म च विनय च पच्चवेक्खन्तस्स कथं होति^७ के नु खो धम्मवादिनो—
25 पाचीनका वा भिक्खू, पावेय्यका वा” ति^८

“तया पि खो, आवुसो, उपज्झायस्स मूले बहु धम्मो च विनयो च परियत्तो ।
तुय्हं पन, आवुसो, धम्म च विनय च पच्चवेक्खन्तस्स कथं होति^७ के नु खो धम्म-
वादिनो — पाचीनका वा भिक्खू, पावेय्यका वा” ति^८

१ उपगच्छि-रो०, स्या०, सी० । २ पच्चूससमय पच्चुट्ठाय-म०, स्या० । ३ भूमि-सी०, स्या०,
रो० । ४ गिहिभूतस्स-सी० । ५ चिरपत्त-सी०, रो० । ६ स्या०, सी० पोत्थकेसु नत्थि । ७ जळोगि-
स्या० । ८ पाठेय्यका-स्या०, रो० ।

“मय्ह खो, भन्ते, धम्म च विनय च पच्चवेक्खन्तस्स एव होति—अधम्मवादी^१ पाचीनका भिक्खू, धम्मवादी पावेय्यका भिक्खू ति, अपि चाह न ताव दिट्ठि आवि-
करोमि, अप्पेव नाम म इमस्स अधिकरणे सम्मन्नेय्या’ ति ।

B 504

“मय्ह पि खो, आवुसो, धम्म च विनय च पच्चवेक्खन्तस्स एव होति—
अधम्मवादी पाचीनका भिक्खू, धम्मवादी पावेय्यका भिक्खू ति, अपि चाह न ताव दिट्ठि ५
आविकरोमि, अप्पेव नाम म इमस्स अधिकरणे सम्मन्नेय्या” ति ।

R 305

§ ४ अधिकरण विनिच्छित्तुं सङ्घसन्निपातो

१९ अथ खो सङ्घो त अविकरणे विनिच्छित्तुकामो^२ सन्निपति । तस्मिं खो
पन अधिकरणे विनिच्छित्तमाने अनगानि^३ चेव भस्सानि जायन्ति, न चेकस्स भासितस्स
अत्थो विज्जायति । अथ खो आयस्सा रेवतो सङ्घ आपेसि —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अम्हाक इमस्स अधिकरणे विनिच्छित्तमाने अनगानि 10
चेव भस्सानि जायन्ति, न चेकस्स भासितस्स अत्थो विज्जायति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल,
सङ्घो इम अधिकरण उब्बाहिकाय वूपसमेय्य” ।

सङ्घो चत्तारो पाचीनके भिक्खू, चत्तारो पावेय्यके भिक्खू उच्चिनि । पाचीनकान
भिक्खून्—आयस्सन्त च सब्बकामि, आयस्सन्त च साब्बह, आयस्सन्त च खुज्जसोमित^४,
आयस्सन्त च वासभगामिक, पावेय्यकान भिक्खून्—आयस्सन्त च रेवत, आयस्सन्त च 15
सम्भूत साणवासि, आयस्सन्त च यस काकण्डकपुत्त, आयस्सन्त च सुमन ति । अथ खो
आयस्सा रेवतो सङ्घ आपेसि —

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अम्हाक इमस्स अधिकरणे विनिच्छित्तमाने अनगानि
चेव भस्सानि जायन्ति, न चेकस्स भासितस्स अत्थो विज्जायति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल,
सङ्घो चत्तारो पाचीनके भिक्खू, चत्तारो पावेय्यके भिक्खू सम्मन्नेय्य उब्बाहिकाय इम 20
अधिकरण वूपसमेतु । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अम्हाक इमस्स अधिकरणे विनिच्छित्तमाने अनगानि
चेव भस्सानि जायन्ति, न चेकस्स भासितस्स अत्थो विज्जायति । सङ्घो चत्तारो पाचीनके
भिक्खू, चत्तारो पावेय्यके भिक्खू सम्मन्नति उब्बाहिकाय इम अधिकरण वूपसमेतु ।
यस्सायस्मतो खमति चतुन्न पाचीनकान भिक्खून्, चतुन्न पावेय्यकान भिक्खून् सम्मुत्ति, 25
उब्बाहिकाय इम अधिकरण वूपसमेतु, सो तुण्हस्स, यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

१ अधम्मवादिनो—सी०, स्या० । २ विनिच्छित्तुकामो—रो० । ३ अनन्तानि—स्या० । ४ उज्ज-
सोमित—स्या० ।

B 505

“सम्मता सङ्घेन चत्तारो पाचीनका भिक्खू, चत्तारो पावेय्यका भिक्खू, उब्बाहि-
काय इम अधिकरण वूपसमेतु । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेत धारयामी” ति ।

R 306

२० तेन खो पन समयेन अजितो नाम भिक्खु दसवस्सो सङ्घस्स पातिमोक्खुद्देसको
होति । अथ खो सङ्घो आयस्सन्त पि अजित सम्मन्नति^१ — थेरान भिक्खून आसनपञ्जापक ।
५ अथ खो थेरान भिक्खून एतदहोसि — “कथं नु खो मय इम अधिकरण वूपसमेय्यामा” ति^२
अथ खो थेरान भिक्खून एतदहोसि — “अयं खो वालिकारामो रमणीयो अप्पसद्दो अप्प-
निग्घोसो । यन्नून मय वालिकारामे इम अधिकरण वूपसमेय्यामा” ति ।

अथ खो थेरा भिक्खू वालिकाराम अगमसु — त अधिकरण विनिच्छिन्नितुकामा^३ ।
अथ खो आयस्सा रेवतो सङ्घ आपेसि —

10

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, अहं आयस्सन्त सब्बकामि
विनय पुच्छेय्य” ति । आयस्सा सब्बकामी सङ्घ आपेसि —

“सुणातु मे, आवुसो, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्ल, अहं रेवतेन विनय पुट्ठो
विस्सज्जेय” ति ।

२१ अथ खो आयस्सा रेवतो आयस्सन्त सब्बकामि एतदवोच —

15

(१) “कप्पति, भन्ते, सिङ्गिलोणकप्पो” ति^१ “को सो, आवुसो, सिङ्गिलोणकप्पो”
ति^२ “कप्पति, भन्ते, सिङ्गिना लोण परिहरितु — यत्थ अलोणक^३ भविस्सति तत्थ परि-
भुजिस्सामी” ति^४ “नावुसो, कप्पती” ति । “कथं पटिक्खित्त” ति^५ “सावत्थिय^६,
सुत्तविभङ्गे” ति । “किं आपज्जती” ति^७ “सन्निधिकारकभोजने पाचित्तिय” ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इदं पठमं वत्थु^८ सङ्घेन विनिच्छित्त । इतिपिदं वत्थु
२० उद्धम्म, उब्बिनय, अपगतसत्थुसासन । इदं पठमं सलाकं निक्खिपामि” ।

B 506

(२) “कप्पति, भन्ते, द्दङ्गुलकप्पो” ति^१ “को सो, आवुसो, द्दङ्गुलकप्पो” ति^२
“कप्पति, भन्ते, द्दङ्गुलाय छायाय वीतिवत्ताय विकाले भोजनं भुजितु” ति^३ “नावुसो,
कप्पती” ति । “कथं पटिक्खित्त” ति^४ “राजगहे, सुत्तविभङ्गे” ति । “किं आपज्जती”
ति^५ “विकालभोजने पाचित्तिय” ति ।

25

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इदं दुतियं वत्थु सङ्घेन विनिच्छित्त । इतिपिदं वत्थु
उद्धम्म, उब्बिनय, अपगतसत्थुसासन । इदं दुतियं सलाकं निक्खिपामि” ।

(३) “कप्पति, भन्ते, गामन्तरकप्पो” ति^१ “को सो, आवुसो, गामन्तरकप्पो”
ति^२ “कप्पति, भन्ते — इदानीं गामन्तरं गमिस्सामी ति — भुत्ताविना पवारितेन अनतिरिक्त

१ सम्मन्नि-सी०, रो० । २ विनिच्छित्तुकामा-रो० । ३ अलोणिक-सी०, स्या०, रो० ।
४ परिभुजिस्सामी-म० । ५ सावत्थिया-सी०, स्या०, रो० । ६ वत्थु-सी०, स्या०, रो० ।

भोजन भुञ्जितु” ति १ “नावुसो, कप्पती” ति । “कथ पटिक्खत्त” ति २ “सावत्थिय, सुत्तविभङ्गे” ति । “कि आपज्जती” ति ३ “अनतिरिक्तभोजने पाचित्तिय” ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इदं ततियं वत्थुं सङ्घेन विनिच्छित्तं । इतिपिदं वत्थुं उद्धम्म, उब्बिनय, अपगतसत्थुसासनं । इदं ततियं सलाकं निक्खिपामि” ।

(४) “कप्पति, भन्ते, आवासकप्पो” ति १ “को सो, आवुसो, आवासकप्पो” ५ ति २ “कप्पति, भन्ते, सम्बहुला आवासा समानसीमा नानुपोसथ^१ कातु” ति । “कथ पटिक्खत्त” ति २ “राजगहे, उपोसथसयुत्ते” ति । “कि आपज्जती” ति ३ “विनयातिसारे दुक्कट” ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इदं चतुत्थं वत्थुं सङ्घेन विनिच्छित्तं । इतिपिदं वत्थुं उद्धम्म, उब्बिनय, अपगतसत्थुसासनं । इदं चतुत्थं सलाकं निक्खिपामि” । 10

(५) “कप्पति, भन्ते, अनुमतिकप्पो” ति १ “को सो, आवुसो, अनुमतिकप्पो” ति २ “कप्पति, भन्ते, वग्गेन सङ्घेन कम्म कातु—आगते भिक्खू अनुजानेस्सामा^२” ति ३ “नावुसो, कप्पती” ति । “कथ पटिक्खत्त” ति २ “चम्पेय्यके, विनयवत्थुस्सि” ति । R 307 “कि आपज्जती” ति ३ “विनयातिसारे दुक्कट” ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इदं पञ्चमं वत्थुं सङ्घेन विनिच्छित्तं । इतिपिदं वत्थुं 15 उद्धम्म, उब्बिनय, अपगतसत्थुसासनं । इदं पञ्चमं सलाकं निक्खिपामि” ।

(६) “कप्पति, भन्ते, आचिण्णकप्पो” ति १ “को सो, आवुसो, आचिण्णकप्पो” ति २ “कप्पति, भन्ते—इदं मे उपज्झायेन अज्झाचिण्णं, इदं मे आचरियेन अज्झाचिण्णं B 507 ति—तं अज्झाचारितु” ति ३ “आचिण्णकप्पो खो, आवुसो, एकच्चो कप्पति, एकच्चो न कप्पती” ति । 20

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इदं छट्ठं वत्थुं सङ्घेन विनिच्छित्तं । इतिपिदं वत्थुं उद्धम्म, उब्बिनय, अपगतसत्थुसासनं । इदं छट्ठं सलाकं निक्खिपामि” ।

(७) “कप्पति, भन्ते, अमथितकप्पो” ति १ “को सो, आवुसो, अमथितकप्पो” ति २ “कप्पति, भन्ते, यं तं खीरं खीरभावं विजहितं, असम्पत्तं दधिभावं, तं भुत्ताविना पवारितेन अनतिरिक्तं पातु” ति ३ “नावुसो, कप्पती” ति । “कथ पटिक्खत्त” ति २ 25 “सावत्थिय,^३ सुत्तविभङ्गे” ति । “कि आपज्जती” ति ३ “अनतिरिक्तभोजने पाचित्तिय” ति ।

१ नानुपोसथ—स्या० । २ अनुजानेस्सामा—म०, स्या०, अनुजानिस्साम—सी० । ३ सावत्थिया—सी०, स्या०, रो० ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इदं सत्तमं वत्थुं सङ्घेन विनिच्छित्तं । इतिपिदं वत्थुं उद्धम्मं, उब्बिनयं, अपगतसत्थुसासनं । इदं सत्तमं सलाकं निक्खिपामि” ।

(८) “कप्पति, भन्ते, जळोगि^१ पातु” ति^२ “का^३ सा,^३ आवुसो, जळोगी” ति^२ “कप्पति, भन्ते, या सा सुरा आसुता^३ असम्पत्ता मज्जभाव, सा पातु” ति^२ “नावुसो, ५ कप्पती” ति । “कत्थं पटिक्खित्तं” ति^२ “कोसम्बियं^४, सुत्तविभङ्गे” ति । “किं आपज्जती” ति । “सुरामेयपाने पाचिच्चियं” ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इदं अट्ठमं वत्थुं सङ्घेन विनिच्छित्तं । इतिपिदं वत्थुं उद्धम्मं, उब्बिनयं, अपगतसत्थुसासनं । इदं अट्ठमं सलाकं निक्खिपामि” ।

(९) “कप्पति, भन्ते, अदसकं निसीदनं” ति^२ “नावुसो, कप्पती” ति । “कत्थं १० पटिक्खित्तं” ति^२ “सावत्थियं, सुत्तविभङ्गे” ति । “किं आपज्जती” ति^२ “छेदनके पाचिच्चियं” ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इदं नवमं वत्थुं सङ्घेन विनिच्छित्तं । इतिपिदं वत्थुं उद्धम्मं, उब्बिनयं, अपगतसत्थुसासनं । इदं नवमं सलाकं निक्खिपामि” ।

(१०) “कप्पति, भन्ते, जातरूपरज्जतं” ति^२ “नावुसो, कप्पती” ति । “कत्थं १५ पटिक्खित्तं” ति । “राजगहे, सुत्तविभङ्गे” ति । “किं आपज्जती” ति^२ “जातरूपरज्जतं पटिग्गहणे पाचिच्चियं” ति ।

B 508 “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इदं दसमं वत्थुं सङ्घेन विनिच्छित्तं । इतिपिदं वत्थुं उद्धम्मं, उब्बिनयं, अपगतसत्थुसासनं । इदं दसमं सलाकं निक्खिपामि ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इमानि दसं वत्थूनि सङ्घेन विनिच्छित्तानि । इतिपिमानि २० दसं वत्थूनि उद्धम्मानी, उब्बिनयानी, अपगतसत्थुसासनानी” ति ।

२२ “निहतमेतं, आवुसो, अधिकरणं, सन्तं वूपसन्तं सुवूपसन्तं । अपि च म त्वं, आवुसो, सङ्घमज्जे पि इमानि दसं वत्थूनि पुच्छेय्यासि — तेसं भिक्खून् सब्बत्थियं^५ ति ।

अथ खो आयस्सा रेवतो आयस्सन्तं सब्बकामिं सङ्घमज्जे पि इमानि दसं वत्थूनि पुच्छि । पुट्ठो पुट्ठो आयस्सा सब्बकामी विस्सज्जेसि । इमायं खो पन विनयसङ्गीतिं^६, २५ भिक्खुसतानि अनूतानि अनधिकानि अहेसु, तस्माय विनयसङ्गीतिं सत्तसत्तिकां ति^७ वुच्चं

सत्तसत्तिकवत्थुसन्धकं निद्धितं दादं^८

१ जळोगि-सी० रो०, जळोगि-स्या० । २-२ को सो-सी०, रो० । ३ असुता-स्या०, असुता सी० । ४ कोसम्बिया-सी०, स्या०, रो० । ५ सत्तसत्ती-रो० ।

§५ तत्सुदानं

दस वत्थूनि पूरेत्वा कम्म दूतेन पाविसि ।
 चत्तारो पुन रूप च कोसम्बि च पावेय्यको^१ ॥
 मग्गो सोरेय्य सक्कस्स^२ कण्णकुज्ज उदुम्बर ।
 सहजाति^३ च मज्झेसि अस्सोसि क नु खो मय^४ ॥
 पत्तनावाय उज्जवि^५ रहोसि^६ उपनामय^७ ।
 गरु^८ सद्धो च वेसालि^९ मेत्ता सद्धो उब्बाहिका ति^{१०} ॥

5

सत्तसतिकक्खन्धक निट्ठित ।

इमम्हि खन्धके वत्थू पञ्चवीसति ।

 चुल्लवग्गपालि निट्ठिता ।

परिग्रहण सं १२५२
 ग्रन्थालय, के च ति शि सस्थान
 सारनाथ, आराणसी

---

१ पाठेय्यको-स्या० । २ सकास-रो० । ३-३ अग्गळ सहजात च अस्सोसि कल्लु खो मय-
 प उज्जि-रो०, उज्जवी-सी० । ४ दूरहो पि-रो०, दूरतो पि-स्या० । ५ उदामस्स-स्या०,
 दारुण-स्या०, दारुक-रो० । ६ वेसालि-सी०, स्या०, रो० । ७ सी० पोत्थके एत्थ अय
 ग्रांठे दिस्सति-

‘कम्म च परिवासो च समुच्चयो समथो पि च ।

खुद्दसेनासन मेदा वत्तुपोसथ भिक्खुनी ॥

पञ्चसती सत्तसती खन्धका चुल्लवग्गम्हि ।

वुत्ता द्वादसमा सियु’ ॥